Nordisk Råd

Nordisk Råds 77. session

Protokol

STOCKHOLM 2025

Indhold

1. Nordiska rådets session 2025, öppnande 1
2. Huvudgästtalare 6
3. Nordiskt toppmöte med de nordiska regeringsledarna 15
4. Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2026 57
5. Utrikespolitisk debatt 63
6. Försvarspolitisk debatt 85
7. Parlamentarisk gästtalare 98
8. Samarbetsministrarnas redogörelse och frågestund 119
9. Nordisk gränshinderdebatt 147
10. Nordiska ministerrådets budget 162
11. Anföranden från internationella gäster 166
12. Jämställdhetspolitisk debatt 184
13. Välfärdspolitisk debatt 198
14. Debatt om aktuell politik rörande barn och unga 214
15. Utskottet för välfärd i Norden 225
16. Presidiet 236
17. Utskottet för ett hållbart Norden 253
18. Utskottet för kunskap och kultur i Norden 261
19. Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden 276
20. Nordiska rådets interna ärenden 288
21. Val 2026 290
22. Finlands och Ålands presidentskapsprogram för Nordiska rådet 2026 294
23. Nordiska rådets session 2025, avslutning 298
Om denne publikation 300

1. Nordiska rådets session 2025, öppnande

28. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- Dokument 2/2025 Deltagarlistan fastslås
- Dokument 4/2025 Godkännande av regler för 77:e sessionens genomförande 2025
- Dokument 6/2025 Godkännande av dagordningen
- Dokument 8/2024 Färdigbehandlade och bibehållna rekommendationer och interna beslut 2024

001. Heléne Bjørklund

Præsidentskab

HOVEDINDLÆG

Kära nordiska vänner, välkomna hit. Och nu ger jag ordet til talmannen i Sveriges riksdag, Andreas Norlén. Välkommen upp, det är lite ovanligt att Andreas kommer därifrån, men välkommen upp.

002. Andreas Norlén

Sveriges Talman

HOVEDINDLÆG

Fru president! Kommissionspresident von der Leyen! Nordiska talmän, statsministrar, statsråd och parlamentariker! Mina damer och herrar! Det är en stor glädje för mig som riksdagens talman att få hälsa er alla hjärtligt välkomna till Stockholm och till Nordiska rådets 77:e session.

För nästan på dagen sex år sedan stod jag just här och hälsade välkommen till Nordiska rådets 71:a session. Det känns på flera sätt som om sessionen 2019 ägde rum i en helt annan tid. Det var tiden före pandemin, tiden före Ryssland fullskaliga invasion av Ukraina och tiden innan geopolitikens tektoniska plattor började röra på sig. Det var en tid som inte var problemfri men som ändå kanske var lite mer oskyldig och hoppfull.

De senaste årens dramatiska skiften har inneburit att vårt nordiska samarbete är närmare, bredare och viktigare än kanske någonsin tidigare. Vi kan förstås diskutera försvarsfrågor på ett annat sätt än förr i och med att Sverige och Finland nu gått med i Nato, men framför allt inser vi alla betydelsen av att hålla samman när omvärlden blivit mer hotfull och oförutsägbar.

Kära Nordenvänner! Det nordiska samarbetet är ett av de äldsta och mest omfattande regionala samarbetena i världen. Det bygger på att vi delar historia, kultur och värderingar. En beståndsdel i denna gemensamma kultur är att ifrågasätta gamla sanningar. De senaste

decennierna har vi exempelvis sett hur forskare presenterat nya rön om vikingatiden som förändrat vår bild av vilka vikingarna var och vad de gjorde. Länge trodde vi exempelvis att sagorna om hur vikingarna seglade till Nordamerika var just sagor, men rester av gamla bosättningar i Kanada gör att den rådande uppfattningen i dag är att sagorna faktiskt beskriver en historisk verklighet. Det var vikingarna som upptäckte Amerika från Europas horisont, inte någon annan.

På samma sätt har gamla vikingagravar omvärderats. Medan arkeologer tidigare fick förlita sig på tolkningar av föremålen i gravarna för att bestämma kön på den begravda kan man med modern teknik bestämma könstillhörighet. En och annan manlig nordisk krigare har på så sätt visat sig vara kvinna.

Medan auktoritära stater slår fast en enda godkänd historieskrivning är vi i Norden öppna för att ompröva vår historia i ljuset av nya rön. Detta öppna sinne gör oss mindre mottagliga för de auktoritära tendenser vi ser i vår omvärld.

Kära Nordenvänner! Vårt nordiska folkstyre har djupa gemensamma rötter. De parlament som grundades under vikingatiden hör till världens äldsta. Traditionen att hålla ting lever vidare i namn som Islands allting, Färöarnas lagting och Norges storting. Det är ingen slump att demokratin har slagit rot med sådan kraft i just vår del av världen. Vår historia av självbestämmande tar sig i dag bland annat uttryck i en djupt förankrad insikt om vikten av att värna demokratin och friheten. Denna insikt förklarar vårt orubbliga stöd för Ukraina och dess folk. Vi är beredda att bidra så länge det behövs och i den utsträckning som krävs. Jag är stolt över att stödet för Ukraina i riksdagen är lika starkt nu som det någonsin har varit, och jag vet att detsamma gäller i övriga nordiska parlament.

Vi lever i en orolig tid. Det är en tid då främmande makt inte drar sig för att bete sig provokativt och vårdslöst i vår region. Det är en tid när stormakter vill ersätta en regelbaserad världsordning med den starkes rätt. Det är en tid när vi behöver varandra mer än någonsin.

Med dessa ord vill jag ännu en gång hälsa er alla hjärtligt välkomna till riksdagen och till Nordiska rådets 77:e session.

003. Heléne Björklund

Præsidentskab

HOVEDINDLÆG

Kära vänner av det nordiska samarbetet! Nu har det äntligen blivit dags för årets nordiska toppmöte. Det är glädjande att se att så många har samlats här i Stockholm för att under några dagar sätta Norden i fokus och arbeta tillsammans för den nordiska nyttan. Den svenska delegationen har under årets ordförandeskap lyft kärnan i vårt arbete, som är att verka för riktig nytta för vanliga medborgare i deras vardag. Likaså lyfter vi att sammanhållningen i Norden behöver vara stark för ett tryggt Norden där vi kan hantera olika kriser och utmaningar tillsammans. Vi behöver varandra i den nordiska familjen.

Världen genomgår just nu en påtaglig förändring, och vi lever i en tid då internationella relationer har blivit oförutsägbara och instabila. Den gamla ordningen har förändrats snabbt, och Europa med all sin potential har reagerat och axlat ett nytt ledarskap i nära samarbete med likasinnade allierade. Det är mycket glädjande att Europeiska kommissionens ordförande är denna sessions högnivågäst. Vi ser fram emot att snart få välkomna ordföranden upp i talarstolen här inför den nordeuropeiska delen av familjen.

Norden är ett strategiskt viktigt område ur ett geopolitiskt perspektiv. Utvecklingen i Östersjöområdet, Arktis och Nordatlanten är nära sammankopplade med varandra och med oss i Norden. De nordiska länderna har länge arbetet för att stärka den regelbaserade ordningen och internationella organisationer, för att främja demokratisk utveckling och människors självbestämmanderätt och för att stå upp för mänskliga rättigheter. Med tanke på att det säkerhetspolitiska läget har försämrats så dramatiskt kan vi konstatera att säkerhet och trygghet fortsatt står högt på den nordiska agendan.

Demokratin i våra nordiska länder är stark. Det märker vi till exempel i ett högt valdeltagande, ett stort deltagande i den demokratiska processen mellan valen och i att många människor är intresserade av samhällsfrågor. Samtidigt sker stora förändringar också i våra länder och i vår omvärld nära oss som påverkar förutsättningarna för de demokratiska styrelseskicken – styrelseskick och frihet som vi i Norden ibland har alltför lätt att ta för givet. Grundbulten i öppna demokratiska samhällen är möjligheten för alla att få uttrycka sina åsikter.

Vi står inför en mängd utmaningar. Tidigare vunna segrar ifrågasätts. I det politiska samtalet märker vi mer av polarisering, och debattklimatet hårdnar. Om vi bryr oss om demokratins framtid måste vi visa solidaritet. Vi måste med alla våra unikt goda förutsättningar gå före. Varför har vi i Norden så bra förutsättningar? Att vår demokrati jämförelsevis står stark kan nog bland annat förklaras med att Norden som region är världsmästare när det gäller folklig förankring och social tillit bland medborgarna. Detta är kanske de viktigaste resurser som ett samhälle kan ha och som vi fortsatt ska värna. Att förvalta detta, denna förankring och denna tillit är det mandat som våra medborgare har gett oss. Det är vår uppgift och vårt berättigande.

Nordiska vänner! Vi måste också fortsatt arbeta för att ta bort gränshinder och motverka att nya uppstår. Listan över återstående gränshinder visar att det är en bra bit kvar för att förverkliga visionen för 2030. Det är Nordiska rådets sak att driva på för att undanröja gränshinder, men de enskilda ländernas beslutsfattare och myndigheter är helt avgörande för att genomföra de praktiska åtgärder som krävs för att riva hindren. För att skapa resultat behöver länderna ytterligare prioritera de nordiska frågorna också på nationell nivå. Som exempel vill jag nämna att med ett starkare gränsöverskridande samarbete om nordisk infrastruktur och transportfrågor, vilket är viktigt för klimatet och för vår säkerhet, ökar mobiliteten i regionen. Det skapar förutsättningar för verklig nordisk nytta.

Denna nordiska vecka vill vi också sätta ljus på kulturens betydelse – kulturens betydelse för vår sammanhållning för vår gemenskap och för vårt mående. I går genomfördes ett samtal här i riksdagen om den nordiska kulturen och dess betydelse i en orolig omvärld. I kväll ska vi dela ut de nordiska kulturpriserna och miljöpriset. Med vår unika historia är det viktigt att de nordiska länderna även fortsättningsvis håller ihop och upprätthåller våra värderingar och den nordiska gemenskapen. Kulturen har samhällsbärande funktioner och bidrar till att fördjupa jämlikheten och demokratin.

Grundbulten i våra öppna nordiska samhällen är att det finns möjlighet för alla att uttrycka sina åsikter. Samhället ska präglas av pluralism och mångfald och en bred folklig förankring. Detta ger inkluderande, deltagarbaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer, kort sagt: demokrati.

Med dessa ord vill jag slutligen säga att jag ser fram emot årets session, den 77:e i ordningen. Jag önskar oss alla lycka till dessa dagar och hoppas på livliga debatter och ett givande och intensivt nordiskt nätverkande.

Kära nordiska talmän, statsministrar, regeringsledare, ministrar, nordiska parlamentariker och inbjudna gäster! Det är en stor glädje och ära för mig att få öppna Nordiska rådets 77:e session här i Stockholm.

004. Heléne Björklund

Præsidentskab

HOVEDINDLÆG

Vi går nu över till fastställande av deltagarlistan. Förslag till deltagarlista framgår av dokument 2 på hemsidan norden.org. Hemsidan uppdateras regelbundet, så den senaste versionen av dagordningen och övriga dokument finns också tillgängliga där. Kan detta dokument godkännas? Svaret är ja.

005. Heléne Björklund

Præsidentskab

HOVEDINDLÆG

Vi fortsätter med godkännande av regler för genomförandet av sessionen. Innan jag kort går igenom reglerna vill jag göra er uppmärksamma på de praktiska regler som gäller här i plenisalen. Knappar för både omröstning och begäran om replik hittar ni genom att dra bordsskivan ni sitter vid mot er. På era bord ligger ett blått kort som används för att anmäla sig till talarlistan om man inte redan har anmält sig. Tal håller man i talarstolen här uppe och repliker från replikstolen. Som talare ger man svaret på repliken i talarstolen.

Jag kommer nu snabbt att gå igenom de viktigaste punkterna i dokument 4/2025, Regler för sessionens genomförande. I de fall undantag förekommer meddelas detta i samband med att dagordningspunkten introduceras.

När det gäller talartid föreslår presidiet att Nordiska rådets ledamöter, Samiskt parlamentariskt råd samt Ungdomens nordiska råd får två minuter för att presentera förslag, betänkanden och övriga tal i debatten. Regeringsrepresentanterna föreslås få fem minuter för att redogöra eller informera när det inte finns något skriftligt underlag till redogörelse och tre minuter när det finns ett skriftligt underlag. När det gäller dagens debatt under toppmötet gäller särskilda talarregler, och dessa återkommer vi till senare. Internationella gäster ges talartid under punkten Anföranden från internationella gäster. Talartiden är då tre minuter.

När det gäller repliker föreslår presidiet att alla ledamöter, regeringsrepresentanter samt Ungdomens nordiska råd och Samiskt parlamentariskt råd får möjlighet till replik på alla tal. Replik signaleras genom att trycka på knappen "begär replik" under talet och tas omedelbart efter varje tal. Varje replik och svar på replik har en tidsbegränsning på en minut. Mötesordföranden avgör antalet repliker och i vilken ordning repliker tas. Det är möjligt med upp till två replikskiften per person i samma replikväxling, men det är ingen garanti för att man får två repliker. Det avgör alltså tiden.

Alla kan läsa reglerna i helhet i dokument 4/2025 på hemsidan norden.org. Ni har också fått kopior utdelade vid era platser.

Jag ställer nu frågan: Kan förslaget till reglerna för genomförandet av sessionen godkännas? Svaret är ja.

006. Heléne Björklund

President

HUVUDINLÄGG

Vi går nu vidare för att godkänna dagordningen. Presidiets förslag till dagordning framgår av dokument 6/2025 och finns tillgängligt på hemsidan.

Kan förslaget till dagordning godkännas? Svaret är ja.

007. Heléne Björklund

President

HUVUDINLÄGG

Vi går nu över till punkt 1.7, Färdigbehandlade och bibehållna rekommendationer och interna beslut, som finns sammanställda i dokument 8/2025. Dokumentet finns tillgängligt på hemsidan.

Kan dokument 8/2025 godkännas? Svaret är ja.

Härmed avslutas punkt 1 på dagordningen.

2. Huvudgästtalare

28. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

008. Heléne Björklund

Præsidentskab

HOVEDINDLÆG

We will now proceed to the second point on our agenda, which is the speech by our main guest speaker, the President of the European Commission, Ursula von der Leyen.

During this agenda item, there will be no opportunity to take the floor to request a response. Following the speech, we will move on directly to the next point on our agenda, The Nordic Council Summit with the Nordic government leaders.

In the Nordic Council, we are all Europeans. The world is undergoing a shift, and we live in a time when international relationships have become unpredictable and unstable. The old order has changed, and Europe, with all its potential, has responded and shouldered a new leadership in close cooperation with likeminded allies. The Nordic region is a strategically important area in geopolitical terms. Developments in the Baltic Sea area, the Arctic and the North Atlantic are closely linked to one another and to the Nordic region, the northern part of Europe.

It is now my great honour to welcome you, Madame President, the leader of the European family, to Stockholm, to the Riksdag and to the Nordic Council. Madame President, I invite you to the rostrum and give you the floor!

Skandinavisk oversættelse

Vi går nu vidare till den andra punkten på vår dagordning, nämligen inlägget av vår huvudgäst, Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen.

Det går inte att begära ordet för replik under detta ärende på dagordningen. Efter inlägget går vi direkt vidare till nästa punkt på dagordningen, Nordiskt toppmöte med de nordiska regeringscheferna.

I Nordiska rådet är vi alla européer. Världen genomgår en förändring, och vi lever i en tid där de internationella relationerna har blivit oförutsägbara och instabila. Den gamla ordningen har förändrats, och Europa har med all sin potential svarat och tagit på sig ett nytt ledarskap i nära samarbete med likasinnade allierade. Norden är ett strategiskt viktigt område i geopolitiskt avseende. Utvecklingsförloppen i Östersjöområdet, Arktis och Nordatlanten är nära sammankopplade med varandra och med Norden, den norra delen av Europa.

Det är nu min stora ära att välkomna er, fru president, ledare för den europeiska familjen, till Stockholm, till Riksdagen och till Nordiska rådet. Fru president, jag inbjuder er till talarstolen och ger er ordet!

009. Ursula von der Leyen

President of the European Commission

HOVEDINNLEGG

Thank you very much, President Björklund, Speaker Norlén, Prime Minister Kristersson – dear Ulf – Prime Ministers, honourable members of the Parliament, ladies and gentlemen; Excellencies.

It is a pleasure to return to Stockholm, and it is an honour to address the Nordic Council. Here, in this chamber, you are not only Nordics; you are all Europeans. For millennia, the Nordic world has shaped our continent. Your nations have looked outward, across seas and oceans, carrying trade and knowledge to Europe. You are pioneers of democracy – from establishing the earliest parliaments to advancing women's rights. Your social market economy is embedded in the foundations of our European project.

But Nordic influence extends far beyond politics. Your countries have shaped European culture in many different ways, from the haunting chords of Edvard Grieg to the infectious joy of ABBA, from the determination of Finnish "sisu" to the calming vibes of "hygge" in Scandinavia, from the moral struggles of Ibsen and Strindberg to the modern drama of "Borgen" – and, of course, in the simple elegance of Nordic design that fills homes and public spaces across our continent. The Nordic touch is woven into the fabric of Europe, and Europe, in turn, has helped that Nordic spirit reach the world. So my first message to you is very simple. From the bottom of my heart: "Tack".

Yet what brings us together today is not only culture and values, but also our common challenges, linked to the security and prosperity of our continent.

Fellow leaders, honourable members, Excellencies: You stand at the frontier of a fraying global order. Not far from here, Russian fighter jets have violated European airspace. From Oslo to Copenhagen, drones have flown over critical infrastructure. In the Baltic Sea, undersea cables have been cut. Airports and logistics hubs have been paralysed by cyberattacks. The intent is clear: to wear us down, to divide us. But the opposite is taking place. Together, Europe is responding. Nowhere is that more evident than here in the Nordics. In Sweden and Finland, you made the bold choice of joining NATO. In Denmark, your citizens voted to join the European Union's Common Security and Defence Policy. In Iceland, you have strengthened your cooperation with the European Union. Norway has signed a new Security and Defence Partnership with us.

I know that you have a phrase in Sweden: "Många bäckar små…". For those of you – like me – who don't understand it: Many small streams make a mighty river. Confronted with a more dangerous world, we are learning from that wisdom. Today, Europe is stronger together. Nowhere is this clearer than in Ukraine. Putin thought he could break Ukraine's resistance in three days, or three weeks. Instead, after 1,300 days, Ukraine's spirit is unbroken. This is first and foremost because of Ukraine's courage, but also because of the unrelenting support from Europe. Your countries have led the way. Brave Ukrainian forces fly fighter jets from Denmark, sail Swedish boats, fire Finnish artillery, use Norwegian drones, receive care in Icelandic hospitals and find refuge in the Faroe Islands. This region is famed for its solidarity, and with Ukraine, you are showing it in full force. Your countries have empowered their resistance. I think you can take pride in it, and all of Europe thanks you for that.

We all want this war to end, but a lasting peace relies on a strong and independent Ukraine. That matters for the security of our entire continent. Today, Putin still believes he can

outlast us. He still thinks that, over time, Russia can achieve its aims on the battlefield. This is a clear miscalculation. A sustainable peace requires changing this miscalculation. That is why securing long-term financial support for Ukraine is so essential. It is central to the security of all our countries. We must also continue to raise the cost of the war for Russia. Last week, we adopted the 19th package of sanctions – wide ranging and extensive sanctions which include measures to crack down on Russia's shadow fleet. We also welcomed the announcement of the US sanctions on Russian oil companies, and we are working together towards a reparations loan based on immobilised Russian assets. This is the most effective way to sustain Ukraine's defence and its economy, and it is the clearest way to make Russia understand that time is not on their side. If needed, we are in it for the long haul. We will stand by Ukraine for as long as it takes.

In this region, you have been warning us of the dangers for years, and you were right when you said that Russia is preparing for a long confrontation with Europe. They redeploy troops and build infrastructure near Finland's border. They step up their hybrid campaign across Europe, and they throw more money at their war economy, with over 40% of the federal budget and 9% of their GDP going to their military. If we want lasting peace on our continent, Europe must have the capacity to deter any further Russian aggression.

Within the EU, we have made historic progress towards building a defence union. We will mobilise up to 800 billion euros by the end of the decade to strengthen member states' defence efforts. This is not only about spending more. It is about spending smarter and preparing together. It is about ensuring that Europe can protect every centimetre of our territory. That is the purpose of the Defence Readiness Roadmap 2030, which I presented last week to the European Council. The Roadmap is a pan-European plan, built in close cooperation with NATO, that sets clear objectives and measurable initiatives. It will not duplicate existing operational structures, but it will help member states produce and procure the capabilities they need.

In this roadmap, we are again learning from the Nordics. We are taking ideas pioneered here and scaling them up across Europe. Take the Danish lead-nation approach, used so effectively to deliver weapons to Ukraine: One nation takes the lead, others join in to create larger orders, and industry scales up production. The result: Production goes up, prices go down. We are now applying this model to close Europe's most critical capability gaps, from air defence to drones and electronic warfare. And to ensure that our efforts are successful, we need closer defence cooperation with all Nordic countries, beyond the borders of our Union. This is why we have signed a security and defence partnership with Norway, and talks are progressing with Iceland. Both countries can already participate directly in our SAFE financing mechanism for joint procurement with your European neighbours, because our industries are complementary, our security is indivisible, and our unity is our best strength.

There is another lesson that we can learn from you. Your experience shows that security is not only about armies or arsenals. It is about the strength of societies. It is about being ready, not only for the conventional threats, but for hybrid attacks, floods, pandemics, and the shock of a changing world. This principle runs right across the Nordic regions. You know that security starts with being prepared. You see it here in Sweden, with your campaign "If crisis or war comes", designed to inform and remind every citizen that they have a role to play, or in Finland, where preparedness is literally built into the bedrock. I saw it with my own eyes last year, when I visited the vast network of civil defence shelters beneath Helsinki. You have underground car parks that can become hospitals. You have underground sports halls that can turn into refuges within hours.

I believe that Nordic preparedness should be a model for all of Europe. That is why I asked former president Sauli Niinistö to study how we can embed these lessons at the European

level. His report, published one year ago, was crystal clear: Europe must build a preparedness union. We must build resilience into everything we do, from stockpiling critical medicines to protecting critical infrastructure. This is not a cost; it is an investment, because it saves lives and minimises costs when disaster does strike. In the Nordics, you have already known that resilience is not built in the moment of crisis, but in the calm before it. Our security depends heavily upon it.

Fellow leaders, Excellencies, honourable members: We are in a new era of competitive geopolitics and confrontational geoeconomics, one increasingly defined by power, whether economic, technological or military. Europe's ability to act independently rests on the competitiveness of our economies. This is one of the most innovative regions of the world: From renewable energy to artificial intelligence, from biotech to space, you show that Europe can lead in the industries of tomorrow. But in this new age, we have to move faster, we have to make it easier for innovative companies to succeed, we have to invest in what makes us unique and strong. This is why we have started a huge simplification drive, and this is why we are preparing the so-called 28th regime for innovative startups and companies. And this is why we are stepping up on removing all the bottlenecks that slow down our competitiveness – from energy prices to the need of investment and private capital. In a world where others move fast, we must move faster still.

We are working closely with you on these efforts, because we know that the Nordics are problem solvers. Where others see a challenge, you see a solution. Take the existential threat of climate change – and the transition that it will require. Thanks to your foresight and your early investment, we have become global leaders in the transition to clean energy and clean technologies. And that investment is paying off, because today the global clean transition is in full swing. Last year more than 580 gigawatts in renewable energy capacity were added globally – a new global record for the third year in a row. Clean tech markets around the world are booming. Not only in countries like Sweden and Norway, where almost all new cars are now electric. Look at the developing countries, across Asia, Africa and Latin America. The sales of electric cars have risen by 60% last year. Or look at the global market for wind turbines. It continues to rise by over 10% every single year.

The overall global market for clean technologies is set to triple within the next decade, to more than two trillion dollars. This is not just good news for the climate, it is a great economic opportunity. And your countries are already seizing it – from wind power in Denmark to Carbon Capture and Storage in Norway, or the pioneering bioeconomy in Finland, which is already worth 26 billion euros a year. Here in Sweden, the drive for clean innovation is producing incredible results. At Linköping University, a few hundred kilometres from here, scientists have developed a sunlight-powered catalyst that increases green hydrogen production by 800%. That is incredible and amazing.

And we want to work with you to strengthen this leadership in the clean tech sector even further. This is why we are placing competitiveness at the heart of our next long-term European budget. We are creating a new Competitiveness Fund, worth more than 500 billion euros, focused on the strategic sectors that will define the decades ahead. And more than one third of the budget will go to climate and nature-related projects. This is not only about protecting our incredible nature. This is about taking Europe's security and prosperity into our own hands. That's the way to go.

Fellow leaders, honourable members, Excellencies: Nowhere are the forces of nature and geopolitics clashing with more intensity than in the Arctic. That region is warming four times faster than the rest of the planet. Its eternal ice – you know, that is the protective shield of our Earth – is melting at record speed. And as the ice retreats, the Arctic is moving ever closer to the centre of global geopolitics. This affects you directly, but it impacts all of us.

Earlier this month, for the first time ever, a Chinese container ship has reached Europe by cutting through the Arctic. Russia is reopening Soviet-era bases and asserting control over the Northern Sea Route. In response, we Europeans need a new mindset. The foundation of our approach will remain the same: A partnership of like-minded nations, united by a shared goal – a secure, sustainable and peaceful future of the Arctic.

But Europe has to be more proactive and more invested in the Arctic, and that is why we are reviewing our Arctic Policy to address these new geopolitical threats. We want to strengthen our cooperation in Arctic nations and regions, from renewable energy to Earth observation, from innovation to connectivity – you just name it. We want to work even more with you to understand how climate change impacts your towns and your villages. We want to build more digital infrastructure to connect communities – all of this in close partnership with the local and indigenous populations, because their knowledge and their stewardship are invaluable.

Yes, global warming brings new and dangerous risks to the Arctic, but it also brings new responsibilities and new opportunities. Take critical raw materials: Greenland alone holds 25 of the 34 critical materials that Europe needs – a treasure locked beneath ice and rock. Finland is already a world leader in producing and refining cobalt.

And, dear Ulf, I remember when you hosted the whole European College of Commissioners in Kiruna. This Arctic city is not only a tourist attraction, with its incredible nature and the amazing ice hotel, it is also a rising economic hub – home to a space centre and to vast quantities of rare earths, vital for powering electric vehicles. We want to join forces with you, to create new local industries and value chains in a sustainable way, and this is the most important point: In a sustainable way, listen to the indigenous people, listen to the local communities, to bring new jobs there and to breathe new life into communities across the high north. Make no mistake, the Arctic's economic strength is the key to Europe's strategic independence.

Fellow leaders, honourable members, Excellencies: For thousands of years, the people of the Arctic have lived and thrived in the world's harshest conditions. They have survived change through respect for their landscapes and nature, but also from a recognition that we need to rely on each other. Faced with a more dangerous world, we need to strengthen the bonds with those who share our values.

Dear Prime Minister Johannesen, that was your message when I visited you in the Faroe Islands last year. And it is a message that is true for our relations with the entire Nordic world. Throughout our shared history, you have enriched our culture and made us stronger. Like the value of knowledge and wisdom stemming from the islands' strategic location. In these testing geopolitical times, we must draw closer together still. Because, indeed, many streams make a mighty river. So let us make it flow even stronger for our people, for our continent and for the generations to come.

Thank you very much – and long live Europe.

Skandinavisk oversættelse

Tack så mycket, president Björklund, talman Norlén, statsminister Kristersson – kära Ulf – statsministrar, ärade ledamöter av parlamentet, mina damer och herrar; ers excellenser.

Det är ett nöje att vara tillbaka i Stockholm och det är en ära att få tala inför Nordiska rådet. Här i denna sal är ni inte bara nordbor; ni är alla européer. I årtusenden har den nordiska världen format vår kontinent. Era nationer har blickat utåt, över hav och oceaner,

och fört handel och kunskap till Europa. Ni är pionjärer inom demokratin – från att ha etablerat de tidigaste parlamenten till att främja kvinnors rättigheter. Er sociala marknadsekonomi är inbäddad i grunden för vårt europeiska projekt.

Men det nordiska inflytandet sträcker sig långt bortom politiken. Era länder har format den europeiska kulturen på många olika sätt, från Edvard Griegs gripande klanger till ABBAs smittande glädje, från den finska "sisun" till lugnande skandinaviskt "hygge", från Ibsens och Strindbergs moraliska dilemman till det moderna dramat "Borgen" – och naturligtvis i den enkla elegansen i nordisk design som fyller hem och offentliga lokaler över hela vår kontinent. Den nordiska touchen är invävd i Europa, och Europa har i sin tur hjälpt den nordiska andan att nå världen. Så mitt första budskap till er är mycket enkelt. Från djupet av mitt hjärta: Tack.

Men det som för oss samman i dag är inte bara kulturen och värderingarna, utan också våra gemensamma utmaningar, kopplade till säkerheten och välståndet på vår kontinent.

Kära ledare, ärade ledamöter, excellenser: Ni står på gränsen till en sönderfallande global ordning. Inte långt härifrån har ryska stridsflygplan kränkt europeiskt luftrum. Från Oslo till Köpenhamn har drönare flugit över kritisk infrastruktur. Undervattenskablar har skurits av i Östersjön. Flygplatser och logistiknav har lamslagits av cyberattacker. Avsikten är tydlig: att trötta ut oss, att splittra oss. Men i stället sker det motsatta. Tillsammans ger Europa sitt svar. Ingenstans är detta tydligare än här i Norden. I Sverige och Finland har ni gjort det djärva valet att gå med i Nato. I Danmark har medborgarna röstat för att gå med i EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Island har stärkt sitt samarbete med EU. Norge har undertecknat ett nytt säkerhets- och försvarspartnerskap med oss.

Jag vet att ni har ett uttryck i Sverige: "Många bäckar små…". För dem av er som – liksom jag – inte förstår det: Många små bäckar gör en stor å. Ställda inför en farligare värld håller vi på att lära oss av denna visdom. I dag är Europa starkare tillsammans. Ingenstans är detta tydligare än i Ukraina. Putin trodde att han kunde bryta ned Ukrainas motstånd på tre dagar, eller tre veckor. I stället, efter 1 300 dagar, är Ukrainas anda okuvad. Det är först och främst tack vare Ukrainas djärvhet, men också tack vare det orubbliga stödet från Europa. Era länder har gått i täten. Djärva ukrainska styrkor flyger stridsflygplan från Danmark, styr svenska båtar, avfyrar finskt artilleri, använder norska drönare, får vård på isländska sjukhus och finner tillflykt på Färöarna. Denna region är känd för sin solidaritet, och när det gäller Ukraina visar ni den med full kraft. Era länder har stärkt Ukrainas motstånd. Jag tycker att ni kan vara stolta över det, och hela Europa tackar er för det.

Vi vill alla att detta krig ska ta slut, men en varaktig fred bygger på ett starkt och självständigt Ukraina. Det är avgörande för säkerheten på hela vår kontinent. I dag tror Putin fortfarande att han kan vänta ut oss. Han tror fortfarande att Ryssland med tiden kan uppnå sina mål på slagfältet. Detta är en klar felbedömning. En hållbar fred kräver att denna felbedömning rättas till. Därför är det avgörande att säkra ett långsiktigt finansiellt stöd till Ukraina. Det är väsentligt för säkerheten i alla våra länder. Vi måste också fortsätta att göra kriget dyrare för Ryssland. Förra veckan antog vi det 19:e sanktionspaketet – omfattande sanktioner som omfattar åtgärder för att ingripa mot Rysslands skuggflotta. Vi välkomnade också USA:s sanktioner mot ryska oljebolag, och vi arbetar tillsammans på ett reparationslån baserat på frysta ryska tillgångar. Det är det effektivaste sättet att upprätthålla Ukrainas försvar och ekonomi och det tydligaste sättet att få Ryssland att inse att tiden inte är på dess sida. Om så behövs är vi med på lång sikt. Vi kommer att stå vid Ukrainas sida så länge det krävs.

Ni har varnat oss för farorna i åratal, och ni hade rätt när ni sade att Ryssland förbereder sig för en lång konfrontation med Europa. De omplacerar trupper och bygger infrastruktur

nära den finska gränsen. De intensifierar sin hybridpåverkan i Europa och de satsar mer pengar på sin krigsekonomi, med över 40 % av den federala budgeten och 9 % av BNP till militären. Om vi vill ha varaktig fred på vår kontinent måste Europa ha kapacitet att avskräcka ytterligare rysk aggression.

Inom EU har vi gjort historiska framsteg mot att bygga en försvarsunion. Vi kommer att mobilisera upp till 800 miljarder euro före decenniets slut för att stärka medlemsstaternas försvarsinsatser. Det handlar inte bara om att spendera mer. Det handlar om att spendera smartare och förbereda oss tillsammans. Det handlar om att se till att Europa kan skydda varje centimeter av sitt territorium. Det är syftet med försvarsfärdplanen 2030, som jag presenterade för Europeiska rådet förra veckan. Färdplanen är en paneuropeisk plan, byggd i nära samarbete med Nato, som sätter tydliga mål och mätbara initiativ. Den kommer inte att kopiera existerande operativa strukturer, men den kommer att hjälpa medlemsstaterna att producera och upphandla de kapaciteter de behöver.

I denna färdplan lär vi oss återigen av Norden. Vi tar idéer som har utvecklats här och skalar upp dem över hela Europa. Till exempel den danska ledarnationsmodellen har använts effektivt för att leverera vapen till Ukraina: Ett land tar ledningen, andra ansluter sig för att skapa större beställningar, och industrin skalar upp produktionen. Resultatet: Produktionen ökar, priserna sjunker. Vi tillämpar nu modellen för att täppa till de mest kritiska luckorna i Europas kapacitet, från luftförsvar till drönare och elektronisk krigföring. Och för att garantera att våra insatser lyckas behöver vi ett närmare försvarssamarbete med alla nordiska länder, bortom vår unions gränser. Därför har vi undertecknat ett säkerhets- och försvarspartnerskap med Norge, och samtal pågår med Island. Båda länderna kan redan delta direkt i vår finansieringsmekanism SAFE för gemensam upphandling med sina europeiska grannar, eftersom våra industrier är komplementära, vår säkerhet är odelbar och vår enighet är vår största styrka.

Det finns en annan sak vi kan lära oss av er. Era erfarenheter visar att säkerhet inte bara handlar om arméer eller vapenlager. Det handlar om samhällets styrka. Det handlar om att vara beredd, inte bara på konventionella hot, utan på hybridattacker, översvämningar, pandemier och på plötsliga förändringar i världen. Denna princip genomsyrar hela Norden. Ni vet att säkerhet börjar med att man är beredd. Man ser det här i Sverige, med kampanjen "Om krisen eller kriget kommer", som syftar till att informera och påminna alla medborgare om att de har en roll att spela, eller i Finland, där beredskapen bokstavligen är inbyggd i berggrunden. Jag såg det med egna ögon förra året då jag besökte det enorma nätverket av civila skyddsrum under Helsingfors. Ni har underjordiska parkeringshus som kan bli sjukhus. Ni har underjordiska sporthallar som kan förvandlas till skyddsrum inom några timmar.

Jag tror att den nordiska beredskapen borde vara en modell för hela Europa. Därför bad jag före detta presidenten Sauli Niinistö undersöka hur vi kan införliva dessa lärdomar på europeisk nivå. Hans rapport, som publicerades för ett år sedan, var kristallklar: Europa måste bygga en beredskapsunion. Vi måste ta med resiliensen i allt vi gör, alltifrån att lagra viktiga läkemedel till att skydda kritisk infrastruktur. Detta är inte en kostnad; det är en investering, eftersom det räddar liv och minimerar kostnaderna när katastrofen väl inträffar. I Norden har ni redan förstått att man inte bygger upp motståndskraft i krisens ögonblick, utan i lugnet före den. Vår säkerhet är starkt beroende av detta.

Kära ledare, excellenser, ärade ledamöter: Vi befinner oss i en ny era av geopolitisk konkurrens och konfrontationsinriktad geoekonomi, en era som alltmer definieras av ekonomisk, teknisk och militär makt. Europas förmåga att agera självständigt är beroende av vår ekonomiska konkurrenskraft. Detta är en av världens mest innovativa regioner: Från förnybar energi till artificiell intelligens, från bioteknik till rymdforskning – ni visar att Europa kan vara en ledare inom morgondagens industri. Men i denna nya tidsålder måste vi agera

snabbare, vi måste göra det lättare för innovativa företag att lyckas, vi måste investera i det som gör oss unika och starka. Därför har vi inlett en omfattande förenklingskampanj och därför förbereder vi den så kallade 28:e rättsordningen för innovativa uppstarts- och expanderande företag. Och därför intensifierar vi arbetet med att ta bort alla flaskhalsar som bromsar vår konkurrenskraft – från energipriser till behovet av investeringar och privat kapital. I en värld där andra rör sig snabbt måste vi röra oss ännu snabbare.

Vi har ett nära samarbete med er i dessa insatser, eftersom vi vet att nordbor är problemlösare. Där andra ser en utmaning ser ni en lösning. Ta till exempel det existentiella hotet från klimatförändringarna – och den omställning som detta kräver. Tack vare er framsynthet och era tidiga investeringar har vi blivit globala ledare i övergången till ren energi och rena teknologier. Och den investeringen ger resultat, eftersom den globala omställningen till ren energi nu är i full gång. Förra året tillkom mer än 580 gigawatt i kapacitet för förnybar energi globalt – ett nytt världsrekord för tredje året i rad. Marknaderna för ren teknik världen över blomstrar. Inte bara i länder som Sverige och Norge, där nästan alla nya bilar nu är elektriska. Titta på utvecklingsländerna i Asien, Afrika och Latinamerika. Försäljningen av elbilar ökade med 60 % förra året. Eller titta på den globala marknaden för vindkraftverk. Den fortsätter att växa med över 10 % varje år.

Den globala marknaden för ren teknik förväntas tredubblas inom det kommande decenniet, till mer än två biljoner dollar. Detta är inte bara goda nyheter för klimatet, det är också en fantastisk ekonomisk möjlighet. Och era länder tar redan vara på den – från vindkraft i Danmark till koldioxidinfångning och -lagring i Norge, eller den banbrytande bioekonomin i Finland, som redan är värd 26 miljarder euro per år. Här i Sverige ger strävan efter innovationer inom ren teknik otroliga resultat. Vid Linköpings universitet, några hundra kilometer härifrån, har forskare utvecklat en metod att öka produktionen av grön vätgas med 800 % med hjälp av solenergi. Det är otroligt och fantastiskt.

Och vi vill arbeta med er för att ytterligare stärka detta ledarskap inom sektorn för ren teknik. Därför sätter vi konkurrenskraften i centrum för vår nästa långsiktiga europeiska budget. Vi skapar en ny fond för konkurrenskraft, värd mer än 500 miljarder euro, med fokus på de strategiska sektorer som kommer att definiera de kommande decennierna. Och mer än en tredjedel av budgeten kommer att gå till klimat- och miljörelaterade projekt. Detta handlar inte bara om att skydda vår fantastiska natur. Det handlar om att ta Europas säkerhet och välstånd i våra egna händer. Det är vägen framåt.

Kära ledare, ärade ledamöter, excellenser: Ingenstans kolliderar naturens krafter och geopolitiken med större intensitet än i Arktis. Regionen värms upp fyra gånger snabbare än resten av planeten. Dess eviga is – ni vet, jordens skyddande sköld – smälter i rekordfart. Och när isen drar sig tillbaka hamnar Arktis allt närmare centrum för den globala geopolitiken. Detta påverkar er direkt, men det påverkar oss alla. Tidigare denna månad nådde ett kinesiskt containerfartyg för första gången någonsin Europa genom att ta sig genom Arktis. Ryssland återöppnar baser från sovjettiden och utövar kontroll över Nordostpassagen. I gengäld måste vi européer anta ett nytt tankesätt. Grunden för vårt synsätt kommer att förbli oförändrad: Ett partnerskap mellan likasinnade nationer som förenas av ett gemensamt mål – en säker, hållbar och fredlig framtid för Arktis.

Men Europa måste vara mer proaktivt och mer engagerat i Arktis, och därför ser vi över vår politik i Arktis för att hantera dessa nya geopolitiska hot. Vi vill stärka vårt samarbete i de arktiska nationerna och regionerna, från förnybar energi till jordobservation, från innovation till konnektivitet. Vi vill samarbeta ännu mer med er för att förstå hur klimatförändringarna påverkar era städer och byar. Vi vill bygga mer digital infrastruktur för att koppla samman samhällen – allt detta i nära samarbete med lokala och ursprungsbefolkningar, eftersom de har ovärderlig kunskap om att förvalta sitt land.

Ja, den globala uppvärmningen medför nya och farliga risker för Arktis, men den medför också nya uppgifter och nya möjligheter. Ta till exempel råvaror av avgörande betydelse. Enbart Grönland har 25 av de 34 råvaror som Europa behöver – en skatt gömd under is och sten. Finland är redan världsledande inom produktion och raffinering av kobolt.

Och, kära Ulf, jag minns när du tog emot hela Europeiska kommissionen i Kiruna. Denna arktiska stad är inte bara en turistattraktion, med sin otroliga natur och sitt fantastiska ishotell, den är också ett växande ekonomiskt centrum – med ett rymdcenter och stora mängder sällsynta jordarter som behövs för att driva elfordon. Vi vill förena våra krafter med er för att skapa nya lokala industrier och värdekedjor på ett hållbart sätt, och detta är den viktigaste punkten: På ett hållbart sätt – lyssna på ursprungsbefolkningen, lyssna på lokalsamhällena, för att skapa nya jobb och blåsa nytt liv i samhällen längst uppe i norr. Inget tvivel om saken, den arktiska regionens ekonomiska styrka är nyckeln till ett strategiskt oberoende för Europa.

Kära ledare, ärade ledamöter, excellenser: I tusentals år har folken i Arktis levt och frodats under världens hårdaste förhållanden. De har överlevt förändringar tack vare respekt för sitt land och sin natur, men också genom insikten att vi måste stödja oss på varandra. I en allt farligare värld måste vi stärka banden med dem som delar våra värderingar.

Kära statsminister Johannesen, detta var ert budskap då jag besökte er på Färöarna förra året. Och det är ett budskap som gäller för våra relationer med hela den nordiska världen. Genom hela vår gemensamma historia har ni berikat vår kultur och gjort oss starkare. Liksom värdet av kunskap och visdom som härrör från öarnas strategiska läge. I denna geopolitiskt utmanande tid måste vi komma ännu närmare varandra. Ja, för många bäckar små gör en stor å. Så låt oss få den att flöda ännu starkare för våra folk, för vår kontinent och för kommande generationer.

Tack så mycket – och länge leve Europa.

010. Heléne Björklund

President

HUVUDINLÄGG

Thank you very much, Madam President, for sharing this with us today, and for your important contribution to the topical discussions we will have in the Nordic Council in the coming days! We thank you for being here with us today in Stockholm. With those words, I hereby close agenda item No. 2.

Skandinavisk oversættelse

Tack så mycket, fru ordförande, för detta tal till oss i dag och för ert viktiga bidrag till de debatter vi kommer att ha i Nordiska rådet under de kommande dagarna! Vi tackar er för att ni är här i Stockholm med oss i dag. Med dessa ord avslutar jag härmed dagordningspunkt nr 2.

3. Nordiskt toppmöte med de nordiska regeringsledarna

28. oktober 2025

MØDELEDER: Maria Stockhaus

011. Maria Stockhaus

Præsidentskab

HOVEDINDLÆG

Vi går vidare till agendapunkt 3, nordiskt toppmöte med de nordiska statsministrarna och regeringsledarna.

Årets toppmöte fokuserar på nordisk sammanhållning och nordisk vardagsnytta, med andra ord det som på många sätt är kärnan i vårt nordiska samarbete. Under denna punkt ska vi bland annat komma in på dessa ämnen: Hur kan Norden tillsammans skapa en ökad trygghet för våra nordiska medborgare? Hur kan de nordiska länderna tillsammans säkra demokrati och de grundläggande nordiska värdena i en alltmer orolig och auktoritär omvärld? Och hur kan vi genom kultur och utbildning stärka den nordiska samhörigheten och medborgarnas resiliens?

Jag vill inledningsvis helt kort sammanfatta de taleregler som gäller för debatten. Finlands statsminister får fem minuter för ett inledande tal i samband med öppnandet av toppmötet. Talartiden för de övriga statsministrarna och regeringsledarna är tre minuter. Ledamöterna i Samiskt parlamentariskt råd och Ungdomens Nordiska Råd får en minut för frågor och kommentarer efter varje statsministers tal. Statsministrarna och regeringsledarna får en minut för att svara.

När det gäller ordningsföljden för statsministrarna och regeringsledarna ges ordet först till ordföranden i Nordiska ministerrådet, Finland och Åland, och därefter följer talarna i alfabetisk ordning och avslutningsvis värdlandet för sessionen, det vill säga Sverige.

Jag ger först ordet till Finlands statsminister Petteri Orpo. Välkommen att ta plats i talarstolen! Du har fem minuter till ditt förfogande.

012. Petteri Orpo, Finland

Statsminister

HOVEDINLAEG

Ärade president, arvoisa presidentti! Jag är glad över den senaste tidens positiva trend inom det nordiska samarbetet. Värdet av samarbetet i Nordiska rådet och ministerrådet syns nu allt tydligare på många håll.

Minä haluan aluksi sanoa, kuinka on hienoa kuunnella Euroopan komission puheenjohtajaa ja sitä, kuinka hyvin hän ymmärtää meitä pohjoismaalaisia, meidän huolemme mutta myös meidän vahvuutemme.

Hyvät kollegat! Suomen hallitus on sitoutunut pohjoismaista hyötyä tuottavan yhteistyön pitkäjänteiseen kehittämiseen. Me teemme työtä pohjoismaisen integraation syventämiseksi sekä ihmisten liikkuvuutta haittaavien esteiden purkamiseksi. Pohjoismaiden neuvostolla on tässä tärkeä rooli parlamenttien välisen yhteistyön foorumina, ja arvostamme mahdollisuutta hallitusten ja neuvoston väliseen rakentavaan dialogiin.

Pohjoismaiden neuvoston tämän vuoden istunnolle valittu pääteema ja keskustelun lähtökohtana olevat kysymykset sopivat erinomaisesti yhteen niiden painopisteiden kanssa, joita olemme edistäneet ministerineuvostossa kuluneen vuoden aikana Suomen ja Ahvenanmaan yhteisellä puheenjohtajuuskaudella. Tätä työtä ohjaa tavoite yhteisen vision saavuttamiseksi: tehdä Pohjolasta maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä.

Toimintaympäristössämme tapahtuneiden muutosten myötä meidän yhteistyömme on tiivistynyt merkittävällä tavalla, ja on yhä tärkeämpää, että me voimme vahvistaa yhteiskuntiemme ja kansalaistemme turvallisuutta ja resilienssiä varautumalla yhdessä erilaisiin kriiseihin.

Tämän vuoden puheenjohtajuuskaudella teema on ollut yhteiskuntaturvallisuuden edistäminen. Suomen Turussa ja Paimiossa viime toukokuussa järjestetyn pohjoismaisen pääministerikokouksen julkilausumassa tuodaan esiin hallitusten vahva sitoutuminen varautumisen ja resilienssin kehittämiseen Pohjolassa. Yhteistyötä on tarkoitus jatkossa viedä eteenpäin julkilausuman tavoitteiden mukaisesti. Huoltovarmuus- ja varautumis-yhteistyöhön liittyen olen tyytyväinen siitä, että Suomen aloite pohjoismaisesta huoltovarmuusverkostosta on saanut myönteisen vastaanoton. Aloitetta on määrätietoisesti edistetty kuluneen vuoden aikana.

Tänään meillä on ollut myös mahdollisuus keskustella täällä vierailleen Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyenin kanssa resilienssistä, turvallisuudesta ja kilpailukyvystä. Meidän yhteiskuntiemme hyvinvoinnin turvaamisen kannalta Pohjolan ja Euroopan globaali taloudellinen asema ja kilpailukyky ovat avainasemassa. Yksityinen sektori omistaa yli 90 prosenttia meidän yhteiskuntiemme kriittisestä infrastruktuurista, ja yksityinen sektori, yritykset, ovat näin avainasemassa yhteiskunnan resilienssityössä. Toisaalta resilientti yhteiskunta luo turvaa elinkeinoelämän kasvulle, investoinneille ja innovaatioille. Monissa aiheissa, kuten digitalisaatiossa, Pohjoismaat voivat toimia myös myönteisenä suunnannäyttäjänä laajemmassa eurooppalaisessa kontekstissa.

Arvoisa presidentti! Pohjoismaisten yhteiskuntien vahvuus on ihmisten luottamus demokratiaan, oikeusvaltioon ja tasa-arvoon. Luottamuksella on tärkeä rooli myös kriiseistä selviytymisessä. Tätä perustaa meidän on tärkeää suojata ja samalla kiinnittää huomiota demokratian kriisinkestävyyteen.

Pohjoismaissa koulutuksella vahvistetaan kansalaisten valmiuksia toimia yhteiskunnassa kaikissa tilanteissa. Kulttuurilla on tärkeä merkitys henkisen kriisinkestävyyden rakentamisessa. Kansalaisten vahva medialukutaito ja valmius tunnistaa disinformaatiota lisäävät yhteiskuntiemme resilienssiä. Eli siis pohjoismaisen yhteistyön avulla me vahvistamme luottamusta ja yhteenkuuluvaisuuden tunnetta alueellamme ja luomme entistä vahvempaa ja vakaampaa Pohjolaa.

Arvoisa presidentti! Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on muuttanut viime vuosien aikana turvallisuusympäristöämme. Ukrainan presidentin Volodymyr Zelenskyin

osallistuminen Pohjoismaiden neuvoston istuntoon Reykjavíkissa viime syksynä oli tärkeä viesti Pohjoismaiden yhtenäisyydestä. On sekä Ukrainan että oman turvallisuutemme kannalta tärkeää, että me Pohjolassa seisomme yhä vahvasti Ukrainan tukena.

Turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys on entisestään vahvistanut Pohjoismaiden ja Baltian turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä. Pohjoismaisella yhteistyöllä voimme lisätä kansalaistemme turvallisuutta nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Tänä vuonna on ollut Suomen vuoro olla vetovastuussa Pohjoismaiden ministerineuvoston ohella Pohjoismaiden ulkoministerien yhteistyöstä, siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen pohjoismaisesta Haga-yhteistyöstä sekä Nordefcosta. On päästy hyvin eteenpäin.

Arvoisa presidentti, hyvät kuulijat! Suomen ja Ahvenanmaan puheenjohtajuuskauden tunnukseen viitaten: Pohjola on tänään yhtenäisempi kuin se on ollut historiassa pitkään aikaan. Lisäksi on tärkeää pitää mielessä, että olemme vahvempia yhdessä, kun etsimme ratkaisuja nykypäivän ja tulevaisuuden haasteisiin.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Jag är glad över den senaste tidens positiva trend inom det nordiska samarbetet. Värdet av samarbetet i Nordiska rådet och ministerrådet syns nu allt tydligare på många håll.

Jag vill börja med att betona hur fint det är att lyssna till Europeiska kommissionens ordförande och hur väl hon förstår oss nordbor – våra bekymmer men också våra starka sidor.

Bästa kollegor! Finlands regering är engagerad i den långsiktiga utvecklingen av samarbetet för konkret nordisk nytta. Vi arbetar för att fördjupa den nordiska integrationen och för att undanröja hindren för människors rörlighet. Nordiska rådet har en viktig roll som ett samarbetsforum mellan parlamenten, och vi uppskattar möjligheten till en konstruktiv dialog mellan regeringarna och rådet.

Huvudtemat för årets session i Nordiska rådet och frågorna som ligger till grund för debatten passar utmärkt ihop med de prioriteringar vi har främjat i ministerrådet under Finlands och Ålands gemensamma ordförandeskap. Detta arbete styrs av en gemensam vision: att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030.

Förändringarna i vår omvärld har inneburit att vårt samarbete fördjupats på ett betydande sätt, och det är allt viktigare att stärka våra samhällens och medborgares trygghet och resiliens genom att tillsammans förbereda oss för kriser.

Temat för årets ordförandeskap har varit att främja samhällssäkerheten. I en resolution från det nordiska statsministermötet som hölls i Åbo och Pemar i maj betonade vi regeringarnas starka engagemang i att utveckla beredskapen och resiliensen i Norden. Vi planerar att fortsätta samarbetet i enlighet med målen i resolutionen. Vad gäller försörjningsberedskap och krisberedskap är jag glad över att Finlands förslag om ett nordiskt nätverk för försörjningsberedskap har fått ett positivt mottagande. Vi har målmedvetet främjat detta initiativ under det gångna året.

I dag har vi också haft möjlighet att diskutera med Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen om resiliens, säkerhet och konkurrenskraft. Nordens och Europas globala ekonomiska ställning och konkurrenskraft är avgörande för att trygga välfärden i

våra samhällen. Den privata sektorn äger över 90 procent av den kritiska infrastrukturen i våra samhällen, och företagen har därmed en nyckelroll i att stärka samhällets resiliens. Ett motståndskraftigt samhälle skapar också en grund för ekonomisk tillväxt, investeringar och innovationer. I många frågor, till exempel digitaliseringen, kan Norden också fungera som en positiv förebild i ett bredare europeiskt sammanhang.

Ärade president! De nordiska samhällenas styrka ligger i människors tillit till demokratin, rättsstaten och jämställdheten. Tilliten är också viktig för att klara av kriser. Vi måste värna om denna grund och om demokratins motståndskraft vid kriser.

Utbildningen stärker de nordiska medborgarnas förmåga att fungera i samhället i alla tänkbara förhållanden. Kulturen har en viktig roll i att skapa mental kristålighet. Medborgare som har en stark mediekunnighet och som kan identifiera desinformation ökar resiliensen i våra samhällen. Det nordiska samarbetet stärker alltså tilliten och känslan av samhörighet i vår region och skapar ett starkare och mer stabilt Norden.

Ärade president! Rysslands illegala anfallskrig mot Ukraina har under de senaste åren förändrat vår säkerhetsmiljö. Att president Volodymyr Zelenskyj deltog i Nordiska rådets session i Reykjavík i fjol höstas var en viktig signal om Nordens enighet. Det är viktigt för både Ukrainas och vår egen säkerhet att vi i Norden fortsättningsvis ger Ukraina vårt starka stöd.

Inom säkerhets- och försvarspolitiken har Finlands och Sveriges Natomedlemskap ytterligare stärkt det nordisk-baltiska samarbetet kring säkerhet och försvar. Genom det nordiska samarbetet kan vi stärka våra medborgares säkerhet i en omvärld i snabb förändring.

I år har Finland, förutom ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, också ansvarat för samarbetet mellan de nordiska utrikesministrarna, det nordiska Haga-samarbetet om civil beredskap, krisberedskap och räddningstjänst samt Nordefco. Vi har gjort framsteg.

Ärade president, bästa åhörare! Med hänvisning till temat för Finlands och Ålands ordförandeskap: Norden är i dag mer enat än det har varit på länge. Då vi söker lösningar på nutida och framtida utmaningar ska vi komma ihåg att vi är starkare tillsammans.

013. Eva Lindh

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Fru president! Herr statsminister! Vi har i Norden ett stort behov av att stärka sammanhållningen och stärka vår civila beredskap. Förutsättningarna för det är bättre om vi har den nordiska välfärdssamhället, den nordiska modellen, och också stärker det som har varit vårt nordiska guld, det vill säga tilliten.

I Finland ser vi nu att det har blivit neddragningar i välfärden. Den nordiska välfärdsmodellen brister. Vi ser också att arbetslösheten är hög. Att man inte har jobb påverkar känslan av tillit och känslan av sammanhang.

Min fråga till statsministern är: Hur kan Finland arbeta för att stärka sammanhållningen och den civila beredskapen i det läge som Finland befinner sig i och också ge oss kunskap om hur vi tillsammans ger nordisk nytta?

014. Petteri Orpo, Finland

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tusen tack för din viktiga fråga. – Suomessa julkinen talous oli päässyt erittäin huonoon kuntoon. Pelastaaksemme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, siis sen yhteiskunnan, jossa on hyvä koulutus, jossa pystytään pitämään huolta heikoimmassa asemassa olevista, jossa pystytään rakentamaan tulevaisuutta ja huolehtimaan turvallisuudesta, meidän on saatava julkinen talous terveelle uralle, yksityinen sektori kasvuun ja työpaikkoja suomalaisille. Nämä ovat vaatineet uudistuksia, joista osa on ollut kipeitä, ja nämä ovat vaatineet julkisen sektorin tasapainottamista eli leikkauksia, jotka ovat olleet kipeitä, mutta kaiken tämän teemme, jotta me puolustamme ja säilytämme pohjoismaisen, suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja tasa-arvoisen yhteiskunnan. Minä uskon siihen, että tämä on oikea tie, ja uskon, että me saavutamme sen saman, mitä te haette kysymyksellänne, joka oli arvokas.

Skandinavisk oversættelse

Tusen tack för din viktiga fråga. I Finland var den offentliga ekonomin i mycket dåligt skick. För att rädda det finländska välfärdssamhället – alltså ett samhälle med en god utbildningsnivå, där vi kan ta hand om de mest utsatta, bygga upp en framtid och värna om säkerheten – måste vi få den offentliga ekonomin på fötter, generera tillväxt i den privata sektorn och skapa arbetstillfällen för finländarna. Detta har krävt reformer, också smärtsamma sådana, och det har krävts åtgärder för att få den offentliga sektorn i balans, det vill säga nedskärningar som har varit smärtsamma. Men allt detta gör vi för att försvara och bevara det nordiska, finländska välfärdssamhället och ett jämlikt samhälle. Jag är övertygad om att detta är rätt väg och jag tror att vi kommer att uppnå det som ni efterlyste med er värdefulla fråga.

015. Johan Dahl

Midtergruppen

REPLIK

Tak for ordet.

Hr. statsminister, i forbindelse med opdateringen af Helsingforsaftalen, som nu er sendt til de nordiske regeringer, har Danmark givet sin fulde støtte til, at Færøerne og Grønland kan opnå fuldt medlemskab af Nordisk Råd. Mit spørgsmål til statsministeren er derfor: Ville Finland støtte op om, at også Åland, når de ønsker det, får den samme mulighed som Færøerne og Grønland for at kunne blive fuldgyldigt medlem af Nordisk Råd, hvis de selv måtte ønske det? Tak.

016. Petteri Orpo, Finland

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Kiitos paljon! Ensinnäkin meillä Suomen mannermaalla ja Ahvenanmaalla on erinomainen luottamuksellinen yhteistyösuhde. Me katsomme asioita yhdessä.

Mitä tulee Helsingin sopimukseen ja sen uudistamiseen, puheenjohtajamaana olemme käynnistäneet lainopillisen selvityksen, ja sen pitäisi valmistua nyt vuoden loppuun mennessä. Kun meillä on tämä laillinen selvitys valmis, me voimme eri maissa ja sitten yhdessä arvioida reformitarpeita suhteessa Grönlantiin, Färsaariin ja Ahvenanmaahankin ja etsiä yhdessä ratkaisuja.

Minä haluan tehdä kaiken, jotta me kaikki pystymme kokoontumaan näihin kokouksiin. Nyt tänään yksi oli poissa, ja minusta se on harmi. Ratkaistaan nämä yhdessä, mutta ensin pitää odottaa, että me saamme tämän lainopillisen selvityksen, joka todellakin valmistuu aivan lähiaikoina.

Skandinavisk oversættelse

Tack så mycket! För det första har vi på det finska fastlandet och Åland ett utmärkt förtroendefullt samarbetsförhållande. Vi delar samma synsätt.

Vad gäller Helsingforsavtalet och en revidering av det har vi i egenskap av ordförandeland inlett en juridisk utredning, och den borde vara klar till årsskiftet. När denna juridiska utredning är färdig, kan vi först nationellt och därefter tillsammans diskutera behovet av reformer i fråga om Grönland, Färöarna och också Åland och tillsammans söka lösningar.

Jag vill göra mitt bästa för att vi alla ska kunna samlas till dessa möten. I dag saknades en av oss, och jag tycker att det är synd. Låt oss lösa dessa frågor tillsammans, men först måste vi vänta på att den juridiska utredningen blir klar, vilket kommer att ske inom kort.

017. Annette-Holmberg-Jansson, Åland

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Herr statsminister! Jag noterar att vårt samarbetsparti, Moderaterna, i helgen höll sin stämma i Västerås, där de slog fast sin politik för framtiden. De beslutade framför allt att stödet till Ukraina är Sveriges främsta utrikespolitiska uppgift. Men utöver detta beslutade de också om en mängd olika förslag som ligger både Åland och Finland varmt om hjärtat. Ett centralt tema är de fördjupade nordisk–baltiska relationerna och samarbetet. Jag vill därför fråga statsminister Orpo vilka områden han anser är särskilt prioriterade för att skapa ett ännu djupare nordiskt–baltiskt samarbete.

018. Petteri Orpo, Finland

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Kiitos tärkeästä kysymyksestä.

Maailman turvallisuustilanne on muuttunut, Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut, ja meidän pohjoismaisten ja ennen kaikkea Itämeren alueen maiden turvallisuustilanne on muuttunut. Me, Itämeren alue, olemme yksi turvallisuuden hotspoteista. Siksi ensimmäisenä asiana onkin nimenomaan Nordic–Baltic-yhteistyö, johon meidän täytyy ottaa tietenkin mukaan niin Puola kuin Saksakin. On tehtävä yhdessä töitä bilateraalisesti siviilivarautumisen ja resilienssin vahvistamiseksi Pohjoismaiden tasolla yhdessä Baltian kanssa Natossa ja Nordefcossa.

Meillä ei ole yhtä hopealuotia, vaan meidän täytyy tehdä näillä kaikilla foorumeilla töitä.

Meillä on näiden asioiden kanssa kiire, koska Venäjä on aggressiivinen. Ei ole mitään syytä ajatella, että Putin lopettaa. Jos Ukrainaan tulee rauha, hän siirtää voimaansa länsirajalle, eli meidän, Pohjolan, rajalle. Meidän pitää valmistautua, ja meidän pitää toimia nyt.

Baltia-yhteistyö on kuitenkin meille Pohjolassa äärettömän tärkeää.

Skandinavisk oversættelse

Tack för denna viktiga fråga.

Den globala säkerhetssituationen har förändrats, Europas säkerhetssituation har förändrats, och säkerheten i de nordiska länderna och särskilt i Östersjöregionen har förändrats. Vi, Östersjöregionen, är en hotspot i fråga om säkerhet. Därför är det första steget just det nordisk-baltiska samarbetet, där vi naturligtvis också måste inkludera Polen och Tyskland. Vi måste samarbeta – bilateralt, på nordisk nivå, tillsammans med Baltikum, i Nato och Nordefco – för att stärka den civila beredskapen och resiliensen.

Det finns ingen enkel lösning, utan vi måste arbeta på alla dessa forum.

Vi har bråttom med dessa frågor, eftersom Ryssland agerar aggressivt. Det finns ingen orsak att tro att Putin kommer att sluta. Om det blir fred i Ukraina, kommer han att förstärka sin västra gräns, alltså gränsen till Norden. Vi måste vara beredda och vi måste handla nu.

Men samarbetet med Baltikum är oerhört viktigt för oss i Norden.

019. Lotta Johnsson Fornarve

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Fru president! Herr statsminister! Att ha ett arbete att gå till, så att man kan försörja sig själv, är självklart grundläggande för varje människas trygghet. Tyvärr ser vi i dag hur ett stort antal människor är arbetslösa i Finland, precis som i Sverige. Finlands arbetslöshet är den näst största i Europa. Vi ser samtidigt att den finländska regeringen gjort enorma historiska nedskärningar i sociala bidrag, socialvård och hälsovård. Med anledning av detta växer till exempel barnfattigdomen med 31 000 barn. Samtidigt ger regeringen skattelättnader till de rikaste. Det skapar ett samhälle med ökade ekonomiska klyftor, ett samhälle som slits isär, och det är de mest utsatta som drabbas hårdast.

Hur anser statsminister Orpo att Finland har lyckats med att öka tryggheten för finländska medborgare genom sin förda politik?

020. Petteri Orpo

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos edelleen kysymyksestä.

Kuten aikaisemmin sanoin, minä uskon vahvasti siihen, että Suomen, niin kuin muidenkin yhteiskuntien, hyvinvointi perustuu siihen, että mahdollisimman monella työkykyisellä ja työikäisellä ihmisellä on töitä ja että yritykset menestyvät. Vain sitä kautta me pystymme pitämään heikoimmista huolta ja turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan keskeiset palvelut.

Viittaatte sosiaaliturvaleikkauksiin. Me olemme tehneet reformeja, joilla me haluamme tehdä työn vastaanottamisesta kannattavampaa. Suomessa sosiaaliturvaa oli parannettu vuosikymmenten aikana niin, että monessa tilanteessa meillä oli kannustinloukku; ei kannattanut lähteä töihin.

Minä uskon näihin uudistuksiin. Ongelma on nyt se, että Suomen talous on kärsinyt eniten Euroopassa Venäjän hyökkäyssodasta.

Me olemme edenneet pitkään laskusuhdanteessa, joka on vaikuttanut siihen, että uusia työpaikkoja ei ole syntynyt halutulla tavalla. Mutta nyt on merkkejä paremmasta. Jos tämä kääntyy, niin uskon, että niiden uudistusten avulla, joita me olemme tehneet Suomeen, pystytään saamaan korkea työllisyys, huolehtimaan ihmisten toimeentuloista, nostamaan takaisin perheet omien työtulojen myötä lapsiperheköyhyydestä hyvinvoinnin äärelle.

Skandinavisk oversættelse

Ärade ordförande! Tack återigen för frågan.

Som jag tidigare nämnde tror jag starkt på att välfärden i Finland, liksom i andra samhällen, bygger på att så många arbetsförmögna personer som möjligt har ett jobb och att företagen klarar sig bra. Endast på så sätt kan vi ta hand om de mest utsatta och trygga de viktigaste tjänsterna i välfärdssamhället.

Ni hänvisar till nedskärningarna i den sociala tryggheten. Vi har genomfört reformer som ska göra det mer lönsamt att ta emot arbete. I Finland hade den sociala tryggheten stärkts under årtiondenas lopp, så att det i många situationer uppstått bidragsfällor – det har inte lönat sig att ta emot jobb.

Jag tror på dessa reformer. Problemet just nu är att Finlands ekonomi har drabbats hårdast i Europa av Rysslands anfallskrig.

Vi har länge befunnit oss i en lågkonjunktur, och därför har det inte uppstått så många nya arbetstillfällen som vi önskat. Men nu finns det tecken på en ljusning. Om det blir en vändning tror jag att reformerna vi har genomfört i Finland kommer att öka sysselsättningen, trygga utkomsten för människor och hjälpa familjer att ta steget från fattigdom till en bättre levnadsstandard tack vare egna arbetsinkomster.

021. Konsta Lindi

Ungdommens Nordiske Råd

REPLIK

Pääministeri Orpo!

Olemme kuulleet tässä moneen otteeseen, että elämme Pohjoismaissa varsin poikkeuksellisia aikoja. Pohjoismainen yhteenkuuluvuus ja resilienssi ovat näinä poikkeuksellisina aikoina erittäin, erittäin tärkeitä. Meille nuorille, monille niille, jotka meistä opiskelevat, koulutus ja kulttuuri ovat keskeisimpiä tapoja löytää tulevaisuudenuskoa epävarmoina aikoina.

Kysyisinkin sinulta: Miten näet, että oman hallituksesi koulutus- ja kulttuuripolitiikka tukee nuorten kriisinkestävyyttä ja tulevaisuudenuskoa näinä epävarmoina aikoina?

Skandinavisk oversættelse

Statsminister Orpo!

Vi har hört sägas flera gånger här att vi lever i ganska exceptionella tider i Norden. Nordisk samhörighet och resiliens är mycket, mycket viktiga i dessa exceptionella tider. För oss unga, för många av oss som studerar, är utbildning och kultur de viktigaste sätten att finna framtidstro i osäkra tider.

Jag skulle därför vilja fråga dig: Hur upplever du att din regerings utbildnings- och kulturpolitik stödjer ungas kristålighet och framtidstro i dessa osäkra tider?

022. Petteri Orpo, Finland

Statminister

SVAR PÅ REPLIK

Aloitetaan koulutuspolitiikasta. Me olemme sopeuttaaksemme Suomen julkista taloutta ja saadaksemme velkaantumisen taittumaan joutuneet tekemään paljon leikkauksia eri puolille budjettia. Yksi asia on kuitenkin ollut enemmän suojassa, ja se on koulutus.

Meidän opetus- ja kulttuuriministeriömme budjetin loppusumma on kasvanut miljardilla eurolla hallitukseni työskentelyn aikana. Lisäksi me olemme tehneet esimerkiksi tutkimukseen ja kehitystyöhön miljardin lisäpanostuksen, jotta nuorilla olisi työpaikkoja ja jotta Suomessa olisi menestyviä yrityksiä ja korkeaa osaamista myös tulevaisuudessa. Samaan aikaan on panostettu 200 miljoonaa euroa meidän peruskoulumme vahvistamiseen, jotta lapset ja nuoret valmistuessaan peruskoulusta omaisivat välttämättömät kirjoituksen ja laskemisen taidot.

Minä pidän näitä asioita, joita me olemme tämän kaiken säästämisen keskellä tehneet, erittäin merkityksellisinä arvovalintoina.

Ja kyllä, kulttuuri on aivan oleellinen osa. Valitettavasti siihen on kohdistunut jonkin verran säästöjä, mutta edelleenkin julkisen sektorin, niin Suomen valtion kuin kuntienkin, yhteiset tuet kulttuurin harrastamiselle ja sen puitteiden luomiselle ovat Suomessa mielestäni merkittävällä tasolla.

Kiitos kysymyksestä.

Skandinavisk oversættelse

Låt oss börja med utbildningspolitiken. För att anpassa Finlands offentliga ekonomi och få skuldsättningstrenden att vända har vi varit tvungna att göra många nedskärningar i olika delar av budgeten. En sektor har dock varit mer skyddad än andra, och det är utbildningen.

Budgeten för vårt undervisnings- och kulturministerium har ökat med en miljard euro under min regerings tid. Dessutom har vi investerat en miljard mer i forskning och utveckling, så att unga ska ha arbetstillfällen och Finland ska ha framgångsrika företag och hög kompetens också i framtiden. Samtidigt har vi satsat 200 miljoner euro på att stärka vår grundskola, så

att barn och unga efter avslutad grundskola ska ha nödvändiga färdigheter i skrivning och räkning.

Jag anser att dessa åtgärder, som vi har vidtagit mitt i allt sparande, är mycket viktiga.

Och ja, kulturen är en helt väsentlig del. Tyvärr har den drabbats av vissa nedskärningar, men fortfarande anser jag att det offentliga stödet i Finland – både från staten och kommunerna – för att utöva kultur och skapa förutsättningar för kulturen är betydande.

Tack för frågan.

023. Liv Gustavsen

Uden partitilknytning

REPLIK

Finland og EU har diskutert Rail Baltica-prosjektet som en del av EUs TEN-T-nettverk, men også koplingen til Sverige vurderes som strategisk viktig. Finland har historisk hatt et jernbanesystem tilpasset russisk sporvidde, mens Sverige og resten av Europa bruker standard europeiske spor. Dette har skapt praktiske utfordringer for godstrafikk og forsyningslinjer mellom Finland og Norden. Har Finland planer om å modernisere eller tilpasse jernbanenettet mot Sverige og styrke den nordisk-europeiske tilknytningen, særlig i lys av den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen vi er i?

024. Petteri Orpo

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Kiitos kysymyksestä.

Tosiaankin Suomessa on sen ajan perua, kun olimme osa Venäjän tsaarin ruhtinaskuntaa, erilainen raideleveys kuin Ruotsissa ja muualla Euroopassa. Se on haaste. Me olemme lähteneet sitä nyt ratkomaan.

Kun tähtäämme Euroopan unionin seuraavaan rahoituskehyskauteen, niin pyrimme saamaan tätä raideleveysongelmaa ratkottua ja rahoitusta CEF- eli liikenteen määrärahoista.

Voitte kuitenkin kuvitella, miten harmittaa, kun olisi olemassa aitoja investointeja, uusien väylien avaamishankkeita, mutta joudumme käyttämään määrärahoja siihen, että me korjaamme meidän raideleveyttämme. Se on viimeinen asia, jonka haluaisi tässä tilanteessa tehdä, mutta se on välttämätöntä, koska olemme osa eurooppalaista logistista järjestelmää.

Skandinavisk oversættelse

Tack för frågan.

I Finland har vi, som ett arv från tiden då vi var en del av det ryska tsarväldet, en annan spårvidd än i Sverige och övriga Europa. Det är en utmaning. Vi har nu börjat ta itu med detta.

Inför Europeiska unionens nästa finansieringsperiod strävar vi efter att lösa problemet med spårvidden och få finansiering genom CEF- alltså transportanslag.

Ni kan tänka er hur frustrerande det är att använda anslag för att ändra vår spårvidd, när det skulle finnas verkliga investeringar, projekt för att öppna nya leder. Det är det sista vi vill göra i denna situation, men det är nödvändigt eftersom vi är en del av det europeiska logistiksystemet.

025. Katrin Sjögren

Lantråd

HOVEDINDLÆG

Fru president! Bästa nordiska vänner! Norden hör ihop historiskt, kulturellt och mänskligt. Vi har byggt framgångsrika samhällen i världsklass trots att vi lever både i ett utmanande klimat och med en utmanande geografi. Vi delar värderingar som demokrati, jämställdhet och respekt för rättsstaten. I en värld som gungar står vi stadigt och tillsammans. Våra statsministrar är från olika politiska läger. Trots det talar Norden med en stark, tydlig, kompetent röst på den politiska världsarenan. Det tycker jag vi alla ska vara mycket stolta över.

Med Vision 2030 som riktmärke har Finland och Åland under sitt ordförandeskap fortsatt arbetet mot målet att Norden ska bli världens mest hållbara och sammanhållna region. Det är en målsättning som under de här sex åren gått, kanske från politiska slagord, till att handla om att verkligen försvara våra värderingar, stärka vår säkerhet och inse att vi definitivt behöver varandra och att andra lyssnar på Nordens röst, Nordens lösningar och Nordens erfarenheter.
När världen blir mer osäker, har banden mellan oss nordbor stärkts. Vi tycker inte lika i allt, men vi delar tron på att starkare nordiskt och europeiskt samarbete är ett demokratiskt svar på oron i världen. Jag själv är ålänning, finländare, nordbo och europé.

Grunden för vår trygghet är närheten mellan människor och tron på att när vi behöver hjälp och stöd av samhället, då ska det fungera, vare sig det handlar om skolan, äldreomsorgen eller polisen. I det faktum att välfärdsstaten fungerar byggs tilliten. Åland har i år tagit fram sin första demokratistrategi, och kanske utskottet för kunskap och kultur kunde ta fram någon form av best practice hur man stärker demokratin inom ramen för dissamarbetet. Demokratin är inte en konstant, utan något som man skapar dag för dag.

Kultur och utbildning binder ihop våra samhällen. Vår kultur och våra värderingar är det vi försvarar. Jag tror att vi många gånger inte är medvetna om hur mycket nordisk kultur vi konsumerar. Vilken ofattbar lyx att kunna lyssna på Ásgeir eller KAJ, läsa något av Hanne-Vibeke Holst, se pjäsen I vårt ställe av Arne Lygre på Stadsteatern här i Stockholm.

En central överlevnadsfråga för vår sammanhållning, och allt det viktiga för vår ekonomi är att det ska vara enkelt att leva, arbeta och studera över gränserna i Norden. På Åland är vi beroende av inflyttning, och nästan hälften av vår arbetsföra befolkning är födda utanför Åland. Därför är det viktigt att riva gränshinder och skapa ett Norden där människor och företag kan röra sig fritt.

Vi vill se ett närmare samarbete framöver som koncentrerar sig på gränshindersamarbete, Helsingforsavtalet, kulturutbyte, Hagasamarbetet och demokratistrategier.

Slutligen mitt varma tack till statsminister Orpo med ministrar och tjänstemän för ett gott och konstruktivt samarbete under ordförandeskapet. – Tack.

026. Johan Andersson

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Fru ordförande! Jag har en fråga till lantrådet.

Åland har ju stora planer på att etablera havsbaserad vindkraft norr om Åland, mitt emellan Finland och Sverige. Projekten är omfattande och ska när det har byggts klart producera stora mängder grön el, något som både Stockholmsregionen och sydvästra Finland kommer att ha behov av.

I ljuset av att många svenska vindkraftsprojekt har fallit på grund av Försvarsmaktens veto i Sverige vill jag fråga lantrådet hur hon ser på förutsättningarna för att de åländska satsningarna ska kunna förverkligas samt när detta kan ske.

027. Katrin Sjögren, Åland

Lantråd

SVAR PÅ REPLIK

Åland har haft en mycket god dialog med landets försvar. Vi har mycket goda vindförhållanden både söder och norr om Åland. I samarbete med försvaret har man kunnat konstatera att det är möjligt att bygga ut en stor havsbaserad vindkraft norr om Åland. Vi kan också konstatera att Åland ligger strategiskt mellan Finland och Sverige. Vi tror på allvar att om vår vindkraftspark etableras kan vi bidra till helheten och till den gröna omställningen.

Vi hoppas att vi ska kunna auktionera ut arrendet av vattnet under nästa år. Vi hoppas att marknaden då svarar och att det finns investerare. Då kan utbyggnaden vara förverkligad inom sju till tio år.

028. Catarina Deremar

Midtergruppen

REPLIK

Jag är inne på samma frågeställning som tidigare talare. Den havsbaserade vindkraften har ju diskuterats mycket, inte minst i Sverige och på Åland. Vi vet att det finns intresse från energibranschen att investera. Samtidigt är det en utmaning att finna lämpliga platser liksom att finansiera anslutningen till elnäten. Åland har skaffat sig stor kunskap om hur havsvind kan utvecklas utan att konkurrera med säkerhetspolitiska intressen, och alla länder kan dra nytta av detta.

Vilka fördelar ser lantrådet med ett starkare samarbete mellan exempelvis Sverige, Finland och Åland kring vindkraften samt när det gäller nätanslutningarna till kraftöverföring i Östersjön?

029. Katrin Sjögren, Åland

Lantråd

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! På förmiddagen har statsministrarna diskuterat att vi behöver ha starka försörjningskedjor. Vi behöver samarbeta kring material, kablar, satelliter och mineraler, men vi behöver också samarbeta när det gäller energin.

Vårt åländska projektet Sunnanvind är inte för åländska förhållanden, utan det är energi för Norden och Europa. Åland har inget eget behov. Vi har i dagsläget ungefär 70 procents försörjning av vindenergi, men vi vill också vara bidragande till det nordiska samarbetet och det europeiska samarbetet. Vi hoppas att marknaden ska vara intresserad nästa år, så att vi kan etablera vår vindkraftspark då. Vi har också bra diskussioner med riksmyndigheter, Gasgrid och Fingrid, och det finns ekonomiska intressen, så är jag helt övertygad om att det ska ordna sig med anslutningarna.

030. Mirell Høyer-Berntsen

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

I en tid hvor Norden investerer tungt i forsvar og militæret, står Åland som et stille, men kraftfullt korrektiv. I snart 170 år har Åland valgt fred framfor våpen og vist at trygghet kan bygges på tillit, ikke trusler. Vi sier at fred er grunnlaget for vår velferdsmodell, men handler vi deretter?

Mitt spørsmål til den ålandske statsministeren er: Hvordan kan Åland med sin demilitariserte og nøytrale staus bidra til at styrke tryggheten for våre nordiske innbyggere – ikke gjennom opprustning, men gjennom fredelig lederskap? Kan vi gjøre fred til en aktiv del av vår sikkerhetspolitikk og ikke bare et vakkert ideal?

031. Katrin Sjögren

Lantråd

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Samhällsdebatten i Norden och Europa har varit väldigt militariserad. Jag skulle vilja säga att demilitariseringen och neutraliseringen är en viktig del i hela det som är säkerhetspolitik. Det är att hålla ingånga avtal och att verka för diplomati, men också i den delen finns civil beredskap. Åland tillsammans med Finland jobbar väldigt mycket med civil beredskap men också med försvar. Trots att jag kommer från det demilitariserade Åland tycker jag att också försvarsbiten är viktig, och vi har väldigt goda diskussioner med Utrikesministeriet och med Försvarsministeriet.

Men grunden är förstås att man kommer överens och att vi har fred. Då är det diplomati och ingånga avtal som gäller.

032. Mette Frederiksen

Statsminister

HOVEDINDLÆG

Tak for det, og tak for ordet. Vi står over for den største trussel siden anden verdenskrig, og det er klart, at det først og fremmest handler om vores sikkerhed og vores fred og vores frihed og om vores fortsatte og meget, meget klare støtte til Ukraine. Tak for klapsalven til Ursula von der Leyen under sidste punkt lidt tidligere i dag. Men det handler selvfølgelig også om et forsvar for vores samfundsmodel, for vores demokrati og for vores nordiske stærke kulturarv.

Den militære oprustning er og bliver den vigtigste opgave for alle os, der sidder her. Vi kommer til at bruge ufattelig mange penge på at forsvare vores egne samfund, og det håber jeg at alle er villige til at gøre. Et styrket samarbejde på tværs, men også en åndelig oprustning er der behov for: mere Pippi, mere Tove Jansson, mere Knausgård, mere Hal Koch. Stærke forpligtende fællesskaber, kritiske journalister og et levende demokrati er og bliver det bedste værn imod den misinformation, som vil komme imod os som en tsunami. Vi skal kende vores demokratiske værdier og vores samfunds rødder, og derfor skal vi i vores øjne også gerne styrke den nordiske forståelse og samtalen på tværs og bruge vores stærke nordiske kultur både til dialog og til tillid. Der er jo præcis tillid, der har formet vores samfund. Det er det, der er styrken ved Norden. Jeg håber, at alle vil holde fast i det, så vi har det stærkest mulige værn, og at vi den vej rundt kan sikre både vores sammenhængskraft, vores identitet, vores demokratiske værdier, men også de stærke nordiske velfærdssamfund, som er de samfund, som har givet vores befolkninger flest muligheder gennem tiden.

Så skal vi styrke vores modstandskraft som region. Rusland fortsætter deres brutale krig imod Ukraine. De vil forsøge at splitte os. De vil forsøge at svække vores samfund, men beskeden er i dag, at det kommer Rusland aldrig nogen sinde til. Jeg er glad for, at vi styrker vores samarbejde omkring beredskaberne i Norden. Vi bliver nødt til at være mere robuste. Vi skal øge vores samfundssikkerhed. Vi skal styrke beredskabet på tværs af grænser, så vi kan modstå de hybride angreb, som vil komme i en lind strøm. Vi har styrket vores samarbejde i Østersøregionen. Vi har styrket samarbejdet i det arktiske område. Vi har styrket vores samarbejde omkring skyggeflåden, der kommer hertil fra Rusland, men vi må forvente, at vi kommer til at se flere droneangreb, mere sabotage, mere misinformation, flere balloner, der flyver ind over grænsen til Baltikum, og alt det andet, som er en del af den hybride krig. Derfor skal beredskabet styrkes, og beredskabet er en afgørende del af det meget, meget stærke fundament, vi nu står på, hvor vi alle sammen er med i NATO. Ved siden af det har vi jo også vores europæiske samarbejde, som kan styrkes endnu mere.

Vi ved godt som nordiske, at ingen kan klare det hele selv. Vores frihed og vores fred og vores hverdag og vores værdier kan vi kun sikre, hvis vi står sammen i en meget, meget urolig verden. Tak for ordet.

033. Dagbjört Hákonardóttir

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Virðulegi forseti og ráðherra. Þegar við ræðum öryggi, viðnámsþrótt og seiglu má hvorki vanrækja norðurskautið né vanmeta fólkið sem þar býr. Við sjáum að stórveldin vilja gera svæðin okkar að sínu, svæði þar sem við verðum að gera allt sem við getum til þess að efla

norræna sjálfsmynd. Til þess að svo verði þá verðum við að byggja á jöfnum tækifærum til þess að íbúar norðurslóða geti axlað þá ábyrgð sem þeir þurfa að gera. Mig langar því að spyrja forsætisráðherra hvernig hún hyggst auka danska fjárfestingu í innviðum, stjórnsýslu og menntakerfi Grænlands þannig að landið geti í auknum mæli axlað ábyrgð og aukið öryggi okkar allra á norðurslóðum.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Ärade minister! I vår diskussion om säkerhet, motståndskraft och resiliens får vi varken försumma Arktis eller underskatta dess invånare. Vi kan se att stormakterna vill tillskansa sig våra områden; områden där vi måste göra allt vi kan för att stärka den nordiska självbilden. För att kunna lyckas med det måste vi bygga på en grund av lika möjligheter så invånare i Arktis förmår ta det ansvar som krävs. Jag skulle därför vilja fråga statsministern hur hon har tänkt att danska investeringar i infrastruktur, förvaltning och utbildning på Grönland kan ökas för att göra det möjligt för landet att axla större ansvar och verka för att öka vår allas säkerhet i Arktis.

034. Mette Frederiksen

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak for det, og også tak for at tale på mit modersmål. Jeg kan ikke love at gøre det samme retur, men vi har netop for ganske kort tid siden lavet en meget, meget vigtig rammeaftale mellem naalakkersuisut på den ene side og den danske regering på den anden side, som præcis er en investering i bl.a. infrastruktur, men i det hele taget en mere bæredygtig udvikling af det grønlandske samfund, og det er noget, vi støtter helhjertet op om fra den danske regerings side. Grønlands fremtid defineres i Nuuk og af det grønlandske samfund og ikke af nogen andre, og vi ser det som vores opgave at gøre, hvad vi kan, for at understøtte en endnu mere positiv udvikling af det grønlandske samfund.

Lad mig, når jeg nu har ordet, også give en helhjertet tak til alle nordiske kolleger på tværs af landegrænser. Da kongeriget Danmark med Grønland i spidsen stod over for en lidt usædvanlig situation tidligere på året, var det meget, meget hjælpsomt, og det varmede alle vores hjerter i kongeriget at mærke den meget, meget stærke nordiske opbakning til Grønland. Tak for det.

035. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

REPLIK

President! Bästa statsminister! Mycket har hänt sedan Nordiska rådets session 2024. Mette Frederiksens köksbord har blivit symbol för Nordens sammanhållning. Men nordiskt samarbete måste fungera under normaltid för att det ska fungera under kristid. Personliga kontakter är viktiga, men strukturerna är kanske ännu viktigare med tanke på kontinuitet och resiliens.

Nordiska rådet och ministerrådet utgör ramen och strukturen för nordiskt samarbete. Det är många som nu väntar på att utrikes- och säkerhetspolitiken ska bli en del av Helsingforsavtalet för att dessa formellt ska ingå i våra existerande strukturer. Det här handlar verkligen om krisberedskap och resiliens.

På vilket sätt tänker den danska regeringen agera för att främja en revision av Helsingforsavtalet nästa år som ordförande för Nordiska ministerrådet, och kan det nya Helsingforsavtalet godkännas vid sessionen i Helsingfors nästa år?

036. Mette Frederiksen

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Det er klart, at fra et dansk perspektiv er vi særlig opmærksomme på arbejdet på det her område af hensyn til Grønland og Færøerne. Det er primært det, der driver os. I forhold til det forsvars- og sikkerhedspolitiske vil jeg hæve et advarselsflag. Vi skal passe på, at vi ikke mødes for mange gange om det samme emne. Vi har NATO-samarbejdet, som er det vigtigste, og jeg er kisteglad for, at vi har fået to naboer med i NATO-samarbejdet. For mange af os er EU-samarbejdet derefter det næstvigtigste, fordi det er i EU, at vi understøtter, at vi har en forsvarsproduktion, der kan understøtte det, vi ønsker at opnå sikkerhedspolitisk.

Jeg synes, det er naturligt, at vi diskuterer forsvars- og sikkerhedspolitik, også i nordisk sammenhæng, men jeg tænker det egentlig mest af alt som et operationelt samarbejde på beredskabsområdet, fordi vores lande ligner hinanden, og et operationelt samarbejde på forsvarsområdet, hvor vi har brug for flere øvelser og vi har behov for at styrke vores samarbejde især omkring Østersøen.

Så ser jeg, vil jeg gerne sige, et behov for et endnu stærkere politisamarbejde i Norden, fordi der desværre udgår organiseret kriminalitet fra især ét land til os andre lige nu i Norden. Men jeg vil advare mod, at vi kommer til at kopiere for mange af de samme diskussioner i forskellige sammenhænge. Jeg håber, det giver mening.

037. Bryndís Haraldsdóttir

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Kæri forsætisráðherra. Hér fyrir utan er átta þjóðfánum flaggað. Það eru átta fánar hér í salnum. Það eru þingmenn frá átta Norðurlöndum en því miður eru bara forsætisráðherrar frá sjö löndum. Við þekkjum forsögu málsins; Grænlendingar eru móðgaðir, þeir upplifa sig ekki sem raunverulegan þátttakanda í norrænu samstarfi. Mig langar að spyrja hæstv. ráðherra hver hennar afstaða sé til þess að Grænlendingar eru ekki með okkur hér í dag. Á síðasta ári afgreiddi Norðurlandaráð samhljóða ályktun um það að krefja ríkisstjórnina um að breyta Helsingforssáttmálanum og opna það fyrir öllum átta löndunum í norrænu fjölskyldunni okkar. Mig langar líka að spyrja hæstv. ráðherra hvenær hún telji að við getum breytt Helsingforssáttmálanum og hvenær hún telji að við fáum Grænlendinga, grænlenska ráðherra, aftur með okkur í salinn.

Skandinavisk oversættelse

Ärade statsminister! Utanför vajar åtta nationsflaggor. Här i salen finns åtta flaggor. Här sitter parlamentariker från åtta nordiska länder, men tyvärr bara regeringsledare från sju av dem. Vi känner alla till bakgrunden till detta: grönlänningarna känner sig förolämpade, de upplever att de inte erkänns som fullvärdiga deltagare i det nordiska samarbetet. Jag skulle vilja fråga statsministern om hennes åsikt om det faktum att grönlänningarna inte är med

oss här i dag. Förra årat antog Nordiska rådet enhälligt en rekommendation till regeringarna att revidera Helsingforsavtalet och öppna rådet för alla de åtta länderna i vår nordiska familj. Jag skulle också vilja fråga statsministern när hon tror att det blir möjligt med revidering av Helsingforsavtalet och när hon tror att vi igen får grönlänningar – grönländska ministrar – med oss i salen igen.

038. Mette Frederiksen

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tusind tak for gode spørgsmål, også det her. Jeg er meget, meget glad for det, jeg hører som en opbakning fra Island til, at Grønland, og det gælder også andre, kan være her som ligeværdige partnere. Jeg mener, det er det, vi skal efterstræbe som Norden.

Vi er i mine øjne otte lande, som udgør et Norden – en meget, meget stærk region, stærke lande, stærke kulturer og stærke befolkninger. Vi har fra den danske regerings side ønsket at bakke op om det grønlandske ønske og det færøske ønske om at kunne indgå i det nordiske samarbejde på lige fod med alle andre, og det vil vi fortsat bakke op om. Nu er vi blevet enige om at sætte et juridisk arbejde i gang. Jeg håber på, at det så kan danne grundlag for, at der nedsættes en kommission og vi kan få ændret det grundlag, hvorpå vi samarbejder i det nordiske samarbejde.

Så jeg er ærgerlig over, at Grønland ikke er her. Vi har selv et meget, meget tæt samarbejde med naalakkersuisut og det grønlandske samfund i det hele taget, og vi bakker op om det meget stærke grønlandske ønske om et reformeret nordisk samarbejde.

039. Ann-Christine Frohm

Nordisk Frihed

REPLIK

Jag tänkte uppehålla mig vid demokrati och nordiska värderingar. Jag tänker på korankravallerna och härjningarna i Sverige och Danmark 2022. I Sverige skadades fler än 300 poliser. Yttrandefriheten och åsiktsfriheten utmanades å det grövsta.

Nu har Sverige stora problem med Palestinademonstrationer. En minister i Sveriges regering har förföljts och trakasserats på väg hem från Riksdagshuset. Frågor väcks om hur långt yttrandefriheten och åsiktsfriheten kan tänjas samt om vad som kan anses vara en provokation, om än en omoralisk sådan, respektive olaglig verksamhet. Min åsikt är helt klar.

Danmark har i många frågor varit en förebild för stora delar av Sverige. Jag förvånas därför över Danmarks lagstiftning gällande skändande av religiösa skrifter, den så kallade koranlagen. Hur ser statsministern på genomförandet av den i dag? Var inrättandet av lagen förhastat?

040. Mette Frederiksen

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Jeg står fuldstændig på mål for den danske lovgivning. Jeg er demokrat fra inderst til yderst, men jeg er, indrømmet, en demokrat, der er rundet af nogle demokratiske værdier, som har deres udspring i, at det er præcis det, der foregår i det her rum, der i mine øjne er demokratiet, altså at man er medlem af et politisk parti eller man stemmer, når der er valg, at vi har et repræsentativt demokrati, og at vi har folkestyre. Det er det, jeg tror på. Jeg tror mindre på den type aktiviteter, hvor man i mine øjne er på kanten af demokratiet.

Jeg har hørt om en svensk politiker, som er blevet fysisk antastet af propalæstinensiske demonstranter. Det tager jeg meget, meget skarpt afstand fra. Vi ser de samme tendenser i Danmark, bliver jeg nødt til at sige: mere chikane, mere vold mod politikere og flere trusler. I mine øjne er de sociale medier ved at ødelægge vores demokrati. Nu siger jeg det meget direkte. Så jeg vil til enhver tid stå op for poltikere, og jeg vil stå op for vores folkestyre, men det at brænde bøger er ikke noget, jeg kommer til at kæmpe for, og jeg synes ikke, det er den måde, man skal vise sin holdning på.

041. Hege Bae Nyholt

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

I over to år har verdenssamfunnet bevitnet det pågående folkemordet i Gaza. Vi har sett enorme lidelser blant sivile, mennesker er drevet på flukt, og sivilsamfunn har blitt bombet til kollaps. Vi har hørt historier om barn som må bli amputert uten bedøvelse, det er mangel på medisinsk utstyr, og det er drept over 1 700 helsepersonell de to siste årene.

WHO har oppfordret verdens land til å ta imot medisinsk evakuerte fra Gaza. Til tross for at danske helseregioner har vært tydelig på at de har kapasitet til å ta imot og behandle pasienter fra Gaza, har den danske regjeringen avvist å ta imot medisinsk evakuerte. Kan statsministeren svare på hvorfor Danmark, i motsetning til Norge, ikke er villig til å ta imot WHOs oppfordring til å tilby medisinsk behandling?

042. Mette Frederiksen

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak. Det vil jeg meget gerne. Det korte svar er, at vi kan hjælpe flere patienter i nærområdet. Det er vores generelle holdning som dansk regering – og jeg tror i øvrigt med opbakning også fra andre. Den humanitære situation i Gaza er meget, meget alvorlig. Derfor er jeg glad for, at vi har fået en våbenhvile, og at det forhåbentlig vil føre frem til en varig fred. Vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at få den humanitære hjælp ind i Gaza, men vi skal godt nok også gøre, hvad vi kan, for at få stoppet Hamas. Jeg hørte ikke her i spørgsmålet en afstandtagen til terrororganisationerne, men det håber jeg vi deler. For det nytter ikke noget i den her verden, at jøder ikke kan leve i fred og sikkerhed i vores egne samfund, hvor i øvrigt også antisemitismen eksploderer i de her år. Det nytter heller ikke noget, at Israel ikke kan få lov

til at fungere som stat. Så vi er tilhængere af en tostatsløsning, og vi er tilhængere af at hjælpe der, hvor vi kan hjælpe flest, og det mener vi at vi kan gøre i nærområderne.

043. Helge André Njåstad

Uden partitilknytning

REPLIK

Eg merka meg at du snakka ein del om beredskap og tryggleik. Det er viktige tema. Eg trur at det at innbyggjarane i Noreg kjenner seg meir utrygge, er grunnen til at Framstegsparatiet no er det nest største partiet i Noreg, og har auka frå 20 representantar til 47 representantar. Det er fordi me dagleg ser meir og meir ungdomskriminalitet og grøvre og grøvre vald. Ein ser håndgranatar og våpen dagleg i Noreg. Me ser ei stor utfordring i Noreg med å skjerma samfunnet frå desse ungdomane, som ofte blir rekrutterte av gjengar.

Me veit at Danmark har eit system der ein kan skjerma samfunnet, ein kan lukka døra, ein kan ha lås på. Eg lurar på om statsministeren kan fortelja litt om Danmark sine erfaringar med å gripa ungdomskriminaliteten, med å skjerma samfunnet og med å følgja opp ungdomane på ein meir målretta måte?

044. Mette Frederiksen

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Også tak for dit spørgsmål. Først og fremmest har vi også kriminalitetsproblemer i Danmark. Men jeg tror, det er rigtigt, at vi har færre, end man oplever andre steder. Det er jo først og fremmest, fordi vi fører en stram udlændingepolitik. Lad os nu være ærlige: Meget af den hårde kriminalitet, vi oplever i Norden i dag, har vi aldrig haft her før – og slet ikke i den målestok, som vi oplever nu. Der er desværre, og jeg siger *desværre*, en sammenhæng mellem indvandring fra Mellemøsten og fra Nordafrika og de kriminalitetsproblemer, vi oplever – bl.a. i den by, vi er i lige nu.

Så at føre en stram udlændingepolitik er forudsætningen og så efterfølgende være meget, meget hård mod den organiserede kriminalitet. Vi har indført meget, meget strengere straffe, end vi havde tidligere, herunder minimumsstraffe for f.eks. våbenbesiddelse. Vi har indført dobbelt straf, hvis man er en del af et organiseret kriminalitets-billede, og vi er nu i gang med en yderligere strafreform, hvor vi sætter straffen endnu mere op, bl.a. for kriminalitet begået på voldsområdet.

Så den korte version er, at hvis vi vil have et samfund, som vi kendte dem engang i Norden, hvor der er fred, hvor der frihed, og hvor der tryghed, bliver vi nødt til at have styr på, hvor mange mennesker der kommer hertil udefra, og så skal vi turde at slå hårdt ned på dem, der ødelægger forholdene for fælleskabet. Det er selvfølgelig sagt på den baggrund, at der er kommet masser af mennesker til bl.a. Danmark, som i dag arbejder, forsørger sig selv og opfører sig ordentligt. Men kigger man ned i kriminalitetsstatistikkerne, er de gruopvækkende, og det har desværre en sammenhæng med indvandring især fra Mellemøsten.

045. Steffen Bjørnsgaard Bagger

Ungdommens Nordiske Råd

REPLIK

Tak, fru præsident. Jeg vil vove den påstand, at Nordens største sammensmeltning findes i øresundsregionen. Her arbejder, bor og transporterer nordboere sig imellem hverandre som ingen andre steder. Derfor er det afgørende, at dette område har en god og sikker sameksistens. Vi så under coronaen, hvordan denne regions samliv blev udfordret med lukkede grænser. Tiden, vi går ind i, med øget krigsrisiko kan udløse lignende problemer. Derfor vil jeg spørge statsministeren: Hvad kan vi gøre for at sikre øresundsregionens samliv? Hvad kan vi gøre for at udarbejde en beredskabs- og transportplan for området? Tak.

046. Mette Frederiksen

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Først vil jeg sige, at jeg ikke er imod grænsekontrol. Jeg er for grænsekontrol. Jeg synes, det er en vigtig del af det at passe på sit land, at man ved, hvem der kommer ind, og at man også har muligheden for vende dem døren, som ikke skal komme ind til ens land. Derfor har vi igennem en længere periode i Danmark haft grænsekontrol. Det har Sverige i øvrigt også, og det er der en række europæiske lander der har.

Så jeg må være ærlig og sige, at det ikke er sådan, at jeg efterstræber et Norden, hvor der ikke er grænsekontrol, fordi når der er kriminalitetsproblemer, når der er risiko for terror, så har vi behov for som lande at vide, hvem der kommer ind i vores land. Vi skal selvfølgelig gøre alt, hvad vi kan, for at alle de helt almindelige mennesker, der bare transporterer sig, fordi de skal på arbejde, eller fordi de skal studere, og fordi de skal nyde godt af vores velfærdssamfund, kan gøre det. Men min holdning er ikke, at grænsekontrol er dårligt. Jeg ser det som et nødvendigt redskab for at kunne passe på mit eget land.

I tilfælde af dybere kriser og endnu sværere situationer vil grænsekontrol eller arbejde på grænsen sikkert kunne være en del af det. Men jeg tror, at vi er så integrerede i hinanden i Norden, at vi godt kan håndtere det, så vi stadig væk kan have f.eks. et velfungerende arbejdsmarked og ikke mindst et Norden, hvor unge kan bevæge sig på tværs af landegrænser for at studere. Men man skal ikke bevæge sig på tværs af landegrænser for at begå kriminalitet, og de problemer, vi bl.a. har set i Sydsverige, har vi altså ikke noget som helst ønske om at få til Danmark.

047. Aksel Vilhelmson Johannesen

Lagmand

HOVEDINDLÆG

Fru præsident, ærede kolleger, kære nordiske venner. Når jeg ser ud over den her forsamling, ser jeg ikke bare lande og grænser. Jeg ser en familie – en familie, som deler værdier, historie og sprog, men også hav, håb og vind. Den seneste uge har været fyldt med stolthed for Færøerne. Efter 39 år vandt vi igen Nordisk Råds Litteraturpris, denne gang med Vónbjørt Vangs digtsamiling "Svørt orkidé", og i disse tider har vi brug for mere klassisk litteratur

frem for overfladiske sociale medier. Vónbjørt har i forbindelse med prisen sagt – og nu kommer der en færøsk sætning, som lyder sådan her oversat: Selv om vi skriver på et meget lille sprog, skriver vi stærke og betydningsfulde bøger. Og som det ikke var nok, vandt filmen "Det sidste paradis på Jord" Nordisk Råds filmpris for første gang i Færøernes historie. For selv på øer langt ude i havet findes der historier, som berører hele Norden.

Disse priser handler ikke kun om kunst. De handler om synlighed, om at blive set og taget alvorligt som en del af det nordiske fællesskab. Når et lille sprog bliver hørt, bliver hele Norden rigere. De små samfunds lys er ikke mindre, fordi de lyser for Færøerne. Færøerne ønsker at bidrage stærkere til dette fællesskab. Vi ønsker at stå på egne ben i det nordiske hus, ikke for at bryde ud, men for at stå side om side som et fyrtårn i havet, selvstændigt i sit lys, men som en del af den samme kystlinje. For Norden er et landskab af mange stemmer, og hver stemme fortjener at klinge frit.

For nogle uger siden fik den færøske regering medhold i en årelang strid om selvstændigt færøsk WTO-medlemsskab. Denne afgørelse skule fjerne enhver tvivl om, at dansk statsret skulle være en hindring for selvstændigt færøsk medlemsskab af Nordisk Råd. Derfor ser jeg frem til at nedsætte en kommission, der skal revidere Helsingforsaftalen.

Kære venner, vi står i en tid, hvor vores sammenhold bliver sat på prøve. Tryghed kan ikke tages for givet, men sammen kan vi stå imod. Sammen kan vi bygge tryghed, frihed og tillid, både i politik, kultur og hverdagsliv.

Danmarks og Færøernes formandsskab i 2026 giver os en mulighed for at fremhæve samfundssikkerhed, Nordisk nytte i hverdagen og fælles værdier mellem de nordiske lande. Nordisk sammenhold handler ikke kun om samarbejde. Det handler om at se hinanden – i litteraturen, i film, i hverdagen og i viljen til at stå sammen, også når vi står hver for sig. Tak.

048. Kristine Løfhus Solli

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Takk lagmann Johannesen for redegjørelsen.

Sikkerhetssituasjonen i Europa og verden har endret seg dramatisk. Hvordan ser et lite land som Færøyene på behovet for et nordisk samarbeid for å øke sikkerheten på Arktis og Nordatlanten?

049. Aksel Vilhelmson Johannesen

Lagmand

SVAR PÅ REPLIK

Tak. Som et lille øsamfund, der er isoleret i Nordatlanten, har sikkerheden både i Nordatlanten, Arktis og Europa stor betydning for os, både når det kommer til krig, selvfølgelig, men også når det kommer til hybride trusler, for vi er meget udsatte. For hvis f.eks. nogle af de telekabler, der ligger i havbunden, bliver beskadiget – vi har kun to ud til udlandet – så kan vi være uden nogen telekommunikation eller forbindelse til omverdenen.

Derfor har det meget stor betydning med både et nordisk samarbejde, men selvfølgelig også et europæisk samarbejde og et NATO-samarbejde. Derfor har det samarbejde, vi har med

vores naboer og med NATO, stor betydning for Færøerne, Færøernes sikkerhed og sikkerheden overalt i Nordatlanten.

050. Eva Biaudet

Midtergruppen

REPLIK

Ärade president! Jag vill börja med att säga att en av de finaste upplevelserna i arbetet i Nordiska rådet är att ha fått besöka bland annat Färöarna och lära känna färingar. Det har kanske en större betydelse än man tror att som politiker på riktigt få se verkligheten och livet i alla våra nordiska länder.

Min fråga fortsätter lite på den föregående. Vi hörde ju statsminister Frederiksen tala om skuggflottan i Östersjön, och vi har kabelbrott och skador och så vidare. Jag skulle vilja fråga: Vad är den nuvarande bedömningen när det gäller säkerhetsrisker och hybridhot på Färöarna i ljuset av till exempel det som har skett i Östersjön och den diplomatiska krisen när USA har uttryckt intresse gällande Grönland?

051. Aksel Vilhelmson Johannesen

Lagmand

SVAR PÅ REPLIK

Først vil jeg sige tak for de smukke ord, Eva. Færøerne er ikke mere udsatte end vores naboer, når det kommer til hybride trusler, men der er jo mange russiske skibe i Nordatlanten og også i færøsk farvand. Når vi ser, hvad der sker f.eks. i Østersøen, kan det selvfølgelig også ske ved Færøerne. Derfor er vi både på vagt over for de skibe, der er i Nordatlanten, specielt de russiske, men vi er også i dialog med f.eks. Danmark og Grønland om at sikre vores telekabler og måske få et nyt telekabel, så vi har flere telekabler, hvis der skulle komme et hybridangreb. Vi forsøger at forberede os, når det kommer til security i Nordatlanten, og har enstemmigt vedtaget en politik i parlamentet, når det kommer til vores egen security i vores område.

052. Mariane Paviasen

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Qujanaq. Vi ved, at Færøerne i mange år har søgt fuldgyldigt medlemskab af Nordisk Råd, og nu er det aktuelt i forbindelse med Helsingforsaftalens revision. Vi forstår også, at Færøerne for nylig har vundet en juridisk sag med hensyn til selvstændigt medlemskab af WTO. Men mit spørgsmål til Færøernes statsminister går ud på, hvad der så skal ske videre i Færørerne. Er der forhandlinger i gang med den danske regering om selvstændighed for Færøerne? Og hvad er så det næste skridt for jeres land? Tak.

053. Aksel Vilhelmson Johannesen

Lagmand

SVAR PÅ REPLIK

Først har der været juridisk uenighed mellem Danmark og Færøerne i mange år om, om Færøerne kan være medlem World Trade Organization. Det har været en juridisk uenighed, ikke politisk uenighed. Tidligere i år traf den danske statsminister og mig selv den beslutning, at Højesteret i Danmark skulle tage stilling til det spørgsmål. Det har de taget stilling til, og konklusionen er, at Færøerne kan være medlem af WTO. Det medfører nok også, om Helsingforsaftalen bliver ændret, at vi også kan være medlem af Nordisk Råd, i hvert fald ifølge den danske statsret. Det er i hvert fald min konklusion.

Men når det kommer til samarbejdet med Danmark, så har vi et rigtig godt samarbejde, både statsministeren og mig selv og den færøske regering og den danske regering. Men vi har behov for at få nogle udenrigspolitiske hjemler. Hvis vi får de hjemler, er det nødvendigt at ændre de statslige forhold, som vi har med Danmark, så det bliver et andet fællesskab, men fortsat et fælleskab, men et fællesskab, hvor det er ligestillede og selvstændige lande, der samarbejder i fællesskab.

054. Kristrún Frostadóttir, Island

Statsminister

HOVEDINDLÆG

Frú forseti. Kæru norrænu vinir. Ég var spurð að því af nemanda í barnaskóla í Nuuk á dögunum hver mikilvægustu skilaboð mín væru til barnanna. Ég svaraði því til að við ættum að vera stolt af rótum okkar og menningunni. Í því fælist styrkur sem varðaði leiðina fram á við. Norrænu þjóðirnar eiga sér ólíka sögu en samstaða og umburðarlyndi hafa verið rauði þráðurinn í samfélögum okkar. Samfélög þar sem fólk getur sett sig hvert í annars spor er öruggara en sundrað samfélag. Það hafa fylgt því réttindi en líka skyldur að búa í norrænum ríkjum. Að bera ábyrgð á samfélaginu sínu er hin sanna ættjarðarást. Lengi vel var um þetta samstaða hér á Norðurlöndum.

Nú lifum við aftur á móti tíma þar sem grunngildi svæðisins okkar eru í hættu. Orðræða sem elur á klofningi og færir fólk fjær hvert öðru hefur víða náð fótfestu í nafni ættjarðarástar. En heilbrigð ættjarðarást er ekki byggð á sundrung. Hún er byggð á samstöðu, því sem færir okkur nær hvert öðru og styrkir það sem við eigum saman. Orðræðan er þó ekki sprottin upp úr tómarúmi og í henni felast sannleikskorn. Almenningi víða finnst stjórnmálin ekki starfa í þágu þjóðar. Stór samfélagsleg framfaraskref virðast standa fólki fjær en áður. Erfiðara er að byggja hús, bora göng og klára framkvæmdir vegna flókinna verkferla og fókusinn virðist sums staðar víðs fjarri daglegu lífi fólks. Sú tilfinning situr eftir að nútíminn sé óþarflega flókinn. Á sama tíma hafa orðið miklar breytingar sem hafa fært okkur fjær hvert öðru, ekki nær. Samfélög okkar eru ekki eins einsleit og áður og við þekkjum síður hugarheim náungans. Tæknin hefur ýft upp þessar áskoranir vegna þess að samskipti fara ekki fram í raunheimum.

Það er okkar stjórnmálanna að mæta þessari þróun af ábyrgð og öryggi. Við megum ekki líta undan. Til þess vorum við kosin. Fólk vill að á það sé hlustað. Fólk vill festu í samfélagið, það vill tilheyra og það finnur öryggi í menningunni sinni. Okkur ber að sýna fólki umburðarlyndi og vera óhrædd við að eiga hreinskilið samtal um áhrif alþjóðavæðingar á samfélög okkar. Það er hægt án þess að ala á ótta. Alþjóðasamstarf er ómetanlegt. Þetta þekkjum við Íslendingar vel úti í miðju Atlantshafi en við megum ekki vera hrædd við að halda menningu okkar á lofti. Holl ættjarðarást skapar tengsl milli fólks og er grunnur samheldni. Við viljum

öll vera stolt af þjóð okkar og næstu nágrönnum. Sækjum styrk í ræturnar okkar, menninguna, en gerum það af umburðarlyndi og verkgleði. Verum ekki varðhundar kerfisins ef það er hætt að virka fyrir venjulegt fólk. Það er vel hægt að mæta áskorunum dagsins í dag með samstöðu að vopni ef við þorum að hlusta og framkvæma. Þannig getum við verndað það sem okkur er kærast og við eigum saman. Takk fyrir.

Skandinavisk oversættelse

Fru president! Kära nordiska vänner! Häromdagen blev jag tillfrågad av en elev i en grundskola i Nuuk vad mitt viktigaste budskap till barnen var. Jag svarade att vi borde vara stolta av våra rötter och vår kultur. Att däri finns en kraft som visar vägen framåt. De nordiska nationerna har var och en sin historia, men sammanhållning och tolerans har varit den röda tråd som binder oss samman. Samhällen där människor har förståelse för varandras villkor är säkrare än söndrade samhällen. Att bo i ett nordiskt land har medfört rättigheter men också skyldigheter. Att ta ansvar för sitt samhälle är den sanna fosterlandskärleken. Mycket länge fanns en enighet runt detta här i Norden.

Nu upplever vi däremot en tid där vår regions grundvärderingar står under hot. En offentlig debatt som syftar till att så splittring och öka avståndet mellan människor har börjat spira i många läger under sken av kärlek för fosterlandet. Men en sund fosterlandskärlek bygger inte på polarisering. Den bygger på solidaritet, på det som för oss närmare varandra och som stärker det som vi har gemensamt. Den debatten har dock inte växt fram i ett tomrum, och den innehåller några korn av sanning. Många medborgare har en känsla av att det politiska arbetet inte gagnar folket. Större samhälleliga framsteg verkar glida allt längre utom räckhåll. Det har blivit svårare att bygga hus, gräva tunnlar och slutföra konstruktionsprojekt på grund av invecklade processer, och fokuset verkar i vissa fall ha förflyttats långt från människors dagliga liv. Allt som finns kvar är förnimmelsen av att samtiden är onödigt komplicerad. Samtidigt har det skett stora förändringar som har tagit oss längre från, inte närmare, varandra. Våra samhällen är inte homogena på samma sätt som förut och vi har mindre förståelse för varandras tankevärldar. Teknologin har gjort dessa utmaningar ännu mer påtagliga i den mån kommunikationen inte sker fysiskt.

Vår roll som politiker är att möta denna utveckling på ett ansvarsfullt och säkert sätt. Vi får inte titta åt andra hållet. Det är det vi valdes till. Människor vill få sin röst hörd. De vill bo i ett stabilt samhälle, de vill känna tillhörighet och de upplever säkerhet i sin egen kultur. Vi har skyldigheten att visa tolerans och att inte avskräckas från att föra uppriktiga samtal om globaliseringens konsekvenser i våra samhällen. Det låter sig göras utan att skapa rädsla. De internationella samarbetet är ovärderligt. På Island, i mitten av Atlanten, är vi väl medvetna om detta, men vi får inte vara rädda för att lyfta fram vår kultur. En sund fosterlandskärlek skapar band mellan människor och är själva grunden för sammanhållning. Vi vill alla kunna vara stolta över vårt folk och våra närmaste grannar. Låt oss hämta kraft i våra rötter, vår kultur, men låt oss göra det på ett tolerant sätt och av glädje över ett gott arbete. Vi får inte agera som vakthundar för ett system som inte längre fungerar för vanliga människor. Det går utmärkt att möta dagens utmaningar med sammanhållning som ansats om vi är modiga nog att lyssna och ta till åtgärder. På så sätt kan vi värna det som har mest värde för oss och som vi har gemensamt. Tack för ordet!

055. Henrik Møller

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Tak for det. Det er sådan, at en af de ting, vi jo drøfter meget, er spørgsmålet om at give nordisk nytte. Det, der ligger i nordisk nytte, er det her med, hvordan de ting, vi beskæftiger os med, bliver relevante for den enkelte nordiske borger, hvordan borgerne kan se sig selv i de beslutninger, vi træffer. Derfor synes jeg, det er rigtig interessant, at man fra Islands side – i hvert fald fra partiets side – snakker om politik i øjenhøjde, snakker om det, der hedder hverdagslivet. For det, der for alvor betyder noget for, at vores hverdagsliv hænger sammen, er, at rammerne for familieliv, økonomi, fritid og kultur og faktisk alt omkring vores hverdag på en eller anden måde hænger sammen. Men vi er jo ikke alle sammen ens, og derfor kan der sagtens være forskellige behov, hvor man på en eller anden måde skal tage udgangspunkt i det her. Jeg tænker, at når vi snakker sikkerhed, er det jo ikke kun i forhold til en eller anden trussel udefra. Det er jo også sikkerhed i forhold til det hverdagsliv, vi har. Så jeg vil bare høre, om statsministeren kan sige lidt mere om de her tanker og idéer omkring hverdagslivet.

056. Kristrún Frostadóttir

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Takk kærlega fyrir spurninguna. Ég held að þetta sé einmitt, þvert á pólitík, stærsta spurningin sem við öll hér inni erum að reyna að svara: Hvernig náum við til fólksins í landinu? Hvernig gerum við eitthvað sem er fjarri fólki, nærri fólki? Ég held að við séum öll að eiga við það í okkar löndum að reyna að gera það áþreifanlegt sem við erum að gera í alþjóðamálum, í öryggismálum, að færa það nær fólki. Auðvitað felst hið sanna öryggi í öryggi í hinu daglega lífi, vegna þess að fólk sem treystir ekki stjórnvöldum í daglegu lífi þegar kemur að skólum og heilbrigðisþjónustu mun heldur ekki treysta þeim þegar skilaboð koma frá stjórnvöldum um að ógn vofi yfir eða að sýna þurfi samstöðu eða taka höndum saman með ákveðnum hætti. Því er fyrir mér stærsta áskorunin sem við stöndum frammi fyrir, óháð öryggisógnum erlendis frá, að byggja upp traust. Það gerir maður að mínu mati fyrst og fremst í samtali um daglega lífið við fólkið í landinu og með því að skila af sér alvöruaðgerðum.

Skandinavisk oversættelse

Hjärtligt tack för frågan! Jag tror att detta är just precis, tvärpolitiskt, den största frågan som vi alla här inne vill hitta ett svar på: Hur når vi ut till medborgarna? Hur får vi något gjort som står långt från folket, står nära folket? Jag tror att vi alla håller på i våra länder att försöka göra mer påtagligt det vi arbetar med i internationella frågor, i säkerhetsfrågor, att flytta det närmare medborgarna. Det är naturligtvis så att den verkliga säkerheten består i säkerhet i det dagliga livet, eftersom de som inte har förtroende för myndigheterna i det dagliga livet när det gäller skola och hälsovård inte heller kommer att ha förtroende för dem när de skickar ut meddelanden om annalkande hot eller om behovet av att visa sammanhållning eller samarbeta på ett visst sätt. Jag anser därför att den största utmaningen som vi står inför, oavsett alla säkerhetshot utifrån, är att bygga förtroende. Det gör man enligt min mening framför allt genom samtal med medborgarna om deras dagliga liv och genom att leverera konkreta resultat.

057. Oda Indgaard

Midtengruppen

REPLIK

Island og Norge har lenge delt et fellesskap i vårt hjørne av Europa, og det har kanskje vært særlig sterkt på grunn av vår felles status i EØS, men òg på grunn av det samarbeidet vi har hatt på fiskeripolitikk. Nå arbeider Islands regjering for en ny avstemning om islandsk EU-medlemskap. Dersom Islands befolkning sier ja, hva tenker statsministeren om det nordiske samarbeidet, og særskilt hvordan det kan være en fordel om Island og Norge søkte EU-medlemskap sammen, slik Finland og Sverige gjorde når det gjaldt NATO?

058. Kristrún Frostadóttir

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Ég þakka þingmanninum fyrir áhugaverða spurningu. Nú ætla ég ekki að skipta mér af innanríkismálum í Noregi með beinum hætti og segja Norðmönnum hvað þeir eiga að gera, en það er rétt að tekin hefur verið ákvörðun hjá þessari ríkisstjórn um að fara í aðildarviðræður um hvort opna eigi viðræður um aðild að Evrópusambandinu. Það gerum við vegna þess að síðast þegar Ísland fór í þennan farveg skorti að mati sumra pólitískt almenningsumboð til þess að leggja af stað í þessa vegferð. Þetta tekur auðvitað orku og krefst skuldbindingar og ég held að margir séu þarna úti sem vilji gjarnan sjá hvað gæti falist í aðild þótt þeir séu óvissir um hvernig þeir muni síðar greiða atkvæði um aðild. Það er svolítið í að þessari vegferð ljúki. Fyrsta spurningin er að spyrja þjóðina hvort hún vilji að við förum í þessa vegferð. Noregur er auðvitað alltaf velkominn í allt samstarf með Íslandi en ég ætla að eftirláta kollega mínum að taka ákvörðun um það á þessu kjörtímabili eða síðar.

Skandinavisk oversættelse

Tack till ledamoten för en intressant fråga! Jag har inte avsikten att ingripa direkt i Norges inre angelägenheter och diktera vad norrmännen ska göra, men det stämmer att min regering har beslutat att öppna för debatten om huruvida förhandlingarna om EU-medlemskap ska återupptas. Orsaken är att förra gången som Island inledde en sådan process saknades enligt vissa ett politiskt mandat från medborgarna att påbörja den resan. Detta kräver givetvis en hel del energi och är ett stort åtagande, och jag tror att det finns många därute som gärna vill veta vad medlemskap skulle kunna innebära, även om de inte ännu vet om de kommer att rösta för eller emot medlemskap. Slutet på den här processen ligger ganska långt i framtiden. Vi börjar med att fråga folket om vi ska inleda processen. Vi välkomnar förstås allt samarbete med Norge, men jag lämnar åt min kollega att ta ett beslut om detta under denna eller nästa mandatperiod.

059. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Fru præsident, fru Frostadóttir. Vi bliver overdynget med gode argumenter for at styrke det nordiske samarbejde. Altså, alle argumenter er for det, og nu har vi en historisk, unik mulighed. For på sessionen i Reykjavík besluttede Nordisk Råd sig jo enstemmigt for et forslag fra præsidiet om at revidere Helsingforstraktaten for første gang i 30 år.

Der har været meget fokus på Færøernes, Grønlands og Ålands stilling. Det er en nobrainer; det skal vi bare gøre. Men beslutningen handlede jo om at styrke det nordiske samarbejde på alle områder: sikkerheds- og forsvarspolitik, klima, børn og unge og ikke mindst borgerrettigheder for at fjerne grænsehindringer. Så derfor er mit spørgsmål til Islands statsminister: Vil hun som statsminister presse på for, at de andre statsministre får en visionær tilgang til at revidere Helsingforstraktaten, så de kan opfylde statsministerens vision om Norden som verdens mest bæredygtige, bærekraftige og integrerede region i 2030?

060. Kristrún Frostadóttir

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Ég þakka þingmanninum fyrir spurninguna. Við vitum auðvitað alveg í hvaða ferli þetta mál er og ætla ég ekki að fara að ræða um lagalegar úttektir. Þingmaðurinn fór ágætlega með forsöguna hvað varðar það sem var ákvarðað í Reykjavík fyrir ári síðan en við hljótum öll hér inni að binda vonir við að þetta endi með þeim hætti að þessir þrír aðilar verði fullgildir meðlimir. Fyrir okkar parta á Íslandi þá þekkjum við það að vera smáríki, en röddin er mikils virði og það skiptir máli að við stöndum jafnfætis. Við höfum í gegnum árin, eins og fleiri norræn ríki, átt í frábæru samstarfi við Grænlendinga, við Færeyjar sérstaklega, og vitum alveg hvers virði það er að standa jafnfætis, sérstaklega í þeim heimi sem við búum í í dag. Því vona ég innilega að þetta endi með þeim hætti að við munum sannarlega gera það öll hér inni.

Skandinavisk oversættelse

Tack till ledamoten för frågan! Vi vet förstås mycket väl var i processen frågan befinner sig och jag kommer inte att diskutera lagtekniska utredningar. Ledamoten gav en utmärkt beskrivning av bakgrunden angående det som beslutades i Reykjavik för ett år sedan, men vi hoppas nog alla här inne att det hela slutar med att alla dessa tre länder blir fullvärdiga medlemmar. För vår del på Island är det en bekant situation att vara ett litet land, men det ligger ett stort värde i rösten och det är viktigt att vi alla har samma rättigheter. Vi har genom åren, precis som flera andra nordiska länder, haft ett mycket bra samarbete med Grönland, och inte minst med Färöarna, och vi är fullt medvetna om hur stor betydelse det har att ha samma rättigheter som andra, särskilt i den värld vi lever i idag. Därför hoppas jag verkligen att det slutar med att vi alla som befinner oss här har det.

061. Helge André Njåstad

Uden partitilknytning

REPLIK

Eg veit at fiskeri er viktig for Island. Det er òg viktig for Noreg og fleire andre i Norden. I desse dagar held ein på med forhandlingar med EU og andre om kvoterettar. Ein veit at forskarane har anslått at ein må ta ut mindre fisk og ha viktige bestandar som både makrell, kolmule og andre fordi ein skal ha ei berekraftig utvikling. Eg veit at mange av fiskarane både på Island og i Noreg er litt ueinige i berekningsgrunnlaget, og ein er veldig bekymra for kvotegrunnlaget ein har til neste år, at det kan bli dårlege år for fiskeriet.

Mitt spørsmål til Islands statsminister er: Burde Norden ha engasjert seg meir i fiskeriforsking, meir i fiskeri og meir i samarbeid for å sikra fiskarane betre kvoterettar? Og synest statsministeren at me kunne gjort meir for å ivareta våre fiskarar sine interesser opp mot EU?

062. Kristrún Frostadóttir

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Ég þakka þingmanninum fyrir spurninguna. Þetta er auðvitað ótrúlega mikilvægt mál fyrir allar þessar þjóðir en sérstaklega Ísland þar sem þetta hefur í gegnum tíðina verið líflína okkar; sjávarútvegurinn. Við höfum líka gengið í gegnum aflabrögð, þ.e. að á síðustu árum höfum við ekki getað treyst á uppsjávarfiskinn. Þetta er auðvitað vandamál í okkar hagkerfi. Ég held að það sé til mikils að vinna að þessar þjóðir vinni enn frekar saman í samningum. Þessar þjóðir hafa alltaf verið vinir en mjög eðlilega tekist svolítið á þegar kemur að fiskinum, enda er það kannski það pólitískasta sem kemur upp í samskiptum þessara landa. Við hljótum hins vegar öll að hafa hagsmuni af því að veiðar verði sjálfbærar á þessum stofnum vegna þess að við þurfum að treysta á þær og þessa stofna um lengri tíma. Ég vona því að við getum þétt samstarfið á komandi árum.

Skandinavisk oversættelse

Tack till ledamoten för frågan! Det handlar förstås om en otroligt viktig fråga för alla dessa länder, men särskilt Island eftersom det handlar om det som har alltid varit vår livlina, fiskeriet. Vi har också upplevt fångstvariationer, det vill säga att under de senaste åren har vi inte kunnat lita på det pelagiska fisket. Det skapar naturligtvis problem i vår ekonomi. Jag tror att vi har mycket att vinna på att dessa länder stärker sitt samarbete ännu mer genom avtal. Länderna har alltid varit vänskapliga, men det är helt normalt att spänningar uppstår när det gäller fisk, eftersom det kanske är det mest politiska som förekommer i deras relationer. Å andra sidan torde det ligga i allas vårt intresse att fiske av dessa bestånd bedrivs på ett hållbart sätt, eftersom vi kommer att vara beroende av detta fiske och dessa bestånd under en längre tid. Jag hoppas därför att vi kan intensifiera vårt samarbete under de kommande åren.

063. Erik Pedersen

Ungdommens Nordisk Råd

REPLIK

Tak, fru præsident, fru Frostadóttir. Stærke digitale løsninger, som er integreret i den offentlige forvaltning og administration, er et krav, hvis et samfund vil være konkurrencedygtigt, og dette er nøglen til et moderne og effektivt samfund. I Færøerne fejrede vi forleden, at det var 5 år siden, vores offentlige digitale id- og logintjeneste samt borgerplatform, hvor færinger kan ordne mange af deres ærinder med offentlige og andre organisationer, blev sat i kraft.

Nu går digitaliseringsplanen ind i anden fase, som bl.a. omfatter integrering med andre nordiske lande. Dette vil omfatte identity match, hvor det vil være muligt at matche færøske personnumre til ethvert udenlandsk personnummer, hvor en person også er registreret i folkeregisteret.

Island er også kommet langt med digitalisering med elektronisk id og andre digitale løsninger for statslige myndigheder. Derfor vil jeg spørge statsministeren: Hvordan vil Island arbejde for, at islandske digitale løsninger på sigt også vil kunne være integreret med andre nordiske lande, og anser statsministeren dette for at være af værdi for den samlede nordiske hverdagsliv? Tak.

064. Kristrún Frostadóttir, Island

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Ég þakka fyrir spurninguna. Ég veit að þetta hefur verið til umræðu á vettvangi Norrænu ráðherranefndarinnar, með hvaða hætti við getum unnið frekar saman þegar kemur að þessum málum. Það liggur fyrir að smærri samfélög, og þetta svæði yfir það heila er lítið, og lönd eins og t.d. Færeyjar og Ísland þurfa enn frekar á samstarfi að halda þegar kemur að tækninni. Þess vegna skiptir það auðvitað miklu máli að við leitum slíks samstarfs og ég bind miklar vonir við að ráðherranefndin muni skila einhverju jákvæðu þessu tengdu. Ísland hefur engu að síður staðið sig mjög vel, vil ég segja, þegar kemur að innleiðingu tækni. Það fer alveg ofboðslega mikið af stjórnsýslu í gegnum tæknilegt form. Stafrænt Ísland var innleitt á sínum tíma og hefur gengið vel en betur má ef duga skal og ríkisstjórnin á Íslandi leitast m.a. eftir því að samræma betur vinnu innan ráðuneyta heima en við þiggjum alla hjálp að utan líka.

Skandinavisk oversættelse

Tack till ledamoten för frågan! Jag vet att det har diskuterats inom Nordiska ministerrådet på vilket sätt vi kan utvidga vårt samarbete om dessa frågor. Det står klart att mindre regioner, och det handlar ju här om en liten region när man ser på helheten, samt länder som till exempel Färöarna och Island behöver samarbeta ytterligare om teknologi . Därför är det naturligtvis mycket viktigt att vi söker ett sådant samarbete och jag är mycket hoppfull om att ministerrådet kan leverera något positivt i det sammanhanget. Island har trots allt lyckats mycket bra, skulle jag vilja säga, när det kommer till införandet av ny teknologi. Mycket stora delar av förvaltningen sker på teknologiska plattformar. Den digitala portalen Stafrænt Ísland infördes för en tid sedan och har fungerat bra, men mer måste göras och

den isländska regeringen arbetar bland annat med att öka koordineringen mellan olika departement, men vi tar gärna emot hjälp från andra länder också.

065. Jonas Gahr Støre

Statsminister

HOVEDINLÆG

I mange hjem i Norden – fra Tromsø til Tammerfors, fra Bergen til Bornholm – har familiene de siste årene kjent på uro. Det er krig i Europa, og det oppleves usikkert. Men desto tryggere er det at vi står sammen i Norden, for dette fellesskapet gjør oss tryggere i det daglige. Som regjeringer og parlamenter har vi én grunnleggende oppgave, og det er å skape trygghet for landene våre, for folkene våre og for framtiden.

Vi står sammen i Ukrainas kamp for frihet, men trygghet starter også i nabolaget. Når kriminaliteten er blitt mer brutal, mer digital og mer grenseløs, må vi være sterkere, tettere og mer samkjørte i Norden. Det har vi statsministre diskutert i dag. Vi ser de samme mønstrene i alle våre land – ungdom som dras inn i nettverk, kriminalitet handles på internett, vold bestilles i sosiale medier og penger flyttes digitalt. Da må vi si tydelig, ikke bare i ett land, men på tvers av landegrensene: Alle skal følge loven, og når noen bryter loven, skal det få konsekvenser. Den som begår lovbrudd, skal få sin straff, og reaksjonen skal komme raskt. Straffen skal føre folk tilbake til et liv uten kriminalitet, og vi skal lukke døren til at unge mennesker må velge kriminalitet for tilhørighet. Ingen skal bli rik på å gjøre Norden utrygg. Det som er kjøpt for blodpenger, skal ikke skinne på armen, eller stå i garasjen gjennom en stjålet bil. Det skal beslagges klokker, biler, smykker, penger og boliger. Skrytefilmer av overgrep, organiserte masseslagsmål blant unge og narkotikasalg til barn er ikke ungdomskultur. Det er ikke rampestreker, det er ukultur og rå kriminalitet – punktum.

Derfor mener jeg at nordisk politi- og etterretningssamarbeid ikke lenger er et valg. Det er helt avgjørende. Nå sitter politi fra Norge, Sverige, Danmark og Finland side om side her i Stockholm, driver etterretning sammen og løser saker sammen. Vi har åpnet en felles politistasjon på grensen mellom Norge og Sverige og forhandler om en ny politisamarbeidsavtale. I Europol leder Sverige arbeidet mot voldsoppdrag på nettet. Norge, Danmark og Finland deltar, for ingen land kan stå alene mot denne typen kriminalitet.

Et mer samordnet nordisk forsvar og et sterkere Norden i NATO gjør alliansen tryggere i sikkerhetspoltikken. Vi står skulder ved skulder mot en mer uforutsigbar russisk nabo, vår støtte til Ukraina er fast, og vi knytter nå Arktis og nordområdene tettere sammen med Østersjøen. Norge, Sverige og Finland utvikler en strategisk korridor for militær mobilitet i nord for å kunne hjelpe hverandre raskt når det trengs. NATOs ny kommandosenter for luftoperasjoner i Nord-Norge og våre 250 nordiske kampfly er et felles skjold for friheten vår.

Men trygghet handler ikke bare om forsvar – det er mitt poeng – det handler også om vann i springen, strøm i kontakten, helseberedskap og evnen til å hjelpe hverandre når det brenner. Derfor bygger vi nå et Norden uten grenser for å styrke vår beredskap. Til neste år, i 2026, arrangerer vi totalforsvarsåret med øvelser og samarbeid på tvers av landegrensene. Kort sagt: Vi styrker totalberedskapen mot alt – unntatt dårlig vær, der er vi fortsatt like utsatt alle sammen.

Kjære nordiske venner, vi lærer av hverandre, vi stoler på hverandre, vi beskytter hverandre og i den tilliten som binder oss sammen, ligger den nordiske styrken. Sammen skal vi ta vare på den og bygge trygghet for folk i Norden.

066. Per-Arne Håkansson

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Fru president! Demokratin är enligt internationella rankningar på tillbakagång. Senast såg jag en oroande rapport från International Idea som fokuserade på just detta. Det nordiska samarbetet, som ju bygger på folklig förankring, demokrati, tillit, jämlikhet, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, är vi stolta över, vilket också har uttryckts i talarstolarna här.

Flera regioner i olika delar av världen följer med stort intresse vårt nordiska samarbete. I en tid med alltmer auktoritära styrmetoder finns det kanske anledning att lyfta fram vår öppenhet och vår frihetliga och folkliga förankring, där välfärd och demokrati hänger ihop, som en framgång.

Jag vill fråga Jonas Gahr Støre hur han bedömer att de nordiska parlamenten och regeringarna kan samlas kring att fortsätta vara pådrivande i arbetet för att stärka den demokratiska utvecklingen med öppna och rättssäkra samhällen, såväl globalt som här hemma.

067. Jonas Gahr Støre

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Vi kommer fra et norsk stortingsvalg med 80 pst. deltakelse. Det var et tall som økte. Det er bra. Det viser at demokratiet har styrke. Vi opplever også at på ulike rankinger skårer de nordiske landene høyt hva gjelder demokrati og tillit. Norden må likevel aldri bli selvtilfreds og tenke at vi har løst oppgavene. Jeg tror at i evnen som det politiske og demokratiske har til å løse folks problemer i hverdagen – de problemene som gjør dem bekymret, de problemene som gjør dem bekymret for sine barn, for sin inntekt, for sin sikkerhet – der ligger kjernen til demokratiets legitimitet. Jeg mener at det sivile samfunnet – frivilligheten og deltakelsen i hele bredden av samfunnet – er kjernen til den tilliten som er grunnlaget for og kanskje kjennetegnet ved demokratiet i de nordiske land. Våre nordiske land er veldig forskjellig organisert – det lærer vi når vi arbeider sammen – men det folkelige engasjementet og nærheten til den hverdagen tror jeg er kjernen. Da må aldri vi i parlamenter eller regjeringer tenke at vi har selvtilfredshet fordi det fungerer. Vi må hele tiden arbeide for å fornye den tilliten.

068. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

REPLIK

Fru president! Apropå ström i kontakten – nedläggningar som gjorts av rent ideologiska skäl av planerbar, fossilfri och väderoberoende baskraft samt Rysslands anfallskrig mot Ukraina har allvarligt stört energimarknaden i Europa. Det har gjort elen dyrare. Det är naturligt att de nordiska regeringarna försöker skydda sina medborgare från de värsta prischockerna.

Men den norska regeringens åtgärder, med subventionerade elpriser, så kallade Norgepriser, och färre överföringskablar, kan i värsta fall leda till oåterkallelig skada på vårt

gemensamma nordiska elsamarbete. Många experter i Norge har gått emot regeringens planer. Ändå har Arbeiderpartiet och flera av regeringens stödpartier skrivit in i sina program att inga nya kraftkablar ska byggas. Svenska kraftnäts strategiska driftschef beskriver Norgepriser som något vansinnigt. Karin Pihl i Expressen går ännu längre. Hon skriver: "1 oktober börjar Norge snylta på svensk el." Hon menar att norska politiker håller på att sabotera den nordiska elmarknaden. Vi skulle kunna fortsätta att rabbla upp sådana här uttalanden.

Det ser ut som att vi står inför en risk att få ett väldigt kostsamt race to the bottom mellan de nordiska länderna. Frågan till statsminister Støre är då: Är det värt att göra detta för att rädda billig ström till jacuzzi på hytta?

069. Jonas Gahr Støre

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

La meg først si at jeg er for – med et race oppover – å produsere mer fornybar kraft, mer nett, mer energiøkonomisering, i en fornybar tid som vi alle skal inn i. Samtidig har jeg tro på at legitimiteten for et kraftsystem er at folk opplever i hverdagen å ha en stabil kraftpris som de må betale hver måned, og som er betydelig i deres økonomi. Derfor er jeg som statsminister stolt over å ha foreslått norgespris, hvor prisene ute i markedet der strømmen blir produsert, ikke blir berørt, men prisen du betaler som forbruker, blir stabil. Du kan velge å binde din rente i banken, det er ditt valg, og nå kan du velge å binde din pris på strøm, det er ditt valg. Vi stiller opp som et fellesskap for det. Hvis det er stor ustabilitet rundt kraftprisene, mister vi legitimiteten til en unik kvalitet i Norden. Det er bygget betydelig overføringskapasitet i Norge det siste tiåret. Derfor har vi sagt at for perioden som kommer, er det ikke aktuelt å bygge enda mer. De fleste kablene som overfører kraft i Norden, er mellom Norge og Sverige og begynte på 1960-tallet. Det er klokt og fornuftig, men vi mener at i den kraftsituasjonen vi er nå, skal vi ha stabilitet og forutsigbarhet over vårt kraftmarked. Så må vi alle bidra til å produsere mer fornybar kraft i et veldig vellykket nordisk og europeisk kraftsamarbeid.

070. Lars Püss

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Fru president! Som ett land utanför EU är Norge likväl anslutet till EU:s sanktioner mot Ryssland men bidrar i begränsad utsträckning till deras utformning. Norge har vissa undantag från sanktionerna, vilket inkluderar att ryska fiskefartyg får anlöpa tre norska hamnar. Det är väl känt att Putinregimen använder civil kapacitet för militära ändamål och olaglig underrättelseinsamling. Vad tänker Norge och statsministern göra för att garantera att öppnandet av dessa hamnar inte bidrar till att möjliggöra olaglig rysk verksamhet?

071. Jonas Gahr Støre

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Jeg er for det første glad for at representanten ser at Norge har vært med på 19 pakker. Vi har ikke stemmerett over dem, men vi har påvirkning på dem i dialog, og vi har vært med på å følge dem opp lojalt hele veien. Norge og Russland forvalter sammen den norsk-arktiske torsken i Barentshavet, en av verdens viktigste fiskestammer. All fisk som fiskes der, havner stort sett på europeiske spisebord, og det å ha en kontakt og en forvaltning av den fisken tror jeg våre europeiske partnere forstår. Det er en ytterst begrenset kontakt som de siste årene dessverre har måttet resultere i reduserte kvoter, fordi fiskebestanden er anstrengt i arktiske farvann – farvannet i Barentshavet. Nærværet i disse havnene er også kraftig innskrenket hva gjelder både liggetid og overvåking. La meg si det slik: Norsk politi og etterretningstjeneste har god oversikt over hvilken aktivitet som utføres fra disse fartøyene, og vi har også en ganske klar beskjed om hvilke begrensninger som ligger på hva russiske fartøyer kan gjøre nær norsk kyst.

072. Trine Pertou Mach

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Lad mig indledningsvis kvittere for, at Norge nu har anerkendt Palæstina som selvstændig stat. Temaet her er, hvordan de nordiske lande sammen kan sikre demokrati og grundlæggende nordiske værdier i en stadig mere urolig og autokratisk verden. For at forsvare dem må vi selv stå vagt om dem. Vi må ikke kun i ord bakke om international lov, menneskerettigheder og folkeret, men også efterleve det i vores praksis.

Den Internationale Domstol har understreget og klargjort ulovligheden af Israels besættelse, bosættelser og undertrykkelse af palæstinenserne. Domstolen har understreget, at alle stater og bedrifter, selskaber, har et ansvar for ikke at bidrage til den ulovlige folkeretsstridige situation i Palæstina. Jeg vil derfor gerne spørge, om det er statsministerens opfattelse, at den norske oliefond forsat kan have investeringer i israelske selskaber og selskaber, der leverer våben eller på anden vis bidrager til Israels krig mod det palæstinensiske folk og den ulovlige besættelse.

073. Jonas Gahr Støre

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

La meg først si at denne dommen fra domstolen kom som resultat av et norsk initiativ i FNs generalforsamling om å be domstolen klargjøre hva en okkupasjonsmakt har av ansvar. En okkupasjonsmakt har ansvar for å sikre at befolkningen på det okkuperte området har tilgang på livsnødvendigheter, skole og helse. Altså: Israel har ansvar for å slippe inn slik hjelp til en okkupert befolkning, særlig når det gjelder Gaza.

Norge har ingen boikott av Israel. Vi har et pensjonsfond med etiske retningslinjer som sier at vi ikke skal være investert i selskaper som bryter folkeretten, eller bryter med krigens

regler. Det er beslutninger som fondet følger opp om selskaper de er investert i, skulle være i den kategorien. Da vil fondet trekke seg ut, slik vi også har gjort fra en rekke selskaper.

074. Tor André Johnsen

Uden partitilknytning

REPLIK

Jeg hadde tenkt å stille spørsmål til den danske statsministeren, men jeg fikk ikke ordet, så da går spørsmålet til den norske statsministeren i stedet.

Nordisk råd har en visjon om at vi skal være verdens mest integrerte region innen 2030. Det er ikke lenge til, fire–fem år. I den forbindelse er språk og språkforståelse viktig, for å knytte Norden tettere sammen. Den kanskje beste måten å lære språk på er gjennom barneprogrammer på tv, som barne-tv og barnefilmer, om f.eks Astrid Lindgrens Emil og Pippi eller dyrene i Hakkebakkeskogen og Karius og Baktus av Thorbjørn Egner. Tidligere, da jeg var barn, snakket Pippi og Emil svensk, nå snakker dem norsk og alle mulige andre språk. Dubbing, som det brukes veldig mye av nå, er selvfølgelig og dessverre et hinder for økt språkforståelse.

Jeg lurer på om ministeren er fornøyd med det nordiske folks språkforståelse overfor andre skandinaviske språk, og om ministeren ser at det vil være klokt å samarbeide bedre og tettere i Norden, kanskje spesielt med tv-selskaper og filmindustrien, for å kunne endre praksisen fra dubbing til teksting for å øke språkforståelsen.

075. Jonas Gahr Støre

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

For det første er jeg veldig fornøyd med å bli behandlet som Mette Fredriksen. Hun er et politisk forbilde for meg, så det tar jeg som en tillitserklæring.

Jeg tror at den norske regjerings dubbepolitikk ikke er helt utformet i alle sine detaljer, men la meg si det slik: I en verden hvor barn og unge ser altfor lite på de programmene som representanten nevner, men altfor mye på en skjerm med Youtube eller TikTok, som har helt andre språk og helt annet innhold, tenker jeg at bare det å senke terskelen for å se det vi kan kalle moderne og tradisjonelle barneprogrammer i de digitale flatene som eksisterer, er bra. Jeg er enig med representanten i at dubbing, noe andre land har mye mer av enn vi har i de nordiske landene, er en sperre for språkforståelse, men hvis dubbing er nødvendig for å få til at disse tilbudene blir tilgjengelige til fordel for de jeg nevnte, på Youtube, TikTok og de flatene, tror jeg vi kan leve med det. Nært nordisk samarbeid, også her gjennom Nordisk råd, hvor våre parlamentarikere i "utskott" diskuterer mediepolitikk, er et bidrag til at vi kan ha en felles nordisk holdning på det området.

076. Jóhannis Erlendsson

Ungdommens Nordiske Råd

REPLIK

Tak, præsident og statsminister. Dette spørgsmål kommer til at ligge i forlængelse af et andet spørgsmål. Siden Ruslands fuldskalainvasion af Ukraine i februar 2022 har Norges og Færøernes forhold til Rusland på fiskeriområdet ændret sig grundlæggende. Færøernes og Norges sanktioner er vidtgående og på linje med EU, for der skal ikke være nogen tvivl om, at vores støtte ligger hos det ukrainske folk i deres kamp for frihed og selvstændighed. Både Norges og Færøernes sanktioner har dermed fjernet vores fiskeri I russisk farvand og russisk fiskeri i vores farvande.

I debatten i Færøerne har et argument mod endnu mere omfattende sanktioner været, at dersom alle aftaler med Rusland siges op, vil der ikke længere findes nogen kontrol med russiske fiskefartøjer i Nordatlanten. Dette vil ikke bare være en katastrofe for fiskebestandene, men også for den regelbaserede orden, som fortsat delvis består i Nordatlanten og Arktis.

Derfor vil jeg spørge statsministeren: I hvilken grad mener statsministeren at vores to lande skal fortsætte denne balancegang, og hvordan mener statsministeren at de nordiske lande bedst kan føre kontrol med russiske fiskefartøjers aktivitet i Nordatlanten?

077. Jonas Gahr Støre

Statsminister

SVAR PÅ REPLIK

For det første har jeg hatt gode samtaler med lagmannen om dette. Færøyene gjør sine erfaringer i sine farvann, og Norge gjør sine erfaringer i sine farvann. Den norsk-arktiske torsken har jo et spesielt bevegelsesmønster gjennom livet, hvor den fødes, hvor den fiskes, og vi har hatt avtale om at en fisker torsken i de områdene hvor det ikke går ut over bestanden. Det kan være til gjensidig fordel.

Jeg har brukt tid til å forklare til mine europeiske kolleger at det er ikke en sanksjon mot Russland å oppheve det prinsippet. Det ville være en sanksjon mot torsken, for da blir den bestanden borte. Denne bestanden befant seg før utenfor Newfoundland i Canada. Den ble fisket ned og kom aldri tilbake. Det bør vi ikke medvirke til.

Så det jeg er for, er at vi har god kontakt. Vi forhandler jo med Færøyene om en del fiskebestander og kvoter som vi har felles i Nordsjøen, men at vi har god kontakt mellom våre fiskerimyndigheter, og at vi bruker tiden til å forklare også disse fiskeripolitiske kvoteprinsippene med våre europeiske kolleger. Og så langt opplever jeg at det er det mulig å få forståelse for.

078. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

HOVEDINDLÆG

Fru president! Mina damer och herrar! Tillsammans och vart och ett för sig har våra länder byggt upp några av världens allra bästa samhällen att leva i. Oavsett rankning ligger vi i

topp när det gäller lycka, jämställdhet och demokrati. Skulle någon av oss petas från förstaplatsen är det någon annan av oss som tar över den placeringen. Vi är verkligen inte felfria, och det arbetar vi med varje dag, men vi har gjort mycket mer rätt än fel. Det är väldigt lätt att uppskatta Norden.

Vi vet dock också att ingen av alla våra styrkor kan tas för given, utan det som är bra måste vårdas och försvaras. Även detta gör vi både var och en och tillsammans, som när vi stöttar Ukraina. Tillsammans har vi här inne bidragit med över 380 miljarder kronor till Ukraina, inte minst genom ett mycket omfattande militärt stöd. Med det amerikanska initiativet om materielstöd finansierade Danmark, Norge och Sverige nyligen ett helt stödpaket om 500 miljoner dollar. Det kommer vi snart att göra igen i nordisk-baltisk krets.

Det främsta hotet mot våra länders säkerhet är Ryssland. President Putin och hans regim fruktar framgångsrika demokratier. Vi är inte bara framgångsrikare, lyckligare, mer demokratiska och mindre korrupta, utan vår sammanlagda ekonomi är också den tolfte största i världen.

Vi är inte i krig, men vi är inte heller i fred. Riktig fred kräver frihet och att det inte pågår några allvarliga konflikter länder emellan. Våra länder utsätts för hybridattacker som inte utförs med robotar eller soldater utan med datorer, pengar, desinformation och sabotagehot. Det ställer nya krav på våra länder. Det är därför vi kraftfullt förstärker försvaret i våra egna länder och driver på för att våra allierade ska göra, och inte bara säga, samma sak. När det gäller krig och fred är ensam inte stark.

Sverige gick inte med i Nato bara för att få säkerhet från andra utan också för att få bidra till andras säkerhet. Vi gör det tillsammans med Danmark i Lettland med en mekaniserad bataljon. Vi gör det med sjöövervakning i Östersjön. Vi gör det med stridsflyg i luften över Polen. Vi gör det också som ramverksnation för Natos framskjutna närvaro i Finland, i mycket nära samverkan med Helsingfors. Planeringen går framåt, och den första övningen är planerad att genomföras redan i höst.

I förra veckan skrev vi ett letter of intent tillsammans med president Zelenskyj om Sveriges och Ukrainas gemensamma vilja att bygga framtidens ukrainska flygvapen med 100–150 svenska Jas 39 gripen, som är världens bästa stridsflygplan.

Ett konkurrenskraftigt Norden i ett konkurrenskraftigt EU är långsiktigt en avgörande förutsättning både för vår höga välfärd och för våra stora investeringar i säkerhet. Därför måste vi riva hinder på den inre marknaden, förenkla de krångliga regelverken, fördjupa kapitalmarknaden, öka den internationella handeln och bli en ledande kontinent också i den digitala omställningen. Tillsammans både kan och måste Norden visa vägen i Europa och i Nato.

079. Kim Aas

Den Socialdemokratiske gruppe

REPLIK

Tak for ordet. I en tid, som er præget af uro i verden, usikkerhed på markederne og stigende krav i forhold til arbejdsstyrke, bliver det endnu vigtigere at sikre, at mennesker hurtigere kan finde et job og virksomhederne kan få deres medarbejdere, som de har brug for. Sverige har jo traditionelt stået meget stærkt på arbejdsmarkedet, men en ny rapport viser, at her halter man lige pludselig efter de øvrige nordiske lande, når det gælder om at have evnen til at få ledige i job.

Så mit spørgsmål er, hr. statsminister: I en urolig tid viser den her nye rapport, at Sverige har klaret sig dårligst i Norden, når det gælder om at matche ledige med de jobs, der findes. I Danmark satser vi i øjeblikket i meget høj grad på uddannelse og på opkvalificering. Hvordan vil den svenske regering konkret styrke arbejdsmarkedspolitikken, og kunne man eventuelt bruge nogle af de erfaringer, man har i Danmark? Tak.

080. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! I Sverige har vi i grund och botten två olika sorters arbetslöshet. Den ena är påtagligt konjunkturell till sin karaktär. Den ökar i lågkonjunktur och minskar i högkonjunktur. Där är skilling, upskilling och reskilling absolut en helt avgörande insats. Vi gör också mycket av den varan.

Det som bekymrar mig allra mest är dock inte den arbetslösheten, även om den är väl så påtaglig så länge vi har en tydlig lågkonjunktur. Det största bekymret i Sverige är den strukturella arbetslöshet som vi har till följd av väldigt stor invandring under väldigt lång tid. En mycket hög andel av våra arbetslösa består av människor som har kommit till Sverige, inte talar svenska, inte har svensk erfarenhet av arbetsmarknaden och inte har rätt utbildning. Den arbetslösheten är mycket svårare. Vi börjar med att minska invandringen. Då får vi en chans att också ta itu med integrationen och jobben.

081. Krista Mikkonen, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Hyvä presidentti, arvoisa pääministeri! Ilmasto kuumenee meillä Pohjolassa neljä kertaa nopeammin kuin muualla. Se ei ole pelkkä ympäristökysymys, vaan kyse on taloudestamme, turvallisuudestamme, hyvinvoinnistamme ja hyvästä arjesta. Mitä kuumemmaksi ilmasto lämpenee, sen suuremmiksi nousevat haitat ja kustannukset. Siksi ilmastopolitiikassa jokaisella asteen kymmenyksellä on iso merkitys.

Pohjoismaisen yhteistyön ydin on Visio 2030, jossa tavoittelemme hiilineutraaliutta ja edistämme ilmastopäästöjen vähentämistä. Ruotsi on nyt kuitenkin menossa väärään suuntaan. Hallituksenne on omilla päätöksillään, kuten jakeluvelvoitteen heikentämisellä, lisännyt fossiilisten käyttöä ja kasvattanut päästöjä. Samanaikaisesti Ruotsin metsät eivät enää sido ja varastoi hiiltä ilmakehästä siinä määrin kuin ennen. Kysynkin teiltä, arvoisa pääministeri, mitä konkreettisia toimia hallituksenne aikoo tehdä ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja metsien nettonielujen vahvistamiseksi.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, ärade statsminister! Klimatet i Norden värms upp fyra gånger snabbare än övriga världen. Det handlar inte bara om miljön, utan också om vår ekonomi, vår säkerhet, vår hälsa och en fungerande vardag. Ju varmare klimatet blir, desto större blir skadorna och kostnaderna. Därför är varje tiondels grad av stor betydelse i klimatpolitiken.

Kärnan i det nordiska samarbetet är Vision 2030, där vi strävar efter klimatneutralitet och minskade utsläpp. Sverige är dock nu på väg i fel riktning. Er regering har genom sina egna beslut, såsom att försvaga distributionsskyldigheten, ökat användningen av fossila bränslen och utsläppen. Samtidigt binder och lagrar de svenska skogarna inte längre koldioxid från atmosfären i samma utsträckning som tidigare. Därför frågar jag er, ärade statsminister, vilka konkreta åtgärder er regering tänker vidta för att minska klimatutsläppen och öka skogarnas nettoupptag.

082. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Sverige är ett av Europas allra bästa länder när det gäller att minska utsläppen. Det faktum att vi kombinerar vattenkraft med kärnkraft och andra förnybara källor har gjort oss i princip helt fossilfria i vårt elsystem, långt bättre än de allra flesta länder i Europa.

Det är alldeles riktigt att vi under ett år har ökade utsläpp. Det beror på att vi avstod från att driva upp drivmedelspriserna till 28 kronor litern. Det är den enkla förklaringen. Vi vill inte lägga alla ägg i samma korg. Reduktionsplikten, som innebär inblandning av biobränslen i bensin och diesel, drev upp priserna på ett sätt som var helt orimligt.

Vi kommer att ha lägre utsläpp 2026 än vi hade 2022. Vi har goda möjligheter att nå 2030-målet. Däremot tänker varken Sverige eller Finland låta resten av Europa använda våra skogar som en ursäkt för att inte behöva minska sina utsläpp. Vi är mycket glada över att EU-kommissionen äntligen har tagit fasta på den svenska och den finländska kritiken.

083. Tage Pettersen

Den Konservative Gruppe

REPLIKK

Mange av diskusjonene under Nordisk råds sesjon her i Stockholm har handlet om den grenseoverskridende kriminaliteten. Medieoppslag hjemme hos oss i Norge de siste ukene viser svært alvorlige kriminelle handlinger med håndgranater, skytevåpen og kidnapping. Det mange av handlingene har til felles, er at de er bestilt av kriminelle nettverk, men svært mange av de antatte gjerningspersonene er under den kriminelle lavalder. Mange av dem er ikke etnisk norske, og mange av dem har vært eller er i barnevernets omsorg.

I Sverige er dere i gang med en reform av ungdomssanksjonssystemet for å skape en helhet av tydelige konsekvenser, støttende tiltak og effektive verktøy som både beskytter samfunnet og hjelper de unge ut av kriminaliteten. Kan statsministeren dele med oss hva som har vært de viktigste lærdommene i Sverige så langt?

084. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Vår lärdom är att det numera finns en kriminalitet som närmast är en beställningsvara på sociala medier. Den går ned i åldrarna. En av orsakerna är att man kommer åt unga personer som inte är straffmyndiga. Det handlar inte bara om att inte kunna dömas till straff. Det handlar också om att polisen inte kan använda alla sina metoder för att förekomma brotten.

Vi gör nu som många andra länder och sänker straffmyndighetsåldern från 15 år – i vårt fall ned till 13. Andra har 14 – det är lite olika. Syftet är att komma åt de allra yngsta, framför allt i preventivt syfte. Polisen måste komma in tidigare.

Jag har själv jobbat med socialtjänst i många år. Jag har mycket stor respekt för den svenska socialtjänstens förmåga att arbeta med traditionella sociala problem, som är allvarliga nog. Men socialtjänstens möjlighet att arbeta med grovt kriminella 13-åringar med skarpladdade vapen i hand är minimal. Därför måste polis och åklagare in tidigare.

085. Juho Eerola, Finland

Nordisk Frihed

REPLIK

Ärade president, statsminister! Osoitan kysymykseni teille, herra pääministeri, vaikka asia koskettaa yhtä paljon Suomea ja myös Tanskaa: Itämeri on luonnonolosuhteiltaan äärimmäisen hauras alue ja nykyään myös geopoliittisesti hauras alue. Venäjän varjolaivasto kulkee Itämerelle Tanskan ja Ruotsin välistä. Tunnen kansainvälisen merilain ja tiedän, että asia on erittäin hankala ratkaista. Joka tapauksessa nämä Venäjän alukset ja alusten miehistö eivät täytä kansainvälisiä kriteereitä. Valtavan öljykatastrofin uhka kasvaa joka päivä, ja lisäksi tulevat myös nämä muut uhat, joita Venäjän varjolaivasto aiheuttaa. Onko teillä, herra pääministeri, mitään ratkaisua tähän ongelmaan? Itse olen miettinyt enkä ole keksinyt, mutta ehkä te tasan minuutin aikana nyt jotain keksitte.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, statsminister! Jag riktar min fråga till er, herr statsminister, även om frågan lika mycket berör Finland och Danmark: Östersjön är ett extremt känsligt område vad gäller både natur och geopolitik. Rysslands skuggflotta anlöper Östersjön mellan Danmark och Sverige. Jag känner internationell sjörätt och vet att frågan är mycket svår att lösa. Hur som helst uppfyller dessa ryska fartyg och deras besättningar inte de internationella kriterierna. Hotet om en enorm oljekatastrof ökar varje dag, och dessutom orsakar Rysslands skuggflotta andra hot. Har ni, herr statsminister, någon lösning på detta problem? Själv har jag funderat men inte kommit på något, men kanske ni kan hitta på något på en minut.

086. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Detta är en både viktig och genuint svår fråga. Precis som anfördes här är de en fara. De finansierar Ryssland, men de är också en fara för sjösäkerheten. De innebär även en risk för miljökatastrofer och många andra saker. De är dåliga på alla sätt och vis, och det finns skäl till att vi riktar sanktioner mot dem och försvårar deras framfart. Vi är dock, på goda grunder, bundna av olika internationella sjöfartsrättsliga konventioner. Vi är själva sjöfarande nationer som inte vill att våra fartyg ska riskera att hamna i väldigt konstiga situationer.

Det här är mycket olyckligt. Nu är vi uppe i många hundra fartyg som vi har riktat sanktioner mot. Det handlar om att systematiskt rikta sanktioner mot dem, att systematiskt inspektera så långt vi har rätt till och att systematiskt göra som Frankrike gjorde nyligen och ifrågasätta dem som är falskflaggade. Det gäller att ta mycket hårda tag utan att det direkt slår mot våra egna fartyg.

087. Veronika Honkasalo

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Bästa president, bästa statsminister! Rädda Barnens rapport som kom för en vecka sedan visar att barnfattigdomen ökar i Sverige, 276 000 barn lever i ekonomisk utsatthet. Det är en ökning med 100 000 fattiga barn sedan 2022. Det är uppenbart att det behövs strukturella förändringar, men i stället för den svenska regeringen en politik som gynnar höginkomsttagare genom stora skattesänkningar. Studier visar att ungdomars förtroende för framtiden har försvagats: ökande ekonomisk osäkerhet, klimatförändringen, geopolitiska konflikter. Vårt tema i Nordiska rådet är att skapa en ökad trygghet för våra nordiska medborgare. Hur anser ni som Sveriges statsminister att ni har lyckats med detta angående fattiga barn och ungdomar i Sverige?

088. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Min uppfattning är att Sverige historiskt har lyckats riktigt dåligt med detta. Vi lägger nu om den politiken.

I en lågkonjunktur med stigande arbetslöshet är det rätt naturligt att den relativa fattigdomen ökar bland en del barn. Så har det varit i alla tider. Men den långsiktiga lösningen är att föräldrarna går till jobbet, inte att de lever på bidrag. Vi genomförde den största bidragsreformen i modern svensk historia. Det ska systematiskt löna sig bättre att arbeta än att leva på bidrag, om man kan arbeta. De relativt generösa svenska bidragssystemen har aldrig varit till för att vara en permanent inkomstkälla. De har aldrig varit till för att man ska kunna stapla bidrag på varandra upp till nivåer som ligger över vad normala arbetsinkomster skulle kunna leda till.

Sveriges allra största bekymmer är att så många barn aldrig ser sina föräldrar gå till jobbet och komma hem med egen inkomst, egen självständighet och egen värdighet. Det är vårt riktigt stora problem, och det tar vi nu itu med.

089. Marius Arion Nilsen

Uden partitilknytning

REPLIK

Dette spørsmålet handler også om grenseoverskridende kriminalitet, og så er det godt å bevitne at åsiktskorridoren virker å være mindre i Sverige – det går an å diskutere problemer åpent nå. Det gjelder Sverige og kriminalitet over til Norge og andre land.

Sverige har gått fra å være et trygt, fredelig og kanskje litt traust land til et land med et vesentlig innslag av ungdomskriminalitet og økende lovløshet. Det er mye grunnet naiv innvandrings- og justispolitikk. Denne kriminaliteten stopper ikke ved grensene. Når man ser på gjengkriminaliteten i 2023, var det 12 gjengrelaterte drap på 22 dager. Det var mer enn 250 skyteepisoder, og det er rundt 100 årlige drap i Sverige. Det var flere skytedrap i Sverige i 2024 enn det var i Norge i løpet av ti år. Det trygge "folkhemmet" virker dermed litt mer som en fjern forhistorie. Tiltakene fra politikerne framstår utilstrekkelige, og kriminaliteten flommer nå over grensene til nabolandene. Hvis statsministeren og hans parti hadde ren majoritet, full kontroll og ikke trengte å være avhengig av støttepartier, hvilke tiltak og hvilken politikk ville statsministeren ført for å snu denne utviklingen, ta tilbake tryggheten og stoppe den grenseoverskridende kriminaliteten?

090. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Jag håller med om beskrivningen att det här är ett av Sveriges absolut största problem. Det är i hög grad en konsekvens av riktigt dålig integration och att vi har accepterat framväxten av organiserad kriminalitet under mycket lång tid. Detta är ett mycket allvarligt problem, och jag beklagar att det också drabbar andra länder, på samma sätt som människor ofta har kommit från andra länder till Sverige.

Kriminaliteten är gränsöverskridande, och då måste också lösningarna vara det. Jag delar helt Jonas Gahr Støres beskrivning tidigare att man aldrig ska acceptera alla de människor som begår allvarliga brott och som lever liv som andra bara kan drömma om. Därför genomför vi nu den största omläggningen någonsin i den svenska kriminalpolitiken. Vi jagar människor över gränser. Vi låser in dem dubbelt så länge. Vi tar deras ägodelar. Vi utvisar dem ur riket.

Vi går mycket långt för att krossa den organiserade kriminaliteten, men som jag sa redan före det förra valet: Det kommer att ta hela 2020-talet att lösa problem som har vuxit fram under flera decennier.

091. Alexander Winge

Ungdommens Nordiske Råd

REPLIK

Fru president och statsministern! Dagens unga får växa upp i en väldigt osäker omvärld. För mig är Ungdomens nordiska råd också ett bevis på att det nordiska samarbetet blir än viktigare. Det nordiska samarbetet kan vara en väldigt viktig del vid en kris- eller krigssituation, där samhällskritisk infrastruktur, exempelvis el- och vattenförsörjning, riskerar att slås ut eller försämras. Det här är förstås helt fundamentala strukturer för att samhället ska fortsätta att fungera även vid en kris eller ett krig.

Vi har väldigt goda förutsättningar i Norden för att gemensamt säkra den samhällskritiska infrastrukturen och på så sätt också säkra tryggheten för våra medborgare även i en krissituation. Min fråga till statsministern är därför: Hur ser statsministern på ett ökat nordiskt samarbete kring säkrandet av samhällskritisk infrastruktur, exempelvis vatten och energi?

092. Ulf Kristersson

Sveriges statsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Det här är en händelse som ser ut som en tanke. Man skulle ju nästan tänka sig att Ungdomens nordiska råd var med och avlyssnade vårt samtal i morse! Vi hade då just den frågan uppe i vårt samtal mellan statsministrarna och regeringscheferna. Preparedness heter det på engelska, det vill säga alla former av förberedelser och civilförsvar i mycket bred bemärkelse. Det var sådant vi diskuterade, inte minst med finska erfarenheter i epicentrum.

Vi har också mycket nyliga ukrainska erfarenheter. Vi lär oss tyvärr ohyggligt mycket just nu av Ukraina, också i form av civilförsvar. Det svenska bidraget till detta är att för första gången sedan andra världskriget, tror jag, ha en speciell minister med ansvar för just civilt försvar.

Vi tar alltså frågan på mycket stort allvar, och jag delar helt uppfattningen att ju mer vi samarbetar också om dessa frågor, desto mer resilienta kommer våra samhällen att bli.

4. Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2026

28. oktober 2025

MØDELEDER: Maria Stockhaus

093. Mette Frederiksen

Statsminister

HOVEDINDLÆG

Først og fremmest tak for en god debat i dag. Overskriften for vores formandskab er "Forbundne i skiftende tider", og det handler om, at vi i Norden selvfølgelig skal stå sammen, også når det er svært. Vores otte lande er forbundne på kryds og tværs. Vi deler historie, kulturarv, infrastruktur og vigtigst af alt vores samfundsmodel, vores stærke civilsamfund, vores stærke værdier, vores demokratier, og så er vi bundet sammen af noget helt særligt, nemlig en grundlæggende tillid til hinanden.

I vores øjne består det nordiske samarbejde af otte nordiske lande. I Reykjavík sidste år vedtog Nordisk Råd ensstemmigt en anbefaling om at opdatere Helsingforsaftalen. Det skete senest i 1996, altså for næsten 30 år siden, og i mine øjne er det kun naturligt, at vi nu opdaterer aftalen, så den passer til den tid, vi lever i, og de ønsker, som vi hver især har. Senere får vi konklusionerne på den juridiske udredning. Det er en helt særlig prioritet for Danmark og for Færøerne under vores formandskab at følge op på det arbejde.

Vi er to lande på scenen i dag, og det er ikke nogen hemmelighed, at jeg gerne havde set tre lande. Men Grønland har besluttet sig for ikke at deltage i formandskabet for Nordisk Ministerråd. Det er en beslutning, som jeg respekterer, men jeg håber også, at vi får nogle bedre rammer at arbejde i på tværs af os otte lande. Endnu en gang vil jeg gerne have lov til at takke jer alle sammen i Norden for den store støtte, vi har oplevet i Kongeriget Danmark i en meget stormfuld tid. Det vil jeg gerne endnu en gang sige tak for.

Vi skal bruge det nordiske samarbejde til at blive bedre rustet. Det er blevet sagt, at vi lever i krisernes tid. Det er ikke nogen underdrivelse (MENER VIST OVERDRIVELSE?). Vi skal styrke vores samarbejde om beredskab og samfundssikkerhed. Nok er vi befolkningsmæssigt nogle små lande, men der er ikke længere nogen af os, der længere ønsker at ligge i ly af verdens gang. Vi skal gøre vores økonomier mere robuste. Europa taber, sakker bagud lige nu, hvad angår konkurrenceevne. Jeg tror, det er helt afgørende, at vi i Norden får overbevist også vores andre europæiske naboer om, at grøn omstilling og en stærk konkurrenceevne ikke er hinandens modsætninger. De er faktisk hinandens forudsætninger: Det at have social balance og stærk velfærd står ikke i kontrast til at være konkurrencedygtig. Det er faktisk modsat: Det er hinandens forudsætninger.

Vi har gode muligheder for at gå forrest. Samlet set er vores nordiske økonomi stærk. Mange af vores virksomheder klarer sig godt på den internationale scene, men det er også en konkurrence, der er hård. Og hvis vi ønsker at fastholde vores stærke position, bliver vi nødt til at gøre mere for at sikre ordenlige vilkår for vores virksomheder. Vi skal fortsætte

den digitale omstilling. Vi bliver nødt til at reducere de administrative byrder for virksomhederne på tværs af grænserne. Alt det her handler om at forstærke vores konkurrencevne, sikre høj beskæftigelse, lav arbejdsløshed, og er dermed forudsætningen for, at vi kan have de særlige nordiske velfærdssamfund også i fremtiden. Jeg kan godt lide vores fælles vision om at skabe verdens mest konkurrencedygtige og grønne region i 2030. Det kommer til at kræve ganske meget af os.

Vi glæder os til at påtage os formandskabet, og med de ord vil jeg gerne give ordet videre til lagmanden.

094. Aksel Vilhelmson Johannesen

Lagmand

INDLÆG

Tak. Tillad mig først at udtrykke min varme tak til dig, Mette, for det gode og nære samarbejde, som Danmark og Færøerne har haft i forberedelsen af formandskabet for næste år. Jeg vil også gerne sige det samme som statsministeren. Selvfølgelig havde det glædet mig meget, om Grønland havde været med os i dag, for Norden er stærkest, når alle vores folk og samfund er med om bord – fra syd til nord, fra øst til vest, fra de store lande til de små øer midt i Atlanterhavet.

Så vil jeg gå til formandskabet. Vores samfundes sikkerhed bliver et bærende tema. Vores mål er klart: et Norden, der er mere robust, mere handlekraftigt og mere forenet. Vi bygger videre på det vigtige arbejde, som blev igangsat under det finske og ålandske formandskab. Vi skal gøre vores samfund bedre rustet til at håndtere kriser og hybride trusler, ikke som otte små lande, men som én stærk nordisk familie. For samfundssikkerhed handler ikke kun om militær og beredskab. Det handler om tillid, sammenhængskraft og evnen til at hjælpe hinanden, når det gælder, og er der noget, der kendetegner os i Norden, er det tillid – tilliden til hinanden og tillid til myndighederne.

Et andet og centralt fokus under formandskabet er forsyningssikkerheden i Norden. Vi har set, hvor hurtigt forsyningskæderne kan bryde sammen, og hvor store konsekvenser det får for borgerne, for virksomhederne og for vores velfærd. Derfor vil vi styrke det nye nordiske netværk for forsyningssikkerhed. Det er et forum, hvor myndigheder og eksperter kan dele viden, erfaringer og løsninger. For når vi koordinerer vores indsats, øger vi både vores robusthed og vores handlefrihed.

På sundhedsområdet står vi over for en anden form for trussel. Flere og flere bakterier bliver resistente, og de midler, der engang reddede liv, mister deres kraft. Derfor må vi styrke det nordiske samarbejde om forskning, overvågning og fælles indkøb af lægemidler. Men når vi taler om beredskab, må vi heller ikke glemme de mest sårbare. Formandskabet vil derfor iværksætte et fælles nordisk projekt til at se på, hvordan vi kan indtænke ældre, mennesker med handicap og socialt udsatte i beredskabsplanlægningen. Et samfunds styrke måles ikke kun på dets evne til at reagere hurtigt, men på dets evne til at tage hånd om alle.

Så, kære venner, vil jeg nævne et spørgsmål, der står Færøerne særlig nært: Helsingforsaftalen. I mere end 50 år har Færøerne deltaget i det nordiske samarbejde med engagement, med ansvar og med stolthed. Det nordiske samarbejde gennemsyrer hele vores samfund: poltik, administration, erhverv, kultur, forskning og undervisning. Men i over et halvt århundrede har vi båret på et håb, et ønske om fuldt medlemskab. Vi ønsker at være med på lige fod. På lige fod betyder at tage del i ansvaret, men også at have medbestemmelse og at kunne være med til at forme fremtiden for det nordiske samarbejde,

som vi alle holder så meget af. Vi glæder os til sammen med Danmark at gå i gang med at nedsætte en kommission, der skal revidere Helsingforsaftalen, så Grønland, Åland og Færøerne har mulighed for at opnå medlemskab i eget navn af det nordiske samarbejde. For verden har brug for flere nordiske værdier, ikke færre. Tak.

095. Ville Väyrynen, Finland

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

Arvoisa presidentti, kiitos ministereille tästä selonteosta sekä informaatiosta.

Puheenjohtajisto on ollut tyytyväinen vuoden 2025 puheenjohtajamaan Suomen kanssa tekemäämme yhteistyöhön muun muassa budjettiprosessin osalta. Uskon toimivan yhteistyön jatkuvan tulevana vuonna myös teidän kanssanne.

On tärkeää, että Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välinen yhteys on toimiva ja mutkaton. Painotamme jatkossakin budjettiyhteistyötä. On tärkeää, että Pohjoismaiden neuvosto saa raportin sekä vaikutusarvioinnin tehdyistä budjettipriorisoinneista.

Maailmanpoliittinen tilanne haastaa pohjoismaista yhteistyötä myös puolustuksen, turvallisuuden ja varautumisen alueilla. Vaikkei ministerineuvostolla olekaan toimivaltaa näissä asioissa, on yhä selvempää, että Pohjoismaiden on tehtävä tiivistyvää yhteistyötä myös näillä elintärkeillä politiikan alueilla. Haasteet ovat tulleet jäädäkseen.

Ymmärtääkseni haluatte priorisoida puheenjohtajuuskaudellanne huoltovarmuutta ja yhteiskuntakriittisten resurssien turvaamista. Näissä kysymyksissä toivomme voivamme jatkaa työtä teidän kanssanne. Suomi nimittäin aikoo keskittyä ensi vuonna Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuuskaudellaan vahvasti juuri näihin aiheisiin. Uskomme, että pohjoismaisen varautumisen vahvistaminen kaikilla tasoilla on äärimmäisen tärkeää myös tulevaisuudessa.

Pohjoismaiselle yhteistyölle on erityisen leimallista myös pitkäaikainen työnteko pohjoismaisen kulttuurin ja arvojen parissa. Arvostamme pohjoismaista kulttuuriperintöä. Ymmärtääkseni myös te haluatte puheenjohtajuuskaudellanne edistää kulttuurin roolia pohjoismaisessa yhteistyössä. Samalla tuotte esille kulttuuria merkittävänä identiteetin luojana ja yhteisten demokraattisten arvojemme kantajana. Siitä suuri kiitos.

Haluan kiittää tästä esittelystänne. Odotamme vuodelta 2026 hedelmällistä yhteistyötä kaikilla pohjoismaisen yhteistyön osa-alueilla.

Skandinavisk oversættelse

Tack till ministrarna för denna redogörelse och denna information. Presidiet har varit tillfreds med det samarbete vi haft med Finland, som är ordförandeland år 2025, bland annat vad gäller budgetprocessen. Jag tror att det goda samarbetet kommer att fortsätta också med er under det kommande året.

Det är viktigt att kommunikationen mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet fungerar smidigt och effektivt. Vi kommer att fortsätta betona budgetsamarbetet. Det är viktigt att Nordiska rådet får en rapport och en konsekvensanalys av de budgetprioriteringar som gjorts.

Den världspolitiska situationen utmanar det nordiska samarbetet också inom försvar, säkerhet och beredskap. Även om ministerrådet inte har några befogenheter i dessa frågor, är det allt tydligare att de nordiska länderna måste fördjupa sitt samarbete också inom dessa livsviktiga politikområden. Utmaningarna är här för att stanna.

Såvitt jag förstår vill ni under ert ordförandeskap prioritera försörjningsberedskapen och att trygga samhällskritiska resurser. I dessa frågor hoppas vi kunna fortsätta arbetet tillsammans med er. Finland kommer nämligen att fokusera starkt på just dessa frågor under sitt ordförandeskap i Nordiska rådet nästa år. Vi anser att det är ytterst viktigt att stärka den nordiska beredskapen på alla nivåer även i framtiden.

Det nordiska samarbetet kännetecknas också av ett långsiktigt arbete med nordisk kultur och nordiska värderingar. Vi uppskattar det nordiska kulturarvet. Såvitt jag förstår vill ni också främja kulturens roll i det nordiska samarbetet under ert ordförandeskap. Samtidigt lyfter ni fram att kulturen spelar en viktig roll i att forma vår identitet och bevara våra gemensamma demokratiska värderingar. Stort tack för det.

Jag vill tacka er för presentationen. Vi ser fram emot ett fruktbart samarbete under 2026 inom alla sektorer av det nordiska samarbetet.

096. Henrik Møller

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Allerførst vil jeg sige tak for præsentationen af programmet; det ser ud til at være et rigtig spændende program.

Jeg har jo altid lært, at man skal glæde sig over dem, der er her, og ikke irriteres over dem, der ikke er her. Men lidt ærgerligt er det jo selvfølgelig, at vi i det her omfang ikke har Grønland med, men som jeg forstår det i forhold til programmet, er det noget, der i hvert fald bliver arbejdet henimod, så man på en eller anden måde kan komme hen et sted, hvor Grønland også kan se sig selv i det her samarbejde. Derfor er der nogle anbefalinger om opdatering af Helsingforsaftalen med en modernisering, kan man sige, således at otte kan finde sig selv i det her og føle sig både set og hørt. Vi gør det jo faktisk forhåbentlig på torsdag i Nordisk Råd, hvor vi træffer en beslutning om, at vi udvider præsidiet med tre yderligere lande, således at Grønland, Færøerne og Åland faktisk bliver en del af præsidiet. Det synes jeg er et godt signal, og det håber jeg man tager med.

Vi lever i en usikker tid, som det også er blevet sagt, og der synes vi også fra Socialdemokratiets side, at det er rigtig godt med den del omkring beredskab, modstandsdygtighed, resiliens, og vi synes, det ser rigtig godt ud, i forhold til at Finland i forhold til Nordisk Råd lige præcis har det her som en topprioritet, og det gør, at vi måske i fællesskab, både i Nordisk Råd og i Nordisk Ministerråd, kan trække i samme retning i forhold til at få skabt nogle løsninger, som faktisk er gode. Jeg tror som udgangspunkt, at man må sige, at vi sådan set er bedre, når vi arbejder sammen, og det er heldigvis det, der bliver lagt op til, så tak for det.

097. Helena Gellerman

Midtergruppen

INDLÆG

President! Jag vill tacka för presentationerna av nästa års ordförandeprogram för ministerrådet. Jag tycker att det är mycket bra att man fortsätter att sätta fokus på nordisk konkurrenskraft och även på den gröna omställningen och att vi fortsätter att utveckla en större gemensam krisberedskap, vilket vi såg fallerade bland annat under pandemin.

Jag vill poängtera vikten av att arbetet för att öka samarbetet inom transportområdet fortsätter, framför allt när det gäller resor och transporter över gränserna, för att underlätta för ett integrerat Norden. Som ni vet är det många här i Nordiska rådet som vill ha ett transportministerråd.

Jag hade en fråga angående varför Grönland inte var med här, men den fick vi svar på. Jag vill också ta upp Helsingforsavtalet. Det pågår en utredning om de juridiska förutsättningarna för att förändra Helsingforsavtalet. Det arbetet slutförs i december. Nu hörde vi att det danska ordförandeskapet tänker tillsätta en kommission för att se hur man skulle kunna förändra Helsingforsavtalet. Min fråga gäller vad ni har för tidsplan för den kommissionen. Jag vill samtidigt poängtera vikten av att involvera Nordiska rådet i diskussionerna när det gäller Helsingforsavtalet.

Med de orden vill jag tacka för ett intressant ordförandeprogram.

098. Jóhannis Erlendsson

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Tak, fru præsident, og tak til Danmarks statsminister og Færøernes lagmand for en god fremlæggelse af et spændende program. Jeg vil også stemme i, at vi er kede af, at Grønland ikke er en del af formandskabet i ministerrådet, men på samme tid er vi glade for, at vi kan høre, at der er nogle planer for, hvordan man kan imødekomme grønlændernes ønske. I den sammenhæng er vi glade for at høre, at et arbejde er i gang for at få Helsingforsaftalen til at være passende til den moderne tid, vi lever i, og der håber vi, at Helsingforsaftalen bliver udvidet til også at omfatte udenrigs- og forsvarsspørgsmål, og at UNR bliver indskrevet i Helsingforsaftalen, så vi kan blive anerkendt med vores position i det nordiske samarbejde.

Så er vi også glade for, at der er fokus på samfundssikkerhed og beredskab, som var et stort emne, da vi havde vores session nu i weekenden, og vi er også glade for, at vi forhåbentlig får udvidet præsidiet, så Færøerne, Grønland og Åland kan få en plads i præsidiet. Tak.

099. Maria Stockhaus

Præsidentskab

INDLÆG

Innan vi rundar av för i dag vill jag passa på att tacka er för en härlig och inspirerande första sessionsdag. Det bådar gott för resten av veckan!

Innan vi återupptar diskussionerna i plenum har vi en fullspäckad festkväll att se fram emot. Vi inleder kvällen här i riksdagen med utdelning av Nordiska rådets fem priser. Prisutdelningen kommer att äga rum i Andrakammarsalen här i riksdagen. Från kl. 17.30, alltså om tio minuter, bjuds det på en aperitif. Samtliga platser ska vara intagna kl. 17.55. För er som inte har biljett för att se utdelningen: Den går att följa på webben, där den livesänds. Med det tackar jag för i dag.

5. Utrikespolitisk debatt

29. oktober 2025

MØDELEDER: Ville Väyrynen

100. Ville Väyrynen, Finland

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

No niin, hyvää huomenta, hyvä herrasväki! Kiitos eilisestä lämpimästä palkintojenjakotilaisuudesta ja juhlasta. Ilta oli kaiken kaikkiaan erinomainen.

Nyt siirrymme kohtaan 5, Ulkopoliittinen keskustelu. Alkuun muistutus puheaikasäännöistä: Keskustelun aloittavalla ministerillä on viisi minuuttia selontekoa varten ja hänen jälkeensä puhuvilla ministereillä kolme minuuttia puheaikaa. Jos haluaa pyytää repliikkipuheenvuoroa, sitä on pyydettävä puhujan puheenvuoron aikana.

Siirrymme kohtaan 5.1, Ulkoministerien suullinen selonteko. Täällä on mukavasti paikalla pohjoismaisia kollegoita. Kiitos siitä. – Ensimmäisenä annan puheenvuoron Suomen yhteistyöministeri Anders Adlercreutzille, joka sijaistaa ulkoministeriä ja esittelee ulkoministerien välistä pohjoismaista yhteistyötä koskevan selonteon. Olkaa hyvä, ministeri, teillä on puheenvuoro ja puheaikaa viisi minuuttia.

Skandinavisk oversættelse

God morgon, mina damer och herrar! Tack för gårdagens stämningsfulla prisutdelning och fest. Kvällen var på det hela taget lyckad.

Nu går vi vidare till punkt 5, Utrikespolitisk debatt. Först vill jag påminna om reglerna för talartid: Den minister som inleder debatten har fem minuter för sin redogörelse, och de följande ministrarna har tre minuter. Om man vill be om replik ska det ske under den aktuella talarens anförande.

Vi går till punkt 5.1, Utrikesministrarnas muntliga redogörelse. Det är glädjande att se så många nordiska kollegor här. Tack för det. – Först ger jag ordet till Finlands samarbetsminister Anders Adlercreutz, som är här i stället för utrikesministern och presenterar redogörelsen om det nordiska samarbetet mellan utrikesministrarna. Varsågod, minister – ni har ordet och fem minuter talartid.

101. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbeijdsminister

HOVEDINDLÆG

Kiitos, tack så mycket! Ärade president, parlamentariker, kolleger, bästa åhörare! Det nordiska samarbetet har alltid varit viktigt för Finland, och det utrikes- och

säkerhetspolitiska samarbetet är alltmer relevant. I tider av snabba förändringar och geopolitiska spänningar är de nordiska länderna en stabil och pålitlig kraft i världen.

I år leder Finland ordet i det nordiska ministerrådet och har också ordförandeskapet för det utrikes- och säkerhetspolitiska N5-samarbetet. Våra prioriteringar är säkerhetsläget i närområdet och stödet till Ukraina, globalt påverkansarbete som också omfattar ökat konkret nordiskt samarbete samt stödet till den multilaterala regelbaserade världsordningen. Det övergripande temat för ordförandeskapet geoekonomi.

Under utrikesministrarnas senaste N5-möte i Finland i augusti gav de nordiska utrikesministrarna ett starkt åtagande att fortsätta stödet till Ukraina. I mötet deltog också Kanadas utrikesminister – ett tecken igen på att Norden och det nordiska samarbetet väcker intresse globalt. Man kan säga att många länder har nordiska värderingar även om de geografiskt ligger långt från Norden.

Att säkra stödet till Ukraina är avgörande, inte bara för landets överlevnad utan också för hela Europas säkerhet. Europas stöd till Ukraina måste vara långsiktigt, det måste vara förutsägbart. De nordiska länderna har i förhållande till sin storlek stött Ukraina mest. Finland har stött Ukraina med 3,9 miljarder euro, och av detta är stödet för försvarsmaterial 2,9 miljarder euro. Vi ska också delta i Natos Purl-initiativ.

Om resten av Europa agerade som Norden och Baltikum, kunde situationen vid fronten i Ukraina gott se annorlunda ut. Vi måste därför fortsätta att påverka Rysslands förmåga att finansiera sitt krig genom att sanktionera rysk energiexport, inklusive Rysslands oljebolag, skuggtankerflotta och LNG. Vi bör också fortsätta att utöka omfattningen av våra sektorvisa sanktioner. Vi måste sträva efter att förenhetliga sanktionerna från sanktionskoalitioen för att öka trycket och förhindra att sanktionerna kringgås. Ett effektivt genomförande av sanktionerna är en del av trycket på Ryssland och det direkta stödet till Ukraina. Vi måste säkerställa att tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens styrs till genomförande.

En annan central fråga är situationen i Mellanöstern. Finland ger sitt fulla stöd till de pågående ansträngningarna att nå en hållbar lösning på konflikten i Gaza. Vi uppmuntrar båda sidorna att följa avtalet om vapenvila och att respektera internationell rätt. Hållbar fred förutsätter att båda sidor och det internationella samfundet förbinder sig till att främja stabiliteten i regionen. Den palestinska myndigheten ska ha en central roll i fredsplanen. Vi stödjer förverkligandet av planens nästa steg, New York-deklarationen och Global Alliances arbete.

Det är allt viktigare att stödja förutsättningar för genomförande av en tvåstatslösning. Finland fortsätter stödet till den palestinska myndigheten, inklusive reformarbete. Det är centralt att fästa uppmärksamhet också vid den försämrade situationen på Västbanken, där läget är oroväckande på grund av Israels allt djupare olagliga ockupation.

Rysslands invasion av Ukraina har väckt allvarliga frågor om OSSE:s roll och syfte samt hur organisationen bäst kan främja säkerhet och stabilitet i vår region. Som OSSE:s ordförandeland är Finland övertygat om att organisationens framtid och trovärdighet förutsätter en genomgripande effektivisering av dess verksamhet samt en förbättrad beredskap att möta dagens komplexa och snabbt föränderliga säkerhetsutmaningar.

Finland har inlett de så kallade Helsingfors+50-diskussionerna om OSSE:s framtid. I den här dialogen mellan alla deltagande stater diskuteras också reformen av OSSE. Genom väl avvägda reformer är vi övertygade om att OSSE kan stärka sin förmåga att bidra till fred, säkerhet och samarbete i Europa.

Det övergripande temat för Finlands N5-ordförandeskap är geoekonomi, så några ord om det också. Den geoekonomiska omvärlden präglas fortfarande av den allt hårdare strategiska konkurrensen och förändringarna i maktförhållandet inom världspolitiken. Den ökande konkurrensen, särskilt inom ekonomi och teknologi, har lett till en starkare handels- och industripolitik, som baserar sig på de olika aktörernas olika strategiska intressen.

Kopplingen mellan geopolitik och ekonomi – den har kommit för att stanna. Det ökar osäkerheten och gör världsekonomin och affärsmiljön mindre förutsägbara. Det krävs i allt högre grad åtgärder av såväl stater som företag för att främja ekonomisk säkerhet. För oss i Norden är det därför viktigt att diversifiera leveranskedjorna, att fördjupa partnerskapen och förhandla fram nya handelsavtal. I detta sammanhang är det nödvändigt med regionalt samarbete. Gemensamma nordiska satsningar som bygger på våra intressen, våra värderingar – de kan ha stor betydelse när vi påverkar europeisk och global handel, reglering och industripolitik. – Tack.

102. Katrin Sjögren, Åland

Lantråd

HOVEDINDLÆG

Herr president, nordiska vänner! Åland är ett litet samhälle, men vår självstyrelse och vår unika status i internationell rätt har gjort oss till ett exempel för hur man skapar stabilitet i Östersjöregionen. Det är otänkbart, men det var inte långt ifrån en konflikt mellan Sverige och Finland när Ålands självstyrelse skapades. Åland är både en freds- och minoritetslösning, en av världens äldsta autonomier och dessutom demilitariserad. Med vår historia som grund, och medvetna om Ålands strategiska läge vill vi vara en aktiv del av det nordiska samarbetet för fred, säkerhet och stabilitet i vår del av världen. Det är värden som vi alla i Norden delar, oavsett storlek eller språk. Vi står upp för den regelbaserade världsordningen och för ett öppet och tryggt Norden.

Det nordiska samarbetet handlar inte bara om regeringar, politiker, parlament och diverse avtal. Det handlar om människor, om vänskapsband, föreningar, företag och möten mellan vanliga medborgare. I en tid då geopolitiska spänningar märks allt tydligare, är det viktigare än någonsin att vi nordiska länder står enade. Tillsammans kan vi fortsätta vara och en fredlig stabil region där samarbete går före motsättningar, där svaret på utmaningar och problem är konstruktiva lösningar.

Vi står inför stora utmaningar: klimatförändringar, energiomställning och snabb teknologisk utveckling. Genom gemensam beredskap och samarbete kan vi stå starkare i kriser och använda våra resurser klokare. I oroliga tider ska gränserna mellan de nordiska länderna vara de sista som stängs, inte de första. En sammanhållen säkerhetspolitik består av för det första diplomati och internationella avtal, för det andra av resiliens och civil beredskap och för det tredje av ett starkt försvar. Norden talar med en stark och tydlig och kompetent röst på den politiska världsarenan. Och världen lyssnar, i Bryssel, i London och i Washington.

Kommissionens president Ursula von der Leyen hade analyserat Nordens styrka och framgång, nämligen att vi identifierar utmaningar och problem, och sedan gör vi det bästa vi kan för att försöka lösa dem. Världssamfundet är intresserade av Nordens röst, lösningar och erfarenheter. Nu är vi alla medlemmar av Nato. Vi stärker vår försörjningsberedskap, vår civila beredskap och vårt försvar. Norden tillämpar Big Stick-teorin med den äran, nämligen president Theodore Roosevelts gamla, drygt hundraåriga diplomatiska framgångsfaktor: "Speak softly and carry a big stick." – Tack.

103. Jacob-Engel Schmidt

Kulturminister

HOVEDINDLÆG

Præsident, nordiske parlamentarikere, kollagaer, det er en kæmpe fornøjelse at være i Stockholm i dag. I har ikke overset en ministerrokade i Danmark. Jeg plejer at overlade udenrigspolitikken til min gode kollega og partiformand, Lars Løkke Rasmussen. Men selv om udenrigspolitikken ikke normalt fylder i min politiske portefølje, så gør det nordiske samarbejde, og derfor er det en glæde at være sammen med jer i dag. Vores landeområder hænger uløseligt og tæt sammen, både formelt og uformelt, politisk, menneskeligt og kulturelt. Der er så meget, vi har tilfælles. Vi er rundet af det samme, fra Holberg til Stoltenberg, om I vil.

Når præsidentskabets program for i år og temaets for årets session lyder, som det gør, og ræsonnerer hos os, som det gør, så tror jeg, det er, fordi vi alle sammen har lyst til og behov for det stærke fællesskab i den her ramme. Norden står sammen, fordi vi hører sammen.

Vores fællesskab er blevet endnu tættere de seneste år, og godt for det, måske især på det udenrigspolitiske og det sikkerhedspolitiske område. Vi tilpasser os, og vi udvikler os sammen. Vores svar på tidens udfordringer er et fælles nordisk svar: styrkelse af vores forsvar, øget pres på Rusland og øget støtte til Ukraine. Det er store opgaver, men vi løser dem i fællesskab.

De nordiske lande er blandt de største bidragsydere til Ukraine, ikke bare i vores lille område, ikke bare i Europa, men i hele verden. Vi er fælles om at støtte landet, og vi vil fortsætte med den støtte, og vi skal inspirere andre lande til at følge trop, for der skal mere til nu og her. For intet tyder på, at Rusland ønsker fred. Det giver jo grund til dyb bekymring, og vi må handle efter den bekymring. Det gælder også presset på Rusland. Vi har vedtaget stærke sanktioner. I fællesskab presser vi på for nye.

Samtidig er glæden jo også desto større, når vi ser små glimt af håb andre steder i verden. Efter 2 lange år kunne de sidste levende gidsler, der blev taget af Hamas den 7. oktober 2023, vende hjem. Våbenhvilen giver grund til meget forsigtig optimisme, men den er stadig væk yderst skrøbelig, og det er vigtigt, at vi kommer videre med konkrete skridt til at genopbygge Gaza med en langsigtet fred uden nogen rolle for Hamas og på sigt en tostatsløsning. Det bliver ikke let, men vores bidrag er vigtigt, som Norden og som Europa.

Når jeg ser tilbage på det sidste år, kan jeg godt blive en anelse forpustet. Det har været begivenhedsrigt, og mon ikke også det kommende år vil overraske os på både godt og ondt. Derfor er jeg også glad for, at vi går det nye år i møde i fællesskab: et nordisk afsæt for vores aftryk i verden. Fra dansk side vil vi som formandsskab for N5 og for Nordisk Ministerråd sammen med Færøerne næste år gøre vores bedste for, at vi fællesskab kan sætte det rigtige og vigtige nordiske aftryk. Tak for ordet.

104. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Herr president! Helsingin sopimusta päivitetään nyt, ja ulko- ja turvallisuuspolitiikka halutaan sisällyttää sopimukseen. Miten te Tanskan hallituksena varmistatte, että ulkopolitiikka tulee olemaan kiinteä osa sopimuksen päivittämistä ja uutta sopimusta?

Skandinavisk oversættelse

Herr president! Helsingforsavtalet ska nu revideras och också omfatta utrikes- och säkerhetspolitiken. Hur tänker den danska regeringen se till att utrikespolitiken blir en integrerad del av revideringsprocessen och det nya avtalet?

105. Jakob Engel-Schmidt

Kulturminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak for spørgsmålet. Det er den danske regerings holdning, at det fælles sikkerhedsspørgsmål, som jo omkranser og præger alle europæiske lande – men i særdeleshed også de skandinaviske lande – er vigtigere end nogensinde tidligere. Det bør afspejles i den kommende aftale.

106. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Uskotteko te, että uusi sopimus saadaan käsittelyyn jo Helsingissä 2026?

Skandinavisk oversættelse

Tror ni att vi kommer att kunna behandla det nya avtalet redan i Helsingfors 2026?

107. Jakob Engel-Schmidt

Kulturminister

REPLIK

Ja, det er jo et godt spørgsmål, som normalt ikke ligger inden for mit politiske ansvar. Derfor er det jo også nemt for mig at komme med den konklusion, at hvis det kan lade sig gøre, vil det jo være formålstjenstligt. Der er jo ikke nogen af de sikkerhedspolitiske elementer, vi drøfter med hinanden i dag, eller som Europa drøfter med hinanden i øjeblikket, der har godt af at vente. Man har jo ikke godt af at vente på rigtige løsninger i den tid, hvor vores fælles sikkerhed er truet, i en tid, hvor vores demokrati er udsat for misinformation,

desinformation, hvor vores sociale medier gang på gang bliver overtaget af russiske bots og fremmede magter, der ønsker at underminere vores demokrati. Alt det skaber jo en sikkerhedspolitisk situation, hvor vores sammenhold og behovet for at forny garantierne ikke kun over for hinanden, men også vores allierede, er mere presserende end nogensinde før. Hvorvidt det kan lade sig gøre allerede næste år - det kan man kun håbe på, og det gør jeg også.

108. Veronika Honkasalo, Finland

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Arvoisa presidentti! Pohjoismaiset pääministerit täällä eilen korostivat sitä, että Pohjoismaita yhdistää usko sääntöpohjaiseen järjestelmään. Samaan aikaan me näemme vahvat kaksoisstandardit ihmisoikeuksien suhteen kansainvälisesti. Tuemme Ukrainaa, niin kuin pitääkin, mutta olemme seuranneet toimettomina Gazan kansanmurhaa jo monta vuotta. Trumpin rauhansuunnitelma ei ole mikään rauhansuunnitelma. Kyse on aseleposuunnitelmasta. Miehitys jatkuu, siirtokuntapolitiikka jatkuu. Onko teidän mielestänne jotain ristiriitaa siinä, etteivät Pohjoismaat pysty toimimaan Israelin painostamiseksi, jotta palestiinalaisten kärsimys loppuisi?

Skandinavisk oversættelse

Herr president! De nordiska statsministrarna betonade i går att de nordiska länderna förenas av tron på ett regelbaserat system. Samtidigt ser vi en markant dubbelmoral i fråga om mänskliga rättigheter internationellt. Vi stödjer Ukraina, som sig bör, men däremot har vi passivt bevittnat folkmordet i Gaza i flera år. Trumps fredsplan är ingen fredsplan. Det handlar om en plan för vapenvila. Ockupationen fortsätter, bosättningspolitiken fortsätter. Ser ni någon motsägelse i att de nordiska länderna inte förmår pressa Israel för att få ett slut på palestiniernas lidande?

109. Jakob Engel-Schmidt

Kulturminister

SVAR PÅ REPLIK

Ligesom mange andre helt almindelige mennesker og i øvrigt også politikere har jeg været forfærdet over at opleve de store menneskelige tragedier, de mange døde uskyldige civile i Gaza. Vores udenrigsminister og regering har hele tiden sagt, at Danmark godt kan kende forskel på Hamas og den palæstinensiske civilbefolkning, ligesom at et proportionalt svar fra Israel var på sin plads efter et terrorangreb. Det ændrer ikke på, at den måde, hvorpå Israel har reageret over for den palæstinensiske civilbefolkning, langt hen ad vejen har været brutal og for mig også uforståelig, og det er jo også derfor, Danmark bl.a. har foreslået at iagttage og iværksætte en række økonomiske foranstaltninger, skulle Israel ikke begrænse og indskrænke deres aktiviteter.

Jeg håber altid på fred. Jeg håber altid på, at demokratiet og menneskerettighederne kan vinde i en verden, hvor det regelbaserede samfund desværre bliver udsat for større og større pres. Det er jo også derfor, jeg håber, at de små glimt af håb, vi oplever i øjeblikket i forbindelse med den fredsaftale, der er indgået, bliver større og ikke mindre. Men jeg mener

sådan set ikke, at der fra de nordiske landes side har været tale om en dobbeltstandard. Jeg synes, vi har kommunikeret klart, tydeligt og offensivt gennem hele processen, og det synes jeg egentlig har været til inspiration for andre i verden, der kunne ønskes at gøre det samme.

110. Veronika Honkasalo, Finland

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Arvoisa presidentti! Tosiasia on se, että miehitys on jatkunut vuosikymmeniä. Siirtokuntapolitiikka muuttuu vain aggressiivisemmaksi koko ajan. Puheet ja julistukset eivät riitä – tarvitaan konkreettisia tekoja Israelin painostamiseksi, muun muassa kauppapoliittisia toimia.

Toinen asia, jota olemme surullisina seuranneet, on se, ettei Suomi eikä Tanska ole kyennyt tunnustamaan Palestiinan valtiota. Näettekö, että tämä antaa esimerkiksi globaalille etelälle erittäin huonon esimerkin siitä, miten Pohjoismaat eivät ole yhtenäisesti kykeneväisiä noudattamaan kansainvälistä oikeutta ja ihmisoikeuksia kaikissa tilanteissa?

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Faktum är att ockupationen har pågått i årtionden. Bosättningspolitiken blir bara mer aggressiv hela tiden. Det räcker inte med tal och deklarationer – det behövs konkreta åtgärder för att sätta press på Israel, bland annat handelspolitiska åtgärder.

En annan sak som vi med sorg har noterat är att varken Finland eller Danmark har kunnat förmå sig att erkänna staten Palestina. Anser ni att detta ger ett mycket dåligt exempel till det södra halvklotet om att de nordiska länderna inte samfällt förmår följa internationell rätt och mänskliga rättigheter i alla lägen?

111. Jakob Engel-Schmidt

Kulturminister

SVAR PÅ REPLIK

Danmark har sagt meget klart, at vi er klar til at anerkende staten Palæstina, når en række krav er opfyldt. Det handler bl.a. om, at Hamas, som er en terrororganisation, ikke skal spille nogen rolle i Palæstina længere, og at der skal afholdes demokratiske valg. En tostatsløsning er den eneste opnåelige vej for fred, for menneskerettigheder og andet. Jeg er sådan set enig med spørgeren i, at det økonomiske værktøj ofte er det, der er mest effektivt, og det ligger jo stadig væk på bordet som en mulighed ikke kun for de nordiske lande, men også det brede EU-samarbejde. Jeg håber ikke, det bliver nødvendigt at anvende det, og jeg håber, at den fredsaftale, der er indgået, vil vokse sig større og stærkere, men det ligger stadig væk på bordet, og det synes jeg er vigtigt at huske på, ligesom muligheden for at anerkende Palæstina, når de konditioner, jeg har nævnt før, er opfyldt.

Man kan jo konstatere, at en stor del af Østeuropa i dag har anerkendt Palæstina. Det gjorde man som en del af den gamle østblok, men det gør jo ingen forskel for Palæstina, at Viktor Órbans Ungarn har anerkendt landet. Det handler jo om, hvilken konkret indflydelse en anerkendelse af Palæstina har, hvilken forskel den gør for de mennesker, der bor i landet, og der synes jeg sådan set, at demokrati, menneskerettigheder, økonomisk hjælp og basal

humanitær bistand er mere værd end en anerkendelse, medmindre den anerkendelse medfører en forandring.

112. Justus Hansen

Midtergruppen

REPLIK

Mange tak for det, præsident. Tak, minister. Jeg snakker dansk og ikke østgrønlandsk, så alle sammen kan være med.

Men jeg snakker jo også på Grønlands vegne. Der er mange her i salen, som har snakket på vores vegne, om, hvorfor vores minister ikke er til stede. Jeg vil meget gerne sige hvorfor. Det er, alene fordi vi ikke er fuldgyldigt medlem af Nordisk Råd. Jeg hører hele tiden og anerkender, at Danmark har tilkendegivet vores fuldgyldige medlemskab i fremtiden, og jeg vil også sige til de andre ministre, at jeg hele tiden hører ordene nordisk familie, nordisk sammenhold. Det lyder lidt hult i mine ører, for vores regering har gang på gang sagt, at det handler om, at vi skal have tilkendegivelser politisk om, at de også gør os fuldgyldige medlemmer af Nordisk Råd.

Vi skal også sige, at vi skal ændre traktaten, dvs. Helsingforsaftalen, så alle er med på lige vilkår, og det er det eneste, vi som grønlændere ønsker. Der er ikke noget A- og B-hold. Jeg vil faktisk også gerne have en garanti for, at de andre ministre giver os fuldgyldigt medlemskab hurtigst muligt – hurtigst muligt. Tak.

113. Jakob Engel-Schmidt

Kulturminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak for det indlæg. Jeg forstår til fulde det ønske, som du giver udtryk for, og jeg ville dele det, hvis jeg selv var repræsentant for Grønland eller for Færøerne. Det er den danske regerings holdning, at når vi reviderer Helsingforsaftalen, skal der selvfølgelig være mulighed for, at både Grønland og Færøerne i egen ret kan sidde ved bordet som fuldgyldige medlemmer med, hvad det medfører af muligheder og forpligtigelser. Det har vi sagt offentligt. Det vil jeg gerne sige igen.

Det tilfalder så ikke mig at udstede nogen former for garantier her i lokalet, for jeg er jo substitut for min egen partiformand. Havde du stillet mig et spørgsmål på det mere kulturpolitiske, idrætspolitiske eller mediepolitiske område, hvor det er min portefølje og mit mandat som repræsentant for den danske regering at udstede garantier, så var det noget andet. Men jeg kan gå så langt som det, jeg har gjort i dag, og det håber jeg tilfredstiller spørgeren.

114. Justus Hansen

Midtergruppen

REPLIK

Mange tak for det, præsident, og tak, minister. Jeg snakker dansk og ikke østgrønlandsk, så alle sammen kan være med. Men jeg snakker jo også på Grønlands vegne. Jeg er her. Der er

mange, der har snakket på vores vegne her i salen og spurgt, hvorfor vores minister ikke har været til stede. Jeg vil meget gerne sige hvorfor: Det er alene, fordi vi ikke er fuldgyldigt medlem af Nordisk Råd. Jeg hører hele tiden, og jeg anerkender, at Danmark har tilkendegivet, at vi skal have fuldgyldigt medlemskab for fremtiden, og jeg vil også sige til de andre ministre, at jeg hele tiden hører ordene den nordiske familie og nordisk sammenhold. Det klinger en lille smule hult i mine ører, for vores regering har gang på gang sagt, at det handler om, at vi skal have en politisk tilkendegivelse, og at man også gør os til fuldgyldige medlemmer af Nordisk Råd. I skal også sige, at vi skal ændre traktaten, Helsingforsaftalen, så alle er med på lige vilkår. Det er det eneste, vi som grønlændere ønsker: at der ikke er noget A-hold og B-hold. Jeg vil faktisk også gerne have en garanti for, at de andre ministre giver os fuldgyldigt medlemskab hurtigst muligt – hurtigst muligt. Tak.

115. Jacob Engel-Schmidt

Kulturminister

SVAR PÅ REPLIK

Ja, det er utvivlsomt korrekt, og lige nu løfter Grønland jo den vigtige opgave som formand for Arktisk Råd, hvilket jeg ved man bruger mange ressourcer på og gør en formidabel indsats i forbindelse med. Du har selvfølgelig ret i, at når vi taler om pladserne i familien, så skal der være plads til os alle sammen i den ret og i den rolle og den position, man ønsker at indtage. Det er jo ikke unaturligt, at vi alle sammen vokser og bliver større i vores familie, og sådan er det heldigvis i alle familier. Så jeg forstår til fulde ønsket, og jeg forstår til fulde også ambitionen og deler den både på Færøernes og Grønlands vegne.

116. Liv Gustavsen

Uden partitilknytning

REPLIK

Jeg har et spørsmål innen kultur og ytringsfrihet, som vi er heldige og har i Norden. Sverige og Danmark har hatt intense debatter om kunst, religion og ytringsfrihet, f.eks. koranbrenning.

Hvordan balanserer den danske regjeringen ytringsfrihet og hensynet til samfunnsro og sikkerhet? Kan det være behov for at vi i Norden og de nordiske landene kan ha noen samarbeid med tanke på retningslinjer?

117. Jakob Engel-Schmidt

Kulturminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak for det spørgsmål. Ytringsfriheden trives jo generelt meget, meget flot i Skandinavien. Det skal vi være stolte af og glade for. Under prisuddelingen i går aftes var der flere, der nævnte, at når man ser på vores region udefra, er der nok mange kunstnere, forfattere, musikere og helt almindelige mennesker, som kunne være misundelige på den grad af frihed, vi har både i tanke, tale og handling i Skandinavien. Den skal vi passe på, og med frihed kommer også ansvar.

Ægteskabet mellem de to er jo ikke statisk; det er dynamisk. Jeg synes, at det bevæger sig et fornuftigt sted hen i Skandinavien i de her år, men vi skal samtidig være meget opmærksomme på at bevare de frihedsrettigheder, som er fundamentet, ikke kun for vores daglige liv, men også det demokrati, som vi alle sammen er en del af.

118. Liv Gustavsen

Uden partitilknytning

REPLIK

Tenker kulturministeren at vi kunne ha gjort mer på samarbeidsfronten i Norden med tanke på at vi hadde hatt de samme, helt like retningslinjene? Vi ser at det er mer uro i noen av de nordiske landene. Tror kulturministeren vi er tjent med å ha et bedre samarbeid?

119. Jakob Engel-Schmidt

Kulturminister

SVAR PÅ REPLIK

Ja, det gør jeg i allerhøjeste grad. Om 2 uger er jeg i København vært for et uformelt ministermøde i kredsen af medie- og kulturministre fra resten af Europa. Der har vi en debat om den fundamentale rettighed til rigtig information, muligheden for at ytre sig. Der er så ét land i den europæiske familie, der synes, at det er at gå for vidt, hvis det er, at man i et europæisk forum vedtager konklusioner, der handler om, at man som borger har ret til rigtig information, ytringsfrihed osv. osv., og det er jo bekymrende.

På baggrund af den debat er der selvfølgelig et stærkt behov for, at lande, der mener det samme, og det gør vi i høj grad i Skandinavien, arbejder tættere sammen, støtter hinanden, hjæper hinanden, fremmer de fælles værdigrundlag, vi står på. Hvordan man konkret kan gøre det, er der jo selvfølgelig mange muligheder for, og det taler jeg gerne videre om.

Tak for debatten og spørgsmål, og tak til jer alle sammen. Det har været en fornøjelse.

120. Sigrið Stenberg

Udenrigs- og erhvervsminister

HOVEDINDLÆG

Kære nordiske venner. Lad mig begynde med en stor tak for en fantastisk aften i går ved prisuddelingen, hvor kulturen virkelige forenede os. Det har vi brug for - måske aldrig før som nu. Verden omkring os forandrer sig med hastige skridt, og usikkerheden er voksende. Nye sikkerhedspolitiske, geopolitiske og økonomiske udfordringer påvirker os alle. I en sådan tid er det afgørende at stå sammen som nordiske lande eller i alliancer med ligestillede partnere. I Færøerne arbejder vi målrettet på at styrke vores internationale position. Et vigtig skridt er, at det nu er fastslået, at medlemskab af WTO i eget navn er fuldt foreneligt med Færøernes forfatningsmæssige status. Dette er et betydningsfuldt fremskridt. Medlemskab sikrer et stabilt handelsregime i en ustabil tid og giver os større strategisk handelsfrihed i vores relationer. Samtidig åbnes vejen for, at Færøerne kan opnå

medlemskab i eget navn i andre internationale organisationer. Dette er særlig relevant i lyset af den igangværende revision af Helsingforsaftalen.

Færøerne indførte aktivt sanktioner som et klart svar på Ruslands invasion af Ukraine. Landsstyret prioriterer, at vi løfter vores del af byrden. Vores engagement viser, at små lande også kan tage stort ansvar og bidrage konkret til at opretholde international retfærdighed og sikkerhed sammen med ligestillede partnere. I sommer havde jeg mulighed for at besøge Kyiv sammen med min danske forsvarsministerkollega. Som opfølgning på mødet med præsident Zelinskyj er vi nu i gang med et konkret donationsprojekt til Ukraine. Vores støtte til Ukraine er både moralsk og strategisk, for dets frihed er tæt forbundet med vores alle sammens sikkerhed.

Konflikten i Gaza og Israel viser, hvor hurtigt uforudsigelige og komplekse situationer kan opstå. Den humanitære tragedie, som befolkningen i Gaza har levet under alt for længe, understreger et behov for ansvarligt diplomati. Derfor er det vigtigt, at en fredsproces nu er pågyndt, og at gidslerne er løsladt. Men det må fortsat stå helt klart, at folkeretten skal overholdes. Den er urokkelig og skal altid udgøre fundamentet for vores fred og sikkerhed.

Nato forbliver en central del af vores sikkerhedspolitik. Vi understøtter aktivt alliancens operationer og signaler om Nordatlanten og G-I-F-UK-gabets betydning for Europas og Nordamerikas sikkerhed. Vores deltagelse styrker ikke blot stabiliteten i regionen, men giver også muligheder for at påvirke beslutninger, der har strategisk betydning for hele Nordatlanten.

Endelig vil jeg fremhæve betydningen af nordisk solidaritet. Vi har en unik mulighed som nordiske lande for at støtte hinanden og koordinere politikker og at stå samlet i udførelsen af det. Tak.

121. Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir

Udenrigsminister

HOVEDINDLÆG

Kæri forseti, kæru norrænu kollegar og vinir. Mikilvægi norrænnar samstöðu er óumdeilanlegt og reynslan sýnir okkur það blessunarlega. Þess vegna er einstaklega gott að koma hér saman og vera á meðal vina; vina sem deila ekki aðeins sameiginlegri sögu og landfræðilegum tengslum heldur sömuleiðis sannfæringu um hvað það er sem gerir samfélög sterk og frjáls. Við öll deilum trú á gildi réttarríkisins og mikilvægi lýðræðis og mannréttinda, ekki síst fyrir frið, frelsi og samstöðu, trú á að byggja upp samfélög þar sem hvert og eitt okkar fær að blómstra á eigin forsendum, nákvæmlega eins og við erum sjálf. Við deilum þeirri sannfæringu að við séum sterkari saman en í sundur.

Þetta ár hefur einmitt minnt okkur á mikilvægi þessarar samstöðu. Við lifum á tímum þar sem öryggisumhverfi er óstöðugt, fyrirsjáanleiki opinna markaða minnkar, loftslagsváin þrengir að og bakslags gætir í mannréttinda- og jafnréttismálum víða um heim, jafnvel í löndum sem hafa verið kyndilberar frelsis. Það hriktir í stoðum alþjóðakerfisins og alþjóðalög eru ítrekað brotin. Fyrir lítið land eins og Ísland er það hættumerki. Við eigum allt okkar undir. Ég bendi til að mynda á hafréttarsáttmála Sameinuðu þjóðanna sem tryggir m.a. landhelgi okkar Íslendinga.

Stríðið í Úkraínu heldur áfram að skekja álfuna. Ólögleg innrás Rússlands er ekki aðeins árás á sjálfstæði og fullveldi Úkraínu heldur einnig árás á þau alþjóðalög og –reglur sem við höfum byggt upp til að tryggja stöðugleika og frið; frið sem stjórnvöld í Rússlandi hafa akkúrat engan áhuga á, þvert á móti. Þrek og seigla úkraínsku þjóðarinnar sýnir okkur hvað það þýðir

að verja friðinn og lýðræðið, ekki bara sitt eigið heldur okkar allra. Þótt þau séu í framlínunni nú getur víglínan hæglega færst nær okkur og til okkar allra. Þess vegna skiptir máli að Norðurlöndin standi áfram saman og tali fyrir áframhaldandi stuðningi við Úkraínu, pólitískum, varnartengdum, mannúðarlegum og efnahagslegum.

Hið sama gildir auðvitað um Gaza þar sem við blasir mikil eyðilegging og ótrúlegar þjáningar. Við ítrekum mikilvægi þess að virða alþjóðalög og mannúðarlög og að leita leiða til varanlegs friðar. Að okkar mati er tveggja ríkja lausnin sú leið þó að ástandið nú, m.a. á Vesturbakkanum, sé verulegt áhyggjuefni til þess að hún raungerist. Við megum heldur ekki gleyma þeim hryllingi sem nú er í Súdan.

Fyrir okkur Íslendinga skiptir öryggi, sjálfbærni og velsæld á norðurslóðum gríðarlega miklu máli. Að sjálfsögðu gildir það sama m.a. um Grænlendinga og Færeyinga. Við sjáum ógnir víða. Við sjáum ógnir í lofthelgi nágrannaríkja okkar og í Eystrasaltinu. Þessu verðum við að taka alvarlega. Hér treystum við á samstöðu Norðurlandanna allra. Í þessu samhengi vil ég árétta mikilvægi þess að breytingar verði gerðar á Helsingforssáttmálanum. Samstaðan gildir um öll löndin, öll átta löndin. Á undan mér átti Grænland að tala. Við vitum alveg hvers vegna Grænland talaði ekki. Ég vona svo innilega að við náum að gera þessar breytingar fyrir næsta þing Norðurlandaráðs þannig að Grænland tali á undan mér á næsta ári.

Í þessari viðsjárverðu stöðu heimsmálanna er ómetanlegt að eiga góða nágranna og trausta samstarfsaðila. Ítrekað hefur sýnt sig að þegar Norðurlönd tala einni röddu þá hefur sú rödd áhrif. Við eigum sameiginlega hagsmuni en við berum líka sameiginlega ábyrgð og því verðum við að taka alvarlega. Þess vegna verðum við að halda áfram, kæru vinir, að rækta tengslin, tala skýrt og standa óhrædd með gildum okkar. Þannig sýnum við í verki hvað norrænt samstarf stendur fyrir.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, kära nordiska kollegor, kära vänner! Vikten av nordisk sammanhållning är obestridlig, vilket erfarenheten också bekräftar mycket tydligt. Därför känns det utomordentligt bra att träffas här och umgås med vänner; vänner som delar inte bara ett gemensamt förflutet och geografiska band, utan också övertygelsen om vad det är som gör våra samhällen starka och fria. Vi delar alla tron på rättsstatens betydelse och vikten av demokrati och mänskliga rättigheter, inte minst när det gäller att garantera fred, frihet och sammanhållning, tron på att bygga samhällen där vi var och en har möjligheten att utveckla oss enligt våra individuella förutsättningar, precis så som vi själva är. Vi delar övertygelsen att tillsammans är vi starkare än var och en för sig.

Detta år har påmint oss om vikten av just denna sammanhållning. Vi lever i en tid som kännetecknas av en instabil säkerhetssituation, minskande förutsägbarhet på öppna marknader, allt mer pressande klimatutmaningar och ett bakslag när det gäller mänskliga rättigheter och jämställdhet i många länder, även länder som hittills har varit frihetens fackelbärare. Världsordningens grunder skakas och vi bevittnar upprepade brott mot folkrätten. För ett litet land som Island är detta en varningssignal. Hela vår existens hotas. Jag hänvisar till exempel till FN:s havrättskonvention, som bland annat garanterar Islands exklusiva ekonomiska zon.

Kriget i Ukraina skakar fortfarande hela kontinenten. Rysslands olagliga invasion är ett angrepp inte endast mot Ukrainas självständighet och suveränitet, utan mot folkrätten och det internationella regelverk som vi har byggt i syfte att uppnå stabilitet och fred – medan den ryska regimen inte intresserar sig för fred över huvud taget. Det ukrainska folkets kraft och uthållighet visar oss vad det innebär att försvara freden och demokratin, inte bara för

sin egen skull utan för oss alla. Även om de nu står i främst i stridslinjen kan fronten mycket väl flyttas närmare oss och påverka oss alla. Därför gäller det nu för Norden att fortsätta att hålla ihop och argumentera för fortsatt politiskt, försvarsrelaterat, humanitärt och ekonomiskt stöd till Ukraina.

Detsamma gäller givetvis Gaza, där vi just nu bevittnar en enorm förödelse och otroligt lidande. Vi påpekar än en gång hur viktigt det är att folkrätten och humanitära lagar respekteras och att man försöker hitta sätt att uppnå hållbar fred. Vi menar att det sättet är att verka för en tvåstatslösning, även om situationen just nu, bland annat på Västbanken, ger upphov till stor oro om huruvida en sådan lösning kan bli verklighet. Vi får inte heller glömma bort de rysligheter som nu pågår i Sudan.

För oss islänningar är det extremt viktigt att värna om säkerhet, hållbarhet och välstånd i Arktis. Självklart gäller exakt detsamma för bl.a. Grönlänningarna och Färöingarna. Hoten finns överallt. En rad hot gör sig gällande i våra grannländers luftrum och i Östersjön. Detta måste vi ta på största allvar. Här förlitar vi oss på hela Nordens sammanhållning. I det hänseendet vill jag påminna om hur viktigt det är med revideringen av Helsingforsavtalet. Sammanhållningen gäller alla länderna; alla de åtta länderna. Strax före mig skulle Grönland ha talat. Vi vet alla mycket väl varför Grönland inte talade. Jag hoppas verkligen att vi hinner bli färdiga med revideringen före Nordiska rådets nästa session så att vi får höra Grönland tala före mig om ett år.

I det osäkra geopolitiska läge som råder är det ovärderligt att ha goda grannar och pålitliga samarbetspartner. Det har visat sig upprepade gånger att när Norden talar med enad röst väger den rösten tungt. Vi har gemensamma intressen, men vi har också ett gemensamt ansvar som vi måste ta på allvar. Därför, kära vänner, måste vi fortsätta att odla våra band, tala tydligt och stå upp för våra värden utan rädsla. På så sätt visar vi med våra handlingar vad det nordiska samarbetet innebär.

122. Eva Biaudet, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Ärade president! Kära utrikesminister Gunnarsdóttir! För oss i Norden är det, precis som ni sa, särskilt betydelsefullt att det internationella normbaserade samarbetet är starkt. Det behövs därför just nu särskilda och kanske mer systematiskt sammansvetsade insatser från de nordiska länderna tillsammans för att stärka och upprätthålla de multilaterala strukturerna, som Förenta nationerna och dess organisationer.

Just nu diskuteras en FN-reform, ett behov som länge väntat på sig. Diskussioner pågår om att slå samman FN-organisationer som UNFPA och UN Women, som särskilt arbetar med kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter samt jämställdhet. Det finns en akut risk att Trump-administrationen trycker på för att riva upp också detta mandat och försöka avskaffa SRHR-arbetet. Vad ska de nordiska länderna tillsammans göra för att trygga mandatet och se till att vi alltid har en nordisk kandidat till ledande poster i UNFPA och UN Women för att trygga detta arbete?

123. Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, Island

Udenrigsminister

SVAR PÅ REPLIK

Ég vil þakka fyrir frábæra spurningu. Ég fór eins og fleiri ráðherrar á allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna og heimsótti m.a. þær stofnanir sem þú nefndir. Það sem er gríðarlega mikilvægt hér og mér hefur þótt vænt um er að sjá mjög mikið samstarf, ekki síst á meðal fastafulltrúa Norðurlandanna hjá Sameinuðu þjóðunum.

Við þurfum að vera raunsæ með að núna á 80 ára afmæli Sameinuðu þjóðanna þarf ákveðna uppstokkun. Það þarf ákveðna endurnýjun og við þurfum að sýna m.a. skattgreiðendum heima fyrir að við erum að nýta fjármagnið vel og við erum að nýta það rétt en í þágu einmitt þeirra gilda sem við stöndum fyrir; að alþjóðalög séu virt, mannúðarlög séu virt og að við tryggjum þessa sameiginlegu og mikilvægu rödd okkar Norðurlandanna sem þú kemur svo vel inn á, sem er að tryggja jafnrétti kvenna og réttindi minnihlutahópa. Við þurfum að beita þrýstingi. Við vitum að það er hlustað á okkar rödd, eins og ég sagði áðan. Þegar við stöndum saman þá er hlustað á okkur. Framlag okkar innan Sameinuðu þjóðanna hefur verið mikils metið og þegar við stöndum saman er ég bjartsýn á það að hvort sem við sameinum þessar stofnanir eða förum aðrar leiðir til þess að bæði fá sem mesta hagkvæmni og tryggja nákvæmlega þessi gildi og að þessar hugsjónir um réttindi allra nái í gegn, þá munum við ná þannig í gegn þegar við stöndum saman. Ég er nokkuð bjartsýn á það miðað við hvernig unnið hefur verið og við höldum áfram að vinna þannig. Takk kærlega fyrir þessa spurningu.

Skandinavisk oversættelse

Tack för en mycket bra fråga! Som flera andra ministrar deltog jag vid FN:s generalförsamling och besökte bland annat de institutioner som du just nämnde. Det som är utomordentligt viktigt och som jag varit nöjd med är hur omfattande samarbetet är, inte minst mellan de nordiska ländernas ständiga ombud hos FN.

Vi måste se realistiskt på att nu när Förenta nationerna fyller 80 år har det blivit nödvändigt med en viss omorganisation. En viss förnyelse måste äga rum, och vi måste bland annat visa våra skattebetalare att anslagen används på ett bra sätt, och det är också så vi använder dem, till nytta för precis de värden som vi har gjort till våra: att folkrätten respekteras, att lagstiftning om mänskliga rättigheter respekteras och att vi säkrar Nordens gemensamma och viktiga röst som du påpekar i samband med arbetet för kvinnors jämställdhet och minoriteters rättigheter. Vi måste utöva påtryckningar. Vi vet att vår röst räknas, som jag nämnde tidigare. Man lyssnar till oss när vi håller samman. Våra insatser inom FN har uppskattats och om vi håller samman är jag hoppfull om att vare sig vi slår ihop dessa institutioner eller använder andra metoder för att både hitta en kostnadseffektiv lösning och slå vakt om precis dessa värden och genomförandet av dessa ideal om allas rättigheter så kommer vi att lyckas när vi håller samman. Jag är ganska hoppfull om det sett till hur vi har arbetat, och vi kommer att fortsätta arbeta på samma sätt. Hjärtligt tack för frågan!

124. Tage Pettersen

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Takk for innledningen. Den islandske statsministeren har lovet en folkeavstemning om EU-medlemskap innen 2027. Samtidig er et av hovedtemaene her på sesjonen i Nordisk råd sikkerhet og beredskap. Island har i dag et forsvarssamarbeid med bl.a. USA. I juli presenterte Islands statsminister nyheten om at Island og EU skal forhandle om sikkerhets- og forsvarssamarbeid, og i oktober ble det undertegnet en intensjonsavtale om et forsvarssamarbeid med Finland.

Spørsmålet mitt til utenriksministeren er om sikkerhet og forsvar også er en viktig del for Island, når man nå innen 2027 skal ha en avstemning om et eventuelt EU-medlemskap.

125. Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, Island

Svar på replik

UDENRIGSMINISTER

Þakka þér kærlega fyrir þessa spurningu. Þú ert að tala um hvort þjóðaratkvæðagreiðslunni verði flýtt. Það er alveg skýrt í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar að það verður ekki seinna en á árinu 2027 greitt atkvæði um það. Það eru ekki allir sem átta sig á því að við erum að spyrja þjóðina og treysta þjóðinni fyrir því hvort við eigum að halda áfram með aðildarviðræðurnar sem byrjuðu 2009. Sú umsókn er í fullu gildi, alveg skýrt, og það er einfaldlega verið að spyrja þjóðina af því að málið er viðkvæmt. Þó að ég sé formaður flokks sem er algjörlega með NATO, með Evrópusambandinu þá getum við ekki farið í næsta skref öðruvísi en að spyrja þjóðina. Um það eru allir stjórnarflokkarnir sammála.

Ég held að það sé hreint og klárt hagsmunamat okkar Íslendinga hvort við eigum að flýta þessari þjóðaratkvæðagreiðslu af því að á endanum snýst þetta um hagsmuni Íslands, öryggislega, efnahagslega, mannúðarlega, félagslega o.s.frv. Þannig að við munum einfaldlega meta það en það er alla vega skýrt að við munum ekki seinna en 2027 fara þessa leið. En það er líka alveg skýrt að grunnstoð okkar Íslendinga varðandi öryggis- og varnarmál er einmitt aðildin að NATO, við erum stofnaðilar að NATO. Síðan er hitt að við erum með mikilvægan varnarsamning við Bandaríkin, mjög gott samstarf við Bandaríkin, en við erum réttilega að fjölga þessum stoðum. Norðmenn hafa gert samkomulag við Evrópusambandið, við erum að vinna að því eins og kom fram hjá Ursulu von der Leyen. Við erum að tryggja tvíhliða samninga við Finnland, við Þýskaland líka sem við skrifuðum undir um daginn, við erum að stefna að því við Kanada og við Bretland, að tryggja fleiri stoðir undir öryggis- og varnarmál okkar. Við erum að taka þetta mjög alvarlega af því að við viljum vera sá bandamaður sem alltaf hefur verið hægt að reiða sig á þegar kemur að Norður-Atlantshafinu og norðurslóðum.

Skandinavisk oversættelse

Hjärtligt tack för frågan! Det du hänvisar till är om folkomröstningen kommer att tidigareläggas. Det står tydligt inskrivet i regeringens koalitionsavtal att en omröstning ska äga rum senast 2027. Vissa har inte klart för sig att det vi tänker fråga isländska folket om och anförtro åt folket att avgöra är om vi ska återuppta medlemskapsförhandlingarna som inleddes 2009. Vår medlemskapsansökan gäller fortfarande, det står helt klart, och det hela handlar om att ställa frågan till folket eftersom ämnet är mycket känsligt. Trots att jag är

ledare för ett parti som är helt för Nato, för Europeiska unionen, så kan vi inte ta nästa steg utan att först ha frågat folket. Alla regeringspartier har samma inställning till detta.

Jag anser att det är en klar fråga om det eventuellt ligger i vårt intresse som islänningar att tidigarelägga denna folkomröstning eftersom det hela i slutänden handlar om Islands intressen – säkerhetsintressen, ekonomiska, humanitära, sociala och så vidare. Så vi kommer helt enkelt att utvärdera det, men det står hur som helst klart att vi kommer att ta det här steget senast 2027. Men det står också helt klart att Islands grundpelare när det kommer till säkerhets- och försvarsfrågor är precis medlemskapet i Nato; vi var bland alliansens grundare. Sedan förhåller det sig också så att vi har ett viktigt försvarsavtal med USA, ett mycket bra samarbete med USA, men som sig bör är vi i färd med att öka antalet sådana grundpelare. Norge har undertecknat ett avtal med Europeiska unionen, och vi arbetar på ett sådant avtal, som Ursula von der Leyen kom in på. Vi arbetar på att säkra bilaterala avtal med Finland, samt med Tyskland, ett avtal som vi undertecknade för en kort tid sedan, och vi har satt siktet på avtal med Kanada och Storbritannien för att ytterligare understödja vår säkerhets- och försvarspolitik. Vi tar uppgiften på stort allvar eftersom vi vill fortsätta att vara den allierade som andra alltid har kunnat förlita sig på när det kommer till Nordatlanten och Arktis.

126. Åsmund Aukrust

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Takk for i går – det går en rød tråd fra Nordic Evening til utenrikspolitisk redegjørelse her i salen. Felles for dem begge er at det handler om vennskap og samarbeid. Det har alltid vært viktig i den nordiske familien, men jeg vil si at det er viktigere nå enn kanskje noen gang før.

Vi i Norden står overfor et mer komplekst og sammensatt trusselbilde enn tidligere. Russlands ulovlige angrepskrig mot Ukraina ryster Europa og utfordrer hele den internasjonale rettsordenen. Vi har konflikt i Midtøsten, og vi har framvekst av hybride trusler, som droner, cyberangrep og desinformasjon. I møte med dette er det aller viktigste vi har, hverandre – nordisk samhold. Norden står sammen om demokrati, menneskerettigheter og folkerett. Vår støtte til Ukraina er tydelig og omfattende, både politisk, humanitært og militært. Vi må vise vår prinsippfasthet i vårt engasjement for folkeretten. Da styrker vi også vår troverdighet i det globale sør, og vi bidrar til en mer rettferdig verdensorden.

De nordiske landene er våre aller nærmeste, og det sikkerhetspolitiske samarbeidet blir stadig tettere. Jeg tror nesten ikke det er mulig å overvurdere betydningen av at hele Norden nå står samlet i NATO. Med et aggressivt Russland som vår nabo må vi vise årvåkenhet og handlekraft, særlig i møte med hybride virkemidler. NATO er hjørnesteinen i norsk sikkerhetspolitikk, og vi skal også knytte oss tettere til EUs forsvarssatsinger. Økt geopolitisk interesse for Arktis, militær aktivitet og klimaendringer gjør nordområdenes strategiske viktighet enda større. Støtten til Grønland og Kongeriket Danmark er et tydelig uttrykk for nordisk solidaritet. Vi må styrke vår felles tilstedeværelse i nord, både sivilt og militært.

Det er positivt at Israel og Hamas er enige om en første del av en våpenhvileavtale. Men meldinger om nye trefninger i Gaza og nye israelske luftangrep er svært bekymringsfullt. Mer død og mer lidelse er det siste den hardt prøvede palestinske befolkningen trenger nå. Det er avgjørende at alle parter lever opp til sine forpliktelser, og at humanitær bistand når fram til dem som trenger det mest. I forrige uke erklærte Den internasjonale domstolen at Israel må legge til rette for humanitær hjelp til Gaza. Kun en tostatsløsning der israelere og

palestinere får leve i fred og sikkerhet, kan gi grunnlag for varig fred. La meg også, som Islands utenriksminister, understreke den akutte situasjonen som også er på Vestbredden. Okkupasjonen må opphøre i hele Palestina, inkludert Øst-Jerusalem. Norge står klar til å bidra.

Helt til slutt: Internasjonale normer utfordres. Vi i Norden må stå sammen – for sikkerhet, for rettferdighet og for fred. Gjennom felles handling, koordinert politikk og verdibasert lederskap kan vi være en stabiliserende kraft i en urolig verden.

127. Eva Lindh

DEN SOCIALDEMOKRATISKE GRUPPE

REPLIK

Tack så mycket, ministern! Jag vill ställa en fråga om situationen i Gaza. Det vi har sett under de senaste åren är ett obeskrivligt lidande för civilbefolkningen. Det är inte bara människor som har dött, utan det har också rått brist på vatten och brist på mat vilket har lett till svält.

Nu när man har inlett samtal finns ett hopp, men jag vill ändå ställa frågan till ministern: Tror ministern att den här situationen ska kunna leda till att vi får fred i Gaza och en lösning på hur det ser ut på Västbanken? Precis som ministern tog upp glömmer vi ibland att läget är väldigt tufft också där. Jag vill också ställa frågan: Vad mer kan vi göra tillsammans som nordiska länder för att stödja en process som leder till fred?

129. Åsmund Aukrust

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Takk for et veldig godt og komplisert spørsmål. Det er, som spørsmålsstilleren veldig godt sier: Gaza har vært et helvete på jord de siste to årene. Det har vært en menneskeskapt katastrofe som har rammet 2 millioner mennesker, i en helt forferdelig og brutal krig – og selvfølgelig en grusom situasjon for de israelske gislene som har vært fanget i Gaza.

Vi har fra norsk side vært klar hele veien – fordømt krigen, fordømt terrorangrepet, fordømt gisseltakingen. Det spørres om det er håp. Det er veldig vanskelig å ha håp i en så dyster situasjon, men det vi nå har, er det beste vi har hatt.

Den 9. oktober ble fredsavtalen signert. Da var jeg i Rafah, på grensen mellom Egypt og Gaza, og møtte palestinske skadde som var evakuert til Egypt, og så deres glede over det som da skjedde. Jeg så egyptiske hjelpearbeidere i den egyptiske Røde Halvmåne-bevegelsen og den applausen som kom fra dem da de så bildene fra Sharm el-Sheikh. Når de klarer å håpe, når de klarer å ha framtidstro, så mener jeg at vi skal gjøre det samme. Men som det sies: Det er nå det virkelig kompliserte begynner. Hvordan skal vi bygge opp igjen Gaza? Det enkleste er å bygge opp skolene, hjemmene, sykehusene. Det kommer til å koste milliarder av kroner, men det er tross alt det enkleste. Hvordan bygger vi opp 2 millioner traumatiserte mennesker? Hvordan klarer vi å bygge fred og stabilitet? Det er det vanskelige. Der tror jeg vi kommer til å trenge hverandre. Palestinerne og israelerne kommer til å trenge verden, og da

skal de vite at de har mange venner i Norden. Og jeg håper vi kan fortsette å jobbe godt som en nordisk familie også om dette spørsmålet.

129. Maria Malmer Stenergard

Sveriges utrikesminister

HUVUDINLÄGG

Herr ordförande! Det är väldigt roligt att se er alla här i Stockholm. Aldrig har vår vänskap och vårt nära samarbete varit viktigare. Norden är inte bara en region, utan det är en familj och ett hem med gemensamma nordiska värderingar.

Med alla nordiska länder inom Nato är vår familj säkrare. Vi samarbetar mer intensivt än någonsin i de informella utrikes- och säkerhetspolitiska formaten – N5 mellan de nordiska länderna och NB8 med våra baltiska grannar. Genom att förändra inriktningen för arbetet inom Östersjöstaternas råd fördjupar vi också det säkerhetspolitiska samarbetet mellan alla demokratiska länder runt Östersjön.

Herr ordförande! Ni har alla kanske sett bilden av lilla Adelina som firar sin tvåårsdag bredvid en gigantisk nallebjörn. Hon hann aldrig fira sin treårsdag. Hon föddes under Rysslands krig och dog av en rysk missil i en av de dödligaste attackerna mot Kiev i år. Det enda som kunde räddas ur rasmassorna var den gigantiska nallebjörnen.

För Sverige är ingen utrikespolitisk uppgift viktigare än att stötta Ukraina och att säkra fred på ukrainska villkor. Hur kriget slutar kommer att forma allas vår säkerhet under generationer. Våra nordiska länder har tillsammans bidragit med över 35 miljarder euro i stöd till Ukraina sedan Rysslands fullskaliga invasion. Vi är inte så många människor i Norden, men vi tillhör dem som ger allra mest. Nu måste fler följa vårt exempel. Trycket mot Ryssland måste också öka. EU:s åtgärder har effekt, men fler krävs, särskilt mot energiintäkter och den ryska skuggflottan.

Herr ordförande! Sveriges regering ser med försiktig optimism på utvecklingen i Mellanöstern med en vapenvila på plats i Gaza, även om den är skör, vilket vi också fick se i natt, med frigivning av gisslan och med ett förbättrat humanitärt tillträde. Humanitär nödhjälp i stor skala måste nu tillåtas komma in, FN och andra aktörer måste få arbeta fritt och opartiskt för att rädda liv och kvarlevorna av återstående gisslan måste överlämnas.

EU och de nordiska länderna bör agera samlat för att bidra till fortsatta framsteg i fredsprocessen. Folkrätten ska respekteras nu liksom alltid; det är också en nordisk värdering. Överträdelser måste utredas och ansvar utkrävas. Israel och Palestina behöver, med omvärldens stöd, ta konkreta steg mot en tvåstatslösning.

Herr ordförande! I en tid av stora globala utmaningar står den nordiska familjen stark, enad och handlingskraftig. Tillsammans visar vi vägen.

130. Nina Fellman, Åland

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Herr president! Utrikesministern! Vi ser just nu en kraftig backlash när det gäller kvinnors rättigheter och trygghet i världen, och Istanbulkonventionen, som är den första juridiskt bindande konventionen för kvinnors trygghet och rättigheter, är under hot. Nyligen har

Lettland aviserat att man tänker gå samma väg som bland annat Ungern och Polen och lämna konventionen.

Min fråga är: Hur ser Sverige på detta, och kan Sverige på något sätt agera på den utrikespolitiska arenan för att trygga Istanbulkonventionen? Och kan de nordiska länderna agera gemensamt med sin betoning på regelbaserad världsordning och mänskliga rättigheter, med utgångspunkt i hur viktig jämställdheten är i Norden och hur vi på många håll i världen ses som ett föredöme när det gäller jämställdhetsarbetet?

131. Maria Malmer Stenergard

Sveriges utrikesminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Jag vill rikta ett stort tack till Nina Fellman för den här oerhört viktiga frågan. Jämställdhetsfrågan är en central del i svensk utrikespolitik. Vi är väldigt stolta över att vi i år är ordförande i UN Women, ett forum som vi använder mycket för att inte minst lyfta fram behovet av att stärka kvinnors ekonomiska egenmakt.

Vi är väl medvetna om att ett antal länder nu har övervägt att lämna Istanbulkonventionen eller redan har lämnat den. Det tycker vi är oerhört beklagligt. Jag tänker inte gå in i detalj på exakt hur vi agerar. Men vi försöker agera för att säkerställa att så många länder som möjligt fortsätter att stödja konventionen. Det är viktigare nu än någonsin, när vi ser en sådan tillbakagång för kvinnors rättigheter runt om i världen.

132. Lars-Christian Brask

Præsidiet

HOVEDINDLÆG

Tak hr. præsident. På vegne af præsidiet vil jeg takke ministrene for redegørelserne. Vi i Norden har aldrig været mere samlede, end vi er i dag. Det oplevede vi senest i Danmark med en støtte og en hjælp, efter at vi havde haft dronebesøg lige før EU-topmødet, og det var støtte og hjælp fra vores nordiske venner og andre allierede. Det var sammenhold på højt niveau og en fantastisk følelse af ikke at stå alene, både i den konkrete situation, men sådan set også i den generelt ustabile og alvorlige geopolitiske situation.

I Norden bakker vi urokkeligt op om sammenholdet i og med EU, Europa og NATO. Det er mig en glæde at se så mange af vores internationale partnere her i salen i dag. Sammen skal vi fortsætte støtten til Ukraine. Jeg kommer faktisk lige derfra og kan sige, at der stadig væk er et reelt kritisk behov for at fortsætte støtten til Ukraine, og de er jo bufferen mod os her. Vi skal også støtte Belarus' demokratiske kræfter.

Vi ønsker, at Nordisk Ministerråd i højere grad skal støtte de nordiske landes samarbejde inden for udenrigs- og sikkerhedspolitik, samfundssikkerhed, beredskab og totalforsvar, og det kan være gennem forskning og videndeling.

Tiden er gået, så jeg tager lige det sidste afsnit. Vi behøver ikke individuelt og hver for sig at have alle varer på alle hylder. Samarbejdet om tankfly er et godt eksempel på at dele ressourcer og opgaver. Mere af det er min opfordring til ministerierne, både på politisk niveau og på embedsniveau.

Kære kollegaer, kære venner. Demokrati, retsstat, lighed, menneskerettigheder og multilaterisme er under stærkt pres, også i Europa. Sammen i Norden og sammen med vores ligesindede partnere skal vi fortsætte med at vise, at demokrati og frihed altid vil sejre. Tak.

133. Truls Vasvik

Den socialdemokratiske gruppe

HOVEDINDLÆG

I en urolig verden er det lett å bare fokusere på de viktigste sakene, som krigen i Ukraina og det som skjer på Gaza. Men det skjer også alvorlige ting andre steder som vi også må være obs på, som også representanten Nina Fellman nevnte i sin replikk i sted.

Det er svært bekymringsfullt at Latvia, våre kollegaer i Latvia, nå tar skritt for å trekke seg fra Istanbul-konvensjonen – Europas viktigste avtale for å beskytte kvinner og jenter mot vold. Vold mot kvinner er ikke et privat anliggende. Det er et brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Å trekke seg fra denne konvensjonen er å vende ryggen til tusenvis av kvinner som trenger samfunnets beskyttelse. Det er også å vende ryggen til de verdier som vi i Nordisk råd, Europarådet og EU bygger på, verdier om menneskelig verdighet, likestilling og rettssikkerhet.

Likestilling og kvinners rettigheter må aldri tas for gitt. Når rettigheter utfordres ett sted, er de truet over alt. Derfor må vi reagere tydelig, kontant og samlet. I Norden har vi et felles ansvar for å stå opp for dem som kjemper for likestilling, også utenfor våre egne land. Vi må støtte kreftene i Latvia som forsvarer Istanbul-konvensjonen, og stå skulder ved skulder med sivilsamfunnet der. Istanbul-konvensjonen handler ikke bare om juss, den handler om verdighet, trygghet og retten til å leve et liv uten frykt.

Derfor, kjære kollegaer, ber jeg dere om én ting: Vi må prate med én tydelig stemme. Kvinners rettigheter er ikke forhandlingsbare. Vold mot kvinner er et samfunnsproblem, et likestillingsproblem og alvorlig kriminalitet. Og det krever vår felles handling og akkurat nå svært raskt.

134. Halla Hrund Logadóttir

Midtergruppen

HOVEDINDLÆG

Virðulegi forseti. Það gleður mig mikið að fá að vera með ykkur hérna í dag og mig langar að nýta tækifærið til að fá ykkur öll til að hugsa um mikilvægi norrænnar samvinnu í samhengi við norðurslóðir. Mig langar til að nefna þrennt sem við þurfum að beina sjónum okkar að. Í fyrsta lagi eru það siglingaleiðirnar. Við sjáum að bráðnun hafíss er að leiða það af sér að þessar siglingaleiðir, sem tengja Asíu við Norðurlöndin á algjörlega nýja vegu, eru að opnast svo hratt. Við sjáum það með gámaskipinu sem sigldi frá Kína til Bretlands. Það tók 20 daga. Venjuleg leið í gegnum Súez-skurðinn tók 50 daga. Þessar breytingar munu fela í sér stór efnahagsleg tækifæri. Þær munu líka fela í sér að við getum séð minni losun í gegnum þessar styttri siglingaleiðir. En þær koma líka með áskorunum. Þær koma með áskorunum sem tengjast geópólitík. Þær koma með áskorunum sem tengjast umhverfismálum. Við þurfum að skoða þessi mál saman. Og til þess að gera það þá þurfum við að horfa á innviði allt um kring og þar er geimurinn ekki undanskilinn, geimurinn og þá sérstaklega uppbygging

gervihnattanets til þess að við getum vaktað þessar umhverfisbreytingar því að þær eru lykillinn að því að við tryggjum líka öryggi okkar í siglingum. Gervihnettir veita líka öryggi í gegnum vöktun á þessum tímum sem við lifum núna. Þetta er eitthvað sem við verðum að skoða í samhengi við samninginn sem við höfum nýlega unnið að saman sem ein heild.

Að lokum langar mig til að fá ykkur öll til að hugleiða framtíð Norðurskautsráðsins. Gorbatsjov sagði á tímum kalda stríðsins: „Let the North Pole be a pole of peace." Látum norðurhluta jarðar, Norðurpólinn, verða friðarpól. Stóra spurningin sem bíður okkar og bíður næst sænsku formennskunnar er hvernig við getum haldið áfram að vinna að samvinnu á norðurslóðum. Getum við einhvern veginn haldið áfram með því að efla Norðurskautsráðið eða er þörf fyrir okkur öll að hugsa hvort við þurfum að þétta raðirnar á annan hátt með ríki eins og Grænland, Færeyjar og Álandseyjar með að fullu? Þetta eru spurningar sem bíða okkar.

Kæru vinir. Ég hvet okkur til þess að setja þær á oddinn. – Takk.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Det är en stor glädje för mig att få vara här med er i dag, och jag skulle vilja utnyttja tillfället för att uppmana er alla att tänka om vikten av nordiskt samarbete i relation till Arktis. Jag skulle vilja nämna tre saker som vi måste rikta fokus på. Den första är farlederna. Vi ser att smältningen av havisen har som konsekvens att farleder som förbinder Asien med Norden på ett helt nytt sätt har börjat öppnas upp mycket snabbt. Det ser vi i samband med containerfartyget som korsade Arktis på väg från Kina till Storbritannien. Den resan tog 20 dagar. Den vanliga rutten via Suezkanalen tar 50 dagar. Dessa ändringar kommer att skapa stora ekonomiska möjligheter. De kommer också att betyda minskade utsläpp tack vare dessa kortare rutter. Men de medför också utmaningar. De medför utmaningar som har att göra med geopolitik. De medför utmaningar som har att göra med miljön. Vi måste studera dessa frågor gemensamt. Och för att kunna göra det måste vi se på allt som har att göra med infrastruktur, og det gäller också rymden, framför allt uppbyggandet av satellitsystem för att kunna övervaka miljöförändringarna, vilket ju är nyckeln till att också garantera sjöfartens säkerhet. Satelliter tillför också ökad säkerhet genom övervakning i de tider vi lever just nu. Den aspekten är något som vi måste överväga i samband med avtalet som vi nyligen arbetade på tillsammans.

Till slut skulle jag vilja be er alla att tänka över frågan om Arktiska rådets framtid. Jag citerar Michail Gorbatjovs ord från kalla kriget: "Let the North Pole be a pole of peace." Låt oss göra jordens nordligaste region, nordpolen, till en fredspol. Den stora frågan som väntar på svar från oss och närmast från det svenska presidentskapet är hur vi kan fortsätta samarbetet i Arktis. Finns det en väg framåt som innebär en förstärkning av Arktiska rådet eller har det blivit nödvändigt för oss alla att fundera över behovet att täta leden på andra sätt, med länder som Grönland, Färöarna och Åland som fullvärdiga medlemmar? Detta är frågorna som väntar på svar.

Kära vänner! Jag uppmanar oss alla att priotera dem. — Tack!

135. Johnny Svedin

Nordisk Frihed

HUVUDINLÄGG

Ärade president! Kollegor! Det är av yttersta vikt att stärka arbetet för tryggheten i Norden. Detta kan förslagsvis göras genom handelsavtal med länder utanför Europa med säkerhetssituation liknande vår – länder som lever under yttre hot och har byggt stark kris-

och informationsberedskap. Det finns tekniker och kunskaper som vi i Norden kan ta del av och omsätta i företagsamhet. Genom att förenkla för våra företag att hitta nya kunder, bygga kompetenser där de saknas och lära oss av exempelvis arbete mot påverkanskampanjer kan vi stärka Nordens industri och säkerhet ytterligare. Vi anser att ett sådant arbete är viktigt, då länder inom Norden i dag utsätts för påverkan. Den fria världen måste stå tillsammans oavsett var den är hotad.

136. Søren Søndergaard

Nordisk Grøn Venstre

HOVEDINDLÆG

Formand, kollegaer. I Nordisk Råds internationale handlingsplan fremhæver vi jo betydningen af den regelbaserede verdensorden. Den er ikke bare forudsætningen for fred, men også afgørende for, at mindre lande som de nordiske lande kan bevare deres selvbestemmelse. Uden den internationale retsorden ved FN, bindende internationale konventioner og et overnationalt retssystem i ICJ og ICC vil jungleloven herske. Den stærkeste ret vil gælde uindskrænket og endnu mere, end det allerede er tilfældet, og statsledere vil ikke kunne holdes ansvarlige for de krigsforbrydelser og folkedrab, som de måtte begå.

Desværre er den internationale retsorden under voldsomt pres. Ruslands brutale krig mod Ukraine, en fuldskalainvasion og -aggression, er et tydeligt eksempel. At forsvare den internationale retsorden er derfor en central opgave for de nordiske lande, og en vigtig del af det er at afvise enhver form for dobbeltmoral. For hvordan kan vores kritik af Ruslands angreb på Ukraine tages alvorligt ude i verden, hvis vi ikke med samme styrke, f.eks. med økonomiske sanktioner, med stop for våbensalg og med klare fordømmelser, griber ind over for Israels folkeretsstridige krig mod Palæstina og de stadig mere omfattende bosættelser på den besatte vestbred – bosættelser, som jo startede lang tid inden den 7. oktober 2023?

Den internationale retsorden er udelelig; den gælder for alle, eller den gælder for ingen. Derfor vil jeg gerne høre udenrigsministrene, om de er enige i, at det ikke bare handler om ord, men at det også handler om at følge det op med handling, konkret handling. Tak for ordet.

137. Alexandra Anstrell

Den Konservative Gruppe

HUVUDINLÄGG

Herr president! Kära nordiska vänner! Kära arktiska vänner! Jag är ordförande i Sveriges riksdags arktiska delegation. Vi i Norden delar inte bara geografi – vi delar också ansvar. Arktis förändras. Isarna smälter, och nya farleder kan komma att öppnas. Ingen av våra nationer kan möta dessa utmaningar ensam. Vi behöver samarbeta, kanske mer än någonsin med tanke på det säkerhetspolitiska läge som vi befinner oss i. Genom samarbete kan vi bygga ett starkare och mer robust Arktis. Vi kan bygga en starkare beredskap. Vi behöver samarbeta i det stora men också i det lilla.

Jag är i Standing Committee of the Parliamentarians of the Arctic Region utsedd till särskild rapportör för Climate Change and Waste Management. Jag har en hang-up på sopor. Det kan tyckas som en liten sak, men det är någonting där vi alla kan bidra. Ett problem är att vi fortfarande har både arktiska och icke-arktiska länder som gräver ned sina sopor. Det är

inte hållbart. 80 procent av de sopor som kommer in på västkusten i Sverige kommer från andra länder. Det här skadar Arktis. Vi behöver alla göra bättre ifrån oss.

Jag vill be er om hjälp. Vi behöver nå ut bättre i de här frågorna, dels i våra egna länder, dels när vi möter kolleger från icke-arktiska länder. Vi behöver ta hand om våra sopor på ett bättre hållbart sätt. Det gäller både här på hemmaplan och i andra länder. Arktis är inte bara en plats på kartan. Det är vår gemensamma framtid.

138. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

HUVUDINLÄGG

Herr president! Statsråd och medlemmar av Nordiska rådet! Världen står i dag i brand. Ukraina strider för vår frihet. Unga runt om på jorden kräver fred och frihet i stora protester. Delar av Mellanöstern är helt slagna i spillror.

I Ungdomens nordiska råd har vi likt varje år haft session. Vi märker för varje år som går att de unga i Norden som engagerar sig för de här frågorna blir allt fler. Efterfrågan på samordning av det här på nordisk nivå blir också allt större. I dag finns det många olika verktyg vi kan ha som nordiska länder för att se till att världen blir en bättre plats.

I dag arbetar vi på många olika sätt med sanktioner. Men tyvärr gör vi inte det på ett tillräckligt effektivt sätt. En del av oss är medlemmar av EU, där sanktionsapparaten ibland kan ta alldeles för lång tid. Vi har länder som tyvärr spelar Ryssland i händerna och försenar sanktionerna. Vissa av de europeiska ländernas beroende av vissa varor har också försenat det här. Vi ser i dag ett allt större behov av att öka sanktionerna tillsammans med de länder i Norden som inte är med i EU för att kunna vara en snabbare del av hela sanktionsapparaten. Vi måste kunna ta ett ännu större ansvar för att få slut på krigen på ett sätt som inte trappar upp och som ser till att vi håller och respekterar vår världsordning. Därför vill vi lyfta upp frågan om att i framtida Helsingforsavtal och i framtida nordiskt samarbete ge möjligheten för Norden att införa egna sanktionspaket.

6. Försvarspolitisk debatt

29. oktober 2025

MØDELEDER: Ville Väyrynen

139. Pål Jonson

Sveriges försvarsminister

HUVUDINLÄGG

Herr president och ärade ledamöter av Nordiska rådet! Jag vill rikta ett varmt tack för inbjudan att delta i Nordiska rådets 77:e session. Jag uppskattade förmånen att vara ledamot i Nordiska rådet under sex år när jag var riksdagsledamot.

I egenskap av värdlandets försvarsminister kommer jag att redogöra för det arbete som nu bedrivs av det finska ordförandeskapet i Nordefco samt diskutera hur detta kommer att bidra till att stärka Nato och inte minst den norra flanken inom försvarsalliansen.

Det som just nu till stora delar driver och dimensionerar det nordiska försvarssamarbetet är de nya försvarsplaner som utvecklas inom Nato och de militära förmågekrav som kommer av dessa försvarsplaner. Därför är det naturligtvis mycket positivt att alla de nordiska länderna är samlade i samma militärkommando – det som heter JFC Norfolk – och att samtliga nordiska länder bidrar till Natos framskjutna närvaro i Finland, som brukar kallas FLF Finland.

Herr president! För två år sedan talade jag inför den här församlingen under Nordiska rådets session i Oslo. Då konstaterade jag att vi befann oss i en historisk tid för det nordiska försvarssamarbetet, och den tesen är fortsatt giltig. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har skapat ett enormt humanitärt lidande i Ukraina, men den har också kraftfullt försämrat den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt eget närområde. Vi har att förhålla oss till ett Ryssland som återkommande har visat sig villigt att ta stora politiska och militära risker. Det är också ett Ryssland som ofta agerar dolt och förnekbart i gråzonen mellan den totala freden och det totala kriget genom olika typer av hybridoperationer.

I Norden råder i allt väsentligt samsyn vad gäller Ryssland som det dimensionerade hotet. Vi har också svarat med eftertryck både organisatoriskt och resursmässigt. Finland och Sverige har som bekant anslutit sig till Nato. Danmark har övergett sitt förbehåll mot EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete. Vi har också sett ett närmande mellan Norge och Island och EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete.

Till detta, herr president, kommer att samtliga nordiska länder har ingått ett DCA-avtal med USA om fördjupade samarbetsformer. Detta avtal skapar bättre förutsättningar för att få stöd av USA i händelse av kris eller krig.

Samtliga nordiska länder har ambitiösa försvarsinvesteringsplaner för att nå Natos försvarsinvesteringsmål. Samtliga nordiska länder ligger också i topp när det gäller stöd till Ukraina.

Det finns alltså mycket som förenar de nordiska länderna i dessa dagar, herr president.

Norden utgör som bekant ett sammanhållet militärstrategiskt område. Våra länder är ömsesidigt beroende av försörjning av varor samt av tillgång till hamnar, infrastruktur och transportvägar. Detta faktum är centralt för det nordiska försvarssamarbetet. Vi är nu inte bara grannländer, utan vi är faktiskt också allierade. Det fastställs väldigt tydligt i den gemensamma vision för har för det nordiska samarbetet på försvarsområdet, som heter Nordefco 2030.

Ett nytt samförståndsavtal – ett MOU – har upprättats för att vi ska ha en vägkarta för implementeringen av visionen för Nordefco 2030.

Det nordiska samarbetet genomsyrar mycket av det försvarspolitiska samarbetet. De nordiska flygvapencheferna har utvecklat något som heter Nordic Airpower Concept. Man avser att förstärka förmågan att uppträda gemensamt med ett sammanhållet flygvapen genom gemensam planering, gemensam lägesbild och gemensam ledning. En nordisk division inom flygvapenområdet bestående av 13 officerare från de nordiska länderna har också etablerats i Bodö.

Vi i de nordiska länderna koordinerar i princip alltid vårt Ukrainastöd. Ett exempel på detta är den utbildningsinsats som de nordisk-baltiska länderna och Polen gör i södra Polen, där ukrainska brigader ska utbildas.

Även det nordiska materielsamarbetet har gått framåt. Inte minst vill jag lyfta fram ett av de strategiska partnerskapsavtalen, som på ammunitionsområdet kretsar väldigt mycket kring Nammo. Nyligen undertecknade vi också en avsiktsförklaring för att fördjupa samarbetet när det gäller obemannade system och drönare.

Som ni hör finns det många exempel på vårt fördjupade försvarssamarbete. Det nordiska försvarssamarbetet har aldrig varit så djupt som det är i dag, vilket ytterst har att göra med att vi inte längre är partner utan i stället är allierade inom Nato.

140. Krista Mikkonen, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Arvoisa presidentti, hyvä ministeri! Eilen kuulimme komission puheenjohtajan kertovan siitä, miten sähkön tarve kasvaa valtavasti. Voisi ajatella, että nyt käytämme kaikki ne mahdollisuudet, joilla voimme tuottaa kestävästi puhdasta sähköä. Meillä Pohjolassahan tähän on hyviä mahdollisuuksia. Kuitenkin ihmettelin kovasti, kun luin uutisen siitä, että Ruotsin puolustusvoimat on kieltänyt myöntämästä lupaa jopa 13 merituulivoimalalle Itämerelle.

Olisin kysynyt ministeriltä: Kun samanaikaisesti mikään muu Itämeren maa ei ole nähnyt ongelmaa merituulivoiman ja puolustuksen yhteensovittamisessa, miksi Ruotsi on päätynyt tällaiseen ratkaisuun? Samanaikaisesti monet Itämeren maat näkevät, että tämän valvonnan voi nimenomaan yhdistää merituulivoiman kanssa.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, bästa minister! I går hörde vi kommissionens ordförande berätta att behovet av el kommer att öka enormt. Man skulle tycka att vi nu borde utnyttja alla möjligheter att producera ren el på ett hållbart sätt. Vi i Norden har goda möjligheter till detta. Ändå blev jag mycket förvånad då jag läste att Sveriges försvarsmakt har nekat tillstånd för upp till 13 havsbaserade vindkraftverk i Östersjön.

Jag skulle vilja fråga ministern: Då inget annat land vid Östersjön har upplevt något problem med att samordna havsbaserad vindkraft med försvar, varför har då Sverige kommit fram till detta beslut? Samtidigt anser många Östersjöländer att denna övervakning väl kan kombineras just med havsbaserad vindkraft.

141. Pål Jonson

Sveriges försvarsminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Jag tackar ledamoten för frågan, som jag uppskattar. Vi har inga principiella problem med havsbaserad vindkraft, men det beror på var de havsbaserade vindkraftverken ligger. Skulle de ligga så att de vetter till exempel mot Kaliningrad kommer vi att säga nej på grund av de begränsningar som finns när det kommer både till luftburen sensor och till signalspaning med att kunna identifiera till exempel ballistiska robotar mot det svenska territoriet.

Så ja, det kan finnas havsbaserad vindkraft, och den här regeringen har också godkänt havsbaserad vindkraft på till exempel Västkusten och en del andra ställen. Men där det skymmer sikten för våra möjligheter att följa den ryska militära förmågan, inte minst på kryssningsrobotsidan, kan vi inte ha havsbaserad vindkraft.

142. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Tak, hr. præsident, og tak, minister. Som ministeren nævnte, foretages der i alle de nordiske lande nu store investeringer i forsvaret. En af anbefalingerne, som også har været der i nordisk sammenhæng, også i Stoltenbergrapporten osv., er, at vi i Norden, når vi investerer i forsvar, også har en slags omvendt dual use, så investeringer i forsvaret også er en sikring for det civile beredskab, eksempelvis miljøberedskabet, skibssikkerhed osv. Derfor er mit spørgsmål til den svenske minister: Hvordan koordineres det, at de investeringer, som der foretages nu, ikke bare sker i hast i militært materiel, men også er investeringer, som kan have et civilt endemål?

143. Pål Jonson

Sveriges försvarsminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Tack för frågan, som jag uppskattar! I Sverige har vi försökt få en bra koordinering mellan det civila försvaret och det militära försvaret, för annars kommer vi inte att få utväxling av de stora belopp som går till det militära försvaret. Därför har den här regeringen också en speciell minister för civilt försvar, som faktiskt sitter vägg i vägg med mitt eget rum på Försvarsdepartementet. Vi har också samlat det civila och det militära försvaret under samma departement.

När det gäller den procentuella ökningen ökar vi faktiskt mer på det civila försvaret än på det militära försvaret, men det kommer naturligtvis också efter årtionden av underinvesteringar. När det kommer till att använda de stora summor som nu tillförs det militära försvaret är jag inte orolig, för där har vi en plan. Det är Natos militära förmågeomsättningar, som gör att alla allierade nu kommer att behöva koordinera sina upphandlingar och sin militära förmågeuppbyggnad för att kunna leva upp till och se till att Natos nya försvarsplaner blir genomförbara.

144. Bryndís Haraldsdóttir

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Ég þakka ráðherranum fyrir ræðuna og tek undir svo margt sem hann sagði og mikilvægi þess að við vinnum saman, öll Norðurlöndin. Við höfum líka séð varnarsamstarfið við Grænland og Færeyjar og mikilvægi þess að ráðherrarnir séu í þéttu og góðu samstarfi. Ég sá frétt um það nýverið að Noregur, Svíþjóð, Danmörk og Finnland hefðu verið að undirrita

samkomulag varðandi dróna, bæði um innkaup og þjálfun, ef ég skil það rétt. Þá spyr ég: Af hverju er Ísland ekki með í því samstarfi?

Skandinavisk oversættelse

Jag tackar ministern för anförandet och ställer mig bakom mycket av det som blev sagt och hur viktigt det är att vi samarbetar, alla de nordiska länderna. Vi är också varse försvarssamarbetet med Grönland och Färöarna och vikten av att ministrarna har ett nära och bra samarbete. Jag såg för en kort tid sedan en nyhet om Norges, Sveriges, Danmarks och Finlands undertecknande av en överenskommelse om drönare, både köp av och träning med sådana, om jag har förstått rätt. Då är min fråga följande: Varför är Island inte en del av det samarbetet?

145. Pål Jonson

Sveriges försvarsminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Det kan ha att göra med att Island i dag har begränsade militära resurser och därmed kanske inte har identifierat ett behov. Jag kan inte uttala mig om det. Island är alltid välkommet till allt försvarssamarbete som vi har. Jag vill verkligen lyfta fram det viktiga försvarssamarbete som Island har gjort både genom att ingå i det som heter FLF Finland och genom de viktiga insatser som ni gör, inte minst på minröjningsområdet tillsammans med Litauen, där ni leder koalitionen. Men det handlar också om de sjukvårdsinsatser som ni har gjort för Ukraina.

Island är som alltid välkommet, och jag känner faktiskt inte till skälet till att man från isländsk sida den här gången valde att inte vara med på drönarupphandlingen. Men det kan handla om något militärt förmågekrav som inte träffar Island men som träffar de andra nordiska länderna.

146. Lars Püss

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Herr president! När jag medverkade i översynen av Helsingforsavtalet var en av de saker jag drev på för att vi skulle öppna upp för både försvars- och säkerhetspolitik i Nordiska rådet. Det totala paradigmskiftet hade redan inletts, för både Finland och Sverige hade ansökt om medlemskap i Nato. Norden skulle för första gången sedan 1523 få en gemensam försvars- och säkerhetspolitik.

I helgen fattade Moderaterna på sin partistämma ett antal inriktningsbeslut om vår framtida politik. En sak som genomsyrade mycket av de besluten var att vi skulle ha ett nordiskt perspektiv, framför allt inom säkerhetspolitiken. Vi vill driva på för ett starkare nordiskt samarbete inom försvar och säkerhet.

Det kanske tydligaste beslut som är fattat sedan Sveriges Natointräde ur ett nordiskt perspektiv är att vi har tagit på oss ansvaret för att leda FLF Finland, alltså de framskjutna förband som ska förläggas till norra Finland. Med anledning av det skulle jag vilja fråga försvarsministern: Hur är statusen just nu? Hur långt har vi kommit i förberedelserna?

147. Pål Jonson

Sveriges försvarsminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Tack till ledamoten för frågan! FLF Finland är ett stort och viktigt ansvar för Sverige. Sverige blir det nionde landet inom Nato som har ett ramverksansvar för Natos avskräcknings- och försvarsaktiviteter i ett annat land, nämligen Finland, som är värdland. Vi jobbar oerhört tätt mellan Sverige och Finland i tandem för detta. Jag är återigen väldigt glad för detta och för att vi har arbetat successivt för att alla nordiska länder ska bidra till FLF Finland. Då skapas synergier i Nordefco och synergier med Nordiska rådet.

Jag tror att FLF Finland kommer att bli en rätt viktig drivkraft för hur det nordiska försvarssamarbetet kommer att utvecklas, för det utgör ändå den yttre fronten gentemot Ryssland. I sak genomförs den första övningen nu under hösten. Nu ingår alla nordiska länder, men även Italien, som anmälde sig i förra veckan, tillsammans med Frankrike och Storbritannien. Arbetet går raskt framåt.

148. Heléne Björklund

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Ordförande! Tack till Sveriges försvarsminister! När jag nyligen var på Grönland mötte jag flera gånger en uppfattning som jag ska försöka sammanfatta så här: Ni säger att ni gör allt ni kan för att stötta Ukraina – det säger hela Norden. Men ändå pågår kriget i Ukraina, och människor dör varje dag. Vad ska ni då göra om det händer någonting på Grönland? Man syftade då alltså på USA:s hot.

Vad ska vi svara? Vad säger Sveriges försvarsminister? Jag är medveten om att det är Danmark som sköter försvaret, men vad säger Sveriges försvarsminister om detta?

149. Pål Jonson

Sveriges försvarsminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Jag tackar ledamoten och vice president Björklund för frågan! Jag kan säga två saker. Frågan kopplad till Grönland är en fråga för Danmark och för Grönland. Vi har varit glasklara: Vi står i full solidaritet på Danmarks sida. Omistligt är det så.

Jag vet också att det till exempel skedde en övning på Grönland nyligen med hemvärnet, som var där och diskuterade. Vi har återkommande inom ramen för Nordefco diskuterat inte minst Arktisfrågor men också Grönlandsfrågor. Vad kan vi då göra för att få hela försvarsalliansen att öka sin närvaro och sitt engagemang också i arktisk miljö? Det är en rätt intensiv diskussion och debatt bland de nordiska länderna.

Den sista frågan berör också vad vi gör med Ukrainastödet. Här är mitt tydliga budskap att de nordiska länderna leder men att fler i övriga Europa måste göra mer. Just nu vilar Ukrainastödet till stora delar på de nordisk-baltiska länderna, Tyskland och Nederländerna. Jag förväntar mig att fler länder ökar sina militära resurser.

150. Johan Andersson

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Herr president! Tack så mycket till Sveriges försvarsminister för redogörelsen! Försvarsministern redogjorde för det samarbete vi har i Norden när det gäller försvarsmateriel. Det är korrekt. Det går säkert att utveckla samarbetet ännu mer. Vi har en väldigt stark industri i Norden när det gäller försvarsmateriel. Vi vet också – även om inte alla tycker om det – att det med all sannolikhet kommer att krävas mycket materiel framgent under ganska lång tid framgent.

I Sverige har vi just i riksdagen antagit en försvarsmaterielstrateg som har tagits fram av regeringen. Vi är relativt nöjda med den, men vi har naturligtvis en del synpunkter. Jag kommer inte att gå in på det. Men en viktig fråga i Norden är hur ägarförhållanden och annat ser ut. I dag är det långt ifrån en avreglerad marknad när det gäller den delen. I Norge och Finland är det mer eller mindre statligt helägt. I Sverige har vi knappt inget som är statligt ägt.

Min fråga till försvarsministern är: Hur ser han långsiktigt på hur ägandet kan utvecklas i Sverige utifrån den icke avreglerade marknaden?

151. Pål Jonson

Sveriges försvarsminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Jag tackar Johan Andersson, som jag vet har ett djupt engagemang och djupa kunskaper när det kommer till försvarsindustrifrågor. När det gäller ägandeformen är jag inte helt säker på att den centrala frågan är just den, utan nu handlar det framför allt om produktionstakten. Huruvida det är privatägt eller statligt ägt tror jag inte är det centrala för att öka produktionstakten.

Det är ett par saker som vi behöver jobba med när det gäller försvarsindustrin. Vi behöver bryta kostnadskurvan, och vi behöver bryta tidskurvan. Om det ska vara statligt eller privat ägt kan man alltid diskutera och debattera. Det finns lite olika dimensioner. En del har 50 procent statligt ägande, som jag tror att Kongsberg och Nammo ligger på, medan andra har det som heter golden share.

Det viktiga är framför allt rådigheten, och den vågar jag påstå finns också i den svenska försvarsindustrin. Det är ISP som utfärdar tillverkningstillstånd, och då måste man ha en svensk vd. För att få ett tillverkningstillstånd av ISP för att producera försvarsmateriel måste man också ha svenska representanter i styrelsen. Jag tror att detta är de centrala frågorna.

152. Tor André Johnsen

Uden partitilknytning

REPLIK

Godt luftvern er avgjørende viktig. Det ser vi nå i krigen i Ukraina, og vi ser det i Israel, hvor bombene hagler ned fra både Russland, Iran, Hamas, Hizbollah, houthiene og alle aktørene

der. Hadde de ikke hatt et godt luftvern, hadde de ikke kunnet beskytte befolkningens liv og helse.

Finland kommer nå til å anskaffe David's Sling. Det er et av verdens beste luftvernsystemer. Iron Dome, som Israel har, har vist seg å fungere veldig bra. Har svenske myndigheter sett på muligheten for kanskje også å kunne kjøpe David's Sling, for nettopp å få et bedre og lagdelt luftvern – og eventuelt da et felles innkjøp, siden nå både Finland og Sverige, og også Norge, er medlemmer av NATO? Vurderer ministeren det, og er det noe det kunne vært aktuelt å se på?

153. Pål Jonsson

Sveriges försvarsminister

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Tack, ledamoten, för frågan!

Vi gör historiska satsningar på just luftvärnsområdet. Det är hög tid eftersom det är eftersatt. En observation från kriget i Ukraina är att ryssarna har blivit mycket bättre på precision och framför allt på volym i produktion av långräckviddiga förmågor.

Jag ska passa mig för att gå in i enskilda materielärenden; där ska man nog ha råd och bedömning från professionen, det vill säga FMV och Försvarsmakten. Det jag kan säga är att vi under de senaste månaderna i Sverige har fattat beslut om 13,5 miljarder på luftvärnsområdet. Vi har skaffat det som heter brigadluftvärn genom IRIS-T SLM. Vi har gjort ett stort antidrönarpaket med ett system som heter Loke, som också har telekrigsförmåga, för 3,5 miljarder. Vi har tillsammans med fyra andra länder också upphandlat 1 000 Patriotrobotar.

Det sker alltså en stor uppbyggnad av luftvärnet i Sverige, och vi är alltid öppna för olika typer av nordisk koordinering också på detta område.

154. Sirið Stenberg

Udenrigs- og erhvervsminister

HOVEDINDLÆG

Kære nordiske venner. Verden omkring os forandrer sig hurtigere, end vi havde troet muligt. Nye trusler opstår, både militære, teknologiske og klimarelaterede. For lande som vores er der kun én vej frem. Vi må stå sammen – sammen i Norden, sammen i alliancer og sammen i værdier. I Færøerne tager vi vores rolle i dette fællesskab alvorligt. Lagtinget har vedtaget en national sikkerhedspolitik. Den lægger op til aktiv deltagelse i forsvarspolitiske initiativer. Vores placering midt i Nordatlantens G-I-F-UK Gap betyder, at vi er et naturligt led i det nordatlantiske sikkerhedskit, og at vi har et særligt ansvar for overvågning, understøttelse, kommunikation og maritim sikkerhed.

Vi arbejder meget målrettet på at styrke vores beredskab og resiliens. Det handler ikke kun om radar og overvågning, men også om robust infrastruktur, moderne cyberlovgivning, forsyningssikkerhed og evne til at modstå pres, uanset om det kommer fra natur, teknologi eller mennesker. Vi må kunne imødegå hybride trusler, hvor misinformation, cyberangreb og økonomisk pres kan bruges som våben mod vores samfund.

Sikkerhed handler ikke kun om militære forhold og styrke. Det handler også om, hvordan vi kommunikerer vores værdier og beslutninger tydeligt og samstemt. Det handler om at stå fast på folkeretten og international lov, om at værne om demokratiet og om at møde de udfordringer med en bred og helhedsorienteret tilgang, og det handler også om at gøre, hvad vi kan, for at skabe fred.

NATO er og bliver vores definerede sikkerhedspolitiske ramme. Færøerne bidrager gennem vores strategiske placering. Vi støtter aktivt op om deltagelse i NATO's øvelser i Nordatlanten, som samtidig styrker vores beredskab og evne til at reagere hurtigt og effektivt. For os er det et spørgsmål om ansvar og solidaritet. Jeg er derfor særlig glad for, at de arktiske allierede er i tæt og løbende dialog om regionens sikkerhed og om NATO's afgørende rolle i denne forbindelse.

Vi ved, at troværdig afskrækkelse er afgørende for stabiliteten og et kerneprincip i NATO. Det kræver, at vi både har evne og vilje til at forsvare vores værdier og til at støtte dem, der kæmper for de samme værdier. Derfor står vi også skulder ved skulder med Ukraine, og vi støtter dem fuldt ud.

Færøerne er overbeviste om, at vores styrke ligger i fællesskabet. Når vi står sammen som nordiske lande, som NATO-allierede og som venner, kan vi ikke blot reagere på forandringer i verden, men vi kan være med til at forme dem. Tak.

155. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Tack president! På presidiets vägnar vill jag börja med att tacka försvarsministrarna för redogörelsen. Fortsatt starkt stöd till Ukraina är avgörande för vår gemensamma säkerhet. Vi lever i osäkra tiden, men Norden, Europa och västvärlden står enade, och hela Norden är nu med i Nato. Nu gäller det att omvandla ord till handling. Våra försvarsmakter måste samarbeta tätare och kontakterna stärkas på alla nivåer. Samarbete med de baltiska länderna och andra allierade är en självklarhet. Ett mer integrerat nordiskt försvar är avgörande både för att möta Rysslands aggression i Ukraina och för att hantera framtida kriser tillsammans.

Norden har stor strategisk betydelse vid Arktis, Nordatlanten och Östersjön, och ett starkt nordiskt försvar bidrar till stabilitet och stärker den europeiska och transatlantiska säkerheten.

Invånare i Norden vill också se mer samarbete inom försvar och säkerhet, vilket flera undersökningar visar. Nordiska rådet har länge drivit på detta även inom civil beredskap och fredsarbete. Vi ska fungera som forum för parlamentarisk dialog, bidra med expertis och stärka samarbetet, bland annat genom Nordefcos rundabordssamtal. Vi står också bakom idén om en nordisk försvars- och säkerhetskommission med gemensamma mandat och parlamentarisk förankring. – Tack.

156. Dagbjört Hákonardóttir

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Forseti. Kollegar. Stundum fæ ég þá spurningu hvort það sé ekki erfitt að vera jafnaðarmaður þegar allt snýst um öryggis- og varnarmál, að ég tali nú ekki um þegar þú kemur frá Íslandi sem á ekki einu sinni her. Ég segi nei. Við höfum alltaf talað fyrir grundvallaröryggi fólks og það er ekki erfitt að taka afstöðu með því að við förum í okkar baráttur í formi gilda sem sameina okkur á Norðurlöndunum. Þó að við sjáum ekki alltaf hlutina eins í ríkisfjármálunum þá sameinumst við öll hérna um gildin okkar, vegna þess að við eigum í nýju stríði. Við eigum í menningarstríði sem herjar á unga fólkið okkar, sem herjar á gamla fólkið okkar, sem herjar á okkur öll, þar sem innflutt umræða og ótti og usli virðist fá að ráða okkur. Þess vegna vil ég hvetja varnarmálaráðherra og þau sem sinna varnarmálum til að gleyma því aldrei að upplýsingaóreiða, usli og ósamstiga einstaklingar í pólitíkinni eru að verða raunveruleg ógn við öryggi og það samfélag sem við þekkjum.

Hér hefur verið sagt að við styðjum við Úkraínu og við erum öll sammála því, en eitt gleymist gjarnan í þeirri umræðu. Úkraína hefur horft á eftir a.m.k. 19.500 börnum sem eru týnd í klóm Rússa, börnum sem þarf að fylgjast með og sækja og hefur Ísland, í góðu samstarfi við Norðurlönd og aðrar Evrópuþjóðir, talað fyrir því að hjálpa Úkraínu við að gera það. Þetta kostar en í stóra samhengi hlutanna kostar þetta tiltölulega lítið samanborið við þau vopn sem við þurfum að festa kaup á og þetta skiptir ekki minna máli.

Ég vil kalla eftir því að fólk finni til ábyrgðar á því að fjármagna þetta verkefni til fulls vegna þess að ef við sækjum þessi börn á þeim hraða sem hefur verið gert munum við aldrei ná árangri. Við verðum að standa saman sem Norðurlönd vegna þess að hvernig getum við stutt Úkraínu betur en nákvæmlega með þessum hætti? — Takk.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Kollegor! Jag får ibland frågan om det inte är svårt att vara socialdemokrat när alla debatter handlar om säkerhets- och försvarsfrågor, för att inte tala om när man kommer från ett land som Island som inte ens har en armé. Jag svarar Nej. Vi har alltid argumenterat för människors grundläggande säkerhet, och det är inte svårt att ställa sig bakom att vi tar upp kampen om att försvara de värderingar som enar oss i Norden. Även om vi inte alltid tycker lika om de statliga finanserna så enas vi alla här inne om våra värderingar, eftersom vi nu utkämpar ett nytt krig. Vi utkämpar ett kulturellt krig mot det som hotar våra unga, som hotar våra gamla, som hotar oss alla, där en importerad diskussion, rädsla och kaos verkar tillåtas styra oss. Jag uppmanar därför försvarsminstrarna och alla som arbetar med försvar att aldrig glömma bort att desinformation, kaos och politiker med motstridiga åsikter nu börjar utgöra ett reellt hot mot säkerheten och det samhälle som vi har lärt känna.

Det har sagts här att vi stöder Ukraina, och det är vi alla eniga om, men det finns en sak som ofta glöms bort i sammanhanget . Ukraina har tvingats se åtminstone 19 500 barn kidnappas av Ryssarna, barn som måste följas upp och hämtas, och Island har i samarbete med övriga Norden och andra länder i Europa verkat för att Ukraina får hjälp med detta. Det kostar pengar, men sett i ett större sammanhang är kostnaderna små jämfört med alla vapen som vi blir tvungna att köpa, och detta är inte mindre viktigt.

Jag efterlyser att folk känner sig ansvariga för att fullt ut finansiera denna insats, därför att om vi hämtar hem barn med nuvarande tempo kommer vi aldrig att lyckas. Vi måste hålla

ihop som ett enat Norden, för hur kan vi ge ett bra stöd till Ukraina om inte precis på det här sättet? — Tack!

157. Justus Hansen

Midtergruppen

INDLÆG

Mange tak for det. Kære kolleager, det nordiske forsvars- og sikkerhedssamarbejde er et stærkt bevis på, hvad vi kan, når vi bygger på tillid, fælles værdier og en klar vilje til at handle sammen. I en tid, hvor sikkerhed ikke længere tages for givet, viser vi i Norden, at samarbejde er vores stærkeste kort. Vi støtter hinanden, både i ord og i handling. Vi træner sammen, vi deler erfaringer, vi deler familier, vi deler kultur, vi deler ideologier, og vi foretager fælles indkøb, så vi bruger vores ressourcer klogt. Når der er brug for fælles indsats som ved EU-topmødet i Danmark, står vi side om side for at sikre tryghed og stabilitet.

Men vi må også tænke sikkerhed i en bredere forstand. I dag handler det ikke kun om forsvar. Det handler også om robusthed, energi, digital sammenhæng og kritisk infrastruktur. Danmark og Grønland har for nylig påbegyndt en samtale om forsvarsinvesteringer. Her indgår bl.a. etableringen af et nyt søkabel. Det er et konkret tiltag til, hvordan vi kan beskytte vores forbindelser og styrke robustheden.

Her ser jeg også et nordisk potentiale. Vi bør fortsætte ad den vej – tænke større, tænke mere strategisk og tænke sammen. For vores styrke ligger ikke kun i at stå alene, men i at handle sammen som et nyt Norden, der tager ansvar for egen sikkerhed og bidrager aktivt til den europæiske og globale stabilitet. Når vi investerer i hinanden, investerer vi i et stærkere Norden, et sikrere Norden og et samlet Norden, der står fast, også når verden vakler. Mange tak.

158. Ann-Christine Frohm

Nordisk Frihed

INLÄGG

Herr president! Vi befinner oss i en tid av starka säkerhetspolitiska spänningar. Som Sveriges statsminister uttrycker det: Vi befinner oss inte i krig, men inte heller i fred. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina är brutal, och krigföringen bryter mot alla folkrättsliga regler. Säkerhetssituationen har försämrats dramatiskt, och relationerna med Ryssland har förändrats fundamentalt.

Nordiska rådet har länge varit en drivkraft i det utrikes-, försvars och säkerhetspolitiska samarbetet och har enhälligt antagit en rekommendation om att tillsätta en nordisk försvars- och säkerhetskommission, vilket även behandlats i politisk dialog i Oslo. Detta stöds också av Sveriges riksdag. Nordisk frihet står bakom inrättandet av en sådan kommission, givet det tydliga parlamentariska stödet.

159. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Hr. præsident! Når folkeretten eller international ret eroderer og brydes ned, så sætter krigsmagten og våbenmagten ind, og når uløste konflikter indkapsler de konflikter, som beror på den pågående imperialisme i verden, eksploderer, så sætter krigsmagten jo også ind og eroderer folkeretten.

Forsvarspolitik er desværre på grund af Ruslands angreb på Ukraine og Israels folkeretsbrud i Mellemøsten kommet på dagsordenen alle steder, også i Norden. Men vi er jo faktisk ikke uforberedte på, at forsvars- og sikkerhedspolitikken nu også handler om alt i nordisk samarbejde. Nordisk Råd har jo forberedt det, før disse store konflikter brød ud, med Stoltenbergrapporten fra 2013 og med den opfølgende Bjarnasonrapport fra 2020. Og hvad er det egentlig, de siger? De siger, at nordisk forsvars- og sikkerhedspolitik må have et civilt grundlag, bygge på folkeretten, at de investeringer, som foretages, også skal handle om miljøsikkerhed, skibskatastrofer, civilsikkerhed som helhed og sikre kritisk infrastruktur osv. Vi skal i al fald begynde nu, hvor alle nordiske lande investerer i forsvarspolitik.

Så anbefaler disse rapporter også, at Norden har et særligt ansvar for Arktis og Nordatlanten sammen med de arktiske allierede som Canada, USA og Storbritannien. Dette bør vi også følge, men det, som vi ser, er jo egentlig, at nu bruges forsvars- og sikkerhedspolitikken også til at gå imod folkeretten. Det, at Finland vil opsige internationale traktater om landminer, det, at Danmark taler om investeringer i angrebsvåben, er efter vor mening i Nordisk Grøn Venstre helt imod den nordiske forsvars- og sikkerhedspolitiske idé. Så vi må ikke miste demokratiet og folkeretten, når vi nu sætter forsvars- og sikkerhedspolitikken øverst. Det må fremdeles være det nordiske grundlag. Tak, hr. præsident.

160. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

INLÄGG

Herr president! Medlemmar av Nordiska rådet! Vi här i Norden delar mer än bara värderingar och historia. Vi delar också mycket av vårt geografiska öde. Just nu genomgår världen väldigt stora klimatförändringar. I Arktis sker de i rasande takt. Isarna smälter, och det som en gång var en frusen barriär håller på att bli ett öppet hav. Det här har öppnat för nya handelsvägar och enorma naturresurser. Men det öppnar också en ny front för geopolitisk maktkamp.

Vi har alla sett samma sak. Vi ser ett aggressivt Ryssland som militariserar sina baser och ser Arktis som en viktig strategisk del av sin stora strategi. Vi ser ett Kina som trots sitt avstånd till Arktis kallar sig en närarktisk stat och i dag bygger ut sin verksamhet i Arktis, bland annat genom att etablera så kallade forskningscenter. Arktis är inte längre en avlägsen bit is utan håller på att bli en av världens viktigaste strategiska knutpunkter. Och den ligger precis vid vår tröskel.

I årtionden har vi hanterat säkerhetspolitiken på olika sätt. Men i och med Finlands och Sveriges inträde i Nato och den potentiella revideringen av Helsingforsavtalet måste Norden

stå mer samlat. Det här ger oss en historisk möjlighet att på riktigt ta tag i de säkerhetsrisker som finns i Arktis och gemensamt ta ansvar för Arktis för att på så sätt också säkra Europa. Vi måste stå enade, och vi måste göra det här på ett sätt som också skyddar befolkningen i det närarktiska området.

161. Ville Väyrynen, Finland

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

Kiitos mielenkiintoisesta keskustelusta. Puheenvuoropyyntöjä ei näyttäisi enää olevan.

Voiko Pohjoismaiden neuvosto hyväksyä, että puolustusministerien selonteko merkitään pöytäkirjaan? — Ilmeisesti voidaan.

Hyväksytään.

Näin ollen katsotaan asiakohta 6 puolustusministerien selonteosta loppuun käsitellyksi.

Skandinavisk oversættelse

Tack för en intressant debatt. Det verkar inte finnas fler som bett om ordet.

Kan Nordiska rådet godkänna att försvarsministrarnas redogörelse antecknas till protokollet? – Det verkar så.

Godkänt.

Därmed anses punkt 6 om försvarsministrarnas redogörelse vara slutbehandlad.

7. Parlamentarisk gästtalare

29. oktober 2025

MØDELEDER: Kim Berg

162. Kim Berg, Finland

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Vi går nu över till punkt 7: Parlamentariska gästtalare. Under denna punkt kommer vi att ta del av två anföranden av två prominenta gäster. Vi är mycket glada att ha Polens talman Szymon Hołownia på plats här i Stockholm i dag som gästtalare. Men innan vi ger honom plats i talarstolen ska vi lyssna till Ukrainas talman. Vår första gäst har dessvärre inte möjlighet att delta på plats. Istället får vi i dag ta del av ett digitalt anförande av Ukrainas talman, the Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine, Ruslan Stefanchuk. Vi riktar ett stort tack och varma hälsningar till våra vänner i Ukraina.

163. Ruslan Stefanchuk, Ukraine

Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine

HOVEDINDLÆG

Dear Chairman of the Northern Council, Madam President, dear ladies and gentlemen, dear friends!

It is a great honour for me to address you today, representatives of nations that are models of democracy, dignity and unwavering solidarity with Ukraine. From the first day of Russia's full-scale invasion, your support has been visible: political, military, financial and humanitarian. Allow me to express my sincere gratitude on behalf of the Verkhovna Rada of Ukraine and the Ukrainians.

We are deeply grateful to the Nordic countries, Sweden, Denmark, Norway, Finland and Iceland. We highly appreciate Sweden's 20th aid package, which includes support for Ukraine's defence industry. We thank Denmark for the "Danish Model" of joint production of weapons in Ukraine and Europe. We value Norway's Nansen Programme. We are grateful to Finland for the creation of the Finnish–Ukrainian investment instrument, and to Iceland for logistic and humanitarian support. You stand by us during the most difficult time. You stand by us today. Your assistance is not only about numbers in aid packages – it means thousands of saved lives and protected cities.

Today, Kremlin has turned winter into a weapon, striking energy facilities, trying to leave Ukrainians without heat, light and water. This is not a military strategy – it is terror against civilians. Ukraine needs more weapons and stable, long-term production and supply programmes. The only way to stop this war is to make it costly for Russia … [*Kort avbrott i videoförbindelsen*], target all sectors of the Russian economy. They should be global, synchronised and without loopholes. We expect that the Special Tribunal for the Crime of

Aggression will start its work in 2026. Russia must compensate for the destruction it has caused.

Frozen Russian assets must be used as well. We support the creation of an international compensation mechanism. This would be a fair and strong signal: no one can wage war without consequences.

Our strategic goal is to create a new security architecture that will make it impossible for aggression to occur again. Ukraine requests reliable international legal security guarantees. NATO membership is the best way forward. We always see Ukraine's integration into the European Union as part of this joint security system. Ukraine continues its reforms even under fire, so we hope to open the first negotiation cluster as soon as possible.

Dear friends, we should stay united. Together, we should protect our values in the future. We should stop the evil that should be punished. Only that way we will restore justice and secure a peace that is both fair and lasting.

At the end, let me invite you to take part in the 4th parliamentary summit of the International Crimea Platform, which will be held in November in Stockholm, to show our unity, to show our determination, and to show our invincibility.

Glory to Ukraine!

Skandinavisk oversættelse

Kära ordförande för Nordiska rådet, fru ordförande, mina damer och herrar, kära vänner!

Det är en stor ära att i dag få tala till er, ledamöter för nationer som utgör föredömen för demokrati, värdighet och en orubblig solidaritet med Ukraina. Sedan den första dagen av Rysslands fullskaliga invasion har ert stöd varit tydligt: politiskt, militärt, finansiellt och humanitärt. Tillåt mig att uttrycka min uppriktiga tacksamhet på Verkhovna Radas och det ukrainska folkets vägnar.

Vi är djupt tacksamma till de nordiska länderna – Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island. Vi uppskattar stort Sveriges tjugonde stödpaket, som omfattar stöd till Ukrainas försvarsindustri. Vi tackar Danmark för den "danska modellen" för gemensam vapenproduktion i Ukraina och Europa. Vi värdesätter Norges Nansen-program. Vi är tacksamma till Finland som skapat ett finländsk-ukrainskt investeringsinstrument och till Island för logistiskt och humanitärt stöd. Ni stödjer oss i den svåraste av tider. Ni stödjer oss i dag. Ert stöd handlar inte bara om siffror i stödpaket – det handlar om tusentals räddade liv och städer som fått skydd.

Kreml har gjort vintern till ett vapen, genom att slå till mot energianläggningar och försöka lämna ukrainarna utan värme, ljus och vatten. Detta är ingen militär strategi – det är terror mot civilbefolkningen. Ukraina behöver fler vapen och stabila, långsiktiga produktions- och leveransprogram. Det enda sättet att få slut på detta krig är att göra det dyrt för Ryssland … [*Kort avbrott i videoförbindelsen*] sikte på alla sektorer av den ryska ekonomin. De bör vara globala, synkroniserade och utan kryphål. Vi förväntar oss att den särskilda domstolen för aggressionsbrott ska inleda sitt arbete 2026. Ryssland måste kompensera den förstörelse det har orsakat.

Frysta ryska tillgångar måste också användas. Vi stödjer inrättandet av en internationell kompensationsmekanism. Detta vore en rättvis och stark signal: Ingen kan föra krig utan konsekvenser.

Vårt strategiska mål är att skapa en ny säkerhetsarkitektur som omöjliggör upprepade aggressioner. Ukraina begär tillförlitliga internationella juridiska säkerhetsgarantier. Ett Natomedlemskap är den bästa vägen framåt. Vi ser Ukrainas integration i Europeiska unionen som en del av detta gemensamma säkerhetssystem. Ukraina fortsätter med sitt reformarbete också under angrepp, så vi hoppas kunna öppna de första förhandlingskapitlen så snart som möjligt.

Kära vänner, vi måste förbli enade. Vi måste tillsammans värna om våra värderingar i framtiden. Vi måste stoppa den ondska som bör straffas. Endast på så sätt kan vi återställa rättvisan och säkra en fred som är både rättvis och varaktig.

Avslutningsvis vill jag bjuda in er till den internationella Krimplattformens fjärde parlamentariska toppmöte, som kommer att hållas i november i Stockholm, för att visa vår enighet, vår beslutsamhet och vår okuvlighet.

Ära åt Ukraina!

164. Kim Berg, Finland

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Vi tackar för detta bidrag till dagordningspunkten.

Jag har nu den stora äran att välkomna Polens talman, Mr Szymon Hołownia, Marshal of the Sejm of the Republic of Poland.

Poland is an incredibly important partner for both the Nordic countries and the border, European security and defence landscape. We are honoured that you are here, Mr Szymon Hołownia.

Szymon Hołownia, varmt välkommen till Nordiska rådets 77:e session. Du har 10 minuter för ditt tal... 15 minuter, 15 minutes. We gave you 5 minutes more time.

Därefter går vi vidare till debatten, där det är en minut som gäller för repliker. Det är inte möjligt att begära inlägg på denna dagordningspunkt. Varsågod, ordet är ditt, welcome.

165. Szymon Holownia, Polen

Marshal of the Sejm of the Republic of Polen

HOVEDINDLÆG

Thank you so much, all honourable speakers, all members of the Nordic Council, all members of national parliaments – dear colleagues, dear Andreas Norlén, who invited me here. I actually received a copy of his very famous book on tomatoes. I hope that next year I will be invited to the ceremony for the Nobel Prize in Literature, and that I will see you there. [Andreas Norlén: Maybe you can write to the Swedish Academy about this!] – Okay, let's do it together! There will be a strong endorsement for his candidacy from the Polish side.

Ladies and gentlemen, thank you so much for inviting me to your gathering, to your meeting. It is very important for me as a member of the Polish Parliament, as the Speaker of the Polish Parliament, as the representative of the Polish government, the Republic of Poland

and Polish people, that we once again can show that not only are we neighbours, we are indeed friends.

It was absolutely amazing for me to take part in your Nordic gala yesterday. I hope that you were all there to experience the beautiful sounds and visions of Nordic culture. I was especially delighted and really touched, to the depth of my heart, when I heard Roxette playing on stage. I do not actually belong to the ABBA generation, I am much more of the Roxette generation. When I thought of how to start my speech today, I tried to find an appropriate song from the Roxette catalogue. I thought of "It Must Have Been Love", but then there is the passage of "But it's over now". I hope that it is not over. I also thought of "Joyride". It used to be a joyride for all of us, for decades, but no longer. Maybe "Listen To Your Heart" would be good and would work. I think "Listen To Your Heart" should be the one thing we should concentrate on during this very demanding and challenging time.

As you know, the whole of Europe and the West were living on a dividend of peace for decades. We tried to make our societies and our countries wealthier. There was peace. We disarmed ourselves. We tried to concentrate on cooperation, on economy. It was maybe not a happy-go-lucky situation and era, but we forgot that there is, of course, a sense and a logic in thinking that profit is something very important when you are trying to build a community. It was a bit like after World War II, when the European Union started, with the absolutely fantastic idea of Robert Schuman and others who thought to themselves: Let people do business, let us make them work together, like Germany and France; let them join forces so that they will not be able to put weapons in their hands.

But we forgot about one very important thing. The determinating factor to the success of this idea of cooperation is values, not profits. We were all making profits then, but there was a part of this universe that had completely different values to those that we had, and that was a disaster. That is what happened – first in 2014 and then in 2022. With Russia, for instance, we were making business. We tried to civilise our relations, trying to keep them busy making business with us. We discovered that they do not share our fundamental values and that they can use the wealth and profit they make against us. It was the defining moment of a completely new era, not only in Europe, but also in geopolitics.

Look at what is going on right now, these last couple of years. We must thank the Ukrainian people for their heroism. They should be praised for what they are doing, for their resistance, for their consistency on the battlefield. The total defence model they are applying so successfully is something that should be copied all over the world. You have been to Ukraine. I have been to Ukraine. You know what I am talking about. Thank God that Ruslan Stefanchuk is still an advocate and a strong voice for this attitude regarding the challenges we face together

As for the current situation and cooperation, Putin is having the exact opposite of what he intended. He wants us to be divided. We are cooperating. He wants Europe to collapse. We are more European than ever. We are trying to fight for our common security in NATO and on other fields.

I will tell you where the problem is in my opinion. It is not on the level of defence industry cooperation, because we are doing the proper things. Right now, we have somehow resurrected the NATO idea in our European minds and hearts. Right now, we are remilitarising our continent. Right now, we are doing the things we should do, like Baltic Sentry and mutual air policing in our airspaces. We are cooperating, trying to find new ways to make joint ventures and build customer alliances in a very demanding and challenging defence industry market. We are doing proper things, but I daresay the main problem and the main challenges right now are somewhere else.

That is because Putin already knows he would not win this war, not even a battle, on the battlefield. The battlefield is completely different right now, due to our surveillance. We follow the clouds of drones. It now looks much like a Mad Max war in Ukraine, like a couple of guys on a golf cart, with clouds of drones, trying to capture one square metre or two square metres of Ukrainian soil. This is the reality of the war in Ukraine right now. There are, of course, all these missiles, all these drones trying to attack the heart of Ukraine, but the battlefield is completely different on the front.

Putin knows that the only war he can still win is the war inside our hearts and minds. This war is about provocations. This war is about destabilisation – from the inside, not the outside. He will, of course, still try to provoke us with drone intrusions into our airspace, like what happened in Poland in September. You have heard of it: 20 drones flew over critical infrastructure and landed on our soil. He will, of course, be trying still. It is an outrageous thing to weaponise migration and to put pressure on the Finnish, the Latvian, the Lithuanian and the Polish border. He will still try to make use of kinetic methods to provoke us in the Baltic Sea, trying to tear the cables, trying to destroy underwater infrastructure, our energy plants, our windmill farms. He will try to do so.

Much more important, however, is this cognitive war he is performing. In Poland, it has been going on for ten years on our internet. Imagine that during the very night when the intrusion of drones happened, the Russians started the biggest disinformation campaign on the Polish internet so far known to the government and the regulators. Tens of thousands of bots started their activity, mainly on Facebook, trying to persuade us that these were Ukrainian drones. They try to provoke us. They try to bring us into a war that is not ours.

Look at your political scene. It is the same in Poland. We are very polarised. Why? Because people are in fear after this polycrisis we faced during the last years: covid, migrational crisis, financial crisis, war in Ukraine-crisis, climate crisis. People are in a crisis mode, not in a hope mode. They are more in a crisis mode, in a fear mode. They start to feel fear when they look at the future, when they think about the children's future. There is a lot of fear in them. That is why they sometimes try to look for the simple answers to very complicated questions, and why they are following populists – from one side or another – who are giving them a very easy Band-Aid for every problem we can imagine: "We'll fix it like this, you know?"

This is a very dangerous thing. Right now, the sellers of fear are much more forward than we are. We are supposed to be sellers of hope, because hope always sells better than fear. Right now, us in European politics are still in a more reactive mode, because of what Putin is doing. We are trying to defend ourselves. We do not have a positive story, a positive vision, positive emotions that we can offer people. We can offer them a little less fear, but where is the hope in it? Where are we leading our people? Are we just the ones who want to defend them when the aggressor, the enemy, is at the door? Or do we have an idea that we can follow in common?

The most important thing for us politicians is not only taking part in the big sessions, but also taking care of our own Facebook or Twitter accounts. Every message we are sending could be a message awaited in Saint Petersburg, in Minsk, in Moscow. It will concern only local business, local things, but they are ready to burn up the emotions. They are ready to burn up the divisions amongst us. Of course we are all fair warriors, and we are all fighting for good things, every time – I have no doubt. I am the same. But think about it one more time when you are publishing something, when you are going to the media: Could it be something that they will make use of? They will try to burn up our society and make divisions. They will probably not be attacking us with missiles, not yet, but they can attack us from the inside, in our hearts, in our minds. And if they one day are able to disconnect us from the

cash machines, telephones or energy networks, there will be a collapse of one government after the other. We have to be more careful about what is going on on the inside.

What is the thing we can do together, when we know that this is one of the biggest challenges we, the parliaments, face? Governments will be accepting contracts, they will be making deals, they will be writing treaties. This is the work of the governments. What can we do, as parliamentarians – people who are in constant contact with the people because we are going to our constituencies and talking to real people in real time? Ministers, government people, are sometimes very focused on the things that they have to do in the government, in the ministries, but we are among the people. What is our responsibility? To build a community, not only inside our countries, and to look more closely for these neighbourhood alliances that we can build.

And of course, our Polish ambition is to be Southern Scandinavia, which is what our foreign minister reiterates from time to time. But hey – we are in the North, we are not only in the East! We are actually a Baltic state, because we are sharing the same Baltic Sea, and the common responsibility. We are here.

If we combine the GDP of all Nordic countries, or NB8 – the Nordic and Baltic countries and the 34 million people living there – it will be a force comparable to the economy of Russia. If you add 40 million Poles and our GDP, it will be 160% of the GDP of Russia. That is a great power we can make use of. Right now, we need more.

Yesterday, I said to my colleague speakers from the Nordic countries: Not a commonwealth. A commonwealth was an idea for the past decades. Right now, we need a community with a common mind, a common heart; I would say a community with a Nordic mind, or North minded – we can call it what we want – a community we try to establish in our hearts and our politics. I would call it Baltic, but of course I do not want Iceland or Greenland to be left out of this project. That is why I will still be concentrating on the North, maybe, rather than an alliance of Baltic minded countries.

I reiterate: Let us not try to think like a commonwealth. We are good at making this world wealthier in cooperation, but let us think about this common mind, this community of attitude we could have towards these wars. Poland can be a partner in it. You have your technology, you have your innovation, we have our market scale, we have our production, and we have our people ready to cooperate. We have our 43 billion euros of the national budget that we will be spending on defence – 4.8% of the GDP – and an additional 43 billion euros from the European Union mechanism, SAFE, which we co-created during our presidency.

To conclude: Ladies and gentlemen, I think that one of the most important things right now, in the lifespan of our generation, is to find answers, and not only to the question of how to build a submarine together – which is very important – or a new project of European tanks ready to work in a couple of years. I am pretty sure that we will fix it, because it is just obviously profitable for every part of the scene, for every actor. If it is profitable, we will do it. The economy will work, but there is something deeper. We should try to find ways to each other.

The tool we are using the most when it comes to cooperation is to do something cultural – a kind of a cultural exchange. That is very important, but we should go deeper. We are allies under a North Atlantic treaty, and we know what is written in Article 5. I hope that we will not, but maybe one day, we will be making the decision of whether we should fight for each other – whether we are ready to leave our homes and our loved ones and fight for each other: Swedish people for Polish people, Polish people for Estonian people, Estonian people

for Icelandic people. This is the important thing, and these are the stakes that are on the table right now. Before that happens – and I hope it will never happen – our task is to build a real community, not only a political one, and to try to keep our hearts and minds safe.

There is a saying that a compass needle always points north. It is not just a saying; it is physics. Let us apply these physics to ourselves and the world we are living in. Right now, the responsibility of our generation is much bigger, and the burden we are carrying on our shoulders is much heavier than it was for decades in a peaceful Europe and a peaceful world. It happened on our watch.

Where to go? The compass needle will give you the answer: Let us go north. Let us go to the Nordic countries. Let us go to countries like Poland. We are still here, ready to help you and ready to cooperate. I hope that there will be a new chapter of things we can do together, for the sake of our children and all the people we love and cherish the most. Putin will not win this war, because our hearts and minds are our biggest and most effective weapons against evil.

Skandinavisk oversættelse

Tack så mycket, alla ärade talare, alla medlemmar av Nordiska rådet, alla medlemmar av de nationella parlamenten – kära kollegor, kära Andreas Norlén, som bjöd in mig hit. Jag fick faktiskt ett exemplar av hans mycket berömda bok om tomater. Jag hoppas att jag nästa år blir inbjuden till Nobelprisutdelningen i litteratur och att vi ses där. [Andreas Norlén: Kanske kan du skriva till Svenska Akademien om detta!] – Okej, låt oss göra det tillsammans! Det kommer att finnas ett starkt stöd för hans kandidatur från polskt håll.

Mina damer och herrar, tack så mycket för att ni har bjudit in mig till er session. Det är mycket viktigt för mig som medlem av det polska parlamentet, som talman för det polska parlamentet, som representant för Polens regering, republiken Polen och det polska folket, att vi återigen kan visa att vi inte bara är grannar – vi är verkligen vänner.

Det var helt fantastiskt att få delta i er nordiska gala i går. Jag hoppas att ni alla var på plats och kunde uppleva den vackra nordiska kulturen i ljud och bild. Jag blev särskilt glad och verkligen berörd, ända in i hjärtat, när jag hörde Roxette spela på scenen. Jag tillhör egentligen inte ABBA-generationen – jag hör snarare till Roxette-generationen. När jag planerade det här talet försökte jag hitta en passande låt ur Roxettes katalog. Jag tänkte på "It Must Have Been Love", men där finns ju raden "but it's over now." Jag hoppas att det inte är över. Jag tänkte också på "Joyride". Det har varit en glädjefylld resa för oss alla, i årtiondens tid, men inte längre. Kanske "Listen To Your Heart" skulle passa. Jag tror att vi borde fokusera på "Listen To Your Heart" – lyssna till ditt hjärta – i dessa krävande och utmanande tider.

Som ni vet har hela Europa och västvärlden under årtionden levt på en fredsåterbäring. Vi försökte göra våra samhällen och länder rikare. Det rådde fred. Vi rustade ned. Vi försökte fokusera på samarbete, på ekonomi. Det var kanske inte en sorglös tid, men vi glömde att det finns en viss logik i tanken att vinst är mycket viktigt när man försöker bygga upp ett samhälle. Det liknade tiden efter andra världskriget, då Europeiska unionen grundades på den fantastiska idén av Robert Schuman med flera: Låt människor göra affärer, låt dem samarbeta – liksom Tyskland och Frankrike – så att de inte längre kan ta till vapen mot varandra

Men vi glömde en mycket viktig sak. Den avgörande framgångsfaktorn för denna idé om samarbete är värderingar – inte vinster. Vi gjorde alla vinst då, men det fanns en del av världen som hade helt andra värderingar än vi, och det ledde till en katastrof. Det är vad

som hände – först 2014 och sedan 2022. Med Ryssland, till exempel, gjorde vi affärer. Vi försökte göra våra relationer civiliserade, hålla dem sysselsatta med handel. Vi upptäckte att de inte delar våra grundläggande värderingar och att de kan använda de rikedomar och vinster de tjänar mot oss. Det blev ett avgörande ögonblick för en helt ny era – inte bara i Europa, utan också i geopolitiken.

Se på vad som händer just nu, vad som hänt de senaste åren. Vi måste tacka det ukrainska folket för deras hjältemod. De förtjänar beröm för vad de gör, för sitt motstånd, för sin uthållighet på slagfältet. Modellen för totalförsvar som de tillämpar så framgångsrikt är något som borde kopieras över hela världen. Ni har varit i Ukraina. Jag har varit i Ukraina. Ni vet vad jag talar om. Tack och lov är Ruslan Stefanchuk fortfarande en förespråkare och en stark röst för denna syn på våra gemensamma utmaningar.

Vad gäller det nuvarande läget och samarbetet har Putin fått raka motsatsen till vad han ville. Han vill att vi ska vara splittrade. Vi samarbetar. Han vill att Europa ska kollapsa. Vi är mer europeiska än någonsin. Vi försöker kämpa för vår gemensamma säkerhet inom Nato och på andra områden.

Jag ska berätta var problemet enligt min mening ligger. Det handlar inte om nivån på samarbete inom försvarsindustrin, för där gör vi rätt saker. Vi har återupplivat idén om Nato i våra europeiska sinnen och hjärtan. Vår världsdel rustar nu upp. Vi gör vad vi bör göra, såsom Baltic Sentry och den gemensamma övervakningen av våra luftrum. Vi samarbetar, söker nya sätt att skapa gemensamma projekt och gemensam upphandling på en mycket krävande och utmanande försvarsmarknad. Vi gör rätt saker, men jag vågar påstå att de största problemen och utmaningarna just nu ligger någon annanstans.

Det är för att Putin redan vet att han inte kommer att vinna detta krig, inte ens ett slag, på slagfältet. Slagfältet ser helt annorlunda ut nu, tack vare vår övervakning. Vi följer svärmarna av drönare. Det liknar nu mest ett Mad Max-krig i Ukraina: några personer på en golfbil, med svärmar av drönare, som försöker erövra en eller två kvadratmeter ukrainsk mark. Sådan är verkligheten i kriget i Ukraina just nu. Visst finns det missiler, drönare som försöker angripa hjärtat av Ukraina, men slagfältet på frontlinjen är helt annorlunda.

Putin vet att det enda krig han fortfarande kan vinna är det krig som utkämpas i våra hjärtan och sinnen. Det är ett krig som handlar om provokationer. Ett krig om destabilisering – inifrån, inte utifrån. Han kommer förstås att fortsätta försöka provocera oss med drönarintrång i vårt luftrum, liksom det som hände i Polen i september. Ni har hört om det: 20 drönare flög över kritisk infrastruktur och landade på vår mark. Han kommer förstås att fortsätta försöka. Det är skandalöst att använda migration som vapen och sätta press på den finska, lettiska, litauiska och polska gränsen. Han kommer att försöka använda kinetiska metoder för att provocera oss i Östersjön – försöka slita loss kablar, förstöra undervattensinfrastruktur, våra energianläggningar, våra vindkraftsparker. Han kommer att försöka.

Mycket viktigare är dock det kognitiva krig han för. I Polen har det pågått i tio år på internet. Tänk er att under samma natt som drönarintrånget skedde, inledde ryssarna en desinformationskampanj på nätet i Polen, den största som regeringen och tillsynsmyndigheterna hittills sett. Tiotusentals bottar aktiverades, främst på Facebook, och försökte övertyga oss om att det var ukrainska drönare. De försöker provocera oss. De försöker dra in oss i ett krig som inte är vårt.

Titta på er politiska scen. Det är likadant i Polen. Vi är mycket polariserade. Varför? För att människor är rädda efter kriserna vi har upplevt de senaste åren: covid, migrationskrisen, finanskrisen, kriget i Ukraina, klimatkrisen. Människor är inställda på kris, inte hopp. De är mer inställda på kris, på rädsla. De börjar känna oro när de tänker på framtiden, på sina

barns framtid. Det har mycket rädsla inom sig. Därför söker de ibland enkla svar på mycket komplexa frågor, och därför följer de populister – på den ena sidan eller den andra – som erbjuder enkla lösningar på varje tänkbart problem: "Vi fixar det så här, vet du?"

Det här är mycket farligt. Just nu ligger de som säljer rädsla steget före oss. Vi borde sälja hopp, för hopp säljer alltid bättre än rädsla. Men just nu är vi europeiska politiker fortfarande i ett reaktivt läge, på grund av vad Putin gör. Vi försöker försvara oss. Vi har ingen positiv berättelse, ingen positiv vision, inga positiva känslor att erbjuda människor. Vi kan erbjuda dem lite mindre rädsla – men var finns hoppet i det? Vart leder vi våra medborgare? Är vi bara de som vill försvara dem när angriparen redan står vid dörren? Eller har vi en gemensam idé att följa?

Det viktigaste för oss politiker är inte bara att delta i stora sessioner, utan också att ta hand om våra egna Facebook- eller Twitterkonton. Varje signal vi sänder ut kan vara något som Sankt Petersburg, Minsk eller Moskva väntar på. Det handlar om lokala frågor, men de är redo att sätta våra känslor i brand. De är redo att öka splittringen bland oss. Självklart stödjer vi alla en rättvis krigföring, och vi kämpar för goda saker varje gång – det tvivlar jag inte på. Sådan är jag också. Men tänk efter när ni publicerar något, när ni går till medierna: Är det här något som de kan utnyttja för sina ändamål? De kommer att försöka sätta vårt samhälle i brand och skapa splittring. De kommer förmodligen inte att attackera oss med missiler – inte än – men de kan angripa oss inifrån, i våra hjärtan, i våra sinnen. Och om de en dag lyckas koppla bort oss från bankomater, telefoner eller energinätverk, kommer regering efter regering att kollapsa. Vi måste vara mer uppmärksamma på vad som händer inuti.

Vad kan vi göra tillsammans, då vi vet att detta är en av de största utmaningarna vi som parlament står inför? Regeringar kommer att godkänna kontrakt, ingå avtal, skriva traktater. Det är regeringarnas jobb. Vad kan vi göra som parlamentariker – människor som är i ständig kontakt med folket, eftersom vi besöker våra valkretsar och talar med verkliga människor i realtid? Ministrar och regeringsföreträdare är ofta väldigt fokuserade på sådant som de måste göra inom regeringen och ministerierna, men vi rör oss bland folket. Var ligger vårt ansvar? I att skapa en gemenskap, inte bara inom våra egna länder, och i att skapa allianser med våra grannländer.

Och självklart försöker Polen vara ett "Södra Skandinavien", vilket vår utrikesminister ofta upprepar. Men hör ni – vi ligger också i norr, vi är inte bara i öst! Vi är faktiskt ett Östersjöland, eftersom vi delar samma Östersjö och samma gemensamma ansvar. Vi är här.

Om vi slår ihop BNP i alla nordiska länder, eller NB8 – de nordiska och baltiska länderna med sina 34 miljoner invånare – får vi en ekonomisk kraft som är jämförbar med Rysslands ekonomi. Om vi lägger till 40 miljoner polacker och vår BNP når vi 160 % av Rysslands BNP. Det här är en enorm kraft som vi kan utnyttja. Just nu behöver vi mer.

I går sade jag till mina kollegor från de nordiska länderna: Inte ett samvälde. Ett samvälde var en idé för gångna decennier. Just nu behöver vi en gemenskap med ett gemensamt sinne och hjärta – jag skulle säga en nordiskt sinnad eller nordiskt tänkande gemenskap, vi kan kalla det vad vi vill – en gemenskap som vi försöker etablera i våra hjärtan och i vår politik. Jag skulle tala om Östersjön, men jag vill förstås inte att Island eller Grönland ska lämnas utanför detta projekt. Därför kommer jag kanske att fokusera mer på det nordiska än på en allians av Östersjösinnade länder.

Jag upprepar: Låt oss inte försöka tänka som ett samvälde. Vi är bra på att göra världen rikare genom samarbete, men låt oss tänka på detta gemensamma sinne, denna gemensamma attityd som vi kan ha gentemot dessa krig. Polen kan vara en partner i detta.

Ni har er teknik, ni har era innovationer, vi har vår marknad, vi har vår produktion, och vi har vårt folk redo att samarbeta. Vi har våra 43 miljarder euro av den nationella budgeten som vi kommer att använda på försvar – 4,8 % av BNP – och ytterligare 43 miljarder euro från Europeiska unionens mekanism, SAFE, som vi var med om att skapa under vårt ordförandeskap.

Avslutningsvis: Mina damer och herrar, jag tror att en av de viktigaste sakerna just nu, under vår generation, är att hitta svar – inte bara på frågan om hur man bygger en ubåt tillsammans, vilket är mycket viktigt, eller ett nytt projekt för europeiska stridsvagnar som är färdiga om några år. Jag är ganska säker på att vi kommer att lösa det, eftersom det uppenbart är lönsamt för alla parter. Om det är lönsamt kommer vi att göra det. Ekonomin kommer att fungera, men det finns något djupare. Vi bör försöka hitta vägarna till varandra.

Det verktyg vi använder mest för samarbete är att göra något kulturellt – ett slags kulturellt utbyte. Det är mycket viktigt, men vi bör gå djupare än så. Vi är allierade under Nordatlantiska fördraget, och vi vet vad som står i artikel 5. Jag hoppas att vi inte kommer att behöva det, men kanske vi en dag måste fatta beslut om huruvida vi ska gå i krig för varandra – om vi är redo att lämna våra hem och våra nära och kära och kämpa för varandra: Svenskar för polacker, polacker för ester, ester för islänningar. Det är huvudsaken, och det är det här som står på spel just nu. Innan det händer – och jag hoppas att det aldrig händer – är vår uppgift att skapa en verklig gemenskap, inte bara en politisk, och att försöka värna om våra hjärtan och sinnen.

Det sägs att kompassnålen alltid pekar norrut. Det är inte bara ett talesätt – det är fysik. Låt oss tillämpa denna fysik på oss själva och den värld vi lever i. Vår generation har nu ett mycket större ansvar och bördan vi bär på våra axlar är mycket tyngre än den varit under årtionden av fred i Europa och världen. Det hände under vårt pass.

Åt vilket håll ska vi gå? Kompassnålen ger dig svaret: Låt oss gå norrut. Låt oss gå till de nordiska länderna. Låt oss gå till länder som Polen. Vi är fortfarande här, redo att hjälpa er och redo att samarbeta. Jag hoppas att det kommer ett nytt kapitel i vårt samarbete, för våra barns skull och för alla dem vi älskar och värdesätter mest. Putin kommer inte att vinna detta krig, för våra hjärtan och sinnen är våra största och mest effektiva vapen mot ondskan.

166. Kim Berg, Finland

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Thank you, Mr Hołownia, for a very interesting speech. You can now go down there to wait for the questions.

Vi öppnar nu upp debatten. För att möjliggöra ett så smidigt och effektivt replikskifte som möjligt ber jag nästa replikant på listan att inta platsen för nästa talare, där som ni vet. Vi börjar med att ge ordet till Eva Lindh från den socialdemokratiska gruppen. Varsågod, du har en minut. Och följande är Helena Gellerman, som kan komma hit och vänta på sin taltur. Varsågod Eva.

167. Eva Lindh

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Jag tackar talmannen för ett inspirerande tal.

Jag vill ställa några frågor om jämställdhet, som ju är på väg att tryckas tillbaka. Efter det senaste valet i Polen, som resulterade i en ny regering, fanns det stora förhoppningar om att jämställdheten skulle förbättras. Förhoppningarna gällde även rätten till abort och att man skulle trycka tillbaka våldet mot kvinnor.

Hur ser det ut? Hur går det i kampen för jämställdhet? Hur går det med stödet för Istanbulkonventionen och möjligheterna för kvinnor att göra en laglig abort?

168. Szymon Hołownia, Polen

Marshal of the Sejm of the Republic of Polen

SVAR PÅ REPLIK

You know what it looks like and how it works in the Polish system. There is not only the decision of the parliament, but the law should be signed by the president as well. As you know, we used to have Andrzej Duda as our president, who openly said that he will not allow any changes in this law that was created under Law and Justice. He said that he would not even think of signing any such law. Right now we have a president from the same party, from the same wing of the political scene, who has declared the same thing.

Nevertheless, my position in this was clear from the very beginning. I consider myself more conservative than liberal in this question, but nevertheless, as a Marshal of the Sejm, I cocreated and I pushed through our parliament a law which could ease the situation a little bit and then open up for further debates on the matter. I did my work. Right now, only two bills remain, since four of them were dismissed. Two of the bills are still in the committee and have been there for a year and a half now. As Speaker, I have no power over the committee, since it is a completely different body, but I hope that the committee will do its job and start working on this law as soon as possible, so we will be able to vote on it in the plenary session. Then, there will be decision of the president. Without the signature of the president, there will be no change of law in Poland. It will be like this for the coming five years.

I think that this law should be changed. That is my personal perspective. I think that we should adopt the Civil Partnership Law. I'm one of the biggest supporters of this law, but sometimes I don't know, to be honest, why parliament is waiting so long to proceed. At the end, there will be the statement of the will of the parliament, there will be the statement of the president, and there will be people who will decide who was right or wrong.

This is the status of the situation in Poland right now.

Skandinavisk oversættelse

Ni vet hur det fungerar i det polska systemet. Det är inte bara parlamentets beslut som gäller, utan lagen måste också undertecknas av presidenten. Som ni vet har vår tidigare president Andrzej Duda sagt rent ut att han inte kommer att tillåta några ändringar i denna lag, som skapades under Lag och Rättvisa. Han sade att han aldrig skulle underteckna en

sådan lag. Vi har nu en president från samma parti, från samma politiska riktning, som har sagt detsamma.

Trots detta har min ståndpunkt varit klar från början. Jag betraktar mig själv som mer konservativ än liberal i denna fråga, men ändå, som talman för sejmen, har jag varit med och skapat och drivit igenom en lag som kan underlätta situationen en aning och öppna upp för vidare debatter i frågan. Jag har gjort min andel. Nu återstår bara två lagförslag, eftersom fyra har förkastats. Två av lagförslagen ligger fortfarande i utskottet och har varit där i ett och ett halvt år nu. Som talman har jag ingen makt över utskottet, eftersom det är ett helt annat organ, men jag hoppas att utskottet ska göra sitt jobb och ta itu med denna lag så snart som möjligt, så att vi kan rösta om den i plenum. Därefter ska presidenten fatta sitt beslut. Utan presidentens underskrift kommer det inte att ske någon lagändring i Polen. Så kommer det att vara under de kommande fem åren.

Jag tycker att denna lag borde ändras. Det är min personliga uppfattning. Jag tycker att vi borde anta lagen om registrerat partnerskap. Jag är en av de största förespråkarna för denna lag, men ibland vet jag ärligt talat inte varför parlamentet väntar så länge med att gå vidare. I slutänden kommer parlamentet att uttrycka sin vilja, presidenten kommer att uttrycka sin vilja och folket får avgöra vem som hade rätt eller fel.

Det här är läget i Polen just nu.

169. Helena Gellerman

Midtergruppen

REPLIK

Herr president! Jag får tacka talmannen för ett mycket intressant anförande.

Som talmannen tog upp i sitt anförande har vi ett krig i vår närhet. Min första fråga gäller totalförsvaret i Polen.

Polen har ju, liksom Finland, Norge och Danmark, blivit utsatt för fysiska provokationer utöver cyberattacker. Polen har också en väldigt lång gräns mot Ryssland. Hur ser talmannen, med tanke på Polens geografiska placering, på civilsamhällets och företagens roll i totalförsvaret?

Jag har också en fråga som gäller cyberattacker och desinformation, som också adresserades i talmannens anförande. Vilka åtgärder vidtar Polen för att skydda samhället mot hybridhot, för att öka kompetensen och för att identifiera desinformation? Jag vill även fråga om samhällets och företagens förmåga att stå emot cyberattacker.

170. Szymon Hołownia

Marshal of the Sejm of the Republic of Poland

Svar på replik

Thank you so much for this very interesting and deep question. When it comes to this civil society and total defence idea, I think that in the parliament we passed, we accepted with the signature of the president all the laws we need at the moment to build up our civil defence from the ruins, because during the peace dividend time, as a state we have not taken much care of these things. We had different things to do, we had different priorites.

Right now, it is set, it is done. The first money is going to the local communities, to the local governments. We have applied new laws. For instance, when it comes to building buildings, building apartments somewhere and there is a garage underneath it should have the structure of a shelter, because we want private equity, private businesses to operate in our common safety and to invest in it. The new laws are opening the way to more and more complex cooperation between the private and the public sector when it comes to defence production like the production of drones and new technologies.

So in terms of legislation I think everythings has been done, and we are still ready in parliament in cooperation with the president – even if he is from the other side of the road – to cooperate, and it goes smoothly. The question is, what we can do to do more, as already mentioned, for the local governments. Because during the COVID pandemic, they showed us that they are much more agile when it comes to answering the questions of the people in times of crisis. We have to support them more, decentralize civil defence more, and we are working on it.

You asked the question about cyber defence. We are doing whatever we can. We are a huge digital market. I know that the Russians are concentrating right now especially on Facebook, not on TikTok, but on Facebook. Why? Because they know that we are getting older as a society. Our demography is in a deep collapse right now in Poland. We have 0.97 or around 1 in fertility rate, so we are getting older and older. And as politicians we are probably everywhere saying: Oh, there should be young people in politics. But the truth is that the voters will be older and older from one election to another. That is why they are concentrating on Facebook. Facebook is for vintage people like me, right. I am still thinking that I am young – I am 49 – but hey, it is for the elderly. So they are concentrating on Facebook, and they are very skillful in it. We are building our anti-digital attacks infrastructure deep in our internet system. We are quite digitalized. We have very nice government applictions. We can use them in a thousand ways. We are doing the things.

But we – and this is the thing I want to point out – have created a kind of civil-military cooperation by creating a cyber legion and a medical legion. And what does that mean? It means that in the cyber legion we have, of course, our regular cyber military force, but we created the cyber legion under this government for the regular people with some informatics skills, technical skills, to be able to join the legion. Some of them will be sworn in as soldiers, some of them, like 80 percent, not. But they are on the base and they are ready to react when the state needs them, when the alarm signals come. They are ready to cooperate, to go to their computers, log in and fight in the name of the country.

We did the same with the medical forces that we just created, so there is an ability for every nurse, every emergency medical technician, every doctor in the country to apply to become a member of the medical legion and in the case of an emergency to come back and help the regular medical forces to fulfill their duties. We are trying to do our best under those circumstances.

Skandinavisk oversættelse

Tack så mycket för denna mycket intressanta och djuplodande fråga. När det gäller medborgarsamhället och totalförsvaret tror jag att vi i parlamentet, med presidentens underskrift, har antagit alla de lagar som vi nu behöver för att bygga upp vårt civilförsvar från grunden, eftersom vi under fredsåterbäringens tid inte värnade om dessa frågor på statlig nivå. Vi hade annat att göra, vi hade andra prioriteringar.

Just nu är det i skick, det är klart. Först går pengarna till lokalsamhällena, till de lokala myndigheterna. Vi har infört nya lagar. Om man till exempel bygger bostadshus och det finns ett garage under byggnaden, bör det kunna fungera som skyddsrum, eftersom vi vill

att privat kapital och privata företag ska arbeta för vår gemensamma säkerhet och investera i den. De nya lagarna möjliggör en alltmer komplex samverkan mellan den privata och offentliga sektorn när det gäller försvarsproduktion, till exempel produktion av drönare och ny teknik.

Så när det gäller lagstiftning tror jag att allt är gjort, och i parlamentet är vi redo att samarbeta med presidenten – även om han är från den andra sidan – och det fungerar bra. Frågan är, som sagt, vad vi ytterligare kan göra för de lokala myndigheterna. Under covid-pandemin visade de oss att de är mycket mer flexibla när det gäller att svara på folkets frågor i krissituationer. Vi måste ge dem mer stöd, decentralisera civilförsvaret, och det jobbar vi på.

Ni frågade om cyberförsvaret. Vi gör allt vi kan. Vi är en stor digital marknad. Jag vet att ryssarna just nu fokuserar särskilt på Facebook, inte på TikTok, utan på Facebook. Varför? För att de vet att vi blir äldre som samhälle. Befolkningsutvecklingen i Polen har kollapsat. Vårt födelsetal är 0,97 eller kring 1, så vi blir äldre och äldre. Och som politiker säger vi förmodligen överallt: Ungdomarna borde delta i politiken. Men sanningen är att väljarna blir allt äldre. Därför koncentrerar de sig på Facebook. Facebook är för äldre människor, som jag, eller hur. Jag tror fortfarande att jag är ung – jag är 49 – men det är för de äldre. Så de koncentrerar sig på Facebook, och de är mycket skickliga på det. Vi bygger upp infrastruktur mot digitala attacker djupt i vårt internetsystem. Vi är ganska digitaliserade. Vi har mycket bra statliga applikationer. Vi kan använda dem på tusentals sätt. Vi vidtar åtgärder.

Men vi – och detta är det jag vill lyfta fram – har skapat en form av civil och militär samverkan genom att bygga upp en cyberlegion och en medicinsk legion. Och vad innebär det? I denna cyberlegion ingår förstås våra reguljära cyberkrigföringsstyrkor, men vår regering har skapat cyberlegionen för att vanliga människor som har vissa IT-kunskaper, tekniska färdigheter, ska kunna gå med i den. Vissa kommer att avlägga krigsmannaeden medan andra, kring 80 procent, inte kommer att göra det. Men de är redo att agera när staten behöver dem, när larmet går. De är redo att samarbeta, gå till sina datorer, logga in och kämpa för fosterlandet.

Vi gjorde det med de medicinska styrkorna som vi nyligen har skapat, så att varje sjuksköterska, varje akutsjukvårdare, varje läkare i landet kan ansöka om att bli medlem i den medicinska legionen och i nödfall komma tillbaka och hjälpa de reguljära medicinska styrkorna att utföra sina uppgifter. Vi gör vårt bästa under dessa omständigheter.

171. Annette Holmberg-Jansson, Åland

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Tack, herr talman, för ett inspirerande tal! Jag kommer från den demilitariserade ön Åland, ett av de åtta länderna i det nordiska samarbetet. Tidigare frågeställare var lite grann inne på samma tema som jag funderar på, men hur ser Polen på möjligheten att ytterligare fördjupa det civila samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna, särskilt när det gäller just hybridhot och desinformation, som talmannen nämner i sitt tal? Hur hur kan vi samarbeta bättre, har talmannen något förslag på det?

172. Szymon Hołownia, Polen

Marshal of the Sejm of the Republic of Polen

SVAR PÅ REPLIK

[Presidenten: Now one minute!] – Ok, let's bet! – I think that we should do more on the educational level, because when I'm looking at the Estonian example and any other example we can find here in the Nordic states, it's crucial to give our children cyber competence, so that they will be ready to see what is fake news, what is a provocation, what is a real threat they're finding on the Internet. We should do more on this educational level. We should combine our committees of education, because it is about the safety of our children, the safety of our families right now in many countries.

Another thing I think we should do is to combine our inventions sector and new technology sector. When I visited Estonia, they showed me this kind of cyber training ground, drill ground, you know. They showed me how easy it is to dismantle or hack the system of city scooters and create an absolute mess in the town. Because when the system is hacked and one scooter will be running 80 kilometres per hour and another will stop suddenly, there will be chaos in town. So if you have such an invention, such as a cyber ground, please come and teach us how to do this. We can teach you based on what we experienced. This exchange of new technologies – let's call it inspirational days, fairs, conferences, whatever – I think we can do it, and we can take it under the coverage of our parliaments. [Presidenten: Thank you!] – 47 seconds only!

Skandinavisk oversættelse

[Presidenten: Nu en minut!] – Okej, låt oss slå vad! – Jag tycker att vi borde göra mer på utbildningsnivån, för när jag tittar på Estlands exempel och andra exempel som vi kan hitta här i de nordiska länderna, är det väsentligt att vi ger våra barn cyberkompetens, så att de kan identifiera falska nyheter, provokationer och verkliga hot på internet. Vi borde göra mer på utbildningsnivån. Vi borde sammanföra våra utbildningsutskott, eftersom det handlar om våra barns och våra familjers säkerhet i många länder.

Jag tycker också att vi borde sammanföra våra innovationssektorer och sektorerna för ny teknik. Då jag var på besök i Estland fick jag se ett slags cyberträningsplats, ett övningsfält. De visade mig hur lätt det är att slå ut eller hacka det kommunala systemet för elsparkcyklar och skapa absolut kaos i staden. För när systemet är hackat och en elsparkcykel kör i 80 kilometer i timmen och en annan plötsligt stannar, blir det kaos i staden. Så om ni har en sådan uppfinning, till exempel ett cyberövningsfält, kom gärna och lär oss hur man gör detta. Vi kan lära er vad vi själva har lärt oss. Detta utbyte av ny teknik – låt oss kalla det inspirationsdagar, mässor, konferenser, vad som helst – jag tror att vi kan göra det inom ramen för våra parlament. [Presidenten: Tack!] – Bara 47 sekunder!

173. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Ventre

REPLIK

President, Mr. Speaker, thank you very much for your inspiring speech and your passion. I totally agree on the idea of a Northern-minded alliance and also your clear division between the responsibilities of parliamentarians towards governments in these times of the world. You expressed the principle of hope, and even though I am not perhaps going against your

division between government and parliamentarians, we still need some beacon of hope in terms of the situation in Ukraine. Viewed from Poland, how do you see the next step in the peace talks for Ukraine? And which role will Poland play in that?

Skandinavisk oversættelse

President, herr talman, tack så mycket för ert inspirerande inlägg och er passion. Jag instämmer helt i idén om en nordiskt sinnad allians och också i idén om en tydlig uppdelning av parlamentarikernas ansvar gentemot regeringarna i dessa tider. Ni uttryckte en princip om hopp, och även om jag kanske inte motsätter mig uppdelningen mellan regering och parlamentariker, behöver vi fortfarande en strimma av hopp när det gäller situationen i Ukraina. Hur ser ni ur ett polskt perspektiv på följande steg i fredssamtalen för Ukraina? Och vilken roll kommer Polen att spela där?

174. Szymon Hołownia

Marshal of the Sejm of the Rupublic of Poland

SVAR PÅ REPLIK

A ceasefire, for sure. A ceasefire should be the beginning of every peace process in Ukraine. Otherwise it will still be talking, talking, flying, talking, talking, flying, talking – and nothing will happen. A ceasefire. Then, of course, we should adapt the Zelensky peace formula, because we have a physical border with Russia's colony, Belarus, and with Russia's victim, Ukraine. This is the entire Eastern border of Poland, more than 1,000 km. Of course we want to support Ukraine, because if Ukraine will win in this conflict, we will still keep Russia 1,000 km away from our border. It is in our interest to try to keep them safe.

We are, of course, a part of the coalition of the willing, but we have decided that from our side there will be no applying this boots-on-the-ground policy. Our soldiers will not be going physically to Ukraine, but we will be supporting the troops that will be going – after the ceasefire and under all of the umbrellas that we can create – with logistics measures. We have this huge hub in Jasionka, where 80 percent of the military support to Ukraine is going through, and we have to cover it. A lot of ships are coming to Polish ports and harbours, so it is complicated to keep it secure from our side.

We will continue to do so. We will be sending armaments, we will be sending all the stuff that they need and we are able to give them. But there will be no Polish boots on Ukrainian soil. There is a national concensus amongst us. I think that supporting Ukraine could have many, many levels.

One last thing: When the question arises about these boots on the ground – should we go there or not – the main question is always the rules of engagement. Who will write them? What will be the mandate for these soldiers? What will be the security umbrella over them? Will it be a NATO umbrella? A different kind of umbrella? We should be very precise on this.

But first of all: a ceasefire, immediately, if possible, and no drones and missiles into their civil neighbourhoods. They are shooting 500 drones every night, killing people, killing children. Tell me that this is normal and that we should just apply the business-as-usual politics to it. It is outrageous!

Skandinavisk oversættelse

Ett eldupphör, absolut. Ett eldupphör bör vara början på varje fredsprocess i Ukraina. Annars kommer det bara att vara prata, prata, flyga, prata, prata, flyga, prata – och ingenting kommer att hända. Ett eldupphör. Därefter bör vi naturligtvis anta Zelenskyjs modell för fred, eftersom vi har en fysisk gräns mot Ryssland, mot Rysslands koloni, Belarus, och mot Rysslands offer, Ukraina. Detta är hela Polens östra gräns, mer än 1 000 kilometer. Självklart vill vi stödja Ukraina, för om Ukraina vinner i denna konflikt kommer vi fortfarande att hålla Ryssland 1 000 kilometer från vår gräns. Det ligger i vårt intresse att försöka hålla dem säkra.

Vi är naturligtvis en del av den frivilliga koalitionen, men vi har beslutat att själva inte skicka marktrupper. Vi kommer inte att skicka soldater till Ukraina, men vi kommer att stödja de soldater som placeras där – efter ett eldupphör och under alla skyddande paraplyer vi kan skapa – med logistiska åtgärder. Vi har ett stort nav i Jasionka, där 80 procent av det militära stödet till Ukraina passerar, och det måste vi skydda. Många fartyg anlägger polska hamnar, så det är ganska komplicerat att övervaka säkerheten.

Vi kommer att fortsätta att göra det. Vi kommer att leverera vapen, vi kommer att skicka dem alla förnödenheter de behöver och som vi kan ge dem. Men det kommer inte att finnas några polska marktrupper i Ukraina. Det råder nationell konsensus om detta. Jag tror att vi kan stödja Ukraina på många olika sätt.

Till sist: När det gäller marktrupper – att delta eller inte – är den viktigaste frågan alltid reglerna för krigföring. Vem skriver reglerna? Vilket mandat ska dessa soldater ha? Under vilket paraply ska det ske? Ska Nato stå för säkerheten? Eller ska det skötas på något annat sätt? Vi måste vara mycket exakta i den här frågan.

Men först och främst: ett eldupphör, om möjligt genast, och inga drönare och missiler mot civila bostadsområden. De avfyrar 500 drönare varje natt, dödar människor, dödar barn. Och att påstå att detta är normalt och att vi bara ska se det som business-as-usual. Det är skandalöst!

175. Marius Arion Nilsen

Uden partitilknytning

REPLIK

Polen er et av landene som har tatt inn over seg den endrede sikkerhetssituasjonen og respondert deretter. Polen rigger om og bygger et sterkt og avskrekkende samfunn og forsvar. Jeg representerer det største opposisjonspartiet i Norge, og vi har endelig våknet – litt. Vi har satt av større summer til forsvar, men vi har ikke mer hast enn at fokuset er på et grønt forsvarsløft i Norge. Selv oppe i det kalde nord stilles det krav til elektriske anleggsmaskiner, gravemaskiner, bygningsmateriell m.m., og dette på steder uten elektrisk infrastruktur og i sterk kulde. Grønne krav forsinker og svekker beredskapen, og koster mye tid og penger.

I EU ser vi fortsatt klima- og energisatsinger som i stor grad reduserer konkurransekraften, reduserer beredskapen og gjør at man stiller svakere i møte med Russland, Kina og andre geopolitiske motstandere. Nylig så vi Katherina Reiche legge fram en rapport om tysk energipolitikk som var en konkurserklæring for den veien man går – man svekker altså konkurransekraften.

Spørsmålet mitt til talmannen er: Mener talmannen at Europa og Norden har forstått alvoret, tatt det inn over seg og agerer raskt og kraftig nok på den endrede sikkerhetssituasjonen?

176. Szymon Hołownia, Polen

Marshal of the Sejm of the Republic of Polen

SVAR PÅ REPLIK

I think we do understand it, and I think that we should prioritize the things we are doing. What is the first thing? It is, of course, the physical safety of our land, of our households, of our children. That's why we have invested so much in the infrastructure.

Right now, we are building the East Shield. It consists of 700 kilometres of armaments and barriers going 70 kilometres deep inside Poland. We want to combine it with the Baltic Shield that the Lithuanians are building, and with the armaments the Ukrainians are building on their side. It's a huge project. We hope that it will be finalized in three years, and that in three years it will be fully operational, but it's a huge thing.

Of course, we want to be more competitive on the market. We want cooperation. We invite investors, because with our own measures, maybe it will be a little bit slower. That's why we need cooperation with all of you.

We are currently a big builder, a big buyer, but we still want to be a conscious buyer and a conscious builder. So, of course, we want to keep our climate mindset stable but to be pragmatic as well. That's why our government, our Prime Minister, came back from Brussels last week with the clear conclusion that we should think over ETS2 again. For countries like Poland, it would be devastating for our economy, especially in this very peculiar and very challenging time, to be subject to ETS2's very strict rules.

We are trying to do whatever we can to perform as green as we can. We are building three big windmill farms in the Baltic. We have started our big nuclear project. We are looking forward to SMR's. I hope that they will be successfully commercialized next year or maybe in 2028. We are trying to rebuild our energy mix, because it is a matter of life or death for us, considering the energy prices.

So yes, we are conscious. We are trying to be pragmatic, not only idealistic, but we know that we should be both. You know, sometimes in politics you have these politicians, like our predecessors in the Polish Sejm, who keep saying: "You have to choose, and I will be the one to show you the proper choice – being a European or a Polish patriot, having rule of law or social welfare payments." No – you can have both, and I think that we can have a safe country for our kids and a safe country for the generations to come. The consequences of climate change are obvious for all of us, considering what's going on in Jamaica, what's going on in Poland, in Sweden, everywhere.

Skandinavisk oversættelse

Jag tror att vi förstår det och jag tror att vi bör prioritera det vi gör. Vad är huvudsaken? Det är förstås den fysiska säkerheten för vårt land, våra hushåll, våra barn. Därför har vi investerat så mycket i infrastrukturen.

Just nu bygger vi en östlig försvarssköld. Den består av 700 kilometer av utrustning och barriärer som sträcker sig 70 kilometer in i Polen. Vi vill kombinera den med den baltiska

försvarsskölden som Litauen bygger och med de befästningar som Ukraina bygger. Det är ett enormt projekt. Vi hoppas att det ska vara klart om tre år och då fullt operativt, men det är ett enormt projekt.

Naturligtvis vill vi vara mer konkurrenskraftiga på marknaden. Vi vill ha samarbete. Vi bjuder in investerare, eftersom det kanske skulle gå lite långsammare med enbart våra egna resurser. Därför behöver vi samarbete med er alla.

Vi bygger mycket för närvarande, köper mycket, men vi vill ändå känna vårt ansvar. Vi vill förstås behålla vårt klimatfokus men också vara pragmatiska. Därför kom vår premiärminister tillbaka från Bryssel förra veckan med den tydliga slutsatsen att vi bör ompröva ETS2. För ett land som Polen vore det ekonomiskt förödande, särskilt i denna mycket besynnerliga och utmanande tid, att omfattas av de ytterst strikta ETS2-reglerna.

Vi gör allt vi kan för att agera så grönt som möjligt. Vi håller på att bygga tre stora vindkraftsparker i Östersjön. Vi har startat vårt stora kärnkraftsprojekt. Vi ser fram emot SMR-tekniken. Jag hoppas att den ska vara kommersiellt gångbar nästa år eller kanske 2028. Vi försöker bygga om vår energimix, eftersom det handlar om liv eller död för oss mot bakgrund av energipriserna.

Så ja, vi är medvetna. Vi försöker vara pragmatiska, inte bara idealistiska, men vi vet att vi borde vara båda. Ni vet, det finns politiker, såsom våra föregångare i polska sejmen, som ständigt säger: "Ni måste välja, och jag ska visa er det rätta valet – att vara europeisk eller polsk patriot, att följa rättsstatsprincipen eller ha social välfärd." Nej – ni kan ha båda, och jag tror att vi kan ha ett tryggt land både för våra barn och för kommande generationer. Klimatförändringarnas konsekvenser är uppenbara för oss alla – se bara på vad som händer i Jamaica, vad som händer i Polen, i Sverige, överallt.

177. Konsta Lindi, Finland

Ungdomens nordiska råd

REPLIK

Arvoisa puhemies! Kuvasitte puheessanne erinomaisesti tätä vallitsevaa tilannetta, mikä meillä on Euroopassa. On päällekkäisiä kriisejä – meillä on alati muuttuva geopoliittinen tilanne, meillä on ilmastokriisi, meillä on taloudelisia vaikeuksia, energian hinta on korkealla. Samaten myös kerroitte aiemmassa vastauksessanne Puolan alhaisesta syntyvyydestä ja alati pienenevistä nuorten ikäryhmistä. Miten te näette tämän kaiken kaaoksen keskellä nuorten osallisuuden politiikkaan? Mikä sen rooli on tässä tilanteessa?

Skandinavisk oversættelse

Ärade talman! Ni beskrev i ert inlägg utmärkt väl den rådande situationen i Europa. Vi har överlappande kriser – en geopolitisk situation i kontinuerlig förändring, klimatkrisen, ekonomiska svårigheter och höga energipriser. Ni nämnde tidigare också Polens låga födelsetal och de ständigt krympande unga åldersgrupperna. Hur ser ni på ungdomarnas delaktighet i politiken mitt i detta kaos? Hurdan är dess roll i denna situation?

178. Szymon Hołownia, Polen

Marshal of the Sejm of the Republic of Polen

SVAR PÅ REPLIK

Crucial, you know. Crucial – because only you, young people, can save us from ourselves. Only you, with your vision.

This is the cruelty of the democracy: older people elect older and older people, and they, with their shorter perspectives of life, pass the bills. You will stay with this, and with the consequences of this. So, if there should be any checklist on the desktop of every member of parliament, it should be my kids' and the neighbour's kids' checklist – regardless of whether it would be good for them or not. This is the only checklist – not a term checklist, but a generational checklist – and the only responsibility that we should have.

But we should work on demography as well. Look, for instance, what's going on right now in Africa: the demography is dropping, not rising. I think that in the next five to ten years it will be decided whether we end up with a world with ten billion people or nine billion people.

In Poland, in my country, we have tried to do our best to raise the fertility rates. Some of the politicians thought of women as if they were ATMs for children: we put in money, and the children jump out of this machine. It doesn't work like this – it's not a cash machine. So it's not enough to give women 500 or 800 złotys for a child and expect plenty of children everywhere. No, it needs an ecosystem. It needs schools. It needs good job laws that allow women to come back to work when they want and when they are ready. It needs healthcare system. It needs public transport. So, when we build the ecosystem, people will have children, and we will be inviting another generation – and future generations – to this world. And we count on you.

[Presidenten: Time!] – Sorry, I know, but these are my last words.

Don't trust all of these guys coming out of youth organisations in political parties. Sometimes I look at them in the parliament, and I see xerox copies of ourselves, you know: they're wearing suits, having business cards, making pictures with flags and everything. They're trying to be us. The only solution, and the only saving moment for you, is to be you. Be you, as you are. Be as cruel as you want to our generation, to us elders – but please, be you, and save us. It's the last time, the last call.

Skandinavisk oversættelse

Avgörande. Avgörande – för endast ni, unga människor, kan rädda oss från oss själva. Endast ni, med er vision.

Så här grym är demokratin: äldre människor röstar på äldre och äldre människor som, med sina kortare livsperspektiv, stiftar lagarna. Ni kommer att få leva med det och med följderna av det. Så om det ska finnas någon checklista på varje parlamentsledamots skrivbord, bör det vara mina barns och grannens barns checklista – oavsett om det är bra för dem själva eller inte. Det här är den enda checklistan – inte för en mandatperiod, utan för en generation – och det enda ansvar som vi borde ha.

Men vi borde också arbeta med demografin. Se till exempel på vad som händer just nu i Afrika: den befolkningskurvan pekar nedåt, inte uppåt. Jag tror att de kommande fem till tio åren kommer att avgöra om vi får en värld med tio miljarder människor eller nio miljarder människor.

I Polen, i mitt land, har vi försökt göra vårt bästa för att höja födelsetalet. Vissa politiker har betraktat kvinnor som bankomater för barn: vi stoppar in pengar och det kommer barn ut ur maskinen. Det fungerar inte så – det är ingen bankomat. Så det räcker inte att ge kvinnor 500 eller 800 złoty för ett barn och förvänta sig massor av barn överallt. Nej, det krävs ett ekosystem. Det krävs skolor. Det krävs bra arbetslagstiftning som gör det möjligt för kvinnor att återgå till arbetet när de vill och är redo. Det krävs ett hälsovårdssystem. Det krävs kollektivtrafik. Så när vi bygger upp ekosystemet kommer människor att skaffa barn, och vi kommer att bjuda in en ny generation – och framtida generationer – till denna värld. Och vi räknar med er.

[Presidenten: Tiden!] – Förlåt, jag vet, men detta är mina sista ord.

Lita inte på alla i de politiska partiernas ungdomsorganisationer. Ibland tittar jag på dem i parlamentet och ser fotokopior av oss själva: De bär kostymer, har visitkort, tar bilder med flaggor med mera. De försöker vara som vi. Den enda lösningen, och den enda räddningen för er, är att vara er själva. Var er själva, som ni är. Var så hårda ni vill mot vår generation, mot oss äldre – men snälla, var er själva, och rädda oss. Det är sista gången, sista chansen.

179. Kim Berg

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Thank you very much, Mr Speaker! Jag vill återigen tacka talmannen för att han delat sina tankar med oss i dag.

Med dessa ord är dagordningspunkt 7, Parlamentarisk gästtalare, avslutad. Thank you very much!

Nu bryter vi för en längre lunchpaus och olika lunchmöten. Innan dess är det dags för gruppfoto för Nordiska rådets ledamöter. Jag ber mina kollegor att stanna i salen och ta plats framme vid podiet.

Vi ses här igen klockan 14.

8. Samarbetsministrarnas redogörelse och frågestund

29. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

180. Helén Björklund

Vice president

HUVUDINLÄGG

Jag välkomnar nu särskilt de nordiska samarbetsministrarna hit till Sveriges riksdag och plenisalen.

Vi ska nu ha samarbetsministrarnas redogörelser och debatter. Jag ber er att lyssna noga nu, för det är många som har varit framme vid podiet och frågat vad som gäller. Vi kommer att börja med att samarbetsministrarna ger sina muntliga redogörelser. Då finns möjlighet att begära replik, och detta gör ni med knappen i bänken. Av tidsskäl kommer vi inte att tillåta mer än två repliker på varje samarbetsminister. Men efter redogörelsen börjar frågestunden, och då får ni ställa hur många frågor ni vill till vilken samarbetsminister ni vill.

Om man sitter här och tänker att man har en fråga om redogörelsen till någon av samarbetsministrarna och inte får replik kan man alltså spara frågan till senare, för vi har gott om tid för frågestunden – fram till 15.30. Vi kommer att se till att alla partigrupper får möjlighet att ställa frågor. Men under redogörelserna kommer vi alltså inte att tillåta lika många frågor. Jag förstår att det kan verka lite förvirrande, men vi ska ha ordning på det. Replikerna är maximalt en minut.

Den första ministern, som är den finländska, kommer att ha fem minuter på sig. Övriga ministrar har tre minuter. Om ni vill ställa en fråga om redogörelsen begär ni alltså replik under talet.

181. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Ärade president! Kära nordiska parlamentariker, kolleger! Bästa åhörare! Jag har sett fram emot att stå här i dag. Nu när det finska och åländska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet närmar sig sitt slut känner jag en viss stolthet när jag ser tillbaka på ett händelserikt och meningsfullt år. Under 2025 har vi inlett hela 14 nya samarbetsprogram för sektorerna inom Nordiska ministerrådet. Det är ambitiösa program som innehåller målsättningar som bidrar till att förverkliga Vision 2030 att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region.

Fru president! Låt mig berätta om vår verksamhet och våra insatser under 2025.

Under rubriken ”ett enat och starkt Norden” har Finland och Åland delat det stora ansvaret att leda samarbetet inom Nordiska ministerrådet under detta år. "Enat” står för att vi är mer enade än på länge i Norden. När vi är enade är vi också starka. Den styrkan behövs för att hitta lösningar på klimatutmaningar, stå oss i den globala konkurrensen och hantera kriser effektivt. Det är därför med glädje jag redogör för de framsteg vi gjort inom Nordiska ministerrådet detta år.

De nordiska länderna har inom sina förvaltningsområden i ministerrådet och ämbetsmannakommittén arbetat outtröttligt för att ta steg framåt mot uppfyllande av vår nordiska vision. Vi rör oss systematiskt och engagerat steg för steg mot visionens mål.

Barn och unga har varit högt prioriterade. Samarbetsministrarna har beslutat att stärka insatserna för barn och unga från 10 till 13 miljoner danska kronor årligen under åren 2025–2027. Det innebär mer medel till fonden Norden 0–30, där barn och unga kan ansöka om stöd för att genomföra projekt som de själva har initierat. Barn och unga får här möjlighet att mötas över de nordiska gränserna för att utbyta erfarenheter, lära sig av varandra och skapa gemenskap. Varje dag påminns vi alla om vikten av att intensifiera det nordiska samarbete kring samhällssäkerhet och beredskap, vilket har varit ett särskilt fokus för Finland och Åland.

Under ordförandeskapet i år antogs den femte statsministerdeklarationen om att stärka Nordens beredskap och resiliens. Det skickar en klar signal om Nordens ambitioner. Det nordiska samarbete och Nordiska ministerrådet spelar en viktig roll när beredskap byggs upp av hela samhället. Paletten för samhällssäkerhet är bred. Det är fråga om alltifrån existentiella hot i ett långsiktigt perspektiv och upprätthållande av tilliten i samhället till sektorer som bygger beredskap för civila kriser. Det gäller hälsa, energi, utbildning, kultur, livsmedel och regional utveckling, för att nämna några faktorer. MR-SAM satsar tre miljoner danska kronor årligen åren 2025–2027 på detta som tvärsektoriellt tema.

Fru president! Nordiska ministerrådet har varit med och lagt grunden för att förverkliga ett nordiskt-baltiskt AI-center, med en total budget på 30 miljoner danska kronor över tre år för uppstart och etablering av AI-centret. Det är en betydande tvärsektoriell insats. Det är en investering i framtiden.

Kära vänner! Det nordiska samarbetet handlar både om de stora besluten och om de små mänskliga ögonblicken. En av mina personliga höjdpunkter i år var Nordens dag, som i år inföll på en söndag, vilket gav anledning att inte bara fira en dag utan att hylla Nordens vecka från Reykjavík till Tallinn. Jag hade själv nöjet att delta i en inspirerande debatt med elever från årskurs 9 tillsammans med Ålands lantråd Katrin Sjögren.

När vi talar om Nordens dag kan vi inte undgå att nämna det som jag vet att ni alla här i salen är engagerade i, för på Nordens dag hyllar vi Helsingforsavtalet, som undertecknades i Helsingfors den 23 mars 1962. Just nu pågår ett arbete med att utreda alla relevanta juridiska frågor för en eventuell revidering av Helsingforsavtalet. Det är professor Elina Pirjatanniemi vid Åbo Akademi som har utsetts till utredare. Det är ett viktigt och nödvändigt första steg för att belysa relevanta aspekter i förhållande till nationell lagstiftning, EU-rätt och folkrätt. Utifrån utredningen, som blir färdig i år, kommer de nordiska regeringarna att ta ställning till den fortsatta processen för en eventuell uppdatering av Helsingforsavtalet. Vi ser fram emot att ta del av resultatet i utredningen i början av nästa år.

182. Johan Dahl

Midtergruppen

REPLIK

Tak for det. Jeg vil rejse et spørgsmål til den finske samarbejdsminister, som burde være enkelt at løse, men som til stadighed står hen som en uløst grænsehindring. Det handler om anerkendelsen af det færøske kørekort i Finland. Det er et spørgsmål, som berører få, men som reglerne omkring er helt urimelige. Lad mig forklare.

En færing flytter til Finland med sit færøske kørekort. I de første 12 måneder får personen lov til at køre præcis som alle andre, men efter 1 år forandres synet på kørekortet pludselig. Det er ikke længere gyldigt. For at få et finsk kørekort kræves en ny køreprøve i Finland. Så hvordan kan Finland lade en person køre bil i 1 år med det kørekort, som man siden hen vægrer sig ved at anerkende? Hvordan kan en fører opfattes som en tilstrækkelig pålidelig person i trafikken i de første 12 måneder, men derefter som en risiko?

Så mit spørgsmål til den finske samarbejdsminister er derfor følgende: Du har fået spørgsmålet allerede. Det ved jeg. Men nu har jeg hørt, at det er muligt, der er en løsning i gang gennem en igangværende revidering af de finske foreskrifter for kørekort. Kan du bekræfte det? Tak.

183. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack, Johan, för en fråga som väl lyfter upp problematiken kring gränshinder!. I vardagen känns de ofta ganska absurda, och detta känns ju också onekligen som en absurd situation. Jag kan inte i skrivande stund säga hur arbetet går. Det är inte på mitt bord. Men till skillnad från många mer komplicerade gränshinder som berör digitala frågor och annat känns det här som en sak som rimligtvis ska vara hyggligt lätt att lösa. Men tyvärr har jag inte själv satt mig in i den specifika problematiken. Den hör inte till substansen på mitt bord, men jag är tacksam för att du påminde mig om den här frågan igen.

184. Nina Fellman, Åland

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

President! Bästa minister! Min fråga riktar sig egentligen till samarbetsministerarna i både Finland och Sverige och gäller ett problem som man borde ha löst och som aldrig borde ha uppstått.

En lagändring som gjordes i Finland gällande rätten till folkpension om man är bosatt utomlands har lett till en olycklig konsekvens för åländska klienter, som av socialtjänsten har placerats på boenden i Sverige. De har sitt permanenta boende i Sverige därför att en lämplig boendeform inte finns på Åland och inte går att få tag i på svenska i Finland. Åländska myndigheter har fortsatt betalningsansvaret för boendet, men på grund av lagändringen i Finland har klienterna förlorat sin enda utkomst, det vill säga sin folkpension. Åland kan inte lösa det här problemet.

I enlighet med den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster är detta någonting som man måste lösa bilateralt mellan Finland och Sverige.

Det här är ett exempel – tyvärr inte det enda – på hur bristen på gränsöverskridande dialog när det gäller lagstiftning skadar våra medborgare. Jag vet att frågan är nästan omöjlig att svara på, men hur ska samarbetsministrarna lösa detta? Hur ska man se till att det inte händer igen, eller ska vi aldrig kunna ha vård och omsorg över gränserna? Det rimmar ju ganska illa med drömmen om att vi ska vara världens mest integrerade region.

185. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack så mycke, Nina Fellmant! Jag är tacksam för att du gjorde tillägget att det är omöjligt att svara på den här frågan – det ger mig lite ryggstöd.

Jag antar att detta är en följd av den ändring som gjordes i början av den här regeringsperioden gällande utbetalning av finländska folkpensioner i Sverige. Sedan är det ju förstås så att en finländsk medborgare har rätt till vård på sitt eget modersmål. Den ska ju gå att uppbringa i Finland också på fastlandet, men i det här fallet har man alltså valt att bosätta sig i Sverige.

Jag kan inte nu specifikt svara på hur man skulle kunna åtgärda detta, men det är rimligtvis någonting som borde ha tagits upp under lagberedningen. Jag vet inte om det kom fram i något utlåtande att det här problemet kan dyka upp och om alla som då borde ha varit vakna verkligen var vakna. Men det kan väl ses som ett gränshiner på en ganska lång lista på gränshinder som uppkommer när lagberedningen inte tar hänsyn till sådana här saker. Därför vore det ju viktigt att vi, samtidigt som vi försöker beta av till exempel de 33 prioriterade frågorna när det gäller gränshinder, också fokuserar på det preventiva arbetet, som ju är mycket lättare att göra än att korrigera situationen i ett senare skede. Men detta är något vi får återkomma till.

186. Annika Hambrudd, Åland

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Fru president! Nordiska parlamentariker! Kära nordister! Norden 2025 är enat och starkt – det är inte bara rubriken på Finlands och Ålands ordförandeprogram i Nordiska ministerrådet för i år, utan det är också en vision, ett löfte och ett ansvar. Det är ett ansvar att tillsammans bygga ett Norden som står stadigt i en värld som är orolig.

Som min kollega, minister Adlercreutz, lyfte i sitt anförande har vi haft ett händelserikt och meningsfullt år, och det är inte slut än. Under vårt ordförandeskap har vi haft ett seminarium i Mariehamn där vi reflekterade över möjligheter och utmaningar för framtidens utmaningar och samarbete, Nordens betydelse ur ett globalt perspektiv, nordiskt samarbete inom samhällssäkerhet och civilberedskap och inte minst det nordiska utbildningsväsendet och arbetsmarknaden ur ett konkurrenskrafts perspektiv.

Hur ska samarbetet se ut i framtiden för att fortsätta att vara en styrka? Fokus måste ligga på våra medborgare. Vårt samarbete bör leda till nordisk vardagsnytta för våra medborgare

och företag. Det handlar om att prioritera gränshinder och att skapa förutsättningar för pendling och utbyte mellan våra länder. Från Ålands sida vill jag betona att vi för vår del vill införa mer politik och mindre formalism i det nordiska samarbetet.

Statsministrarnas gemensamma utlåtande från i maj i år lyfte bland annat fram frågan om Ålands deltagande i Hagasamarbetet. Det är av yttersta vikt att frågan går från ord till handling. Om vi i Norden på riktigt vill stärka nordiskt samarbete inom krisberedskap måste det vara möjligt för alla åtta nordiska länder att delta i detsamma.

Gällande Helsingforsavtalet avvaktar Åland den juridiska utredning som professor Elina Pirjatanniemi gör på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Utredningen beräknas bli färdigställd vid årsskiftet. Från åländsk sida är det viktigt att man därefter tillsätter en kommission i enlighet med Nordiska rådets rekommendation. Kommissionen behöver få i uppdrag att utarbeta konkreta ändringsförslag till en uppdaterad version av Helsingforsavtalet. Jag hoppas att diskussionerna och konstruktiviteten gällande frågan om Helsingforsavtalet fortsätter i en god dialog mellan våra åtta nordiska länder.

Avslutningsvis, kära nordister: Vi är åtta nordiska länder med åtta nordiska regeringar och parlament. Vi måste visa världen att vi åtta kan samarbeta. Tillsammans är vi starka, och tillsammans kan vi göra skillnad för våra medborgare.

187. Maaret Castrén, Finland

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Fru president! Jag riktar detta egentligen till alla ministrar i Norden. 1993 skrevs ett avtal som uppdaterades 2018, då också Grönland och Färöarna kom med. Det gäller ett avtal som syftar till att möjliggöra fri rörlighet av professionell hälsovårdspersonal och på samma gång säkerställa att personalen har behörig kompetens.

Både Åland och Finland har haft problem med att en person som blir läkare i ett nordiskt land kan jobba var som helst och ha rättigheter, men om samma person blir föremål för allvarliga klagomål eller förlorar sin behörighet når informationen inte tillsynsmyndigheterna. Detta kan faktiskt vara riktigt farligt för våra patienter. Vi har hållit på länge för att göra det säkrare, och jag önskar verkligen att vi ska få detta i mål.

188. Annika Hambrudd, Åland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack, ledamoten, för frågan! Det är ett väldigt viktigt ämne som du tar upp, att utbildade läkare också ska kunna arbeta i våra nordiska länder. Det handlar ju om rörlighet och arbetsmarknaden, liksom det väsentliga att våra patienter ska känna sig trygga. Om en licens återkallas av ett annat land får det inte vara så att den viktiga informationen om detta inte når fram.

Jag har inte svar på frågan, men detta är ju absolut en fråga som behöver prioriteras. Jag hoppas också att våra social- och hälsovårdsministrar diskuterar det här inom sitt eget ministerium, så att den här viktiga frågan kan lösas framöver.

189. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

REPLIK

President! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik på Annika Hambrudd, för det jag ska lyfta nu ska jag ta upp i en senare punkt. Men så sa hon någonting som gjorde mig väldigt glad: mer politik och mindre formalism. Ja tack! Jag hoppas verkligen att minister Hambrudd kan få med sig sina ministerkollegor på detta. För drygt en timme sedan satt vi och pratade om just det här i en politisk dialog, då vad gäller det nya mandat som Gränshinderrådet har fått, och även samarbetsministrarna.

Där ser vi hur det är mer processinriktat och mindre konkret politik. Det nya mandatet går egentligen emot det som Annika Hambrudd sa här i talarstolen. Men det är ju det som Annika sa i talarstolen som är så rätt! Det är det som är så bra. Det är dit vi måste komma, för det är då det blir skillnad för vanligt folk som bor och verkar i våra gränsregioner. Det är därför vi är här; annars skulle vi inte vara här. Hur ska du få med dig dina kollegor?

190. Annika Hambrudd, Åland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack, Kjell-Arne Ottosson! Jag håller inte riktigt med om att det nya samarbetsprogrammet skulle vara mer formaliserat. Snarare är tanken att det ska vara mer effektivt och att samarbetsministrarna också ska vara en starkare kyrkstöt och föra frågorna framåt snabbare och påverka sina egna regeringar. Men inom juridiken har vi väl ofta ett sätt att problematisera alltför mycket. Här måste politiken komma in, så att vi är tydliga med vart vi vill och vad det är som ska lösas. Vi måste också göra tydligt för våra tjänstemän och ministerier vart vi är på väg.

191. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Præsident, nordiske parlamentarikere. Vi lever i en tid med store forandringer med krig i Europa, hybride angreb, stor migration, usikkerhed. Samtidig er vores demokratiske værdier og nogle af vores institutioner under angreb. Samfundssikkerhed, beredskab og sammenhængskraft er i højere grad kommet på dagsordenen, og det er derfor, at der er brug for flere nordiske værdier i verden og ikke færre. For vores region kan noget særligt. Det må vi gerne sige, og det må vi gerne være stolte af, og dem, der kommer udefra til Norden, skal tilpasse sig vores værdier og ikke omvendt.

Vi vil bruge Danmark og Færøernes formandskab til at sikre større sammenhængskraft og rykke alle otte nordiske lande endnu tættere sammen i retning af visionen om Norden som verdens bedst integrerede og mest bæredygtige region. Det vil vi selvfølgelig gøre ved at arbejde med konkrete politikområder, men også ved at have et særligt fokus på at styrke det folkelige nordiske samarbejde i civilsamfundet. For Norden består først og fremmest af de nordiske befolkninger, og vi er tæt forbundne på mange måder. Det gælder vores kulturarv,

det gælder vores infrastruktur, og det gælder vores samfundsmodel, vores sprog, vores demokratier og vores værdier.

Men alt det kan blive udfordret, ikke mindst af geopolitiske spændinger, og efter Ruslands invasion af Ukraine besluttede Nordisk Ministerråd at ingangsætte et nyt og vigtigt arbejde med samfundssikkerhed og beredskab i Norden, og det vil vi selvfølgelig have fokus på under vores formandskab. Det gælder også grundlæggende i forhold til vores demokrati og vores folkestyre, som ikke kan tages for givet. Vi ser, hvordan stigende misinformation præger den offentlige debat og forsøger at udfordre vores sammenhængskraft. Vi skal stå sammen mod misinformation.

Nordens konkurrenceevne er grundlæggende stærk, men den økonomiske sammenhængskraft skal styrkes. Alt for meget regulering og alt for mange bøvlede regler forhindrer virksomheder og iværksættere i at leve op til deres potentiale og skabe vækst og arbejdspladser. Derfor har vi igangsat en analyse af den nordiske konkurrenceevne, som vi vil præsentere resultaterne af under vores formandskab.

Den aktuelle situation minder os også om, hvor vigtigt det er, at vi i Norden sætter pris på den sammenhængskraft og det fælleskab, vi har, og derfor vil det også være afgørende for os under formandskabet at sikre opbakning blandt de øvrige nordiske lande til nedsættelse af en kommission, som kan forberede et forslag til en opdatering af Helsingforsaftalen, en opdatering, der skal give mulighed for et ligeværdigt samarbejde mellem alle otte nordiske lande. For sammen står vi stærkest. Tak.

192. Bryndís Haraldsdóttir

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Takk fyrir ræðuna þína. Ég óskaði líka eftir því að vera með andsvar við finnska samstarfsráðherrann þar sem þið töluðuð á sambærilegum nótum. Það varðar endurskoðun Helsingforssáttmálans og ég ætla að leyfa mér að vera aðeins ósammála ykkur. Þið talið eins og þetta verkefni sé að byrja en þetta verkefni er löngu byrjað. Þetta verkefni átti sér alla vega tveggja ára sögu hér í Norðurlandaráði. Við skipuðum nefnd, við fórum yfir málið og við óskuðum eftir alls konar sérfræðiálitum á hinum og þessum þáttum. Norðurlandaráð ályktaði einróma í fyrra og sendi til ríkisstjórnanna að fela ykkur það verkefni að breyta Helsingforssáttmála. Það snýr að því, já, að allir geti verið á jöfnu í Norðurlandaráði. Það snýr líka að öryggis- og varnarmálum. Það snýr líka bara að því að uppfæra orðalag samningsins, taka inn nýja tækni og þess háttar. Mig langar því að biðja um viðbrögðin. Ég veit að þetta er risastórt verkefni en mér finnst mikilvægt að ráðherrarnir taki það ekki þannig að það sé að byrja hjá þeim því að verkefnið er svo löngu, löngu byrjað og fyrirmælin frá Norðurlandaráði í rauninni svo skýr.

Skandinavisk oversættelse

Tack för ditt anförande! Jag bad också om replik på den finska samarbetsministerns tal eftersom ni framförde liknande åsikter. Det gäller revideringen av Helsingsforsavtalet och jag vill tillåta mig att invända lite. Ni talar som om arbetet har precis börjat, medan det handlar om ett uppdrag som pågår sedan länge. Nordiska rådet har arbetat med detta under åtminstone två års tid. Vi tillsatte en arbetsgrupp, vi diskuterade frågan och vi begärde en rad expertutlåtanden om olika aspekter. I fjol antog Nordiska rådet enhälligt en rekommendation till regeringarna där ni ombads genomföra en revidering av

Helsingforsavtalet. Och ja, det handlar om jämna förutsättningar för alla i Nordiska rådet. Det handlar också om säkerhet och försvar. Det handlar också helt enkelt om att uppdatera avtalstexten, ta hänsyn till ny teknologi och dylikt. Jag skulle därför vilja fråga om hur ni tänker reagera. Jag vet att det är ett enormt uppdrag, men jag anser att det är viktigt att ministrarna inte tar sig an det med den tanken att det börjar med dem, för det började för länge sedan och instruktionerna från Nordiska rådet är faktiskt mycket tydliga.

193. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak for det, og jeg er helt enig med spørgeren i, at vi ikke starter fra et blankt papir. Altså, det her bygger oven på en proces, der allerede har været. Der har været både anbefalinger og ivrig debat i Nordisk Råd om det her tema, så det er ikke, fordi vi starter forfra. Jeg er helt enig i, at der grundlæggende også er brug for, at vi som nordiske samarbejdsministre tager et ejerskab til den her proces, og det er også derfor, det vil være en høj prioritet for det dansk-færøske formandsskab at få igangsat den her revision i forbindelse med en kommission, og jeg deltager meget gerne i en drøftelse af, hvilke temaer der er nødvendige at opdatere og revidere. I min tale fremhævede jeg et af dem, nemlig det faktum, at vi mener, at en opdateret Helsingforsaftale bliver nødt til at kunne inkludere et ligeværdigt samarbejde mellem alle otte lande. Så lad os slutte af med enighed og sige, at vi er fuldstændig enige om, at der er brug for et politisk ejerskab, og det vil vi fra dansk og færøsk side, når vi har formandsskabet, gøre alt, hvad vi kan, for at levere på.

194. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Fru præsident! Det er lidt det samme spørgsmål, som Bryndís har stillet. Det er for længst afklaret med Nordisk Råd, at vi vil have en revision af Helsingforsaftalen, hvor vi også vil have udenrigs- og sikkerhedspolitik med. Ligestillingen betragter jeg som noget, der bare skal afklares. Men der er jo også en tredje mulighed, som også nævnes i det store arbejde, Nordisk Råd har gjort. Det er alle de grænsehindringer, som vi står og behandler også senere i dag, i for mange spørgsmål. Mange af dem kunne jo være undgået, hvis man i Helsingforsaftalen også indførte borgerrettigheder, som sikrer den enkelte borger og den enkelte juridiske borger rettigheder tværs over landegrænserne. Så spørgsmålet går på, hvor visionær samarbejdsministeren vil være, og specielt Danmark, der overtager formandskabet sammen med Færøerne, for at få sådan en dagsorden ind i revisionen af Helsingforsaftalen. Så kan man virkelig indfri løftet om Norden som verdens mest integrerede og bæredygtige region i 2030. Her er redskabet klart.

195. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Vi vil meget gerne være visionære. Om vejen til en visionær opdatering så går gennem at lave et dokument, der udstyrer folk med konkrete rettigheder i forhold til grænseoverskridende aktiviteter, er jeg ikke nødvendigvis sikker på. Men vi vil gerne være visionære, og det er også derfor, at vi har valgt i vores formandskab i tæt samarbejde med Færøerne at have det her som en høj prioritet. Det er også derfor, vi har valgt at sige det meget direkte. Både jeg selv og statsministeren har sagt, at vi mener, at der skal en revision til i forhold til den del, der er væsentlig, omkring ligestilling og en mulighed for ligeværdigt medlemskab, hvis det ønskes fra Grønland, Færøerne og Åland.

Så vi vil meget gerne have en visionær tilgang til arbejdet. Om det så stemmer en til en overens med et dokument, der skal indføre nogle civile rettigheder på tværs af landegrænserne, er jeg ikke nødvendigvis sikker på. Men jeg vil gerne give den garanti, at det ikke bliver det dansk-færøske formandskab, der stopper visionerne i forhold til at få en opdatering af Helsingforsaftalen, som kan modernisere det nordiske samarbejde.

196. Bjarni Kárason Petersen

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Tak, præsident og kære Nordisk Råd. Næste år overtager Danmark og Færøerne formandskabet for Nordisk Ministerråd. Det er et formandskab, vi ser frem til med store forventninger og med fuld dedikation. Vi påtager os formandskabet i en særlig tid, hvor vi for første gang i 30 år har en historisk mulighed for at revidere Helsingforsaftalen, og det er en mulighed, som jeg tror vi kan og skal tage. Derfor ser vi frem til, forhåbentlig allerede i 2026, at samarbejdsministrene kan nå til enighed om at nedsætte en kommission, som får til opgave at se på de områder, hvor der er et behov for ændringer eller justeringer i Helsingforsaftalen.

For Færøernes vedkommende er det helt, naturligvis, centralt, at Færøerne ligesom Åland og Grønland får mulighed for at blive jævnbyrdige medlemmer af Helsingforsaftalen i eget navn, hvis og når de måtte ønske det.

Vi kommer også i formandskabet til at fremhæve nordisk konkurrencekraft. Det er en meget vigtig del af den nordiske udvikling, og det er en forudsætning for vækst og for vores alles velfærd, og det kommer også til at være en garant for vores fremtidige sikkerhed.

Af de andre vigtige temaer i samarbejdsprogrammet vil jeg nævne beredskab og samfundssikkerhed, som bliver hovedtemaet for sommermødet på Færøerne i Tórshavn i juni måned. Vi kommer til at have fokus på at styrke beredskab og samfundssikkerhed, som bygger videre på de vigtige skridt, som det finsk-ålandske formandskab har arbejdet med i 2025, hvor det også stod helt centralt.

Vi står over for en tid, hvor Norden skal gøres mere robust, over for kommende kriser og over for nye hybride trusler. For at lykkes med det skal alle otte Nordens lande være med og bidrage aktivt på tværs af alle ressortområder. Vi har set, hvor hurtigt forsyningskæder kan bryde sammen, og hvor store konsekvenser det kan få for borgere, for virksomheder og vores fælles velfærd. Den er helt afgørende for stabil opretholdelse af samfundsvigtige funktioner

og udgør et centralt element i at styrke samfundssikkerheden. Formandskabet vil derfor styrke det nye nordiske netværk for forsyningssikkerhed, for når vi koordinerer vores indsats, bliver vi både mere robuste og handlekraftige.

I den forbindelse vil jeg også fremhæve HAGA-samarbejdet, som spiller en helt central rolle for beredskabet i Norden, og det synes jeg også at alle otte lande skal deltage aktivt i. Så, præsident, vi befinder os i en meget urolig tid, og det er vigtigere end nogensinde, at de otte nordiske lande står sammen, for sammen står vi stærkere. Tak.

197. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Tack, fru president! Kiitos oikein paljon puheenvuorosta ministerille.

Meille on nyt käynyt ilmi monessa puheenvuorossa, että Färsaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan – kaikki kahdeksan maata – pitää olla tasavertaisia jäseniä ja se kirjataan Helsingin sopimukseen. Myös Tanska on ilmoittanut tämän hyvin selvästi. Mutta samaan aikaan, kun kuuntelin esimerkiksi pääministeri Mette Frederikseniä, jäi vähän epäselväksi, onko hänellä valmiutta siihen, että myös ulkopolitiikka on osa tätä sopimusta. Niin kuin puheessanne toitte esiin, ulkopolitiikka, turvallisuuspolitiikka ja puolustuspolitiikka kuuluvat tähän, ja myös varautuminen ja sisäinen turvallisuus.

Osaatteko arvioida, miten Tanska suhtautuu siihen, että ulkopolitiikka on yksi keskeinen osa Helsingin sopimuksen päivitystä?

Skandinavisk oversættelse

Tack, fru president! Tack så mycket till ministern för inlägget.

Det har lyfts fram i flera inlägg att Färöarna, Grönland och Åland – alla åtta länder – ska vara jämbördiga medlemmar och att detta ska skrivas in i Helsingforsavtalet. Danmark har också klart uttalat detta. Men samtidigt, då jag lyssnade till exempel på statsminister Mette Frederiksen, blev det lite oklart om hon vore beredd att inkludera utrikespolitiken i avtalet. Som ni nämnde i ert inlägg hör utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken dit, liksom beredskapen och den interna säkerheten.

Hur tror ni att Danmark kommer att förhålla sig till utrikespolitiken som en central del av revideringen av Helsingforsavtalet?

198. Bjarni Kárason Petersen

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak, Jouni, for spørgsmålet. Bare for at være helt sikker så taler du om udenrigspolitikken. Jeg tror, der er mange vigtige sager, man skal tale om i det nordiske samarbejde, og jeg tror, at alle de otte nordiske lande skal være med i de diskussioner, men man skal selvfølgelig have respekt for, at der er sager, som er henholdsvis f.eks. dansk og færøsk ansvarsområde og finsk og ålandsk ansvarsområde, og at der er nogle statsretlige og folkeretlige ting, som man skal tage højde for.

Men som eksempel er beredskab noget, som i Grønland er dansk ansvarsområde og på Færøerne er færøsk ansvarsområde, så det er vigtigt, at de, som har ansvaret, kan være med i de vigtige diskussioner, og nu, hvor sikkerheds- og forsvarspolitikken er så afgørende for vores fremtidige sikkerhed i Norden, er det meget vigtigt, at Færøerne, Åland og Grønland, selv om vi for det meste ikke har ansvaret for disse områder, bliver inddraget og er med i de diskussioner, for de handler også om os. Det tror jeg også kommer til at være vigtigt i det nordiske samarbejde fremover. Tak.

199. Bryndís Haraldsdóttir

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Forseti, ráðherra. Til hamingju með væntanlega formennsku í Norrænu ráðherranefndinni. Ég ætla að fá að halda áfram að spyrja um þessa nefnd. Mig þyrstir að vita: Hverja ætlið þið að skipa í nefnd sem á að leggja til við ykkur hvernig endurskoða eigi Helsingforssáttmálann? Ég ætla að leyfa því að fylgja með að við skipuðum nefnd þjóðkjörinna fulltrúa frá öllum Norðurlöndunum þar sem við horfðum til þess að það væru fulltrúar frá öllum flokkahópum, af báðum kynjum og frá öllum löndunum. Eruð þið að hugsa um embættismenn eða kjörna fulltrúa? Og er eitthvað í greinargerð og ályktun Norðurlandaráðs, sem var send til ykkar og samþykkt á þinginu í Reykjavík í fyrra, sem þið eruð ekki sátt við, eitthvað sem þarf að skoða enn betur?

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Ärade minister! Jag framför mina lyckönskningar med anledning av det kommande ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Jag skulle vilja ställa ytterligare frågor om denna kommission. Jag längtar efter att veta: Hur kommer den kommission att vara sammansatt som ska arbeta fram förslag gällande revidering av Helsingforsavtalet? Jag skulle vilja tillägga att vi tillsatte en arbetsgrupp med folkvalda representanter från alla de nordiska länderna där vi försäkrade oss om att alla partigrupper, båda kön och alla länder var representerade. Har ni tänkt er en kommission med ämbetsmän eller folkvalda? Och finns det något i Nordiska rådets redogörelse och rekommendation, som ni har fått och som röstades igenom på sessionen i Reykjavik förra året, som ni inte är nöjda med, något som skulle behöva granskas mer på djupet?

200. Bjarni Kárason Petersen

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tak for spørgsmålet. For det første tror jeg, det er meget vigtigt, at vi nedsætter kommissionen. Husk det. Jeg tror, at politisk har man afklaret, at det er noget, som man vil gøre, og fra Færøernes side er vi helt enige om, at man skal gøre det. Jeg tror, at det er godt med en udredningsperson, fordi det er folkeret, statsret, EU-ret og mange andre juridiske spørgsmål, som man må tage stilling til, og det at få disse spørgsmål inden for juraen afklaret er vigtigt for det næste skridt.

Når man så skal nedsætte en kommission, synes jeg i hvert fald, at en revision kommer til at være et politisk produkt, og når det er et politisk produkt, må det være politikerne, som gør

det. Det er os, som skal tage stilling til, hvordan det nordiske samarbejde skal fungere i fremtiden, og derfor tror jeg, det er helt naturligt, at det bliver politikere. Men det er jo selvfølgelig også en diskussion, som skal tages mellem samarbejdsministrene, med Nordisk Råd osv. For det er noget, som vi alle skal arbejde sammen om under det dansk-færøske formandskab i 2026. Tak.

201. Logi Einarsson

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Frú forseti. Kæru kollegar. Það er auðvitað mjög gaman að vera hér í fyrsta skipti á Norðurlandaráðsþingi og ég ætla að nota þessar fáu mínútur sem ég hef til umráða til þess að tala aðeins á almennum nótum en kem auðvitað inn á áherslumálin okkar.

Þrátt fyrir að við höfum á tímum kalda stríðsins haft flókin viðfangsefni þá voru þau að einhverju leyti einfaldari vegna þess að heimsmyndin var einfaldari. Við lifðum í tveggja póla veröld. Í dag er staðan miklu snúnari. Við upplifum hefðbundinn stríðsrekstur á sama tíma og við erum að glíma við tækninýjungar, eins og gervigreind, sem er að fara að gjörbreyta veröldinni okkar. Ofan í þetta er heimurinn að verða fjölpóla. Það eru ekki lengur eingöngu átök milli tveggja hugmyndakerfa austurs og vesturs. Fjölmenn og áður fátæk lönd rísa nú upp og krefjast áhrifa og stafræna byltingin gerir smærri og miklu fleiri hópum kleift að hafa mikil áhrif bæði til góðs og ills.

Mannkynssagan síðustu þúsundir ára hefur einkennst af mjög hægri línulegri þróun til framfara og það skiptir engu máli hvort við erum að ræða byltingarkennda hluti eins og siðaskiptin, prentvélina eða annað. Og siðvitið hefur nokkurn veginn náð að halda í við þetta. Með þeirri tækni sem við erum að horfa á núna og vex á veldishraða erum við hins vegar í miklu flóknari stöðu nú sem manneskjur heldur en nokkurn tímann áður. Og við þessar ástæður er enn mikilvægara en nokkru sinni að þær þjóðir sem deila gildum, gildum eins og lýðræði, jafnrétti og frelsi, standi saman sem aldrei fyrr. Og þess vegna fyrst og fremst vil ég veg norrænnar samvinnu sem mestan. Þess vegna styð ég New Nordics gervigreindarmiðstöð þar sem tungumálunum okkar verður gert kleift að halda sessi sínum í stafrænum heimi. Þess vegna styð ég að við komum okkur upp öflugum innviðum, nægri reiknigetu, opnum og áreiðanlegum gögnum og norrænu gervigreindarfullveldi. Þess vegna styð ég afnám stjórnsýsluhindrana og að við stefnum að sjálfbærasta og samþættasta samfélagi í heimi. Og þess vegna styð ég líka breytingar á Helsingforssamningnum sem gerir öllum átta löndunum kleift að standa á jafnréttisgrundvelli. Og þess vegna styð ég almennt samvinnu um að efla samstarf á sviði menningar, menntunar, heilbrigðis og að við aukum viðnámsþrótt okkar. Saman erum við fimmta stærsta hagkerfi í Evrópu og ellefta stærsta hagkerfi í heiminum og við eigum alveg að geta þetta saman. — Takk.

Skandinavisk oversættelse

Fru president! Kära kollegor! Det är naturligtvis för mig en mycket stor glädje att för första gången delta i Nordiska rådets session, och jag har tänkt mig att använda de korta minuter som jag har till mitt förfogande för att tala ganska generellt, även om jag givetvis kommer att nämna våra prioriteringar.

Trots alla komplicerade utmaningar som vi möttes av under kalla krigets år var den tiden på sätt och vis enklare på grund av en enklare geopolitisk situation. Vi levde i en bipolär värld. I dag är situationen mycket mer invecklad. Vi bevittnar traditionell krigföring samtidigt som vi

måste ta itu med ny teknologi, såsom artificiell intelligens, som kommer att leda till djupgående förändringar i världen. Till detta kommer att världen håller på att bli multipolär. Det handlar inte längre enbart om konflikter mellan två ideologiska system, öst och väst. Länder med stora befolkningar som tidigare var fattiga har nu börjat resa sig och kräva inflytande, och den digitala revolutionen gör det möjligt för mindre och mycket mer flertaliga grupper att påverka världen, både på gott och ont.

De sista årtusendenas historia har kännetecknats av en mycket sakta linjär utveckling till framsteg, och detta gäller oavsett om vi menar revolutionära företeelser som reformationen och tryckpressen eller någonting helt annat. Och det etiska förhållningssättet har nätt och jämnt hängt med. I och med den nya teknologi som nu växer fram med exponentiell fart befinner vi oss däremot nu som människor i en mycket mer komplicerad situation än någonsin tidigare. Och i en sådan situation är det viktigare än någonsin att länder med delade värderingar – värderingar som demokrati, jämställdhet och frihet – håller samman som aldrig förr. Och det är därför, framför allt, som jag vill att det nordiska samarbetet förstärks på alla möjliga sätt. Därför ger jag mitt stöd till AI-centret New Nordics som ska göra det möjligt för våra språk att behålla sin ställning i en digital värld. Därför ger jag mitt stöd till att vi förser oss med starka infrastrukturer, tillräcklig databehandlingskapacitet, öppna och pålitliga data och en nordisk AI-suveränitet. Därför ger jag mitt stöd till gränshinderarbetet och till visionen om Norden som världens mest hållbara och integrerade region. Och därför ger jag också mitt stöd till en revidering av Helsingsforsavtalet för att möjliggöra ett jämlikt deltagande för alla åtta länder. Och därför stöder jag generellt sett att vi ökar vårt samarbete om kultur, utbildning, hälsovård och resiliens. Vi utgör tillsammans Europas femte största och världens elfte största ekonomi och har därför alla förutsättningar att lyckas med detta. — Tack!

202. Pinja Perholehto, Finland

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Kiitoksia ministerille puheenvuorosta!

Nostit esiin monta tärkeää asiaa. Se on nimenomaan näin, että samaan aikaan kun suurvaltapolitiikka kiristyy ja perinteiset ikään kuin sotilaalliset uhkakuvat lisääntyvät, niin meillä on myös monenlaisia muita haasteita. Se kaikki, minkä puhelimen valitsee, mitä sovelluksia käyttää, millä ehdoilla niitä käyttää tai esimerkiksi mitä tietoa tekoälylle syöttää, on osa turvallisuutta ja suurvaltapolitiikkaakin.

Meidän Pohjoismaiden supervoima ei koskaan ole ollut pelkästään niin sanottu kova puolustus tai turvallisuus vaan kaikki muu. Yksi iso ja tärkeä osa sitä on demokratia, sitoutuminen median vapauteen, luotettavaan tiedonvälitykseen.

Siksi haluaisinkin oikeastaan kysyä: Miten ajattelette, että Pohjoismaat voivat sekä yhdessä että erikseen tukea mediakentän itsenäisyyttä ja torjua sellaisia taloudellisia ja ehkä poliittisia voimia, jotka tätä riippumattomuutta horjuttavat?

Skandinavisk oversættelse

Tack, ärade ordförande! Tack till ministern för inlägget!

Du lyfte fram många viktiga frågor. Det är just så att samtidigt som stormaktspolitiken skärps och de traditionella militära hotbilderna ökar, står vi också inför många andra

utmaningar. Hurdan telefon man väljer, hurdana appar man använder, på hurdana villkor man använder dem eller hurdan information man matar in i AI – allt detta är en del av säkerheten och även stormaktspolitiken.

Nordens superkraft har aldrig varit enbart så kallat hårt försvar eller hård säkerhet, utan allt det andra. En stor och viktig del av detta är demokratin, engagemanget för fria medier och en tillförlitlig informationsförmedling.

Därför vill jag egentligen fråga: Hur anser ni att de nordiska länderna tillsammans och vart för sig bäst kan stödja ett oberoende medielandskap och motverka sådana ekonomiska och kanske också politiska krafter som hotar detta oberoende?

203. Logi Einarsson

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Takk fyrir gríðarlega mikilvæga spurningu. Við erum að glíma við það á Íslandi, eins og eflaust mörg ykkar, að fjölmiðlum fer hnignandi og hið opinbera þarf að stíga inn og aðstoða þá með einhverjum hætti. Við þurfum auðvitað að tryggja að þessir áður hliðverðir sannleikans og upplýsinga geti starfað sem slíkir, um leið og við þurfum kannski ekki síst að efla getu ungs fólks til þess að vera gagnrýnið í hugsun og geta metið áreiðanleika upplýsinga. Þá eru fjölmiðlarnir okkar gríðarlega mikilvægir vegna þess að við eigum að geta treyst þeim og getum það mjög oft, þessum stærstu. Ég held því að ýmsir hlutir verði að koma til. Við verðum auðvitað að styrkja þá með beinum framlögum. Við þurfum hins vegar líka að koma böndum á þetta flóð samfélagsmiðlaupplýsinga og erlendra streymisveitna og gera þeim erfiðara fyrir að vaða yfir okkar samfélag. Ég held að það þurfi fjölmargar aðferðir til þess en við erum sammála um markmiðið: Við verðum að styrkja fjölmiðlana.

Skandinavisk oversættelse

Tack för denna ytterst viktiga fråga! På Island kämpar vi, som antagligen många av er, med det problemet att medierna håller på att försvagas, och någon form av offentligt mediestöd är en nödvändighet. Vi måste givetvis försäkra oss om att dessa våra sanningens och informationens väktare kan fortsätta att fungera som sådana, samtidigt som vi eventuellt måste fokusera på att stärka de ungas förmåga att tänka kritiskt och bedöma informationens pålitlighet. I det sammanhanget spelar våra medier en utomordentligt viktig roll eftersom vi måste kunna ha förtroende för dem, vilket vi också mycket ofta kan, vad gäller de största av dem. Därför tror jag att det behövs en rad åtgärder. Vi måste helt klart ge direktstöd till medierna. Men vi måste också stämma i bäcken när det gäller floden av desinformation på sociala medier och av utländska strömningstjänster och göra det svårare för dem att översvämma våra samhällen. Jag tror att det måste till en rad olika metoder, men vi är eniga om målsättningen: Medierna måste stärkas.

204. Oda Indgaard

Midtergruppen

REPLIK

Takk til statsråden, og takk til den forrige spørreren, som hadde et viktig spørsmål - og litt likelydende det jeg lurer på. Ministeren snakket godt om farene rundt KI og annen ny

teknologi som kan påvirke vår beredskap. Mens Norge, Finland, Sverige og Danmark ligger i toppen på Reportere uten grensers rangering av pressefrihet, ligger Island på en 17. plass, bak land som Tsjekkia, Portugal og Lichtenstein. Reportere uten grenser peker på at politiske og økonomiske interesser truer pressefriheten. Den frie presse er under press i hele verden, som statsråden selv nevnte i forrige svar. I Norden står vi sterkere dersom den frie presse er like sterk i alle land. Mitt spørsmål er: Hva gjør Islands regjering for å styrke pressefriheten slik at den kommer opp til det samme nivået som de øvrige nordiske landene?

205. Logi Einarsson

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Ég held að tjáningarfrelsi á Íslandi sé í raun að mörgu leyti ríkt. Hins vegar er það rétt sem þú nefnir, að þegar kemur að trausti er fjölmiðlaumhverfið á Íslandi einungis í 17. sæti. Það er ýmislegt sem þar kemur til. Ég held að þar geti máli skipt að sumir af stærstu fjölmiðlum okkar eru í eigu stórra hagsmunaaðila í atvinnugreinum. Ég held að einstakir stjórnmálamenn hafi líka á köflum talað of glannalega þegar kemur að fjölmiðlum. Þetta eru hlutir sem við erum að skoða núna því að sannarlega viljum við komast á sama stað og Noregur, Svíþjóð og Danmörk. Ég held að það verði ekki gert öðruvísi en að íslensk stjórnvöld styðji fjölmiðlana fjárhagslega þannig að þeir geti verið sjálfstæðir í sínum störfum. Við eigum auðvitað að gera kröfu um að þeir vinni á hlutlægan hátt og það hafa þeir verið að gera, en þetta er hins vegar grafalvarleg staða sem við erum mjög meðvituð um. – Takk.

Skandinavisk oversættelse

Jag tror att Island faktiskt på många sätt har en stark yttrandefrihet. Däremot stämmer det som du säger att när det gäller förtroendet för medierna ligger Island bara på 17:e plats. Detta har en rad olika orsaker. Jag tror att det kan spela en roll att vissa av våra största medier ägs av stora aktörer med intressen i näringslivet. Jag tror att en och annan politiker också har uttryckt sig alltför vårdslöst när det gäller medierna. Detta är frågor som vi tittar på just nu eftersom vi helt klart vill klättra upp på samma plats som Norge, Sverige och Danmark. Jag tror att enda sättet att lyckas med det är att isländska myndigheter ger ekonomiskt stöd till medierna för att säkra deras oberoende. Vi måste givetvis kräva att de tillämpar objektivitet, vilket de också har gjort, men det har uppstått en högst allvarlig situation som vi är väl medvetna om. – Tack!

206. Åsmund Aukrust

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Takk for ordet – igjen! Som jeg sa i den utenrikspolitiske debatten tidligere i dag, er nordisk samarbeid viktigere nå enn kanskje noen gang før. Det er Helsingforsavtalen som legger grunnlaget for det nordiske samarbeidet. Det er den nordiske grunnloven, på mange måter. Nå foregår det en juridisk gjennomgang av den, og utredningen skal komme før jul. Jeg merker meg det veldig store engasjementet her i salen. Det er veldig bra. Vi ser fram til viktige diskusjoner når den utredningen er ferdig.

Vi lever i en tid med veldig stor usikkerhet. Derfor vil jeg takke det finsk-ålandske formannskapet for virkelig å ha satt sikkerhet på dagsordenen – alt fra fysisk beredskap til mental motstandskraft. Jeg er helt sikker på at vi har veldig mye å lære av hverandre, og ikke minst må vi jobbe sammen, for det er når vi virkelig jobber nordisk på dette området, at vi kan få til store ting.

Jeg synes det var en veldig interessant debattutveksling vi akkurat hadde om å ta vare på demokratiet. Tillit til hverandre er selve superkraften i Norden. Men det er ikke noe vi kan ta for gitt. Det er ingenting i genene hos oss i Norden som gjør at vi har større tillit. Det er hvordan samfunnet er bygget opp. Og det er flere ting til bekymring. Vi ser mer utenforskap, vi ser at tilliten til offentlige institusjoner er fallende, vi vet hvordan sosiale medier er med på å bidra til mer polarisering, og vi vet at desinformasjon er en stor utfordring. Men vi er politikere – ikke for å være bekymret, men for å gjøre noe med det. Derfor synes jeg det er veldig bra at det er på dagsordenen her i Norden, og at vi diskuterer hvordan vi kan møte dette sammen i Norden. Demos-prosjektet er et godt eksempel på det.

Vi deler alle visjonen om at Norden skal være den mest integrerte og bærekraftige delen av verden. Vi deler havområder, økosystemer og visjoner om et grønt Norden. Så skal vi alle sammen framover se på hva slags grensehindre som ligger der, for å få til enda mer integrasjon. Det som er utfordringen med grensehindre, er at skal vi virkelig få gjort noe med det, må vi gjøre noe samtidig i alle land. Jeg mener at det vi nå har valgt oss ut som et prosjekt, nemlig å se på arbeidet som handler om elektronisk identifikasjon, er et veldig viktig sted å starte. Vi vet at det er en pilot under arbeid, og det er veldig bra. Så tror jeg vi bare må smøre oss med noe tålmodighet, for jeg vet at det er et veldig krevende arbeid. Det er krevende juridisk og teknisk, men vi skal komme i mål – vi må bare gi oss den tiden som trengs for at vi skal være helt sikre.

Til slutt: La oss bruke det nordiske samarbeidet for å trygge Norden, for et mer inkluderende, bærekraftig og framtidsrettet Norden. Vi gjør det på vegne av landene våre, innbyggerne våre og ikke minst for de kommende generasjoner.

207. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

REPLIK

President! Jag såg att ingen begärde replik på statsrådet. Jag tänkte att det var tråkigt för honom och att vi måste rätta till det.

På sessionen i Reykjavík i fjol ställde jag frågor till statsrådets företrädare Anne Beathe Tvinnereim gällande revidering av det nordiska skatteavtalet. Där fick vi glädjande nog något som många i salen uppfattade som en öppning – att Norge såg positivt på att öppna frågan. Man hade insett att man måste, även om det är komplicerad materia.

Sedan blev det regeringsskifte i Norge, och vi fick en ny nordisk samarbetsminister. Därför måste jag fråga den nya ministern: Hur ser det ut för Norges regering nu gällande revidering av det nordiska skatteavtalet? Är man fortfarande lika öppen för att öppna en revidering, som den föregående ministern var?

208. Åsmund Aukrust

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Takk for et godt og viktig spørsmål. Skattepolitikk er veldig viktig i det nordiske samarbeidet. Det ligger grensehindre der for at vi kan jobbe og bo på forskjellig side av grensen. Norge kjenner veldig godt til dette. Norge og Sverige deler Europas lengste grense, så dette er noe vi jobber med.

Når det gjelder skatteavtale, mener vi at et hovedspor der skal være gjennom OECD, for det er der de nordiske landene er medlem. Det vi mener er veldig viktig i det nordiske samarbeidet, er at vi skal rendyrke det nordiske samarbeidet der vi har merverdi, men vi skal ikke gjøre det der vi dupliserer arbeid som foregår på andre arenaer. Det blir ikke dobbelt så bra å gjøre det to steder – det kan tvert imot virke mot sin hensikt. Så på spørsmålet om skatteavtale mener vi at hovedsvaret fortsatt skal ligge innenfor OECD. Det vil være det viktigste svaret for den norske regjeringen.

209. Jessica Rosencrantz

Sveriges samarbetsminister

HUVUDINLÄGG

Fru president, nordiska parlamentariker, kära nordister! Som Sveriges Nordenminister vill också jag hälsa er varmt välkomna till Stockholm och Sverige, återigen. Den här veckan – Nordiska rådets session och de diskussioner vi för här – påminner oss om betydelsen av ett starkt nordiskt samarbete i en svår och utmanande tid för Europa.

Som flera har varit inne på bygger vårt samarbete i grund och botten på gemensamma värderingar, på tillit och på övertygelsen om att vi tillsammans faktiskt är starkare än var och en för sig. Denna gemenskap har burit oss genom många kriser och perioder av förändring, och jag är övertygad om att den kommer att bära oss även in i framtiden.

Vår vision är lika tydlig som den är utmanande: att bli världens mest integrerade och hållbara region. Låt oss inte inbilla oss att det är enkelt men vara överens om att det är värt det. Ett starkt Norden som tar ledarskap kring säkerhet, tillväxt, innovation och omställning är viktigt inte bara för vårt eget välstånd utan för hela Europas.

Fru president! Det står mycket på vår nordiska att göra-lista.

För det första är mobilitet en nyckel till innovation, tillväxt och sammanhållning. Det ska vara lätt att leva, arbeta och driva företag över våra gränser. Varje nordisk ungdom som väljer att studera på ett lärosäte i ett annat nordiskt land och varje arbetstagare eller företag som vågar ta steget över gränsen för oss närmare och väver det nordiska samarbetet allt tätare.

Den digitala utvecklingen har skapat en ny gränslös arbetsmarknad och företagande, men hinder kvarstår. För en nordbo som lever eller arbetar över en gräns är det en utmaning att kommunicera med våra myndigheter. Vi samarbetsministrar har därför valt att prioritera det här arbetet. Nya tekniker får inte innebära nya hinder med begränsande nationella lösningar.

För det andra har det försämrade säkerhetspolitiska läget i vår region ökat behovet av samordning inom försvar, krisberedskap och försörjningstrygghet. Vår geografiska placering med Östersjön och Arktis gör oss till ett säkerhetspolitiskt epicentrum.

För det tredje känner inte heller den organiserade brottsligheten några gränser. Att bekämpa den är en av min regerings största och viktigaste prioriteringar, och det är avgörande att vi kan göra detta tillsammans. Den gemensamma svensk-norska polisstationen på gränsen i Morokulien är ett bra exempel på hur vi gör detta.

För det fjärde måste vi möta desinformation och påverkanskampanjer från auktoritära regimer med full kraft. Här är utbildning, kultur och fria, oberoende medier helt avgörande.

Fru president, kära nordister! Tack till er som valt att tillbringa denna vecka här för att göra Norden ännu starkare!

210. Lars Mejern Larsson

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Fru president! Jag skulle vilja ta upp att göra-listan med Nordenministern. Det handlar om hur statsministerns vision ska implementeras. Våra erfarenheter från Nordiska rådet, bland annat baserat på de svar vi får från rekommendationen, visar att visionen nog mest är god vilja och högtidliga ord. Den tycks inte alls prägla departementens och myndigheternas prioritering och handlande. Svaren vittnar om att det nordiska samarbetet i hög grad är tjänstemannastyrt och de politiska ambitionerna stannar på papperet. Det verkar som att det saknas en tydlig politisk beställning grundad i hur viktigt det är med nordisk integration och att den politiska viljan inte finns fullt ut hos alla fackministrar, trots en ambitiös målsättning på statsministernivå.

Frågan är därför: Hur avser regeringen att gemensamt säkerställa att man uppfyller statsministerns vision att Norden ska bli världens mest integrerade region, så att den blir vägledande även i departementens och myndigheternas arbete?

211. Jessica Rosencrantz

Sveriges samarbetsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Jag tackar Lars Mejern Larsson för en viktig fråga. Jag menar att vi alla behöver vara en blåslampa i detta – vi som samarbetsministrar men också Nordiska rådet. Kärnan i vårt gemensamma arbete handlar inte minst om att riva gränshinder. En viktig prioritering för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet förra året var just att anta ett nytt program för fri rörlighet, att ta ett större politiskt ägarskap kring gränshinderfrågorna och att sedan såklart utföra detta arbete gemensamt med Gränshinderrådet och förstås med alla er i det här rummet. Det menar jag är en viktig del för att verkligen säkerställa att vi jobbar mycket mer metodiskt, strategiskt och prioriterat med gränshinderfrågorna, så att det blir politisk styrning när det gäller vilka frågor vi ska ta oss an.

Jag menar alltså, i motsats till det Lars Mejern Larsson beskriver, att vi verkligen har tagit ett större politiskt ägarskap. Men ingen av oss kan väl inbilla sig att det här gör sig av sig självt, utan vi måste alla fortsätta vara en blåslampa.

212. Annette Holmberg-Jansson, Åland

Den Konservative Gruppe

REPLIK

De nordiska länderna står inför samma akuta utmaning: allt färre unga väljer yrkesutbildning. Fortsätter utvecklingen, riskerar vi att sakna upp till 350 000 yrkesutbildade redan år 2030. Det handlar om undersköterskor och elektriker, byggnadsarbetare och andra yrkesgrupper som håller igång våra samhällen. Den här bristen hotar inte bara välfärden. Den hotar även Norden som en konkurrenskraftig och hållbar region. Ändå talas det ofta mer om problemen än om lösningarna. Om vi verkligen menar allvar med att bygga ett starkt Norden måste yrkesutbildningarna bli både mer attraktiva och mer gränsöverskridande. Min fråga till samarbetsministern är därför: Vad görs konkret i det nordiska samarbetet för att stärka yrkesutbildningarnas attraktionskraft och säkra tillgången på yrkesutbildad arbetskraft?

213. Jessica Rosencrantz

Sveriges samarbetsminister

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Stort tack för en viktig fråga! Apropå gränshinder tror jag att en av våra absolut viktigaste frågor framöver är att se till att vi får en mer integrerad arbetsmarknadsregion i hela Norden, inte minst i våra gränsområden såklart. Jag var själv ganska nyligen nere i Köpenhamn och Malmö och diskuterade de specifika utmaningar som är kopplade till den regionen, där jag tror att det finns all möjlighet att öka utbytet. När Öresundsbron firade 25 år tidigare i år pekades det i statsministerdeklarationen på betydelsen av att våra arbetsförmedlingar pratar mer med varandra men också vänder sig till invånarna i regionen.

Jag tror att vi i hela EU behöver se till att riva gränser vad gäller just att arbeta över gränserna. Det finns också många yrken i dag som är reglerade på ett sätt som jag menar att de inte behöver vara alla gånger. Det här behöver vi se över. Här tror jag att Norden kan gå före i EU genom att ytterligare harmonisera våra regelverk, så att de sedan också kan tjäna som inspiration för övriga Europa.

214. Lars-Christian Brask

Præsidiet

INDLÆG

Tak, fru præsident, tak til Anders Adlercreutz for redegørelsen, og tak til alle jer andre samarbejdsministre for jeres kommentarer. Det var relevante og interessante indspil og svar. Fra præsidiets side har vi altid haft en meget god og konstruktiv dialog med det finske og ålandske formandskab i løbet af året. Vi ser frem til at fortsætte den gode dialog også fremover for at styrke vores samarbejde yderligere. Jeg vil gøre samarbejdsministrene

opmærksomme på især et punkt, som vi skal drøfte her i plenarforsamlingen i morgen under præsidiets sager, og det drejer sig om opdateringen af Nordisk Råds forretningsorden, som vi håber vil blive vedtaget.

Ændringen sikrer repræsentation af alle otte lande i præsidiet ved at give Færøerne, Grønland og Åland en ordinær plads. Det er den rette vej at gå for det nordiske samarbejde. Vores samarbejde er præget af lighed, respekt og ligeværd, og for os i præsidiet er det naturligt, at dette også afspejles i vores besluttende organer. Vi ser frem til et fortsat godt samarbejde og en god dialog med jer. Tak.

215. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Tack så mycket! Då har jag inte fler personer på talarlistan. Kan Nordiska rådet ta samarbetsministrarnas redogörelse till protokollet? Svaret är ja. Då har vi avslutat den dagordningspunkten.

Vi går över till punkt 8.2, samarbetsministrarnas frågestund. Man ställer en fråga på en minut, och ministern får en minut på sig att svara.

216. Ronny Aukrust

Den Socialdemokratiske Gruppe

SPØRGSMÅL

Mitt spørsmål går til den svenske ministeren, Jessica Rosencrantz. Takk for ministerens redegjørelse. I november 2024 vedtok de nordiske ministrene for likestilling og LHBTI en felleserklæring og programmet Pushing for Progress. Det har som mål å styrke det nordiske samarbeidet for likestilling og like rettigheter for LHBTI-personer. Programmet skal møte deres rettigheter og den økende motstanden mot likestilling både i Norden og globalt.

Med bakgrunn i at Nordisk ministerråd for likestilling og LHBTI har satt av 10. mill. danske kroner for perioden fram til 2027 for gjennomføringen av programmet, og at Sverige i løpet av 2024 har hatt formannskapet i Ministerrådet, er mitt spørsmål: Hvordan har den svenske regjeringen tenkt å bidra innenfor rammen av det nordiske samarbeidet til at programmet Pushing for Progress får konkret gjennomslag, og at Norden blir en tydelig og sterk stemme for likestilling og like rettigheter for LHBTI-personer også internasjonalt?

213. Jessica Rosencrantz

Sveriges samarbetsminister

SVAR PÅ FRÅGA

Stort tack för frågan, Ronny Aukrust!

Arbetet med likabehandling, jämlikhet och jämställdhet är ju en viktig fråga i vårt gemensamma nordiska arbete, dels därför att jag tror att vi på många sätt är föredömen för Europa och världen, dels därför att det såklart finns arbete kvar att göra.

Jag har ingen detaljrik åtgärdslista med mig i dag, men det här är ett arbete som vi såklart sätter högt upp på dagordningen. Jag vet också att flera nordiska länder gemensamt driver på för att dessa frågor ska tas på större allvar i det europeiska samarbetet. Medan vissa kanske inte ser behovet av tydligt arbete eller av riktlinjer och strategier framåt driver Sverige på för att vi ska få mer sådant också i det europeiska samarbetet.

Jag får återkomma med detaljerna, men detta är en oerhört viktig fråga.

218. Kari Sofie Bjørnsen

Den Konservative Gruppe

SPØRGSMÅL

Dette spørsmålet er til den danske samarbeidsministeren.

De økologiske forholdene i våre sjøområder – Oslofjorden, Østersjøen og Skagerak – er som kjent svært dårlige. Områdene deler mange av de samme utfordringene, som overgjødsling fra landbruk og avløp, tap av habitat, oksygenmangel og overfiske. Klimaendringene øker belastningene ytterligere. Ny kunnskap viser at arter og bestander ikke matcher nasjonalstatenes jurisdiksjoner og grenser.

Felles innsats, felles forskning, koordinert rapportering, innovasjon, næringsutvikling, forvaltning av natur- og fiskeriressurser – hva anser ministeren at den danske regjeringen sammen med de andre nordiske regjeringene bør gjøre for å samarbeide bedre og styrke samarbeidet ytterligere? Det er nå vi har muligheten til å styrke det biologiske mangfoldet og hindre økologisk kollaps, slik at våre sjøområder inneholder liv også for de kommende generasjonene.

219. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Tak for det. Jeg vil gerne starte med at slå fast, at det, at vi har et godt og et rent havmiljø, er en topprioritet. Det er det for den danske regering i al almindelighed, og det er i øvrigt også min opfattelse, at det er det bredt for de nordiske lande. Der er ingen tvivl om, at vi også er udfordrede her. Vi ser områder - fjorde, søer, vandløb - som desværre har et for højt indhold af næringsstoffer, og dermed er kvaliteten af vandet udfordret og dermed også dyrelivet i det.

Som der også bliver sagt af spørgeren, er det her jo en problematik, der også går på tværs af grænser. Ét lands udledninger kan også påvirke et andet lands havmiljø. Derfor er det vigtigt, at der er et samarbejde. Jeg tror, det er vigtigt, at der er et samarbejde, hvor man deler viden, hvor man deler knowhow, og hvor man deler de opdagelser, man gør i kampen for at få et rent havmiljø, med hinanden, så vi sikrer os, at man ikke skal sidde i hvert enkelt land og, som vi ville sige på dansk, opfinde den dybe tallerken hver gang, men at man sådan set kan dele de gode idéer, man har.

Så vil jeg også bare tillade mig at fremhæve noget, vi har gjort i Danmark, hvor vi har indgået en grøn trepartsaftale mellem regeringen, landbruget og naturforeningerne, der skal hæve kvaliteten af bl.a. også det danske vandmiljø.

220. Hege Bae Nyholt

Nordisk Grøn Venstre

SPØRGSMÅL

Mitt spørsmål går til den færøyiske samarbeidsministeren.

Nordisk råd besluttet enstemmig ved sist årsmøte i Reykjavik at Helsingforsavtalen skal revideres. Et av hovedtemaene har vært muligheten for at Færøyene, Grønland og Åland skal oppnå likestilling i det nordiske samarbeidet, men beslutningen handler også om å styrke det nordiske samarbeidet som helhet, å styrke nordisk samarbeid og samhold på alle områder og ta bort grensehindre.

Vi har vel en historisk mulighet for å kunne styrke det nordiske samarbeidet nå når Helsingforsavtalen skal revideres. Derfor er spørsmålet til den færøyiske samarbeidsministeren, som ministeren har vært noe inne på allerede: Hvordan går arbeidet med revisjonen av Helsingforsavtalen, og vil man ta inn nye samarbeidsområder, borgerrettigheter og annet i revisjonsarbeidet?

221. Bjarni Kárason Petersen

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Tak for spørgsmålet. Det er efterhånden ikke nogen hemmelighed, at Færøerne har haft en særlig interesse i revisionen af Helsingforsaftalen, fordi vi har en aktie i at blive jævnbyrdige med potentielt Grønland og Åland og med de andre fem nordiske nationalstater. Det er meget vigtigt for os, men det betyder jo ikke noget i sig selv, hvis du ikke kan bruge det medlemskab til noget fornuftigt. Så for os er det vigtigt, at man med medlemskabet kan bidrage til og drage nytte af det nordiske samarbejde, og vi har også tanker om og indspil til, hvordan man kan revidere andre dele af Helsingforsaftalen. Jeg tror, at arbejdet med den juridiske udredning går godt, og jeg glæder mig til at nedsætte kommissionen, men for os handler det også om, at samfundsudviklingen de seneste 30 år og den geopolitiske udvikling de seneste 5 år gør det uhyre nødvendigt at revidere den, både i forhold til miljø, børn og unge, samfundssikkerhed, beredskab osv. Tak.

222. Juho Eerola, Finland

Nordisk Frihed

SPØRGSMÅL

Ärade president! Min fråga går till Danmark, till herr Dahlin.

Helsingin sopimus on noussut tässä kokouksessa esille useammin kuin oikeastaan mikään muu asia. Jopa edellinenkin kysymys käsitteli sitä. Minulla henkilökohtaisesti oli kunnia olla osa sitä työryhmää, joka lähes parin vuoden ajan käsitteli sopimuksen päivittämistä. Vuosi sitten, kun oltiin Islannissa – ne, ketkä olivat paikalla – taputettiin kaikki käsiä ja lyötiin toisiamme olkapäille, kun työ oli hyvällä mallilla ja saatu päätökseen ja annoimme viestikapulan eteenpäin. Mutta täällä samaa tunnelmaa ei valitettavasti enää ole koettavissa. Grönlannin ministerit ovat jopa boikotoineet tätä kokousta.

Elina Pirjatanniemen komitean selvitystyöryhmän työ on käynnissä, mutta kysyn kuitenkin: kuinka todennäköisenä näette sen mahdollisuuden, että tämä sopimus saadaan päivitettyä siten, että tulevaisuudessakin kaikki itsehallintoalueet jatkavat ja pysyvät osana tätä yhteistä rakasta pohjoismaista perhettämme?

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Min fråga går till Danmark, till herr Dahlin.

Helsingforsavtalet har nämnts oftare än något annat tema under detta möte. Det kom upp också i föregående fråga. Jag hade personligen äran att sitta i den arbetsgrupp som under nästan två år arbetade med att uppdatera avtalet. För ett år sedan, då vi var på Island – vi som var där – applåderade vi och klappade varandra på axlarna efter väl utfört förvärv, då arbetet var slutfört och vi kunde ge stafettpinnen vidare. Men här går det tyvärr inte att uppleva samma stämning. Grönlands ministrar har till och med bojkottat detta möte.

Elina Pirjatanniemis arbetsgrupp fortsätter med sin utredning, men jag undrar ändå: Hur sannolikt tror ni det är att avtalet kan revideras på så sätt att alla självstyrande områden vill fortsätta och förbli en del av vår gemensamma nordiska familj också framöver?

223. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Først og fremmest tak for et godt arbejde, som jo ligger som grundlag for den proces, der også er blevet sat i gang nu under det finsk-ålandske formandskab, og som vi tænker at tage skridtet videre under det dansk-færøske formandskab. Det bygger i høj grad videre på det arbejde, der er foretaget i Nordisk Råd.

Så bliver jeg spurgt om, hvor realistisk det er, at vi får en revision, og det kommer jo an på viljen i de nordiske hovedstæder. Jeg kan melde klart ud fra dansk side om, at vi har viljen og lysten til at gøre det, fordi vi mener, at der er brug for en revision af Helsingforsaftalen, der muliggør, om man ønsker det, at Grønland, Færøerne og Åland kan blive ligeværdige medlemmer, og vi håber jo på, at vi i løbet af det næste år kan samle opbakning til det synspunkt blandt de øvrige nordiske lande. Jeg kan bare sige til spørgeren, at vi fra dansk side i hvert fald nok skal gøre, hvad vi kan, fordi det er en høj prioritet for os.

Jeg mener også, at i en tid med de geopolitiske spændinger, vi ser med den usikkerhed, vi oplever i verden, så er det her ikke kun et anliggende for rigsfællesskabet. Jeg vil mene, at det er et fælles nordisk anliggende at sikre, at man har et nordisk samarbejde, som alle otte nordiske lande kan se sig i. Det vil være en fordel for hvert enkelt land, det vil være en fordel for det nordiske samarbejde, og i den situation, vi står i lige nu, mener jeg også det vil være en sikkerhedspolitisk fordel for os alle sammen.

224. Lars-Christian Brask

Midtergruppen

SPØRGSMÅL

Tak, præsident. Det er et spørgsmål til minister Rosencrantz, og det er jo også som minister for europæisk samarbejde. Mine spørgsmål går på det fælles nordiske og EU-samarbejdet.

Hvad er status? Hvad kan vi gøre mere? Hvad er det, der forhindrer os? Og sker der noget systematisk?

225. Jessica Rosencrantz

Samarbejdsminister

SVAR PÅ FRÅGA

Tack för frågan, som jag uppfattar handlar om det nordiska samarbetet i EU! Jag ser att det stämmer. Utmärkt, då är de kristallklart. Det nordiska samarbetet i EU har nog aldrig varit så viktigt som nu, för vi har så väldigt mycket gemensamt i den tid vi befinner oss i. Det gäller inte minst på det säkerhetspolitiska området, som är en av Europas absolut största utmaningar. Men det handlar också om hur vi skapar konkurrenskraft.

Rent krasst samarbetar vi och samordnar oss ganska ofta inför de europeiska ministerråden. Vi har ofta snarlika positioner. Vi är ledande i stödet till Ukraina tillsammans med de baltiska länderna. Det är vi som verkligen driver övriga Europa framför oss.

Bara för att ta ett exempel kan jag nämna det nyinstiftade AI-centret som Nordiska ministerrådet, bland andra, har varit med och finansierat. Det är ett exempel på hur vi kan ta ledarskap från Nordens och Norden-Baltikums sida när det kommer till konkurrenskraft. Jag skulle säga att dessa två spår är en röd tråd för vårt samarbete, som är väldigt starkt och intensivt.

226. Jóhannis Erlendsson

Ungdommens Nordiske Råd

SPØRGSMÅL

Tak, fru præsident. Spørgsmålet er rettet til Danmarks samarbejdsminister, hr. Morten Dahlin. Færøerne har i rigtig mange år forsøgt at opnå tilladelse til at søge selvstændigt medlemskab af World Trade Organization. Svaret fra danske jurister har været, at det ikke kan lade sig gøre i henhold til grundloven. Derfor nedsatte man et såkaldt § 6-nævn i forhold til hjemmestyreloven, som nu er kommet med en afgørelse om, at det kan man godt. Der foreligger en redegørelse fra tre højesteretsdommere om, hvorfor det kan lade sig gøre. Det er for at sige, at der nu er mindre, som forhindrer Færøerne i at opnå medlemskab af organisationer, som tillader andre entiteter end stater som medlemmer.

Derfor vil jeg spørge ministeren: Anser ministeren den afgørelse og den præcedens, som den sætter, som noget, der vil have en positiv indflydelse på Færøernes mulighed for at opnå selvstændigt medlemskab af Nordisk Råd?

227. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Ja, det håber jeg da i høj grad, og jeg modtog den afgørelse med glæde. Vi har også sikret fra dansk side, at den afgørelse er sendt videre til den juridiske udreder, der sidder og arbejder, hvilket er blevet nedsat under det her formandskab, så hun er blevet gjort opmærksom på den konklusion.

Det er da klart, uden at jeg er jurist eller ekspert, at den afgørelse naturligvis kommer til at spille en rolle, når hun skal aflevere sin udredning senere i år, og jeg har svært ved at se, at den afgørelse ikke skulle spille ud til den positive side. For jeg har svært ved at se, hvordan den afgørelse skulle have en negativ indflydelse på det. Så mit svar på spørgsmålet vil være det, jeg startede med: Ja, det håber jeg sandelig.

228. Åsa Karlsson

Den Socialdemokratiske Gruppe

FRÅGA

Fru president! Min fråga går till den finländska ministern. Sverige, Norge och Finland sitter fysiskt ihop med varandra i de norra delarna. Gränsöverskridande infrastruktur är där inte bara en fråga om vägar och räls utan också om möjligheten att bygga ett starkare och mer sammanhållet samhälle. Men det handlar också om klimatet. Genom att bygga ihop våra järnvägar möjliggör vi för övergången till hållbara transporter genom att gods som i dag fraktas med lastbil kan flyttas över till järnvägen och genom att människor kan resa med tåg i stället för med flyg eller bil. Det är en konkret klimathandling.

I dagens säkerhetspolitiska läge är det här dessutom en fråga om beredskap och redundans. Att investera i gränsöverskridande infrastruktur är alltså att investera både i sammanhållning, i hållbarhet och i trygghet. Det är att bygga framtidens Norden, där de norra delarna av Finland, Sverige och Norge verkligen hänger samman.

Min fråga är: När får vi se de långsiktiga och samordnade infrastruktursatsningar som krävs för att Norden verkligen ska hålla ihop, inte bara i ord utan också i handling?

229. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Tack så mycket, Åsa, för en god fråga. Det pågår ju många diskussioner kring många projekt. Vi har gemensam infrastruktur, Finland och Sverige, vi har nätkablar över Bottenviken, vi har sådana längre upp i Lappland också. Det finns diskussioner om en bro mellan Vasa och Umeå. Det finns många andra projekt som diskuteras. Och sedan finns den här frågan om spårbredden, som ju förstås är ett specifikt finländskt problem. Av historiska skäl har vi en annan spårbredd än resten av Europa. Det är någonting som man nu tittar på i Finland, det är en fråga som man kan säga att har att göra också med militär mobilitet, sådana frågor. Samtidigt är förstås att ändra spårbredden på varje spår i hela Finland en ganska stor operation, och man kan ifrågasätta om klimatnyttan finns där i förhållande till att man kanske kastar om vagnarna vid gränsen. Men det här kanske man får svar på i ett senare skede sedan när utredningarna går vidare. Men visst, jag tror att det är i allas vårt intresse att data, el, människor, vagnar och bilar har det så lätt som möjligt att röra sig över gränserna.

230. Liz Mattsson, Åland

Midtergruppen

SPØRGSMÅL

Tack, ordförande! Jag vill också ställa min fråga till minister Adlercreutz.

Bästa minister! I det finska regeringsprogrammet, publicerat den 20 juni 2023, framgår det att ett av målen är att främja inrättandet av ett nordiskt transportministerråd. Denna skrivning visar att den finska regeringen delar Nordiska rådets uppfattning om behovet av ett sådant ministerråd. Med tanke på våra gemensamma utmaningar, den gröna omställningen, gränshinder och behovet av mer effektiva transportlösningar skulle ett nordiskt transportministerråd kunna spela en central roll. När den finska samarbetsministern under ett utskottsbesök i april tidigare fick frågan om hur finska regeringen arbetar med att främja inrättandet av ett transportministerråd, svarade han att det inte är någon prioriterad fråga i regeringen. Jag vill därför på Gränshindergruppens vägnar fråga ministern: Stämmer det att denna del av regeringsförklaringen har utgått, eller vad är statusen i frågan?

231. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Tack så mycket, Liz, för en fråga som jag har fått ett antal gånger. – Det här är ju en fråga som gäller alla regeringar i Norden. Det är alla regeringars gemensamma fråga. Ett land kan inte grunda ett ministerråd, utan det måste basera sig på en gemensam tanke om att det finns ett behov. De signaler som vi har fått, och den uppfattningen som jag har som nordisk samarbetsminister är att de nordiska regeringarna verkar tycka, och tycker, åtminstone till majoriteten, att de nuvarande informella formerna fungerar så pass bra att man inte ser ett omedelbart behov av att skapa en mer bestående institution än det informella arbete som nu redan pågår.

232. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

SPØRGSMÅL

Fru præsident, spørgsmålet går til den norske samarbejdsminister, og det er et meget specifikt spørgsmål om grænsehindringer, og det handler om roaming, altså hos teleoperatører. I alle de store EU- og EØS-lande i Norden, altså Island og Norge er også med, kan man roame frit, altså roame like at home, og det er EU-reguleret, men det er det ikke i Færøerne og Grønland. Vores teleoperatører har fine aftaler, vi kan gå ud på vores telefoner, men når vi får besøg fra Norge, Finland og Sverige, kan man ikke roame i Færøerne og Grønland, og det synes vi er et stort problem. Men det er blevet behandlet i Grænsehindringsrådet og af grænsehindringsgruppen, og det kan løses, ved at ministrene på området siger til de norske operatørerer og spørger den norske minister, om de ikke bare kan lave de samme regler for Færøerne og Grønland som for EU og EØS. Så er problemet løst, og det samme gælder Finland og Sverige. Så hvis I ville gøre det, ville I kunne løse én konkret grænsehindring på kort tid.

233. Åsmund Aukrust

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Takk for et veldig godt og konkret spørsmål. Det er som du sier, det har blitt en ny verden når det gjelder roaming. Der man tidligere nærmest gikk konkurs ved å oppholde seg over grensen, kan man nå gjøre det som hjemme.

Jeg må innrømme at jeg ikke kjenner til regelverket på Færøyene og Grønland. Et så konkret spørsmål fortjener også et konkret svar, så hvis du sender et skriftlig spørsmål om dette, skal vi sørge for at du får et ordentlig svar. Så skal jeg sørge for å gå inn i den saken. Men takk for et veldig godt spørsmål. Jeg skjønner veldig godt det behovet, for dette er noe vi alle sammen har kjent på, kjent hvordan den nye hverdagen har blitt etter at vi fikk på plass nye regelverk mellom EØS og EU.

234. Henrik Møller

Den Socialdemokratiske Gruppe

SPØRGSMÅL

Det er et spørgsmål til den danske samarbejdsminister. Det er sådan, at det program, der er i forhold til fri bevægelighed i Norden for 2025-2030, nu indebærer, at Nordisk Råds repræsentant ikke længere indgår i Grænsehindringsrådet. Tidligere var vi en naturlig del af det her råd, men vi er så ikke velkomne længere. Vi synes jo, det virker lidt modsætningsfyldt, når vi faktisk har sat grænsehindringerne højere på dagsordenen og har et højere ambitionsniveau i forhold til det, og der er vi lidt ærgerlige over, at dem, der rent faktisk repræsenterer det politiske niveau, ikke er en del af det her.

Jeg vil godt have lov at sige tak til det finske formandskab, som har sagt, at Nordisk Råd er velkommen til at deltage i grænsehindringsrådets arbejde i indeværende år. Det sætter vi pris på. Så mit spørgsmål til Danmarks samarbejdsminister er: Vil det her tilbud også kunne gøre sig gældende under det danske formandskab? Og så kan ministeren måske også komme med et par bemærkninger om, hvad ministeren mener om, at vi fra Nordisk Råds side som råd ikke er med i Grænsehindringsrådet mere.

235. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Det kan jeg svare kort på. Det vil gøre sig gældende under det dansk-færøske formandskab. Så kan jeg også sige for helt egen regning, at hvis det alligevel bliver præcedens, at alle formandskaber tillader det, så skal vi jo have en drøftelse af, om den regelændring gav særlig meget mening.

236. Rebecka Le Moine

Midtergruppen

FRÅGA

Fru president! Min fråga går till Finlands samarbetsminister. I går fick vi besked om hur EU:s fiskekvotsförhandlingar har gått. Strömmingen i Bottniska viken har minskat kontinuerligt sedan 1994 och är nu på en av de lägsta nivåer som någonsin har uppmätts. Kvoterna som förhandlades fram är långt över vad forskarna rekommenderar för flera bestånd i Östersjön. De här kvoterna är så höga att de bryter mot EU:s egna lagar. Sverige var tyvärr ensamt om att rösta nej och förhålla sig till kommissionens linje, som är mycket mer försiktig. Sverige och Finland är två länder som delar Östersjön, och Östersjön betyder mycket både för vår välfärd och för vår kultur. Det här är nordisk nytta.

Vad tänker Finlands samarbetsminister göra för att verka för att vi får en gemensam Östersjöplan på plats, som kan vara en räddningsplan för vårt långsiktiga fiske?

237. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Tack så mycket, Rebecka. Det här är förstås en enormt angelägen fråga. Östersjön är ett mycket sårbart innanhav. Om man tar den mängd människor inom Östersjöns tillrinningsområde i förhållande till vattenmängden är det som om det bodde 14 miljarder människor runt Medelhavet. Det säger något om proportionerna mellan antalet människor och kubikmeter vatten som finns. Så det är ett mycket sårbart hav. Det är ett sårbart hav ur ett ekologiskt perspektiv, men också ur många andra perspektiv, så det är klart att att vi alla måste vara måna om att vi dels har ett friskt fiskbestånd, men också att vi får frågor som övergödning och annat under kontroll. Där har mycket gott arbete gjorts, men det är förstås viktigt att man ser på fiskeribiten. Nu är det här inte min portfölj i den finländska regeringen, så jag kan inte ta ställning till den här specifika frågan, men det vetenskapliga rådet brukar vara i styra där.

238. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Vi går alltså vidare till dagordningspunkt 9, Nordisk gränshinderdebatt. Självklart får samarbetsministrarna gärna stanna kvar, för det är också en viktig debatt. Vi ska inledningsvis lyssna till samarbetsministrarnas redogörelse och efter detta rösta om och behandla utskottsförslag till strategi för fri rörlighet.

Nordiska rådet har under det svenska presidentskapsprogrammet intensifierat arbetet med gränshinderproblematiken med fokus på personers möjlighet att röra sig fritt över de nordiska gränserna i såväl goda tider som kristider. Vi har också från Nordiska rådet uppskattat möjligheten att under året delta med en representant i Nordiska ministerrådets gränshinderråd, och vi gläder oss nu åt svaret att vi kommer att kunna fortsätta med det under nästa år.

Nu ser vi mycket fram emot att höra er redogörelse.

9. Nordisk gränshinderdebatt

29. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- A 2024/UVU Utskottsförslag till strategi för fri rörlighet i Norden 2026–2030
- Dokument 20/2025 Samarbetsministrarnas redogörelse om gränshinder

239. Annika Hambrudd, Åland

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

President, nordiska parlamentariker! Vi har ett gemensamt mål att göra Norden till världens mest integrerade och hållbara region till 2030. Det är ett ambitiöst mål, men det är också ett mål som bygger på något enkelt och mänskligt: att människor ska kunna leva sina liv över gränser utan hinder, att kunna arbeta, studera, flytta, starta företag mellan de nordiska länderna, oavsett vilken sida av gränsen man befinner sig på.

Vi har tagit ett viktigt steg. Genom det nya programmet för fri rörlighet i Norden har samarbetsministrarna ett ansvar, och nu ska vi även prioritera, och tydligt prioritera, våra gränshinderfrågor. Programmet har fått en starkare struktur, större budget och ett tydligt uppdrag att undanröja gränshinder och främja mobilitet. Det är ett erkännande att gränshinder inte bara är tekniska problem. De påverkar vardagen för alla våra mobila nordbor och är ett hinder för tillväxt i Norden.

Informationstjänsterna inför Norden och de gränsregionala tjänsterna, som är våra ögon och öron, är knutna till gränshinderarbetet, och samspelet mellan ministerrådets sekretariat och Gränshinderrådet har stärkts. Informationstjänsterna hjälper inte bara våra nordbor att förstå hur reglerna samspelar mellan flera länder. De hjälper även oss att förstå verkligheten och att agera. Det är därför vi har stärkt deras roll och finansiering.

Gränshinderrådet har en nyckelroll. Det är ett oberoende organ som driver på arbetet, identifierar och föreslår lösningar. Men rådet kan inte lösa allt på egen hand. Regeringar, myndigheter, parlament måste ta ansvar. Det är tillsammans vi kan skapa förändringar. Därför är det nordiska nätverket viktigt för att lösa ut problemen, och där är Nordiska rådet en självklar samarbetspartner.

Vårt gemensamma arbete har under perioden lett till att nio gränshinder som Gränshinderrådet prioriterat blivit avklarade. Fyra av de här har blivit lösta, och fem kunde tyvärr inte lösas, trots idogt arbete med att försöka finna lösningar.

Vi har också blivit bättre på att se helheten. Arbetet med temaområden som pensioner, digitalisering, folkbokföring och skatter visar att gränshinder ofta är komplexa och tvärsektoriella. Dessa områden kräver långsiktigt arbete och involverar många olika aktörer. Vi samarbetsministrar har beslutat att prioritera och följa upp arbetet med ID-matching. Vi ser här en möjlighet att hjälpa arbetet framåt i dialogen mellan olika aktörer i detta

komplexa landskap på en nordisk och nationell nivå. Och vi har lagt in en extra växel på arbetet tillsammans med Gränshinderrådet och digitaliseringsministrarna, för att nämna några.

Kära vänner! Det krävs. Det finns mycket att berätta om, men detta är inte bara en redogörelse. Det är ett bevis på att vi tar ansvar, att vi vill lyssna, att vi vill förbättra och att vi måste fortsätta. Vi måste våga prioritera, våga samverka och våga följa upp. För varje hinder vi undanröjer är ett steg närmare ett Norden där människor kan leva fritt över gränserna. – Tack.

240. Catarina Deremar

Midtergruppen

REPLIK

Det är alltid inspirerande för oss i gränshindergruppen när gränstjänsterna kommer till oss och redovisar nya gränshinder som har uppstått. Hur stor och stark vår vilja än är i den här församlingen uppstår det tyvärr nya gränshinder hela tiden.

Min fråga är egentligen: Hur ska vi komma till skott så att vi faktiskt hindrar dem? Och hur ska vi sätta den enskilda personen i centrum? Ofta känns det som att vi ordnar det för våra myndigheter så att de får ett enklare arbetssätt, men hur ska jag som gränspendlare komma in i systemet så att det hjälper mig?

241. Annika Hambrudd, Åland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack, Catarina, för en väldigt viktig fråga! Det handlar ju i slutändan om individen, som vill ha dessa lösningar.

Vi har till exempel Info Norden och våra informationstjänster som individerna ska meddela och informera. Dit ska man naturligtvis också kunna vända sig för att få veta hur man kan lösa olika bekymmer och problem. Nätverken kring till exempel Info Norden behöver koordineras så att frågorna och bekymren aktualiseras som ett gränshinder, så att frågorna kommer upp i till exempel gränshinderrådet. Där har vi nu sex temaområden som vi prioriterar.

Man skulle verkligen vilja att inga nya gränshinder skulle uppstå, men i den här komplexa världen med byråkratisering och annat blir det tyvärr mer av dem. Det är här vi måste fokusera på att faktiskt inte skapa fler gränshinder.

242. Eva Lindh

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Fru president! Jag tackar för möjligheten att ställa min fråga till samarbetsministern. Jag vill passa på att lyfta fram ett perspektiv som inte bara jag utan faktiskt hela välfärdsutskottet har talat om tidigare.

Precis som ministern var inne på behöver man alltid göra prioriteringar. Vi ser dock att man inte har lyckats prioritera frågor som är väldigt nära människor, till exempel sjuk- och ambulanstransporter och möjligheten att föra blod mellan våra länder. Det kan ju faktiskt handla om liv. Pension och e-recept är två andra frågor som är väldigt vardagsnära. Jag kan göra listan lång.

Det finns många gränshinder vars undanröjande skulle göra stor skillnad för människor. Ibland handlar det om hälsa. Ibland handlar det om liv och död.

Jag vill göra ett medskick: Prioritera det som gör stor skillnad för människor!

243. Annika Hambrudd, Åland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack, Eva! Detta är viktiga frågor som också diskuteras i välfärdsutskottetJag jänner också mycket väl till att det är frågor somsom våra social- och hälsovårdsministrar diskuterar.

Jag hörde i dag om detta med blodtransporter. Det går att föra över blod, men det är så byråkratiskt att det tar alldeles för länge innan blodtransporterna kan ske. Det är ett allvarligt bekymmer, och jag hoppas verkligen att våra social- och hälsovårdsministrar prioriterar den här frågan. Med det nya programmet kommer dessa viktiga gränshinderfrågor att föras direkt till de olika fackministerråden. Om det är en fråga som behöver lyftas upp kan generalsekreteraren ta den till oss samarbetsministrar, så att vi kan vara tydliga gentemot våra egna regeringar och annat om att det är en viktig fråga som behöver lösas.

244. Bryndís Haraldsdóttir

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Takk. Við í stjórnsýsluhindranahópnum höfum rætt mikilvægi þess að vera með fyrirbyggjandi aðgerðir gegn stjórnsýsluhindrunum. Nú er það svo að í mörgum löndum er framkvæmdarvaldinu skylt að meta löggjöf út frá áhrifum á ríkisfjármál, kannski út frá áhrifum á Evrópurétt eða kynjajafnrétti. Er ekki tímabært að löndin setji líka á sig Norðurlandagleraugun og stjórnsýslugleraugun og meti alla löggjöf út frá því hvort hún geti falið í sér nýja stjórnsýsluhindrun? Spurning mín til þín er: Þekkirðu til þess að einhver af okkar frábæru löndum séu með slíkt verkferli og ertu sammála okkur í því að mikilvægt væri að við tækjum öll upp slíkt ferli?

Skandinavisk oversættelse

Tack! Vi som sitter i gränshindergruppen har diskuterat hur viktigt det är med förebyggande åtgärder mot gränshinder. Det förhåller sig så att i många länder har den verkställande makten skyldigheten att utvärdera hur ny lagstiftning skulle påverka statens finanser, samt eventuellt med hänsyn till EU-lagstiftning eller jämställdhetsfrågor. Är det inte på tiden att länderna också tar på sig de nordiska glasögonen och gränshinderglasögonen för att utvärdera all lagstiftning utifrån möjligheten att nya gränshinder uppstår? Min fråga är

följande: Känner du till om något av våra fantastiska länder följer en process av den typen, och håller du med om att det är viktigt att vi alla har en sådan på plats?

245. Annika Hambrudd, Åland

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack, ledamoten, för frågan! Detta var också en fråga som lyftes upp när vi samarbetsministrar träffade presidiet. Det handlar just om hur vi i alla regeringar kan arbeta för att förebygga att nya gränshinder uppstår när vi stiftar olika. Som jag hör det finns det en vilja. Vissa regeringar har en process där man automatiskt tittar på att det inte ska bli något nytt gränshinderområde. Min uppfattning är att alla regeringar faktiskt försöker göra detta arbete.

Jag vill samtidigt lyfta fram gränshinderrådet, som har ökat fokus på temaområden. Ett nytt temaområde är fri rörlighet i kristider. Det är väldigt mycket förebyggande arbete som pågår, för vi vill inte återigen hamna i en situation som när vi hade pandemi. Då var det första som hände att vi stängde gränser. Vi måste ha ett förebyggande arbete så att gränserna blir det sista vi stänger vid kriser.

246. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Præsident, nordiske parlamentarikere. Grænsehindringer er lidt ligesom ukrudt i haven. Det kommer igen, uanset hvor dygtig gartneren er. Men vi forsøger, og vi må ikke give op, for grænsehindringer bremser vækst, og det ødelægger sammenhængskraften i det nordiske samarbejde. Hvad angår Danmark, kan jeg oplyse, at Danmark og Sverige i år har taget skridt til at fjerne en række grænsehindringer i Øresundsregionen. Vi var enige om at bruge 25-året for Øresundsbroen som en løftestang til at fremme integration og vækst i Øresundsregionen, og det kom der en dansk-svenst statsministererklæring ud af, som skal forstærke relationerne, forstærke samarbejdet og sætte en retning for at fjerne grænsehindringer i de kommende år.

Men, og der er et men, det er ikke alle grænsehindringer, der er dårlige. De grænsehindringer, der forhindrer grænseoverskridende kriminalitet, er gode, og derfor skal vi gøre det sværere for kriminalitet at krydse grænser, men lettere for lovlydige borgere, der gerne vil bo, studere, arbejde og drive virksomhed på tværs af grænserne. Det kræver mange ting, men det kræver i høj grad også, at den digitale mobilitet fungerer bedre, og derfor kommer vi også til at sætte fokus på det, når vi sammen med Færøerne overtager formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2026. Det vil være en prioritet for os at fjerne grænsehindringer og forhindre, at nye opstår, og særlig med et fokus på digitale grænsehindringer, for mere og mere af livet på tværs af grænser foregår digitalt, og derfor bliver indsatsen for at forhindre nye grænsehindringer og fjerne eksisterende også nødt til at følge med tiden og naturligvis være digital.

Så jeg kommer til sammen med Færøerne at sætte fokus på også på grænsehindringsspørgsmålet, når vi overtager formandskabet til næste år. Tak.

247. Annette Holmberg-Jansson, Åland

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Trots flera års arbete inom ministerrådet för social- och hälsopolitik står viktiga gränshinder för personer med funktionsnedsättning fortfarande olösta. Nu föreslås de dessutom avskrivas, trots att det handlar om grundläggande rättigheter som möjligheten att flytta fritt med personlig assistens, flytt för personer som vårdas i institutioner eller möjligheten att använda färdtjänst över gränserna. Är det så att personer med funktionsnedsättning exkluderas i arbetet med att nå statsministrarnas vision om ett gränslöst Norden, eller vad är det som sker? Samtidigt visar Beneluxländerna att det faktiskt går att hitta lösningar när man samarbetar målmedvetet och vågar tänka nytt.

Min fråga från gränshindergruppen till ministern blir därför: Är det verkligen rimligt att dessa gränshinder nu avskrivs som olösta? Eller borde Norden, precis som Benelux, våga prova EU:s regelgränser inom ramen för samarbetet för att stå upp för funktionshindrades rätt till frihet och rörlighet i Norden?

248. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Det vil jeg gerne svare ganske kort og præcist på, for selvfølgelig skal vi finde en vej frem, sådan at grænsehindringer også bliver fjernet for mennesker, der lever med handicap eller funktionsnedsættelser. De skal ikke føle sig ekskluderet af det nordiske samarbejde, og det at fjerne grænsehindringer og det at øge mobilitet skal selvfølgelig gælde for alle nordiske borgere, også dem, der måtte være så uheldige at leve med en funktionsnedsættelse.

249. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

REPLIK

Fru president! I rapporten finns det en överskrift som lyder Skatterelaterade gränshinder. I april 2024 rekommenderade Nordiska rådet regeringarna att göra en översyn av skatteavtalet. Vi har många olika skatteavtal, vilket absolut inte är bra. Jag lyfte frågan här tidigare till en annan minister och frågade när vi kunde få se någon förändring; då gällde det Norge. Vi fick svaret att man inväntar OECD. Det är det svar vi får, fru president. Vi inväntar OECD.

Nu är det så att vi har fått information från OECD. Vi hade hoppats att få besök från dem nu till sessionen, vilket vi inte lyckades med. Men de har sagt att materialet kring det här kommer att släppas i slutet av detta år. Då kan regeringarna inte sedan gömma sig bakom att man inväntar OECD.

Min fråga till ministern blir: När OECD har släppt detta, kommer då det danska ordförandeskapet att driva på för en revidering av det nordiska skatteavtalet?

250. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Først har jeg en lille rettelse: det dansk-*færøske* formandskab. Så har jeg en kompliment og en ros: Jeg synes, det er et utrolig flot slips, som spørgeren har på her i dag. Det viser jo, at også herremode går på tværs af grænser. Det er fantastisk, selv om det selvfølgelig gør ondt i mit danske hjerte at indrømme, at det er den danske minister, der har købt et svensk slips, og ikke omvendt.

Jeg glæder mig til at læse rapporten sidst på året, hvor vi så tager stilling til, hvad de rigtige skridt er efterfølgende. Men jeg vil også sige, at der jo er eksempler på, at der bliver løst skattespørgsmål, eksempelvis mellem Sverige og Danmark, hvor vi jo for ikke lang tid siden reviderede Øresundsaftalen, der jo var en væsentlig skattemæssig hindring i forhold til pendling på tværs af Øresund. Jeg mener, det var en milepæl i det dansk-svenske samarbejde – en milepæl i at skabe en integreret Øresundsregion, der skaber vækst og udvikling for alle borgere. Men jeg glæder mig til at læse rapporten, når den kommer, og vil så på bagkant af det tage stilling til, hvad det rigtige skridt er derfra.

251. Kjell-Arne Ottosson

Udvalget for Vækst og Udvikling

INLÄGG

Fru president! Det är många hattar på. Hade jag haft möjlighet att ta replik på Morten Dahlin skulle jag ha nämnt att det nya Öresundsavtalet hjälper vissa men långt ifrån alla. Det hjälper dem som kan jobba hemifrån. Men det hjälper inte dem som måste till jobbet varje dag och som inte kan jobba hemifrån. Det säger man ingenting om. Men jag kunde inte ta någon replik där, så därför gör jag inte det.

Jag vill tacka för den redogörelse som ni har lämnat. Den är bra, välskriven och fylld av goda ambitioner. Det ska vi absolut ha respekt för. Men som jag lyfte i ett tidigare inlägg till minister Hambrudd är det mycket av sådant som är processinriktat och kanske inte så mycket av konkreta resultat. Det är min upplevelse. Det väcker en ganska central fråga: När får vi se verkliga förändringar som gör skillnad över gränserna? I slutändan handlar det ju inte om processer. Det handlar om människor. Det handlar om dem som bor och verkar i våra gränsregioner.

Sedan vill jag lyfta fram det här med temaområden och den prioritering som man har gjort där. Det här med digitalisering är bra, för vi måste lösa den utmaningen. Men jag kan tycka att det är ett område som kanske inte behöver så mycket draghjälp, för det rullar redan. Dessutom finns det en deklaration från våra statsministrar. Där känns det snarare som att man slår in en öppen dörr. Man kunde hellre ha valt något annat område och verkligen kört på det, till exempel skatteområdet eller yrkesutbildningar – bara ett par tips. Det är frågor som verkligen gör skillnad för den vanliga gränspendlaren.

Vi får se vad som händer nu när OECD-rapporten kommer och om vi då kan få se någon förändring vad gäller skatt. Jag tycker mig märka att arbetet kring enskilda gränshinder har tonats ner på sistone. Det kan jag tycka är lite tråkigt. Men jag hoppas ändå, trots detta, att vi kan ha ett gott samarbete. Vi har en stor uthållighet framåt. Det måste vi ha om vi ska få se resultat och om statsministrarnas vision ska bli verklighet.

252. Per-Arne Håkansson

Den Socialdemokratiske Gruppe

INLÄGG

Fru president! Den fria rörligheten mellan våra nordiska länder har en historia som sträcker sig nästan 70 år tillbaka och är nu för många kanske en självklar del av människors vardag. Det var den 12 juli 1957 som Sverige, Danmark, Norge och Finland kom överens om att upphäva passkontrollen vid de internordiska gränserna. År 1965 anslöt sig även Island. På den vägen är det även i dag, kan man säga. Detta öppnade för nya möjligheter och ömsesidigt utbyte och integration mellan våra länder. Även om nya utmaningar minst sagt uppstått under åren – till exempel infördes id-kontroller under pandemin, och andra samhällskriser har föranlett andra inskränkningar – är utgångspunkten att det nordiska samarbetet ska bygga på tillit och förtroende mellan våra länder och folk.

Gränshinderfrågorna är ibland kontroversiella. Ibland uppstår det problem i vardagen. De hanteras på politisk nivå av Gränshindergruppen, som administreras av utskottet för tillväxt och utveckling, där jag ingår. Vi arbetar för att människor ska kunna leva, arbeta och studera i hela Norden utan att fastna i onödiga regler och byråkrati. Än i dag möter gränspendlare, studenter och företag hinder som gör vardagen krångligare. Det kan röra sig om digitala tjänster. Vi har också hört vittnesmål om liv som är i fara. Det handlar inte bara om att ta bort befintliga hinder utan också om att förebygga nya.

Vi vill framhålla vikten av att den nya strategin för att kunna flytta, arbeta, studera, driva företag, ta del av välfärdstjänster, leva och delta i kulturliv över gränserna ska gälla i praktiken och inte bara på papperet. Utgångspunkten är att gränshinderfrågorna ska vara en central del av det nordiska samarbetet. Det är vårt budskap till samarbetsministrarna i dag.

253. Anna-Lena Hedberg

Nordisk Frihed

INLÄGG

Fru president! Norden har som mål att vara en av världens mest sammanhållna och integrerade regioner – en plats där människor, varor och tjänster kan röra sig fritt över gränserna. Jag vill tacka för strategin för fri rörlighet i Norden 2026–2030. Den är välkommen, men det finns mycket kvar att göra.

Många möter fortfarande praktiska hinder i vardagen. Det handlar om svårigheter att teckna abonnemang, handla på nätet eller köpa varor i grannländer. Ett konkret exempel är att en dansk medborgare ofta inte kan teckna ett svenskt abonnemang eller bli medlem i en svensk butikskedja eftersom det kräver svenskt personnummer. Sådana hinder kan tyckas små, men de skapar frustration och motverkar den fria rörligheten, som är kärnan i vårt nordiska samarbete.

Mitt medskick till ministrarna är en önskan om att genomföra en grundlig översyn av de administrativa och digitala krav som försvårar vardagen för nordiska medborgare. Dessa hinder drabbar särskilt dem som pendlar, studerar eller bedriver handel över gränserna. Att undanröja dem skulle inte bara underlätta för enskilda utan skulle också stärka förtroendet

för det nordiska samarbetet och föra oss ett steg närmare visionen om ett verkligt gränslöst Norden.

254. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Fru præsident. Det kan ikke siges ofte nok, men det nordiske samarbejde er unikt, ikke bare i sin nuværende konstruktion, men i sin oprindelse. For det er jo en af de få politiske samarbejder, som er sprunget ud nedefra, fra folket. Det var sådan, det nordiske samarbejde begyndte. Det var, ved at nordiske foreninger pressede på for at få rettigheder for nordiske borgere tværs over landegrænserne. Som Per-Arne nævnte, fik vi pasfriheden, og så fik vi nordisk konvention om social sikring, arbejdsmarked og uddannelse, og det har jo været det bærende.

Siden har vi fået overbygningen med Nordisk Råd og ministerrådet, og nu er det faktisk overbygningerne, som ofte leder til grænsehindringer. De seneste år har der været gjort forsøg, også fra det svenske formandskab i rådet og fra Udvalget for Vækst og Udvikling og fra Grænsehindringsrådet og grænsehindringsgruppen, hvor man konkret går ind og rejser spørgsmålet i de enkelte parlamenter osv.

Men samtidig har vi jo den her fine rapport om fri bevægelighed i Norden, og den nævner jo syv rettigheder. Det er syv grundlæggende rettigheder, som nordiske borgere skal have, og som I måske har forstået, er min nuværende konklusion, at når vi nu reviderer Helsingforstraktaten, findes der altså en mulighed for, og jeg ved godt, at det er lidt radikalt, i forhold til hvad vi har talt om før, at indføje disse rettigheder i Helsingforstraktaten, så der bliver en traktatmæssig forpligtelse for de enkelte lande til at overholde disse rettigheder og dermed forhindre mange af grænsehindringerne.

Jeg vil bare anbefale, at samarbejdsministrene tager den sag op, også i forbindelse med revisionen af Helsingforstraktaten, og at man dyrker den mulighed, for det vil være den bedste mulighed for at trænge igennem systemet oppefra, selv om det nordiske samarbejde startede nedefra. Vi må have sammenhæng igen. Tak, fru præsident.

255. Edvin Mårtenson

Ungdommens Nordiske Råd

INLÄGG

Fru president! Vi i Ungdomens Nordiska Råd ser med mycket glädje på redogörelsen. Inte minst är det tydligt att en stor mängd juridiska gränshinder har avhandlats.

Det finns egentligen bara en stor elefant i rummet, nämligen de fysiska gränshinder i form av gränskontroller som fortfarande hindrar vardagliga möten, förlänger restider och avskräcker från resor, studier och samverkan över gränserna.

Dessa kontroller är något som ska vara tillfälligt och exceptionellt enligt Schengenreglerna, men det kan man knappast säga om exempelvis de gränskontroller mellan Sverige och Danmark som nu har förlängts i snart tio år. Dessa kontrollers påverkan på exempelvis kulturlivet fick vi också höra om i måndags på det inledande seminariet i Andrakammarsalen.

Vi anser därför att det är just detta som saknas i redogörelsen: en försäkran om att ett gränsfritt Norden inte bara ska vara en stolt del av vår historia, så som en tidigare talare beskrev, utan även en självklar del av vår framtid.

256. Kim Berg, Finland

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Kiitos presidentti! Haluan kiittää Ruotsia siitä, että Ruotsi on nostanut tämän vuoden puheenjohtajaohjelmassa rajaestetyön merkitystä esille. Tästä syystä halusimme jatkaa tätä tärkeää rajaestetyön merkityksen nostamista myös ensi vuoden Suomen ja Ahvenanmaan yhteisessä puheenjohtajuusohjelmassa. Kuten tässä on monessa puheenvuorossa tullut esille, sen lisäksi, että poistamme nykyisiä rajaesteitä, tiedämme, että niitä syntyy jatkuvasti lisää. Siitä syystä on todella tärkeätä, että teemme työtä myös sen eteen, että uusia rajaesteitä ei jatkossa syntyisi.

Kävimme tosiaan tästä keskustelua yhteistyöministerien kanssa puheenjohtajiston kokouksessa. Nostin esille muun muassa sen, että Suomessa on ollut lainsäädäntösuunnitelmassa jo noin kymmenen vuotta sitten kirjaus siitä, että aina, kun uutta lainsäädäntöä valmistellaan, on käytävä läpi ja varmistettava, että uusia pohjoismaisia rajaesteitä ei synny. Olen ymmärtänyt, että myös ainakin Tanskassa ja Färsaarilla näin toimitaan. Kannustankin kaikkia maita ja kaikkia parlamentteja siihen, että varmistetaan uuden lainsäädännön valmistelun yhteydessä, että emme synnyttäisi lisää rajaesteitä.

Sitten toinen tärkeä asia pohjoismaisessa yhteistyössä yleensä ottaen ja ainakin rajaestetyössä on se, että me pidämme näistä puheenvuoroja. Vieläkin tärkeämpää on kuitenkin se, että me jalkautamme tämän työn kansallisiin parlamentteihin ja aidosti etsimme ratkaisuja rajaesteiden purkamiseen.

Skandinavisk oversættelse

Tack, president! Jag vill tacka Sverige, som i årets ordförandeprogram har betonat vikten av arbetet med gränshinder. Därför ville vi fortsätta att lyfta fram denna viktiga fråga också i Finlands och Ålands gemensamma ordförandeskapsprogram för nästa år. Flera talare har påpekat att även om vi avlägsnar existerande gränshinder, vet vi att nya ständigt uppstår. Därför är det mycket viktigt att arbeta för att nya gränshinder inte ska uppstå i framtiden.

Vi diskuterade detta med samarbetsministrarna vid presidiets möte. Jag nämnde bland annat att det i Finlands lagstiftningsplan redan för cirka tio år sedan fanns en skrivning om att varje gång ny lagstiftning förbereds, måste vi se till att inga nya nordiska gränshinder uppstår. Jag har förstått att åtminstone Danmark och Färöarna också gör så här. Jag uppmuntrar alla länder och parlament som bereder ny lagstiftning att se till att inte skapa fler gränshinder.

En annan viktig aspekt av det nordiska samarbetet i allmänhet, åtminstone i arbetet med gränshinder, är att vi lyfter upp dem i våra inlägg. Det är dock ännu viktigare att förankra detta arbete i de nationella parlamenten och verkligen söka lösningar för att avlägsna gränshinder.

257. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Gruppe

REPLIK

Tak, fru præsident, og tak, Kim, for at sige lykke til med det kommende formandskab i rådet. Kim, du nævnte et forslag. Det er dette med at scanne al ny lovgivning, for at der ikke opstår nye grænsehindringer, og det er gennemført i Færøerne, Danmark og Finland, forstår jeg også. Så har jeg bare et yderligere forslag, som vi har forsøgt at stille flere gange i rådet, men det har ikke fået så stor opbakning. Det er, at alle de rekommandationer, som vi beslutter her i rådet – og mange af dem har jo også med grænsehindringer at gøre – også skal behandles i de enkelte landes parlamenter som beslutningsforslag. Det gør vi i Færøerne. Det vil sige, at så løfter du alle disse sager op i dit nationale parlament og lægger pres på din egen regering for at arbejde videre med dem. Det er ét eksempel.

Det sidste behøver du ikke at kommentere, Kim, men jeg var lidt chokeret over den danske statsminister i går, som sagde, at man skal indføre nye grænsehindringer, specielt i forhold til transport over grænserne. Jeg håber på, at I også arbejder på at få den tanke ud af hovedet på den danske statsminister.

258. Kim Berg, Finland

Den socialdemokratiske gruppe

REPLIK

Presidentti! Kiitos tärkeästä nostosta. Tämä on myös yksi kysymys, jota olemme miettineet, kun olemme yhdessä Ahvenanmaan kanssa valmistelleet ensi vuoden puheenjohtajuusohjelmaa. Tämä liittyy juuri siihen jalkauttamistyöhön.

Pyrimme ensi vuonna nostamaan tämän merkitystä ja myös hakemaan ratkaisuja, joilla me tätä parlamentaarista jalkauttamistatyötä voisimme parantaa. Olemme tulevan presidentin kanssa käyneet muun muassa liikenne- ja viestintävaliokunnassa, jossa olemme nostaneet esille liikenne- ja viestintävaliokunnan työhön liittyviä pohjoismaisia rajaesteitä ja haasteita. Ainakin tämä meidän käyntimme otettiin hyvin positiivisesti vastaan.

Olemmekin Suomeen eduskunnassa kannustaneet muitakin valiokuntia kutsumaan meitä avaamaan näitä pohjoismaisia kysymyksiä omissa valiokunnissaaan.

Skandinavisk oversættelse

President! Tack för ett viktigt exempel. Den här frågan har vi också funderat på när vi tillsammans med Åland har förberett nästa års ordförandeprogram. Det handlar just om förankringen.

Nästa år ska vi försöka lyfta fram frågan ännu mer och också stärka den parlamentariska förankringen. Tillsammans med den blivande presidenten har vi bland annat besökt kommunikationsutskottet, där vi har tagit upp nordiska gränshinder och utmaningar som tangerar kommunikationsutskottets arbete. Vårt besök togs emot mycket positivt.

Vi har också uppmuntrat andra utskott i Finlands riksdag att bjuda in oss för att belysa dessa nordiska frågor.

259. Staffan Eklöf

Nordisk Frihed

REPLIK

Fru president! Tack, Kim Berg, för ett intressant förslag om hur vi ska motverka att nya gränshinder uppstår genom att systematiskt granska ny lagstiftning.

Mycket av den lagstiftning som vi styrs av har sitt ursprung i EU. När vi implementerar lagstiftningen i våra olika länder uppstår ibland skillnader som kan leda till gränshinder. Jag undrar därför: Kan det passa bra in i Kim Bergs förslag att vi även skulle samarbeta vid implementeringen av EU-lagstiftning?

260. Kim Berg, Finland

Den Socialdemokratiske Gruppe

SVAR PÅ REPLIK

Kiitos kysymyksestä! Ehdottamasti näen, että silloinkin on tärkeä tehdä yhteistyötä. Tosin meillä edelleenkin, niin kuin tiedämme, on sellainen eroavaisuus, että kaikki maat eivät kuulu tällä hetkellä Euroopan unioniin, mikä nostaa tietenkin tiettyjä haasteita myös tämän työn osalta.

Itse en kuitenkaan näe missään nimessä ongelmallisena sitä, että käymme tätä vuoropuhelua myös tällä pohjoismaisella tasolla implementoitaessa EU-lainsäädäntöä kansallisissa parlamentteissa.

Kuten olen täällä monessa puheenvuorossa nostanut esille, yhdessä olemme suurempia. Tästä syystä näen, että ainakin kaikissa mahdollisissa kysymyksissä, joissa olemme samoilla linjoilla, on ehdottomasti tärkeä tehdä myös EU-tasolla mahdollisimman paljon yhteistyötä.

Skandinavisk oversættelse

Tack för frågan! Jag tycker absolut att det är viktigt att samarbeta även då. Visserligen är vi fortfarande, som känt, olika eftersom alla länder för närvarande inte är medlemmar i Europeiska unionen, vilket naturligtvis medför vissa utmaningar i detta arbete.

Men jag upplever det inte alls problematiskt att vi för denna dialog också på nordisk nivå när vi implementerar EU-lagstiftning i de nationella parlamenten.

Precis som jag har betonat i flera inlägg här: Tillsammans är vi starkare. Därför anser jag att det är mycket viktigt att vi samarbetar så mycket som möjligt också på EU-nivå i alla tänkbara frågor där vi är överens.

261. Joakim Myklebost Tangen

Uden partitilknytning

INDLÆG

Vi bør sjølvsagt jobbe for minst mogleg byråkratiske grensehinder, og eg har lyst til å ta føre meg eit konkret eksempel. I Noreg er det veldig mange som jobbar på tvers av grensene, på både norsk og svensk side. Grensegjengeravtalen går ut på at folk kan bu eitt land og jobbe i eitt anna land, men skatte til det landet ein bur i. Bakgrunnen for avtalen var å unngå dobbelskattlegging, altså at ein skattar i landet ein bur i, og ikkje i det landet ein jobbar i, for å unngå at det blir dobbelt opp. Det er likevel mange som opplever denne grensegjengeravtalen som byråkratisk, og han fører til store forskjeller i skatt innanfor dei same yrka berre fordi ein jobbar i ulike kommunar.

Grunnen til at eg ville ta ordet for dette, var at eg las ei sak i Norsk rikskringkasting i starten av oktober om eit svensk ektepar som jobbar i Noreg, men i to ulike kommunar i Noreg. Den eine enda opp med å betale skatt til Sverige, og den andre enda opp med å betale skatt til Noreg. Eg synst det er viktig at ein begynner å sjå på det nordiske skattesystemet, slik at det blir minst mogleg grensehinder, og at ein kan jobbe på tvers av landegrensene. Vi ser i Noreg at vi er avhengig av all arbeidskraft vi kan få, spesielt i dei kommunane som ligg nærme grensene. Der er vi avhengig av svensk arbeidskraft for å få våre tenester og bedrifter til å gå rundt.

Eg håpar at dei ulike regjeringane tek dette med seg inn i jobben med det nordiske skattesystemet.

262. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Då går vi över till punkt 9.2, Utskottsförslag till strategi för fri rörlighet i Norden. Det är ett område som är kärnan för nordiskt samarbete och som har varit en tongivande prioritering under det svenska presidentskapet. Strategin har tagits fram av utskottet för tillväxt och utveckling tillsammans med Gränshindergruppen, som har medlemmar från presidiet och samtliga utskott.

263. Kjell-Arne Ottosson

Udvalget for Vækst og Udvikling

HUVUDINLÄGG

Fru president! Det har varit väldigt mycket Kjell-Arne i talarstolen i dag. Jag lovar att det här är sista gången.

Tänk er ett Norden där människor och företag fritt kan röra sig, arbeta och leva utan att hindras av byråkrati eller nationella system som inte samspelar med varandra! Det är den framtid som Nordiska rådet vill bidra till. Det är därför vi har tagit fram strategin för fri rörlighet i Norden 2026–2030. Strategin är Nordiska rådets egen, och den syftar till att skapa bättre förutsättningar för att medborgare och företag ska kunna röra sig fritt över de nordiska gränserna. Den ger oss riktning, hjälper oss att prioritera och säkerställer att vi arbetar målmedvetet för att undanröja gränshinder och stärka den nordiska integrationen.

Under året har vi lyft gränshinder i alla nordiska länder, men nu går vi vidare. Strategin vilar på sju grundläggande rättigheter, som borde vara självklara om vi ska uppnå statsministrarnas vision om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region till 2030. Det handlar om rätten att arbeta och utbilda sig i hela Norden, få vård och social trygghet utan gränshinder, bedriva verksamhet med enkla och tydliga regler och klara skatteregler, resa fritt även i kristider och ha tillgång till digitala lösningar över gränserna.

Strategin är också ett verktyg för att främja ett hållbart Norden där integration och samarbete är nyckeln. Det svenska presidentskapet för 2025 förstärker detta ytterligare. Med fokus på nordisk nytta och människors vardag betonas att samarbetet ska märkas, att systemen ska fungera och att gränser inte ska hindra. Utan dessa rättigheter och utan en strategi blir visionen bara vackra ord. Det är som att spela fotboll utan boll. Strategin är vår spelplan. Nu är det dags att fortsätta. Nu ska vi sätta fart på spelet. Tillsammans ska vi göra det – för ett gränslöst Norden. Jag yrkar bifall till att strategin ska röstas igenom.

264. Johan Dahl

Midtergruppen

REPLIK

Tak for det, og tak for talen, Kjell-Arne. Jeg synes, det er en vældig fin strategi, som foreligger. Nu har vi både arbejdet i EU og grænsehindringsgruppen, så jeg tænker, at de sager, de syv mål, som vi har liggende på bordet, er vældig væsentlige for at kunne fungere frit i Norden og kunne få grænsehindringerne til at blive mindre, om ikke helt væk. Men vi har jo set, hvor problematisk det kan være at få selv små ting til at fungere mellem alle landene. Hvordan tænker du, at vi med disse syv punkter, som vi har sat på kortet, kan gøre det sådan, at vi når vores mål med denne strategi?

265. Kjell-Arne Ottosson

Udvalget for Vækst og Udvikling

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Jag tackar Johan Dahl för frågan. Nu var det alltså inte mitt fel att det blev mer Kjell-Arne i talarstolen, utan det var Johan Dahls fel – bara så att det är sagt!

Nu har vi en strategi som pekar på vad som faktiskt är det viktiga. Jag har i ett antal år kritiserat rådet och ibland en del ministrar. Man är väldigt uppe i det blå – fred på jorden och kärlek till alla är det man vill uppnå. Det vill vi väl i och för sig också, men det är inte detta som är Nordiska rådet huvuduppgift. Det är inte detta som ger Nordiska rådet livets rätt, utan Nordiska rådet ska jobba med frågor som gör skillnad för vanligt folk som bor och verkar i en gränsregion.

Med de sju grundläggande rättigheter som vi har med här pekar vi mycket tydligt på vad vi ska jobba med. Jag hoppas att vi verkligen kan fokusera på dessa sju punkter och kan lägga bort allt annat så att vi har fokus på att undanröja gränshinder och så att mobiliteten i Norden ökar.

266. Johan Dahl

Midtergruppen

REPLIK

Jeg siger tak for svaret. Ja, jeg håber virkelig, at vi alle sammen kan arbejde hårdt for at komme frem til at løse disse ting på den måde, som vi har sat på kortet. For det er vel lidt væsentligt, at vi i hvert enkelt land gør en indsats for at kunne gennemføre disse ting sammen og komme i mål, så det fungerer. Tak.

267. Konsta Lindi, Finland

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Kiitos, rouva presidentti! Tämä valiokuntaesitys vapaan liikkuvuuden strategiasta asettaa vihdoin hyvin konkreettisella tavalla näkyväksi ne tavoitteet ja toimintatavat, joita me tarvitsemme, jotta me voimme tehdä Pohjolasta se kaikista integroitunein alue maailmassa.

On erityisen hienoa UNR:n näkökulmasta huomata, että opiskelu on nostettu sinne työnteon ohelle tärkeäksi prioriteetiksi. Sujuvat rajat ylittävät opinnot sekä kasvattavat meidän koulutuksellista pääomaa että tukevat pohjoismaista yhteenkuuluvuutta ja integraatiota.

Valiokunnan ehdotus vapaan liikkuvuuden strategiaksi linjaa tulevista askelista ensisijaiseksi integroidun Pohjolan, ja me olemme Nuorten Pohjoismaiden neuvostossa erittäin iloisia tästä strategiasta.

Toivotamme onnea matkaan tämän toteuttamiseen. Tavoitteet ovat hyvin selkeät ja hyvät, joten seuraavaksi saa suorittaa.

Skandinavisk oversættelse

Tack, fru president! Utskottets förslag om en strategi för fri rörlighet synliggör på ett mycket konkret sätt de mål och metoder som vi behöver för att göra Norden till världens mest integrerade region.

Ur UNR:s perspektiv är det särskilt glädjande att se att studier har lyfts fram som en viktig prioritet vid sidan av arbete. Smidiga gränsöverskridande studier ökar vårt utbildningskapital och stödjer nordisk samhörighet och integration.

Utskottets förslag till strategi för fri rörlighet pekar ut ett integrerat Norden som det viktigaste av våra följande steg, och vi i Ungdomens Nordiska råd är mycket glada över denna strategi.

Vi önskar lycka till med genomförandet. Målen är tydliga och bra – nu är det dags att agera.

268. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Vi har inte fler anmälda på talarlistan. Kan vi anse debatten avslutad? Svaret är ja.

Vi går över till punkt 9.3, som är omröstningen. Det gäller punkt 9.2 om strategi för fri rörlighet i Norden. Jag ber samtliga medlemmar att göra sig redo. Ni röstar från bänken. Man drar ut bordsskivan, och så kan man välja att rösta ja eller nej eller att avstå.

De ledamöter som önskar rösta för utskottsförslaget ska trycka grönt för ja, och de som önskar rösta emot ska trycka rött för nej. De som vill avstå ska trycka gult. Omröstningen kan börja.

Omröstningen är avslutad. Utfallet är att 63 har röstat ja. Ingen har avstått eller röstat nej. Härmed är utskottsförslaget antaget.

10. Nordiska ministerrådets budget

29. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- B 349/PRE Betänkande om ministerrådsförslag om Nordiska ministerrådets budget 2026

269. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Då går vi vidare till dagordningspunkt 10, som är Nordiska ministerrådets budget. Vi har ett betänkande om ministerrådsförslaget rörande Nordiska ministerrådets budget. Jag ger först ordet till talespersonen från presidiet för att presentera betänkandet.

270. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

HOVEDINDLÆG

Kiitos, arvoisa presidentti, hyvät ystävät! Pohjoismaisen yhteistyön budjetti on erittäin tärkeä, koska sillä toteutetaan politiikkaamme. Siksi on keskeistä, että budjetista päästään mahdollisimman suureen yksimielisyyteen sekä Pohjoismaiden parlamentaarikkojen kesken että ministeritasolla.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2026 budjetti perustuu kuluvan vuoden budjettiin, eikä sektorikohtaisiin kehyksiin ole tehty muutoksia. Ennen vuoden 2025 budjetin hyväksymistä tehtiin suuri työ budjetin uudistamiseksi ja vuosien 2025–2030 toimintasuunnitelman päivittämiseksi. Pohjoismaiden neuvostolla oli tässä työssä aktiivinen rooli, mistä olemme kiitollisia.

Olemme siis pitkälti tyytyväisiä ehdotukseen, joka koskee ministerineuvoston vuoden 2026 budjettia. Neuvotteluissa esitimme kuitenkin joitakin huomioita ja onnistuimme saamaan budjettiin joitain muutoksia ja lisäyksiä. Meille on myös tärkeää seurata vaatimuksiamme, jotka liittyvät budjetin läpinäkyvyyteen ja tehtyjen muutosten vaikutusarviointeihin. Tätä käsitellään budjettisopimuksessa. Sopimuksen mukaan varainkäytössä on priorisoitava vuoteen 2027 ulottuvalla kaudella seuraavia aloja: lapset ja nuoret, kulttuuri ja koulutus, kriisivalmius ja yhteiskuntaturvallisuus, ympäristö, ilmasto ja biodiversiteetti, vihreä siirtymä ja liikenne sekä vapaa liikkuvuus Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden neuvosto odottaa jo vuotta 2026, ja toivomme hyvää sekä hedelmällistä budjettiyhteistyötä myös jatkossa.

Yhteenvetona: puheenjohtajisto ehdottaa, että yleiskokous hyväksyy mietinnön Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2026 budjettiehdotuksesta.

Skandinavisk oversættelse

Tack, ärade president, kära vänner! Budgeten för nordiskt samarbete är mycket viktig eftersom den gör verklighet av vår politik. Därför är det avgörande att det råder så stor enighet som möjligt om budgeten, både bland nordiska parlamentariker och på ministernivå.

Nordiska ministerrådets budget för 2026 bygger på innevarande års budget, och inga förändringar har gjorts i de sektorspecifika ramarna. Innan budgeten för 2025 godkändes gjordes ett omfattande arbete för att reformera budgeten och uppdatera handlingsplanen för 2025–2030. Nordiska rådet spelade en aktiv roll i detta arbete, vilket vi är tacksamma för.

Vi är i stort sett nöjda med det förslag som gäller ministerrådets budget för 2026. I förhandlingarna framförde vi dock vissa synpunkter och lyckades få igenom några ändringar och tillägg i budgeten. Det är också viktigt för oss att följa upp våra krav på transparens i budgeten och på konsekvensanalyser av de ändringar som genomförts. Detta behandlas i budgetavtalet. Enligt avtalet ska följande områden prioriteras under perioden fram till 2027: barn och unga, kultur och utbildning, krisberedskap och samhällssäkerhet, miljö, klimat och biologisk mångfald, grön omställning och transport samt fri rörlighet i Norden.

Nordiska rådet ser redan fram emot 2026 och hoppas på ett gott och ett fortsatt fruktbart budgetsamarbete.

Sammanfattningsvis föreslår presidiet att plenarförsamlingen godkänner betänkandet om Nordiska ministerrådets budgetförslag för 2026.

271. Morten Dahlin

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Tak for muligheden for at præsentere Nordisk Ministerråds budget for 2026 på 2 minutter.

Budgettet for 2026 viderefører den kurs, vi lagde sammen med vores fælles aftale om budgettet for 2025, og det er fuldt ud i tråd med de prioriteringer, der blev fastlagt i aftalen, og med den vejlende budgetramme for 2025-2027. Det holder sig inden for den tidligere vedtagne ramme og adskiller sig egentlig ikke væsentligt fra sidste års budget, fuldstændig i overensstemmelse med den langsigtede økonomiske planlægning, vi er blevet enige om. Budgettet er derfor fuldt forankret i de sektorspecifikke samarbejdsprogrammer fra 2025 til 2030 og understøtter den overgang, vi er blevet enige om, til en resultatorienteret model, som styrker vores evne til at følge op på resultaterne.

I forhold til hvordan det her budget adresserer de tematiske prioriteringer, som Nordisk Råd har fremhævet i sine input til budgettet for 2026 og i vores aftale fra 2025, ligger det meget tæt op ad de prioriteringer, som der blev enighed om i 2025-budgettet. Det er en fælles retning, som styrker grundlaget for et langsigtet og sammenhængende samarbejde under Vision 2030's strategiske mål.

De her prioriteringer fra Nordisk Råd giver en vigtig rettesnor i udarbejdelsen af budgettet. Der er derfor fastholdt et særligt fokus på børn og unge, hvor vi fastholder det markant forhøjede budget for 2025 for kultur og uddannelse, kriseberedskab, bæredygtighed og klima og mobilitet, herunder ikke mindst arbejdet med grænsehindringer for at skabe et integreret Norden.

Strukturelt fastholder budgetforslaget den stabile ramme, der blev aftalt for 2025-2027, og fortsætter implementeringen af den nye mål- og resultatorienterede budgetmodel. Så kort fortalt – det er meget kort fortalt – afspejler budgettet for 2026 vores fælles politiske prioriteter og vores fælles engagement i det nordiske samarbejde. Jeg ser frem til at mødes med Nordisk Råds indkomne præsidentskab i december, hvor vi så tager hul på proocessen for budget 2027.

Det var en meget kort gennemgang af et meget stort budget. Tak for ordet.

272. Helena Gellerman

Midtergruppen

INDLÆG

Fru president! Ministerrådsbudgeten för 2026 är den andra budgeten enligt samarbetsprogrammet för ministerrådet för åren 2025–2030. Budgeten liknar i stort sett den budget vi har för 2025.

Ministerrådets budget för 2026 inkluderar ett budgetavtal mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Jag vill ta upp några saker som har koppling till det avtalet.

Det är positivt att vi från och med årets budget kan finansiera civila organisationer mer än ett år i taget för att ge dem större planeringssikt. Det är samtidigt bra att denna nya finansieringsform kommer att följas upp för eventuella förbättringar.

Vi vill ju se ett nordiskt transportministerråd, och med krig i vår närhet blir detta behov ännu större än tidigare. Vi kom dock inte i mål den här gången heller. Därför är det viktigt att vi har fortsatta diskussioner för att se hur samarbetet om transporter kan formaliseras och drivas framåt under 2026.

Vi anser också att vi har haft positiva diskussioner med ministerrådet om ministerrådets budget. Samtidigt skulle vi vilja se en tydligare tidsplan för framtagningen av det gemensamma budgetavtalet så att Nordiska rådets inspel kan påverka det första utkastet till avtal.

Slutligen vill jag säga att det är positivt att vi är överens med ministerrådet om att det behövs ett tätare samarbete när båda deltar i FN-konferenser.

Från Mittengruppens sida röstar vi ja till ministerrådets förslag till budget för 2026.

273. Heléne Björklund

Præsidentskab

INDLÆG

Då ska vi gå över till omröstning om dagordningspunkt 10.1, alltså betänkandet om ministerrådsförslaget rörande Nordiska ministerrådets budget 2026.

De medlemmar som önskar rösta ja trycker på grön knapp. De som önskar rösta nej trycker på röd knapp. Om man vill avstå trycker man på den gula knappen.

Omröstningen har utfallit med 65 ja-röster. Ingen har röstat emot. Därmed är förslaget i betänkandet antaget.

11. Anföranden från internationella gäster

29. oktober 2025

MØDELEDER: Kim Berg

274. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Då går vi vidare till nästa punkt på dagordningen som handlar om internationellt samarbete. I samband med denna punkt vill jag särskilt hälsa våra internationella gäster välkomna. Jag vill på Nordiska rådets vägnar tacka er för att ni valt att delta i och bidra till årets session här i Stockholm. För samtliga gäster gäller tre minuters talartid, och det är möjligt att begära replik.

Det inledande anförandet hålls av Jānis Vucāns, president of the Baltic Assembly och ordförande för den lettiska delegationen. Välkommen upp i talarstolen! Du har tre minuter. Welcome!

275. Janis Vucans

Præsident i Baltic Assembly

HOVEDINDLÆG

Dear colleagues, it is my pleasure and honour to be here together with you, representing the Baltic Assembly at the Nordic Council session dedicated to Nordic unity. Let me express our deep gratitude for the very informative discussions, and especially for yesterday's fantastic events.

The Nordic countries define their identity through democracy, the rule of law, equality, openness, trust, compassion and sustainability – values that strengthen societal resilience in troubled times. The Baltic States share the same values, which continue to guide and strengthen our partnership. In an era of growing uncertainty, they remind us that regional unity is our greatest advantage.

One of the most significant examples of Baltic unity is our joint progress toward synchronising our electricity grids with the continental European network. After decades of dependence on the Russian and Belarusian systems, we gained full control of our electricity networks in February of this year. This milestone strengthens the energy security of the Baltic Sea region. This long-awaited achievement stands as a powerful symbol of regional solidarity. It shows that when we act together, we are capable of achieving what once seemed impossible.

This same spirit of cooperation extends beyond the Baltic Sea. We, the Baltic States and the Nordic countries, share much more than geography. We share a vision of a free, secure, sustainable and democratic Europe. Over the past decades, our cooperation has evolved to a well-established partnership that delivers practical results. The Baltic Assembly and the Nordic Council have worked side by side to turn this partnership into action. Together, we have addressed issues such as increasing the resilience of our societies to disinformation, energy security, sustainability and transport connectivity, and we have stood firmly in our unwavering support for Ukraine. We insist that supporting Ukraine is not only an act of solidarity but also a vital step to defending the rule-based international order. This cooperation demonstrates how parliaments, when they are working together, can amplify not only national priorities, but also the shared voice of our region on the European and global stage.

Dear Nordic friends, I believe that the "Nordic advantage" lies in your ability to act together – to build trust across borders, make decisions grounded in shared values and defend the rule-based international order. Meanwhile, the "Baltic advantage" comes from our deep understanding of what it takes to safeguard freedom and independence. Together, these advantages form a powerful combination, and we are proud that the Baltic Assembly continues to contribute to the spirit of unity that defines the Baltic partnership with the Nordic countries.

Skandinavisk oversættelse

Kära kollegor, det är ett nöje och en ära att vara här tillsammans med er och representera Baltiska församlingen vid Nordiska rådets session som är ägnad åt nordisk enhet. Låt mig uttrycka vår djupa tacksamhet för dessa mycket informativa diskussioner, och särskilt för gårdagens fantastiska evenemang.

De nordiska länderna formar sin identitet genom demokrati, rättsstatsprincipen, jämlikhet, öppenhet, tillit, medkänsla och hållbarhet – värderingar som stärker samhällets motståndskraft i oroliga tider. De baltiska staterna delar dessa värderingar, som fortsätter att vägleda och stärka vårt partnerskap. I en tid av växande osäkerhet påminner de oss om att en regional sammanhållning är vår största styrka.

Ett av de viktigaste exemplen på baltisk sammanhållning är att vi nu tillsammans synkroniserat våra elnät med det kontinentaleuropeiska nätverket. Efter att ha varit beroende av de ryska och belarusiska systemen i årtionden fick vi full kontroll över våra elnät i februari i år. Denna milstolpe stärker energisäkerheten i Östersjöregionen. Detta efterlängtade framsteg är en kraftfull symbol för solidaritet i regionen. Det visar att vi genom samarbete kan uppnå det som en gång verkade omöjligt.

Samma anda av samarbete sträcker sig bortom Östersjön. Vi, de baltiska staterna och de nordiska länderna, delar mycket mer än geografi. Vi delar en vision om ett fritt, tryggt, hållbart och demokratiskt Europa. Under de senaste decennierna har vårt samarbete utvecklats till ett väletablerat partnerskap som ger praktiska resultat. Baltiska församlingen och Nordiska rådet har arbetat sida vid sida för att omsätta detta partnerskap i praktiken. Tillsammans har vi tagit itu med frågor som att öka våra samhällens motståndskraft mot desinformation, energisäkerhet, hållbarhet och transportförbindelser, och vi har hållit fast vid vårt orubbliga stöd för Ukraina. Vi insisterar på att stödet till Ukraina inte bara är en solidaritetshandling utan också avgörande för att försvara den regelbaserade internationella ordningen. Det visar att parlamenten genom samarbete kan förstärka inte bara de nationella prioriteringarna utan också vår regions gemensamma röst på den europeiska och globala scenen.

Kära nordiska vänner, jag tror att den "nordiska fördelen" ligger i er samarbetsförmåga – att skapa tillit över gränserna, fatta beslut utifrån gemensamma värderingar och försvara den regelbaserade internationella ordningen. Samtidigt grundar sig den "baltiska fördelen" på att vi förstår vad som krävs för att försvara frihet och självständighet. Tillsammans utgör dessa fördelar en kraftfull kombination, och vi är stolta över att Baltiska församlingen fortsätter bidra till den anda av enhet som definierar det baltiska partnerskapet med de nordiska länderna.

276. Roberts Zile, Letland

Vicepræsident i Europaparlamentet

HOVEDINDLÆG

Dear president, dear honourable members of the Nordic Council, dear colleagues.

It is my great privilege to address you here today on behalf of the president of the European Parliament, Roberta Metsola.

The theme of the session, "The Nordics, together – Nordic value and cohesion in troubled times", reflects both the strength of regional cooperation and a model for Europe and the wider world.

We must bring more of the Nordic spirit of pragmatism, social cohesion and cooperation into the European Union. The idea of closer coordination between Nordic ministers on European affairs is a welcome step that will give the region a stronger and more coherent voice in Brussels.

At the same time, security and connectivity are the foundations of this cooperation.

The Russian full-scale war in Ukraine continues as a hybrid war in the Baltic and Nordic regions, from systematic hybrid operations, like damage to our connectivity, or repeated airspace violations. This requires us for our tasks. The European Parliament, on 7 October this year, responded firmly to these provocations, calling for new sanctions and for strengthened cooperation with Ukraine on drone technologies, air defence, and industrial capacity.

But lasting security will not be achieved by resolutions and political decisions alone: It requires effective implementation and concrete investments in military mobility, ensuring that our infrastructure, from bridges to railways, can serve both civilian and defence needs

I currently have the honour to lead the work on a military mobilty report in Parliament. We expect a legislative package from the European Commission next month, in November. This shows that there are many obstacles that do not require billions of euros in construction work. There are so many bureaucratic obstacles that do not allow us, not even during one month, to move brigades from the Western part of Europe to the Eastern front line. Those obstacles should be removed immediately.

Long-term projects such as Rail Baltica and the Trans-European Transport Network North Sea–Baltic Corridor are truly strategic enablers of Europe's defence and deterrence architecture, linking the Baltic states and Finland seamlessly to the rest of the Union.

Just a few words on the single market issue: Of course, it is very good that Iceland and Norway are European Economic Area single market partners. We really have to take big steps to create a truly single market, which allows us to put trillions of accumulated wealth

into our innovations here in Europe, and it should be rewarded with a good return on those investments.

Finally, above all, we must act on our words. We cannot afford to be observers of our own history.

I wish you all the best for the remaining part of your session. Thank you very much.

Skandinavisk oversættelse

Bästa president, kära ledamöter av Nordiska rådet, kära kollegor.

Det är ett stort privilegium för mig att få tala till er här i dag på Europeiska parlamentets talman Roberta Metsolas vägnar.

Temat för sessionen, ”Norden tillsammans – nordisk nytta och sammanhållning i oroliga tider”, speglar både styrkan i det regionala samarbetet och en modell för Europa och världen i stort.

Vi måste föra in mer av den nordiska andan av pragmatism, social sammanhållning och samarbete i Europeiska unionen. Idén om närmare samordning mellan nordiska ministrar i EU-frågor är ett välkommet steg som kommer att ge regionen en starkare och mer samstämmig röst i Bryssel.

Samtidigt är säkerhet och konnektivitet grunden för detta samarbete.

Rysslands fullskaliga krig i Ukraina fortsätter i form av hybridkrigföring i de baltiska och nordiska regionerna, från systematiska hybridoperationer såsom skador på vår infrastruktur till upprepade kränkningar av luftrummet. Det här kräver att vi vidtar åtgärder. EU-parlamentet svarade den 7 oktober i år kraftfullt på dessa provokationer genom att kräva nya sanktioner och stärkt samarbete med Ukraina kring drönarteknik, luftförsvar och industriell kapacitet.

Men varaktig säkerhet uppnås inte enbart genom resolutioner och politiska beslut: Det krävs effektiv implementering och konkreta investeringar i militär rörlighet, så att vår infrastruktur – från broar till järnvägar – kan tjäna både civila och militära behov.

Jag har äran att leda arbetet med en rapport om militär rörlighet i parlamentet. Vi förväntar oss ett lagstiftningspaket från Europeiska kommissionen nästa månad, i november. Det visar att det finns många hinder som inte kräver byggnadsarbeten värda flera miljarder euro. Det finns så många byråkratiska hinder som hindrar oss från att ens på en månad flytta brigader från de västliga delarna av Europa till den östra frontlinjen. Dessa hinder bör omedelbart undanröjas.

Långsiktiga projekt såsom Rail Baltica och det transeuropeiska transportnätets korridor Nordsjön–Östersjön är strategiskt viktiga för Europas försvars- och avskräckningsarkitektur och kopplar smidigt samman de baltiska staterna och Finland med resten av unionen.

Några ord om den inre marknaden: Det är förstås mycket bra att Island och Norge är en del av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vi måste ta stora steg för att skapa en sann gemensam marknad som gör det möjligt att investera de biljoner som ackumulerats i Europa i innovationer, och som ger god avkastning på dessa investeringar.

Slutligen måste vi framför allt gå från ord till handling. Vi har inte råd att vara åskådare till vår egen historia.

Jag önskar er allt gott för återstoden av er session. Tack så mycket.

277. Jón Gnarr

Ordførende i Vestnordisk Råd

HOVEDINDLÆG

Virðulegi forseti.

Hljóðs bið eg

allar kindir,

meiri og minni

mögu Heimdallar;

vildu að eg, Valföður,

vel fyr telja

forn spjöll fíra,

þau er fremst um man.

Þetta var fyrsta erindið í hinu ævaforna kvæði Völuspá úr Konungsbók eddukvæða. Íslensku fornbókmenntirnar varðveita sögu Norðurlandanna, þar á meðal Grænlands, en elsta varðveitta ritaða heimild þar sem orðið Ísland kemur fyrir er ekki í þeim, heldur á litlum steini sem fannst á Gotlandi og er einmitt núna til sýnis á Historiska safninu hér í Stokkhólmi.

Norðurlöndin eiga sameiginlega sögu en við megum ekki vera feimin við söguna. Við megum vera stolt af sögunni en við þurfum ekki að vera hrokafull. Notum hana til sameiningar en ekki til sundrungar. Hin sameiginlega norræna pólitík byggist á norrænum gildum en líka eru það kristileg gildi og líka húmanísk. Jafnvel víkingarnir voru undir miklum kristilegum áhrifum. Ég var á jafnréttisráðstefnu í Japan á dögunum en þar horfa þau mjög mikið til Norðurlandanna þegar kemur að jafnrétti vegna þess að við erum í fremstu röð þegar kemur að gildum eins og jafnrétti, lýðræði, trausti og friði.

Því miður hefur þróun alþjóðamála ekki verið í átt að meiri friði. Allsherjarinnrás Rússa í Úkraínu hefur gert það að verkum að umfang öryggis- og varnarmála hefur aukist á norðurslóðum og áhugi Bandaríkjanna og hinna stórveldanna á Grænlandi hefur líka haft mikil áhrif. Vestnorrænu löndin, Færeyjar, Grænland og Ísland, og samstarf þeirra hefur fengið meira vægi og Vestnorræna ráðið gegnir hér lykilhlutverki. Norrænt samfélag stendur okkur svo nærri að stundum tökum við því sem sjálfsögðum hlut. En það er það alls ekki.

Virðulegi forseti. Vestnorrænu löndin hafa fengið aukið vægi og við í Vestnorræna ráðinu fögnum nánara samstarfi við frænkur okkar og frændur á Norðurlöndunum og á norðurslóðunum öllum. Við erum þakklát fyrir samstarfið við Norðurlandaráð og þá möguleika sem það gefur okkur öllum, a.m.k. næstu þúsund árin. Takk fyrir.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president!

Hören mig alla

heliga ätter,

högre och lägre

Heimdallssöner;

Manad vill jag Valfaders

verk förtälja,

folkkvad forna

dem främst jag minns.

Detta var den första strofen i den urgamla dikten Völuspá från den poetiska Eddan. *(Översättarens kommentar: Här i Viktor Rydbergs översättning.)* Den gamla isländska litteraturen innehåller berättelser om Nordens, däribland också Grönlands, historia, men det äldsta belägget för namnet Island kommer inte därifrån, utan från en runinskrift på en liten gotländsk sten som just nu finns utställd på Historiska museet här i Stockholm.

Norden har en gemensam historia, men vi får inte visa blyghet inför historien. Vi kan tillåta oss att vara stolta av vår historia, utan att för den delen visa högmod. Låt oss använda den för att förena, inte för att så splittring. Den gemensamma nordiska politiken bygger på nordiska värderingar, däribland både kristna och humanistiska sådana. Till och med vikingarna var under starkt inflytande från kristendomen. Jag var nyss på en jämställdhetskonferens i Japan, ett land där Norden ses som en förebild när det gäller jämställdhet, eftersom vi är ledande i fråga om värderingar som jämställdhet, demokrati, tillit och fred.

Tyvärr har den internationella utvecklingen inte varit mot mer fred. Säkerhet- och försvar i Arktis har fått ökad uppmärksamhet på grund av Rysslands storskaliga invasion av Ukraina, och intresset som USA och andra stormakter visar Grönland har där också haft en stor påverkan. De västnordiska länderna – Färöarna, Grönland och Island – och deras samarbete har fått större vikt, och Västnordiska rådet har en nyckelroll i det sammanhanget. Det nordiska samhället står oss så nära att vi lätt ser det som en självklarhet. Vilket det absolut inte är.

Ärade president! De västnordiska länderna har blivit viktigare än förut, och vi i Västnordiska rådet välkomnar ett tätare samarbete med våra släktingar i Norden och överallt i det arktiska området. Vi är tacksamma för samarbetet med Nordiska rådet och för de möjligheter som det kommer att ge oss alla, under åtminstone det närmaste årtusendet. Tack för ordet!

278. Kristina Herbst, Tyskland

Præsident i BSPC

HOVEDINDLÆG

Dear president, dear members of the Nordic Council, dear colleagues and friends. It is a great honour to address you today on behalf of the Baltic Sea Parliamentary Conference.

Allow me first to express my warm thanks for your kind invitation and for the close partnership between our two parliamentary institutions. The Nordic Council and the BSPC share a long-standing friendship and a common purpose: to strengthen democracy, peace

and cooperation in Northern Europe. And today, in times of war and uncertainty, this shared mission has gained new urgency.

The Baltic Sea Region has changed profoundly over the past three years. Russia's war of aggression against Ukraine has shattered the framework of cooperation that we once took for granted. It has reminded us that peace and freedom cannot be assumed – they must be protected and defended, every day, through unity and determination.

At the BSPC, we have responded to these challenges by focusing on resilience – in energy, digital infrastructure and democratic institutions. Our member parliaments have called for closer coordination in maritime security, cyber protection and renewable energies. But above all, we have called for stronger political dialogue between our democracies. Because it is only when parliaments, governments and societies stand together that we can ensure security – not just in military terms, but in the sense of trust, freedom and democratic stability.

As the BSPC Presidency of Schleswig-Holstein, we have chosen the motto: "Youth.Set.Sail – For a Thriving Baltic Sea Region." This reflects our conviction that resilience is also about generations, about giving young people the confidence that their future will be peaceful, free and sustainable. The Nordic countries have long been role models for democratic participation and youth empowerment.

We look forward to deepening our cooperation with the Nordic Council on these shared priorities – including climate action, digital transformation and civic engagement.

Dear colleagues, the Baltic Sea connects us. It is not a border, but a shared space of responsibility and opportunity. Together, the Nordic Council and the BSPC form a strong parliamentary alliance, one that defends democracy, fosters dialogue and keeps our region united in difficult times, and maybe this will be a strong sign for the whole of Europe.

It's a privilege to stand here with you in Stockholm. Thank you very much!

Skandinavisk oversættelse

Bästa ordförande, ärade medlemmar av Nordiska rådet, kära kollegor och vänner. Det är en stor ära att få tala till er i dag på uppdrag av Parlamentariska Östersjökonferensen BSPC.

Tillåt mig först att uttrycka mitt varma tack för er vänliga inbjudan och för det goda samarbetet mellan våra två parlamentariska institutioner. Nordiska rådet och BSPC delar en långvarig vänskap och ett gemensamt syfte: att stärka demokrati, fred och samarbete i Nordeuropa. Och i dag, i tider av krig och osäkerhet, har detta gemensamma uppdrag fått ny aktualitet.

Östersjöregionen har förändrats i grunden under de senaste tre åren. Rysslands aggressionskrig mot Ukraina har raserat de samarbetsramar som vi tidigare tagit för givna. Det har påmint oss om att fred och frihet inte kan tas för givna – de måste skyddas och försvaras varje dag, genom enighet och beslutsamhet.

Inom BSPC har vi svarat på dessa utmaningar genom att fokusera på resiliens – inom energi, digital infrastruktur och demokratiska institutioner. Våra medlemsparlament har efterlyst närmare samordning inom sjöfartsskydd, skydd mot cyberattacker och förnybar energi. Men framför allt har vi efterlyst en starkare politisk dialog mellan våra demokratier. För endast när parlament, regeringar och samhällen står tillsammans kan vi uppnå säkerhet – inte bara i militär bemärkelse, utan i form av förtroende, frihet och demokratisk stabilitet.

Vi har valt ett motto för Schleswig-Holsteins ordförandeskap i BSPC: "Ungdomar.Sätt.Segel – För en blomstrande Östersjöregion." Detta speglar vår övertygelse om att resiliens också handlar om generationer, om att övertyga unga människor om att deras framtid ska vara fredlig, fri och hållbar. De nordiska länderna har länge varit förebilder för demokratiskt deltagande och ungdomars inflytande.

Vi ser fram emot att fördjupa vårt samarbete med Nordiska rådet kring dessa gemensamma prioriteringar – inklusive klimatåtgärder, digital omställning och medborgarengagemang.

Kära kollegor, Östersjön förenar oss. Den är inte en gräns, utan ett gemensamt ansvar och en möjlighet. Tillsammans utgör Nordiska rådet och BSPC en stark parlamentarisk allians, en som försvarar demokratin, främjar dialog och håller vår region enad i svåra tider, och kanske blir detta en stark signal till hela Europa.

Det är ett privilegium att stå här med er i Stockholm. Tack så mycket!

279. Theodoros Rousopoulos, Grækenland

Præsident i PASE (Parliamentary Assembly of the Council of Europe)

HOVEDINDLÆG

Thank you, Mister President, dear colleagues, I won't subject you to the torture of hearing me sing, because my voice is not as nice as our colleague's from Iceland. I'm going straight to my speech, starting by saying that there is a misunderstanding that I often notice as I travel around Europe. Perhaps this misunderstanding belongs mostly to the younger generation, to those who did not read as much history as I would like them to have done when they were at school. A few days ago in my homeland Greece, I began a speech with the same thought, and I would like to return to it today.

What is this misunderstanding? Let me explain: Because we have lived for almost eight decades in a condition of peace in Europe, we have come to think of peace as self-evident. Because we have always had the United States by our side, we have considered our alliance self-evident, and above all, we have assumed, that this alliance was built on shared ideas and values of Western civilization, not on economic interest, not on how high one side of the Atlantic would set tariffs to the other. But, dear colleagues and friends, these eight decades of peace are only a parenthesis in history, and history – and here I speak as a historian too – is not made up of long periods of peace. It is made up of long eras of tension, of wars, of injustice, interrupted only by rare moments of peace. What we are called upon to defend today are precisely the achievements of the 80 years that have passed since the Second World War, against those who once again bring back into history it's most dreadful child, violence – violence expressed through the power of weapons, the power of money and the power that seeks to impose injustice in order to prevail.

I therefore greet your meeting today, a gathering that dares to discuss what some might consider outdated – principles, values and human dignity. But let us be clear: if we stop defending them, we will lose them. History is never written in our absence. It must be written with our participation, with our initiatives and with our moral courage. Europe, dear colleagues, must once again be present and leading, defending what was won through struggle and sacrifice and what all converges towards one essential truth: to give dignity back to our people.

Skandinavisk oversættelse

Tack, herr president, kära kollegor. Jag ska inte utsätta er för tortyren att höra mig sjunga, eftersom min röst inte är lika vacker som vår kollegas från Island. Jag ska gå direkt till mitt inlägg och börja med att säga att det finns ett missförstånd som jag ofta märker när jag reser runt i Europa. Kanske är detta missförstånd vanligast bland den yngre generationen, de som inte läste så mycket historia som jag skulle önska att de gjort när de gick i skolan. För några dagar sedan i mitt hemland Grekland inledde jag ett tal med samma tanke, och jag vill upprepa den i dag.

Vad är detta missförstånd? Låt mig förklara: Eftersom vi har levt i nästan åtta decennier av fred i Europa har vi börjat betrakta freden som en självklarhet. Eftersom vi alltid har haft USA vid vår sida har vi betraktat vår allians som en självklarhet, och framför allt har vi antagit att denna allians byggde på gemensamma idéer och värderingar från västerländsk civilisation, inte på ekonomiska intressen, inte på tulltariffer på båda sidorna av Atlanten. Men, kära kollegor och vänner, dessa åtta decennier av fred är bara en parentes i historien, och historien – här talar jag också som historiker – består inte av långa perioder av fred. Den består av långa epoker av spänning, krig och orättvisa, avbrutna endast av sällsynta ögonblick av fred. Det som vi i dag måste försvara är just de framsteg som vi gjort under de 80 åren efter andra världskriget, mot dem som återuppväckt historiens mest fruktansvärda barn, våldet – våld i form av vapenmakt, pengarnas makt och en makt som försöker härska genom orättvisor.

Jag välkomnar därför ert möte i dag, en församling som vågar diskutera något som vissa kanske betraktar som föråldrat – principer, värderingar och mänsklig värdighet. Men låt oss vara tydliga: Om vi slutar försvara dem kommer vi att förlora dem. Historien skrivs aldrig i vår frånvaro. Den måste skrivas med vårt deltagande, våra initiativ och vårt moraliska mod. Europa, kära kollegor, måste återigen vara närvarande och inta en ledande roll, försvara det som vi uppnått genom kamp och uppoffringar och som sammanstrålar i en grundläggande sanning: att återge våra folk värdighet.

280. Brendan Smith

Viceordførende i BIPA (British-Irish Parliamentary Assembly)

HOVEDINDLÆG

Mr President, members, guests! As Co-Chair of the British-Irish Parliamentary Assembly, it is a great honour for me to adderss your Council. The British-Irish Parliamentary Assembly was established in 1990 as the British-Irish Interparliamentary Body as a vital link between the United Kingdom Houses of Parliament and the Houses of the Irish Parliament, the Oireachtas. It was later enlarged to include representatives from the Assemblies of Northern Ireland, Wales, Scotland, Jersey, Guernsey and the Isle of Man. I am delighted to say that the Nordic Council was granted Observer status to our Assembly in 2004.

The principal aim of the Assembly has always been to foster mutual understanding between our peoples, as an important addition to the close cooperation between the British and Irish Governments. Over the years, it has successfully provided a forum where parliamentarians can engage meaningfully, deepen their acquaintances, and explore differing perspectives in a spirt of respect and collaboration.

Beyond the important Parliamentary work of the Assembly carried out through its Committees and Plenary Sessions, one of the most enduring and valuable aspects of these gatherings is the personal friendships that have developed. Over the years, several past and present Ministers of both Governments have been Members of the Assembly, and these

relationships have been instrumental in facilitating dialogue and cooperation at parliamentary level and also at government level.

In recognition of the importance of the Assembly's relationship with the Nordic Council, the Right Honourable Dame Karen Bradley MP, Vice-Chair of BIPA is also present with us these days. Just two weeks ago we held our 67th Plenary Conference and were delighted that Jānis Vucāns, President of the Baltic Assembly accepted the invitation to address our Plenary.

One of our Committees recently published a report on the theme of defence, drawing learnings from Finland and Estonia through visits it had made to Helsinki and Tallinn. There is much that we can learn from each other.

It is impossible to speak about relationships between the United Kingdom and Ireland without also referring to relationships North and South of the border in Ireland. These were transformed by the Good Friday Agreement of 1998, and that Agreement has been the bedrock of progress between our two islands in much, much improved dialogue, mutual respect and cooperation. This is why there is such a correlation between the work of the British-Irish Parliamentary Assembly and that of the Nordic Council. We can learn from each other's activities and priorities and strengthen the relationship between countries and peoples that have their own identities but share so many values.

I look forward to continuing to strengthen the cooperation between the British-Irish Parliamentary Assembly and the Nordic Council, as by doing so we would enhance the work and indeed the success of our respective assemblies. The opportunity to address this Plenary is much appreciated. Thank you!

Skandinavisk oversættelse

Herr president, ledamöter, gäster! Som medordförande för Brittisk-irländska parlamentarikerförsamlingen är det en stor ära för mig att få tala inför ert råd. Brittisk-irländska parlamentarikerförsamlingen grundades 1990 under namnet Brittisk-irländska interparlamentära församlingen, som en viktig länk mellan Storbritanniens parlament och Irlands parlament, Oireachtas. Den utökades senare till att omfatta representanter från självstyreparlamenten i Nordirland, Wales, Skottland, Jersey, Guernsey och Isle of Man. Jag är glad över att Nordiska rådet beviljades observatörsstatus i vår parlamentarikerförsamling år 2004.

Församlingens främsta mål har alltid varit att främja en ömsesidig förståelse mellan våra folk, som ett viktigt komplement till ett nära samarbete mellan de brittiska och irländska regeringarna. Under årens lopp har den kunnat erbjuda ett forum där parlamentariker kan medverka på ett meningsfullt sätt, utveckla sin vänskap och utforska olika perspektiv i en anda av respekt och samarbete.

En av de mest bestående och värdefulla aspekterna av dessa sammankomster, utöver det viktiga parlamentariska arbetet i församlingens utskott och plenarsessioner, är de personliga vänskaper som har uppstått. Under årens lopp har flera tidigare och nuvarande ministrar från båda regeringarna varit medlemmar i parlamentarikerförsamlingen, och dessa relationer har varit avgörande för att underlätta en dialog och ett samarbete både på parlamentarisk nivå och regeringsnivå.

Som ett erkännande av församlingens betydelsefulla relationer till Nordiska rådet är den ärade parlamentsledamoten dame Karen Bradley, vice ordförande för BIPA, också med oss under sessionen. Vi gladde oss åt att Jānis Vucāns, president för Baltiska församlingen, antog inbjudan att tala vid vår 67:e plenarförsamling som hölls för två veckor sedan.

Ett av våra utskott publicerade nyligen en rapport om temat försvar med lärdomar av sina besök Helsingfors i Finland och Tallinn i Estland. Det finns mycket vi kan lära av varandra.

Det är omöjligt att tala om relationerna mellan Storbritannien och Irland utan att också nämna relationerna norr och söder om gränsen på Irland. Dessa förändrades genom långfredagsavtalet 1998, och avtalet har varit grunden för framstegen mellan våra två öar genom en starkt förbättrad dialog, ömsesidig respekt och samarbete. Därför finns det en stark koppling mellan arbetet i Brittisk-irländska parlamentarikerförsamlingen och Nordiska rådet. Vi kan lära av varandras verksamhet och prioriteringar och förstärka banden mellan dessa länder och folk, som har sina egna identiteter men som delar många värderingar.

Jag ser fram emot ett fortsatt stärkt samarbete mellan Brittisk-irländska parlamentarikerförsamlingen och Nordiska rådet, eftersom det ytterligare skulle främja våra respektive församlingars arbete och bädda för goda resultat. Jag uppskattar stort att jag fått tala vid detta plenum. Tack!

281. Caroline Nokes, Storbritannien

Anden viceordførende i Ways and Means, UK House of Commons

HOVEDINDLÆG

Tack, Mr president, and for the invitation to be here for the United Kingdom Parliament, where I am Deputy Speaker and joining your 77th session. I am delighted to have had the chance to spend more time with Nordic friends and partners, perhaps particularly the young people, who have also been part of this assembly. The ties that bind our nations are deep and enduring. They are rooted in history, they are strengthened by trade, and inspired by our mutual respect for democracy, equality, and human rights.

As Mr Hołownia said this morning: listen to your heart. And the United Kingdom, with its whole heart, commits to its Nordic friendship.

As I reflected last year, democracy is a precious inheritance: hard-won and should never be taken for granted. A fortnight ago the UK welcomed the Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine to the House of Commons. He shared horrifying testimony with us, and we have been privileged to hear from him again today. It is a wake up call to us all.

In a world where threats to peace and freedom persist, and where misinformation and external interference challenge our institutions, it is more important than ever that we stand together. We need cohesion in an uncertain world.

Alliances are, of course, crucial to the prosperity and security of our countries, today and tomorrow. The UK's National Security Strategy and Strategic Defence Review stress the importance of military collaboration between our countries. This intent has been given new life by bilateral defence agreements, including on frigates with Norway, and joint operations, such as the Joint Expeditionary Force's Nordic Warden, and NATO's Operation Baltic Sentry, made even more important following undersea cable sabotage incidents. And, of course, we welcome Finland and Sweden formally joining NATO and the Alliance's prioritisation of the Arctic region.

There is much we can learn from our Nordic partners, not least on collaboration, but also on the key element of achieving security in this era of "grey zone" or "hybrid" warfare – a whole-society approach to resilience. The UK's Strategic Defence Review specifically called on the UK Government to learn from how Nordic and Baltic states partner with, and incentivise,

private-sector operators to improve the security of the critical national infrastructure and services which businesses and citizens rely on.

The relationship with the Nordic Council is central to how the UK sees and assures its security – a relationship with collaboration and learning from each other at its heart.

Thank you once more for your welcome.

Skandinavisk oversættelse

Tack, herr president, för inbjudan att representera det brittiska parlamentet, där jag är vice talman, och delta i er 77:e session. Jag gläder mig över att få tillbringa mer tid med nordiska vänner, kanske i synnerhet ungdomarna, som också är en del av denna församling. Banden mellan våra nationer är djupa och bestående. De är djupt rotade i historien, förstärkta av handel och inspirerade av vår ömsesidiga respekt för demokrati, jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Som herr Hołownia sade i morse: Lyssna till ditt hjärta. Och Storbritannien är helhjärtat engagerat i sin vänskap med Norden.

Som jag konstaterade i fjol är demokrati ett dyrbart arv: svårvunnet och får aldrig tas för givet. För två veckor sedan välkomnade Storbritannien talmannen för Ukrainas parlament Verkhovna Rada till underhuset. Det var fruktansvärda saker han berättade för oss, och vi har haft äran att höra honom tala igen i dag. Det är en väckarklocka för oss alla.

I en värld där hoten mot fred och frihet kvarstår och där desinformation och yttre inblandning utmanar våra institutioner, är det viktigare än någonsin att vi står enade. Vi behöver sammanhållning i en osäker värld.

Allianser är naturligtvis avgörande för våra länders välstånd och säkerhet, både i dag och i morgon. Storbritanniens nationella säkerhetsstrategi och översynen av det strategiska försvaret betonar det militära samarbetet mellan våra länder. Detta mål har fått nytt liv i form av bilaterala försvarsavtal, bland annat Norges köp av fregatter, och gemensamma operationer såsom expeditionsstyrkan JEF:s operation Nordic Warden och Natos operation Baltic Sentry, vilka blivit ännu viktigare efter sabotagen av undervattenskablar. Och naturligtvis välkomnar vi att Finland och Sverige formellt anslutit sig till Nato och att alliansen prioriterar den arktiska regionen.

Det finns mycket vi kan lära oss av våra nordiska vänner, inte minst om samarbete men också om nyckeln till säkerhet i denna era av gråzons- eller hybridkrigföring – en samhällsomfattande motståndskraft. Översynen av det strategiska försvaret krävde att den brittiska regeringen iakttar hur de nordiska och baltiska länderna samarbetar med och sporrar privata aktörer att stärka den kritiska nationella infrastrukturen och de tjänster som företag och medborgare är beroende av.

Relationerna till Nordiska rådet är väsentliga för hur Storbritannien uppfattar och värnar sin säkerhet – en relation som bygger på samarbete och på att man lär sig av varandra.

Tack än en gång för er gästfrihet.

282. Maria Byrne

Vicetalsmand i senatet, Irlands parlament

HOVEDINDLÆG

Dear members of the Nordic Council, fellow Speakers and parliamentarians, members of parliamentary assemblies, ladies and gentlemen. It is a great honour to address the 2025 session of the Nordic Council here in Stockholm on the topic "The Nordics together – The Nordic Advantage and Unity in Troubled Times".

We come together at a moment of deep global uncertainty, marked by conflict, mistrust, and the weakening of the shared values that once united us. Achieving effective international cooperation is at present very difficult and has never been more important. The abandonment of diplomacy in favour of force to achieve political aims is alarming. Russia's invasion of Ukraine, the humanitarian crisis in Sudan, the suffering in Gaza, and the instability across the Middle East and the Sahel all reflect this troubling shift.

In these uncertain times, I welcome the close cooperation of the members of the Nordic Council. I admire strongly the main objectives of Sweden's presidency programme for the Nordic Council – for people living in the Nordics to see and feel the benefits of Nordic cooperation in their day-to-day lives, and for them to feel a strong sense of community.

An important aspect of the Swedish Presidency of the Nordic Council is greater cooperation across national borders. In these times, the emphasis on closer cooperation with countries across the Baltic Sea, the Arctic and in Europe on environmental defence and securing policy issues, including support for Ukraine and for greater Nordic cooperation on gender equality, is hugely significant.

The emphasis on "Nordic values" – eliminating obstacles to freedom of movement in the Nordics, investing in innovation and promoting an integrated Nordic labour market – is something that we all admire and encourage. Ireland is privileged to enjoy excellent bilateral relations with each of the Nordic countries. These relationships are very important to Ireland, and we continue to develop our good relations and cooperation on matters of mutual interest and concern.

The vision of the Nordic Council of Ministers is for the Nordic region to become the most sustainable and integrated region in the world in 2030. I applaud the priorities to achieve this, including a green transition of Nordic societies as they work towards carbon neutrality and a sustainable circular and bio-based economy, along with the promotion of green growth in the Nordic Region based on knowledge, innovation, mobility and digital integration.

In conclusion, in the face of ongoing challenges internationally, the Nordic Council shows the benefits of holding firm in our conviction that diplomacy, dialogue, multilateral cooperation and the rule-based international order is the way forward. Let us continue to work together in close cooperation for the mutual benefit of society based on a future grounded in peace, justice and shared prosperity with democracy and accountability for all.

Skandinavisk oversættelse

Ärade medlemmar av Nordiska rådet, talmän och parlamentariker, medlemmar av parlamentariska församlingar, mina damer och herrar. Det är en stor ära att få tala vid Nordiska rådets session 2025 här i Stockholm under temat "Norden tillsammans – nordisk nytta och sammanhållning i en orolig tid".

Vi samlas i en tid av djup global osäkerhet som präglas av konflikter, misstro och en uppluckring av de värderingar som tidigare förenat oss. Ett effektivt internationellt samarbete är just nu mycket svårt men samtidigt viktigare än någonsin. Att man överger diplomatin till förmån för våld för att uppnå politiska mål är oroväckande. Rysslands invasion av Ukraina, den humanitära krisen i Sudan, lidandet i Gaza och instabiliteten i Mellanöstern och Sahelregionen återspeglar denna oroande utveckling.

I dessa osäkra tider välkomnar jag det goda samarbetet mellan Nordiska rådets medlemsländer. Jag hyser stor beundran för de huvudsakliga målen i Sveriges ordförandeprogram för Nordiska rådet – att människor som bor i Norden ska se och känna nyttan av nordiskt samarbete i sin vardag och att de ska känna en stark gemenskap.

En viktig aspekt av det svenska ordförandeskapet i Nordiska rådet är ett ökat samarbete över nationsgränserna. I dessa tider är betoningen på närmare samarbete med länder i Östersjöregionen, Arktis och Europa kring miljöförsvar och säkerhetspolitiska frågor, inklusive stödet till Ukraina och ett ökat nordiskt samarbete kring jämställdhet, enormt viktig.

Betoningen på "nordiska värderingar" – att undanröja hinder för fri rörlighet i Norden, investera i innovation och främja en integrerad nordisk arbetsmarknad – är något vi alla beundrar och uppmuntrar. Irland har utmärkta bilaterala relationer med vart och ett av de nordiska länderna. Relationerna är mycket viktiga för Irland, och vi fortsätter att utveckla våra goda relationer och vårt goda samarbete i frågor av gemensamt intresse.

Nordiska ministerrådets vision är att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Jag välkomnar prioriteringarna för att uppnå målet, inklusive en grön omställning av de nordiska samhällena mot koldioxidneutralitet och en hållbar cirkulär och biobaserad ekonomi, samt främjandet av grön tillväxt i Norden utifrån kunskap, innovation, rörlighet och digital integration.

Avslutningsvis: i ljuset av de pågående internationella utmaningarna visar Nordiska rådet nyttan av att framhärda vår övertygelse – att diplomati, dialog, multilateralt samarbete och en regelbaserad internationell ordning är rätt väg. Låt oss fortsätta samarbeta för samhällets gemensamma bästa, baserat på en framtid som bygger på fred, rättvisa och delat välstånd med demokrati och ansvarstagande för alla.

283. Jette Waldinger-Thiering

Vicepræsident i delstatsparlamentet i Schleswig-Holstein

HOVEDINDLÆG

Kære præsident, kære medlemmer af Nordisk Råd, kære gæster på årets session i Stockholm. Som observatør for parlamentet i Slesvig-Holsten vil jeg meget gerne sammen med mine kolleger sige tusind tak for årets invitation til Nordisk Råds session her i Stockholm, og tusind tak for et vidunderligt aftenprogram her i aftes. Det var simpelt hen så godt.

Det er jo blevet til en tradition, at vi må følge med i, hvad der rører sig i Norden. Særlig i disse urolige tider er det utrolig vigtigt, at vi i Norden står sammen og finder fællesskabet i vores fælles udfordringer. Coronapandemien har allerede være en prøvelse for befolkningerne i Norden, Europa og hele verden. Kun i fællesskab kunne vi komme igennem denne krise. Nu viser Norden igen, at I i fællesskab sætter emner på dagsordenen, som er så utrolig vigtige for os alle sammen. Når jeg siger "os", mener jeg Norden. Når jeg siger "det grænseoverskridende samarbejde", mener jeg Europa. At få lov til at netværke blandt

parlamentarikere og internationale gæster kan kun være udgangspunkt for bedre forståelse af hinandens situation og hverdag.

Som medlem af det danske mindretal i Sydslesvig kender jeg til situationer, hvor jeg skal retfærdiggøre min tilstedeværelse som nationalt mindretal. Samarbejde hen over grænserne både til lands og til vands har fået en endnu større betydning i disse urolige tider. Vi, som er med på sessionen i Stockholm i år, arbejder med vores kolleger for demokrati og for fred og frihed i vores lande. Som delstatsparlament hører det grænseoverskridende samarbejde og samarbejdet i Østersøområdet til vores daglige arbejde.

Velfærd, klima og sikkerhed står øverst på vores politiske dagsorden, og jeg er sikker på, at fællesskabet styrkes gennem det tætte samarbejde. Der er mange indtryk og tiltag, som tages med hjem, når vi rejser hjem i morgen.

Men lad mig lige komme med en bemærkning, som tolkene ikke har fået med i mit talemanuskript: Jeg synes – og det var meget tydeligt i går - at vi altså også skal tænke på de unge. Jeg tror, vi alle sammen skal tage hjertet frem og lave et ungdomstjek, når vi laver vores ting. For det er dem, som skal fortsætte vores arbejde og styrke demokratiet. Det er nemlig fredsbevarende, og det er det, vi har brug for i disse urolige tider.

Så I skal have tusind tak for jeres opmærksomhed, og I ønskes alle sammen en fortsat god session.

284. Pim van Ballekom, Holland

Vicepræsident i Benelux Interparlamentarisk forsamling

HOVEDINDLÆG

Dear President, ladies and gentlemen!

On behalf of the Benelux Parliament, I would like to express my gratitude to the Nordic Council for inviting our Parliament to participate. I am looking forward to the seminar later today with focus on “Northern Europe in Europe’s new geopolitical context and its relations with the USA”.

The current geopolitical reality urges us to review Europe’s entire security architecture and to enhance Europe’s defence systems. A secure Europe means that our states must work together to further develop the European defence industry and that we invest in the European security industry. With our new NATO partners in this region, Sweden and Finland, I am convinced we can face the new challenges. In this context, President, as a former Vice-President of the European Investment Bank, I would like to underline that the mandate of the bank has changed recently, and the European Investment Bank can be a strong partner in this domain.

During the Benelux Prime Ministers’ Summit last September, the importance of strengthening defence cooperation and reinforcing the European technological and industrial defence base was emphasized. Cross-border supply chains and specialized research centers are key assets in maintaining our strategic autonomy. Within the Benelux and the European Union, we can establish a common defence market in which our small and medium-sized enterprises have fair access.

The Prime Ministers also expressed their intention to jointly procure and develop more military equipment and other defence resources. The countries already share relevant expertise in this field. With the maritime security in the North Sea states under pressure

from Russia, it is crucial to protect critical maritime infrastructure from external threats through regional defence cooperation. Preparedness for hybrid and grey-zone attacks from Russia must be embedded in our strategic culture. This is in line with our European ambition to strengthen the European pillar within NATO while developing greater strategic autonomy in the field of defence.

Strong regional defence cooperation is key, and that is why the Nordic Council's seminar comes at just the right time. I am convinced that the Nordic countries can provide us with valuable and solid input on this topic.

Finally, President, I would like to inform you that on 5 November this year, we will be celebrating the 70th anniversary of the Benelux Parliament in Brussels. We are honored to welcome Mrs. Helena Gellerman from the Presidium of the Nordic Council to participate in a panel discussion.

Thank you for your attention!

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, mina damer och herrar!

På Benelux-parlamentets vägnar vill jag tacka Nordiska rådet för inbjudan till vårt parlament att delta. Jag ser fram emot seminariet senare i dag med fokus på Nordeuropa i Europas nya geopolitiska kontext och dess relationer med USA.

Den rådande geopolitiska verkligheten kräver att vi ser över hela Europas säkerhetsarkitektur och stärker Europas försvarssystem. Ett säkert Europa innebär att våra stater måste samarbeta för att vidareutveckla den europeiska försvarsindustrin och investera i den europeiska säkerhetsindustrin. Med våra nya Natopartner i denna region, Sverige och Finland, är jag övertygad om att vi kan möta de nya utmaningarna. I detta sammanhang vill jag som tidigare vice president för Europeiska investeringsbanken understryka att bankens mandat nyligen har ändrats och att Europeiska investeringsbanken kan vara en stark partner inom detta område.

Under Benelux-premiärministrarnas toppmöte i september betonades vikten av att stärka försvarssamarbetet och förstärka den europeiska teknologiska och industriella försvarsbasen. Gränsöverskridande leveranskedjor och specialiserade forskningscenter är nyckeltillgångar för att upprätthålla vår strategiska autonomi. Inom Benelux och Europeiska unionen kan vi etablera en gemensam försvarsmarknad med rättvis tillgång för våra små och medelstora företag.

Premiärministrarna uttryckte också sin avsikt att gemensamt upphandla och utveckla mer militär utrustning och andra försvarsresurser. Våra länder utbyter redan relevant kunskap inom detta område. Med sjöfartsskyddet i Nordsjöländerna under press från Ryssland är det ytterst viktigt att skydda kritisk sjöfartsinfrastruktur mot yttre hot genom regionalt försvarssamarbete. Beredskap mot hybrid- och gråzonsattacker från Ryssland måste bli en del av vår strategiska kultur. Detta överensstämmer med vår europeiska ambition att stärka den europeiska pelaren i Nato, samtidigt som vi utvecklar större strategisk autonomi i försvarsfrågor.

Ett starkt regionalt försvarssamarbete är avgörande, och därför kommer Nordiska rådets seminarium mycket lägligt. Jag är övertygad om att de nordiska länderna kan ge oss värdefull och gedigen information om detta tema.

Avslutningsvis, herr ordförande, vill jag meddela er att vi den 5 november i år kommer att fira Benelux-parlamentets 70-årsjubileum i Bryssel. Vi har äran att välkomna fru Helena Gellerman från Nordiska rådets presidium att delta i en paneldiskussion.

Tack för er uppmärksamhet!

285. Mikko Savola, Finland

Vicepræsident i NATO parlamentariske forsamling

HOVEDINDLÆG

Thank you, Mr. President, dear colleagues, kära kolleger, hyvät kollegat! On behalf of the NATO Parliamentary Assembly I would like to thank you for the invitation to address this distinguished gathering and to wish you a successful and productive meeting. But I have heard that the tradition here is to use our mother tongue, if it's a Nordic language, so I will give this speech in Finnish.

Arvoisat kollegat! Pohjois-Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut perusteellisesti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on murskannut vanhat käsitykset vakaudesta. Nato on vastannut tähän päättäväisesti vahvistamalla pelotettaan ja puolustustaan koko itäisellä sivustalla sekä käynnistämällä Baltic Sentry- ja Eastern Sentry -operaatiot Itämerellä. Samalla arktinen alue on noussut strategiseksi painopisteeksi Venäjän ja Kiinan lisääntyvän toiminnan vuoksi. Naton vastaus perustuu laajoihin alueellisiin puolustussuunnitelmiin, jotka hyväksyttiin vuonna 2023. Ne ovat kattavimpia sitten kylmän sodan. Nämä suunnitelmat määräävät tarkasti, miten liittokunta ehkäisee ja tarvittaessa puolustaa jokaista jäsenmaataan mukaan lukien Pohjoismaat ja arktisen alueen.

Näiden pohjalta liittolaiset sopivat kesäkuussa 2025 uusista suorituskykytavoitteista. Ne määrittelevät yksityiskohtaisesti, mitä suorituskykyjä, joukkoja ja tukielementtejä kukin liittolainen joutuu toimittamaan, jotta suunnitelmat voidaan toteuttaa. Vuoden 2025 Naton huippukokouksessa olemme sitoutuneet lisäämään puolustusmenoja, jotta vaatimukset ja resurssit vastaavat toisiaan, ja nyt meidän jokaisen Naton jäsenmaan on lunastettava tämä sitoumus.

Suomen kansanedustajana olen ylpeä siitä, että Suomi ja Ruotsi ovat nyt Naton jäseniä. Se vahvistaa Pohjoismaita entisestään. Yhdessä teemme Itämeren alueesta yhtenäisen ja puolustettavan. Tuleva FLF-joukkue, eli maavoimien sijoittaminen Suomeen Ruotsin toimiessa kehysvaltiona, on vahva osoitus siitä, että molemmat maat ovat jo keskeisessä roolissa liittokunnan puolustuksessa. Mutta haasteet jatkuvat. Venäjän provokaatiot, kuten kyberiskut, ilmatilanloukkaukset ja sotilaallinen toiminta rajojemme läheisyydessä muistuttavat meitä tarpeesta pitää yllä vahvaa läsnäoloa. Siksi meidän on panostettava lisää puolustukseemme jokaisella saralla.

Hyvät kollegat, meidän parlamentaarikkojen rooli on varmistaa, että liittolaiset lunastavat lupauksensa. Jokaisen maan puolustusvoimat ovat avainasemassa. Haagin huippukokouksessa sovittu viiden prosentin puolustusmenotavoite on vasta päätös sijoittaa puolustukseemme, ja nyt tarvitaan tekoja. Meillä on materiaalia, mutta tarvitsemme myös joukkoja. Naton viesti on selvä: me olemme läsnä, olemme valmiit ja olemme yhtenäisiä. Suomi ja Ruotsi tekevät Natosta vahvemman kuin koskaan. Pohjoismaat ovat osa Naton puolustusta ja pelotetta.

Haluan toivottaa näillä sanoilla hyvää kokousta, ja kiitokset mahdollisuudesta tuoda Nato PA:n tervehdys tänne Tukholmaan.

Skandinavisk oversættelse

Tack, herr ordförande, kära kollegor! På Natos parlamentariska församlings vägnar vill jag tacka för inbjudan att tala till denna framstående samling och önska er ett framgångsrikt och produktivt möte. Men jag har hört att det är tradition att använda sitt modersmål, om det är ett nordiskt språk, så jag kommer att hålla detta anförande på finska.

Ärade kollegor! Säkerhetsmiljön i Nordeuropa har förändrats grundligt. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har krossat gamla uppfattningar om stabilitet. Nato har svarat beslutsamt genom att förstärka sin militära avskräckning och sitt försvar längs hela den östra flanken samt genom att inleda operationerna Baltic Sentry och Eastern Sentry i Östersjön. Samtidigt har den arktiska regionen blivit en strategisk tyngdpunkt till följd av ökad aktivitet från Ryssland och Kina. Natos svar bygger på omfattande regionala försvarsplaner som godkändes 2023. De är de mest omfattande sedan kalla kriget. Dessa planer anger exakt hur alliansen vid behov ska försvara varje medlemsland, inklusive de nordiska länderna och den arktiska regionen.

Utifrån detta enades de allierade i juni 2025 om nya mål i fråga om kapacitet. De definierar i detalj vilka slag av kapacitet, trupper och stödjande element varje allierat land måste tillhandahålla för att planerna ska kunna genomföras. Vid Natos toppmöte 2025 har vi förbundit oss att öka försvarsutgifterna så att kraven och resurserna motsvarar varandra, och nu måste varje Natomedlemsland infria detta åtagande.

Som riksdagsledamot från Finland är jag stolt över att Finland och Sverige nu är medlemmar i Nato. Det gör Norden ännu starkare. Tillsammans gör vi Östersjöregionen enhetlig och möjlig att försvara. Den kommande FLF-styrkan, det vill säga placeringen av markstyrkor i Finland med Sverige som ramnation, är ett starkt bevis på att båda länderna redan spelar en viktig roll i alliansens försvar. Men utmaningarna fortsätter. Ryska provokationer, såsom cyberattacker, kränkningar av luftrummet och militär aktivitet nära våra gränser, påminner oss om behovet av att bibehålla en stark närvaro. Därför måste vi öka satsningarna på vårt försvar på alla områden.

Kära kollegor, vår roll som parlamentariker är att se till att våra allierade infriar sina löften. Försvarsmakten i vart och ett medlemsland är nyckeln. Målet om fem procent för försvarsutgifter, som vi enades om vid toppmötet i Haag, är bara ett beslut att investera i försvaret, och nu krävs handlingar. Vi har material, men vi behöver också soldater. Natos budskap är tydligt: Vi är närvarande, vi är redo och vi är enade. Finland och Sverige gör Nato starkare än någonsin. Norden är en del av Natos försvar och militära avskräckning.

Med dessa ord vill jag önska alla en god session och tacka för möjligheten att framföra Nato PA:s hälsning här i Stockholm.

286. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Kiitos, tack för det herr Savola! Nu har jag inga fler talare på talarlistan. Jag vill därför rikta ett stort tack till våra internationella gäster och samarbetspartners för de viktiga bidrag era anföranden utgör vid plenarsessionen.

12. Jämställdhetspolitisk debatt

30. oktober 2025

MØDELEDER: Kim Berg

SAGER:

- Dokument 21/2025 Nordiska ministerrådets redogörelse om arbetet med jämställdhet 2025

287. Kim Berg, Finland

Præsidiet

HOVEDINDLÆG

God morgon! Välkommna till sessionens sista dag! Vi inleder med dagordningspunkt 12, Jämställdhetspolitisk debatt, och vi börjar med Nordiska ministerrådets redogörelse om arbetet med jämställdhet, vilket säkert blir mycket intressant.

Nordiska rådet har under de senaste åren intensifierat sitt arbete med jämställdhets- och utanförskapsproblematiken i Norden. Det är frågor som är av största betydelse då vi ska utveckla det framtida Norden. Vi ser fram emot att få höra redogörelsen.

Jag ger därmed ordet till den finska ministern för social trygghet, Sanni Grahn-Laasonen. Varsågod, ministern, du har tre minuter!

288. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

HOVEDINDLÆG

Hyvää huomenta, arvoisa puheenjohtaja, hyvät kuulijat! Pohjoismaiden tasa-arvoyhteistyö on jatkunut yli 50 vuotta, ja sen aikana on saavutettu monia merkkipaaluja. Työtä on kuitenkin yhä paljon jäljellä. Sekä maailmalla että meillä Pohjoismaissa nähdään valitettavasti kasvavaa vastustusta tasa-arvoa ja HLBTI-henkilöiden yhtäläisiä oikeuksia kohtaan. Siksi pohjoismainen yhteistyö tasa-arvon ja yhdenvertaisten oikeuksien edistämiseksi on nyt ajankohtaisempaa kuin koskaan.

Vastatakseen tähän kasvavaan vastustukseen pohjoismaiset tasa-arvoministerit ovat hyväksyneet julkilausuman ja ohjelman nimeltä “Pushing for Progress”. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa oikeuksia, tasa-arvoa ja osallisuutta sekä Pohjoismaissa että kansainvälisesti. Yhdessä Bill ja Melinda Gates -säätiön kanssa on kolmen vuoden ajalle myönnetty 20 miljoonaa tanskan kruunua konkreettisiin toimiin yhteistyössä pohjoismaisten kansalaisjärjestöjen muodostaman koalition kanssa.

Tammikuussa 2025 Suomen viranomaiset järjestivät strategiatapaamisen, johon osallistui pohjoismaisia tasa-arvolähettiläitä ja viranomaisia sekä kansalaisjärjestöjen, kuten UN Womenin ja Gates-säätiön edustajia. Tapaamisessa suunniteltiin konkreettisia yhteisiä

toimia anti-gender-liikehdintään vastaamiseksi. Seuraava strategiatapaaminen järjestetään marraskuussa 2025, ja siihen on kutsuttu mukaan myös Baltian maiden viranomaisia.

Pohjoismaat ovat esiintyneet vahvasti vastavoimana anti-gender-liikehdinnälle. Pohjoismaat eivät aio ottaa askelia taaksepäin vaan jatkavat työtä edistyksen puolesta. Tätä "Pushing for Progress" -ohjelman mukaista viestiä tuotiin esille YK:n naisten aseman toimikunnan istunnossa maaliskuussa 2025, ja se oli kyllä kaikilta osin pohjoismainen menestystarina, menestyskonsepti, kun me Pohjoismaat esiinnyimme siellä hyvin yhdessä koko maailman edessä ja veimme pohjoismaista vahvaa edistyksen viestiä eteenpäin.

Ymmärtääksemme paremmin Pohjoismaiden tilannetta olemme tilanneet selvityksen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta vastustavien liikkeiden noususta ja vaikutuksista myös Pohjoismaissa. Viimeisen kahden vuoden aikana Pohjoismaiden suurlähetystöt Chilessä ja Puolassa ovat toteuttaneet useita toimia, jotka tukevat "Pushing for Progress" -ohjelman tavoitteita. Tämän vuoden ministerikokouksessa päätettiin jatkaa strategista suurlähetystöyhteistyötä.

Tasa-arvo koskee myös miehiä ja poikia, ja kielteisen kehityksen torjumiseksi on tärkeää edistää miesten ja poikien tasa-arvoa. Olemme käynnistäneet kaksi pohjoismaista selvitystä, joiden pohjalta kehitetään toimia miesten elämän ja elämänlaadun parantamiseksi. Sukupuoleen perustuva väkivalta on yhä merkittävä haaste Pohjoismaissa, ja toteutamme useita toimia sen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Lokakuussa järjestettiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteinen työkokous Istanbulin sopimuksen toimeenpanosta naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Lisäksi on käynnistetty hanke, jonka tavoitteena on ehkäistä kunniaan liittyvää väkivaltaa ja alistamista Pohjoismaissa.

Ja vielä lopuksi, kuluneen vuoden aikana on toteutettu myös projekteja, joilla vahvistetaan yhteistä pohjoismaista tietopohjaa HLBTI-henkilöiden terveydestä ja hyvinvoinnista, edistetään samapalkkaisuutta sekä tuetaan maahanmuuttajanaisten työllistymistä.

Oikein paljon kiitoksia huomiostanne.

Skandinavisk oversættelse

God morgon, ärade ordförande, bästa åhörare! Det nordiska samarbetet för jämställdhet har pågått i över 50 år, och under denna tid har vi uppnått många milstolpar. Arbetet är dock långt ifrån klart. Både globalt och här i Norden ser vi tyvärr ett växande motstånd mot jämställdhet och lika rättigheter för LGBTI-personer. Därför är det nordiska samarbetet för att främja jämställdhet och lika rättigheter mer aktuellt än någonsin.

För att möta detta växande motstånd har de nordiska jämställdhetsministrarna antagit en resolution och ett program kallat "Pushing for Progress". Programmet har som mål att stärka rättigheter, jämställdhet och delaktighet både i Norden och internationellt. Tillsammans med Bill och Melinda Gates stiftelse har vi beviljat 20 miljoner danska kronor under en period av tre år för konkreta åtgärder i samarbete med en koalition av nordiska medborgarorganisationer.

I januari 2025 organiserade de finländska myndigheterna ett strategimöte med nordiska jämställdhetsambassadörer och myndigheter samt representanter för medborgarorganisationer såsom UN Women och Gates-stiftelsen. Vid mötet planerade vi konkreta gemensamma åtgärder för att bemöta anti-gender-rörelsen. Nästa strategimöte hålls i november 2025, och vi har bjudit in myndigheter också från de baltiska länderna.

De nordiska länderna har framträtt som en stark motpol till anti-gender-rörelsen. Norden tänker inte ta ett steg tillbaka utan fortsätter att arbeta för framsteg. Vi presenterade detta budskap i enlighet med programmet "Pushing for Progress" vid FN:s kvinnokommissions möte i mars 2025, och det var verkligen en nordisk framgångshistoria – ett framgångskoncept – då vi nordiska länder tillsammans inför hela världen lyfte fram vårt starka och progressiva budskap.

För att bättre förstå situationen i Norden har vi beställt en utredning om hur rörelserna som motsätter sig jämlikhet och lika rättigheter i Norden har uppstått och påverkat utvecklingen. Under de senaste två åren har de nordiska ambassaderna i Chile och Polen genomfört flera åtgärder som stödjer målen för programmet "Pushing for Progress". Vid årets ministermöte beslutade vi att det strategiska ambassadsamarbetet ska fortsätta.

Jämställdhet gäller också män och pojkar, och för att motverka den negativa utvecklingen är det viktigt att främja jämställdhet för män och pojkar. Vi har inlett två nordiska utredningar som ska ligga till grund för att förbättra mäns liv och livskvalitet. Könsbaserat våld är fortfarande en stor utmaning i Norden, och vi kommer att vidta flera åtgärder för att förebygga och bekämpa det.

I oktober höll de nordiska och baltiska länderna ett gemensamt arbetsmöte om genomförandet av Istanbulkonventionen för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor. Dessutom har vi startat ett projekt för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck i Norden.

Avslutningsvis vill jag säga att vi under det gångna året genomfört flera projekt för att stärka den gemensamma nordiska kunskapsbasen om LGBTI-personers hälsa, främja lika lön och förbättra sysselsättningen bland invandrarkvinnor.

Stort tack för er uppmärksamhet.

289. Eva Biaudet, Finland

Udvalget for Velfærd i Norden

INDLÆG

Ärade president! Precis som den finska jämställdhetsministern sa har Nordiska Rådet arbetat och samarbetat kring jämställdhet i över 50 år. Våra länder har säkert gjort det i över hundra år, men det är viktigt att vi har kunnat samköra oss på ett så fantastiskt sätt som vi har gjort. Sedan 2020 har arbetet inkluderat även LGBTI-personer.

Från 2025 till 2030 gäller alltså ett nytt samarbetsprogram. Det finns fortfarande väldigt stora utmaningar gällande den könsuppdelade arbetsmarknaden, gällande partnervåld som vi inte har lyckats få stopp på och gällande trakasserier mot minoriteter. Därför är det väldigt fint att ministerrådet fortsätter att arbeta med dessa frågor: könsuppdelning på arbetsmarknaden och stereotypa könsnormer som hänför sig också till könsidentitet och sexuell orientering.

Det finns också många utmaningar för jämställdheten i den gröna omställningen och de nya digitala verktygen. Välfärdsutskottet vill att Norden 2030-visionens tre prioriterade områden – ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden – måste ha ett långt bättre tvärgående jämställdhetsperspektiv. Ett likställt och inkluderande Norden bör också ha fokus på diversitet och mångfald. Det ska vara otvetydigt att Norden finns till för alla, och därför behöver vi också ha mycket bättre könskonsekvensbedömning i olika verksamheter.

Utskottet lyfter fram att Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet i budgetavtalet för 2026 har ingått ett avtal om ett tätare samarbete i FN, på FN-möten. Vi har också god erfarenhet från detta sedan tidigare. Jag skulle gärna vilja fråga ministern om det nu redan finns planer på hur vi kan göra detta tätare samarbete bättre när det gäller till exempel arbetet om kvinnors ställning, Commission on the Status of Women.

290. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

REPLIK

Ensinnäkin oikein paljon kiitoksia tästä puheenvuorosta. Yhdyn kyllä hyvin paljon näihin huomioihin.

Kiitos myös aloitteellisuudesta sen kysymyksen osalta, voisimmeko tehdä vielä tiiviimpää yhteistyötä CSW:ssä. Siellä todella pohjoismainen näkyvyys nimenomaan tasa-arvoasioissa on tavattoman tärkeää. Pohjoismaat ovat esimerkki muulle maailmalle, ja meitä halutaan tulla sinne kuulemaan.

Me suhtaudumme erittäin positiivisesti siihen ajatukseen, että teemme tiiviimpää yhteistyötä. Sitä toki tehdään jo nyt. Viimeksikin tapasimme CSW:n yhteydessä.

Toivomme, että tämä käytäntö jatkuu.

Skandinavisk oversættelse

Först och främst, stort tack för detta inlägg. Jag instämmer i hög grad med dessa iakttagelser.

Tack också för att ni tagit initiativ när det gäller ett ännu tätare samarbete inom CSW. Det är oerhört viktigt att Norden har en framträdande roll i jämställdhetsfrågor. De nordiska länderna är ett föredöme för resten av världen, och man vill komma dit för att lyssna på oss.

Vi är mycket positiva till ett ännu tätare samarbete. Det har vi visserligen redan nu. Senast träffades vi också i samband med CSW.

Vi hoppas att det fortsätter så.

291. Eva Biaudet, Finland

Udvalget for Velfærd i Norden

SPØRGSMÅL

Tack, ministern, för det väldigt positiva svaret! Det är vi väldigt glada för. Vi är också glada för att de nordiska jämställdhetsministrarna mellan FN-mötena har haft ett samarbete med parlamentariker och med medborgarsamhället. Det som framkommer i rapporten är att inte alla sektorer i Nordiska ministerrådets interna arbete har interna målsättningar än. Det gäller till exempel det internationella samarbetet och finansområdet. Vi skulle gärna se att det på alla områden inom ministerrådet också skulle finnas egna målsättningar för jämställdheten.

292. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

REPLIK

Kiitos tästä. Kyllä ehdottomasti näin, ja voisimme yhdessä tehdä enemmän kaikilla sektoreilla.

Skandinavisk oversættelse

Tack. Absolut, vi skulle kunna göra mer tillsammans inom alla sektorer.

293. Eva Lindh

Den Socialdemokratiske Gruppe

INLÄGG

Kära vänner i Norden! Jämställdhet är inte ett sidospår i politiken. Det är själva grunden för frihet, tillväxt och demokrati. Det handlar om rätten att forma sitt eget liv, om att ha samma möjligheter oavsett kön och om att ingen ska hållas tillbaka av gamla strukturer.

Vi måste därför stå enade i Norden, i våra enskilda länder och tillsammans. Våra länder har länge gått före när det gäller jämställdhet, och nu måste vi fortsätta att driva utvecklingen tillsammans, inte minst i tider när jämställdheten på allvar är utmanad, inte bara i hela världen utan också i Norden.

Jämställdhetspolitiken har nämligen byggt mitt eget land Sverige men också hela Norden starkt, från kvinnlig rösträtt till rätten att bestämma över sin egen kropp och från avskaffandet av sambeskattning till rätten till förskola för alla barn. I dessa frågor har vi gått före och visat världen att ett jämställt samhälle inte bara är bra för enskilda individer utan också bättre för samhället i stort.

Vi måste göra den här politiken till en självklarhet på alla politikområden. Vi ser att detta brister, och därför vill jag ställa en fråga till den finländska jämställdhetsministern. Hur kan vi öka kunskapen på alla områden och också se till att exempelvis samarbetsministrarna har koll på att vi gemensamt har ett avtal som heter Pushing for progress?

294. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

INDLÆG

Herr president! Allvarliga nyheter kommer från Lettland, där det första steget har tagits för att landet ska dra sig ur Istanbulkonventionen – Europarådets konvention som landet ratificerade 2023 som syftar till ett standardiserat stöd för kvinnor som är offer för våld,

inklusive våld i hemmet. Konventionen har redan lett till förbättringar i strafflagstiftningen och nödhjälp i landet. Den har lett till att kvinnor har uppmuntrats att söka hjälp.

Om man får tro nyhetsrapporteringen om ärendet är det uppenbart att populistiska krafter använder frågan för att vinna stöd inför det kommande valet. Kan ministern tänka sig att lägga sin vikt på vågen, så att denna förestående katastrof inte blir verklighet i ett grannland som vi har nära relationer till? Det skulle verkligen vara en nordisk nytta.

295. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

INDLÆG

Arvoisa presidentti, pohjoismaiset kollegat! Syrjäytyneistä enemmistö on miehiä, samoin enemmistö koulupudokkaista, pitkäaikaistyöttömistä ja asunnottomista. Päihdeongelmaisista enemmistö on miehiä, samoin enemmistö vangeista, henkirikoksissa kuolleista ja itsemurhan tehneistä.

Karkeasti miehet jäävät jälkeen elämän alussa, aikuisuudessa ja elämän loppuvaiheilla elinajassa. Nämä ovat miesten ongelmia. Vakavuudestaan huolimatta ne harvemmin ovat tasa-arvokeskustelun kärkinä. Jos miesten ongelmia ylipäätään käsitellään, esitetään niiden syypäinä yleensä miehet itse. Miesten ongelma on, että he ovat liian maskuliinisia ja että he ovat liian miehiä. Puolestaan naisten tasa-arvo-ongelmiin harvemmin tarjotaan syypääksi naiseutta tai naisia itseään.

Pojat eivät ole rikkinäisiä tyttöjä. Miehiä ei korjata tekemällä heistä vähemmän miehiä. Miesten ongelmat ovat konkreettisia – syrjäytymistä, väkivaltaa, päihteitä ja merkityksettömyyttä. Näitä tosiasioita harvemmin noteerataan tasa-arvokeskustelussa, vaan tasa-arvon soturit jumittuvat usein siihen, että miehiä nähdään yhteiskunnan huipulla. Samalla sivuutetaan se, että miehet nähdään vielä runsaslukuisempina yhteiskunnan pohjalla.

Kyse ei ole siitä, että naisten aseman parantuminen olisi miehiltä pois. Kyse on siitä, että pojat ja miehet ovat jäämässä jälkeen, ja pahasti. Kaikkea sitä emme voi estää.

Miehet ja naiset ovat erilaisia. Siksi myös ongelmissamme on eroja. Osa eroista kumpuaa biologiasta, osa ympäristöstä, osa omista valinnoista. Jos kuitenkin tavoitteenamme on edistää tasapäistämisen sijaan mahdollisuuksien tasa-arvoa, tulisi sitä tavoiteltaessa huomioida se toinenkin puolikas ihmiskuntaa, siis pojat ja miehet, muutenkin kuin muodon vuoksi ja heitä ongelmistaan syyllistäen.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, nordiska kollegor! De flesta utslagna är män, likaså de flesta skolavhopparna, långtidsarbetslösa och bostadslösa. De flesta drogmissbrukarna är män, likaså en majoritet av fångarna, mord- och dråpoffren och dem som begått självmord.

Grovt taget hamnar män på efterkälken både i början av livet, i vuxenlivet och i livets slutskede i fråga om livslängd. Det här är problem som främst drabbar män. Trots att det handlar om allvarliga problem är de sällan i fokus för jämställdhetsdebatten. Om männens problem överhuvudtaget tas upp, är det ofta männen själva som framställs som skyldiga. Männens problem är att de är för maskulina och att de är för mycket män. Däremot anses kvinnlighet eller kvinnor själva sällan vara skyldiga till kvinnors jämställdhetsproblem.

Pojkar är inte trasiga flickor. Vi kan inte reparera män genom att göra dem mindre manliga. Männens problem är konkreta – marginalisering, våld, droger och en känsla av meningslöshet. Det här är fakta som sällan noteras i jämställdhetsdebatten, där jämställdhetskämparna ofta hakar upp sig på att det finns mycket män i samhällets toppskikt. Samtidigt förbiser man att män också är överrepresenterade på samhällets botten.

Det handlar inte om att kvinnorna skulle göra framsteg på männens bekostnad. Det handlar om att pojkar och män halkar efter rejält. Allt detta kan vi inte förhindra.

Män och kvinnor är olika. Därför har vi också olika slags problem. Vissa skillnader beror på biologin, vissa på omgivningen, vissa på egna val. Men om vi vill främja lika möjligheter i stället för likriktning, borde vi i denna strävan också genuint ta hänsyn till den andra halvan av mänskligheten, alltså pojkar och män, utan att skuldbelägga dem för deras problem.

296. Eva Biaudet, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Ärade president! Jag välkomnar ledamotens intresse för jämställdhetsfrågor. Jag tycker att det är väldigt viktigt. Vi i kvinnorörelsen har i 100 år försökt att få fler män intresserade av att arbeta med jämställdhet.

Jag tror att det är ett stort missförstånd att tänka att när kvinnor talar om jämställdhet glömmer de bort männen. Tvärtom. När vitill exempel talar om partnerdråp eller våld i familjerna vet vi ju att barnen, både flickor och pojkar, drabbas och traumatiseras väldigt starkt, och det kan påverka dem för resten av livet. Det är verkligen viktigt att vi också jobbar med pojkarna. Jämställdhet är för alla, och jag tror att kvinnorörelsen i allra högsta grad välkomnar männens intresse för jämställdhet.

297. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

SVAR PÅ REPLIK

Arvoisa presidentti, pohjoismaiset kollegat! Kiitos Eva Biaudet´lle tästä vastauspuheenvuorosta. Toivoisin, että nimenomaan feministit ja tasa-arvoliikkeen ihmiset useammin ottaisivat huomioon miesten ongelmat juuri siinä määrin kuin ne ovat tällä hetkellä esillä erityisesti länsimaissa. On totta, että tytöt ja naiset ovat alemmassa ja heikommassa asemassa erityisesti kehittyvissä maanosissa ja maailmalla, mutta erityisesti täällä kehittyneessä lännessä, jossa naisten asemaa on saatu parannettua ja saatu ylöspäin, monesti itse asiassa tällä hetkellä miehet ja pojat ovat juuri niitä, jotka ovat jäämässä jälkeen johtuen juuri näistä sosiaalisista ongelmista, joita kuvasin: rikoksista, päihteiden käytöstä, osattomuudesta, koulutuksen puutteesta. Jos me tällä hetkellä näemme kouluissa, että pojat eivät opi lukemaan, laskemaan, he eivät kouluttaudu, niin nämä ovat valitettavasti ongelmia, joita luodaan vuosikymmeniksi eteenpäin. Siksi toivoisin, että tasa-arvosta puhuvat ihmiset panostaisivat näihin ongelmiin ja niiden korjaamiseen juuri nyt, koska nyt luodaan ongelmia tulevaisuuteen asti.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, nordiska kollegor! Tack till Eva Biaudet för denna replik. Jag skulle önska att just feminister och personer inom jämställdhetsrörelsen oftare skulle ta hänsyn till männens problem i den utsträckning som de är aktuella, särskilt i västvärlden. Det är sant att flickor och kvinnor är i en mer utsatt position, särskilt i utvecklingsländerna och i ett globalt perspektiv, men här i den utvecklade västvärlden, där vi har stärkt och förbättrat kvinnornas ställning, är det faktiskt ofta män och pojkar som nu halkar efter just på grund av de sociala problem som jag beskrev: brottslighet, drogmissbruk, utanförskap, brist på utbildning. Om pojkar i dagens skolor inte lär sig läsa och räkna, om de inte utbildar sig, så skapar vi tyvärr problem för flera årtionden framöver. Därför önskar jag att de som talar om jämställdhet skulle fokusera på dessa problem och på att lösa dem just nu, eftersom vi nu skapar problem som sträcker sig långt in i framtiden.

298. Pinja Perholehto, Finland

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Kiitos, puheenjohtaja! Tämä on ilmeisesti suomalaisten keskustelu, ja puhun suomea. Mutta oikeastaan halusin pyytää repliikin kiittääkseni tästä näkökulmasta siinä mielessä, että tunnistan kyllä Suomestakin, kuten myös monesta muusta Pohjoismaasta, sen haasteen, että meillä pojilla ja erityisesti nuorilla miehillä on paljon vaikeita tilanteita. Tämä on ehkä sellainen asia, jossa myös ministerit toivottavasti voisivat olla aktiivisia.

Kun katsotaan vaikka nuorten miesten ja poikien mielenterveyttä ja päihdehaasteita, niin ne juontavat itse asiassa usein juurensa myös siitä, että meillä on ollut hyvin vähän historiallisesti mieserityistä tutkimusta. Moni sairaus pohjautuu diagnostiikaltaan naisten tyypillisiin oireisiin, ja sen takia esimerkiksi päihteillä oireilu tai aggressiivisuus jää sinne alle. Eli varmasti tässä on erittäin paljon tehtävää.

Tämä oli enemmän kiitospuheenvuoro kuin debattirepliikki sinällään.

Skandinavisk oversættelse

Tack, ordförande! Det här verkar vara en debatt mellan finländare, så jag ska tala finska. Men egentligen ville jag be om replik för att tacka för denna synvinkel, eftersom jag känner igen denna utmaning från Finland, liksom från många andra nordiska länder, att pojkar och särskilt unga män befinner sig i en utsatt situation. Förhoppningsvis kan också ministrarna ta initiativ i denna fråga.

När det gäller till exempel unga mäns och pojkars psykiska hälsa och problem med missbruk, så bottnar dessa ofta i att det historiskt sett har funnits väldigt lite könsspecifik forskning om män. Många sjukdomar baseras diagnostiskt på symptom som är typiska för kvinnor, och därför förbises ofta symptom som tar sig uttryck i missbruk eller aggressivitet. Det finns alltså säkert mycket arbete att göra.

Detta var mer ett tacktal än en debattreplik i egentlig mening.

299. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

SVAR PÅ REPLIK

Hyvä. Tahdon kiittää myös edustaja Perholehtoa siitä, että nosti ja toisaalta kiitti tästä puheenvuorosta, koska monesti näen tässä kysymyksessä vastakkainasettelua, enkä ole täysin syytön siihen itsekään, että tasa-arvoasioita käsitellään monesti nimenomaan vastakkainasettelun näkökulmasta. Mutta se on ehkä itselläni ja osalla miehistä myös reaktiona juuri siihen, että erilaisia dokumentteja ja asiakirjoja ja strategioita luodaan siltä pohjalta, että tasa-arvo tarkoittaa yleensä nimenomaan sitä, että etuliitteenä kussakin ongelmassa on "naiset ja tytöt", kun taas etuliitettä "pojat ja miehet" ei yleensä ole niissä dokumenteissa. Muun muassa täällä Pohjoismaiden neuvoston istunnon myöhemmissä asiakohdissa, kun esitellään tasa-arvoa koskevaa jäsenaloitetta tai jäsenehdotusta, poikien ja miesten aika vakavienkin sosiaalisten ongelmien huomiointi on valitettavasti hyvin pienessä asemassa. Siksi toivoisin, että se saataisiin paremmin integroitua osaksi näitä dokumentteja, koska se koskettaa puolta meidän väestöstä.

Skandinavisk oversættelse

Bra. Jag vill också tacka ledamot Perholehto, som tog upp och å andra sidan tackade för mitt inlägg, eftersom jag ofta lagt märke till en konfrontation i detta tema – vilket inte heller jag är helt oskyldig till – alltså att vi ofta behandlar jämställdhetsfrågor uttryckligen ur ett konfrontationsperspektiv. Men kanske jag och en del män har reagerat just på att vi ofta utformar dokument och strategier utifrån en jämställdhet där varje problem har prefixet "kvinnor och flickor", medan prefixet "pojkar och män" vanligtvis inte förekommer i dessa dokument. Till exempel senare under denna session, då ett medlemsförslag om jämställdhet presenteras, kommer pojkars och mäns allvarliga sociala problem tyvärr att få mycket begränsat utrymme. Därför skulle jag önska att vi bättre kunde integrera den här frågan i dessa dokument, eftersom den berör halva vår befolkning.

300. Veronika Honkasalo

Nordisk Grøn Ventre

INDLÆG

Bästa president! Nordiska ministerrådets redogörelse om jämställdhet visar att ministerrådet är väl medvetet om det allvarliga bakslag som hotar allt jämställdhetsarbete i de nordiska länderna. Vi ser nu konkreta exempel på hur den så kallade anti-genderrörelsen hotar jämställdhetens kärna och de landvinningar och rättigheter som tidigare generationer har kämpar för, som kvinnors självbestämmande och sexuella rättigheter.

Jag är särskilt glad över att jämställdhet ur ett manligt perspektiv har getts så hög prioritet i ministerrådets rapport och arbete. Det är verkligen viktigt att notera att patriarkala och trångsybnta strukturer också begränsar mäns möjligheter att förverkliga sina drömmar och leva sina egna liv. Jag hoppas att ministerrådet kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt unga mäns situation under det kommande året.

När framtiden känns osäker och livet inte alltid är under kontroll söker för tillfället många unga män lösningar i kvinnofientliga ideologier och giftig maskulinitet. Det är sorgligt att vi också har politiska krafter som utnyttjar den osäkerhet och utsatthet som många unga män upplever och erbjuder kvinnohat som en lösning.

En studie om våld som publicerades i Finland för ett år sedan visade att en av fyra unga finska män anser att kvinnor kan förtjäna våld, till exempel på grund av sitt utseende eller sitt beteende. Vi behöver uppenbarligen bland annat samtyckesbaserad sexualundervisning för unga män, men vi måste också arbeta för att bekämpa våld i nära relationer också bland ungdomar i de nordiska länderna.

Därför skulle jag vilja fråga ministern: Vad gör de nordiska länderna bland unga män för att främja jämställdhet?

301. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

REPLIK

Arvoisa presidentti, pohjoismaiset kollegat! Olisin kysynyt edustaja Veronika Honkasalolta siitä, kun toitte omassa puheenvuorossanne esiin, että nuoria miehiä ja heidän ongelmiaan käytetään myös osin välineenä siihen, että heitä pyritään radikalisoimaan ja saamaan ikään kuin tasa-arvoliikettä tai naisten oikeuksien edistämistä vastaan. Viittasitte muun muassa tutkimukseen, joka Suomessa toteutettiin, mutta rehellisyyden nimissähän tässä tutkimuksessa käytettiin aika laajaa otantaa, ja lopulta oikeasti se oli hyvin marginaalinen osa, ei suinkaan yksi neljännes miehistä, joka oli valmis oikeuttamaan väkivaltaa nimenomaan naisia kohtaan. Itse asiassa luvut olivat täysin samaa luokkaa myös miehiin kohdistetun väkivallan hyväksymisessä ja oikeuttamisessa, eli tällaista sukupuolituseroa siinä ei varsinaisesti ollut.

Mutta olisin halunnut kysyä teiltä, minkä te näette henkilökohtaisesti nimenomaan miehiä koskettavana keskeisimpänä tasa-arvo-ongelmana, enkä suinkaan sitä, millaisia tasa-arvo-ongelmia nimenomaan miehet aiheuttavat naisille.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, nordiska kollegor! Jag skulle vilja fråga ledamot Veronika Honkasalo om något som ni tog upp i ert anförande, nämligen att unga män och deras problem delvis används som ett redskap för att radikalisera dem och vända dem mot jämställdhetsrörelsen eller främjandet av kvinnors rättigheter. Ni hänvisade bland annat till en undersökning som genomfördes i Finland, men i ärlighetens namn användes ett ganska brett urval i undersökningen, och i verkligheten var det en mycket marginell andel – inte alls en fjärdedel av männen – som var beredda att rättfärdiga våld mot just kvinnor. Faktum är att siffrorna var i samma storleksordning när det gällde att rättfärdiga våld mot män, så det fanns egentligen ingen skillnad på könen i detta avseende.

Men jag skulle vilja fråga er vad ni själv tycker är det största jämställdhetsproblemet som berör män, och inte vilka slags jämställdhetsproblem som män orsakar kvinnor.

302. Veronika Honkasalo

Nordisk Grøn Ventre

SVAR PÅ REPLIK

Esimerkiksi suomalaisessa ja pohjoismaisessa tasa-arvotutkimuksessa on pitkään tuotu esille, että yhteiskunnan patriarkaaliset rakenteet asettavat ahtaita roolimalleja myös

nuorille miehille toteuttaa sellaista elämää, jota he haluaisivat elää. Tämä näkyy esimerkiksi koulukontekstissa sillä tavalla, että vain tietyt mallit ja roolit ovat sallittuja. Vetäytyvä, ujo poika ei esimerkiksi samalla tavalla saa luokkahuoneessa tilaa, ja tunteiden ilmaisulle ei ole samalla tavalla tilaa.

Sukupuolten tasa-arvo ei ole nollasummapeliä – eli että jos edistetään tyttöjen oikeuksia, niin se on pojilta pois – vaan meidän pitää edistää tasa-arvoa niin, että se mahdollistaa jokaisen nuoren potentiaalin elää täyttä elämää. Tässä meillä on todella paljon tehtävää myös poikien suhteen niin, että kun tuntee ulkopuolisuutta, niin vastaus ei ole silloin esimerkiksi väkivalta tai tukahdutettu maskuliinisuus.

Skandinavisk oversættelse

I finländsk och nordisk jämställdhetsforskning har det länge framhållits att samhällets patriarkala strukturer skapar snäva rollmodeller som gör det svårt också för unga män att leva ett sådant liv som de önskar. I skolan märks det på så sätt att bara vissa modeller och roller är tillåtna. En tillbakadragen, blyg pojke får inte på samma sätt utrymme i klassrummet, och man har inte lika mycket plats att ge uttryck för sina känslor.

Jämställdhet mellan könen är inget nollsummespel – det vill säga att om man främjar flickors rättigheter så sker det på bekostnad av pojkar – utan vi måste främja jämställdhet på ett sådant sätt att varje ung människa kan leva ett fullvärdigt liv. Här har vi mycket arbete att göra också när det gäller pojkar, så att känslan av utanförskap inte leder till våld eller en förtryckt maskulinitet.

303. Birgir Ferjá Heldarskarð

Ungdommens Nordisk Råd

INDLÆG

Tak for ordet. Når jeg læser ligestillingsredegørelsen, glæder det mig at se, at I har arbejdet for ligestilling i næsten dobbelt så lang tid, som jeg har eksisteret. I over 50 år har I kæmpet, men selv 50 år viser sig ikke at være nok. Vi kæmper, men jeg mærker ikke, at vi kæmper ens for alle. Når jeg læser redegørelsen, ser jeg mig som ung mand lidt overset, lidt sekundær. Kvinder bliver nævnt først, og når mænd overhovedet bliver nævnt, bliver de nævnt som en eftertanke, og det er tankevækkende. Der bliver f.eks. sagt i teksten: først og fremmest kvinder, men også mænd, og den indstilling synes at være gennemgående - først og fremmest kvinder, men også mænd.

Når vi så ser på disse tiltag, men også mandetiltagene, er det f.eks., at vi først nu i 2025 skal undersøge det, vi allerede ved: at mænd mistrives, at unge mænds livskvalitet forværres, og at unge mænds ensomhed er stigende. Men det ved UNR allerede, og derfor har UNR også den politik, at vi er på arbejde for at indføre flere krisecentre til unge mænd. I den danske lovgivning, f.eks., var det først den 1. januar 2024, at mænd indtrådte i servicelovgivningens § 109, altså retten til gratis psykologhjælp efter traume, og det er, på trods af at forslaget egentlig blev stillet i 2020 og 2021 og ikke blev vedtaget. Det kan ikke forstås som andet end en underprioritering, og det er igen tankevækkende. Vi håber, at det ikke kommer til at tage 50 år til, før UNR ser krisecentre til mænd i en nordisk ligestillingsredegørelse.

Norden kan meget, og Norden gør også meget, men Norden kan altså også mere og bør også gøre mere. Tak for ordet.

304. Veronika Honkasalo, Finland

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Minusta on erittäin tärkeätä, että huomio on täällä ollut paljon nuorissa miehissä, koska se herättää paljon yhteiskunnallista keskustelua tällä hetkellä. Itse ehkä tutkijataustaisena toivon, että me myös perehtyisimme aiheeseen erittäin huolellisesti – moninaisuus miesten keskuudessa on isoa, ja heterogeenisyys korostuu.

Olisin kysynyt: minkälaisia palveluita nuorille miehille pitäisi tarjota ihan erityisesti? Me tiedämme Suomesta esimerkiksi, että Poikien puhelimeen, jota Väestöliitto tarjoaa, tulee niin paljon puheluita nuorilta miehiltä, että ei pystytä vastaamaan kaikkiin. Keskeisimmät kysymykset koskevat tietenkin omaa kasvua, fyysistä ulkonäköä, epävarmuutta ja tietenkin myös seksuaalisuutta ja tämmöisiä kysymyksiä. Eli tarvittaisiin varmasti enemmän tällaisia palveluita, mutta mikä on teidän näkemyksenne siitä, mitä erityisesti kaivattaisiin nuorille miehille yhteiskunnan palveluiden näkökulmasta?

Skandinavisk oversættelse

Jag tycker det är mycket viktigt att vi har fokuserat på unga män, eftersom frågan väcker mycket samhällsdebatt just nu. Jag har själv en bakgrund som forskare och hoppas att vi ska sätta oss in i ämnet mycket noggrant – mångfalden bland män är stor och heterogeniteten framträder tydligt.

Jag skulle vilja fråga: Vilka slags tjänster borde vi särskilt erbjuda unga män? Vi vet att Pojkarnas telefon, som tillhandahålls av Befolkningsförbundet i Finland, får så många samtal från unga män att man inte hinner svara på alla. De viktigaste frågorna gäller naturligtvis den egna utvecklingen, det fysiska utseendet, osäkerhet och naturligtvis också sexualitet och liknande frågor. Det skulle säkert behövas flera sådana tjänster, men hurdana tjänster tycker ni samhället borde erbjuda i synnerhet unga män?

305. Birgir Ferjá Heldarskarð

Ungdommens Nordiske Råd

SVAR PÅ REPLIK

Det, som vi sætter fokus på, er f.eks. de her krisecentre. I Danmark er der over 80 krisecentre til kvinder, men under 10 til mænd, og det er altså, på trods af at Justitsministeriet har en undersøgelse, der viser, at 43 pct. af al partnervold er mod mænd. Så det er altså også et problem for mænd.

Men det er særlig de her krisecentre, som vi har politik om, og nu er jeg her ikke som repræsentant for alene mine egne holdninger, men for UNR, og det er der, hvor UNR ser den højeste prioritet. Det er de her krisecentre. For det er altså en mangelvare, når der er under 10 i Danmark for mænd, men over 80 til kvinder. Det er et problem. Tak. Men ellers takker jeg også for, at du deler vores holdninger.

306. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

INDLÆG

Kiitän siitä, että keskustelu nimenomaan tasa-arvoasioista oli näin intensiivistä ja että tämä aihe selvästi puhuttelee ja kiinnostaa. Varmasti voimme jatkaa keskustelua.

Eva Lindhille haluaisin vastata korostamalla tasa-arvopolitiikan poikkileikkaavuutta ja sen valtavirtaistamisen merkitystä. Kyse ei ole vain yhdestä osa-alueesta, vaan käytännössä tasa-arvopolitiikka kuuluu kaikille elämän osa-alueille, kaikille politiikkasektoreille. On erittäin tärkeää, että esimerkiksi Pushing for Progress -ohjelma ja meidän tasa-arvopolitiikka tavoittavat myös muut ministerineuvoston kokoonpanot ja koko meidän muun pohjoismaisen yhteistyön. Tätä työtä täytyy yhdessä viedä eteenpäin ja herättää kaikki ymmärtämään tasa-arvon merkitys.

Kiitos myös siitä, että Istanbulin sopimuksen tärkeys nousi esiin vahvasti. Kyse on väkivallan torjumisesta, naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Istanbulin sopimus on meille tärkeä instrumentti, tärkeä sopimusrakenne, ja tietenkään emme pidä hyvänä sitä kehitystä, mikäli Latvia päättäisi irtaantua tästä sopimuksesta. Tästä kantautuneet uutiset huolestuttavat meitä, ja vaikka emme tunne yksityiskohtaisesti tilannetta – jatkamme keskusteluja – niin siitä huolimatta toivomme tietenkin Pohjoismaiden puolelta vahvaa yhteistyötä Baltian maiden kanssa Istanbulin sopimukseen ja sen toimeenpanoon liittyen. Aktiivisuus tässä asiassa on tärkeää.

Lopuksi näihin runsaisiin, lukuisiin puheenvuoroihin, jotka koskivat tasa-arvopolitiikkaa poikien ja miesten näkökulmasta.

Pohjoismaiset tasa-arvoministerit ovat jokaisessa kokouksessaan keskustelleet tästä, miten tärkeää on nostaa poikien ja miesten näkökulma tasa-arvopolitiikkaan, sisällyttää se siihen. Ymmärrykseni mukaan kaikissa Pohjoismaissa tämä on myöskin tasa-arvopolitiikassa jo sisällä, esimerkiksi Suomessa uudessa tasa-arvo-ohjelmassamme. Meillä oli viimeksi tasa-arvoministereiden kokous Hämeenlinnassa aivan pari viikkoa sitten, ja siellä keskusteltiin tästä teemasta paljon ja saimme myös uutta tutkimustietoa aiheesta. Olen sitä mieltä, että tämä ei ole vastakkainasettelun asia, vaan kyse on yhtäläisistä oikeuksista, jotka kuuluvat kaikille sukupuolille.

Kiitos myös puheenvuoroista, jotka koskivat nuoria miehiä. Meillä on hälyttäviä tutkimustuloksia siitä, miten esimerkiksi nuorten miesten yksinäisyys, kokemus siitä, että “oikeastaan kukaan ei tunne minua”, syrjäytymiskehitys tai heikommat oppimistulokset nousevat erittäin vahvasti esiin. Näihin asioihin meidän täytyy yhdessä kiinnittää huomiota yhä enemmän, jotta tasa-arvopolitiikka todella puhuttelee ja kuuluu kaikille ja jotta nostamme sen mahdollisimman laajasti esiin. Konkreettisesti ministerineuvosto on tässä asiassa toiminut. Meillä on olemassa tästä tutkimushankkeita, ja lisäksi tasa-arvoasiain neuvottelukunta Suomessa vei läpi hankkeen, webinaarien sarjan, joka keskittyi nimenomaan miesten ja poikien elinoloihin ja hyvinvointiin meidän puheenjohtajakauden aikana – tämä yhtenä konkreettisena nostona.

Toivon, että keskustelu jatkuu nimenomaan siitä lähtökohdasta, että tasa-arvo kuuluu kaikille eikä ole vastakkainasettelun asia. Voimme edistää sitä yhdessä siten, että kaikki kokevat kuuluvansa ja olevansa sisällytettyjä tasa-arvopolitiikkaan.

Skandinavisk oversættelse

Jag tackar för att debatten om just jämställdhetsfrågor var så intensiv och att detta ämne tydligt engagerar och intresserar. Vi kan säkert fortsätta denna diskussion.

Till Eva Lindh vill jag svara genom att betona jämställdhetspolitikens intersektionella karaktär och vikten av att integrera den i all politik. Det handlar inte bara om en sektor, utan jämställdhetspolitiken berör alla områden av livet och alla politiska sektorer. Det är mycket viktigt att till exempel programmet Pushing for Progress och vår jämställdhetspolitik genomsyrar också andra sammansättningar inom ministerrådet och hela vårt övriga nordiska samarbete. Vi måste utveckla detta arbete tillsammans och få alla att inse jämställdhetens betydelse.

Tack också för att ni starkt lyfte fram vikten av Istanbulkonventionen. Det handlar om att bekämpa våld, särskilt våld mot kvinnor. Istanbulkonventionen är ett viktigt instrument för oss, en viktig avtalsstruktur, och naturligtvis tycker vi inte det är positivt om Lettland beslutar dra sig ur konventionen. Nyheterna som vi har hört om detta är oroväckande, och även om vi inte känner till detaljerna – diskussionerna fortsätter – hoppas vi ändå på ett intensivt samarbete mellan de nordiska och baltiska länderna kring Istanbulkonventionen och verkställandet av den. Det är viktigt att vara aktiv i denna fråga.

Avslutningsvis till de många inläggen som gällde jämställdhetspolitiken ur pojkars och mäns perspektiv.

De nordiska jämställdhetsministrarna har vid alla sina möten diskuterat hur viktigt det är att lyfta upp och inkludera pojkars och mäns perspektiv i jämställdhetspolitiken. Enligt min uppfattning ingår detta redan i jämställdhetspolitiken i alla nordiska länder, till exempel det nya jämställdhetsprogrammet i Finland. Vi höll ett möte för jämställdhetsministrarna i Tavastehus för bara ett par veckor sedan, och vi diskuterade mycket kring detta tema och fick också ta del av ny forskning i ämnet. Jag anser att detta inte handlar om ett motsatser, utan om lika rättigheter för alla kön.

Tack också för inläggen som gällde unga män. Vi har fått alarmerande forskningsresultat om att det är mycket vanligt med ensamhet bland unga män, känslan av att "ingen känner mig egentligen", marginalisering och dåliga inlärningsresultat. Vi måste tillsammans uppmärksamma dessa frågor bättre, så att jämställdhetspolitiken verkligen kan engagera och inkludera alla och så att vi kan lyfta fram den så brett som möjligt. Ministerrådet har vidtagit konkreta åtgärder i denna fråga. Vi har forskningsprojekt om detta, och dessutom har delegationen för jämställdhetsärenden i Finland genomfört ett projekt, en serie webbinarier som fokuserade just på mäns och pojkars levnadsförhållanden och hälsa under vårt ordförandeskap – detta som ett konkret exempel.

Jag hoppas att diskussionen fortsätter med utgångspunkten att jämställdhet tillhör alla och inte handlar om motsatser. Vi kan främja den tillsammans om alla kan känna sig inkluderade i jämställdhetspolitiken.

307. Eva Lindh

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Herr president! Eftersom vi inte har så mycket tid ska jag inte förlänga debatten. Jag vill bara ha sagt att jämställdhet handlar om lika rättigheter och möjligheter för alla. Jag tycker att en del av de argument som har använts här bygger på siffror som inte riktigt stämmer.

Men det kan vi återkomma till. Det här är en viktig fråga som vi behöver fortsätta att diskutera och debattera och som behöver stå högt på dagordningen.

Men jag begärde ordet för att ära den som äras bör, som vi brukar säga i Sverige. Jag vill först rikta ett tack till ministern för att hon nämner Istanbulkonventionen och hur viktigt det är att vi alla länder kvarstår. Det är också bra att Mittengruppen lyfte upp frågan. Jag vill också tacka jämställdhetsministern särskilt för att hon verkligen har bjudit in Nordiska rådets representanter att samarbeta kring jämställdhet, inte bara i CSW, Kvinnokommissionen, utan också vid andra möten. Jag vill verkligen tacka för det goda samarbete som vi har haft under Finlands ordförandeskap.

308. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

SVAR PÅ REPLIK

Tack så mycket, kiitän tästä puheenvuorosta, tack så jättemycket! Det har också varit ett jättebra koncept för ministrar att vi möts tillsammans och att vi diskuterar och samarbetar när det gäller internationella möten, men också här i de nordiska länderna. Vi har samma problem och samma saker som vi diskuterar, som kanske lagen i olika länder. Så det är jättebra att vi samarbetar, och jag har också velat ha möjligheten att diskutera med er, och jag hoppas att det fortsätter också nästa år. – Tack

13. Välfärdspolitisk debatt

30. oktober 2025

MØDELEDER: Kim Berg

SAGER:

- Dokument 22/2025 Redogörelse för Nordiska ministerrådets samarbete på hälso- och socialområdet 2025
- Dokument 23/2025 Redogörelse till Nordiska rådets om nordiskt samarbete om funktionshinder 2024–2025

309. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Vi går över till dagordningspunkt 13, Välfärdspolitisk debatt. Vi kommer under denna dagordningspunkt att behandla två redogörelser: Nordiska ministerrådets samarbete på hälso- och socialområdet, samt därefter redogörelsen om nordiskt samarbete om funktionshinder 2024–2025. Vi ser fram emot att höra två mycket viktiga och betydelsefulla redogörelser för hur vi i Norden samarbetar inom två bärande välfärdsområden. – Vi

välkomnar åter ministern för social trygghet, Sanni Grahn-Laasonen till talarstolen. Varsågod, du har igen tre minuter.

310. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

HOVEDINDLÆG

Haluan alkuun kiittää Pohjoismaiden neuvostoa suuresta sitoutumisesta yhteiseen politiikka-alueeseemme. Pohjoismaisen sosiaali- ja terveyspolitiikan ministerineuvoston alaisen yhteistyön tavoitteena on tukea päätöksentekoa ja turvata hyvinvointiyhteiskuntien kestävyys.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vision osalta keskitymme erityisesti sosiaalisesti kestävän Pohjolan rakentamiseen. Sosiaali- ja terveyspolitiikan yhteistyöohjelman tavoitteena on varmistaa kaikille yhdenvertainen pääsy hyvinvointipalveluihin, vahvistaa universaalia hyvinvointimallia sekä ehkäistä mielenterveyden ongelmia ja tahatonta yksinäisyyttä kaikissa väestöryhmissä. Pyrimme takaamaan kaikille yhtäläiset mahdollisuudet hyvään ja terveelliseen elämään sekä keskitymme ennalta ehkäiseviin toimiin. Lisäksi ohjelman läpileikkaavina teemoina ovat digitalisaatio, innovatiiviset ratkaisut ja yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Yhteistyöohjelman hyvinvointijärjestelmiä koskevan tavoitteen osalta edistämme valmiutta ja kriisinkestävyyttä kehittämällä pohjoismaista kriisivalmiusyhteistyötä erityisesti potilaiden ja asiakkaiden evakuointisuunnitelmien laatimisen osalta. Lisäksi Pohjoismaiden kansanterveysviranomaiset ovat analysoineet pandemian hallintaa ja tehneet johtopäätöksiä tulevia pandemioita varten muun muassa rokotusstrategioiden osalta.

Pohjoismaista antimikrobiresistenssiyhteistyötä, lääkemikrobiresistenssiyhteistyötä, vahvistetaan kolmivuotisella aloitteella, jonka tavoitteena on varmistaa tehokkaiden antibioottien saatavuus. Tähän sisältyy muun muassa pohjoismaisen hankintamallin kehittäminen antimikrobisille lääkkeille.

Fyysistä ja psyykkistä terveyttä edistävän tavoitteen tueksi on laadittu pitkän aikavälin suunnitelma, joka ohjaa pohjoismaista kansanterveysyhteistyötä ja vahvistaa sen strategista suuntaa. Lisäksi ensi vuodelle on suunnitteilla Pohjoismaiden huippukokous, jonka teemana on mielenterveys ja erityisesti nuorten henkinen hyvinvointi. Huippukokouksessa keskitytään muun muassa ruutuajan vaikutuksiin nuorten hyvinvointiin. Helmikuussa julkaistaan tuloksia hankkeesta koskien lapsia ja nuoria, jotka elävät perheissä, joissa tulot ovat jatkuvasti pienet.

Osallistavien yhteiskuntien tavoitteen osalta pohjoismaiset sosiaali- ja terveysministeriöt ja Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatioministerit haluavat edistää vammaisten henkilöiden osallisuutta. Tekoäly on kehittynyt nopeasti, ja tavoitteena on varmistaa, että tekoäly on syrjimätöntä ja saavutettavaa kaikille.

Lisäksi pyrimme tiivistämään yhteistyötä Baltian maiden kanssa. Helsingissä on järjestetty onnistuneesti pohjoismainen hyvinvointifoorumi, jonka teemana oli sosiaalinen luottamus ja yhteenkuuluvuus. Lisäksi olemme käynnistäneet pohjoismaisen sosiaalialan yhteistyön kokonaisarvioinnin, jonka odotetaan valmistuvan keväällä.

Lopuksi haluan todeta, että arvostamme yhteistyötä terveys- ja sosiaalialalla. On tärkeää vaihtaa ja jakaa kokemuksia ja tietoa yhteisten haasteidemme ratkaisemiseksi.

Skandinavisk oversættelse

Jag vill börja med att tacka Nordiska rådet för ett stort engagemang i vårt gemensamma politikområde. Det nordiska samarbetet under ministerrådet för social- och hälsopolitik strävar efter att stödja beslutsfattandet och trygga välfärdssamhällenas hållbarhet.

Vad gäller Nordiska ministerrådets vision fokuserar vi särskilt på att bygga ett socialt hållbart Norden. Målet med samarbetsprogrammet för social- och hälsopolitik är att trygga tillgången till välfärdstjänster för alla på lika villkor, stärka den universella välfärdsmodellen samt förebygga psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet i alla befolkningsgrupper. Vi strävar efter att garantera lika möjligheter till ett gott och hälsosamt liv för alla och vi fokuserar på förebyggande åtgärder. Dessutom är digitalisering, innovativa lösningar och samarbetet med civilsamhället genomgående teman i programmet.

När det gäller välfärdssystemet främjar vi beredskap och kristålighet genom att utveckla det nordiska samarbetet i krisberedskap, särskilt vad gäller evakueringsplaner för patienter och klienter. Dessutom har de nordiska folkhälsomyndigheterna analyserat hanteringen av pandemin och dragit slutsatser inför framtida pandemier, bland annat när det gäller vaccinationsstrategier.

Vi stärker det nordiska samarbetet kring antimikrobiell resistens genom ett treårigt initiativ som ska trygga tillgång till effektiva antibiotika. Här ingår bland annat utvecklingen av en nordisk upphandlingsmodell för antimikrobiella läkemedel.

När det gäller målet att främja fysisk och psykisk hälsa har vi utarbetat en långsiktig plan som styr det nordiska folkhälsosamarbetet och stärker dess strategiska inriktning. Dessutom planeras ett nordiskt toppmöte nästa år med temat psykisk hälsa och särskilt ungas psykiska hälsa. Vid toppmötet kommer vi bland annat att fokusera på hur skärmtiden påverkar ungas hälsa. I februari publiceras resultaten av ett projekt som gäller barn och unga i familjer där inkomsterna ständigt är låga.

När det gäller målet om inkluderande samhällen vill de nordiska social- och hälsoministerierna samt ministrarna för digitalisering i Norden och Baltikum främja delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Den artificiella intelligensen har utvecklats snabbt, och målet är att se till att AI är icke-diskriminerande och tillgänglig för alla.

Vi vill också fördjupa samarbetet med de baltiska länderna. I Helsingfors har vi framgångsrikt arrangerat ett nordiskt välfärdsforum med temat social tillit och samhörighet. Dessutom har vi inlett en helhetsutvärdering av det nordiska samarbetet inom socialsektorn, som förväntas bli klar till våren.

Avslutningsvis vill jag konstatera att vi värdesätter samarbetet inom social- och hälsovårdssektorn. Det är viktigt att utbyta erfarenheter och information för att lösa våra gemensamma utmaningar.

311. Eva Lindh

Udvalget for Velfærd i Norden

INLÄGG

Herr president! Ni kommer att hinna bli trötta på mig i dag – som Kjell-Arne Ottosson sa i går.

Jag ska tala å välfärdsutskottets vägnar. Vi vill framföra några saker på det här området, som naturligtvis är otroligt viktigt för utskottet. Vi har höga förväntningar på de ambitioner som finns i visionsarbetet. Det är viktigt att vi tar steg framåt. Det handlar också om att stärka och inte bara hålla kvar den nordiska välfärdsmodellen.

Med tanke på de höga ambitioner som finns ifrågasätter vi att man har dragit ned i budgeten, för vi vet att pengar och ambitioner hänger ihop. Vi vill skicka med en fråga till ministern om hur man ska säkra att arbetet fortsätter på det här området när man inte har de ökande resurser som skulle behövas. Det handlar alltså om att gå från stora ord till konkret handling, och det har vi efterfrågat i flera år.

Vi vill se det tvärgående jämställdhetsperspektivet på alla områden. Det är viktigt att vi fortsätter med det och att det synliggörs i de utvärderingar som görs. Vi ska också vara tydliga mot diskriminering på alla plan när det handlar om kön, sexualitet och könsidentitet – allt som berörs inom vårt område.

Jag vill också skicka med det som jag tog upp i debatten om gränshinder. Vi ser inte att de frågorna prioriteras, trots att vi har lagt fram flera olika medlemsförslag. Vi är flera som har försökt trycka på. Det handlar om olika områden, till exempel sjuktransporter, ambulanser och e-recept. Det finns ett stort antal frågor som behöver prioriteras upp på många olika områden.

312. Catarina Deremar

Midtergruppen

INLÄGG

Herr president! Det är bara 99 dagar kvar till OS. Våra skidstjärnor och andra vintersportare har tränat i många år för att vara redo när de ställer sig på startlinjen. Jag litar på våra OS-delegater, och jag är säker på att vi i Norden kommer att ta hem många medaljer.

Nu går vi snart in i 2026, och då har vi 1 525 dagar kvar till 2030. Då ska vi i Norden gå i mål med att vara den mest integrerade och hållbara regionen i världen. Har vi tränat tillräckligt? Är vi redo? Om det ska bli verklighet måste vi lägga oss i hårdträning.

EU ser ofta på Norden när de ska finna lösningar inom välfärdsområdet, och det borde Norden ta till vara och åta sig ledarskapet för. På så sätt kan Norden vara en föregångare och visa vägen i stället för tvärtom, men dessvärre ser vi att ministerrådets svar på Nordiska rådets rekommendationer oftare pekar på att arbetet har påbörjats av EU. Den vägen riskerar att underminera och göra att man bortser från bra nordiska initiativ och best practice.

Jag vill därför fråga ministern: Ser ministern att Norden kan ändra arbetssätt och bli en föregångare för Nordens bästa och för att vi ska nå vår vision?

313. Ville Väyrynen, Finland

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

Arvoisa ministeri! Lasten ja nuorten hyvinvointi sekä psyykkinen jaksaminen tuntuvat huolestuttavan ympäri Pohjolaa. Näin myös Suomessa. Yhtenä merkkinä tästä ovat räjähdysmäisesti nousseet ADHD-diagnoosien määrät etenkin koululaisikäluokissa. Diagnoosimäärät ovat nousseet moninkertaisesti samoin kuin diagnoosiin liittyvän lääkityksen kulut. Mikä huolestuttavinta, diagnoosimäärissä on eri alueiden välillä Suomessa jopa nelinkertaisia eroja. Tämä ei selity eroilla sairastavuudessa, tämä selittyy toisistaan eroavilla diagnoosi- ja hoitokäytänteillä.

Apua tarvitsevia lapsia ja nuoria ei siis hoideta yhtenevin kriteerein. Lasten ja nuorten yhdenvertaista hyvinvointia tai järjestelmän kantokykyä ajatellen tämä on kestämätöntä, koska pahoinvointi on todellista. Sitä ei voi kuitenkaan korjata väärillä keinoilla, ei puutteellisilla, liiallisilla tai väärin kohdennetuilla. Ymmärtääkseni huoli lasten ja nuorten mielenterveydestä kattaa lähestulkoon koko Pohjolan. ADHD on vain yksi esimerkki vallitsevasta tilanteesta. Olisiko hyödyllistä tehdä Pohjoismaiden välistä yhteistyötä nuorten hyvinvoinnin saralla ja yhtenäistää käytäntöjä kohdistaaksemme niukat resurssimme vaikuttavasti, ei vain kansallisesti vaan koko Pohjolan alueella?

Skandinavisk oversættelse

Ärade minister! Barns och ungas psykiska hälsa och uthållighet verkar väcka oro runtom i Norden. Så också i Finland. Ett tecken på detta är den explosionsartade ökningen av antalet ADHD-diagnoser, särskilt bland skolbarn. Antalet diagnoser har mångdubblats, liksom utgifterna för läkemedel kopplade till diagnosen. Det är särskilt oroväckande att det i vissa regioner i Finland görs upp till fyra gånger så många diagnoser som i andra regioner. Det här kan inte förklaras med skillnader i sjukdomsförekomsten, utan det beror på olika praxis för diagnostik och behandling.

Barn och unga som behöver hjälp får alltså inte vård enligt enhetliga kriterier. Det här är ohållbart med tanke på barns och ungas psykiska hälsa och systemets bärkraft, eftersom illamåendet är en realitet. Vi kan dock inte åtgärda det med felaktiga metoder – bristfälliga, överdrivna eller felriktade sådana. Såvitt jag förstått gäller oron för barns och ungas psykiska hälsa nästan hela Norden. ADHD är bara ett exempel på den rådande situationen. Vore det till nytta att bedriva nordiskt samarbete när det gäller ungdomars psykiska hälsa och harmonisera vår praxis för att kunna använda våra knappa resurser effektivt – inte bara nationellt utan i hela Norden.

314. Pia Sillanpää, Finland

Nordisk Frihed

INDLÆG

Arvoisa presidentti! Pohjoismaat ovat tilanteessa, jossa väestö ikääntyy nopeasti ja huoltosuhde heikkenee. Tämä demografinen muutos haastaa koko hyvinvointiyhteiskuntamme perustaa mutta erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Hoitajapula tulevaisuudessa on todellinen ja kasvava ongelma, johon on löydettävä kestäviä ratkaisuja, mutta ratkaisu ei voi olla se, että tuomme hoitajia kolmansista maista ilman riittävää kielitaitoa. Kielitaidottomat hoitajat ovat paitsi

potilasturvallisuusriski potilaille myös lisätaakka muulle henkilökunnalle. Esimerkiksi Suomessa selvä enemmistö hoitajista kokee, että kielitaidottomat hoitajakollegat aiheuttavat kuormitusta heille. Potilaat ansaitsevat hoitoa omalla äidinkielellään, ja lisäksi se on osa ihmisarvoista kohtelua ja laadukasta hoivaa.

On myös epäeettistä houkutella osaajia maista, jotka itsekin kamppailevat terveydenhuollon resurssien kanssa. Miten me voimme ajatella, että ikään kuin varastamme kehittyvistä maista heidän osaajansa meille? Tämähän olisi vain nykyaikaista kolonialismia.

Ratkaisuja näihin haasteisiin on etsittävä yhdessä pohjoismaisella yhteistyöllä, koulutusta vahvistamalla, työoloja parantamalla ja hyödyntämällä digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuuksia. Pitää kuitenkin muistaa, että teknologia voi tukea hoitotyötä, mutta se ei koskaan korvaa ihmistä. Tarvitsemme hoitajia, jotka ymmärtävät potilasta niin kielellisesti kuin myös kulttuurisesti.

Laadukas hoito ja hoiva on ollut Pohjoismaissa meidän ylpeydenaiheemme. Jatkossa meidän täytyy tehdä entistä kovemmin töitä, jotta se on edelleen meidän ylpeydenaihe.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Norden är i ett läge där befolkningen åldras snabbt och försörjningskvoten försämras. Denna demografiska förändring är en utmaning för hela vår välfärdsmodell, men särskilt föe social- och hälsovårdstjänsterna. Bristen på vårdpersonal är ett reellt och växande problem, och vi måste finna hållbara lösningar, men lösningen kan inte vara att vi tar in vårdare från tredje länder utan tillräckliga språkkunskaper. Vårdare som inte kan språket utgör inte bara en patientsäkerhetsrisk, utan ökar också arbetsbördan för den övriga personalen. Till exempel i Finland upplever en klar majoritet av vårdpersonalen att icke-språkkunniga kollegor ökar belastningen på dem. Patienterna förtjänar vård på sitt modersmål, och dessutom är det en del av en människovärdig behandling och en bra omsorg.

Det är också oetiskt att locka yrkeskunnig arbetskraft från länder som själva kämpar med bristande resurser inom hälso- och sjukvården. Är vi beredda att stjäla arbetskraft från utvecklingsländer för vår egen räkning? Detta vore ju bara en modern form av kolonialism.

Vi måste försöka möta dessa utmaningar tillsammans genom nordiskt samarbete, genom att stärka utbildningen, förbättra arbetsförhållandena och utnyttja digitalisering och artificiell intelligens. Vi får ändå inte glömma att tekniken kan stödja vårdarbetet, men den kan aldrig ersätta människan. Vi behöver vårdare som förstår patienten både språkligt och kulturellt.

En bra vård och omsorg har varit vår stolthet i Norden. I framtiden måste vi arbeta ännu hårdare för att vi fortsättningsvis ska kunna känna denna stolthet.

315. Lotta Fornarve Johnsson

Nordisk Grøn Venstre

INLÄGG

Herr president! Målsättningen för det nordiska samarbetet inom hälsosektorn är god. Nordens välfärdsordningar ska vara hållbara, av hög kvalitet, säkra för patienter och omsorgstagare och tillgängliga för alla. Norden ska främja god fysisk och psykisk hälsa, välbefinnande och livskvalitet för alla.

Det gäller dock att länderna lever upp till målsättningen i praktiken genom att avsätta tillräckligt med resurser. Tyvärr ser vi hur flera nordiska länder i dag tvärtom skär ned, ibland kraftigt, på välfärden. Ministrarna diskuterar vikten av att stärka social hälsovård över gränserna med fokus på beredskap och resiliens. Det är oerhört viktigt för vårt civila försvar, men då måste hälsovården fungera väl i fredstid. Om den inte gör det kommer den knappast att fungera i kris eller krig. Det är bra att ministrarna har stärkt samarbetet när det gäller tillgången till antibiotika och vaccin, men även frågan om antibiotikaresistens är en viktig fråga.

Andra områden som måste stärkas är likabehandling när det gäller åtgärder mot all form av diskriminering på grund av kön, sexuell läggning, könsidentitet, etnicitet och funktionshinder inom sjukvården. Särskilt viktigt är det att uppmärksamma minoriteters möjligheter till likabehandling. Det är betydelsefullt i sammanhanget att samarbeta och söka dialog med dessa grupper. Vi måste lyssna på till exempel funktionshinderrörelsen och andra rörelser som företräder dessa grupper. Ytterligare ett viktigt område för att minska gränshinder är att förbättra möjligheten till samarbete för sjuktransporter och ambulanstransporter inom Norden.

Jag vill passa på att fråga ministern hur de nordiska ministrarna tänker stärka arbetet med likabehandling och mot all form av diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning och funktionshinder samt minoritetstillhörighet.

316. Annette Holmberg-Jansson, Åland

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

Herr president! Under pandemin såg vi hur snabbt gränser kan stängas och hur beroende vi är av fungerande digitala lösningar. Det gällde inte bara ekonomin eller transporterna. Det gällde vården, tryggheten och tillgång till information. Det är därför glädjande att de nordiska länderna nu lyfter digital mobilitet och beredskap gemensamt, för i grunden handlar det om att människor ska kunna få hjälp, vård och stöd, oavsett om man befinner sig i Åbo, på Åland eller i Tromsö.

Har du ett recept från Finland, borde det ju vara självklart att du kan hämta ut din medicin i Köpenhamn. Men vi vet att det fortfarande inte alltid fungerar så smidigt, och det visar ganska tydligt hur långt vi har kvar även inom Norden. För det är just i de här vardagliga situationerna som tilliten till systemen byggs och beredskapen prövas när någonting verkligen händer. Ett gemensamt nordiskt system för digital identitet, säkra informationsflöden och robust kommunikation kan rädda både tid och liv.

För Åland med sitt läge mitt i Norden med gränser till öst och väst och mitt i havet, men med sin egen förvaltning är det här mer än teknik. Det ska vara en naturlig del av det nordiska samarbetet, också i kris.

Jag vill därför uppmana de nordiska social- och hälsovårdsministrarna och samarbetsministrarna att låta beredskapstänket finnas med redan när den digitala

utvecklingen planeras. Det är liksom enklare då. Vi måste se till att våra system fungerar tillsammans också när världen omkring oss inte gör det. – Tack.

317. Noora Korpela, Finland

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Herra presidentti! Mielenterveyden haasteet, yksinäisyys ja syrjäytyminen ovat kysymyksiä, joita Nuorten Pohjoismaiden neuvostokin on perinteisesti pitänyt paljon esillä. Siksi olemmekin iloisia siitä, että näitä haasteita on nostettu esille myös tässä selonteossa. Työtä on aivan taatusti tehty jo paljon, mutta se ei ole vieläkään valmis ja se vaatii Pohjoismailta määrätietoista ja pitkäjänteistä työtä. Esimerkiksi Suomessa mielenterveyden haasteet ovat nousseet tuki- ja liikuntaelinten rinnalle yleisimmiksi syiksi jäädä sairauseläkkeelle. Tämä kehityssuunta kuluttaa sekä inhimillistä että taloudellista pääomaamme.

Tahtoisimmekin Nuorten Pohjoismaiden neuvostossa edelleen nähdä vahvaa pohjoismaista yhteistyötä ja tiivistymistä näiden haasteiden ratkaisussa. Uskon, että meillä on edelleen mahdollisuuksia vahvistaa ajatustenvaihtoa siitä, miten pystymme auttamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat toimivan terveydenhuollon kulmakivi. Siksi haluaisin kysyä ministeri Grahn-Laasoselta: miten teidän mielestänne yhteistyötä voitaisiin entisestään parantaa?

Skandinavisk oversættelse

Herr president! Utmaningar med den psykiska hälsan, ensamhet och utanförskap är frågor som även Ungdomens Nordiska råd traditionellt har lyft fram. Därför är vi glada att dessa utmaningar också har uppmärksammats i denna redogörelse. Mycket arbete har utan tvekan redan gjorts, men det är ännu inte färdigt, och nu krävs målmedvetet och långsiktigt arbete av de nordiska länderna. I Finland är problem med den psykiska hälsan redan en av de vanligaste orsakerna till sjukpension, vid sidan av problem med rörelseorganen. Denna utveckling förbrukar både vårt mänskliga och ekonomiska kapital.

Vi i Ungdomens Nordiska råd vill fortsättningsvis se ett starkt och tätt nordiskt samarbete för att lösa dessa utmaningar. Jag tror att vi fortfarande kan förbättra vårt tankeutbyte om hur vi kan hjälpa människor så tidigt som möjligt. Förebyggande arbete och tidiga insatser är hörnstenar i en fungerande hälso- och sjukvård. Därför vill jag fråga minister Grahn-Laasonen: Hur tycker ni att samarbetet ytterligare kunde förbättras?

318. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

INDLÆG

Ymmärrätte varmasti, että näihin kysymyksiin on mahdotonta vastata kovin lyhyesti, mutta yritän parhaani. Tärkeitä, arvokkaita puheenvuoroja.

Jos aloitan pohjoismaisesta hyvinvointimallista, joka on meille kaikille tärkeä – näin uskallan sanoa: Tämä pohjoismainen hyvinvointimalli, jossa on kattavat universaalit palvelut ja laajat turvaverkot – varmasti kaikki täällä haluamme nähdä sen kehityksen jatkuvan. On totta, että kohtaamme taloudellisen kestävyyden haasteita kaikissa Pohjoismaissa. Väestömme

ikääntyy ja meillä on ollut viime vuosina useita koettuja kriisejä, liian heikkoa talouskasvua, ja toisaalta tässä geopoliittisessa ympäristössä on tarve panostaa myös maanpuolustukseen ja varautumiseen lisärahoin. Mutta näiden taloudellisten ja muiden haasteiden keskellä meidän pitää tietysti pitää huolta myös sosiaalisesta kestävyydestä ja pyrkiä toteuttamaan talouden tasapainotustoimet tavalla, joka olisi mahdollisimman kestävää ja pitäisi huolta väestöstämme myös pitkällä aikavälillä. Kiitos näistä kirittävistä ajatuksista ja tästä tärkeästä arvopohjaisesta keskustelusta.

Erillinen kysymys tuli ADHD-diagnooseista. Tämä on nouseva huoli kaikissa Pohjoismaissa, ja ilokseni voin kertoa, että olemme käynnistämässä yhteistä pohjoismaista tilastoyhteistyötä ymmärtääksemme tätä asiaa paremmin ja tehdäksemme tiiviimpää yhteistyötä.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on korkealla ministerineuvoston prioriteeteissa. Pandemia vaikutti merkittävästi lasten ja nuorten mielenterveyteen, mutta myös esimerkiksi älylaitteiden yleistyminen ja viime vuosien elämäntapaan liittyvät muutokset näkyvät lasten ja nuorten hyvinvoinnissa. Erityisesti nuorten psyykkisen kuormittuneisuuden ja yksinäisyyden kokemukset sekä ahdistuneisuus ja masennusoireilu ovat lisääntyneet, ja vaikutukset ovat voimakkaampia haavoittuvassa tilanteessa olevien kohdalla. Kuten kerroin, meillä on ensi vuodelle suunnitteilla pohjoismainen huippukokous mielenterveydestä Kööpenhaminassa, ja sen painopiste on lasten ja nuorten mielenterveydessä. Tämä on asia, joka varmasti yhdistää meitä.

Lisäksi tuli tärkeitä kysymyksiä muun muassa hoitajapulasta. Se on tietenkin ihan itsestään selvää, että me haluamme Pohjoismaissa pitää huolta meidän hoitajien ja meidän hoitohenkilöstön korkeasta osaamisesta, ja tietenkin ihmisillä pitää olla oikeus saada palveluja omalla äidinkielellään Pohjoismaissa. Mutta samaan aikaan kun väestöt ikääntyvät, meidän pitää myös huolehtia siitä, että meillä hoitohenkilöstöä riittää kaikissa Pohjoismaissa, ja näin ollen emme voi myöskään sanoa ei kansainväliselle rekrytoinnille.

Kiitos myös kysymyksistä, jotka koskivat digitaalista liikkuvuutta. Tämä on laaja osa-alue. Digitaalisen terveydenhuollon kehittäminen, rajat ylittävä terveystiedon hyödyntäminen, hyvinvointiteknologiat ja digitaaliset ratkaisut ovat pohjoismaisen yhteistyön keskeisiä painopisteitä. Yhtenä esimerkkinä, vastauksena kysymykseen liittyen sähköiseen lääkemääräykseen: Se on ollut esillä Pohjoismaiden neuvostossa ja ministerineuvostossa jo usean vuoden ajan. Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä sähköisen lääkemääräyksen kansallisessa käytössä, mutta rajat ylittävä käyttö vaatii edelleen kehitystyötä ja juridisia ratkaisuja. Sähköisen lääkemääräyksen käyttö Suomen ja Viron välillä on ollut mahdollista vuodesta 2020, ja toivottavasti näemme tämän kehityksen laajenevan. Tietysti meillä on nyt myös eurooppalainen terveystietoalue kehittymässä, ja se mahdollistaa myös tiedonvaihtoa ja sujuvuutta. Mutta tätä kehitystä me voisimme Pohjoismaissa tehdä vielä nopeammin.

Skandinavisk oversættelse

Ni förstår säkert att det är omöjligt att svara kort på dessa frågor, men jag ska göra mitt bästa. Viktiga och värdefulla inlägg.

Om jag börjar med den nordiska välfärdsmodellen, som är viktig för oss alla – det vågar jag säga: Den nordiska välfärdsmodellen med omfattande universella tjänster och social trygghet – vi vill säkert alla se att denna utveckling fortsätter. Det är sant att den ekonomiska hållbarheten i alla nordiska länder står inför utmaningar. Vår befolkning åldras, vi har under de senaste åren upplevt flera kriser, haft en svag ekonomisk tillväxt och samtidigt, i detta geopolitiska läge, behövt satsa mer på försvar och beredskap. Men mitt i dessa ekonomiska och andra utmaningar måste vi också värna om den sociala hållbarheten

och försöka få ekonomin i balans på ett sätt som är så hållbart som möjligt och som tar hand om vår befolkning även på lång sikt. Tack för dessa sporrande synpunkter och denna viktiga värdebaserade debatt.

Det kom en separat fråga om ADHD-diagnoser: Detta är ett växande bekymmer i alla nordiska länder, och jag kan berätta att vi håller på att inleda ett gemensamt nordiskt statistikarbete för att bättre förstå problemet och för att fördjupa vårt samarbete.

Ministerrådet har gett barns och ungas välfärd hög prioritet. Pandemin har kraftigt påverkat den psykiska hälsan bland barn och unga, men också till exempel den ökade användningen av smarttelefoner och förändringarna i livsstilen under de senaste åren påverkar hur de mår. Psykisk belastning, känslor av ensamhet samt ångest och depressionssymptom har blivit vanligare bland unga, och det påverkar kraftigast dem som är i en utsatt situation. Som jag nämnde planerar vi ett nordiskt toppmöte om mental hälsa i Köpenhamn nästa år, med fokus på barn och unga. Det här är en fråga som verkligen förenar oss.

Ni ställde också viktiga frågor om bland annat bristen på vårdpersonal. Det är självklart att vi i Norden vill bevara en hög kompetensnivå hos vår vårdpersonal, och naturligtvis ska människor ha rätt att få tjänster på sitt modersmål i Norden. Men samtidigt som befolkningen åldras måste vi också se till att det finns tillräckligt med vårdpersonal i alla nordiska länder, och därför kan vi inte heller säga nej till internationell rekrytering.

Tack också för frågorna om digital mobilitet. Det är ett omfattande delområde. Utvecklingen av digital hälso- och sjukvård, gränsöverskridande användning av hälsodata, välfärdsteknologi och digitala lösningar är viktiga fokusområden för det nordiska samarbetet. Ett exempel, som svar på frågan om elektroniska recept: Detta har varit aktuellt i Nordiska rådet och ministerrådet i flera år. De nordiska länderna är föregångare i att använda elektroniska recept på nationell nivå, men att göra det över gränserna kräver fortsatt utvecklingsarbete och juridiska lösningar. Det har varit möjligt att använda elektroniska recept mellan Finland och Estland sedan 2020, och förhoppningsvis ser vi denna utveckling sprida sig. Det europeiska hälsodataområdet utvecklas som bäst och kommer att möjliggöra informationsutbyte och ökad flexibilitet. Men denna utveckling borde vi i Norden kunna påskynda ytterligare.

319. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Tack för det, ministern. – Jag har inga fler anmälda på talarlistan. Kan vi därmed ta redogörelsen till protokollet? Jag finner att så är fallet. – Tack.

Så har vi kommit till den tredje och sista redogörelsen för minister Sanni Grahn-Laasonen i dag. – Ministern, tre minuter, varsågod.

320. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

HOVEDINDLÆG

Arvoisat kuulijat! Pohjoismainen vammaispolitiikka edistää vammaisten yhdenvertaista osallisuutta ihmisoikeuksien ja osallisuuden periaatteilla hyödyntäen tiivistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Yhteistyö tukee YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen tavoitteita ja samalla rakentaa sosiaalisesti kestävää Pohjolaa. Lisäksi pohjoismainen vammaisyhteistyö tukee sosiaali- ja terveyspolitiikan yhteistyöohjelman tavoitetta pohjoismaisista yhteiskunnista kaikille avoimina ja osallistavina.

Vaikka tietoisuus vammaisten oikeuksista on lisääntynyt, syrjintä ja ulkopuolisuus ovat yhä arkea monille. Rakenteelliset esteet rajoittavat monen vammaisen henkilön osallistumista koulutukseen, työelämään ja päätöksentekoon. Näitä esteitä ja ennakkoluuloja meidän on purettava yhdessä.

Kuluneen vuoden aikana pohjoismainen yhteistyö vammaiskysymyksissä on keskittynyt Pohjoismaiden ministerineuvoston vammaisalan ohjelman 2023–2027 toteuttamiseen. Ohjelma perustuu sosiaali- ja terveyspolitiikan ministerineuvoston päätökseen, mutta sen toteutus on poikkihallinnollista. Viime vuosina toimeenpanossa keskeisiä painopisteitä ovat olleet erityisesti nuoret sekä toimet saavutettavampien työmarkkinoiden edistämiseksi ja kokemusten vaihto digitaalisesta saavutettavuudesta. Pohjoismaiden hyvinvointikeskuksella on tässä työssä keskeinen rooli, ja se on tehnyt ansiokasta työtä edistämällä tiedon ja kokemusten vaihtoa, keräämällä tutkimustietoa ja rakentamalla verkostoja eri alojen välillä.

Vammaisalan pohjoismainen yhteistyöneuvosto on neuvoa antava elin koko pohjoismaiselle yhteistyölle. Se on ollut mukana käynnistämässä toimenpiteitä ja antanut arvokkaan panoksensa niin Ruotsin kuin Suomen puheenjohtajakausien painopistealueisiin.

YK on keskeinen globaali areena pohjoismaisen näkökulman esille tuomiseksi. Kesäkuussa Suomi vastasi oheistapahtumasta YK:n vammaissopimuksen osapuolien vuosikokouksessa, jonka teemana oli tekoälyn tuomat mahdollisuudet vammaisille henkilöille. Erityistä painoarvoa tälle tilaisuudelle antoi Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysministerien yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitalisaatiosta vastaavien ministerien allekirjoittama julkilausuma. Siinä korostetaan sitoutumistamme inklusiiviseen, oikeudenmukaiseen ja saavutettavaan tekoälyyn, joka edistää vammaisten henkilöiden osallisuutta.

Lopuksi haluan nostaa esiin erityisen tärkeän asian: vammaisten lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisen. Vuodesta 2023 lähtien olemme järjestäneet vuosittaisen foorumin, jossa vammaisten lasten ja nuorten järjestöt kohtaavat ja vaihtavat ajatuksia. Nuoret ovat korostaneet tarvetta lisätä keskustelua ja opetusta vammaisuudesta jo peruskoulussa, jotta ymmärryksemme esteettömyydestä ja osallisuudesta kulkee mukana aikuisuuteen. Tällä viikolla nuoret kokoontuvat jälleen Tukholmassa, ja heidän näkökulmansa on keskeinen yhteistyön kehittämisessä.

Kiitän teitä ajastanne ja tästä tärkeästä aiheesta.

Skandinavisk oversættelse

Ärade åhörare! Den nordiska funktionshinderpolitiken främjar jämlikt deltagande för personer med funktionsnedsättning utifrån principerna om mänskliga rättigheter och delaktighet, genom nära samarbete och kunskapsutbyte. Samarbetet stödjer målen i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och utvecklar samtidigt

ett socialt hållbart Norden. Det nordiska funktionshinderssamarbetet stödjer det social- och hälsopolitiska samarbetsprogrammets mål att göra de nordiska samhällena öppna och inkluderande för alla.

Trots att medvetenheten om rättigheterna för personer med funktionsnedsättning har ökat, är diskriminering och utanförskap fortfarande vardag för många. Strukturella hinder gör det svårt för många med funktionsnedsättning att delta i utbildning, arbetsliv och beslutsfattande. Dessa hinder och fördomar måste vi riva ner tillsammans.

Under det gångna året har det nordiska samarbetet i funktionshindersfrågor fokuserat på att genomföra Nordiska ministerrådets funktionshindersprogram 2023–2027. Programmet grundar sig på ett beslut av ministerrådet för social- och hälsopolitik, men genomförandet är sektorsövergripande. Under de senaste åren har det särskilt fokuserat på unga samt på att göra arbetsmarknaden mer tillgänglig och utbyta erfarenheter om digital tillgänglighet. Nordens välfärdscenter har en central roll i detta arbete och centret har gjort ett förtjänstfullt arbete genom att främja informations- och erfarenhetsutbyte, samla forskningsdata och skapa nätverk mellan olika sektorer.

Det nordiska funktionshindersrådet är ett rådgivande organ för hela det nordiska samarbetet. Rådet har varit med och initierat åtgärder och gett ett värdefullt bidrag till prioriteringarna under både Sveriges och Finlands ordförandeskap.

FN är den viktigaste globala arenan för att lyfta fram det nordiska perspektivet. I juni arrangerade Finland ett sidoevenemang vid FN:s årliga konferens för parterna i funktionshinderkonventionen, med temat artificiell intelligens och dess möjligheter för personer med funktionsnedsättning. De nordiska social- och hälsoministrarna och de nordiska och baltiska ministrarna för digitalisering gav en gemensam resolution, vilket underströk vikten av evenemanget. I resolutionen betonas vårt engagemang för en inkluderande, rättvis och tillgänglig artificiell intelligens som främjar delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram en särskilt viktig fråga: att göra barn och unga med funktionsnedsättning mer delaktiga. Sedan 2023 har vi årligen ordnat ett forum där organisationer för barn och unga med funktionsnedsättning kan mötas och diskutera. De unga har betonat att det behövs mer diskussion och undervisning om funktionsnedsättning redan i grundskolan, så att vi lär oss för vuxenlivet om tillgänglighet och delaktighet. Denna vecka samlas ungdomarna åter i Stockholm, och deras perspektiv är väsentligt för att utveckla samarbetet.

Tack för er tid och för att ni uppmärksammat detta viktiga tema.

321. Pia Sillanpää, Finland

Udvalget for Velfærd i Norden

INDLÆG

Arvoisa presidentti! Puhun Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan puolesta. Kiitos ministerille esittelystä.

Valiokunta toteaa, että vammaisalan pohjoismaisen yhteistyöohjelman 2023–2027 lähtökohtana on edistää vammaisten henkilöiden tehokasta osallisuutta vahvistamalla pohjoismaista tietopohjaa ja tiivistämällä yhteistyötä vammaispoliittisissa kysymyksissä. Valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että pohjoismainen yhteistyö vammaiskysymyksissä

tähtää konkreettiseen hyötyyn ja muutokseen pohjoismaisille kansalaisille, joilla on toimintarajoitteita.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tämä toteutetaan ohjelman kolmen painopistealueen kautta. Nämä ovat ihmisoikeudet, osallisuus ja vapaa liikkuvuus. Ihmisoikeudet, osallisuus ja vapaa liikkuvuus ovat läpileikkaavia periaatteita pohjoismaisessa vammaisyhteistyössä, ja valiokunta toivottaa erityisesti tervetulleeksi ohjelman intersektionaalisen näkökulman. Tämä tuo esiin ja huomioi vammaisten henkilöiden ainutlaatuisen tilanteen, jolloin muun muassa tasa-arvoon, osallisuuteen ja syrjinnän ehkäisyyn voidaan kiinnittää entistä enemmän huomiota. Valiokunta tukee tätä lähestymistapaa ja pitää sitä erittäin tärkeänä.

Valiokunta sai tiistain kokouksessa kuulla vammaisalan pohjoismaista yhteistyöneuvostoa, joka tarjosi ajankohtaista ja hyödyllistä tietoa aiheesta. Valiokunta kiittää neuvostoa kattavasta informaatiosta sekä mahdollisuudesta esittää kysymyksiä myös tämän selonteon osalta.

Kiitos tästä puheenvuorosta.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Jag talar för Utskottet för välfärd i Norden. Tack till ministern för presentationen.

Utskottet konstaterar att det nordiska samarbetsprogrammet om funktionshinder 2023–2027 vill främja en effektiv delaktighet för personer med funktionsnedsättning genom att stärka det nordiska kunskapsunderlaget och fördjupa samarbetet i frågor om funktionshinder. Utskottet ser mycket positivt på att det nordiska samarbetet i funktionshindersfrågor eftersträvar konkret nytta och förändring för nordiska medborgare med funktionsnedsättning.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att detta ska genomföras via tre insatsområden i programmet. Dessa är mänskliga rättigheter, delaktighet och fri rörlighet. Mänskliga rättigheter, delaktighet och fri rörlighet är genomgående principer i det nordiska samarbetet om funktionshinder, och utskottet välkomnar särskilt programmets intersektionella perspektiv. Det lyfter fram och beaktar dessa personers unika situation, och då kan vi fokusera mer på bland annat jämställdhet, delaktighet och på att förebygga diskriminering. Utskottet stöder detta tillvägagångssätt och anser det mycket viktigt.

Utskottet fick vid tisdagens möte höra det nordiska funktionshindersrådet, som gav oss aktuell och nyttig information i ämnet. Utskottet tackar rådet för denna omfattande information och för att vi fick ställa frågor också om denna redogörelse.

Tack för detta inlägg.

322. Kristine Løfhus Solli

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Som sosialdemokrater ønsker vi spesielt å framheve viktigheten av at unge personer med funksjonsnedsettelser ikke blir stående utenfor. Tidligere denne uken fikk vi i velferdskomiteen høre flere unge representanter fra rådet for personer med

funksjonsnedsettelser som framhevet viktigheten av at skolen, fritiden, arbeidslivet og det digitale livet ikke blir områder der de blir stående utenfor, men der de aktivt kan være med og medvirke og delta på like vilkår. De påpekte også at vi trenger å styrke muligheten til å påvirke beslutninger som berører unge med funksjonsnedsettelser.

Politikken når det gjelder funksjonsnedsettelser, må være en del av visjonen om at Norden skal bli verdens mest bærekraftige og integrerte region. En gjennomgang av politikken på dette området, viser at vi har et viktig arbeid innen det nordiske samarbeidet som vi skal ivareta, men at det også selvfølgelig kan videreutvikles. Vi ønsker spesielt å løfte fram ungdommenes perspektiv som en drivkraft for hvordan regionen utvikler seg innenfor Norden, men også i det globale samarbeidet.

Et naturlig steg videre i denne prosessen kan være å se på muligheten for å inkorporere CRPD i menneskerettsloven. I Norge har regjeringen, ledet av Arbeiderpartiet, lagt fram et lovforslag til behandling i Stortinget om å inkorporere CRPD.

323. Catarina Deremar

Midtergruppen

INDLÆG

Herr president! Många människor med funktionsnedsättning upplever svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Det är viktigt för alla människor att ha möjlighet att efter sin förmåga använda sina kunskaper och sin kompetens.

Nu har vi en situation med hög arbetslöshet i flera av våra länder. En grupp som i vanliga fall har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden har det i dag ännu tuffare.

Att inte komma in på arbetsmarknaden gör det omöjligt att skaffa sig arbetslivserfarenhet. Att ha ett arbete att gå till är mycket betydelsefullt för oss alla och för vårt välbefinnande. Ett arbete leder också till ett självständigt liv. Tyvärr är det alltför vanligt att personer med funktionsnedsättning, om de kommer in på arbetsmarknaden, hamnar i lågavlönade jobb och har svårt att göra jobb- och lönekarriär.

Jag vill fråga ministern vad hon kan se. Vad bör göras för att personer med funktionsnedsättning i högre grad ska komma ut på arbetsmarknaden, få ett självständigt liv och därmed också få social delaktighet?

324. Noora Korpela, Finland

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Herra presidentti! Pohjola haluaa olla maailman integroituinein alue. Maailma ei kuitenkaan ole meille kaikille avoinna samalla tavalla. Esteettömyys ja sen toteutuminen ovat toimintarajoitteisille ratkaisevan tärkeää, mutta se on usein jotain, mitä me unohdamme. Se on tasa-arvon kannalta hyvin surullista. Siksi onkin ilahduttavaa nähdä maininta esteettömyydestä tässä selonteossa. Selonteossa mainitaan seuraava Nordic Youth Disability Summit -yhteistyökokouksessa annettu suositus: "Pohjoismaissa matkustettaessa on tarvetta selkeälle esteettömyystiedolle ja joustavuudelle henkilökohtaisen avun saamisessa."

Tämä onkin erinomainen kirjaus, sillä työssäni vaikeasti toimintarajoitteisten lasten ja nuorten kanssa olen saanut huomata, miten vaikeaa esteettömyydestä on saada tietoa ja kuinka epätasa-arvoisessa asemassa esimerkiksi avustajaa tarvitsevat lapset ovat, sillä avustajatunteja saa melko rajallisen määrän esimerkiksi ulkomailla matkustelua varten. Toivonkin, että tätä suositusta tullaan edistämään mahdollisimman nopealla aikataululla.

Skandinavisk oversættelse

Herr president! Norden vill vara världens mest integrerade region. Världen är dock inte lika öppen för oss alla. Tillgänglighet är helt avgörande för personer med funktionsnedsättning, men det är något vi ofta glömmer bort. Det är mycket sorgligt ur ett jämlikhetsperspektiv. Därför är det glädjande att tillgängligheten nämns i denna redogörelse. I redogörelsen nämns följande rekommendation från samarbetsmötet Nordic Youth Disability Summit: "Vi behöver tydlig information om tillgänglighet när vi reser i Norden – och mer flexibilitet när det gäller assistans."

Det är en utmärkt formulering, eftersom jag i mitt arbete med barn och unga med svår funktionsnedsättning har märkt hur svårt det är att få information om tillgänglighet och hur ojämlik situationen är för barn som behöver assistans, eftersom antalet assistenttimmar för exempelvis resor utomlands är mycket begränsat. Jag hoppas att denna rekommendation genomförs så snabbt som möjligt.

325. Sanni Grahn-Laasonen, Finland

Minister for social tryghed

INDLÆG

Yhdyn siihen näkemykseen, että pohjoismaisen yhteistyön tulee olla konkreettista myös vammaisasioissa ja aidosti auttaa ja viedä asioita eteenpäin. Kiitos, että nostitte esiin erityisesti nuoret vammaiset henkilöt ja heidän asemansa ja myös sisällyttämisensä tähän meidän yhteiseen työhömme.

Vuodesta 2023 lähtien on järjestetty vuosittain Pohjoismainen nuorten vammaishuippukokous, jonka tarkoituksena on vahvistaa lasten ja nuorten näkökulmaa pohjoismaisessa vammaisalan yhteistyössä. Kokoukseen osallistuu lasten ja nuorten edustajia pohjoismaisista vammaisjärjestöistä. Teema ja sisältö perustuvat lasten ja nuorten omiin tarpeisiin ja toiveisiin. Ohjelmakauden aikana kootaan myös tietoa ja tilastoja vammaisista lapsista, erityisesti koulun ja koulutuksen osalta, ja sitä tehdään yhteistyössä koulutus- ja tutkimuspolitiikan ministerineuvoston kanssa.

Toisena teemana, joka vahvasti nousi esiin puheenvuoroissa, oli oikeus osallistua työelämään ja olla mukana tätäkin kautta aktiivisesti yhteiskunnassa. Jokaisella tulisi olla mahdollisuus saada työpaikka ja hyvä työelämä, ja vammaisilla henkilöillä on, kuten kuulimme, alhaisempi työllisyysaste verrattuna muuhun väestöön, ja heillä on myös suurempia haasteita työelämässä. Työelämäalan ministerineuvosto rahoittaa kaksivuotista Osallistava työelämä -hanketta, jonka tavoitteena on vahvistaa tietämystä työelämään osallistumista edistävästä tutkimuksesta, menetelmistä ja ratkaisuista. Tavoitteena on kerätä tietoa ja koota tilastoja vammaisista henkilöistä ja työmarkkinoista ja edistää YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen seurantaa. Kyse on myöskin siitä, miten avoimet ja asenteiltaan positiiviset meidän työmarkkinamme ovat erilaisuudelle ja sille, että jokainen ihminen voi kokea osallisuutta pohjoismaisissa yhteiskunnissa. Tähän liittyvät myöskin viimeisenä esille nousseet esteettömyyden kysymykset, jotka ovat hyvin tärkeitä.

Skandinavisk oversættelse

Jag håller med om att vi behöver ett konkret och nyttigt nordiskt samarbete som stärker utvecklingen i funktionshindersfrågor. Tack för att ni särskilt lyfte fram unga med funktionsnedsättning, deras ställning samt att de bör inkluderas i vårt samarbete.

Sedan 2023 har det årligen organiserats ett nordiskt ungdomstoppmöte för personer med funktionsnedsättning, som har till syfte att stärka barns och ungas perspektiv i det nordiska funktionshinderssamarbetet. I mötet deltar representanter för barn och unga från nordiska funktionshindersorganisationer. Temat och innehållet grundar sig på barns och ungas egna behov och önskemål. Under programperioden samlar vi också information och statistik om barn med funktionsnedsättning, särskilt när det gäller skola och utbildning, i samarbete med ministerrådet för utbildning och forskning.

Ett annat tema som starkt lyftes fram i inläggen var rätten att delta i arbetslivet och på så sätt aktivt delta i samhället. Alla borde ha möjlighet till arbete och ett gott arbetsliv, och personer med funktionsnedsättning har, som vi just hörde, en lägre sysselsättningsgrad jämfört med den övriga befolkningen samt större utmaningar i arbetslivet. Ministerrådet för arbetsliv finansierar det tvååriga projektet Ett inkluderande arbetsliv, som ska öka kunskapen om forskning, metoder och lösningar som främjar deltagande i arbetslivet. Målet är att samla information och statistik om personer med funktionsnedsättning och om arbetsmarknaden samt främja en uppföljning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det handlar också om hur öppna och positivt inställda våra arbetsmarknader är till olikhet och till att varje människa ska känna sig delaktig i de nordiska samhällena. Hit hör också frågorna om tillgänglighet som just lyftes fram och som är mycket viktiga.

326. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Tusen tack, ministern. – Jag har inga fler anmälda på talarlistan. Kan vi därmed ta redogörelsen till protokollet? – Jag finner att så är fallet.

Stort tack till ministern för tre viktiga redogörelser. – Så där, nu byter vi ordförande.

14. Debatt om aktuell politik rörande barn och unga

30. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- Dokument 24/2025 Redogörelse för Nordiska ministerrådets arbete med barn och unga 2024–2025

327. Heléne Björklund

Præsidentskab

INDLÆG

Då går vi vidare till dagordningspunkt 14, Debatt om aktuell politik rörande barn och unga. Detta är ju ett ämne som är mycket aktuellt utifrån den tid vi lever i och de utmaningar vi har. Vi ser fram emot att höra redogörelsen, som blir dagens och den här sessionens sista.

328. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

HOVEDINDLÆG

Tack så mycket, ärade president! En förvarning: jag är förberedd på fem minuter, vi ska se om jag lyckas förkorta det här.

Barn och unga är inte bara en del av vår framtid. De är en viktig del av hela den nordiska samtiden. Redogörelsen över Nordiska ministerrådets arbete med barn och unga visar att barn och unga fortsatt är en prioriterad målgrupp som beaktas tvärsektoriellt och som en integrerad del av nordisk politik. Nordiska ministerrådet arbetar både tvärsektoriellt med barn och unga, det vill säga inom flera sektorer, exempelvis ministerrådet för utbildning och forskning, ministerrådet för social- och hälsopolitik samt ministerrådet för kultur, och specifikt genom den rådgivande kommittén för barn och unga NORDBUK. NORDBUK består av ungdomsrepresentanter från de åtta länderna samt myndighetsrepresentanter från barn- och utbildningsministerierna. Denna kompetenta grupp med ungas engagemang och sakkunskap inom barn- och ungdomsfrågor lägger fram projekt och förslag som vi samarbetsministrar lyssnar på och fattar beslut om.

MR-SAM har ökat budgeten och förstärkt sina insatser från drygt 10 miljoner danska kronor per år under 2024 till drygt 13 miljoner danska kronor per år under åren 25, 26 och 27. Cirka hälften av budgetposten går till direkt finansiering av programmet Norden 0–30, där barn och unga själva kan ansöka om medel för att förverkliga en mängd olika projekt, allt från nordiskt juniorläger för döva och hörselskadade unga, workshops om brain drain i Nordens små avlägsna bygder och regioner, erfarenhetsutbyte bland unga med kroniska sjukdomar

till kunskapsdelning om nordisk matkultur bland unga. Den andra hälften av budgeten går till de politiska strategiska satsningarna som behandlas i NORDBUK och beslutas av samarbetsministrarna. De strategiska insatserna rör bland annat psykisk hälsa, jämställdhet och beredskap.

Som det framgår av redogörelsen har NMR inlett ett treårigt projekt "Pushing for Progress", unga för jämställdhet och lika rättigheter. Den här satsning sätter fokus på unga som kämpar med utmaningar kopplade till könsidentitet, sexuella rättigheter och jämlikhet. Rättigheter och värden som är satta under press i vår tid.

Ett annat projekt, "Youth, Peace and Security" syftar till att ge röst åt barn och unga i de nordiska och baltiska länderna gällande frågor om säkerhet. Barn och unga ska höras och tas i beaktande till exempel då man diskuterar krisberedskap. Den nya säkerhetspolitiska situationen påverkar i hög grad också våra barn och unga.

Ett tredje projekt som förtjänar stor uppmärksamhet är ett projekt om en tryggare digital demokrati. Det handlar om skärmtid, om digitalt beteende och skyddar barns rättigheter på nätet. Projektet avslutas med en rad rekommendationer till oss politiker och beslutsfattare, och dem ser vi fram emot att ta emot år 2026.

En del av ministerrådets insatser styrs genom de nordiska institutionerna. När det gäller barn och unga är det särskilt Nordens välfärdscenter som har expertis inom detta område. Därför ansvarar Nordens välfärdscenter bland annat för följande projekt: projektet om barns och ungas digitala beteende, projektet om konsekvenserna för barns och ungas rätt att bli hörda under covidpandemin och projektet om barn och unga som växer upp i låginkomstfamiljer.

I Nordiska ministerrådet arbetar vi utifrån FN:s konvention om barnens rättigheter. Det innebär bland annat att när vi involverar barn och unga, vare sig det är enkäter, workshops eller konferenser, ska vi lyssna på dem och ta dem på allvar. Det ska vara ett meningsfullt deltagande där inspelen beaktas i beredningen av ärenden och beslut. Det gjorde till exempel vid årets firande av Nordens dag i mars 2025, där vi tog fasta på rekommendationerna för Nordic Baltic Youth Summit 2024 som just handlade om att involvera barn och unga i beredskap och samhällssäkerhet. Nordens dag i Danmark markerades därför genom att bjuda in barn och unga från de nordiska och baltiska länderna till workshops och seminarium på ungdomsön i Köpenhamn tillsammans med nordiska samarbetsministern och Finlands ambassadör i Danmark. – Tack så mycket.

329. Eva Biaudet, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Tack president! Jag beklagar att vi missade replikskiftet i går, men desto viktigare i dag. Ministern och rapporten tar upp viktigheten av demokrati, delaktighet och jämställdhetsfrågor, och vi har diskuterat mycket sådant redan i dag morse. Vi är i Astrid Lindgrens land, och vi har alla en tradition av att ha respekt för barnets rättigheter som är ganska unik om man jämför med resten av världen. Samtidigt har vi dock en ökande polarisering mellan till exempel flickor och pojkar, och vi har ökande stereotypier och begränsande könsroller. Ändå jobbar vi med det här i våra skolor och i småbarnsfostran. Finns det innovationer, var har det gått snett, vad skulle vi kunna göra mer? – Svår fråga!

330. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbeijdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Tack så mycket! En utmanande fråga. Men jag delar din oro över hur den digitala verkligheten ökar polariseringen. Man ser att sociala mediers algoritmer styr pojkar åt ett håll och flickor åt ett annat håll. Den politiska diskussionen är polariserad, och när man sedan funderar på demokratiskt delatagande så är det här ju saker som sannerligen inte gynnar det syftet. Om jag nu bara går in på skolvärlden till exempel så är frågor som digital kompetens och medialäskunnighet alldeles centrala frågor för att barnen ska uppleva att de är en del av den här världen och att de kan ta del av den, och de ska få rätt information för att man på det sättet ska kunna skapa grund för ett sakligt, konstruktivt engagemang. Här har vi ju till exempel i Finland sedan 90-talet haft medialäskunnighet som en central del av vår bildningsstig, ända från småbarnsfostran till högskoleliv och senare företagsvärlden till exempel. Jag tänker att det här är en central fråga, inte bara med tanke på samhällsresiliens och demokrati utan också med tanke på delaktighet och en neutral spelplan för interaktion och engagemang.

331. Lotta Johnsson Fornarve

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Fru president! Ministern betonade att barn ska behandlas lika oavsett bakgrund. Det är naturligtvis mycket viktigt. Tyvärr ser vi i dag hur barnfattigdomen ökar igen i flera nordiska länder. Särskilt tydligt ser vi detta i både Sverige och Finland.

Rädda Barnen släppte nyligen en rapport här i Sverige som visar att barnfattigdomen har ökat med 100 000 barn bara de senaste två åren. Även i Finland ser vi att barnfattigdomen ökar som ett resultat av nedskärningar inom den sociala sektorn. Det gör att dessa barn inte får samma tillgång som andra barn till ett rikt och bra kultur- och fritidsliv, till exempel, av ekonomiska orsaker. Föräldrarna har inte råd att köpa fotbollsskor eller vad det nu kan vara till barnen, vilket gör att de inte blir behandlade lika.

Hur ser ministern på den ökade barnfattigdomen? Vad kan de nordiska ministrarna göra för att vända utvecklingen?

332. Anders Adlercreutz

Samarbejdsminister

SVAR PÅ REPLIK

Detta är förstås bekymmersamt. I det stora hela har det kanske mer att göra med den allmänna ekonomiska konjunkturen. Tillväxten i de nordiska länderna, till exempel Finland och Sverige, är dålig i år och förväntas vara hyggligt dålig också nästa år. Ekonomin går dåligt.

Sedan handlar det förstås också om enskilda politikåtgärder. Där har den finländska politiken primärt fokuserat på att försöka skapa en möjlighet till ökad sysselsättning. Därför har vi till exempel tagit lite modell av de åtgärder man vidtog i Sverige för ungefär 20 år sedan. Också vad gäller skattepolitiken har vi nu kommit närmare den svenska politiken.

När det gäller bildningen tror jag att det är viktigt att vi stärker skolstigen. I Finland har vi ökat grundskolans finansiering mycket märkbart. Vi försöker skapa jämlika strukturer för till exempel hobbyverksamhet kopplat till skolan, så att det inte ska skapas en ojämlikhet där vissa har råd att gå på fotboll men inte andra. Jag tror också att åtgärder som terapigaranti för unga är en åtgärd som hjälper till om det går dåligt.

Detta är en allvarlig fråga. Det är en stor framtidsfråga. Vi ska reagera på alla signaler som gäller både svagheter och styrkor och se om korrigeringar behövs.

333. Eva Lindh

Udvalget for Velfærd i Norden

INLÄGG

Jag talar å hela välfärdsutskottets vägnar. Vi vill framföra några saker på det här området.

Först och främst är barn och ungdomar inte bara vår framtid, utan det handlar om deras förutsättningar här och nu. Därför är det viktigt att vi lyssnar på och tar med hur situationen ser ut för barn och unga i våra nordiska länder. Ungdomens Nordiska Råd är naturligtvis en viktig del i att se till att vi inte glömmer bort det perspektivet, men vi måste hitta fler och olika sätt för att lyssna på och ge barn och unga möjligheter till inflytande.

Vi vet att ungas psykiska ohälsa är en stor utmaning för dem som lider av det och naturligtvis också för våra länder. Här behöver vi göra stora insatser. Ibland handlar det om att vi inte har tillräcklig kunskap om exakt vad det är och hur vi ska jobba. Det är därför viktigt att vi samarbetar i Norden, för det är när vi delar kunskaper och erfarenheter tillsammans som vi gör verklig nordisk nytta.

Vi har också prioriterat och gett i uppdrag till Nordiska ministerrådet att titta på hur barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer påverkas av det och vad vi behöver göra. Vi har därför prioriterat detta i vårt utskott och också skickat med resurser för att vi ska få en ordentlig genomgång av det. Vi hoppas att Nordiska ministerrådet tar detta på stort allvar.

334. Guðmundur Ari Sigurjónsson

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Virðulegi forseti. Ég vil byrja á því að þakka fyrir þessa skýrslu og þá miklu vinnu sem hefur farið í gerð hennar. Hér sést vel að Norðurlöndin standa með börnum og ungmennum, það er hluti af gildum okkar og sjálfsmynd.

Við stöndum á tímamótum núna þegar kemur að málefnum barna og ungmenna en stefna í málefnum þessa hóps rann út árið 2024. Samkvæmt skýrslunni er þetta síðasta greinargerðin um störf Norrænu ráðherranefndarinnar í þágu barna og ungmenna. Framtíðarsýnin er að málefni barna og ungmenna verði hluti af öllu norrænu samstarfi og því þurfi ekki sérstaka stefnu eða úttekt á vinnu vegna málefna barna og ungmenna. En við þurfum að vera heiðarleg. Þegar við segjum að málefni barna og ungmenna séu alls staðar

þá er hætta á því að þau verði hvergi. Það er alltaf hægt að benda á mörg verkefni Norrænu ráðherranefndarinnar sem tengjast málefnum ungs fólks en það er ekki það sama og að hafa sameiginlega stefnu, sameiginlega forgangsröðun og sameiginleg markmið í málefnum barna og ungmenna.

Ef við segjum að málefni barna og ungmenna skipti máli þá er mikilvægt að sýna það í verki. Ég vil því leggja til að við hefjum markvissa vinnu við undirbúning á nýrri stefnumótun í málefnum barna og ungmenna því það skiptir verulegu máli í heimi þar sem börn og ungmenni standa frammi fyrir nýjum áskorunum hjá ungu fólki, svo sem lakari námsárangri, aukinni andlegri vanlíðan, félagslegri einangrun og álagi í stafrænu umhverfi. Það er einnig vaxandi ójöfnuður milli landshluta og samfélagshópa sem er mikilvægt að við tökum á. Við viljum líka að ungt fólk trúi á lýðræðið og til þess að ná því markmiði verður unga fólkið að fá tækifæri til að taka þátt í norrænu lýðræðissamfélagi.

En fyrst og fremst eigum við að stíga markviss skref til að styrkja Norðurlöndin sem samkeppnishæft, samhæft og félagslega sjálfbært svæði fyrir börn og ungmenni til framtíðar.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Jag skulle vilja börja med att tacka för redogörelsen och det stora arbete som ligger bakom. Den visar tydligt att Norden värnar om barn och ungdomar; det är en del av våra värderingar och vår identitet.

Vi står i ett vägskäl nu när det gäller barn- och ungdomsfrågor eftersom strategin för barn och unga slutade gälla 2024. Det framgår av redogörelsen att den blir den sista som behandlar Nordiska ministerrådets arbete med barn och unga. Visionen är att integrera barn- och ungdomsperspektivet i alla delar av det nordiska samarbetet på ett vis som gör att en särskild strategi eller utvärdering av arbetet med barn och unga inte längre behövs. Men vi måste vara ärliga. Om vi säger att barn- och ungdomsfrågor har integrerats överallt löper vi risken att de försvinner helt i skuggan. Man kan alltid peka på flera initiativ från Nordiska ministerrådet som har en koppling til barn och unga, men det är inte samma sak som att ha en gemensam strategi, gemensamma prioriteringar och gemensamma målsättningar i fråga om barn- och ungdomspolitik.

Om vi påstår att barn- och ungdomsfrågor är viktiga så måste det återspeglas i vårt agerande. Jag föreslår därför att vi påbörjar ett målinriktat arbete med att förbereda en ny strategi för barn och unga, sett till hur viktigt detta är i en värld som ger barn och unga nya utmaningar, som försämrade skolresultat, ökad psykisk ohälsa, social isolering och stress i den digitala miljön. Utöver det är det viktigt att motarbeta den växande ojämlikheten mellan regioner och sociala grupper. Vil vill också att unga människor har förtroende för demokratin, och för att uppnå det måste unga ha möjlighet att vara delaktiga i det nordiska demokratiska samhället.

Men framför allt måste vi ta målinriktade steg mot att stärka Norden som en konkurrenskraftig, integrerad och socialt hållbar region för barn och unga i framtiden.

335. Merja Rasinkangas, Finland

Nordisk Frihed

INDLÆG

Arvoisa presidentti, hyvät kuulijat! Kiitos ministerille esittelystä.

Olemme tilanteessa, jossa lasten ja nuorten hyvinvointi on monella tapaa uhattuna. Mielenterveyden haasteet ovat lisääntyneet, ja yhä useampi nuori kokee yksinäisyyttä, ahdistusta ja toivottomuutta. Vanhemmuuden puute ja rajattomuus kodeissa näkyvät monin eri tavoin, mikä haittaa lapsen turvallista kasvua. Samalla näemme huolestuttavan kehityksen, jossa vakaviin väkivaltarikoksiin syyllistyneet nuoret ovat yhä nuorempia ja päihteiden, kuten huumausaineiden, käyttö alkaa yhä nuoremmalla iällä. Puhutaan jo alakouluikäisistä, noin 12-vuotiaista lapsista.

Suomeen tulee huumausaineita pääosin Ruotsin ja Itä-Euroopan kautta. Myös nuorten käyttämä väkivalta on raaistunut. Huolestuttavaa on myös Suomessa se, että nuorten keskuudessa on yleistynyt teräaseiden kantaminen mukana niin vapaa-ajalla kuin koulussakin. Tämä sama ilmiö on monissa muissakin Pohjoismaissa.

Nämä ilmiöt eivät ole irrallisia toisistaan. Ne kertovat siitä, että nuorten arjessa on yhä enemmän painetta, turvattomuutta ja puutteita arjen hallinnassa. Sosiaalisen median kautta lapset ja nuoret pääsevät helposti esimerkiksi Telegram-alustoilla tekemään kauppaa erilaisista päihteistä. He pääsevät näkemään ja kokemaan monenlaista raakaa väkivaltaa myös sosiaalisen median välityksellä.

Nyt onneksi monissa maissa on kiinnitetty huomiota lasten ja nuorten kännykänkäyttöön koulupäivän aikana. Muutamissa maissa, Suomi mukaan lukien, on säädetty laki kännykän käyttökiellosta koulupäivän aikana, mikä toivottavasti vähentää häiriötä kouluissa, turvaa oppimisrauhan luokissa ja lisää sosiaalista vuorovaikutusta nuorten kesken.

Toivon, että Pohjoismaista yhteistyötä voidaan kehittää entisestään niin, että jaamme hyviksi koettuja käytänteitä ja voimme yhteistyössä lisätä keinoja huumekaupan leviämisen vähentämiseksi. Tärkeää olisi puuttua myös väkivallan juurisyiden ehkäisemiseen ennalta, sen sijaan, että keskitymme vain seurausten hoitoon.

Ylipäätään on tärkeää, että pystymme yhdessä edistämään ja lisäämään pohjoismaista yhteistyötä, osaamista ja tiedonvaihtoa lasten ja nuorten turvallisuuden ja hyvinvoinnin puolesta.

Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, bästa åhörare! Tack till ministern för presentationen.

Vi är i en situation där barns och ungas välfärd är hotad på många sätt. Problemen med den psykiska hälsan har ökat, och allt fler unga upplever ensamhet, ångest och hopplöshet. Bristande föräldraförmåga och gränser i hemmen tar sig uttryck på många sätt och skadar barnets trygga uppväxt. Samtidigt ser vi en oroande trend där allt yngre barn begår allvarliga våldsbrott och börjar använda alkohol eller narkotika. Det handlar till och med om lågstadieelever, cirka tolvåriga barn.

Narkotikan kommer till Finland huvudsakligen via Sverige och Östeuropa. Unga använder också allt brutalare våld. Det är också oroväckande att allt fler unga i Finland bär kniv både på fritiden och i skolan. Samma fenomen förekommer också i andra nordiska länder.

Dessa fenomen är inte isolerade. De visar att de ungas vardag innehåller alltmer stress, otrygghet och bristande vardagskompetens. Genom sociala medier får barn och unga lätt tillgång till exempelvis plattformar på Telegram där de kan handla med diverse droger. De ser och upplever olika former av brutalt våld via sociala medier.

Lyckligtvis har man i flera länder börjat fästa uppmärksamhet vid barns och ungas mobilanvändning under skoldagen. Några länder, inklusive Finland, har stiftat lagar om mobilförbud under skoldagen, vilket förhoppningsvis kommer att minska oron i skolorna, trygga studieron i klassrummen och öka den sociala interaktionen mellan unga.

Jag hoppas att vi kan vidareutveckla det nordiska samarbetet, så att vi kan dela med oss av god praxis och tillsammans öka insatserna för att hindra att narkotikahandeln sprids ytterligare. Det är också viktigt att förebygga grundorsakerna till våld, i stället för att enbart försöka hantera följderna.

Överlag är det viktigt att vi tillsammans kan främja och utvidga samarbetet, kompetensen och informationsutbytet i Norden när det gäller barns och ungas trygghet och välfärd.

Barnen och ungdomarna är vår framtid.

336. Ronny Aukrust

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Den nordiske redegjørelsen om arbeidet for barn og unge viser noe viktig: at vi i Norden har en felles sterk vilje til å sette barn og unges vilkår i sentrum. Det handler om at hvert barn skal ha rett til trygghet, deltakelse og framtidstro uavhengig av bakgrunn. Arbeidet for unges psykiske helse, for inkludering og mot utenforskap er en av våre viktigste felles oppgaver.

Vi ser samtidig en bekymringsfull trend. De psykiske utfordringene blant unge øker, særlig blant jenter. Stress, uro og følelse av å ikke strekke til brer om seg. En del av forklaringen finnes i den digitale hverdagen, i sosiale medier som former selvfølelse og relasjoner, men ofte uten tilstedeværelse eller ansvar fra voksne. Her må vi som samfunn ta et sterkere grep, og fra et sosialdemokratisk perspektiv handler det om likhet, trygghet og ansvar.

Ingen tenåring skal måtte navigere i en digital verden som tærer på helsen. Norden bør derfor gå foran og innføre en felles aldersgrense for sosiale medier. Arbeiderpartiet har i Norge allerede tatt et initiativ til innføring av 15-års aldersgrense for bruk av sosiale medier. Barns rett til trygghet, hvile og utvikling må veie tyngre enn selskapenes profittinteresser.

Samtidig må vi fortsette det nordiske arbeidet for psykisk helse, med sterkere elevhelsetjeneste, flere voksne i skolen og et tryggere fritidsmiljø. Det er slik vi bygger et Norden som holder sammen, og der alle barn og unge får vokse, ha det bra og ha tro på framtiden.

337. Hans Edvard Askjer

Midtergruppen

REPLIK

Jeg er glad for at Aukrust nevner dette med fritidsaktiviteter som en viktig faktor for å være en del av et fellesskap. Vi vet at i familier hvor man har vedvarende fattigdom, kan barna fort komme i en situasjon hvor de velger å avstå fra fritidsaktiviter for å bedre familiens økonomi.

Vi har i noen kommuner i Norge, og også nasjonalt, forsøkt oss med et fritidskort for å gi barna muligheten til ikke å måtte sette fritidsaktiviteter opp mot andre behov i familien. Er Aukrust enig i at vi kan lete etter nye løsninger for å unngå dette utenforskapet for de mest sårbare barna?

338. Ronny Aukrust

Socialdemokratiske Gruppe

SVAR PÅ REPLIK

Takk for spørsmålet. Det er ikke noen tvil om at dette er veldig viktig, å sørge for at alle barn har en mulighet til å være med på det som skjer. Det er der de skaper en mulighet til å være en del av et fellesskap, som igjen øker deres aktivitetsnivå, og som igjen øker deres interesse for faktisk å kunne bidra positivt tilbake til samfunnet.

Fritidskort er jo en suksess, men det vi må jobbe med, er å få dette enda bredere ut i samfunnet, slik at enda flere har både informasjon og muligheter til å ta del av fritidskortet og faktisk være med. Dette er noe vi jobber med å styrke. Vi må også se på alternativer, jeg er helt åpen for det, men vi er på en god vei, og vi må fortsette den viktige jobben for å inkludere alle barn.

339. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

INLÄGG

Fru president! Ärade ledamöter! Norden är kanske världens bästa plats att leva på. Det säger många olika typer av undersökningar och statistik. Men vi är tyvärr inte immuna mot de kriser som i dag finns och som särskilt drabbar unga människor. Unga i dag, särskilt barn, har en tillvaro som är helt kopplad till sociala medier. Man blir utsatt för bilder och videor av alla typer men framför allt för skönhetsideal som är långt bortom vad verkligheten är. Vi ser en kraftig ökning av antalet framför allt unga flickor med olika typer av självbildsproblematik som leder till död, anorexi och bulimi.

Vi ser en ökad stress för barn och unga som vi inte såg innan sociala medier fanns. Samtidigt kämpar barn och unga i dag med en brist på framtidstro. Undersökningar visar att ungefär hälften av alla barn och unga i dag inte har någon stark framtidstro. Ungefär 20 procent ser inte en bra framtid över huvud taget för sig själva.

Detta har många orsaker. Det beror också på det faktum att barn och unga inte hinner med sin egen utbildning i dag och att man ser jobbmarknaden som ett stort hinder. Vi ser att den psykiska ohälsan har ökat markant. Suicidtalen ökar och ökar. Antalet depressioner har gått upp med nästan 100 procent de senaste tio åren. Hos särskilt utsatta grupper, som hbtq-personer, är det särskilt illa med suicidtalen i dag. Till exempel har 60 procent av alla transpersoner försökt utföra suicid minst en gång.

Jag vill vända mig till medlemmarna och ministern och fråga: Tycker ni att vi gör tillräckligt mycket för barn och unga?

340. Guðmundur Ari Sigurjónsson

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Ég vil þakka fyrir góða ræðu. Þú fórst vel yfir þær áskoranir sem ungt fólk stendur frammi fyrir í nútímasamfélagi. Mig langaði að spyrja þig, bæði persónulega en líka fyrir hönd ungmennaráðsins hvaða skoðun þið hafið á því að stefna í málefnum barna og ungmenna rann út 2024 og ekki er stefnt að því að gera nýja stefnu heldur eigi málefni barna og ungmenna bara að vera hluti af vinnu alls Norðurlandaráðs og Norrænu ráðherranefndarinnar. Telur þú ekki mikilvægt, í ljósi þeirra áskorana sem þú varst að lýsa, í ljósi þessa breytta veruleika, að við mótum nýja, markvissa stefnu um það hvernig við ætlum að halda utan um börn og ungmenni á Norðurlöndunum?

Skandinavisk oversættelse

Jag skulle vilja tacka för ett bra anförande. Du belyste på ett bra sätt de utmaningar som unga möter i det moderna samhället. Det jag vill fråga dig om är vad du tycker, både personligen och som representant för UNR, om att strategin för barn och unga upphörde år 2024 samtidigt som det inte finns några planer på att ta fram en ny strategi, utan nu ska barn- och ungdomsfrågor enbart behandlas som en del av arbetet som pågår i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet som helhet. Anser du inte som viktigt, sett i ljuset av de utmaningar som du precis har beskrivit, och av denna nya verklighet, att vi formar en ny strategi om hur vi ämnar ta hand om barn och unga i Norden?

341. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

SVAR PÅ REPLIK

Jag hoppas att jag förstod frågan rätt.

Vi är självklart tacksamma för det arbete som görs, och det är bra strategier som nu läggs fram. Jag tror dock att vi måste se djupare på problematiken.

Jag förstår att vi har många olika problem i vårt samhälle, men vi måste också förstå att alla de problem som finns i dag kommer att drabba barn och unga särskilt mycket. Vi måste kunna finnas med överallt, peka på det här och kunna lyfta upp hur det påverkar oss.

Jag tror att en nyckel är att fortsätta att inkludera barn och unga så mycket som möjligt när underlag och planer tas fram och när beslut fattas så att de har möjlighet att yttra sig i alla dessa lägen för att kunna lyfta upp det som kan missas. Det är svårt att få med allting, men om man tar med barns och ungas röster när man bygger de här programmen och när man går igenom utredningar ökar chansen att få med allting som påverkar.

342. Jouni Ovaska

Midtergruppen

REPLIK

Fru president! Jag vill bara fråga om ni har talat om sociala medier och åldersgränser i UNR. Borde införa strikta åldersgränser för sociala medier, och vad skulle åldersgränsen kunna vara i framtiden? Vad annat skulle vi kunna göra för att se till att sociala medier inte tar all vår tid?

343. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

SVAR PÅ REPLIK

Jag tackar för frågan.

Åldersgränser är självklart något som har diskuterats, och vi är många som är för det. Vi ser att det i dag finns 13-årsgränser, 15-årsgränser och liknande. Det handlar också om att skydda barn och unga från innehåll som bidrar till en skadlig självbild och psykisk ohälsa. Detta är absolut en väg att gå.

Sedan måste man också tänka på vilka plattformar barnen konsumerar och vilken typ av innehåll det gäller. Det handlar om saker som att märka innehåll som är redigerat, till exempel bilder som inte är helt trogna verkligheten, för att inte bidra till den negativa självbild som denna typ av bilder leder till. Det gäller självklart också att ställa krav på företag och medieplattformar att ha mycket starkare regelefterlevnad än vad som är fallet i dag och på det sättet bidra till en säkrare upplevelse för barn och unga på de här plattformarna.

344. Anders Adlercreutz, Finland

Samarbejdsminister

INDLÆG

Fru president! Tack för den diskussionen som har förts här!

På många sätt kan man väl säga att Norden är det ställe där vi har goda strukturer för barn och unga, och jag tänker att Nordiska rådet är ett enormt bra ställe för meningsutbyte och erfarenhetsutbyte i dessa frågor. Jag nämnde tidigare den modell för hobbyer som vi har tagit fram i Finland. Där har vi lärt oss av Norges och Islands exempel. Vi talar om den norska modellen och om den isländska modellen, och det finns otaliga sådana exempel där något land kommer på en bra lösning, och så sprids den i Norden och från Norden ut i världen.

Man talar mycket om hopp och framtidstro. Här vill jag framhålla vårt ansvar som politiker. Vilken samhällsdiskussion för vi, vilka hotbilder målar vi upp och vilken framtidstro undergräver vi eller klarar vi av att bygga som följd av hur vi talar och hur vi styr samhällsdebatten?

Arbetet mot klimatförändring är inte ett hot, det är klimatförändringen som är ett hot. Arbetet för jämställdhet är inte ett hot mot någon, men icke-jämställdhet är ett hot mot samhället och mot vår ekonomi. Det är att vi är ett mer pluralistiskt samhälle, att vi har

diversitet vad gäller könstillhörighet, identitet, sexuell läggning och etnisk bakgrund, är inte heller ett hot, men motsättningar och polarisering som vi bygger upp kring de här frågorna är något som hotar vårt samhälle.

Därför är det viktigt att vi som politiker inte heller bygger upp falska motbilder, utan vi försöker motverka de här fenomenen och skapa lösningar. Det är bara på det sättetvi stärker den nordiska modellen, som trots allt är en framgångssaga på många sätt. Jag tror att det här också har att göra med det som Ungdomens Nordiska råds representant tog upp om självmord, mental ohälsa. Det handlar just om hur vi ser på framtiden, vilka hot vi fokuserar på och hur reella våra hotbilder de facto är.

Åldersgräns för sociala medier är en fråga som diskuteras på EU nivå. Olika länder försöker ta upp lösningar här. Jag tycker att det är helt klart att det är en relevant fråga. I många länder har man nu infört restriktioner för användning av mobiltelefoner i skolan. Detta är en del av samma diskussion. Man kan tala om ett beroende eller en osund situation. I Sverige har det väl framgått i en undersökning att barn använder telefonen och sitter framför en ruta i mer än sex timmar utanför skoltid. Det är sex timmar då man inte diskuterar med sina kompisar, sex timmar då man inte sysslar med en hobby, sex timmar då man inte läser en bok ellerbygger upp allt det andra som vi också behöver. Sociala medier är enviktig anledning till att vi använder vår tid på det här sättet, och det krävs nog en diskussion om det på europeisk nivå. Så handlar det förstås också om operatörernas och tjänsteproducenternas ansvar i allra högsta grad

Sedan vill jag ta upp arbetet för en ny strategi för barn och unga i Norden: Finland stöder att vi tar fram en sådan strategi och att vi förnyar den. Detta är någonting jag tycker att vi bör fokusera på under det sista skedet av det arbete som ska leda mot Vision 2030. Jag upplever att det är en speciellt nordisk fråga. Det är speciellt i Norden vi har ett ansvar för att vara speciellt bra just inom detta område.

15. Utskottet för välfärd i Norden

30. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- 15.1. Udvalgsforslag om fremtidens ældrepleje i Norden
- 15.2. Betænkning over medlemsforslag om en nordisk indsats for ligestilling og lige vilkår (A 2020/UVN) RESERVATION

345. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Vi tackar ministern och alla som har varit engagerade i debatten. Kan vi därmed ta redogörelsen till protokollet? Jag finner så.

Vi går vidare till dagordningspunkt 15 och ärenden i utskottet för välfärd i Norden. Vi har två utskottsförslag att ta ställning till. Dagordningspunkt 15.2 har en reservation. Vi kommer att rösta om förslagen sist under denna dagordningspunkt.

Vi går över till 15.1, som avser ett utskottsförslag om framtidens äldreomsorg i Norden.

346. Eva Lindh

Udvalget for Velfærd i Norden

inlägg

Fru president! Våra äldre, som har byggt upp våra nordiska länder, förtjänar en god omsorg på sin ålders höst. Vi måste göra mer för att stärka äldreomsorgen men också det förebyggande arbetet för äldre. Inget land har en perfekt äldreomsorg, men alla våra länder har något som vi kan ta kunskap från, dra nytta av och – som vi brukar säga – få nordisk nytta av för att stärka vår äldreomsorg.

Vi får heller inte glömma att det finns mycket att göra förebyggande för äldres hälsa. Den ganska världskända forskning som bedrivs här i Norden, till exempel Fingerstudien, visar på att om man gör förebyggande insatser för hälsan och tränar både kropp och hjärna och många andra saker kan man faktiskt förebygga till exempel demens och minska risken med upp till 40 procent. Vi behöver stärka äldreomsorgen, men vi behöver också arbeta förebyggande.

Och så måste vi komma ihåg att alla äldre inte är precis likadana. Alla äldre älskar inte dragspel. Alla äldre vill inte ha plisserad kjol. Det handlar om att förstå att alla vi har olika önskemål och tycken när vi blir äldre. Det här har förenat oss i välfärdsutskottet, och det som ursprungligen var ett medlemsförslag från den socialdemokratiska gruppen har blivit ett gemensamt medlemsförslag för hela välfärdsutskottet. Detta är omfattande, och det innebär att vi måste ta frågan på allvar. Vi måste lära oss av varandra, och vi kommer att

fortsätta att ta in kunskap från många olika håll för att stärka omsorgen och värdet för våra äldre.

347. Lotta Johnsson Fornarve

Nordisk Grøn Venstre

INLÄGG

Fru president! Befolkningen i Norden lever allt längre och blir allt äldre. Det är förstås positivt, men samtidigt ställer det krav på en väl fungerande och värdig äldreomsorg. Det är mycket bra att utskottet för välfärd har tagit fram en strategi för äldreomsorgen i de nordiska länderna. Det är en strategi som utskottet har arbetat med under en längre tid, har lagt ned mycket arbete på och är helt enigt om. Resultatet är bra och täcker in de flesta viktiga områden kopplade till äldreomsorg. Strategin belyser frågor som välfärdsteknologi, vikten av utbildad kvalificerad personal inom äldreomsorgen med goda arbetsvillkor, rätt till trivsel och mental hälsa, likabehandling och inkludering samt vikten av forskning och innovation, för att nämna några områden.

Vi vill säkra att alla som bor och lever i Norden har tillgång till en högkvalitativ och trygg äldreomsorg med tillgänglighet, anpassade bostäder, god hälsovård, anpassad kollektivtrafik och ett rikt kultur- och fritidsliv. Men precis som inom allt annat räcker det inte med vackra ord, utan det krävs också resurser för att implementera detta och se till att det blir verklighet. Tyvärr ser vi i dag brister och neddragningar inom äldreomsorgen. I Sverige har vi till exempel ofta sett hur privatisering av äldreomsorgen lett till försämrad kvalitet, främst genom neddragning på personal. Vi inom Nordisk grön vänster menar att det är mycket bättre om samhället tar ett helhetsansvar för äldreomsorgen för att på så sätt garantera insyn, utveckling och kvalitet. Jag yrkar bifall till förslaget, som jag tror kan hjälpa till att understryka vikten av att utveckla, stärka och investera i en väl fungerande och värdig äldreomsorg i de nordiska länderna.

348. Catarina Deremar

Midtergruppen

INLÄGG

Fru president! Norden har den gemensamma utmaningen att befolkningen blir äldre. År 2040 uppskattas var fjärde nordbo vara 65 år eller äldre. Det är underbart att vi blir äldre och att vi håller oss friskare längre. Men vi vet också att de sista åren, eller det sista året, kan vara en del av livet då vi behöver mycket medicin och mycket vård. Det här behöver samhället anpassa sig till. Det handlar om utbildning av personal och effektiva lösningar i omsorg och vård.

Ur mitt perspektiv som centerpartist ser jag kanske med särskild oro på hur vi ska lösa de här problemen i våra landsbygder. Men vi kommer naturligtvis att jobba hårt för att detta ska fungera och att vi får ha ett friskt och aktivt liv långt upp i åldrarna.

Mittengruppen välkomnar välfärdsutskottets förslag om att Nordiska ministerrådet ska utarbeta en strategi för framtidens äldreomsorg i Norden. Jag är glad att vi har uppnått en bred enighet mellan partigrupperna om detta.

349. Annette Holmberg-Jansson

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

Fru president! När vi talar om framtidens äldreomsorg i Norden handlar det i grunden om värdighet, trygghet och frihet också när man blir äldre. Vi vet att vi står inför en enorm demografisk förändring. Fler lever längre, vilket i sig är en framgång, men det ställer stora krav på våra samhällen.

På Åland, som jag kommer ifrån, lever vi numera väldigt länge. Vår medellivslängd är 83,6 år. Kvinnornas är hela 86,2 år och männens är 81,4 år. Hela en tredjedel av de kvinnor som avled i fjol var 90 år eller äldre.

Vi måste börja se våra äldre som individer snarare än som en homogen grupp. Spännvidden i ålder är hela 40 år. Det skiljer två generationer mellan en 65-åring och en 105-åring.

Vi bejhöver skapa miljöer som främjar hälsa och aktivitet i högre åldrar och uppmuntrar äldre att fortsätta jobba och bidra till samhället. Visst innebär en äldre befolkning utmaningar för våra samhällen, men borde vi inte framför allt se till att vi blir så åldersvänliga som möjligt? Om vi vill skjuta upp behovet av vård och omsorg måste vi bygga mer inkluderande och tillgängliga samhällen. Det fina är att en stad som är trygg och tillgänglig för äldre också är bra för personer med funktionsnedsättningar, för småbarnsföräldrar med barnvagn och för kvinnor och barn.

För mig är det viktigt att vi inte bara talar om vård och omsorg utan om livet som äldre. Att få bestämma över sin vardag, att kunna bo kvar hemma så länge man vill och känna sig behövd handlar om delaktighet, inte beroende.

Här i Norden kan vi lära mycket av varandra, men vi delar också utmaningar. Utmaningarna handlar om kompetensförsörjning, den ekonomiska pressen på kommunerna och behovet av digitala lösningar som faktiskt fungerar i vardagen.

Det nordiska samarbetet kan hjälpa oss att hitta hållbara modeller både ekonomiskt och mänskligt. Låt oss nu använda vår gemensamma styrka för att utveckla äldreomsorgen - inte bara för att spara pengar utan för att ge människor möjlighet att leva ett gott liv hela vägen. Låt oss inte glömma: Det är inte systemet som ska stå i centrum utan människorna.

350. Noora Korpela, Finland

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Kiitos, rouva presidentti! Olen sosiaali- ja terveysalan ammattilaisena iloinen, että valiokunta on ehdotuksessaan nostanut esille myös hoitajien työolosuhteet ja hyvinvoinnin. Rahalla ei voi ostaa pitovoimaa, jos työntekijät ovat väsyneitä ja kyynistyyneitä työhönsä. Kyynistyminen nimittäin on hoitajien keskuudessa pelottavan yleistä ja merkki pitkälle edenneestä työuupumuksesta.

Kuka pitäisi huolta hänestä, joka huolehtii muista oman hyvinvointinsa kustannuksella? – Hyvinvoiva hoitaja tarjoaa potilailleen paljon hyvää. Hän jaksaa järjestää heille viriketoimintaa, olla läsnä enemmän kuin sen pakollisen hetken, joka täytyy olla läsnä, kuuntelee ne samat tarinat päivästä toiseen, niin kuin hän kuulisi sen tänäänkin ensimmäistä kertaa. Hän tekee arjestakin juhlaa.

Yksi tehokkaimmista keinoista vaikuttaa ikäihmistemme arkeen ja hyvinvointiin on vaikuttaa siihen, että hoitajat voivat hyvin, koska he ovat siinä ikäihmisten arjessa mukana.

Siksi kiitän tästä kirjauksesta.

Skandinavisk oversættelse

Tack, fru president! Som yrkesverksam i social- och hälsovårdssektorn är jag glad att utskottet i sitt förslag också har lyft fram vårdpersonalens arbetsförhållanden och trivsel. Pengar kan inte hålla kvar arbetstagare som känner trötthet och cynism inför sitt arbete. Cynism är nämligen skrämmande vanligt bland vårdpersonalen och ett tecken på långt framskriden arbetsutmattning.

Vem ska ta hand om den som tar hand om andra på bekostnad av sin egen hälsa? – En vårdare som mår bra har mycket att ge sina patienter. Hen orkar ordna aktiviteter för dem, vara närvarande mer än bara den lilla stund hen måste, lyssna på samma berättelser dag efter dag som om hen hörde dem för första gången. Hen gör vardagen till en fest.

Ett av de mest effektiva sätten att påverka våra äldres vardag och hälsa är att se till att vårdarna mår bra, eftersom de är en del av de äldres vardag.

Därför tackar jag för denna skrivning.

351. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Då ska vi gå över till punkt 15.2, Betänkande över medlemsförslag om en nordisk insats för jämställdhet och jämlikhet. Här finns en reservation till betänkandet. Jag lämnar först ordet till utskottets talesperson Eva Lindh för att redogöra för betänkandet, och därefter får talespersonen för reservationen redogöra för den.

352. Eva Lindh

Udvalget for Velfærd i Norden

HOVEDINDLÆG

Jag måste erkänna att jag känner mig helt överrumplad. Jag hade glömt bort att jag skulle ta lead i den här frågan, så jag vet inte ens vad jag ska säga. Jag ber om ursäkt! Kanske jag antingen kan återkomma eller be någon om hjälp, för jag har förberett så många olika saker.

353. Heléne Björklund

Vice president

INLÄGG

Vi kan släppa fram talespersonen för reservationen, så kan du begära replik på det anförandet, Eva, om du vill argumentera för ärendet. Det är Nordisk Frihet som ska tala om reservationen och redogöra för sin ståndpunkt.

354. Pia Sillanpää, Finland

Nordisk Frihed

INDLÆG

Kiitos, arvoisa presidentti! Vapaa pohjola -ryhmän mielestä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus yhteiskunnissa läpi Pohjolan on tärkeää. Puhe ei saa olla vain kauniita sanoja. Meidän on huolehdittava, että aidosti sekä tytöt että pojat kuin myös naiset ja miehet ovat tasa-arvoisia yhteiskunnassa.

Miehet ovat edelleen yliedustettuina johtajatilastoissa, mutta se, mistä vähemmän puhutaan, on se, että he ovat myös yliedustettuina yhteiskunnan matalimmissa luokissa. Miessukupuoli on myös yliedustettuna väkivalta- ja rikostilastoissa sekä tekijöinä että uhreina. Avioerotilanteissa ja huoltajuuskiistoissa isät jäävät usein alakynteen.

Olen kätilö siviiliammatiltani, ja yksi asia, mistä olen ollut vuosia huolissani omassa maassani – ja tätä tapahtunee myös muissa Pohjoismaissa – on se, että tyttöjen ja naisten oikeuksia poljetaan myös tiettyjen uskontojen varjolla. Kauanko aiomme katsoa läpi sormien sitä, että osa tytöistä istuu jopa koulutunneilla kasvot hunnutettuina? Näitä tyttöjä ei myöskään näe kesäisin uimarannoilla, kuten heidän kanssaan samanikäisiä poikia samasta uskonnosta.

Rasismilla leimautumisen pelko ei voi olla esteenä sille, että puhumme näistä asioista ja vaadimme kaikille tytöille ja pojille samat yhdenvertaiset oikeudet meidän Pohjoismaissamme.

Vapaa pohjola -ryhmässä haluamme tehdä työtä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden eteen, mutta haluamme korostaa, että tätä työtä täytyy tehdä kaikki huomioiden, niin tytöt ja pojat kuin naiset ja miehet. Jäsenaloite meidän mielestämme huomioi liian vähän poikien ja miesten näkökulmaa, ja tästä syystä tuemme varaumaa tässä kohdassa.

Skandinavisk oversættelse

Tack, ärade president! Nordisk frihet anser att jämställdhet och likabehandling i samhällena över hela Norden är viktigt. Det får inte bara vara vackra ord. Vi måste se till att både flickor och pojkar samt kvinnor och män verkligen är jämställda i samhället.

Männen är fortfarande överrepresenterade på ledarnivå, men det talas mindre om att de också är överrepresenterade i samhällets lägsta skikt. Männen är också överrepresenterade i vålds- och brottsstatistiken, både som förövare och som offer. Vid skilsmässor och vårdnadstvister hamnar papporna ofta i underläge.

Jag är barnmorska till yrket, och en sak som jag har varit orolig för i många år i mitt eget land – och som troligen sker också i andra nordiska länder – är att flickors och kvinnors rättigheter kränks med religionen som förevändning. Hur länge ska vi blunda för att en del

av flickorna till och med sitter i klassrummen med ansiktet täckt? Man ser inte heller dessa flickor på badstränderna om somrarna, till skillnad från pojkar i samma ålder med samma religion.

Rädslan för att bli stämplad som rasist får inte hindra oss från att tala om dessa frågor och kräva lika rättigheter för alla flickor och pojkar i våra nordiska länder.

Nordisk frihet vill arbeta för jämställdhet och likabehandling, men vi vill betona att detta arbete måste ta hänsyn till alla, såväl flickor och pojkar som kvinnor och män. Enligt vår uppfattning tar medlemsförslaget inte tillräcklig hänsyn till pojkars och mäns perspektiv, och därför stöder vi reservationen.

355. Eva Lindh

Udvalget for Velfærd i Norden

REPLIK

Jag ber återigen om ursäkt! Vi har haft flera olika förslag, och det står helt still i hjärnan. Vi i välfärdsutskottet, förutom Nordisk Frihet, har ställt oss bakom det utmärkta förslaget från M-gruppen om att vi ska ta fram ett white paper, det vill säga ett heltäckande underlag om jämställdheten. Vi har sagt att vi nu önskar att Nordiska ministerrådet ska ta fram detta white paper för att se vilken forskning som finns. Det ska också vara grundat på befintlig forskning och på den jämställdhetspolicy som finns. Man ska ta fram detta som ett underlag, för vi ser nu att jämställdheten är utmanad i hela världen, också i Norden. Då behöver vi en grund och en sammanfattning av statistiken. Vad behöver göras, och vad är verkliga och riktigt verkningsfulla policyer för att vi ska kunna förbättra jämställdheten i hela Norden?

356. Pia Sillanpää, Finland

Nordisk Frihed

SVAR PÅ REPLIK

Kiitos, arvoisa presidentti! On erittäin tärkeää, että kaikki tuleva työ, jota tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden eteen tehdään, pohjautuu tutkimukseen ja faktoihin.

Aiemmassa keskustelussa tänä aamuna keskusteltiin siitä, että on tilastollista tietoa olemassa myös poikien ja miesten pahoinvoinnista yhteiskunnissa, joka monesti johtaa nimenomaan väkivaltaiseen käytökseen.

Ajattelisin myös, ja on hyvä todeta, että jos me haluamme parantaa tyttöjen ja naisten asemaa yhteiskunnassa, sen voi tehdä sitä kautta, että meidän poikamme ja miehemme voivat tässä yhteiskunnassa hyvin. Hyvinvointi kuuluu kaikille ihan yhdenvertaisesti.

Skandinavisk oversættelse

Tack, ärade president! Det är mycket viktigt att allt framtida arbete för jämställdhet och likabehandling bygger på forskning och fakta.

I den tidigare debatten i morse diskuterade vi också att det finns statistiska data om pojkars och mäns psykiska ohälsa i samhället och att denna ofta leder till våldsamt beteende.

Jag anser också, och det är bra att konstatera, att om vi vill förbättra flickors och kvinnors ställning i samhället så bör vi se till att våra pojkar och män mår bra i detta samhälle. Alla är lika berättigade till en god hälsa.

357. Eva Biaudet

Midtergruppen

INDLÆG

Ärade president! Vi har under de här dagarna fått höra otaliga tal -- av statsministrar, utrikesministrar och samarbetsministrar – om hur viktigt Norden är i världen i dag. Det har åter och åter sagts att vi på många fronter har möjligheten att vara starka påverkare och forma också utvecklingen i världen. Men det handlar naturligtvis också om hur världen formar oss.

Vi har också haft jämställdhetsdebatt här hela morgonen. Det har varit helt uppenbart för oss, som har fått representera Nordiska rådet i till exempel FN och på CSV-möten, att det har varit ett väldigt sug och en efterfrågan bland parlamentarikerna i Norden att sammanföra oss, så at vi kan vara starkare tillsammans.

Vi har dock saknat ett dokument, även om vi i våra interna papper har jobbat väldigt mycket. Jag vill också uppmärksamma att välfärdsutskottet har jobbat med detta på mittengruppens initiativ. Något som inte kom fram här är att vi lite har format om betänkandets att-satser. Vi har kommit fram till att det kanske är bättre att vi föreslår ett white paper och att det är ministerrådet som utformar det, av praktiska orsaker.

Inställningen till jämställdhet backar i världen. Det senaste och värsta exemplet är Lettland, där Ryssland genom desinformation försöker bryta våra värderingar och anfalla vår demokrati och våra mänskliga rättigheter. Vi ser också att Trump-administradtionen motarbetar och försöker förbjuda och avsluta FN-organsiationers arbete med flickors och kvinnors sexuella coh reproduktiva hälsa och rättigheter. Om detta sker kommer miljoner kvinnor, flickor och pojkar att få det mycket värre. Många kommer dessutom att dö.

Jag uppmanar er att komma med och godkänna detta initiativ. Jag upplever också att jämställdhetsministrarna på sitt senaste möte tog emot det väldigt positivt, och jag är glöad för det.

358. Lotta Johnsson Fornarve

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Fru ordförande! Nordisk grön vänster stöder förslaget att rekommendera Nordiska ministerrådet att ta fram ett nordiskt white paper om jämställdhet där nordisk jämställdhetspolicy och befintlig forskning sammanställs och utvecklas.

Vi i de nordiska länderna har under många år varit de främsta inom jämställdhetsområdet globalt, även om det fortfarande finns mycket kvar att göra innan vi är helt jämställda i våra länder.

Vi ser tyvärr en tillbakagång när det gäller det globala jämställdhetsarbetet i dag. Särskilt allvarligt är det inom SRHR-området, alltså när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Där ser vi en kraftig tillbakagång, främst på grund av det indragna amerikanska

biståndet. Det innebär försämrad tillgång till hälsovård, mödrahälsovård och förlossningsvård, minskat skydd mot våld samt sämre tillgång till preventivmedel, sexualundervisning och säker abort. Allt detta riskerar att få stora konsekvenser för kvinnors rättigheter globalt och kraftigt driva tillbaka arbetet för jämställdhet.

Mot denna bakgrund menar vi att det är viktigare än någonsin att de nordiska länderna går samman och tar på sig ledartröjan för att stärka jämställdhetsarbetet och föregå med gott exempel. I det här arbetet kan man ha stor nytta av det white paper som föreslås, det vill säga en samanställning av jämställdhetsarbetet i de nordiska länderna. Det svarar också bra mot skrivningarna i den internationella strategin för Norden om att arbeta för att demokrati, rättsstat, jämlikhet och mänskliga rättigheter alltid ska stå högt upp på den internationella agendan.

Till reservanterna vill jag säga att jämställdhet gynnar både män och kvinnor. Det gynnar hela samhället. Självklart ska alla inkluderas i arbetet, såväl män och kvinnor som flickor och pojkar.

Vi måste dock se att vi i Norden, även om vi har kommit långt i jämställdhetsarbetet, fortfarande lever i ett samhälle där manliga normer och värderingar styr. Detta drabbar män, kvinnor, flickor och pojkar negativt.

359. Staffan Eklöf

Nordisk Frihed

REPLIK

Fru president! När jag var student kom personer till studentkorridoren och ville att vi skulle skriva under mot höjda hyror. Det lät ju bra, men jag tänkte att jag måste kolla vad som stod där. Då såg jag att man också skulle skriva under på att det inte skulle finnas något vinstintresse i bostäder, och därför kunde jag inte skriva under.

Min poäng är att det kan vara bra att fokusera på det viktiga och inte stoppa in andra saker som man tycker är bra att ha. Jag tänker till exempel på Istanbulkonventionen. Den innehåller jätteviktiga saker, men det ingår en skrivning om att man som land måste anlägga ett genusperspektiv när man skriver på detta dokument. Det kan vara onödigt. Det vore bättre att fokusera på att lösa de stora problem som finns snarare än att se till att andra har samma ideologi som man själv har.

Kan det vara så att vi är lite tondöva och att det kanske är därför det blir problem i andra länder?

360. Lotta Johnsson Fornarve

Nordisk Grøn Venstre

SVAR PÅ REPLIK

Tack, Staffan Eklöf, för att du tar upp den viktiga Istanbulkonventionen! Jag ser den som ett dokument som täcker alla områden vad gäller jämställdhet ur ett brett perspektiv för att förhindra våld mot kvinnor i samhället, på arbetsplatsen, i hemmet och så vidare.

Istanbulkonventionen tar upp jämställdhet ur många olika perspektiv, och jämställdhet måste ju integreras på alla samhällsområden. Jag tycker att det här är viktigt, även om man kanske måste fokusera extra mycket på till exempel våld mot kvinnor och liknande saker. Jag

tror ändå att det är bra att Istanbulkonventionen har en så bred ansats som den har. Vi ska försvara den och stå upp för den, och det hoppas jag att även Nordisk frihet kommer att göra. Det är otroligt viktigt, speciellt när vi nu ser att Istanbulkonventionen är hotad.

361. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

REPLIK

Kiitos, presidentti, ja kiitos pohjoismaisille kollegoille! Vapaa Pohjola esitti tässä oman varaumansa. Yhtenä syynä on keskeisesti siis se, että tässä tasa-arvoa koskevassa ehdotuksessa listattiin 13 keskeistä teemaa, joita tässä tasa-arvopaperissa tulisi huomioida, ja kun katsoo näitä 13:a teemaa, niin itse asiassa 13 teemasta puolet kosketti naisia ja tyttöjä.

Sehän ei ole ongelma, jos se toinen puolisko koskettaisi myös miehiä ja poikia, mutta itse asiassa tässä kävi niin, että yksikään näistä 13 nostetusta teemasta ei ollut mieserityinen tai poikaerityinen, kun taas puolet oli naiserityisiä tai tyttöerityisiä. Se ei ole ongelma, vaan ongelma on se, että miehet ja pojat ovat hyvin marginaalisessa asemassa. Yksikään teema ei ota huomioon nimenomaan miehiä koskettavia ongelmia – huoltajuuskiistoja, koulumaailmaa, päihteiden käyttöä, sosiaalisia ongelmia, väkivaltaa.

Sen takia toivoisin, että edes yksi 13 kohdasta voisi olla mieserityinen, kun tehdään tasa-arvopapereita.

Skandinavisk oversættelse

Tack, president, och tack, nordiska kollegor! Nordisk frihet har här lagt fram en egen reservation. En av orsakerna är att detta förslag om jämställdhet räknar upp 13 centrala teman som bör beaktas i jämställdhetsdokumentet, och när man granskar dessa 13 teman visar det sig att hälften av dem faktiskt berör kvinnor och flickor.

Detta vore inget problem om den andra hälften också berörde män och pojkar, men i själva verket är det så att inget av dessa 13 teman är specifikt för män eller pojkar, medan hälften är specifika för kvinnor eller flickor. Det är inte ett problem i sig, utan problemet är att män och pojkar är mycket marginaliserade. Inget tema tar upp de problem som uttryckligen berör män – vårdnadstvister, skolvärlden, drogmissbruk, sociala problem, våld.

Därför skulle jag önska att ens ett av dessa 13 teman kunde vara specifikt för män då vi utarbetar jämställdhetsdokumentet.

362. Lotta Johnsson Fornarve

Nordisk Grøn Venstre

SVAR PÅ REPLIK

Fru president! Tusen tack för frågan! På grund av ett problem vid tolkningen uppfattade jag inte riktigt början på frågan. Men jag tror att jag förstår ungefär vad frågeställaren är ute efter.

Självklart måste man också se till pojkars och mäns behov när det gäller jämställdhet. Som jag sa i mitt anförande tjänar hela samhället på jämställdhet. Alla tjänar på jämställdhet – män och kvinnor, flickor och pojkar.

Men tyvärr lever vi i ett samhälle där mäns värderingar och normer, det maskulina, är det som fortfarande styr. Vi ser det på många olika områden. Kvinnors löner släpar efter, kvinnor tar större ansvar för hem och familj, kvinnor jobbar mer deltid, typiskt kvinnliga yrken har lägre löner och så vidare. Det här är tydliga exempel på att vi fortfarande lever i ett ojämställt samhälle. Det gör också att kanske framför allt pojkar vill leva upp till en maskulinitet som inte är bra och som vi måste förändra och förbättra, så att vi får en mer jämställd syn på dessa frågor.

363. Truls Vasvik, Norge

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Jeg skal være kort. Dette er et forslag om mer kunnskap. Kunnskap er nøkkelen til gode avgjørelser. Kunnskap er aldri farlig, eller det burde i hvert fall ikke være det.

Denne morgenen har vært en oppvisning i "whataboutism". Jeg har ikke hørt noen si at ikke menns og gutters rettigheter er viktig. Jeg har ikke hørt noen si at ingen bryr seg om det. Derimot har alle sagt at det er viktig. Fortsatt er det noen som argumenterer på en måte som om noen av oss bare bryr oss om halvparten av befolkningen. Det er feil, og da må vi slutte å gjenta det.

Fakta er likevel at de fleste ledere i verden er menn. Fakta er at kvinner er mer utsatt enn menn. Fakta er at likestillingen står under press. Da trenger vi mer kunnskap. Kunnskap er nøkkelen til å ta gode avgjørelser. Man må slutte å legge det fram som om noen av oss bare bryr seg om halvparten av oss.

364. Birgir Ferjá Heldarskarð

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Tak for ordet. UNR er glade for at se disse 13 punkter, der ønskes tilføjet til et whitepaper. Vi har lige haft vores egen session, hvor vi fik rekordmange resolutioner sendt ind: hele 53, og deraf blev 33 resolutioner vedtaget. Så politik mangler vi i hvert fald ikke. Det er også derfor, jeg kan se af disse 13 punkter, at rigtig mange af de emner så direkte resonerer med den politik, vi selv har.

Jeg vil tillade mig at gå lidt i dybden med et helt bestemt punkt, nemlig punkt 2 om samtykkeret og voldtægt. Vi har nemlig helt friskt i UNR vedtaget en resolution om at kriminalisere stealthing og bedrag og løgne om prævention. Vi er glade for at se, at også den danske regering deler vores syn på stealthing, og de har også igangsat deres eget arbejde med at kriminalisere denne handling, for seksuelle relationer skal bygge på frivillighed og et informeret samtykke, og dette samtykke skal respekteres hele vejen igennem. Stealthing, altså den handling bevidst at tage et kondom af under samleje uden den anden parts samtykke, samt bevidst at bedrage om prævention f.eks. ved at påstå at være på p-piller uden at være det er begge alvorlige krænkelser af denne frivillighed. For i begge tilfælde fratages den ene part muligheden for at træffe et reelt og informeret valg om den seksuelle

handling. Disse handlinger kan medføre risiko for uønsket graviditet, kønssygdomme og psykologiske konsekvenser, og samtidig underminerer den manglende kriminalisering i flere nordiske lande folks retssikkerhed. Det kan siges ret enkelt: Ændrer man spillereglerne undervejs uden samtykke, er det et overgreb, og skaffer man sig samtykke på et falsk grundlag, er det et overgreb.

Ungdommens Nordiske Råd mener, at lovgivningen tydeligt skal afspejle, at samtykke til sex under bestemte betingelser – altså med brug af kondom eller anden prævention – ikke kan omgås ved løgn eller manipulation. Som sagt er vi rigtig glade for den politik, vi har i whitepaperet, og vi håber, at I vil tage denne politik med i tankerne, når arbejdet med et reelt whitepaper går i gang. Tak for ordet.

365. Heléne Björklund

Præsidiet

INDLÆG

Då ska vi rösta. Den första omröstningen gäller punkt 15.1, förslaget om framtidens äldreomsorg i Norden. De som önskar rösta ja trycker på grönt. De som önskar rösta nej trycker på rött. Vill man avstå trycker man på gult.

Omröstningen har utfallit med 63 ja-röster. Ingen har röstat nej eller avstått. Utskottsförslaget är härmed antaget.

Då ska vi gå över till att rösta om punkt 15.2, som gäller betänkandet om medlemsförslag om en nordisk insats för jämställdhet och jämlikhet. I detta ärende finns en reservation.

Om man önskar stötta betänkandet trycker man grönt. Om man vill stötta reservationen trycker man på den röda knappen. Om man vill avstå trycker man gult.

Omröstningen har utfallit med 50 ja-röster och 13 nej-röster. En person har avstått. Därmed har vi antagit förslaget i betänkandet.

16. Presidiet

30. oktober 2025

MØDELEDER: Ville Väyrynen

SAGER:

- A 1985/PRE Betänkande över medlemsförslag om nordiskt samarbete i EU
- A 2006/PRE Betänkande över medlemsförslag om att de nordiska länderna bör agera utefter den internationella domstolen
- A 2025/PRE Præsidieforslag om ændring af Nordisk Råds forretningsordenen
- A 1987/PRE Betænkning over delegationsforslag om ændring i Nordisk Råds forretningsorden

366. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Jatketaan kokousta kohdasta 16. eli puheenjohtajiston alaisista asioista. Jatkamme suoraan käsittelyyn. Meillä on käsiteltävänä puheenjohtajiston ehdotus ja kolme mietintöä.

Tämänkin päiväjärjestyskohdan käsittely päättyy äänestykseen ihan tavalliseen tapaan.

Ensimmäisenä kohta 16.1., mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee pohjoismaista EU-yhteistyötä.

Annan aluksi puheenvuoron puheenjohtajiston esittelijälle. Jouni Ovaska, olkaa hyvä, keskiryhmä.

Skandinavisk oversættelse

Vi fortsätter mötet med punkt 16, det vill säga presidiets ärenden. Vi går direkt till behandlingen. Vi har presidiets förslag och tre betänkanden att behandla.

Även denna punkt på dagordningen avslutas med en omröstning på sedvanligt sätt.

Först punkt 16.1, betänkande om medlemsförslag som gäller nordiskt samarbete i EU.

Jag ger först ordet till presidiets föredragande. Jouni Ovaska, varsågod, Mittengruppen.

367. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

HOVEDINDLÆG

Tack, herr president! Vi i mittengruppen har lagt fram det här förslaget om ett utökat samarbete mellan de nordiska länderna i EU, eftersom vi anser att det nordiska samarbetet

skulle tjäna på att vi koordinerar oss bättre på EU nivå. Det är ett ställningstagande som vi fortfarande står bakom.

Jag vill samtidigt understryka att vi tycker att presidiets behandling av frågan varit god. Presidiet konstaterar att det är positivt att vi i mittengruppen önskar mer samarbete mellan de nordiska länderna på EU nivå, men pekar också på att förslaget skulle ställa väldigt höga krav både på de nordiska regeringarna och på våra parlament när det gäller att samordna sig i frågor av en bred palett.

Som uppföljning valde vi därför i presidiet att istället ställa en skriftlig fråga till regeringarna för att få en bättre förståelse av hur det europeiska samarbetet mellan de nordiska länderna fungerade. Och utifrån de svar som vi fått har presidiet valt att inte gå vidare med förslaget, ett beslut som vi i mittengruppen kan ställa oss bakom.

368. Lars-Christian Brask

Midtergruppen

INDLÆG

Tak, præsident. I Midtergruppen er vi overraskede over, hvor negativt resten af rådet bortset fra os i Midtergruppen ser på det nordiske EU-samarbejde. At Island og Norge står uden for EU, bruges konstant som et argument for, at intet om EU skal foregå i Nordisk Råd. Jeg har et par nyheder til jer: EU-samarbejdet foregår allerde nu i Nordisk Råd, uanset om vi vil det eller ej.

Island og Norge er med i størstedelen af EU-lovgivningen, også selv om de ikke endnu er formelle medlemmer. Alle nordiske lande anvender EU's jurisdiktioner, og vi koordinerer altid indbyrdes, når vi gør det. Det fører til nye problemer og hindringer for den frie bevægelighed i Norden.

Jeg håber oprigtigt, at Nordisk Råd holder op med at tænke EU og Nordisk Råd som to adskilte ting. Nordisk Råd er ikke nogen erstatning for EU-samarbejdet, og EU er ingen erstatning for det nordiske samarbejde. De to internationale samarbejder foregår parallelt, og der er masser af vigtige spørgsmål i EU, hvor Norden bør samarbejde og bør koordinere for at nå målet om at være verdens mest integrerede region i 2030. Jeg håber på, at Midtergruppens næste forslag om at forbedre nordisk EU-samarbejde bliver modtaget med større entusiasme. Tak.

369. Edvin Mårtenson

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Herr president! I detta rum är vi alla stora anhängare av det nordiska samarbetet, men vi vet också att det nordiska samarbetets exekutiva förmågor är lite begränsade. I stället stiftar vi lagar genom våra nationella parlament. Vi vet också att en stor andel av det som kommer ut ur dessa nationella parlament kommer från det europeiska samarbetet i EU och EES. Just därför är det viktigt att vi i Norden är aktiva på det europeiska planet. Europeisk harmonisering ska ju inte i sig leda till nya gränshinder här i Norden.

Det finns två styrkor med nordisk samverkan inom EU.

Den första handlar om att vara proaktiv. De nordiska länderna är ganska dåliga på att påverka lagstiftningen på ett europeiskt plan innan den läggs fram av kommissionen, exempelvis genom så kallad politisk dialog mellan de nationella parlamenten och kommissionen.

Den andra, och kanske viktigaste, berör implementeringen. Ett banalt exempel på detta var den nya avfallsförordningen, som tolkades helt olika i Sverige och Finland. Här i Sverige ledde den till en stor diskussion om huruvida man fick bränna kvistar på sin egen tomt.

Utöver att detta förslag stärker Norden i Europa för oss alla har det europeiska samarbetet en särskild betydelse för de unga. Det är där som en stor mängd ungdomsnära frågor regleras, såsom Erasmus plus, högre utbildning i de olika länderna och konsumenträttigheter online.

370. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Kiitos tästäkin puheenvuorosta. – Nyt näyttää, että puhujalistalla ei ole enää nimiä, joten voitaneen katsoa, että keskustelu on päättynyt. Hyväksytään näin.

Ja sitten seuraavaksi siirrymme kohtaan 16.2., jossa on mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee Pohjoismaiden toimintaa kansainvälisen tuomioistuimen päätösten mukaisesti. Ja tähän mietintöön on sitten tehty myös varauma.

Ensimmäisenä annetaan puheenvuoro puheenjohtajiston esittelijälle, Ann-Christine Frohm, Vapaa Pohjola. – Onko meillä puheenvuoroja? – Ei. – Jos näin on, että tähän ei ole esittelyä, niin sitten menemme suoraan varaumaan, elikkä Høgni Hoydal, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

Skandinavisk oversættelse

Tack också för detta anförande. – Nu verkar det som att talarlistan är tom, så vi kan anse debatten avslutad. Godkänns.

Och sedan går vi vidare till punkt 16.2, där vi har ett betänkande om ett medlemsförslag om att de nordiska länderna bör agera i enlighet med beslut av den internationella domstolen. Också till detta betänkande har det lämnats in en reservation.

Först ges ordet till presidiets föredragande, Ann-Christine Frohm, Nordisk frihet. – Har vi några inlägg? – Nej. – Om det inte finns någon presentation går vi direkt till reservationen, alltså Høgni Hoydal, varsågod, två minuter.

371. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Hr. Præsident. Nordisk Grøn Venstre har foreslået, som vi mener er helt i tråd med hele den nordiske idé og de nordiske værdier, at Nordisk Råd skal beslutte, at vi på alle måder støtter Den Internationale Domstols ordrer imod Israel og Sydafrikas indberetning af Israel for Den Internationale Domstol, og at Den Internationale Domstol skal have alle midler til at analysere og opklare de forbrydelser, der foregår i Palæstina. Det står vi ved, og derfor har vi en resolution, men vi har ikke fået flertal for det i præsidiet, og vi undrer os lidt over præsidiets argumentation, for præsidiet siger jo, at dette ikke er en sag, som hører hjemme i Nordisk Råd.

Det synes jeg man skal tænke dybt over, når man siger det, for vi har behandlet flere udenrigspolitiske sager. Nordisk Råd har presset på for, at vi skal kunne behandle udenrigspolitiske sager, og det gælder jo også de globale sager, hvor folkeretten bliver brudt i hele verden – om det er i Ukraine, eller om det er i Palæstina. Derfor vil jeg bare anbefale alle medlemmer at tænke sig om, for med den begrundelse, at vi ikke skal kunne tage folkeretsbrud op og støtte Den Internationale Domstol, så mener jeg, at Nordisk Råd går imod alt det, vi ellers kæmper for, og de nordiske værdier, som vi kæmper for.

Så kan man være uenig i forslaget, men begrundelsen med, at vi ikke skal behandle sådanne sager i Nordisk Råd, undrer vi os stærkt over i Nordisk Grøn Venstre, og appellerer endnu en gang til, at man tænker sig om og støtter dette forslag, som er i tråd med alle nordiske værdier og de fleste nordiske landes udenrigspolitik og udmeldinger om at støtte Palæstina, for det er også med til at støtte den palæstinensiske stat. Tak.

372. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Kiitos tästä puheenvuorosta. Repliikkipuheenvuoroja ei ole varattu – ingen replik. Seuraavana puhujalistalla Rune Midtun. Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

Skandinavisk oversættelse

Tack för detta inlägg. Ingen har bett om replik. – Följande talare på listan är Rune Midtun. Varsågod, två minuter.

373. Rune Midtun

Uden partitilknytning

INDLÆG

I en tid preget av sterke følelser og polariserte debatter er det viktig at vi som folkevalgte holder fast ved prinsippet om rettferdighet og balanse. Jeg vil derfor fraråde at Nordisk råd gir anbefaling om å støtte en anmeldelse av Israel for folkemord. Frp mener at slike anklager er politisk motiverte og bidrar til å undergrave Israels rett til å beskytte sin befolkning mot en brutal terrororganisasjon som bevisst bruker sivile som skjold.

Påstander om folkemord må behandles med det største alvor og objektivitet og ikke brukes som politisk verktøy. Slike vurderinger hører hjemme i den internasjonale domstolen, ikke i politiske fora. Vi støtter at både ICC og ICJ får de ressursene de trenger for å gjøre sitt arbeid uavhengig og faglig, men det er avgjørende at vi ikke forhåndskonkluderer.

Rettsstatens prinsipper tilsier at skyld må fastslås gjennom bevis, ikke gjennom politisk press.

Når det gjelder spørsmålet om anerkjennelse av Palestina som egen stat, er Frps syn klart: Vi støtter en tostatsløsning, men en ensidig anerkjennelse nå vil ikke bidra til fred. Det finnes i dag ingen reell fredsprosess, og Palestina har et vaklende indre selvstyre og uklare territorielle grenser. Anerkjennelse må komme som en del av en helhetlig løsning, ikke som et symbolsk vedtak uten praktisk effekt. La oss bidra til fred og rettferdighet gjennom støtte til rettslige prosesser og diplomati, ikke gjennom politiske domfellelser.

374. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Hr. præsident. Det er klart, at vi kan være uenige om politiske sager, også udenrigspolitiske sager, og dette forslag tager jo ikke stilling. Det støtter bare Den Internationale Domstol, altså den internationale folkerets fremmeste redskab til at undersøge og afgøre disse sager. Så det støtter vi selvsagt.

Men de andre begrundelser for at afvise forslaget vil jeg spørge det norske fremskridtsparti om. Det gælder jo om, at vi ikke skal kunne tage sådanne sager op i Nordisk Råd. Det er begrundelsen for dem, som siger, at vi ikke skal gå videre med sagen, altså at vi ikke skal kunne behandle disse sager i Nordisk Råd, og det mener jeg er principielt. Så jeg vil også spørge det norske fremskridtsparti, om man også er imod, at vi tager disse sager op, lige såvel som vi også tager Ukraine op og også støtter Den Internationale Domstols arrestordre imod Putin. Og hvis vi ikke gør det, så følger vi ikke de nordiske værdier om, at vi støtter folkeretten konsekvent.

375. Rune Midtun

Uden partitilknytning

SVAR PÅ REPLIK

Vi synes alle at det er trist at private sivile liv skal gå tapt. Det ønsker ingen. Men så er det sånn at de nordiske land alltid har vært land som har inntatt en fredsmeglerprosess. Det som vi gjør nå i Norden, det at vi fordømmer Donald Trump, at vi fordømmer Israel, at vi fordømmer den ene og den andre, det hindrer at vi får komme inn i Israel og være en fredsmegler. Jeg synes at Norden skal innta en rolle der vi behandler fred, for vi er avhengig av samarbeid med hele verden. Vi trenger ikke å fordømme eller å ta standpunkt.

376. Hege Bae Nyholt

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Jeg må si at jeg hoppet i stolen da jeg hørte min medbygding omtale det som foregår i Gaza og Palestina nå som om det skulle være en konflikt. La meg si som en tidligere konservativ statsmann, Kåre Willoch, sa: Vi kan ikke lenger snakke om to parter, vi må snakke om

overgrepet. Det gjentas gang på gang at det trengs bevis. Vel, bevisene har vi. Vi har dem i avisene, vi har dem i sosiale media, vi har dem fra en rekke organisasjoner.

Jeg vil også minne om at vi begge representerer et land som har tatt tydelig standpunkt når det gjelder overgrepene mot den palestinske befolkningen i Gaza. Norden smykker seg med en lang tradisjon for demokrati, påvirkningsmulighet for vanlige folk og folkestyre. Vil ikke det forplikte oss til nettopp å behandle også dette spørsmålet i Nordisk råd?

377. Rune Midtun

Uden partitilknytning

SVAR PÅ REPLIK

Vår utenriksminister, på vegne av det norske folk, har fordømt og tatt standpunkt. Det er det ikke alle som stiller seg bak, for det er ikke vår rolle å fordømme og ta så sterke standpunkt som Barth Eide har gjort.

Israel har kanskje gått litt langt, men Israel har rett til å forsvare sin eksistens. Hvis man ser på Barth Eide, har han nå fått innreiseforbud til Israel. Hvordan blir da vår fredsmeglerrolle oppi dette? Han har utspilt vår rolle i det politiske bildet.

378. Ann-Christine Frohm

Presidiet

HUVUDINLÄGG

Herr president, ärade ledamöter i Nordiska rådet! Jag är talesperson för presidiet i denna fråga, och jag ska fatta mig kort.

Presidiet menar att Nordiska rådet inte är forumet för medlemsförslag om att de nordiska länderna bör agera utifrån Internationella domstolen. Vi menar att frågan hör hemma i de enskilda ländernas utrikespolitik.

Med detta sagt är vi alla naturligtvis otroligt bekymrade över den extrema humanitära krisen i Gaza. Nordiska rådets rekommendation 21/2015 till de nordiska regeringarna från 2015 och presidiets uttalande från april 2025 står därmed fast.

379. Oda Indgaard

Midtergruppen

REPLIK

I denne saken vil jeg ikke stemme med min partigruppe, Midtengruppen. Jeg synes det som presidiet har konkludert med her, er skuffende. På samme måte som man må påtale når venner eller familie ikke behandler noen greit, må vi også påtale når allierte bryter folkeretten. Som Nordisk grønt venstre påpeker, er denne resolusjonen en støtte til en regelstyrt verden, en regelstyrt verden vi ellers kjemper hardt for i Nordisk råd. Som små

land og demokratier i Norden er det viktig at vi alltid kjemper for den regelstyrte verden. Politisering av denne debatten skjer bare når vi ikke klarer å følge reglene.

380. Ann-Christine Frohm

Presidiet

SVAR PÅ REPLIK

President! Jag tackar så mycket för frågan.

Precis som ledamoten sa ska vi inte politisera denna fråga i Nordiska rådet. Vårt ställningstagande i presidiet står fast. Vi bör inte gå vidare med medlemsförslaget, och vår rekommendation sedan tidigare står fast.

381. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

INLÄGG

President! Som ni hörde pratar jag för en majoritet av Mittengruppen, inte hela Mittengruppen. Vi stöder presidiets syn på frågan.

I går fick jag ett inlägg på Facebook då det var på dagen sju år sedan jag var på min första session i Nordiska rådet. Det var i Oslo år 2018. Mitt första inlägg som jag gjorde i Nordiska rådet-sammanhang var i en debatt om nya medlemsförslag. Då hade vi en runda med alla nya medlemsförslag innan de gick ut till behandling i de olika utskotten. Det som slog mig i den debatten och som gjorde att jag var tvungen att gå upp och ta ordet var: Varför i hela friden finns den frågan i Nordiska rådet?

När jag kom in i Nordiska rådet hade jag synen att Nordiska rådet jobbar med nordisk nytta, med nordiskt samarbete och med att riva ned gränshinder. Då, precis som nu, fanns det förslag från Nordisk grön vänster. Man vill driva sin ideologi. Det är viktigare än att förstå varför Nordiska rådet finns och vad det är som ger Nordiska rådet livets rätt. Det är därför en majoritet stöder presidiets syn på frågan. Det här är en fråga som inte hör hemma i Nordiska rådet, därav detta.

382. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Hr. præsident og Kjell-Arne Ottoson, det er helt rigtigt, at Nordisk Grøn Venstre har rejst de internationale sager i lang tid, og det er, på grund af at vi jo må være konsekvente. Det nordiske samarbejde skal ikke bare være introvert, det skal også handle om de nordiske værdier i verden. Det synes jeg også vi har fået stor konsensus om, også i debatten om revisionen af Helsingforstraktaten og det igangværende pres for at få udenrigspolitik og

forsvarspolitik ind i Norden. Derfor forstår jeg slet ikke synspunktet fra Midtergruppen om, at man skal ekskludere det.

Når det gælder Israel og de atrociteter, som foregår i verden – alle skal prøve, både dem, som har været i Palæstina, og dem, som ikke har været der – så handler det om vores syn på dette. Vi havner konsekvent i en dobbeltmoral, for vi siger, at Ukraine skal vi støtte, og vi støtter selvfølgelig også Den Internationale Domstols ageren mod Putin, men vi gør det ikke i forhold til det palæstinensiske folk, som jo ... Hvordan man kan forsvare det som nordister, forstår vi slet ikke.

383. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Jag blir jätteglad när jag hör någon från Nordisk Grön Vänster börja prata om värderingar! Det är fantastiskt, och det är underbart. Då har vi hamnat där vi ska vara.

Dock hör jag inte Nordisk Grön Vänster med ett enda ord nämna Hamas, hur de jobbar och hur de började. Man nämner bara en sida. Då kommer vi till det här med att politisera igen. Det här är en fråga som inte hör hemma i Nordiska rådet, och därför ska den inte behandlas. Det är det vi står bakom.

384. Rebecka Le Moine

Midtergruppen

REPLIK

Herr president! Vad är då nordisk nytta? Vad är det som kan kapslas in till bara våra medlemsländer inom bara våra nationella gränser? När det gäller mänskliga rättigheter och folkrätt finns det inga gränser. Det finns en solidaritet med människor och med barn, och den är global. Därför blir det ett så smärtsamt hyckleri när vi i den här kammaren och i den här konstellationen kan visa vårt stöd för Ukraina men inte för Palestina. Argumentationen här från dem som menar att detta inte är någonting som vi kan stötta tycker jag snarare visar varför vi behöver opponera oss. Det här är ingenting som kommer att kosta resurser. Det är ingen myndighet som ska inrättas. Det här är att visa solidaritet i en tid då vi verkligen behöver göra det.

385. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Rebecka Le Moine och undertecknad brukar stå här ganska ofta och debattera mot varandra. Då är det andra typer av frågor.

Ja, mänskliga rättigheter och solidaritet är jätteviktigt. Jag är helt enig med Rebecka Le Moine. Men i de här frågorna är det så att det är de enskilda regeringarna i varje land som väldigt tydligt jobbar med utrikespolitiken. Här i Nordiska rådet ska vi jobba med frågorna

som ger nordisk nytta och hjälper nordbor att bli än mer integrerade, så att vi når statsministrarnas vision att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region till 2030. Det är det som visionen handlar om, och det är det vi måste jobba med. I går antog vi en strategi om fri rörlighet som ska hjälpa oss ytterligare till att nå den. Det är det som ger Nordiska rådet livets rätt. Det är dessa uppgifter som vi ska hantera i rådet. De andra frågorna hanteras i varje lands parlament.

386. Veronika Honkasalo, Finland

Nordisk Grøn Venstre

REPLIK

Olemme kuulleet täällä tällä viikolla, miten Pohjoismaiden pääministerit ovat korostaneet, kuinka Pohjoismaita yhdistää sääntöpohjaisen järjestelmän kunnioittaminen ja kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen. Kuluneina vuosina olemme saaneet tavata Valko-Venäjän oppositiopoliitikkoja, ja olemme myös saaneet Zelenskyin istuntoon. Oletteko silloin sanoneet niille, jotka ohjelmanumeroita täällä ovat järjestäneet, että nämä kuuluvat vain yksittäisille Pohjoismaiden hallituksille ja että meidän ei tule käsitellä Ukrainan kysymystä näissä istunnoissa? Ette ole sanoneet, mutta jostain syystä silloin, kun on kyse Palestiina-solidaarisuudesta, palestiinalaisten ihmisarvosta, niin siinä menee raja. Miksi se raja menee tässä kohtaa? Tässä on kyse kansainvälisen oikeuden kunnioittamisesta ja siitä, että se myös on perusarvo Pohjoismaiden neuvostossa.

Skandinavisk oversættelse

Vi har denna vecka hört de nordiska statsministrarna betona att Norden förenas av respekten för ett regelbaserat system och för internationell rätt. Under de gångna åren har vi fått träffa oppositionspolitiker från Belarus, och Zelenskyj har också besökt sessionen. Har ni då sagt till dem som organiserat dessa programpunkter att det är de nordiska regeringarnas egen angelägenhet och att vi inte ska behandla frågan om Ukraina vid våra sessioner? Det har ni inte sagt, men av någon anledning går gränsen vid solidariteten med Palestina, vid palestiniernas människovärde. Varför går gränsen just där? Det handlar om att respektera internationell rätt och att detta också är en grundläggande värdering i Nordiska rådet.

387. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Jag tackar Veronika Honkasalo för frågan. Ja, den regelbaserade världsordningen är jätteviktig. De konventioner som vi har och som ska hjälpa till att styra den regelbaserade världsordningen är jätteviktiga. Självfallet måste de verka. Det gäller de internationella domstolarna och så vidare. Självfallet ska de verka utan påverkan från andra länder. De ska stå fria, så att alla ska kunna lita på dem.

De besök som vi haft av olika dignitärer bygger inte på medlemsförslag. Då är det presidiet eller andra som har bjudit in dem till våra möten. Det handlar inte om att något parti har lagt fram medlemsförslag. Det är två vitt skilda saker. Här försöker Honkasalo blanda äpplen och päron.

388. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Kiitos tästä keskustelusta. Nyt voimme katsoa, että puhujalistalla ei ole enää nimiä. Keskustelu on päättynyt.

Siirrymme seuraavaksi kohtaan 16.3, jossa meillä on puheenjohtajiston ehdotus Pohjoismaiden neuvoston työjärjestyksen muuttamisesta. – Tässä annetaan niin ikään ensimmäisenä puheenvuoro puheenjohtajiston esittelijälle. Henrik Møller, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

Skandinavisk oversættelse

Tack för denna debatt. Nu kan vi konstatera att det inte finns några fler namn på talarlistan. Debatten är avslutad.

Vi går vidare till punkt 16.3, där vi har presidiets förslag om en ändring i Nordiska rådets arbetsordning. – Jag ger också här först ordet till presidiets föredragande. Henrik Møller, varsågod, två minuter.

389. Henrik Møller

Præsidiet

HOVEDINDLÆG

Tak for det. I dag er en rigtig god dag. I dag er vi for mig at se med til at tage et historisk skridt i retning af et mere inkluderende og tidssvarende samarbejde. Med den ændring, der er lagt op til, af forretningsordenen får Grønland, Åland og Færøerne en fast plads i Nordisk Råds Præsidium, som jo er vores øverste ledelse imellem vores årlige sessioner. Det betyder, at de her tre lande fremover kan deltage på lige fod med os andre i de centrale beslutninger, der er med til at forme det nordiske samarbejde. Men jeg tror også, det er vigtigt at understrege, at det her altså ikke kun handler om ændringer i en paragraf i forretningsordenen. Det handler om at tage fælles ansvar for at udvikle vores samarbejde, så det afspejler det Norden, vi er i dag – et Norden, der er præget af ligeværd, respekt og fælles ansvar.

Jeg var med i den arbejdsgruppe, der havde fået i opdrag at finde en løsning på den her udfordring, og jeg må bare sige tak til de kolleger, der var med. Der var en stor vilje til at finde en fælles løsning og komme videre i det nordiske samarbejde. Så tak for det.

Jeg synes også, at vores samarbejde i den her session generelt har vist, at det er præget af ligeværd og respekt, og det skal selvfølgelig og naturligvis også afspejle sig i vores besluttende organer.

Nu tager vi den beslutning, vi selv kan, mens vi venter på en opdatering af Helsingforsaftalen, og jeg må bare sige, at jeg tror, at den her beslutning endda er endnu vigtigere. Hvilken situation var vi stået i, hvis ikke vi i Nordisk Råd kunne finde en fælles løsning til det her? Hvilket pres og hvilke forventninger ville vi så have til de enkelte landes regeringer om at finde en løsning i forhold til Helsingforsaftalen? Jeg synes, vi har lagt et godt, naturligt og fornuftigt pres omkring det her. Vi ønsker at vise, at Norden kan forandre sig indefra. Vi taler ofte om fornyelse. Her viser vi, at vi også kan gennemføre den.

Som sagt: Det er en god dag i dag.

390. Liz Mattsson, Åland

Midtergruppen

INDLÆG

Fru president och ärade nordiska deltagare! Åland värderar det nordiska samarbetet mycket högt. I en tid då tillit och gemensamma lösningar behöver mer än någonsin är vårt samarbete en grundpelare för trygghet och utveckling i Norden. Förslaget om att samtliga åtta länder ska garanteras plats i Nordiska rådets presidium är ett viktigt steg mot ett mer representativt och inkluderande samarbete där hela den nordiska familjen får röst och synlighet. Genom tydliga nomineringsprocesser och garanterad representation för de självstyrande länderna stärker vi demokratin, legitimiteten och transparensen i vårt gemensamma arbete.

Det är glädjande att i detta steg få ett starkt stöd från mittengruppen, ett uttryck för den gemenskap och respekt som präglar vårt nordiska samarbete. Denna historiska justering är både progressiv och pragmatisk. Den visar att Nordiska rådet kan agera proaktivt i väntan på den juridiska utredningen och den framtida revideringen av Helsingforsavtalet.

Genom dagens beslut öppnas presidiet för de självstyrda länderna att bidra till rådets strategiska arbete. Åland ser med stort engagemang fram emot att fortsätta bidra till ett starkt inkluderande och framtidsinriktat nordiskt samarbete, med visionen om världens mest hållbara och integrerade region. – Tack.

391. Annette Holmberg-Jansson, Åland

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

Herr president! Det är en bra dag i dag. Det här beslutet markerar ett viktigt steg framåt i hela det nordiska samarbetet. Genom att ändra Nordiska rådets arbetsordning i paragraf 22 och 65 säkerställs nu att Åland, Färöarna och Grönland får var sin plats i presidiet. Presidiet utökas därmed från 15 ledamöter, och för första gången blir alla åtta länder i Norden representerade i rådets högsta ledning.

Jag har själv haft förmånen att delta i arbetsgruppen som har jobbat med det här, och jag vill betona hur konstruktivt och framåtsyftande det arbetet har varit. Det är glädjande att det förslag vi enats om nu ligger till grund för dagens beslut.

Det här handlar inte bara om struktur, det handlar om erkännande och inkludering. De självstyrda ländernas röster blir nu en självklar del av det nordiska beslutsfattandet. Det symboliska värdet är också stort. Just under den här sessionen, där Grönland valt att inte delta inom ministerrådet på grund av missnöje, med hänvisning bland annat till hur långsamt revideringen av Helsingforsavtalet går, visar vi i Nordiska rådet att vi inom ramen för vårt eget arbete faktiskt agerar. Vi tar steget mot ett mer representativt, jämlikt och trovärdigt nordiskt samarbete där vi alla känner oss sedda och hörda. Det här beslutet visar att ord följs av handling och det nordiska samarbetet växer i både bredd och djup, där alla våras röster hörs. – Tack.

392. Høgni Hoydal

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Hr. præsident. Der er et færøsk ordsprog, der betyder noget sådant: Det, som skal blive godt, tager lang tid. Det må vi jo sandelig konstatere, når det gælder Færøernes stilling og gentagne indstillinger vedrørende det nordiske samarbejde. Det er præcis 50 år siden, at Færøerne første gang afleverede sin ansøgning om fuldgyldigt medlemskab af alt nordisk samarbejde. Det har vi så oplevet at gøre tre gange, og vi er ikke lykkedes med det endnu.

Men der sker små fremskridt, hver gang vi har gjort det, og Grønland og Åland har så ofte også deltaget i dette, så måske kan jeg sige, at som I ser, er vores tilgang til det nordiske samarbejde, har det været som en god færøsk dans. I, som har prøvet det, ved, at det altid er to skridt frem og et tilbage. Nu har vi så fået et fremskridt, og vi takker vi præsidiet – både det islandske formandskab, som var, det svenske, som er nu, og hele præsidiet – for at gennemføre denne ændring i forretningsordenen for præsidiet, som jo kom sig af et forslag fra den færøske delegation, men som præsidiet tog op og har afklaret. Det takker vi for, og vi ser det også som et signal om, at vores ansøgning og den kommende revidering af Helsingforsaftalen kommer til at gå godt. Så det takker vi for.

Jeg må gentage, at det her jo ikke handler om Færøerne og heller ikke om Grønland og Åland. Det handler om, at vi vil tage ansvar for at udbygge og styrke det nordiske samarbejde og de nordiske idéer. Vores jævnbyrdige deltagelse svarer jo til alle nordiske værdier om demokrati, jævnbyrdighed og kulturel mangfoldighed. Men vi har skiftet strategi nogle gange. Jeg ville jo gerne, at det gik stærkere, og jeg vil sige, at hvis det ikke går, har vi valgt en anden strategi. Det er jo, som den forhenværende danske udenrigsminister sagde, da Danmark betakkede sig over for EU, og som imiterede prisuddeling og sport: If you can't join them, beat them. Jeg håber ikke, det sker. Jeg håber, vi kan joine dem i fremtiden.

393. Johan Dahl

Midtergruppen

INDLÆG

Fru præsident, kollegaer og venner i Nordisk Råd. Jeg vil gerne på mine og på Færøernes vegne udtrykke en oprigtig tak for denne grundige og konstruktive behandling, som vores forslag har fået, og for den positive holdning, præsidiet har vist til tanken om, at alle otte lande i Norden skal være fast repræsenterede i præsidiet. For os på Færøerne ligesom for Grønland og Åland handler det ikke blot om formalia, men det handler også om respekt, om ligestilling og om, at hele Norden er repræsenteret der, hvor beslutningerne træffes. Det drejer sig om at styrke det nordiske samarbejde i det store og hele.

Jeg har fuld forståelse for, at man ønsker at tage hensyn til partigruppernes sammensætning og balancen i rådet. Det vigtige for os er, at præsidiet tydeligt har tilkendegivet sin støtte til formålet med vores forslag og nu selv taget initiativ til at udarbejde et forslag til at følge op på dette på en praktisk og bæredygtig måde. Det er et stærkt signal – et signal om, at de nordiske selvstyrende lande betragtes som ligeværdige partnere ikke blot i ord, men i struktur og praksis. Derfor endnu en gang tak til præsidiet, til arbejdsgruppen og til alle jer kollegaer, som har bidraget til at bringe os hertil. Dette er et vigtigt skridt for sammenhængskraften i det nordiske samarbejde, og for os som et hundrede procent nordisk sted føles det både rigtigt og glædeligt. Tak for det.

394. Bryndís Haraldsdóttir

Den Konservative gruppen

INDLÆG

Mig langar að byrja á því að þakka Svíum fyrir vel skipulagt þing og þakka sænsku formennskunni. Mér finnst það líka sögulegt að við stöndum hér á síðasta degi 77. Norðurlandaráðsþings og samþykkjum breytingar á starfsreglum. Það er í góðu framhaldi þess sem við gerðum í Reykjavík fyrir ári síðan þegar við afgreiddum frá okkur ályktun til ríkisstjórnanna um að breyta Helsingforssáttmálanum. Nú höfum við og Norðurlandaráð gert allt sem við getum til að tryggja það að við erum átta lönd og við stöndum öll jafnfætis. Aftur á móti vil ég hvetja okkur öll til þess að halda þessari baráttu áfram því að mér fannst alveg ljóst á svörum og ræðum ráðherranna hér í gær að þau telja sig vera að byrja einhverja vegferð sem mögulega gæti tekið mjög, mjög mörg ár. Í Norðurlandaráði unnum við mikla og góða vinnu á síðustu árum. Hún hófst í formennsku Norðmanna í Norðurlandaráði, það var sérstakur vinnuhópur og ég veit að margir sem hér sitja tóku þátt í þeirri vinnu. Það voru kjörnir fulltrúar frá öllum átta Norðurlöndunum, af báðum kynjum, og við fengum líka fulltrúa UNR í þá vinnu. Það var horft á alla helstu þætti sem skipta máli varðandi framtíð Norðurlandaráðs. Eitt af því er að tryggja að við séum jú átta lönd í ráðinu, en það sneri líka að öryggis- og varnarmálum, það sneri líka að ungu fólki og alls konar öðrum þáttum. Því vil ég hvetja okkur öll til að halda áfram vinnunni, hvetja okkar ráðherra áfram til að vinna með það sem við samþykktum fyrir ári síðan, því vinnan er ekkert að hefjast núna. Það er komið að ráðherrunum að klára málið.

Skandinavisk oversættelse

Jag skulle vilja börja med att tacka Sverige för en lyckad session och framföra ett tack till det svenska presidentskapet. Sedan förefaller det mig historiskt att vi står här, den sista dagen under Nordiska rådets 77:e session, för att godkänna ändringar av arbetsordningen. Det är en logisk fortsättning på det som vi gjorde i Reykjavik för ett år sedan när vi antog rekommendationen till regeringarna att revidera Helsingforsavtalet. I och med detta har vi och Nordiska rådet gjort allt som står i vår makt för att fastställa att vi är åtta länder och att vårt samarbete ska ske på lika villkor. Å andra sidan känns det viktigt att uppmana oss alla till fortsatt kamp eftersom jag tyckte att det framkom ganska tydligt av ministrarnas svar och anföranden här i går att de anser sig vara i början av ett arbete som möjligtvis skulle kunna ta flera långa år. Vi i Nordiska rådet har gjort ett omfattande och bra arbete med detta under de senaste åren. Det började under Norges presidentskap i Nordiska rådet, en särskild arbetsgrupp tillsattes och jag vet att många av dem som sitter här deltog i det arbetet. Bland dem fanns folkvalda ledamöter från alla åtta nordiska länder, båda kön var representerade och vi hade dessutom en representant från UNR. Vi granskade alla huvudaspekter angående Nordiska rådets framtid. En av dem gäller vikten av att tydliggöra att rådet har åtta medlemsländer, men vi diskuterade också säkerhets- og försvarspolitik, barn- och ungdomsfrågor och ett stort antal andra faktorer. Jag vill därför uppmana oss alla att fortsätta arbetet, samt uppmana våra ministrar att bygga på det som vi antog för ett år sedan, för det stämmer ju inte att arbetet bara precis har börjat. Bollen ligger nu hos ministrarna.

395. Mariane Paviasen Jensen

Nordisk Grøn Gruppe

INDLÆG

Siulittaasoq qujanaq. Det her er en historisk dag og en mulighed, der endelig er kommet, for os tre lande. Det er ingen hemmelighed, at vi fra grønlandsk side har tøvet med at blive medlemmer af præsidiet, fra starten, men i sidste øjeblik har vi accepteret muligheden. Vi har tøvet, fordi vi kun er to medlemmer, men på vegne af Grønland takker vi nu for muligheden for at deltage i præsidiet, for vi mener, at det er vejen til ligeværdighed, men vi ønsker stadig væk fuldgyldigt medlemskab og accepterer pladsen i præsidiet. Det betyder ikke, at vi bare dropper vores ønske om mere ligeværdighed og mulighed for at blive accepteret som et land.

Helsingforsaftalens fornyelsesarbejde foregik i arbejdsgruppen, og jeg var med i arbejdsgruppen, og det tog os 10 måneder at arbejde med det. Vi afleverede vores arbejde til ministerrådet, og nu har ministerrådet siddet med arbejdet i lidt over et år, og det siges, at det nok først bliver færdigt til næste år. Jeg er sådan set lidt skuffet over, at arbejdet fra ministerrådets side tager så lang tid, for ligeværdighed er jo vores ønske i Norden. Tak for muligheden, og tak for ordet.

396. Alexander Winge

Ungdommens Nordiske Råd

INLÄGG

Herr president! Det nordiska samarbetet bygger på ömsesidighet och respekt. Det bygger på att vi alla bidrar och att vi alla respekterar varandra. Men hur ska ett sådant samarbete kunna fungera ordentligt och hur ska vi kunna få ut det bästa av det om tre av de åtta länderna blir inbjudna med armbågen?

Därför är vi från UNR väldigt positiva till den här förändringen. Färöiska, grönländska och åländska ungdomsrepresentanter har under många år drivit frågan, och den har många gånger röstats igenom på vår session. Resolutionerna i ämnet fortsätter att komma in varje år som en påminnelse till sessionen och styrelsen om att frågan fortsatt är aktuell.

Detta är således en stor seger för alla de unga representanter som drivit den här frågan under många år. Vi är åtta länder som ingår i det nordiska samarbetet, och det här är ett stort steg i rätt riktning mot att visa det även i praktiken. Det är inte hela vägen, men väl ett viktigt steg före uppdateringen av Helsingforsavtalet.

Eftersom det här sannolikt är en av de sista saker jag gör, åtminstone inför hela rådet, innan jag lämnar min post vill jag göra ett sista medskick till er också. Fortsätt jobba varje dag för att stärka det nordiska samarbetet! Steg som detta, där presidiet får fler relevanta perspektiv, bidrar till just det. Jag hoppas få se att ni tar många viktiga steg i den riktningen även framöver. Tack för mig – jag ser fram emot att fortsätta följa er på håll i framtiden. Tusen tack!

397. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Tervetuloa takaisin hieman lyhennetyltä lounastauolta.

Nyt jatketaan asiakohdan 16 käsittelyä. Olemme tosiaan kohdassa 16.4, jossa on mietintö valtuuskunnan ehdotuksesta koskien muutoksia Pohjoismaiden neuvoston työjärjestykseen. Sen jälkeen sitten äänestetään.

Aluksi annetaan puheenvuoro jälleen puheenjohtajiston esittelijälle Henrik Møllerille S-ryhmästä. Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

Skandinavisk oversættelse

Välkommen tillbaka från en aningen förkortad lunchpaus.

Nu fortsätter vi behandla ärende 16 på dagordningen. Vi är vid punkt 16.4, där vi har ett betänkande om ett delegationsförslag om en ändring i Nordiska rådets arbetsordning. Därefter röstar vi.

Jag ger igen ordet till presidiets föredragande Henrik Møller från S-gruppen. Varsågod, två minuter.

398. Henrik Møller

Præsidiet

HOVEDINDLÆG

Jeg skal gøre det kort. Til færingerne vil jeg sige at, på et tidspunkt var der en avis, der hed Københavneren. I den stod et citat der sagde:

Lad ikke være med at løbe panden mod en mur. Hvem siger, det er muren, der holder?

Nu snakker man om, det var i 50 år, og nu har man faktisk, selvom man har følt, man har løbet panden mod en mur, fået den nedbrudt. Det synes jeg jo bare er positivt. Tak til Færøerne, tak til Grønland og tak til Åland for et konstruktivt indspil og en dialog omkring det her. Det her er jo ikke kun et spørgsmål om at stemme om det, det er spørgsmål om at have en fælles forståelse af, hvad det her samarbejde skal gå ud på. Det er der, jeg synes, vi er nået i til dag. Heldigvis gør det forslag, der var før fra Præsidiet, gør det her forslag overflødigt, og det er i det her tilfælde rigtig positivt.

399. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Kiitos tästä puheenvuorosta. – Ei ole repliikkejä, joten voimme katsoa, että tämä asiakohta on käsitelty, ja näin ollen siirrymme äänestykseen. Olemme käyneet puheenjohtajiston asiat viimeiseen asti, jolloin ainoana tehtävänä on sitten äänestää. Meillä on puheenjohtajiston ehdotus ja kolme mietintöä, joista tulee äänestys.

Ensiksi äänestämme kohdan 16.1 mietinnöstä, joka koskee pohjoismaista EU-yhteistyötä. Ne, jotka haluavat äänestää mietinnön puolesta, painavat vihreää "ja"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää mietintöä vastaan, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Kaikki lienevät valmiita äänestämään. Äänestys alkaa nyt. — Joko kaikki ovat kerenneet äänestää? — Ilmeisesti.

Tässä on äänestänyt mietinnön puolesta 57, "ei" 0 ja tyhjiä 0. Se tarkoittaa sitä, että mietintö on täten hyväksytty.

Seuraavaksi äänestetään sitten mietinnöstä jäsenehdotuksesta, joka koskee Pohjoismaiden toimintaa kansainvälisen tuomioistuimen päätösten mukaisesti. Kuten jo on tullut selväksi, tähän mietintöön liittyy sitten varauma.

Ne, jotka kannattavat mietintöä, painavat vihreää "ja"-painiketta. Ne, jotka kannattavat esiteltyä varaumaa, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää tyhjää painavat keltaista "avstå"-painiketta. Ovatko kaikki valmiita äänestämään? Jos näin, niin aloitetaan äänestys. — Ovatko kaikki saaneet äänestää? — Kyllä.

Tässä äänestyksessä 47 on äänestänyt mietinnön puolesta, 10 varauman puolesta, ja tyhjää on äänestänyt yksi. Näin ollen mietintö on hyväksytty.

Seuraavaksi äänestämme puheenjohtajiston ehdotuksesta, joka koskee Pohjoismaiden neuvoston työjärjestyksen muuttamista.

Ne, jotka haluavat äänestää puheenjohtajiston ehdotuksen puolesta, painavat vihreää "ja"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää puheenjohtajiston ehdotusta vastaan, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Ovatko tässä myös kaikki valmiita? — Ilmeisesti ovat, joten aloitetaan äänestys. — Ovatko kaikki saaneet äänestää? — Ilmeisesti.

Tässä on 61 äänestänyt puheenjohtajiston ehdotuksen puolesta, 0 ehdotusta vastaan ja tyhjää 0. Joten puheenjohtajiston ehdotus katsotaan hyväksytyksi. [Aplodeja] – Nämä aplodit otamme mielellämme vastaan. Kiitos tästä.

Sitten vielä äänestämme mietinnöstä, joka koskee valtuuskunnan ehdotusta muutoksista Pohjoismaiden neuvoston työjärjestykseen.

Ne, jotka haluavat äänestää mietinnön puolesta, painavat vihreää "ja"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää mietintöä vastaan, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Ovatko kaikki valmiita? — Aloitetaan äänestys. — Ovatko kaikki saaneet äänestää?

Tässä on äänestetty 61 mietinnön puolesta, 0 mietintöä vastaan ja 0 tyhjää. Silloin se tarkoittaa, että tämäkin mietintö on tullut hyväksytyksi.

Näin ollen kiitos kaikille ripeästä toiminnasta.

Me olemme saaneet päiväjärjestyksen kohdan 16 loppuun käsitellyksi.

Skandinavisk oversættelse

Tack för detta inlägg. – Ingen har bett om replik, så vi kan anse att denna punkt är behandlad, och därmed går vi vidare till omröstning. Vi har behandlat alla presidiets

ärenden, vilket innebär att det bara återstår att rösta. Vi ska rösta om ett förslag från presidiet och tre betänkanden.

Först röstar vi om betänkandet i punkt 16.1, som gäller nordiskt samarbete i EU. De som vill rösta för betänkandet trycker på den gröna knappen ”ja”. De som vill rösta mot betänkandet trycker på den röda knappen ”nej”. De som vill rösta blankt trycker på den gula ”avstå”-knappen. Alla torde vara redo att rösta. Omröstningen börjar nu. – Har alla hunnit rösta? – Tydligen.

57 har röstat för betänkandet, 0 ”nej” och 0 "avstår". Det innebär att betänkandet därmed är godkänt.

Nästa omröstning gäller betänkandet om medlemsförslaget som gäller Nordens agerande enligt internationella domstolens beslut. Som sagt finns det en reservation till detta betänkande.

De som stöder betänkandet trycker på den gröna knappen "ja". De som stöder den presenterade reservationen trycker på den röda knappen "nej". De som vill avstå trycker på den gula knappen "avstå". Är alla redo att rösta? Om så är fallet börjar vi rösta. – Har alla röstat? – Ja.

I denna omröstning har 47 röstat för betänkandet, 10 för reservationen och en har röstat blankt. Därmed är betänkandet godkänt.

Nästa omröstning gäller presidiets förslag om en ändring i Nordiska rådets arbetsordning

De som vill rösta för presidiets förslag trycker på den gröna knappen ”ja”. De som vill rösta mot förslaget trycker på den röda knappen ”nej”. De som vill rösta blankt trycker på den gula knappen ”avstå”. Är alla redo? – Uppenbarligen, så vi inleder omröstningen. – Har alla röstat? – Uppenbarligen.

Här har 61 röstat för presidiets förslag, 0 mot och 0 blankt. Presidiets förslag kan därmed anses godkänt. [Applåder] – Dessa applåder tar vi gärna emot. Tack för det.

Sedan röstar vi om betänkandet som gäller delegationens förslag till ändringar i Nordiska rådets arbetsordning.

De som vill rösta för betänkandet trycker på den gröna knappen ”ja”. De som vill rösta mot betänkandet trycker på den röda knappen ”nej”. De som vill rösta blankt trycker på den gula knappen ”avstå”. Är alla redo? – Vi inleder omröstningen. – Har alla röstat?

Här har 61 röstat för betänkandet, 0 mot och 0 blankt. Det innebär att även detta betänkande är godkänt.

Tack till alla, det var snabba tag.

Ärende 16 på dagordningen är slutbehandlat.

17. Utskottet för ett hållbart Norden

30. oktober 2025

MØDELEDER: Ville Väyrynen

SAGER:

- A 1998/UHN Betänkande om medlemsförslag om polarbränslen för ett välmående Arktis

400. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Seuraavaksi siirrymme sitten suoraan kohtaan 17. Jatkamme Kestävä Pohjola -valiokunnalle kuuluvilla asioilla. Meillä on käsiteltävänä yksi mietintö, ja tämänkin päiväjärjestyskohdan käsittely päättyy äänestykseen.

Ensimmäisenä kohdassa 17.1 on mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee polaaripolttoaineita arktisen alueen hyvinvoinnin parantamiseksi.

Annan aluksi puheenvuoron valiokunnan esittelijälle, Rebecka Le Moine keskiryhmästä. Hän esittelee mietinnön. Olkaa hyvä, kaksi minuuttia. Teillä on puheenvuoro.

Skandinavisk oversættelse

Sedan går vi direkt vidare till punkt 17. Vi fortsätter med ärenden som hör till Utskottet för ett hållbart Norden. Vi har ett betänkande att behandla, och också denna punkt på dagordningen avslutas med en omröstning.

Först under punkt 17.1 finns ett betänkande om ett medlemsförslag om polarbränslen för ett välmående Arktis.

Jag ger först ordet till utskottets föredragande, Rebecka Le Moine från Mittengruppen. Hon presenterar betänkandet. Varsågod, två minuter. Ni har ordet.

401. Rebecka Le Moine

Udvalget for et Holdbart Norden

HOVEDINDLÆG

Herr president! Tack till alla nordister!

Klimatkrisen händer här och nu. Den drabbar hela världen, också Norden och särskilt Arktis.

Enligt Arktiska rådet ökade antalet fartyg med 37 procent mellan 2013 och 2023. Den ökade aktiviteten har lett till en ökad mängd utsläpp av växthusgaser och så kallade sotpartiklar, eller black carbon. Sotpartiklar bedöms ha en klimatpåverkan som är mer än 3 000 gånger större än den påverkan som koldioxid har. Detta utgör av femtedel av den internationella sjöfartens globala uppvärmning. I Arktis fördubblades utsläppen mellan 2015 och 2021.

Sotpartiklar är särskilt skadliga eftersom de hamnar på ytan av is och snö som är väldigt ljus. Det påverkar albedoeffekten, som är ett mått på hur mycket solljus som reflekteras. De ytor som är vita av snö och is reflekterar i högre grad, så ju mörkare ytor, desto mindre albedoeffekt och desto mindre som reflekteras.

Mittengruppen har föreslagit att det nordiska samarbetet ska driva på för en övergång till renare bränsle, så kallat polarbränsle, för fartyg som opererar i och nära Arktis. Denna typ av bränsle har en mindre andel föroreningar, vilket resulterar i avsevärt lägre utsläpp av sotpartiklar.

Det är avgörande att vi som nordiska länder agerar tillsammans både genom nationella åtaganden och genom att driva på internationellt. Vi vill driva på för internationella regleringar i den internationella sjöfartsorganisationen IMO.

Utskottet för ett hållbart Norden menar därför att Nordiska rådet bör rekommendera Nordiska ministerrådet att verka för att den internationella sjöfartsorganisationen IMO erkänner polära bränslen i Marpolkonventionen och implementerar regelverk som ökar kravet på användning av polära bränslen för fartyg som seglar i de nordiska ländernas arktiska vatten.

402. Åsa Karlsson

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Herr president! Arktis värms upp snabbare än resten av världen. När isen smälter öppnas nya farleder, och med dem följer ett växande intresse för sjöfart i dessa känsliga vatten. Varje fartyg som passerar lämnar efter sig svarta sotpartiklar, black carbon, som gör att isen smälter ännu lite snabbare. Det är en ond cirkel som vi måste bryta.

Som socialdemokrater står vi fast vid att klimatpolitiken måste förenas med ansvar, samarbete och rättvisa. Det gäller också i norr. Vi har ett särskilt ansvar för Arktis – för människorna, för djurlivet och för de unika ekosystemen, som nu hotas. Därför stöder vi förslaget att Norden gemensamt ska driva på inom den internationella sjöfartsorganisationen IMO för att erkänna och definiera så kallade polarbränslen i Marpolkonventionen. Dessa mer raffinerade bränslen minskar utsläppen av sotpartiklar drastiskt och gör det även möjligt att använda modernare reningsteknik.

Det handlar dock inte bara om teknik utan även om ledarskap. I över 15 år har vi haft krav på rena bränslen på land, och nu är det dags att gå samma väg till havs. Vi kan visa att vi i Norden går före och att vi inte accepterar att kortsiktig vinst går före långsiktig hållbarhet. Genom att ställa krav på renare bränslen i arktisk sjöfart skyddar vi klimatet, bevarar ekosystemen och stärker den nordiska rösten i världens miljöarbete. Det är så vi tillsammans bygger ett hållbart Arktis och ett hållbart Norden.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

403. Halla Hrund Logadóttir

Midtergruppen

INDLÆG

Virðulegi forseti. Við í flokkahópi Miðjumanna styðjum þessa tillögu. Eins og komið hefur fram þá veldur hlýnun jarðar því að hafísinn er að bráðna. Nýjar siglingaleiðir eru að opnast yfir pólinn og þær fela í sér stórkostleg tækifæri en líka áskoranir. Ein af þessum áskorunum eru sótagnir. Það kann að hljóma eins og þær séu lítið vandamál en þær eru akkúrat dæmi um eitthvað sem hefur áhrif á endurvarp, það hefur þar af leiðandi áhrif á hlýnun og bráðnun íss. Þetta er eitthvað sem skiptir líka máli fyrir lífríki norðurslóða.

Til að bregðast við þessu er flokkahópurinn að leggja til að norræna samstarfið beiti sér fyrir þessum umskiptum, umskiptum skipa yfir í hreinna eldsneyti sem hefur ekki sömu áhrif. Málið hefur þegar fengið umfjöllun á fundi sjálfbærninefndar, eins og komið hefur fram, og það getur skipt raunverulegu máli að við bregðumst við núna því að umferðin mun margfaldast í framtíðinni. Þetta eru fyrirbyggjandi aðgerðir. Flokkahópur Miðjumanna telur mikilvægt að við séum bæði að vinna að þessu máli innan okkar svæðis en kannski ekki síst að við vinnum að þessu sem ein rödd innan Alþjóðlegu siglingamálastofnunarinnar því að ef við stöndum saman þá getum við haft mun meiri áhrif þar. Sú stofnun hefur einmitt tekið þetta mál og sett það á dagskrá en það vantar kannski stuðninginn við að koma því í höfn og þar getum við leikið hlutverk. Með hreinna eldsneyti erum við að stuðla að því að það verði sjálfbærari þróun á þessu svæði, að við verðum með hreinna umhverfi og það er það hreina umhverfi sem hagkerfi okkar og heilsa byggir á til framtíðar.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Vi i Mittengruppen stöder förslaget. Som redan har nämnts innebär den globala uppvärmningen att havsisen smälter. Nya farleder håller på att öppnas upp i Arktis, vilket skapar fantastiska möjligheter men medför också utmaningar. En av dessa utmaningar gäller sotpartiklar. Detta kan verka som ett mindre problem, men sotpartiklar utgör ett mycket relevant exempel på det som kan påverka hur solstrålningen reflekteras, vilket i sin tur påverkar uppvärmningen och issmältningen. Dessutom har detta betydelse för det arktiska ekosystemet.

För att angripa problemet föreslår partigruppen att det nordiska samarbetet bidrar till denna omställning, en omställning till renare bränsle som inte har samma påverkan. Som nämndes tidigare har frågan redan behandlats på ett möte i hållbarhetsutskottet, och det kan verkligen göra skillnad att reagera nu eftersom trafiken kommer att öka flera gånger om i framtiden. Det handlar om förebyggande åtgärder. Mittengruppen menar att det är viktigt att vi verkar för detta i vårt eget område, men inte minst att vi gör det med gemensam röst inom Internationella sjöfartsorganisationen, eftersom vi på det viset kan ha ett större inflytande. Frågan har lyfts i organisationen och diskuteras nu där, men det kan saknas stöd för att nå i mål och där kan vi spela en viss roll. Med renare bränsle bidrar vi till en mer hållbar utveckling i detta område och till en renare miljö, den rena miljö som understöder vår ekonomi och vår hälsa på sikt.

404. Juho Eerola, Finland

Nordisk Frihed

REPLIK

Arvoisa puheenjohtaja! Minulla oli iso kunnia olla vuoden verran jäsenenä Kestävä Pohjola -valiokunnassa. Sitten tuli uusia haasteita ja vaihdoin tehtävää. En missään nimessä vastusta tätä jäsenaloitetta, ja kannatan kaikkia, että äänestätte sen puolesta, mutta tällaisen huolen haluan tuoda esille ja antaa perinnön sinne teidän valiokuntaanne. Itse asiassa tällä viikolla sain lukea tutkimuksesta, jonka mukaan, kun ilmasto lämpenee – tiedetään, että se lämpenee – arktiset merijäät sulavat, mikä sitten johtaa siihen, että vedenpinta nousee ja uusia alueita vapautuu merenkululle. Mutta se tulee tarkoittamaan myös sitä, että Golfvirta, joka on lämmittänyt tätä meidän Pohjolaa, hidastuu ja loppuu lopulta kokonaan, mikä tarkoittaa sitten taas sitä, että ilmasto alkaakin uudestaan viilenemään, kylmenemään, jolloin tämä ilmaston lämpenemisen kehitys ikään kuin päättyy ja tulee aivan toisenlaiset haasteet. Onko Kestävä Pohjola -valiokunnassa otettu tätä huomioon?

Skandinavisk oversættelse

Ärade ordförande! Jag hade den stora äran att vara medlem i Utskottet för ett hållbart Norden i ett år. Sedan kom nya utmaningar och jag bytte uppdrag. Jag motsätter mig ingalunda detta medlemsförslag, och jag uppmuntrar alla att rösta för det, men jag har en farhåga som jag vill lyfta fram och lämna i arv till ert utskott. Faktum är att jag denna vecka läste en studie som visar att när klimatet blir varmare – vilket vi vet att det gör – smälter den arktiska havsisen, vilket leder till att havsnivån stiger och nya områden öppnas för sjöfart. Men detta kommer också att innebära att Golfströmmen, som har värmt upp Norden, avtar och till slut upphör helt, vilket i sin tur innebär att klimatet börjar bli kallare igen, och då denna uppvärmningstrend slutar står vi inför helt nya utmaningar. Har Utskottet för ett hållbart Norden beaktat detta?

405. Halla Hrund Logadóttir

Midtergruppen

SVAR PA REPLIK

Ég þakka fyrir þessa spurningu. Í fyrsta lagi er það þannig að þegar ís sem er landís, eins og jöklar á Grænlandi, bráðnar þá erum við að tala um hækkun sjávarborðs en hvað varðar hafís þá hækkar bráðnun hans í raun og veru ekki sjávarborð, bara til að byrja þar. Varðandi það hvort þessi breyting hafi verið rædd í nefndinni þá var það ekki sérstaklega en það er alveg rétt hjá þér að breytingar á Golfstrauminum er eitthvað sem ríkir meiri og meiri óvissa um í hvaða átt muni þróast. Ég tel að það væri skynsamlegt, eins og mér heyrist þú vera jafnvel að leggja til, að það málefni sé sérstaklega skoðað á vettvangi Norðurlandaráðs því sannarlega er það þannig að ef breytingar verða með þeim hætti að það verði aukinn kuldi á þessu svæði þá mun það hafa verulegar afleiðingar. Við þurfum kannski að teikna upp þessar sviðsmyndir. Ég sé tækifæri í því að gera það hér á vettvangi Norðurlandaráðs.

Skandinavisk oversættelse

Tack för frågan! För det första så leder smältningen av landis, som till exempel Grönlandsisen, till en stigande havsnivå, men smältningen av havsis har ingen märkbar effekt på vattenståndet, bara för att få det ur vägen. Angående om dessa förändringar har

diskuterats i utskottet så gjordes det inte specifikt, men du har helt rätt att när det gäller förändringar på Golfströmmen råder det växande osäkerhet om i vilken riktning de kommer att utvecklas. Jag tror att det vore förnuftigt, som det verkar som du föreslår, att vi granskar den frågan specifikt inom Nordiska rådet, för det stämmer att skulle det bli förändringar som leder till lägre temperaturer i detta område så kommer det att få omfattande konsekvenser. Eventuellt skulle vi behöva rita upp dessa scenarier. Jag ser en möjlighet att göra det här i Nordiska rådet.

406. Mariane Paviasen Jensen

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Siulittaasoq qujanaq. Vi fra Nordisk Grøn Venstre er rigtig glade for forslaget om, at de nordiske regeringer skal stille krav om at øge anvendelsen af polarbrændstof for fartøjer, som sejler i de arktiske havområder. Jeg er selv fra Grønland, og vi mærker i den grad klimaforandringer. Isen smelter hurtigere og hurtigere, somrene bliver længere og længere. Det bliver varmere i Grønland. Vinterhavisen kan finde på at udeblive helt, og det er katastrofalt for vores fangere og fiskere, som er afhængige af havisen for at forsørge dem selv, deres familier og Grønlands befolkning, fordi vores primære indkomst er fra, at vi sælger vores fisk.

Men problemet er ikke kun et arktisk problem. Klimaforandringerne er et globalt problem. Det ved vi alle, for vi taler konstant om det. De rige landes forbrug rammer især de oprindelige folks lande verden over, som er afhængige af deres naturrigdomme i form af fødevarer. De lande, der rammes hårdest, er primært udviklingslande, hvor folk, der lever i området, lokalbefolkningen, er afhængige af deres fangst, som er deres daglige fødevarer, der ikke kan købes i dagligvarebutikkerne, hvad mange andre befolkningsrige storbyers befolkning ikke tænker over til daglig.

Vi har et ansvar. Vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at mindske klimaforandringer. Vi er forpligtet til at gøre noget for at beskytte klimaet. Vi ved alt for godt nu, hvor meget vi allerede ødelægger i form af forbrug. Den grønne omstilling er ikke nok i sig selv, for det betyder så sandelig også, at vi i den grad ødelægger Jorden i form af miner, hvor der graves efter de såkaldt sjældne jordarter, som skal hjælpe os med at mindske CO2-udledningen. Vi er nødt til at skabe flere regler i form af at forbyde forbruget af tungolie. Derfor støtter vi forslaget om, at de nordiske regeringer skal arbejde for, at IMO anerkender polarbrændstoffet i MARPOL-konventionen, gennemfører regulering og stiller krav om at øge anvendelsen af brændstoffet for fartøjer. Tak for ordet.

407. Halla Hrund Logadóttir

Midtergruppen

REPLIK

Takk kærlega fyrir þína yfirferð. Mér finnst þessi rödd, um áhrif sótsins á bráðnun íss, mikilvæg því að það skiptir ekki bara máli fyrir það hversu hratt loftslagsbreytingar eiga sér stað heldur líka í því samhengi að veiðar eiga sér stað á ís og þegar ísinn bráðnar verður það erfiðara og meira óöryggi að stunda veiðar og annað. Mig langar að spyrja: Hvernig sérðu fyrir þér að rödd Grænlands geti heyrst betur í þeirri vinnu sem fram undan er, um þessi mál sérstaklega?

Skandinavisk oversættelse

Hjärtligt tack för ditt anförande! Det är en viktig synpunkt, tycker jag, angående hur sotpartiklarna påverkar issmältningen, för den aspekten är relevant inte enbart för hastigheten på klimatförändringarna, utan i sammanhanget också för det faktum att jakt bedrivs på isen och när den smälter blir det svårare och mer farofyllt att hålla på med jakt och annan aktivitet. Jag skulle vilja fråga: Hur tror du att Grönlands röst kan göra sig hörd bättre i det arbete som ligger framför oss, i samband med dessa frågor specifikt?

408. Marianne Paviasen Jensen

Nordisk Grøn Venstre

SVAR PÅ REPLIK

Tak for spørgsmålet. Jeg ville ønske, jeg kunne tale på mit eget sprog. Det ville have hjulpet mig meget med at uddybe svaret. Men det er et kæmpe problem for os og for vores land, Grønland, hvor klimaforandringerne i den grad er så tydelige. For 20 år siden var vejret sådan lidt forudsigeligt, men nu er det så uforudsigeligt, at det går ud over vores fangere og fiskere i vores land. Men på den anden side så kommer jeg jo fra Sydgrønland, hvor vi har fåreavl og landbrug. Der er det jo mærkbart, at det er godt for Sydgrønland med klimaforandringerne og somrene, som bliver længere, men det er ikke godt for resten af Grønland i forhold til deres fiskeri. Så jeg håber, at det her forslag bliver vedtaget. For tungolien er et kæmpe problem, da den i den grad er med til at sætte hastigheden på isens afsmeltning op. Vores indlandsis er jo ret mørk i nogle områder, og det er sørgeligt at se, at det sker for vores land.

409. Staffan Eklöf

Nordisk Frihed

INLÄGG

Herr president! Åtgärder för miljön måste övervägas noga. Det är inte så att man bör springa iväg och göra varje miljöåtgärd, utan man måste noga överväga miljönyttan. Hur mycket nytta för miljön gör åtgärden? Vad kostar den? Och vad blir effekterna på andra värden i våra samhällen, i det här fallet exempelvis åtgärdens effekt på transport och kostnad samt det faktum att man bör kunna använda alla fraktioner av den olja som man ändå redan har pumpat upp.

Nordisk frihets åsikt när vi gör överväganden i denna fråga är att vi ser att det är en stor miljönytta. Vi ser att mycket baseras på Arktis sårbarhet. Vi ser att förslaget, om det lyckas, får ett internationellt genomslag. Det gör att vi i Nordisk frihet är glada över att kunna stå bakom förslaget.

410. Konsta Lindi, Finland

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Presidentti! Arktinen ilmasto kuumenee kolme kertaa nopeammin kuin muualla maailmassa. Arktisen merijään sulaessa merenkulku lisääntyy, minkä takia on erittäin tärkeää ja viisasta pyrkiä minimoimaan niitä haittoja, joita merenkulku aiheuttaa hauraalle arktiselle luonnolle.

Arktis on sekä vilkkaasti liikennöity meriväylä että koti alkuperäiskansoille, joiden elinkeino pohjautuu täysin elinvoimaiseen arktiseen luontoon ja hyvinvoiviin meriin. Siksi on tärkeää, että me suojelemme arktista luontoa ja sen hauraita ekosysteemejä. Olemme iloisia, että jäsenaloite on saanut valiokunnan yksimielisen tuen.

Koillis- ja Luoteisväylien liikenteen vilkastuessa vuosi vuodelta on tärkeää, että Pohjoismailla on vahva ja yhtenäinen kanta merenkulun päästöjen ja saasteiden minimoimiseksi ja arktisen luonnon suojelemiseksi.

Kiitos valiokunnalle tästä mietinnöstä ja kiitos puheenvuorosta.

Skandinavisk oversættelse

President! Det arktiska klimatet värms upp tre gånger snabbare än resten av världen. När den arktiska havsisen smälter ökar sjöfarten, och därför är det mycket viktigt och klokt att försöka minimera de skador som sjöfarten åsamkar den känsliga arktiska naturen.

Arktis är både en livligt trafikerad farled och ett hem för ursprungsbefolkningar, vilkas försörjning är helt beroende av en livskraftig arktisk natur och välmående hav. Därför är det viktigt att vi skyddar den arktiska naturen och dess känsliga ekosystem. Vi är glada att medlemsförslaget har fått utskottets enhälliga stöd.

Eftersom trafiken på Nordost- och Nordvästpassagen ökar år för år är det viktigt att Norden har en stark och enhetlig ståndpunkt för att minimera utsläpp och föroreningar från sjöfarten och för att skydda den arktiska naturen.

Tack till utskottet för detta betänkande och tack för ordet.

411. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Kiitos tästä. Nyt näyttäisi, että puhujalistalla ei ole muita nimiä, joten voitaneen katsoa, että keskustelu on päättynyt, ja näin me teemme. Keskustelu kohdasta 17.1 on päättynyt.

Sitten tästä on välistä poistunut yksi kohta. Hypätään suoraan kohtaan 17.3, äänestykseen. Tämä on viimeinen kohta Kestävä Pohjola -valiokunnan asioiden käsittelyssä.

Meillä on yksi mietintö, josta äänestetään. Silloin se tarkoittaa, että me myös aloitamme äänestyksen kohdasta 17.1, jossa on mietintö jäsenehdotuksesta. Se koskee polaaripolttoaineita arktisen alueen hyvinvoinnin parantamiseksi.

Ne, jotka haluavat äänestää mietinnön puolesta, painavat vihreää "ja"-painiketta, ne, jotka haluavat äänestää mietintöä vastaan, painavat punaista "nej"-painiketta, ja ne, jotka haluat äänestää tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Aloitamme äänestyksen.

Ovatko kaikki saaneet äänestää? – Kyllä. Äänestys on päättynyt.

Mietinnön hyväksymisen puolesta äänesti 52, hyväksymistä vastaan 6 ja tyhjää 1, joten mietintö on näin ollen tullut hyväksytyksi.

Samalla ilmoitan, että kohta 17 on täten käsitelty loppuun.

Tässä vaiheessa vaihdetaan puheenjohtajaa.

Skandinavisk oversættelse

Tack. Nu verkar det inte finnas flera namn på talarlistan, så vi kan anse debatten avslutad, och det gör vi också. Debatten om punkt 17.1 är avslutad.

Ett ärende på dagordningen har strukits. Vi går direkt till omröstning i punkt 17.3. Detta är den sista punkten i behandlingen av ärenden som hör till Utskottet för ett hållbart Norden.

Vi har ett betänkande att rösta om. Det innebär att vi inleder omröstningen med punkt 17.1, där det finns ett betänkande om ett medlemsförslag. Det handlar om polarbränslen för ett välmående Arktis.

De som vill rösta för betänkandet trycker på den gröna knappen "ja", de som vill rösta mot betänkandet trycker på den röda knappen "nej" och de som vill rösta blankt trycker på den gula knappen "avstå". Vi inleder omröstningen.

Har alla fått rösta? – Ja. Omröstningen är avslutad.

52 röstade för att godkänna betänkandet, 6 emot och 1 avstod, och betänkandet har därmed godkänts.

Samtidigt konstaterar jag att ärende 17 därmed är slutbehandlat.

I detta skede byter vi ordförande.

18. Utskottet för kunskap och kultur i Norden

30. oktober 2025

MØDELEDER: Kim Berg

SAGER:

- A 2003/UKK Betänkande om medlemsförslag om att öka både produktionen av samiska läromedel och utbildningen av samiska lärare
- A 1995/UKK Betänkande om medlemsforslag om public service-medier
- A 2018/UKK Betænkning over medlemsforslag om udvidelse af Nordisk Råds priser til at omfatte billed- og kunsthåndværk
- A 2010/UKK Betänkande om medlemsförslag om nordiskt samarbete om att stötta oberoende journalistik

412. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Vi har ett antal dagordningspunkter framför oss ännu, så vi kör igång. Turen har nu kommit till utskottet för kunskap och kultur i Norden. Vi har fyra betänkanden till behandling, varav två innehåller en reservation. Därefter avslutar vi med omröstning.

Punkt 18.1 är ett betänkande om medlemsförslag om att öka produktionen av samiska läromedel och utbildningen av samiska lärare. Jag ger först ordet till utskottets talesperson Veronika Honkasalo för att redogöra för betänkandet. Varsågod, du har två minuter.

413. Veronika Honkasalo

Udvalget for Kundskab og Kultur

HOVEDINDLÆG

Bästa president! Det viktigaste för att rädda ett språk från att dö ut är att samhället skapar förutsättningar för talarna att tala språket och lära sina barn att tala det. Samerna är ett urfolk som traditionellt bor spritt över Norge, Sverige, Finland och Ryssland. Det talas många olika men nära besläktade samiska språk i det samiska området Sápmi. Alla samiska språk är klassade som hotade språk enligt FN-organet Unesco.

Bristen på kvalificerade samiska lärare påverkar framtiden för det samiska språket och kulturen. I dag behövs fler behöriga samiska klasslärare, språklärare, ämneslärare och speciallärare både i grundskolan och på andra stadier, liksom samisktalande personal i småbarnspedagogiken och i förskolan.

Utskottet för kunskap och kultur menar därför att både Nordiska ministerrådet och regeringarna i Norge, Sverige och Finland bör arbeta för ett mer djupgående och långsiktigt samarbete för att utöka antalet behöriga samiska lärare och andelen samiska läromedel. Utskottet föreslår därför enhälligt att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att göra en utredning om samiska barns språkliga rättigheter och komma med förslag om åtgärder för att säkra dem samt att tillsätta en nordisk samarbetsgrupp för att undanröja hinder för skolsamarbete i de samiska områdena.

Utskottet föreslår också att Nordiska rådet rekommenderar Norges, Sveriges och Finlands regeringar att inleda ett starkare samarbete för att säkerställa samiska barns språkliga rättigheter och utöka antalet behöriga samiska lärare och andelen läromedel på samiska.

414. Annette Holmberg-Jansson, Åland

Den Konservative Gruppe

REPLIK

Herr president! Min fråga är: När ni har haft diskussioner i utskottet, har ni då tittat på möjligheten att också se på hur man kan ha större synergier när det gäller läroplanerna? Det är ju detta som ställer till problem. Jag har förstått att man inte kan använda samma läromedel i Finland, Norge och Sverige för att man har olika läroplaner. Är detta något som finns med i analysen? Är det något ni har funderat på?

415. Veronika Honkasalo

Udvalget for Kundskab og Kultur

SVAR PÅ REPLIK

Ja, vi hade sakkunniga i utskottet, och det var väldigt bra och djupgående diskussioner. Det handlade också om läroplanerna och att de borde utredas. Jag hoppas verkligen att de tas med i den utredning som nu görs. Det är viktigt att komma ihåg att hela utskottet instämde i förslaget och att det inte fanns någon reservation. Det är bra att alla i Nordiska rådet anser att detta är en viktig sak. Därför hoppas vi såklart att också utredningen görs på allvar.

416. Hege Bae Nyholt

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

I henhold til FN-erklæringen har alle barn rett til utdanning på sitt eget språk. For det samiske folket, urbefolkningen i Norden, er denne retten fortsatt ikke en selvfølge. I Sápmi, som strekker seg over Norge, Sverige, Finland og Russland, finnes det rundt ti samiske språk som alle er truet. I generasjoner har det samiske folket blitt taust gjennom diskriminering og assimileringspolitikk. Språket deres skulle utryddes, kulturen deres skulle glemmes og mange mistet ordene som bar deres historie.

Men språk kan gjenopplives hvis vi vil det. Da Nordisk grønt venstre besøkte det samiske universitetet i Kautokeino under sitt sommermøte i fjor, var budskapet klart: For at barn skal kunne møte det samiske språket allerede i førskolen og i barnehagen og kunne lære å leve på

sitt eget språk, trengs det flere samiske lærere og mer samisk undervisningsmateriell. Innholdet i medlemsforslaget kommer dermed direkte fra den samiske befolkningen.

Fra nå av må Norge, Sverige og Finland samarbeide tettere. Vi må dele ressurser, utvikle felles læringsutdanningsprogrammer og lage mer undervisningsmateriell. Dette handler ikke bare om språkpolitikk, det handler om rettferdighet, respekt og tro på framtiden. Vi i Nordisk grønt venstre mener at vi må tenke mer grenseløst akkurat som Sápmi alltid har gjort selv. Bare når utdanningssystemene våre virkelig lytter til den samiske befolkningen, kan vi sikre at barn i framtiden ikke bare lærer om språket sitt, men også snakker det, lever det og viderefører det.

417. Steffen Bjørnsgaard Bagger

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Tak, hr. præsident. Som vi ser det, er Norden et sted, der er rigt på forskellige kulturer og sprog, som vi ser det her i denne sal, hvor flere af os har været glade for tolkenes hjælp. På den måde formår vi at tale skandinavisk, finsk og islandsk, og så er der så lige de andre sprog, som vi glemmer lidt, herunder samisk. For der er jo det problem, at man har disse sprog i det her område, som lige så stille begynder at forsvinde ud af den verden, vi kender.

Derfor vedtog vi en resolution både sidste år og forrige år og præsenterede den i udvalget i år for at understøtte udarbejdelsen af læremidler på samisk, hjælp til aftenskoler og hjælp til digitale læringsbanker. Derfor er vi i UNR utrolig glade for, at dette forslag nu er kommet frem, og at udvalget rekommanderer det enstemmigt. Tak for ordet.

418. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Vi går vidare till punkt 18.2, som är ett betänkande över medlemsförslag om public service-medier.

Jag ger först ordet till utskottets talperson Anna-Lena Hedberg, nordisk frihet, för att redogöra för betänkandet.

419. Anna-Lena Hedberg

Udvalget for Kundskab og Kultur

HUVUDINLÄGG

Herr president! Jag talar på vägnar av utskottet för kunskap och kultur.

Den nordiska språkgemenskapen är en hörnsten i vår gemensamma identitet och vårt kulturarv. Den har genom historien skapat en unik närhet mellan våra folk, en närhet som gjort det möjligt att samarbeta inom utbildning, kultur och politik på ett sätt som få andra regioner i världen kan jämföra sig med.

Den ömsesidiga språkförståelse vi en gång tog för given håller dock på att försvagas. Det är något som vi måste ta på största allvar. Om vi inte längre kan förstå varandras språk

riskerar vi också att förlora en del av det nordiska samarbetets själ. Här spelar våra nordiska medier och särskilt public service en stor roll. Genom att synliggöra program, nyheter och kultur från våra grannländer kan de bidra till att väcka intresse och stärka språkförståelsen mellan våra folk.

Självklart ska den så kallade armlängdsprincipen respekteras. Det är upp till medierna själva att avgöra hur de kommunicerar sitt innehåll, men vi från utskottet för kunskap och kultur vill uppmuntra public service-bolagen att se över hur de kan förmedla innehåll från och om Norden ännu bättre.

Utskottet föreslår därför att Nordiska rådet ska rekommendera Nordiska ministerrådet att public service-medier i Norden ytterligare ska utreda hur andra nordiska länders utbud kan synliggöras i deras kanaler och att de, när det är ändamålsenligt, till exempel genom undertexter på andra nordiska språk, ska bidra till att stärka språkförståelsen i Norden. Detta är en liten men viktig insats för att bevara det som gör Norden unikt: vår språkliga och kulturella gemenskap.

420. Guðmundur Ari Sigurjónsson

Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Virðulegi forseti. Fyrir hönd flokkahóps Jafnaðarmanna vil ég lýsa yfir stuðningi við tillöguna um að auka framboð á norrænu efni og auka textun á norrænum tungumálum. Við teljum þetta skynsamlegt og jákvætt skref og þetta eykur skilning á milli landa.

Staðan er samt sú, og við verðum að horfast í augu við það, að þó að málið sé gott þá þurfum við líka að líta til fleiri þátta ef við viljum verja norræn tungumál og norræn gildi. Það sem tungumál og gildi eiga nefnilega sameiginlegt er að maður lærir þau ekki í gegnum fyrirlestra eða með því að horfa á eina bíómynd eða fara á eitthvert námskeið. Maður lærir norræn tungumál og norræn gildi með því að dvelja í umhverfi þar sem eru töluð norræn tungumál og norræn gildi eru í hávegum höfð.

Á sama tíma og ég lýsi yfir stuðningi við þetta mál vil ég halda því til haga að ef við ætlum að ná þessu markmiði verðum við að gera meira til að auka framboð á efni á móðurmálum Norðurlandanna á þeim miðlum þar sem ungt fólk ver sínum tíma í dag. Hvort sem við erum að tala um á YouTube, TikTok, hlaðvörp eða aðra miðla sem við sem erum hér inni höfum ekki hugmynd um hvað heita þá þurfum við að mæta til leiks.

Einnig verðum við að standa vörð um og auka framboð af jákvæðum verkefnum fyrir ungt fólk til að taka sér fyrir hendur í frítíma sínum þar sem þau læra tungumálin og norræn gildi. Öflugt íþrótta- og æskulýðsstarf er dæmi um verkefni þar sem Norðurlöndin eru til fyrirmyndar. Við ræktum tungumálið og gildin okkar með því að taka virkan þátt í samfélaginu, með því að fara út, hreyfa okkur og eiga í félagslegum samskiptum í raunheimum. Besta forvörnin er nefnilega að bjóða upp á heilbrigða kosti sem ungt fólk vill taka þátt í. Það gildir jafnt um forvarnir gegn áfengisneyslu og skjátíma og þar af leiðandi um að læra tungumál og gildi.

Við skulum því endilega auka framboð á norrænu sjónvarpsefni og textun á ríkissjónvarpsstöðvunum en við skulum líka samhliða því horfa til þess hvernig við getum mótað heildstæða stefnu til að styðja við unga fólkið okkar í skólastarfinu sem og í frítímanum.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Jag talar å vägnar av Mittengruppen, som ställer sig bakom förslaget om att öka utbudet på nordiskt material och öka användningen av undertexter på nordiska språk. Vi menar att det rör sig om ett förnuftigt och positivt steg som ökar förståelsen mellan länderna.

Ändå är situationen den, vilket vi måste ha klart för oss, att trots det positiva med detta förslag måste vissa andra faktorer tas om hand om vi vill försvara de nordiska språken och nordiska värderingar. Det som är gemensamt för språk och värderingar är nämligen att inlärningen inte sker genom föreläsningar eller genom att titta på en film eller gå en kurs. Nordiska språk och nordiska värderingar lär man sig genom att uppehålla sig i en miljö där nordiska språk talas och där nordiska värderingar ges plats.

Samtidigt som jag ger mitt stöd till frågan vill jag anmärka att om det ska vara möjligt att uppnå detta mål måste vi göra mer för att öka utbudet av material på de nordiska modersmålen i de medier där unga tillbringar sin tid i dag. Vare sig det gäller YouTube, TikTok, poddar eller andra medier som vi här inne inte ens känner namnen på så måste vi agera.

Vi måste också värna om och öka utbudet av positiva sysselsättningar som barn och unga kan ägna sig åt på fritiden och där de lär sig språken och nordiska värderingar. En väl fungerande idrotts- och ungdomsverksamhet är ett exempel på satsningar där Norden är ett föredöme. Vi odlar språket och våra värderingar genom att aktivt delta i samhället, genom att vistas ute, röra på oss och umgås i den verkliga världen. Det bästa förebyggande arbetet handlar nämligen om att erbjuda hälsosamma aktiviteter som barn och unga gärna deltar i. Detta gäller om preventivt arbete mot både alkoholkonsumtion och lång skärmtid, och gäller därför också om utbildning i språk och värderingar.

Därför ska vi absolut öka utbudet av nordiska tv-program och undertexter i de statliga kanalerna, men samtidigt måste vi också tänka på hur vi kan forma en enhetlig strategi med målet att stötta våra unga både i skolan och på fritiden.

421. Catarina Deremar

Midtergruppen

INLÄGG

Herr president! Vi från Mittengruppen står bakom utskottets förslag, som är en kompromiss då det ursprungliga medlemsförslaget inte fick stöd i utskottet.

Det är alltid vanskligt, och vi måste vara uppmärksamma så att vi inte fattar beslut som inskränker pressfriheten. Vi menar att den nuvarande skrivningen är balanserad, och vi yrkar därför bifall till utskottets förslag.

422. Steffen Bjørnsgaard Bagger

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

Tak, hr. Præsident. Selv om vi er forskellige lande, må vi blankt erkende, at vi har mange ting til fælles. Det er i hvert fald min oplevelse fra det sidste år, hvor jeg har rejst rundt i Norden sammen med Ungdommens Nordiske Råd og har oplevet vores forskellige kulturer, vores forskellige verdener, som kan fremstå i en anden tone, fordi det er et andet sprog, samtidig med at det er en verden som derhjemme i Vordingborg i Danmark.

Som nævnt på sessionen har vi en gave i Norden. Vi har mange fantastiske film og serier, som er blevet ikke bare nordisk omspændende, men verdensomspændende. Vi har f.eks. "Borgen" i Danmark, "Skam" i Norge, og jeg har selv været glad for at se serien "Ministeren" fra Island. Disse forskellige serier, forskellige film, forskellige måder at vise det nordiske på gennem film og billeder gør det muligt for os at forstå hinanden på en helt ny måde, også sprogligt. Derfor er vi glade for i UNR, at dette forslag er kommet frem, og vi støtter det fuldstændig. Tak for ordet.

423. Kim Berg

Præsidiet

INDLÆG

Vi fortsätter med punkt 18.3, som är ett betänkande över medlemsförslag om att utvidga Nordiska rådets priser till att omfatta bild och konsthantverk. Här finns också en reservation till betänkandet.

Jag ger först ordet till utskottets talesperson Noora Fagerström för att redogöra för betänkandet. Därefter får talespersonen för reservationen redogöra för denna.

424. Noora Fagerström, Finland

Udvalget for Kundskab og Kultur

HOVEDINDLÆG

Arvoisa presidentti! Meillä oli tiistai-iltana ilo ja kunnia juhlistaa tämän vuoden Pohjoismaiden neuvoston palkintojen voittajia palkintojenjakotilaisuudessa. Kiitos Ruotsin parlamentille hienosta ja arvokkaasta tilaisuudesta.

Pohjoismaiden neuvoston viisi palkintoa ovat Pohjolan arvostetuimpia, ja niillä on vahva kansainvälinen asema. Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnassa on ollut käsittelyssä jäsenehdotus, jossa ehdotetaan neuvoston palkintojen laajentamista kattamaan kuvataide ja taidekäsityö.

Valiokunta katsoo, että on tärkeää tukea kuvataidetta ja taidekäsityötä Pohjoismaissa. Valiokunta korostaa myös pohjoismaisen yhteistyön merkitystä pohjoismaisen nykytaiteen näkyvyyden lisäämiseksi. Samaan aikaan valiokunnan enemmistö kuitenkin katsoo, että on tärkeää säilyttää ja tukea nykyisiä palkintoja ja että palkintojen määrää ei tulisi tässä vaiheessa lisätä. Näin ollen valiokunnan enemmistö katsoo, ettei ehdotuksen käsittelyä tule jatkaa.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! I tisdags kväll hade vi nöjet och äran att fira årets vinnare av Nordiska rådets priser vid prisutdelningen. Tack till Sveriges riksdag för ett fint och värdigt evenemang.

Nordiska rådets fem priser är bland de mest prestigefyllda i Norden och har en stark internationell ställning. Utskottet för kunskap och kultur i Norden har behandlat ett medlemsförslag där det föreslås att rådets priser också ska omfatta bildkonst och konsthantverk.

Utskottet anser att det är viktigt att stödja bildkonst och konsthantverk i Norden. Utskottet betonar också vikten av att ge den nordiska samtidskonsten större synlighet. Samtidigt anser en majoritet av utskottet att det är viktigt att bevara och stödja de nuvarande priserna och att vi inte bör utöka antalet priser i detta skede. Därför anser en majoritet av utskottet att vi inte bör fortsätta behandla förslaget.

425. Per Husted

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Mange tak for ordet, formand. Overskriften på sessionseventen i mandags var "Den nordiske kultur – et fast punkt i en urolig omverden", og vi har en stærk fælles kultur i Norden. Det skal vi italesætte, synliggøre og glæde os over. Men vi skal ikke kun snakke om det, vi skal også handle, og det gør vi netop med Nordisk Råds priser, som er noget af det, der virkelig er med til at synliggøre Norden.

Vi har to priser for litteraturen, vi har en pris for film, vi har en pris for musik, og så kommer vi til den sidste store samlede kunstart, billedkunst og kunsthåndværk – man kunne måske finde et andet udtryk for den samlede betegnelse; det var noget af det, man kunne drøfte. Der har vi ikke nogen pris. Det kan vi ikke være bekendt. Det hylder vi ikke, til trods for at det er noget af det, der virkelig markerer Norden.

Det har undret mig, siden jeg blev kontaktet af gode folk, som repræsenterer netop de kunstarter. De vil meget gerne ind i varmen hos os, og det er helt berettiget. Så idéen til en ny pris er vokset efter henvendelser fra gode mennesker, som værdsætter Norden, som værdsætter det, vi står for i Norden. Det er baggrunden for, at vi har ønsket at få en reservation her, og så må vi jo se, om der var nogen, der skulle have ændret holdning undervejs. Det er jo altid spændende. Tak for ordet.

426. Krista Mikkonen, Finland

Midtergruppen

INDLÆG

Arvoisa presidentti! Keskiryhmä pitää tervetulleena keskustelua Pohjoismaiden neuvoston palkinnoista.

Pohjoismaiden neuvoston palkinnot ovat erittäin arvostettuja. Niillä on vahva asema edustamillaan aloilla, ja ne luovat hienoja kurkistuksia Pohjoismaiden kulttuuriin ja ympäristötekoihin.

Tiedämme, että Pohjoismaiden neuvoston palkintojen myöntämisjuhlallisuuksia ja muita näkökohtia, kuten ehdokkaiden ja palkittujen näkyvyyttä, on tarkasteltu jo jonkin aikaa. Esimerkiksi kirjallisuuspalkinnon osalta on pohdittu yhteistyötä kustannusalan kanssa.

On tärkeää, että niin palkitut kuin ehdokkaina olevat teokset ja toiminta tulisivat ihmisten tietoon kaikkialla Pohjolassa ja laajemminkin. Keskiryhmän mielestä osana tätä keskustelua tulisi käydä keskustelua myös itse palkinnoista.

Ajan myötä on tehty useita erilaisia ehdotuksia uusiksi palkinnoiksi. Tämä jo sinänsä kertoo siitä, että Pohjoismaiden neuvoston palkintoa pidetään arvossa. Yksi haaste on varmistaa riittävät resurssit palkinnoille ja niiden näkyvyydelle.

Keskiryhmän mielestä keskustelua palkinnoista tulisi käydä kokonaisuutena sen sijaan, että otettaisiin kantaa yhteen uuteen palkintoon. Voi hyvinkin olla, että tällaisen keskustelun jälkeen päädymme perustamaan jäsenaloitteessa ehdotetun kuvataide- ja käsityöpalkinnon.

Henkilökohtaisesti ajattelen, että kuvataidepalkinto täydentäisi erinomaisesti Pohjoismaiden neuvoston palkintoja, mutta koska haluamme käydä tuon laajemman keskustelun kaikista palkinnoista ensin, keskiryhmä ei ole valmis tukemaan tätä jäsenehdotusta tässä ja nyt, vaan tuemme valiokunnan ehdotusta.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Mittengruppen välkomnar debatten om Nordiska rådets priser.

Nordiska rådets priser är mycket prestigefyllda. De har en stark ställning inom sina respektive områden och ger en fin inblick i den nordiska kulturen och Nordens miljöinsatser.

Vi vet att utdelningsceremonierna och andra aspekter av Nordiska rådets priser, till exempel synligheten för nominerade och pristagare, har dryftats under en längre tid. Bland annat har ett samarbete med förlagsbranschen övervägts för litteraturpriset.

Det är viktigt att både de prisbelönta och de nominerade verken och insatserna blir kända för människor i och utanför Norden. Mittengruppen anser att vi i denna debatt också bör diskutera själva priserna.

Under årtiondenas lopp har flera olika förslag på nya priser lagts fram. Det visar att Nordiska rådets priser är mycket uppskattade. En av utmaningarna är att trygga tillräckliga resurser för priserna och för att ge dem synlighet.

Mittengruppen anser att vi bör diskutera priserna som en helhet, snarare än ta ställning till ett enskilt nytt pris. Det är helt möjligt att vi efter en dylik diskussion beslutar oss för att grunda det bildkonst- och hantverkspris som föreslås i medlemsförslaget.

Personligen anser jag att ett bildkonstpris skulle komplettera Nordiska rådets priser utomordentligt väl, men eftersom vi först vill föra en bredare diskussion om alla priser är Mittengruppen inte redo att stödja detta medlemsförslag här och nu, utan vi stödjer utskottets förslag.

427. Bryndís Haraldsdóttir

Den Konservative Gruppe

INDLÆG

Takk fyrir þetta. Ég hef fullan skilning á því að þetta komi fram, en ég styð nefndarálitið sem Noora mælti fyrir áðan, að við göngum ekki lengra með hana að þessu sinni. En ég styð líka þessa hugmynd um að við skoðum svolítið hvaða áhrif þessi verðlaun hafa haft hingað til. Það væri áhugavert að fá einhvers konar úttekt á því hvað kvikmyndagerðarmenn hafa grætt á því að vera tilnefndir til verðlaunanna — eða rithöfundar. Rithöfundar hafa líka haft samband við mig og sagt að það sé engin trygging fyrir því að verkið þitt verði þýtt á hin Norðurlandamálin þótt þú sért tilnefndur til þessara mikilvægu verðlauna. Ég myndi gjarnan vilja að ráðið myndi beita sér fyrir því að svo væri.

Út frá því sem við vorum að ræða hérna áðan og því sem við höfum verið að ræða svo mikið varðandi tungumálin okkar, mikilvægi þess að við þekkjum menningu hvert annars, þá ættu þessi verðlaun einmitt að vera svona ákveðið „platform" til þess að þessir listamenn fái tækifæri á hinum Norðurlöndunum.

En mig langar líka að fá að nefna hér tillögu sem kom upp á síðasta ári þegar ég var forseti, í samstarfi við Baltic Assembly. Nú veit ég ekki hvort einhver frá Baltic Assembly er hér enn í salnum, en það spratt upp umræða okkar á milli um að kannski ættum við að vera með ein sameiginleg verðlaun Norðurlandaráðs og Eystrasaltsráðsins. Og þá kom upp hugmynd að einhvers konar nýsköpunarverðlaunum. Þannig að ég ætla að varpa þessari hugmynd hérna fram í salinn og við getum melt þetta. Og kannski getur finnska formennskan tekið þetta eitthvað lengra á komandi ári. — Takk.

Skandinavisk oversættelse

Tack för detta. Jag har full förståelse för det framkomna förslaget, men jag ställer mig bakom betänkandet som Noora redogörde för och som betyder att vi inte går vidare med förslaget den här gången. Men jag ställer mig också bakom tanken att vi undersöker lite vilka effekter priserna har haft hittills. Det skulle kunna vara intressant med något slags utredning om vad filmare har tjänat på att prisnomineras — eller författare. Jag har också hört från författare att det inte finns någon garanti för att ens verk översätts till de andra nordiska språken även om man nomineras till detta viktiga pris. Jag skulle gärna vilja att rådet ser till att så sker.

Utifrån det som togs upp här för en stund sedan och vår omfattande diskussion om våra språk, och hur viktigt det är med kunskap om varandras kulturer, så borde priserna fungera precis som ett slags plattform med syftet att öppna nya möjligheter för artisterna i de andra nordiska länderna.

Men jag skulle också vilja nämna ett förslag som kom till förra året under min tid som president, i samarbete med Baltiska församlingen. Jag vet inte om någon från Baltiska församlingen ännu befinner sig i salen, men vi började diskutera om det eventuellt borde finnas ett pris i gemensam regi av Nordiska rådet och Baltiska församlingen. Och då kom det fram en idé om någon form av innovationspris. Så jag kastar fram den idén här och vi kan börja överväga möjligheten. Och kanske kan det finska presidentskapet föra detta vidare under det kommande året. — Tack!

428. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Tusen tack. Nu ser jag inte fler namn på talarlistan. Kan debatten anses vara avslutad? Det ser så ut. Debatten är härmed avslutad.

Vi fortsätter med punkt 18.4, som är ett betänkande över medlemsförslag om nordiskt samarbete om att stötta oberoende journalistik. Här finns också en reservation till betänkandet.

Jag ger först ordet till utskottets talesperson Catarina Deremar från mittengruppen för att redogöra för betänkandet, och därefter får talespersoner för reservationen redogöra för denna. Varsågod, du har två minuter igen.

429. Catarina Deremar

Udvalget for Kundskab og Kultur

HOVEDINDLÆ

Herr president! Människors möjligheter att ta del av korrekt information, granskande journalistik och en saklig samhällsdebatt är avgörande för demokratins förankring och funktionssätt. De nordiska länderna har starka traditioner av yttrande- och tryckfrihet samt fria medier. Men utmaningarna är stora också hos oss. Vi känner alla till de globala trenderna, som kan väcka oro, och vi vet att pressfriheten är under press.

De globala trenderna bör inte förbises, och vi i Norden är inte på något sätt immuna mot deras konsekvenser, vare sig positiva eller negativa. Det är därför viktigt att fortsätta att noga följa utvecklingen och vara beredd att reagera.

En majoritet i utskottet för kunskap och kultur föreslår därför att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att ta initiativ till en utredning för att belysa nyhetsmediernas förutsättningar i de nordiska länderna i syfte att finna exempel på best practice för att säkerställa en god, tillförlitlig och oberoende journalistik med god journalistisk etik i hela Norden. Vi föreslår att man i kombination med utredningen bjuder in till ett rundabordssamtal på temat samt belyser den europeiska mediefrihetsakten och se hur den påverkar den nordiska mediepolitiken och nordiska nyhetsförmedlare.

President! Det här är nog mitt sista inlägg från den här talarstolen. Jag vill tacka er alla för att ni har varit här. Det har varit en fröjd att ha er som gäster!

430. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

INDLÆG

Arvoisa presidentti, hyvät pohjoismaiset kollegat! Onko poliitikkojen tehtävä ottaa vastuu maan medioista? — Me Vapaa Pohjola -ryhmässä emme usko niin.

Päättäjien tehtävänä on mahdollistaa vapaa tiedonvälitys ja varmistaa kansalaisille joukko perusoikeuksia, mukaan lukien sanan- ja mielipiteenvapaus.

Vapaan Pohjolan mielestä tässä ehdotuksessa riippumattomasta journalismista on monia hyviä piirteitä. Olemme samaa mieltä siitä, että kaupallisella mediakentällä on suuria haasteita ja että erityisesti paikallismediat ovat vähentyneet rajusti. Olemme myös samaa mieltä siitä, että uutiset, jotka ylittävät Pohjoismaiden rajat, voivat olla vaikeasti saavutettavissa. Siksikin olemme ehdottaneet julkisen palvelun medioiden näkyvyyden lisäämistä yli Pohjoismaiden rajojen.

Niin ikään olemme huolissamme siitä, että mediakentän kaventuessa kapenee myös median aito moniäänisyys. Medioiden vähentyessä vähenevät myös toimitusten toisistaan poikkeavat näkökulmat. Resurssien puute jättää syventävälle journalismille yhä vähemmän tilaa, sekä työnantajien vähentyessä median kyvykkyys keskinäiseen haastoon ja itsekritiikkiin kapenee.

Käsitellyssä ehdotuksessa puhutaan parhaiden käytäntöjen luomisesta hyvän ja luotettavan journalismin varmistamiseksi. Mutta mitä on hyvä ja luotettava journalismi? Onko se jotain, mitä meidän poliitikkojen pitäisi määritellä?

Vähintään yhtä vakavasti kuin suhtaudumme niin kutsuttuun disinformaatioon ja vaihtoehtomedioihin, tulisi meidän suhtautua myös valtion pyrkimyksiin kontrolloida tai rajoittaa median vapautta. Näemme riskinä, että tämä ehdotus edistäisi kehitystä, jossa valtio ottaisi tehtäväkseen määritellä, nostattaa, suosia, kontrolloida tai rajoittaa medioiden toimintaa. Se olisi vastakohta medioiden vapaudelle ja aidolle moniäänisyydelle.

Luotamme vapaaseen tiedonvälitykseen, median keskinäiseen kilpailuun ja myös tavallisten ihmisten kykyyn arvioida itse medioiden luotettavuutta valtionjohtoisuuden sijaan. Siksi jätämme esitetyn varauman.

Skandinavisk oversættelse

Ärade president, kära nordiska kollegor! Är det politikernas uppgift att ta ansvar för landets medier? – Vi i gruppen Nordisk frihet tror inte det.

Beslutsfattarnas uppgift är att möjliggöra en fri informationsförmedling och trygga medborgarnas grundläggande rättigheter, inklusive yttrande- och åsiktsfriheten.

Enligt Nordisk frihet har detta förslag om oberoende journalistik många goda inslag. Vi håller med om att det finns stora utmaningar inom den kommersiella mediesektorn och att särskilt de lokala medierna har minskat kraftigt. Vi håller också med om att nyheter som överskrider de nordiska ländernas gränser kan vara svåra att tillgå. Därför har vi föreslagit att vi borde öka synligheten för public service-medier över gränserna i de nordiska länderna.

Vi är också oroade över att den genuina mångstämmigheten inom medierna ska minska i och med att medielandskapet blir smalare. När antalet medier minskar, minskar också redaktionernas olika perspektiv. Brist på resurser ger mindre utrymme för fördjupande journalistik, och när arbetsgivarna blir färre minskar också mediernas förmåga till självkritik och till att utmana varandra.

I förslaget talas det om att skapa bästa praxis för att trygga en god och tillförlitlig journalistik. Men vad är god och tillförlitlig journalistik? Är det något som vi politiker borde definiera?

Vi bör se minst lika allvarligt på statliga försök att kontrollera eller begränsa mediernas frihet som vi ser på så kallad desinformation och alternativa medier. Vi ser en risk i att detta förslag skulle främja en utveckling där staten tar på sig uppgiften att definiera, lyfta fram,

favorisera, kontrollera eller begränsa mediernas verksamhet. Det vore motsatsen till mediefrihet och äkta mångstämmighet.

Vi litar på en fri informationsförmedling, konkurrens mellan medier och också vanliga människors förmåga att själva bedöma mediernas tillförlitlighet – i stället för statlig styrning. Därför har vi lämnat en reservation.

431. Catarina Deremar

Udvalget for Kundskab og Kultur

REPLIK

Herr president! Skälet till att det här medlemsförslaget har kommit till är en oro över att det blir vita fläckar där det inte finns några medier som granskar oss politiker vare sig lokalt eller regionalt. Det handlar inte om att styra, utan det handlar snarare om att stärka. Vi ska ha en mångfald på mediemarknaden. Jag hoppas att jag är överens med Joakim Vigelius om det. Vi ska se till att vår press och våra medier är starka och fria.

432. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

SVAR PÅ REPLIK

Kiitos, presidentti, ja kiitos, pohjoismaiset kollegat! Kuten tässä varaumaa esitellessäni toin ilmi, Vapaa Pohjola yhtyy moniin niihin näkökulmiin, joita tässä tuotiin esille median moniäänisyydestä ja toisaalta siitä, että pystytään kattamaan nämä median kaventuessa ja medioiden vähentyessä syntyvät katvealueet sillä, että ihmiset pääsevät tiedonvälityksen äärelle. Mutta samassa keskustelussa on pidettävä esillä ja yllä ja tiedossa myös se, että mitä enemmän valtio ottaa roolia medioiden suosimisessa, rahoittamisessa, nostattamisessa, alaspäin painamisessa ja median määrittelemisessä, sitä enemmän on riskiä myös, että me tulemme valtiojohtoisesti kaventaneeksi vapaata tiedonvälitystä ja yhä enemmän kontrollia siirtyy valtiolle eikä suoraan kaupallisille medioille tai vapaalle medialle.

Skandinavisk oversættelse

Tack, president, och tack, nordiska kollegor! Som jag nämnde när jag presenterade denna reservation, delar Nordisk frihet många av de synpunkter som framförts om mediernas mångfald och om att täcka de skuggområden som uppstår då medierna tappar både i antal och i räckvidd, så att människor ska få tillgång till information. Men i samma diskussion måste vi också framhålla att ju mer staten vill favorisera, finansiera, lyfta fram, trycka ner och definiera medier, desto större är risken att vi statligt begränsar den fria informationsförmedlingen och att alltmer kontroll övergår till staten i stället för till kommersiella eller fria medier.

433. Rebecka Le Moine

Midtergruppen

INDLÆG

Herr president! I en tid då desinformation kan spridas snabbare än fakta, lokala redaktioner tystnar och algoritmer styr alltmer av vad vi ser behöver vi i Norden försvara någonting som alltid har varit kärnan i vår demokrati, nämligen fri, oberoende och tillförlitlig journalistik.

I Sverige har hälften av alla lokala nyhetsförmedlare försvunnit på två decennier. I delar av landet har det uppstått så kallade nyhetsöknar , alltså områden där medborgarna inte längre har tillgång till lokal journalistik.

Den här utvecklingen riskerar att försvaga både tilliten och delaktigheten i samhällsdebatten. Utan fria medier blir demokratin blind på ena ögat.

Det nordiska samarbetet har alltid byggt på öppenhet, tillit och respekt för det fria ordet. Men yttrandefriheten är ingenting som vi kan ta för givet, utan den måste ständigt försvaras. Frihet kräver motståndskraft, inte styrning. Det är viktigt att understryka, särskilt efter det här replikskiftet. Detta handlar inte om att politiker ska avgöra vad som är så kallad god journalistik. Tvärtom handlar det om att stärka journalistikens förutsättningar att vara fri, mångsidig och ansvarstagande.

Norden kan visa vägen. En stark journalistik är inte ett särintresse utan ett allmänintresse och lika avgörande för demokratin som ren luft är för livet och för att vi ska kunna överleva. Därför bör Nordiska rådet med kraft ställa sig bakom förslaget. Ett fritt ord kräver ett gemensamt ansvar. Det ansvaret kan vi ta gemensamt.

434. Hege Bae Nyholt

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Ytringsfrihet, frie medier og granskende journalistikk er ikke bare nødvendig for demokratiet; det er en del av demokratiets grunnmur og rettigheter som har blitt kjempet fram. Vi ser nå en internasjonal trend hvor pressefriheten er under angrep. Det finnes flere eksempler på det. For eksempel får ikke internasjonal presse tilgang til Gaza, og i USA driver makthaverne en aktiv inngripen. Vi ser en økende bruk av digitale medier, nedgang i annonseinntekter på grunn av de sosiale mediene, og at det vokser fram store medieselskaper gjennom fusjoner, også på tvers av land. De nordiske landene har en sterk tradisjon for ytringsfrihet og frie medier, men også her har vi de samme utfordringene, og vi er ikke immune mot internasjonale endringer. Som allerede nevnt er ca. halvparten av alle lokale medier i Sverige forsvunnet de siste 20 årene. Stadig flere får sine nyheter fra ulike plattformer i sosiale medier. Sosiale medier leverer ikke alltid redaktørstyrte og uavhengige nyheter, selv om også disse har sine kanaler på so-me.

Da jeg var barn, så alle i Norge den samme nyhetssendingen på tv, og ingen ringte til noen andre mens den pågikk, såframt det ikke gjaldt et dødsfall. Vi har ikke de samme kildene, og vi ser ikke de samme nyhetene i samtid. So-me-nyheter og et fragmentert nyhetsbilde bidrar til at desinformasjon spres i samfunnet. Heldigvis har unge i Norden stadig en ganske høy grad av tillit til de etablerte, redaktørstyrte mediene, og de benytter seg av disse for både nyheter og analyser.

Utviklingen hvor mediene eies av stadig færre og makt samles på få hender, er også en trussel mot den frie og uavhengige pressen. Det er viktig at vi i Norden sikrer en uavhengig og fri presse. Nordisk grønt venstre støtter forslaget.

435. Joakim Vigelius, Finland

Nordisk Frihed

REPLIK

Presidentti! Kiitos tästä puheenvuorosta. Olen itse käsitellyt Suomessa hyvin paljon näitä Yleisradioon ja julkiseen yleisradioyhtiöön liittyviä kysymyksiä.

Oma huolenaiheeni tehdessämme työtä tässä työryhmässä ja tehdessämme sitä koskevia päätöksiä Suomessa oli juuri se tieto, miten paljon meidän journalismimme ja uutistoimituksemme meillä tällä hetkellä kaventuu ja keskittyy.

Itse pidän kyllä hyvänä sitä kehitystä, että meillä ei ole vain yksi uutisten toimittaja ja että me emme katso pelkästään yhtä ja samaa uutislähetystä vaan että meillä on kehittyneet mediamarkkinat, mutta näiden suurimpana uhkana tällä hetkellä on juuri asioita, jotka toitte omassa puheessanne esille.

Sen takia toivoisin, että kun tällaisia aloitteita tehdään, tuotaisiin esille kaupallisen median toimintaedellytykset, koska se ei ole hyvä kehitys, jos me kehitymme yhä valtiojohtoisempien mediatalojen suuntaan kaupallisen median sijasta.

Skandinavisk oversættelse

President! Tack för detta inlägg. Jag har i Finland ofta behandlat frågor som gäller Rundradion och det offentliga rundradiobolaget.

Det som bekymrade mig då vi arbetade i denna arbetsgrupp och fattade beslut om detta i Finland var just att vår journalistik och våra nyhetsredaktioner blivit så mycket smalare – och också ensidigare till sin ägarstruktur.

Jag tycker att det är bra att vi inte har bara en nyhetsleverantör och att vi inte bara tittar på ett och samma nyhetsprogram, utan att vi har en utvecklad mediemarknad. Men det största hotet mot detta just nu är de frågor som ni tog upp i ert inlägg.

Därför hoppas jag att man i sådana här förslag också skulle lyfta fram de kommersiella mediernas verksamhetsförutsättningar, för det är inte en positiv utveckling om vi går mot alltmer statligt styrda mediehus i stället för kommersiella medier.

436. Hege Bae Nyholt

Nordisk Grøn Venstre

SVAR PÅ REPLIK

Takk for betraktningen. Jeg hørte egentlig ikke et spørsmål. Jeg deler også bekymringen, men den har kanskje et litt annet uttrykk, og det er at vi faktisk har få medier i dag også, for det er de samme store selskapene som eier mange. Det er også en bekymring at man ikke lenger har de lokale avisene og nyhetsstasjonene som var den gangen jeg vokste opp - som er litt lenger tilbake i tid enn for deg, tror jeg - som gjør at man ikke har muligheten til å

orientere seg i sitt lokalsamfunn og være en del av det lokale demokratiet, slik som man hadde tidligere. Jeg ser fram til videre diskusjon og behandling. Jeg tror også at de nordiske landene er mye i den samme situasjonen, og at vi har mye å lære av hverandre.

437. Kim Berg, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Tack för debatten. – Jag ser inte fler namn på talarlistan. Kan debatten anses vara avslutad? Det ser ut så. – Debatten är härmed avslutad.

Sedan går vi vidare. Vi har kommit fram till den sista punkten under utskottet för ett hållbart Nordens ärenden, och det är omröstning. Vi har fyra betänkanden att rösta om.

Vi börjar med omröstning om punkt 18.1. som är ett betänkande om medlemsförslag om att öka både produktionen av samiska läromedel och utbildningen av samiska lärare. De medlemmar som önskar rösta för betänkandet ska trycka på grön för "ja", de medlemmar som önskar att rösta emot betänkandet ska trycka på röd för "nej", de medlemmar som vill avstå ska trycka på gul för "avstå". – Är alla klara att rösta? Omröstningen börjar nu. – Har alla röstat? Det verkar så. Omröstningen är avslutad, och 59 röstade "ja", 6 "nej" och ingen som avstod. Det vill säga att betänkandet härmed är antaget – ja, det stämmer, så där.

Sedan gå vi till omröstning om 18.2. som är ett betänkande om medlemsförslag om public service-medier. De medlemmar som önskar rösta för betänkandet ska trycka på grön för "ja", de medlemmar som önskar rösta emot betänkandet ska trycka på röd för "nej" och de medlemmar som vill avstå trycker på gul för "avstå". – Är alla klara att rösta? Omröstningen börjar nu. – Har alla röstat? Det verkar så. Omröstningen är avslutad, och det ser ut som att 64 röstade för betänkandet, ingen emot och ingen avstod, så betänkandet är härmed antaget.

Sedan går vi vidare. Vi fortsätter nu till omröstning om 18.3. som är ett betänkande över medlemsförslag om att utvidga Nordiska rådets priser till att omfatta bild- och konsthantverk. Här finns som sagt en reservation till betänkandet. De medlemmar som önskar stötta betänkandet trycker på grön för "ja", de medlemmar som önskar stötta reservationen trycker röd för "nej" och de medlemmar som önskar avstå trycker på den gula knappen för "avstå". – Är alla klara att rösta? Omröstningen börjar nu. – Har alla röstat? Det ser ut så. Omröstningen är avslutad. 46 röstade för betänkandet, 18 röstade för reservationen och ingen avstod, så jag finner härmed att betänkandet antas. Bra.

Vi går vidare till den sista punkten som är en omröstning om punkt 18.4. som är ett betänkande över medlemsförslag om nordiskt samarbete om att stötta oberoende journalistik. Även här finns en reservation till betänkandet. De medlemmar som önskar rösta för betänkandet ska trycka på grön för "ja", de medlemmar som önskar rösta emot ska trycka på röd för "nej" och de medlemmar som vill avstå ska trycka på gul för "avstå". – Är alla klara att rösta? Omröstningen börjar nu. – Har alla röstat? Det verkar så. Omröstningen är avslutad. 51 röstade för betänkandet, 14 röstade för reservationen och ingen avstod, så det vill säga att betänkandet härmed är antaget.

Därmed är dagordningspunkt 18 också avslutad, och jag tackar för min del, och vi byter ordförande igen. – Tusen tack.

19. Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

30. oktober 2025

MØDELEDER: Ville Väyrynen

SAGER:

- A 2007/UVU Betænkning over medlemsforslag om at iværksætte en analyse af pendleres vilkår i hele Norden
- A 2005/UVU Betænkning over medlemsforslag om dødsfald og alvorlige ulykker på arbejdspladsen i Norden
- A 1994/UVU Betænkning over Medlemsforslag om fælles nordiske digitale løsninger
- A 2011/UVU Betänkande om medlemsförslag om samarbete mellan Norges, Sveriges och Finlands regeringar för att ta fram en fast logistikförbindelse från Atlantkusten i Norge till sydöstra Finland

438. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

No niin, jatketaan sitten lennosta. Olemme päässeet päiväjärjestyksen kohtaan 19, jossa käsiteltävänä ovat Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan asiat. Meillä on käsiteltävänä neljä mietintöä, joista kahteen sisältyy varaumia. Kohdan käsittely päättyy jälleen äänestykseen.

Aloitamme kohdasta 19.1, jossa on mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee selvityksen laatimista eri puolilla Pohjolaa työmatkallaan pendelöivien ehdoista. Mietintöön on tehty varauma. – Annan ensiksi puheenvuoron valiokunnan esittelijälle, Kjell-Arne Ottossonille. Teillä on kaksi minuuttia puheaikaa, olkaa hyvä.

Skandinavisk oversættelse

Då fortsätter vi direkt. Vi har kommit till punkt 19 på dagordningen, som behandlar ärenden under Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden. Vi har fyra betänkanden att behandla, av vilka två innehåller reservationer. Behandlingen av ärendet avslutas återigen med omröstning.

Vi börjar med punkt 19.1, som gäller ett betänkande om ett medlemsförslag om att utarbeta en analys om villkoren för pendlare i hela Norden. En reservation har gjorts till betänkandet. – Jag ger först ordet till utskottets föredragande, Kjell-Arne Ottosson. Ni har två minuter talartid, varsågod.

439. Kjell-Arne Ottosson

Udvalget for Vækst og Udvikling

HOVEDINDLÆG

Att undanröja gränshinder är Nordiska rådets absolut viktigaste uppgift. Det är detta som ger oss livets rätt. Därför är det positivt att vi får in medlemsförslag som lyfter fram konkreta utmaningar för människor som rör sig över gränserna. I det här fallet handlar det om gränspendlare.

Förslaget om att genomföra en analys av pendlingsvillkor i Norden med särskilt fokus på kollektivtrafikens prisstruktur tar upp en fråga som är väldigt relevant, ingen tvekan om det. Det är tydligt att höga kostnader för gränsöverskridande resor kan påverka människors vilja att söka arbete i ett grannland och därmed kan motverka den fria rörligheten och alltså gå direkt emot den strategi som vi antog i denna kammare i går.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden ser att att-satserna i förslaget är mycket bra formulerade. Vi har dock konstaterat att bakgrundstexten är alldeles för snävt fokuserad på Öresundsregionen. Det gör att förslaget saknar det breda perspektiv som vi tycker krävs för att vi ska kunna gå vidare. Vi vill ha samnordiska lösningar, inte många bilaterala lösningar – precis som på skatteområdet.

Vi vet att gränspendling sker i många delar av Norden – mellan Finland och Sverige, mellan Norge och Sverige samt över havsgränsen mellan Ålande och fastlandet. Att endast ta upp ett exempel från en region riskerar att skapa en obalans i hur vi prioriterar gränshinder.

Utskottet efterlyser därför ett mer övergripande och inkluderande underlag som speglar hela Norden. Detta var också någonting som vi tog upp när vi behandlade ärendet i utskottet och erbjöd förslagsställarna att ta tillbaka förslaget för att skriva om det. Det önskade de inte göra, och därför har vi beslutat att förslaget i dess nuvarande form ska avslås.

440. Johnny Svedin

Nordisk Frihed

INLÄGG

President! Det var Nordisk frihet som lade fram detta förslag mot bakgrund av de problem som många pendlare upplever i Öresundsregionen. Öresundsbron omfattar ett stort antal taxezoner och gör resor mellan Malmö och Köpenhamn mycket dyra, proportionellt sett betydligt dyrare än att resa över motsvarande avstånd inom respektive land.

Vi vet att Öresundsregionen är beroende av fri rörlighet för arbetskraften, och därför vill vi få en analys av hur höga priser påverkar arbetarnas motivation att ta ett arbete i ett annat nordiskt land. En invändning har varit att förslaget var för fokuserat på Öresundsregionen, men vår avsikt var att också få en kartläggning av om liknande problem finns i andra gränsregioner i Norden.

Det är vår förhoppning att detta viktiga arbete inte glöms bort. Vi hade gärna sett att Nordiska rådet gått vidare med förslaget, men inom Nordisk frihet kommer vi att fortsätta att driva frågan och återkomma med ett omarbetat förslag.

441. Per-Arne Håkansson

Den Socialdemokratiske Gruppe

INLÄGG

Herr president! Frågan om gränspendling är viktig för hela Norden och kan vara avgörande för det som vi vill uppnå i form av en ännu starkare gemensam arbetsmarknad. Det stämmer, som framförs här, att många pendlare kanske möter hinder i form av höga priser, olika regelverk och krångliga system. Men det är också ett faktum att det inte är staterna som sätter priserna för gränspendlingen; det finns en rad aspekter.

Detta är väldigt lokalt anpassat för just Öresundsbrons förhållanden. Bara några mil upp har vi färjetrafiken mellan Helsingborg och Helsingör, som är privatdriven. Det finns också andra typer av kollektivtrafik i andra gränsregioner. En gemensam nordisk analys kan vara på sin plats för att få ytterligare underlag. Vi menar att de frågor som tas upp i denna motion är sådana som Gränshinderrådet och Gränshindergruppen ständigt arbetar med. Där finns, som vi ser det, både kompetens och mandat att följa upp pendlarnas villkor i hela Norden utifrån den verksamhet som bedrivs där.

Vi menar från socialdemokratiskt håll att förslaget till stora delar slår in öppna dörrar. Jag yrkar avslag på förslaget, vilket är i linje med utskottets betänkande.

442. Liz Mattsson, Åland

Midtergruppen

INDLÆG

Herr ordförande! Mittengruppen anser att det konkreta förslaget som berör gränshinderpendlare är både sympatiskt och det är viktigt. Samtidigt delar vi utskottets uppfattning att den tillhörande texten har alltför smalt fokus när den enbart lyfter fram pendlingen över Öresund. Om man verkligen ska se över förutsättningarna för pendlare i Norden måste vi se till helheten. Det handlar inte bara om de som passerar Öresundsbron, utan också om alla de andra som dagligen rör sig över våra gränser, såsom till exempel Svinesund i Tornedalen och på Åland. Med tanke på visionen om Norden som världens mest integrerade region är det avgörande att pendlingen mellan våra orter fungerar så smidigt och kostnadseffektivt som möjligt. Mittengruppen hoppas därför att vi kan återkomma till den här frågan framöver, men då med ett lite bredare förslag som tar hänsyn till alla Nordens gränspendlare och som belyser villkoren för pendling i hela vår region. – Tack.

443. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

INLÄGG

Herr president! De praktiska hindren hör till det viktigaste vi har att samarbeta kring här i Norden. Pendlingen är ett stort bekymmer för många om den inte sker på det optimala sättet. Vi tycker att det här i grunden är ett bra förslag som försöker ta itu med många av

de problem som kan påverka. För en vuxen människa med fast inkomst kan priset vara ett hinder, men för en ung person kan det vara avgörande. Vi tycker att det är viktigt att det här utreds på bästa sätt. Det finns många olika typer av gränsområden med olika typer av transportmetoder som kostar olika mycket. Ett vanligt sammanhang i Sverige är till exempel att man som ny eller ung på arbetsmarknaden har fått ett jobb i Norge och behöver pendla till Norge. Vi ser positivt på att man kan fortsätta att utveckla det här förslaget, så att det blir mer heltäckande.

444. Lars Püss

Udvalget for Vækst og Udvikling

HUVUDINLÄGG

Herr president! Medlemsförslaget om att stärka det förebyggande arbetsmiljöarbetet i Norden lyfter ett mycket allvarligt problem. Det handlar om liv och hälsa, om tusentals arbetsrelaterade dödsfall varje år och om sjukdomar som utvecklas över tid på grund av bristande arbetsmiljö. Förslaget pekar på behovet av bättre utbildning, starkare tillsyn, mer forskning och en gemensam nordisk insats, allt med syftet att minska antalet olyckor och det arbetsrelaterade lidandet.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden delar uppfattningen att arbetsmiljöfrågor är viktiga. Men efter noggrann granskning har utskottet kommit fram till att förslaget är för omfattande och för detaljerat för att kunna hanteras inom Nordiska rådets ram. Flera av de föreslagna åtgärderna, som ökade böter, nationell tillsyn och arbetsmiljöorganisationer, är frågor som bäst hanteras nationellt i respektive lands lagstiftning och myndighetsstruktur. Dessutom är många av de områden som berörs redan reglerade genom internationella konventioner, särskilt ILO:s konventioner, och flera av förslagen rör direkt arbetsmarknadens parter. Det är därför utskottets bedömning att Nordiska rådet inte bör gå vidare med detta medlemsförslag, vilket också är slutsatsen i betänkandet.

445. Veronika Honkasalo, Finland

Nordisk Grøn Venstre

INDLÆG

Ärade president! Fem män omkom när en bygghiss störtade 20 meter ned på en byggarbetsplats norr om Stockholm den 11 december 2023. Redan då stod det klart att det skulle bli ett mörkt år när det gäller dödsolyckor på arbetsplatser i Sverige. Enligt Arbetsmiljöverket omkom totalt 62 personer i arbetsolyckor i Sverige under 2023, vilket är det högsta antalet dödsfall på tolv år, och långt över genomsnittet för de senaste tio åren.

Dödsolyckor och andra allvarliga olyckor på arbetsplatsen är oacceptabla. I tillägg till de dödsfall som sker på arbetsplatsen dör många fler människor i förtid av sjukdomar som orsakas av exempelvis kemisk exponering på arbetsplatsen.

Trots många års förebyggande insatser i de nordiska länderna har antalet arbetsolyckor och arbetsrelaterade sjukdomar inte minskat nämnvärt. Smärtan och de ekonomiska utmaningarna för dem som drabbas av olyckor och för deras familjer är enorma. Kostnaderna för samhället i form av sjukvård, sjukpenning, rehabilitering, pensioner och produktionsbortfall i företagen är mycket höga. De totala samhällskostnaderna för en dålig arbetsmiljö i Norden uppgår till minst 290 miljarder danska kronor per år.

De nordiska regeringarna bör sätta arbetstagarnas villkor och arbetsmiljö i centrum. Det måste vara vårt gemensamma mål att vi i Norden har världens säkraste arbetsplatser, där varje arbetstagare kommer hem i samma skick. För att ta tag i det behövliga arbetet för världens säkraste arbetsplatser uppmanar Nordisk grön vänster att rösta för reservationen.

446. Mirja Räihä

Den Socialdemokratiske Gruppe

INLÄGG

Herr president! År 2024 dog 43 personer på arbetsplatser i Sverige. Motsvarande siffra var 24 för Finland och 20 för Norge. Tyvärr gick det inte att googla fram siffror från Danmark och Island. Det hade givetvis varit intressant. Hittills i år – eller fram till den 31 augusti – har 31 personer dött på svenska arbetsplatser. Nästan varje vecka dör en förälder som inte kommer hem till familjen efter att ha åkt till jobbet på morgonen. De stora branscherna är givetvis bygg, transport och jordbruk. Men i Sverige har vi även haft dödlig utgång på exempelvis gruppboenden där omvårdnadspersonal blir dödad av hotfulla boende.

Grattis på fars dag, skrev Nova till pappa på söndagskvällen. Några timmar senare dog hon på sin arbetsplats i Kiruna där hon jobbade hos en underentreprenör till LKAB. Hon var 18 år och skulle fylla 19. Hon drömde om att få bli lastbilschaufför. Hon blev aldrig det. LKAB dömdes till 2 miljoner i skadestånd, men vad hjälper miljonerna när dottern inte kommer hem efter jobbet? I Sundbyberg dog fem personer i en hissolycka. Det tog flera dagar innan man visste vilka de var och kunde underrätta anhöriga, för det jobbade 119 underleverantörer på detta bygge.

Det här är viktiga frågor. Många har sagt att vi har en gemensam arbetsmarknad i Norden. Vi har sjuksköterskor som kommer och jobbar i svenska Norrbotten. Vi har sjuksköterskor från Sverige som åker till Norge. Vi behöver också ha vissa arbetsmiljöregler som är gemensamma för oss i Norden. Rösta för reservationen!

447. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

INLÄGG

Herr president! Jag var inte medveten om att jag var anmäld från partigruppen för att tala om detta ärende. Detta blir på sparken, som de säger i Norge.

Vi är helt eniga med övriga talare, inte minst från Nordisk grön vänster och Socialdemokraterna. Det är väl en självklarhet att ingen ska dö på jobbet. Det är väl en självklarhet att ingen ska skada sig på jobbet. Det är default-läget. Det står vi alla bakom. Må det inte råda något tvivel om det!

Men just det här förslaget – nu blev jag osäker på om vi fått det från S eller NGV – har åtta att-satser som skjuter väldigt brett. Flera av de att-satserna berör saker som vi inte kan hantera i Nordiska rådet, precis som Lars Püss sa i sin inledning när han pratade för utskottet. Det är saker som sköts antingen av arbetsmarknadens parter eller av respektive land.

Som sagt är hela tanken bakom ärendet jätteviktig. Den stöttar vi. Precis som jag sa i ärendet kring gränspendling: Kom gärna tillbaka med ett nytt förslag, men ett förslag som vi faktiskt kan hantera i Nordiska rådet, för detta är jätteviktigt!

448. Mirja Räihä

Den Socialdemokratiske Gruppe

REPLIK

Herr president! Jag tackar för ditt inlägg, Kjell-Arne Ottosson! Det är första gången vi debatterar här i kammaren med varandra.

Jag förstår att det kan vara svårt när det är väldigt många detaljerade att-satser. Men jag känner ändå att det hade varit bra om man tagit till sig åtminstone en del av de förslag som finns. Lite är det så att vi ständigt älskar arbetsmiljö när vi står i talarstolarna, men det fortsätter att dö folk på arbetsplatser. Vi kommer ingenvart med de vackra talen, utan någonstans måste man faktiskt börja arbeta på riktigt, så att vi undviker att någon som Nova dör på sin arbetsplats innan hon fyller 19. Vi återkommer med nästa förslag om vi inte får gensvar på detta.

449. Kjell-Arne Ottosson

Midtergruppen

SVAR PÅ REPLIK

Herr president! Jag tackar Mirja Räihä för kommentaren – det var väl ingen fråga. Ja, jag är till hundra procent enig om det som representanten lyfter fram. Det är enormt viktigt att vi kommer framåt i de här ärendena. Men i utskottet kan vi inte börja slakta medlemsförslag på det viset – de här att-satserna väljer vi, de där struntar vi i och så skriver vi om det. Det är inte ett redigt sätt att jobba på.

Vi har inte voterat än, men jag tror inte att förslaget kommer att gå igenom. Jag ser fram emot att ni kommer tillbaka med ett nytt förslag som har att-satser som vi kan hantera och som hör hemma i Nordiska rådet. Då ska vi se på det med välvilja.

450. Per-Arne Håkansson

Udvalget for Vækst og Udvikling

HUVUDINLÄGG

Herr president! Medlemsförslaget om gemensamma nordiska digitala lösningar innehåller tre rekommendationer till Nordiska ministerrådet: att det upprättas ett gemensamt organ för utveckling och drift av gemensamma nordiska digitala lösningar, att de nordiska länderna har ett gemensamt organ som tillvaratar utvecklingen av nya digitala lösningar som man anser passar på området samt att de nordiska länderna ger uttryck för att det är viktigt att vi hittar möjligheter att utveckla de digitala lösningarna utifrån de unika nationella lösningarna.

I medlemsförslaget, som Socialdemokraterna har tagit fram och som vi är tacksamma över att utskottet har tagit till sig, lyfter vi fram att den digitala infrastrukturen i de nordiska länderna utgör ett gränshinder i och med att varje land utvecklar sina egna nationella

lösningar. Målet med förslaget är att skapa en gemensam nordisk enighet; man ska få till uppgift att utveckla gemensamma lösningar och ska förslagsvis verka i Nordiska ministerrådets regi.

Förslaget är visionärt och innehåller många goda föresatser. Redan i dagsläget har de nordiska länderna problem med att få digitala lösningar att fungera inom och mellan olika sektorer. Ett gemensamt nordiskt organ som skulle kunna utveckla och upprätthålla nya digitala lösningar kräver stora ekonomiska resurser. Det är vi medvetna om. Vi menar dock att syftet och målet med förslaget är så pass bra att vi önskar gå vidare med det. Vi uppmanar Nordiska rådet att godkänna betänkandet. Det har vi en bred uppslutning kring i utskottet.

451. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

INDLÆG

Tack herr president! Mittengruppen erkänner allvaret i frågan, men delar majoritetens uppfattning om att förslaget till sin omfattning är för detaljerat och övergripande. Mittengruppen anser att det finns ett behov av ökat samarbete kring digitalisering, något som Norden verkligen kan dra nytta av. Gruppen erkänner att stora digitaliseringsprojekt är svåra att koordinera, men att det finns stordriftsfördelar och möjligheter att skapa digital integration där EU tar för lång tid. Konsekvensen av att varje land står ensamt med sina digitala system är att det blir svårare att bo, arbeta och leva i Norden.

452. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

It och digitalisering är fantastiskt när det fungerar. Men när det inte gör det sätter det stora käppar i hjulet. I fallet Ungdomens Nordiska Råd är vi registrerade i Finland, men vi har haft en ordförande som är svensk. Det har ställt till problem när vi till exempel har behövt signera diverse olika handlingar. Eftersom vår president inte har varit finsk och inte haft ett finskt e-id har hen i stället varit tvungen att åka till Finland med flyg för att skriva under ett eller två papper.

Det här är ett av de konkreta gränshinder som finns på grund av att vi har en så splittrad digital infrastruktur. Om man till exempel åker på utbyte till ett annat nordiskt land och har mediciner är det inte möjligt att förnya recepten när man är på plats. Man kan missa sin post och mycket, mycket annat.

Vi ser positivt på att man jobbar på nordisk nivå för att se till att de digitala lösningarna blir alltmer likartade och integrerade. Många tjänster vi har i dag behöver vi helt enkelt kunna utföra från en annan plats i Norden, särskilt om vi vill vara världens mest integrerade region.

453. Lars Püss

Udvalget for Vækst og Udvikling

HOVEDINDLÆG

Herr president! Låt mig börja med att säga att detta är ett fantastiskt välformulerat förslag. Utskottet har behandlat ett medlemsförslag om att Norge, Sverige och Finland gemensamt ska utreda en fast logistikförbindelse från Atlantkusten i Norge till sydöstra Finland.

Förslaget har sin utgångspunkt i den svensk-finska samarbetsförklaringen från september 2024, där våra länder betonar behovet av att stärka samarbetet inom transport- och energiområdena. Där framhålls särskilt vikten av att utveckla infrastrukturen i väst-östlig riktning både för civila och militära ändamål. Detta kompletteras av det norsk-finska samförståndsavtalet från juni 2024, som fördjupar det bilaterala samarbetet, stärker det nordiska försvarssamarbetet och bidrar till Natos gemensamma avskräckning och försvar. En fast logistikförbindelse mellan Atlanten och sydöstra Finland skulle alltså konkretisera dessa avtal. Den skulle ge ökad redundans i transportsystemen, stärka försörjningsberedskapen och samtidigt skapa nya möjligheter för regional utveckling i hela det nordiska området.

Projektet skulle också ge EU nya verktyg att stödja utvecklingen i våra nordliga gränsområden och skapa en ny tillväxtbana för städer och näringsliv längs sträckan. Utskottet för tillväxt och utveckling har länge lyft behovet av ett nordiskt transportministerråd och bättre samordning av vår infrastruktur. Förslaget ligger helt i linje med detta arbete. Samtliga partigrupper i utskottet står bakom förslaget, och utskottet föreslår därför att Nordiska rådet godkänner betänkandet.

454. Jouni Ovaska, Finland

Midtergruppen

REPLIK

Arvoisa presidentti! Nyt kun Euroopan unionin uusi rahoituskehys tulee, niin rahoitus muun muassa sotilaalliseen liikkuvuuteen tulee lähes kymmenkertaistumaan. Oletteko te käyneet keskustelua valiokunnassa nyt siitä, mitä Pohjoismaat voivat tehdä yhdessä, niin että rahoitusta tulee sotilaalliseen liikkuvuuteen ja Pohjolan yhteisiin hankkeisiin? Lähdemmekö yhdessä ajamaan agendaa, jolla tavoitellaan rahoitusta koko Pohjolaan, ei vain yksittäisiin jäsenmaihin?

Skandinavisk oversættelse

Ärade president! Nu när Europeiska unionens nya finansieringsram träder i kraft kommer finansieringen för bland annat militär rörlighet att nästan tiodubblas. Har ni i utskottet diskuterat vad de nordiska länderna kan göra tillsammans för att trygga finansiering för militär rörlighet och gemensamma projekt i Norden? Ska vi tillsammans driva en agenda som syftar till att få finansiering till hela Norden, inte bara till enskilda medlemsländer?

455. Lars Püss

Udvalget for Vækst og Udvikling

SVAR PÅ REPLIK

Tack för frågan! Jag tror att vi ska göra en kombination av olika saker, alltså framför allt använda de nu höjda anslagen i Nato, där 1,5 procent av bnp ska gå till det civila försvaret, vilket inkluderar infrastruktur. Vi har fonder inom Nato och vi har fonder inom EU som pekar på just det här. Vi ser behovet av förslaget som vi lade fram i utskottet, och det handlar om detta: Låt oss börja prata om det! Låt oss börja sätta siffror och fundera på hur vi löser förbindelsen i öst-västlig riktning. När det sedan kommer till hur vi exakt i slutändan ska finansiera det är vi inte riktigt där ännu.

456. Jani Kokko

Den Socialdemokratiske Gruppe

INDLÆG

Puheenjohtaja! Tällä erinomaisella esityksellä on luonnollisesti sekä talouspoliittisia että aluepoliittisia hyötyjä koko Pohjolalle, mutta ennen kaikkea turvallisuuspoliittisia. Suomen kohtalona on ollut historiassa olla lännen etuvartio idän barbariaa vastaan, ja nyt kun Venäjä käy raakalaismaista hyökkäyssotaa reunavaltiotaan vastaan, Suomen asema korostuu entisestään.

Nykypäivänä tarvitsemme myös liittolaisten apua turvataksemme itsemme mutta myös koko pohjoisen Euroopan. Siinä suhteessa nämä vahvat logistiikkayhteydet, joilla pystyttäisiin Norjan satamista erittäin tehokkaasti Suomen itärajalle siirtämään tarvittaessa sotilaskalustoa, palvelevat koko Pohjolan puolustusta mutta myös koko liittokunnan ja Naton toimintakykyä. Siinä mielessä olen tyytyväinen, että tämä mietintö on tehty, ja ennen kaikkea että se on myös saanut yksimielisen hyväksynnän valiokunnassa, koska, kuten totesin, tällä on suuria ulottuvuuksia nimenomaan, jos me Pohjoismaat nyt haluamme yhdessä vahvistaa koko Pohjolan turvallisuutta ja ennen kaikkea puolustuskykyä.

Skandinavisk oversættelse

Ordförande! Detta utmärkta förslag har naturligtvis både ekonomisk-politiska och regionalpolitiska fördelar för hela Norden, men framför allt säkerhetspolitiska. Finlands öde har historiskt sett varit att agera västvärldens förpost mot det östliga barbariet, och nu då Ryssland för ett brutalt anfallskrig mot sin grannstat har Finlands roll blivit än mer framträdande.

I dagens läge behöver vi också hjälp av våra allierade för att värna om vår egen, men också hela norra Europas säkerhet. I det avseendet tjänar dessa starka logistikförbindelser – som vid behov gör det möjligt att effektivt transportera militär utrustning från norska hamnar till Finlands östra gräns – hela Nordens försvar samt hela Natos operativa kapacitet. Därför är jag nöjd med att man utarbetat detta betänkande och framför allt att det godkänts enhälligt i utskottet. Som jag nämnde har detta stora dimensioner, särskilt om vi nordiska länder nu tillsammans vill stärka hela Nordens säkerhet och framför allt försvarsförmåga.

457. Liz Mattsson, Åland

Midtergruppen

INDLÆG

Herr president! Sveriges och Finlands inträde i Nato är omvälvande för våra tre länders planering av infrastruktur. Med Rysslands skugga hängande över våra länder finns ett tydligt behov av att både civil och militär materiel tryggt ska kunna transporteras från Atlanten till Finland. I dag går hela 96 procent av Finlands export via sjöfart, och en stor del passerar också Åland. Det visar hur instängt Finland är och hur sårbart läget kan bli i oroliga tider. Därför finns ett växande behov av utbyggda och säkra fasta förbindelser. Som situationen ser ut i dag, vad gäller både export och import, kan Finland nästan jämföras med en ö.

Mittengruppen är därför angelägen om ett starkare samarbete kring infrastruktur och beredskap, och vi välkomnar detta förslag från den konservativa gruppen. Från mittengruppen menar vi att det i dessa tider är nödvändigt att våra länders infrastrukturministrar för en ännu tätare dialog. Vi ställer oss därför frågande till att Sveriges, och möjligen även Finlands, regering inte vill följa upp Nordiska rådets gemensamma uppmaning om att inrätta ett gemensamt transportministerråd.

458. Andreas Salomonsson

Ungdommens Nordiske Råd

INDLÆG

President och bästa ledamöter! Förslaget som har lämnats lyfter fram säkerhetsläget och behovet av infrastruktur på ett bra sätt i den väst-östliga riktningen. Vi vill också lyfta möjligheten som detta har för det civila, för vi har möjlighet att bygga starkare civila ändamål för det här. Vi kan skapa bra förutsättningar för regional utveckling, för att folk får resa och för att mat, post och annat viktigt kan fortsätta att flöda genom fler delar av Norden och på så sätt göra det mer integrerat och bättre.

Vi vill alltså lyfta också de civila möjligheter som finns med förslaget och tacka för ett bra förslag.

459. Ville Väyrynen, Finland

Præsidiet

INDLÆG

Kiitos tästäkin puheenvuorosta. – Puhujalistalla ei ole muita nimiä, joten katsomme jälleen, että asiakohta on tullut käsitellyksi ja keskustelu siltä osin päättynyt.

Siirrymme seuraavaksi kohtaan 19.5, eli viimeinen kohta tässä valiokunnan käsittelyssä on äänestykset. Tässä äänestetään neljästä mietinnöstä.

Aloitamme kohdasta 19.1, mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee selvityksen laatimista eri puolilla Pohjolaa työmatkallaan pendelöivien ehdoista. Kuten jo aiemmin todettiin, tähän mietintöön sisältyy varauma.

Ne, jotka kannattavat mietintöä, painavat vihreää "ja"-painiketta. Ne, jotka kannattavat varaumaa, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Jos kaikki ovat valmiita, niin avaamme äänestyksen. – Kaikki ovat ilmeisesti saaneet äänestettyä, joten äänestys loppuu.

Äänestys on päättynyt. "Ja" äänesti 48, "nej" äänesti 8 ja 0 tyhjää. Näin ollen mietintö on tullut hyväksytyksi.

Sitten siirrymme kohtaan 19.2, mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee työtapaturmia ja tapaturmaisia kuolemia työpaikoilla Pohjoismaissa. Myös tähän mietintöön on tehty varauma.

Ne, jotka kannattavat mietintöä, painavat vihreää "ja"-painiketta. Ne, jotka kannattavat varaumaa, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Kaikki valmiina. Avataan äänestys. – Ovatko kaikki saaneet äänestettyä? – Ilmeisesti.

Äänestys on päättynyt: Mietinnön puolesta 39 ääntä, varauman puolesta 20 ääntä ja tyhjiä 0. Näin ollen mietintö on hyväksytty.

Siirrymme seuraavaksi äänestämään kohdasta 19.3, mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee yhteispohjoismaisia digitaalisia ratkaisuja.

Ne, jotka haluavat äänestää puolesta, painavat vihreää "ja"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää vastaan, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka äänestävät tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Avataan äänestys. –Ovatko kaikki saaneet äänestää? – Kyllä.

Äänestys on päättynyt: Mietinnön puolesta 60 ääntä, mietintöä vastaan 0 ja tyhjiä 0. Mietintö on näin ollen hyväksytty.

Seuraavaksi siirrymme äänestämään kohdasta 19.4, joka koskee mietintöä jäsenehdotuksesta Suomen, Ruotsin ja Norjan hallitusten välisestä yhteistyöstä kiinteän logistiikkayhteyden kehittämiseksi Atlantin rannikolta Norjasta Kaakkois-Suomeen.

Ne, jotka haluavat äänestää puolesta, painavat vihreää "jaa"-painiketta. Ne, jotka äänestävät vastaan, painavat punaista "nej"-painiketta. Ne, jotka haluavat äänestää tyhjää, painavat keltaista "avstå"-painiketta. Kaikki lienevät valmiita äänestämään, joten äänestys alkaa nyt. – Ilmeisesti kaikki ovat saaneet äänestää.

Äänestys on päättynyt. Mietinnön puolesta on äänestänyt 60, mietintöä vastaan 0, ja tyhjiä 0. Näin ollen mietintö on hyväksytty.

Elämässä tapahtuu ihmeellisiä asioita. En ymmärrä miten tähän on päädytty, mutta olemme edellä aikataulusta.

Kiitän päiväjärjestyksen tämän kohdan käsittelystä.

Kohta 19 on valmis.

Skandinavisk oversættelse

Tack även för detta inlägg. – Det finns inga fler namn på talarlistan, så vi anser återigen att ärendet är behandlat och att debatten därmed är avslutad.

Vi går vidare till punkt 19.5, den sista punkten i utskottets behandling, nämligen omröstningar. Vi kommer att rösta om fyra betänkanden.

Vi börjar med punkt 19.1, betänkande om ett medlemsförslag som gäller att utarbeta en analys av pendlares villkor i hela Norden. Som sagt innehåller detta betänkande en reservation.

De som stöder betänkandet trycker på den gröna "ja"-knappen. De som stöder reservationen trycker på den röda "nej"-knappen. De som vill avstå från att rösta trycker på den gula "avstå"-knappen. Om alla är redo inleder vi omröstningen. – Alla har uppenbarligen röstat, så omröstningen avslutas.

Omröstningen är avslutad. 48 röstade "ja", 8 röstade "nej" och 0 "avstår". Betänkandet är därmed godkänt.

Vi går vidare till punkt 19.2, betänkande om ett medlemsförslag om arbetsolyckor och olycksfall med dödlig utgång på arbetsplatser i Norden. Det finns en reservation också till detta betänkande.

De som stöder betänkandet trycker på den gröna "ja"-knappen. De som stöder reservationen trycker på den röda "nej"-knappen. De som vill avstå från att rösta trycker på den gula "avstå"-knappen. Alla är redo. Vi inleder omröstningen. – Har alla röstat? – Det verkar så.

Omröstningen är avslutad: 39 röstade för betänkandet, 20 för reservationen och 0 avstod. Betänkandet är därmed godkänt.

Vi går vidare till omröstning om punkt 19.3, betänkandet om ett medlemsförslag om gemensamma nordiska digitala lösningar.

De som vill rösta för trycker på den gröna "ja"-knappen. De som vill rösta emot trycker på den röda "nej"-knappen. De som vill rösta blankt trycker på den gula "avstå"-knappen. Vi inleder omröstningen. – Har alla röstat? – Ja.

Omröstningen är avslutad: 60 röstade för betänkandet, 0 emot och 0 avstod. Betänkandet är därmed godkänt.

Vi går vidare till omröstning om punkt 19.4, betänkande om ett medlemsförslag om samarbete mellan regeringarna i Finland, Sverige och Norge för att utveckla en fast logistikförbindelse från Atlantkusten i Norge till sydöstra Finland.

De som vill rösta för trycker på den gröna "ja"-knappen. De som röstar emot trycker på den röda "nej"-knappen. De som vill rösta blankt trycker på den gula "avstå"-knappen. Alla torde vara redo att rösta, så omröstningen börjar nu. – Alla verkar ha röstat.

Omröstningen är avslutad. 60 röstade för betänkandet, 0 emot och 0 avstod. Betänkandet är därmed godkänt.

Det händer märkliga saker i livet. Jag förstår inte hur vi har hamnat här, men vi ligger före tidsschemat.

Jag tackar för behandlingen av denna punkt på dagordningen.

Ärende 19 är färdigbehandlat.

20. Nordiska rådets interna ärenden

30. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- Dokument 11/2025 Kontrollkommitténs verksamhetsberättelse 2025
- Dokument 10/2025 Nordiska rådets räkenskap 2024

460. Heléne Björklund

Vice president

INDLÆG

Vi går nu in på ärende 20, Nordiska rådets interna ärenden. Vi inleder med Kontrollkommitténs verksamhetsberättelse, 20.1. Jag lämnar ordet till Kontrollkommitténs ordförande.

461. Lars Püss

Kontrolkomiteen

HOVEDINDLÆG

Fru president! Här följer en kortfattad redogörelse för Kontrollkommitténs verksamhet under 2025. Kontrollkommittén har haft fyra möten under innevarande år. I samband med kommitténs möten i september genomförde kommittén den 16 september ett institutionsbesök hos de nordiska institutionerna i Oslo, Nordforsk, Nordisk energiforskning och Nordisk innovation. Under 2025 genomförde Kontrollkommittén fyra utredningar i form av skriftliga frågor: Uppföljning av Nordiska rådets rekommendationer om efterlevnad av Nordens hus, klimat- och miljöhandlingsplan, transparens i Nordiska ministerrådets budgetar och slutligen granskning av Nordiska ministerrådets visselblåsarsystem.

Kontrollkommittén har granskat partigruppernas räkenskaper och tillhörande revisionsberättelser utifrån de regler för partistöd som ligger till grund för utbetalning av stöd till de enskilda partigrupperna. Slutligen har Kontrollkommittén även granskat revisionsrapporter från Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och Nordisk kulturfond och vill hållas löpande informerade om hur aktörerna har agerat på Riksrevisionens lyftande av ärenden i revisionsrapporterna.

462. Heléne Björklund

Presidiet

INLÄGG

Ingen mer har begärt ordet under denna punkt. Kan vi med detta godkänna punkt 20.1 om kontrollkommitténs verksamhetsberättelse för 2025? Svaret är ja.

Då går vi över till punkt 20.2 om Nordiska rådets räkenskaper för 2024. Det vi godkänner i dag är alltså bokslutet som ingår i årsberättelsen. Vi har tidigare på temasessionen i Helsingfors godkänt textdelen om verksamheten. Den finns att tillgå på norden.org.

Nu ger jag ordet till presidiets talesperson Helena Gellerman från Mittengruppen, men här representerar hon presidiet.

463. Helena Gellerman

Præsidiet

INDLÆG

Fru president! Årsrapporten för Nordiska årets verksamhet för 2024 diskuterades i Nordiska rådets temasession i april i Helsingfors. Därefter har Nordiska rådets räkenskaper för 2024 färdigställts. De har granskats av den danska riksrevisionen. Det är glädjande att se att riksrevisionen drar slutsatsen att årsredovisningen ger en korrekt bild av Nordiska rådets tillgångar, skulder och finansiella ställning per den 31 december 2024. Resultatet av Nordiska rådets verksamhet för verksamhetsåret 2024 överensstämmer med ekonomireglementet för Nordiska rådet.

Kontrollkommittén har, som vi hörde alldeles nyss, även behandlat räkenskaperna och Riksrevisionens revisionsberättelse och hade inga anmärkningar att framföra. Presidiet rekommenderar därför att Nordiska rådet godkänner räkenskaperna för 2024.

464. Heléne Björklund

Presidiet

INLÄGG

Ingen mer har begärt ordet under denna punkt. Kan vi med detta godkänna punkt 20.2? Svaret är ja. Därmed är punkten om interna beslut avslutad.

Vi går vidare till punkt 21, som handlar om val 2026. Vi har fyra ärenden att behandla. Vi ska få en presentation av valkommitténs förslag innan vi godkänner de enskilda valen. Först ger jag ordet till valkommitténs talesperson Lars Mejern Larsson. Välkommen upp!

Lars Mejern vill att vi ska ta varje rubrik för sig, punkt för punkt. Vi börjar med punkt 21.1 om val av Nordiska rådets president och vice president.

21. Val 2026

30. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- Dokument 14/2025 Val av Nordiska rådets president og vicepresident
- Dokument 14/2025 Val av ordförande och vice ordförande till Nordiska rådets utskott samt Kontrollkommitté
- Dokument 14/2025 Val av medlemmar till Nordiska rådets presidium, utskott och kommittéer
- Dokument 14/2024 Val till Nordiska investeringsbanken

465. Lars Mejern Larsson

Valgkomitéen

HOVEDINDLÆG

Fru president! Vi börjar närma oss slutet av Nordiska rådets 77:e session här i Stockholm. Den har ju verkligen varit lyckad. Jag gillar särskilt inslaget med fruktkorgen framför mig!

Som traditionen bjuder ska det förrättas val till Nordiska rådets presidium. Det ska väljas en president och en vicepresident till nästkommande år. Det ska också väljas ordförande och vice talman samt vice ordförande i utskotten och kontrollkommittén.

Första punkten gäller val av Nordiska rådets president och vicepresident. Valkommittén föreslår på grundval av den finska delegationens nominering Ville Väyrynen till president och Kim Berg till vicepresident för Nordiska rådet 2026.

466. Heléne Björklund

Præsidiet

INDLÆG

Valkommittén föreslår alltså att Ville Väyrynen väljs till Nordiska rådets president för 2026. Kan vi besluta så? Svaret är ja.

Valkommittén föreslår att Kim Berg väljs till Nordiska rådets vicepresident 2026. Kan vi godkänna detta? Svaret är ja.

Vi önskar er varmt lycka till med presidentskapet nästa år.

Vi går vidare till val av ordförande och vice ordförande i Nordiska rådets utskott samt till kontrollkommittén.

467. Lars Mejern Larsson

Valgkomitéen

HOVEDINDLÆG

Valkommittén föreslår följande personer till ordförande och vice ordförande till utskotten och kontrollkommittén:

Till ordförande för utskottet för kunskap och kultur i Norden föreslår vi Guðmundur Ari Sigurjónsson. Till vice ordförande föreslår vi Hege Bae Nyholt.

Till ordförande för utskottet för ett hållbart Norden föreslår vi Krista Mikkonen. Till vice ordförande föreslår vi Staffan Eklöf.

Till ordförande för utskottet för välfärd i Norden föreslår vi Eva Lindh. Till vice ordförande föreslår vi Maaret Castrén.

Till ordförande för utskottet för tillväxt och utveckling i Norden föreslår vi Kjell-Arne Ottosson. Till vice ordförande föreslår vi Tom Einar Karlsen.

Till ordförande för kontrollkommittén föreslår vi Lars Püss. Till vice ordförande föreslår vi Eva Biaudet.

468. Heléne Björklund

Præsidiet

INDLÆG

Då har vi hört valkommitténs förslag. I samband med detta vill Helge André Njåstad hålla ett anförande.

469. Helge André Njåstad, Norge

Uden partitilknytning

INDLÆG

Grunnen til at me tek ordet frå Framstegspartiet si side no, er litt av den situasjonen me står i som eit parti som er vorte større. Når me har vore på denne sesjonen, har me høyrt veldig mange snakka om nordisk demokrati som ein viktig verdi. For vår del er nordisk demokrati noko som handlar om at ein skal visa respekt for ulike meiningar, ein skal gje opposisjonen rettar, val skal bety noko, og mindretalet skal ha visse rettar. Det er viktige verdiar for det nordiske demokratiet.

Så kan ein jo stilla spørsmål om det nordiske demokratiet fungerer godt nok overfor eit parti som ikkje er med i ei partigruppe, og som er vorte større. For vår del er det slik at me har vorte dobla, frå tre til seks mandat. Då me møtte i valkomiteen, skjedde fleire ting, bl.a. fekk me ikkje lov å ta ordet og diskutera saka, og våre seks røyster vart ikkje med i utrekninga for ulike posisjonar. Me føler at det ikkje er verdig i eit demokrati at seks røyster skal vera som b-røyster og ikkje likeverdige røyster som alle andre, og me har reagert litt på det.

Les ein vedtektene me har behandla i dag, ser ein at forholdstalsval ligg til grunn som eit prinsipp, at ein skal ha dei representasjonane ein skal ha fått etter styrkeforhold. Med seks

mandat i Nordisk råd meiner me at Framstegspartiet skal ha større rettar enn at våre røyster skal telja null i innstillingane frå valkomiteen.

Me kunna godt tenkt oss å utfordra dette gjennom § 69 i vedtektene, om forholdstalsval, som er eit gjeldande prinsipp, men me har hatt eit møte med administrasjonen i Nordisk råd. Dei har sagt at det er ein relativt ny situasjon at eit parti som ikkje er med i ei partigruppe, er så sterk som Framstegspartiet no er, og at det vil vera naturleg å sjå på dette dei neste månadene for å finna ut korleis ein skal handtera at alle 87 er likeverdige, og at ikkje nokre røyster er a-røyster og nokre er b-røyster i Nordisk råd.

Me vel å ha tillit til den prosessen og den dialogen me skal ha med sekretariatet vidare for å finna ei løysing på korleis alle røyster tel, og korleis me i Framstegspartiet òg kan få ivareteke vår røyst, som me har fått frå innbyggjarane i landet og frå den norske delegasjonen, slik at me ikkje blir behandla som ei gruppe som ikkje får representasjon. Difor vil me ikkje gå vidare med å be om forholdstalsval i dag, men me ønskjer sjølvsagt at våre røyster skal vera med vidare, og at ein finn ei løysing på dette i dialog framover.

470. Lars Mejern Larsson

Valgkomitéen

REPLIK

Fru president! Jag kanske skulle ha väntat tills du var färdig, Helge, för du avslutade bra med att säga att dialogen med administrationen, kan vi väl säga, ska fortsätta.

Det var ju just för att undvika en diskussion om detta som jag tog initiativet att bjuda in dig till valkommittén. Jag vet inte om du sa att du inte fick komma till tals där, men jag sa att du hade observatörsstatus för att du skulle se och lära och för att vi skulle få en enklare process. Det var ju det som skedde.

471. Helge André Njåstad

Uden partitilknytning

SVAR PÅ REPLIK

No gjentok leiaren i valkomiteen at eg skulle sjå og læra. Eg synest det er litt lite nordisk å seia til ein kollega at ein skal sjå og læra. Eg synest me skal behandla kvarandre med litt større respekt og ikkje ha ein slik tone.

Me var til stades, og me merka at når ein skulle gjera opp dei ulike posisjonane, så betydde våre seks stemmer ingen ting. Det var dei andre stemmene som var med i matematikken, medan vedtektene er veldig tydelege på at våre seks stemmer òg skal vera med og telja. Me skjønar at det er ein ny situasjon at ei ny gruppe har seks mandat, men me forventar å bli tekne litt meir seriøst, for dei seks mandata er òg valde av parlamentet i Noreg, og ein kan ikkje berre sjå vekk frå det som ei viktig gruppe.

472. Heléne Björklund

Præsidentskab

INDLÆG

Vi är på punkt 21.3, Val av medlemmar till Nordiska rådets presidium, utskott och kommittéer. Ni har hört valkommitténs förslag till namn. Jag har inte för avsikt att läsa upp dem igen, utan jag frågar om församlingen kan godkänna alla valkommitténs förslag. Jag uppfattade inte att Fremskrittspartiet har några invändningar mot namnen i detta läge utan mer gjorde ett litet statement för framtiden.

Min fråga blir om vi kan godkänna namnen till de olika positionerna i Nordiska rådet. Jag finner att svaret är ja.

Då har vi godkänt valkommitténs förslag, och vi önskar alla lycka till på sina nya eller gamla positioner.

Vi går vidare till punkt 21.4, Val till Nordiska investeringsbanken. Jag lämnar över ordet till valkommittén.

473. Lars Mejern Larsson

Valgkomitéen

INDLÆG

Det framgår av dokumenten som hör till den dagordningspunkt som kommer. De har delats ut. Detta gäller både 21.3 och 21.4.

474. Heléne Björklund

Præsidiet

INDLÆG

Då har ni hört valkommitténs förslag. Kan vi besluta enligt valkommitténs förslag enligt dokument 14, som finns i handlingarna? Svaret är ja.

Då är vi färdiga med valen. Vi tackar valkommittén för ett gott arbete och önskar alla lycka till med det fortsatta arbetet.

Nu går vi över till den näst sista punkten på dagordningen, Finland och Ålands presidentskapsprogram för Nordiska rådet under 2026.

22. Finlands och Ålands presidentskapsprogram för Nordiska rådet 2026

30. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

SAGER:

- Dokument 19/2025 Den nyvalda presidenten presenterar presidentskapsprogrammet 2026

475. Ville Väyrynen, Finland

Præsidentskab

HOVEDINDLÆG

Arvoisat Pohjoismaiden neuvoston jäsenet, hyvät kutsuvieraat, hyvä presidentti! Aluksi haluan kiittää ja onnitella Ruotsia erinomaisesti läpi viedystä puheenjohtajuusvuodesta. Suuri kiitos myös presidentti Heléne Björklundille ja varapresidentti Maria Stockhausille.

Omasta puolestani kiitän luottamuksesta niin Suomen valtuuskuntaa kuin itse neuvostoakin. On suuri kunnia päästä johtamaan neuvoston ja puheenjohtajiston poliittista työtä. Varapresidentti Kim Bergin kanssa edustamme Pohjoismaiden neuvostoa ylpeänä niin Pohjolassa kuin kansainvälisestikin.

Tänään saamme vihdoin esitellä Suomen ja Ahvenanmaan puheenjohtajuusohjelman vuodelle 2026. Teemana ohjelmassa on pohjoismainen kokonaisturvallisuus. Tavoitteenamme on luoda yhteinen kokonaisturvallisuuden visio, joka auttaisi Pohjolaa tulevaisuuden kriiseihin varautumisessa.

Maailmamme on keskellä suuria murroksia. Kaoottinen geopoliittinen tilanne haastaa vakiintuneet ja keskeiset pohjoismaiset arvomme. Olemme tottuneet työskentelemään tasa-arvon, ihmisoikeuksien sekä demokratian ja rauhan puolesta. Tämän yhteistyön vahvistaminen on tärkeämpää kuin koskaan ennen. Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut perustavalla tavalla. Pohjoismaiden välistä yhteistyötä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa on syvennettävä entisestään tässä epävarmassa ajassa.

Kokonaisturvallisuuden käsite sisältää paljon muutakin kuin kovan turvallisuuden. Se koostuu arjen ulottuvuuksista, joilla kansalaisten päivittäinen hyvinvointi ja turvallisuus pyritään takaamaan myös kriisiaikojen ulkopuolella. Puheenjohtajuusohjelmamme keskiössä onkin kansalaisten henkinen kriisinkestävyys. Nostamme esille esimerkiksi kulttuurin ja koulutuksen varautumisen keinoina. Näiden asemaa vahvistamme laajalla yhteistyöllä. Laadukas koulutus edistää yhdenvertaisuutta ja yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta sekä ehkäisee polarisoitumista. Pohjoismaisten koulutusjärjestelmien tulee vastata muuttuvan maailman muuttuviin haasteisiin.

Hybridivaikuttamisen uhat ovat jo todellisuutta. Puheenjohtajuuskaudellamme vahvistamme keskinäistä yhteistyötä, jotta voimme yhdessä torjua näitä uhkia. Edistämme medialukutaitoa ja digitaalista resilienssiä varmistaen, että erityisesti lapsilla ja nuorilla on kyky tunnistaa ja torjua disinformaatiota sekä toimia turvallisesti digitaalisessa ympäristössä. Tekoälyn kehitystä tulee ohjata eettisesti ja vastuullisesti hyödyntäen samalla teknologisen kehityksen kaikki potentiaali. Se on kilpailukykymme edellytys.

Toimiva terveydenhuolto palvelee myös varautumista. Terveysturvallisuus onkin yksi puheenjohtajuuskautemme teemoista, joita tullaan Suomen puheenjohtajuuskaudella edistämään Könbergin ja Enestamin raporttien suositusten pohjalta.

Pohjoismaisen liikenneyhteistyön vahvistaminen ja infrastruktuurin suojelu on erityisen tärkeää. Siviili-infrastruktuuria tulee kyetä muuttamaan tarvittaessa sotilaalliseksi kaksoiskäyttötuotteiden kautta. Itämeri on merkittävässä roolissa, kun kyse on huoltovarmuudesta tai ympäristön tilasta. Tiivistämällä yhteistyötä voimme esimerkiksi torjua hybridiuhkia, jotka ovat merialueillamme jo realisoituneet.

Merialueiden kestävä hyödyntäminen ja meriympäristön suojeleminen kattavat muun muassa kestävän kalastuksen, turvallisen meriliikenteen sekä uusiutuvan energian tuotannon. Ilmastotoimet ovat osa varautumista sekä huoltovarmuutta. Puhdasenerginen omavaraisuus on kestävää huoltovarmuutta parhaimmillaan.

Kokonaisturvallisuutta laajalti parantamalla vahvistetaan siis pohjoismaisia yhteiskuntia ja luodaan resilienssiä.

Arvoisat Pohjoismaiden neuvoston jäsenet ja hyvä kuulijat! Ruotsin tämän vuoden puheenjohtajuusohjelmassa painotetaan kansallista kytkentää. Jatkamme Suomen valtuuskunnan kanssa tätä tärkeää työtä ja pyrimme tiivistämään parlamenttien erikoisvaliokuntien sekä Pohjoismaiden neuvoston kansallisten valtuuskuntien suoria yhteyksiä. Yhteispohjoismaisia linjauksia kehitämme jakamalla hyviä käytäntöjä esimerkiksi rajaestetyön saralla, parhaimmillaan aina kansalliseen lainsäädäntötyöhön saakka.

Arvoisa presidentti! Haastamme Pohjoismaiden neuvoston jäsenet, valiokunnat, puolueryhmät ja valtuuskunnat yhteistyöhön kohti entistä turvallisempaa Pohjolaa. Tavoitteena on kokonaisturvallisuuden yhteispohjoismainen visio. Miten voimme vahvistaa Pohjolassa tehtävää varautumistyötä? Tähän pohdintaan olette kaikki tervetulleita mukaan.

Haluan lopuksi vielä kiittää Ruotsia puheenjohtajuusvuoden työstä sekä onnitella erinomaisesti järjestetystä istuntoviikosta. Otamme luottavaisina vastaan pohjoismaisen yhteistyön huolella vaalitun viestikapulan. Kiitän lämpimästi kuluneesta vuodesta ja odotan innolla ensi vuoden yhteistyötä. Luonnollisesti toivotan teidät kaikki jo tässä vaiheessa tervetulleiksi Helsinkiin Pohjoismaiden neuvoston istuntoon vuonna 2026.

Skandinavisk oversættelse

Ärade medlemmar av Nordiska rådet, kära inbjudna gäster, bästa president! Först vill jag tacka och gratulera Sverige för ett utmärkt genomfört ordförandeskap. Ett stort tack också till president Heléne Björklund och vice president Maria Stockhaus.

Jag tackar både den finska delegationen och rådet för förtroendet. Det är en stor ära att få leda rådets och presidiets politiska arbete. Tillsammans med vice president Kim Berg ska vi med stolthet representera Nordiska rådet både i Norden och internationellt.

I dag får vi äntligen presentera Finlands och Ålands ordförandeprogram för 2026. Temat för programmet är övergripande säkerhet i Norden. Vårt mål är att skapa en gemensam vision för övergripande säkerhet som ska hjälpa Norden att förbereda sig för framtida kriser.

Vår värld befinner sig i en tid av stora förändringar. Det kaotiska geopolitiska läget utmanar våra etablerade och grundläggande nordiska värderingar. Vi är vana vid att arbeta för jämlikhet, mänskliga rättigheter samt demokrati och fred. Det är viktigare än någonsin att fördjupa detta samarbete. Europas säkerhetsmiljö har förändrats i grunden. Vi måste ytterligare fördjupa samarbetet mellan de nordiska länderna inom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken i dessa osäkra tider.

Begreppet övergripande säkerhet omfattar mycket mer än bara hård säkerhet. Det består av vardagliga ting som syftar till att garantera medborgarnas dagliga hälsa och säkerhet även utanför kriser. I centrum för vårt ordförandeprogram står medborgarnas mentala kristålighet. Vi vill lyfta fram exempelvis kulturen och utbildningen som former av beredskap. Vi vill stärka dessa områden genom ett brett samarbete. En bra utbildning främjar likabehandling och samhällelig sammanhållning samt motverkar polarisering. De nordiska utbildningssystemen måste svara på utmaningarna i en föränderlig värld.

Hotet från hybridpåverkan är redan verklighet. Under vårt ordförandeskap vill vi stärka vi det ömsesidiga samarbetet för att tillsammans kunna motverka dessa hot. Vi ska främja mediekunnighet och digital motståndskraft för att se till att särskilt barn och unga kan identifiera och motverka desinformation samt röra sig tryggt i den digitala miljön. Utvecklingen av artificiell intelligens måste styras etiskt och ansvarsfullt samtidigt som vi utnyttjar den teknologiska utvecklingens hela potential. Det är en förutsättning för vår konkurrenskraft.

En fungerande hälso- och sjukvård tjänar också beredskapen. Hälsosäkerhet är följaktligen ett tema som Finland under sitt ordförandeskap kommer att driva, med utgångspunkt i rekommendationerna i Könbergs och Enestams rapporter.

Att stärka det nordiska transportsamarbetet och skydda infrastrukturen är särskilt viktigt. Civil infrastruktur måste vid behov kunna omvandlas för militärt bruk genom dubbla användningsområden. Östersjön spelar en viktig roll då det gäller försörjningsberedskap eller miljöns tillstånd. Genom att intensifiera samarbetet kan vi exempelvis motverka hybridpåverkan som redan är verklighet i våra havsområden.

Ett hållbart nyttjande och skydd av våra hav omfattar bland annat hållbart fiske, säker sjöfart och produktion av förnybar energi. Klimatåtgärderna är en del av beredskapen och försörjningsberedskapen. Självförsörjning med ren energi är den bästa formen av hållbar försörjningsberedskap.

Att på bred bas förbättra den övergripande säkerheten stärker alltså de nordiska samhällena och skapar resiliens.

Ärade medlemmar av Nordiska rådet och bästa åhörare! I Sveriges ordförandeprogram för i år betonades den nationella kopplingen. Vi ska fortsätta detta viktiga arbete tillsammans med Finlands delegation och sträva efter att stärka de direkta kontakterna mellan fackutskotten i parlamenten och Nordiska rådets nationella delegationer. Vi ska utveckla gemensamma nordiska riktlinjer genom att dela med oss av god praxis, exempelvis inom gränshinderarbetet, även i det nationella lagstiftningsarbetet.

Ärade president! Vi utmanar Nordiska rådets medlemmar, utskott, partigrupper och delegationer att samarbeta för ett ännu tryggare Norden. Målet är en gemensam nordisk

vision för övergripande säkerhet. Hur kan vi stärka beredskapsarbetet i Norden? Alla är varmt välkomna att delta i denna diskussion.

Avslutningsvis vill jag än en gång tacka Sverige för ordförandeåret och gratulera till en utmärkt organiserad sessionsvecka. Vi tar med tillförsikt emot den omsorgsfullt förvaltade stafettpinnen för det nordiska samarbetet. Jag tackar varmt för det gångna året och ser fram emot samarbetet nästa år. Naturligtvis vill jag redan nu hälsa er alla välkomna till Helsingfors för Nordiska rådets session 2026.

23. Nordiska rådets session 2025, avslutning

30. oktober 2025

MØDELEDER: Heléne Björklund

476. Heléne Björklund

Præsidiet

INLÄGG

Stort tack för denna presentation och detta fina program! Vi ser mycket fram emot ett aktivt år i Nordiska rådet under finsk ledning nästa år. Därmed är punkt 22 avslutad.

477. Heléne Björklund

Præsidentskab

HUVUDINLÄG

Kära kollegor och nordiska vänner! Nu har vi kommit fram till dagordningens allra sista punkt.

Jag vill på hela den svenska delegationens vägnar tacka för en bra genomförd session. Jag vill tacka alla rådets medlemmar som har varit här och bidragit till att vi har fått bra debatter och samtal. Jag tycker att vi har en så bra respekt. Vi lyssnar på varandra, och vi formulerar en bra politik med de absolut bästa ambitioner och med den bästa ton. Det är jag väldigt stolt och glad över.

Jag vill också tacka statsministrarna och andra ministrar som har varit här och alla våra internationella gäster. Vi märker att det finns ett stort intresse för Norden. Det är många som vill samarbeta med oss, och jag förstår dem. Norden är en stabil och pålitlig part i världen.

Jag vill också rent personligt säga att jag tycker att den här sessionen har varit väldigt fin. Trots det omvärldsläge vi har, där vi pratar mycket om säkerhet och försvar, har vi ändå kunnat lyfta fram kulturprisvinnarna och prata om kulturens roll för att både roa och glädja oss och vara en stark kraft och ett motgift i samhället som stärker oss och ger oss mer stabilitet.

Det känns väldigt fint att ha fått vara här och vara president när vi har tagit det historiska beslutet att utöka presidiet med tre nya medlemmar. Jag vill verkligen från djupet av mitt hjärta säga välkommen till Färöarna, Grönland och Åland. Vi kan väl ge dem en applåd.

Och så vill jag tacka Nordiska rådets sekretariat, Sveriges riksdags sekretariat och alla som har jobbat med detta. Under det här året har jag sett hur mycket arbete det är med att planera sessionen. Många har gjort ett fantastiskt arbete, och jag vill tacka er alla. Det

gäller också tolkarna som alltid kämpar på med oss och översätter och alla som jobbar med kommunikation här inne. Vi märker att kommunikationen från Nordiska rådet har ökat. Det är många som jobbar med detta, och det vill jag också tacka för.

Det har som sagt varit väldigt roligt att få vara här. Vi märker att intresset är stort. Det är också viktigt att vi i efterhand får veta hur alla som har varit här har upplevt sessionen. När ni får en evaluering, eller utvärdering som vi säger på svenska, var snäll och ta er lite tid för att svara på frågorna! Det kommer att göra det lite enklare för det finska presidentskapet så att de kan att undvika eventuella misstag som vi gjort.

Med dessa ord vill jag önska er alla en fin hemresa. Vi ses snart igen. Jag kommer snart att klubba av den här sessionen, men jag vill inte att ni bara försvinner. Jag vill att Ville Väyrynen och Kim Berg kommer fram här så ska vi ge dem en blomma och en liten spark i baken till nästa års presidentskap.

Med detta förklarar jag årets session avslutad.

Om denne publikation

Protokol fra Nordisk Råds session i Stockholm 2025

US2025:434

© Nordiska rådet 2025

Nordisk Råd

Nordisk Råd er det officielle samarbejde mellem de nordiske parlamenter. Nordisk Råd består af 87 nordiske parlamentarikere, der vælges blandt parlamentarikerne i de otte nordiske parlamenter i Danmark, Finland, Færøerne, Grønland, Island, Norge, Sverige og Åland.

Siden 1952 har Nordisk Råd arbejdet for at styrke samarbejdet i Norden med forslag til initiativer for at gøre dagligdagen bedre for medborgere i Norden, styrke Nordens rolle i verden, og fælles løsninger på nordiske udfordringer.

Nordiska rådet
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn
www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer